Liviu Cangeopol

Calmul prelevat în furtună

CARTEA ROMÂNEASCĂ

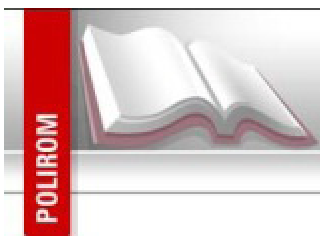
Liviu Cangeopol

Calmul prelevat în furtună

roman

CARTEA ROMÂNEASCĂ
2013

www.cartearomaneasca.ro
Editura CARTEA ROMÂNEASCĂ
Bucureşti, Calea Victoriei nr. 133, sect. I

ISBN ePub: 978-973-46-4172-7
ISBN PDF: 978-973-46-4173-4
ISBN print: 978-973-23-3033-3

Coperta: Radu Răileanu
Pe copertă: Hieronymus Bosch (circa 1450-1516), *Cele şapte păcate de moarte şi ultimele patru lucruri* (1485, detaliu)

elefant.ro

LIVIU CANGEOPOL s-a născut pe 28 martie 1954, la Iaşi. Urmează studii de filologie, întrerupte în anul al III-lea, apoi de contabilitate şi *business administration*, încheiate la New York şi Atlanta. Publică primele proze în revista *Dialog* (august 1978) şi debutează editorial în 1989 cu *Ce-ar mai fi de spus* (coautor Dan Petrescu, Agora, SUA, 1989; Editura Minerva, 1990; Editura Nemira, 2000). În 2007, publică romanul *Zîmbetul* (Editura Humanitas).

Pentru Lidia şi pentru Mioara

„Voici donc, ce me semble, ce que l'on peut dire: tandis que le moteur meut le mobile, il lui imprime un certain impetus, une certaine puissance capable de mouvoir le mobile dans la direction même où le moteur meut le mobile, que ce soit vers le haut, ou vers le bas, ou de côté, ou circulairement. Plus grande est la vitesse avec laquelle le moteur meut le mobile, plus puissant est l'impetus qu'il imprime en lui… Mais par la résistance de l'air, et aussi par la pesanteur qui incline la pierre à se mouvoir en sens contraire… cet impetus s'affaiblit continuellement […] Toutes les formes et dispositions naturelles sont reçues en la matière et en proportion de la matière; partant plus un corps contient de matière, plus il peut recevoir de cet impetus; or dans un corps dense et grave [i. e.: pesant], il y a, toutes choses égales d'ailleurs, plus de matière qu'en un corps rare et léger. Une plume reçoit un impetus si faible que cet impetus se trouve détruit aussitôt par la résistance de l'air."

Jean Buridan, Dictionnaire d'histoire et philosophie des sciences (Impetus – Christiane Vilain, 2006)

„If the world has begun with a single quantum, the notions of space and time would altogether fail to have any meaning at the beginning; they would only begin to have a sensible meaning when the original quantum had been divided into a sufficient number of quanta. If this suggestion is correct, the beginning of the world happened a little before the beginning of space and time. I think that such a beginning of the world is far enough from the present order of Nature to be not at all repugnant. It may be difficult to follow up the idea in detail as we are not yet able to count the quantum packets in every case. For example, it may be that an atomic nucleus must be counted as a unique quantum, the atomic number acting as a kind of quantum number. If the future development of quantum theory happens to turn in that direction, we could conceive the beginning of the universe in the form of a unique atom, the atomic weight of which is the total mass of the universe. This highly unstable atom would divide in smaller and smaller atoms by a kind of super-radioactive process."

Georges Lemaître, *The Beginning of the World from the Point of View of Quantum Theory, Nature* (1931)

„Réunis entre eux, et beaucoup d'autres, ces divers indices me paraissent constituer une preuve scientifique sérieuse que (en conformité avec la loi universelle de centro-complexité) le groupe zoologique humain, – loin de dériver biologiquement, par individualisme déchaîné, vers un état de granulation croissante, – ou encore de s'orienter (au moyen de l'astro-nautique) vers une échappée à la mort par expansion sidérale, – ou tout simplement, de décliner vers une catastrophe ou la sénescence, se dirige en réalité, par arrangement et convergence planétaires de toutes les réflexions élémentaires terrestres, vers un deuxième point critique de Réflexion, collectif et supérieur: point au delà duquel (justement parce qu'il est critique) nous ne pouvons directement rien voir; mais point à travers lequel nous pouvons pronostiquer (comme je l'ai montré) le contact entre la Pensée, née de l'involution sur soi de l'étoffe des choses, et un foyer transcendant Oméga, principe à la fois irréversibilisant, moteur et collecteur de cette involution."

Pierre Teilhard de Chardin, *Le phénomène humain*

α Intervalul Alpha

Cei din vechime i s-au adresat o vreme sub rezerva patronimului Eli'havar. Cînd preoţii s-au alarmat că simpla rostire a numelui declanşa prezumţia unei prezenţe aproape insuportabile în aria raportului de comparaţie, s-au văzut nevoiţi să-i sisteze folosirea în administrarea problemelor curente. De-a lungul timpului, elitele poporului ales şi ale celor acceptate l-au înzestrat cu sute de titulaturi şi apelative, în obsesia unei venerări onomastice neîntrerupte, zădărnicite de incertitudinea că precedentele ar fi fost capabile să corespundă tuturor virtuţilor subînţelese. În ciuda neajunsului de reprezentare, vom rămîne la denumirea dintîi, legată de întîmplările biogenetice ale ciclului pe care-l împărtăşeşte cu noi.

*

În momentul în care imaginaţia auctorială face contact cu orizontul spectrului de lumină, prin atmosfere tulburi şi gălbui, Eli'havar scrutează văzduhul suspendat într-o sferă poliedrică de cristal, formată din 120 de faţete, la înălţimea optimă pentru a controla fără efort atracţia corpului ceresc de sub el. Îmbrăcat cu straie rînduite în tonuri delicate, alert fără încordare, cuplat la raza de sursă a energiei invariabile. Culoarea părului este închisă, ochii, însufleţiţi de oscilaţii albastre. Deasupra stratului de valuri şi trepte în alb, globul pare neclintit.

La o privire sumară, interpretarea înfăţişării tehnice ar putea îmbrăţişa înţelesul necesităţii, dar ea nu reprezintă decît o formă de consolidare a protocolului. Prin litera nivelului de spirit la care fusese recunoscut, n-ar mai fi fost afectat de pragurile cosmice. Prevederile sistemului de recompensă îl făcuseră nemuritor şi atotputernic, în limita marjei de toleranţă. În scurt timp va răzbate tronsonul de cunoaştere al penultimului act.

Planeta este racordată la vibraţia coordonatei de încălzire. Încă nu i-a dat nume, îi sînt necunoscute masa defalcată pe medii, compoziţia atmosferică, densitatea gravitaţională, referinţa uscatului în reţeaua hidrografică, succesiunea formelor de relief. Pe coridoarele aşezămîntului, un mesager sartorial îl anunţase că fiecăruia îi va reveni un specific anume, în funcţie de natura

faptelor examinate. O bază de plecare a unei lumi împlinite în toate divergenţele. Orice acţiune va fi supremă prin virtualitate, perfectibilă prin aplicare. Diferenţa dintre ele va determina cantitatea de intervenţie necesară.

*

Rezoluţia Judecăţii din Sala Consiliului pluteşte în imponderabilitatea materializată sub învelişul amniotic. Pentru o zbatere de pleoapă este tentat să se aplece asupra podelei de *cirrocumulus*, ca să îndepărteze porţiuni din pătura vătuită. Privirea i-a fost ameliorată să străbată distanţe optice nelimitate. Nu se grăbeşte. Precizia impactului este mai importantă decît toate celelalte însuşiri, pentru că evocă preţuirea stilului înainte de orice.

Revede reperele ceremoniei: sala adîncită într-o demonstraţie sinusoidală, strînsă spre masa vegheată de făpturi cu epiderme în continuă metaforizare, limpezimi pe fundaluri lichefiate, inimi încă bătînd sub braţe metalice separînd procentual bornele exemplare din contrastul destinului recomandat. Extremele sînt aşezate în nuanţe zglobii şi expresii ermetice, însă în preajma întinderii centrale, de unde emană o voce mai clară decît trosnetul copacului care se frînge, imaginea este subminată de conjunctura unui vag mecanic. Strălucirea nimburilor pare dominată de ierarhie, cuvintele sînt amplificate prin rezonanţa fluxului intern. Revederea faptelor decurse prin trai şi închipuire se perindă pe scena tridimensională, urmate de cumpănirea numerică a sentinţei.

*

Trecutul se detaşează cu aripi mocnite. Maşinăria este ridicată pe coama unui val, urmat de un tangaj potolit. Extrage manualul electronic din buzunarul interior al vestei, examinează cronologia hazardelor. La înălţimea privirii un măr capătă consistenţă. Îl desprinde din aer şi muşcă, surprins de punctualitatea simbolurilor cu care l-au învăluit. În plafonul proteguitor se iscă o spărtură prin care globul îşi inaugurează pogorîrea, precedată de un murmur placid însoţit de calda senzaţie a autorităţii totale.

*

Policromia sporeşte în progresia apropierii. Fîşia orizontului se îndepărtează în unghiuri de incidenţă diagonale. Retrage prisma de transport din calea razelor. Lumina se reaşază în culorile standard. O reminiscenţă îi tulbură auzul:

„It's a shame she won't live – but then again, who does?”. Pe dedesupt se perindă în viteză stînci majestuoase în mijlocul heleşteielor uriaşe acoperite de vegetaţie, cascade înghiţite de adîncuri, văioage păzite de codri, pajişti cu maci. Survolează de la un pol la altul, se subţiază pe linia ecuatorială, înregistrează şuviţe de uscat, mirişti, ostroave, istmuri, golfuri, fiorduri, estuare, în armonia impetuoasă a muzicii care va fi cîndva redescoperită pe piscul umanităţii în Re minor. Se stabilizează deasupra unei poeniţe marcate de patru *morphophallus titanum*, încadraţi de rînduri concentrice de *lotus berthelotii* şi *kokai cookei*. Mii de licurici zvîcnesc în tegumentul înserării. Liniştea este ondulată, impresia devine tulburătoare. Pentru prima zi e de ajuns.

Face un efort din concentrarea minţii şi o locuinţă modestă apare în coapsa crîngului. Intră, se întinde pe canapea cu mîinile sub cap. Starea de excitare îl înconjoară cu o fosforescenţă albăstruie. Aude clopotele catedralei din curtea procesului, vede locuri nepopulate, resimte amintiri paralele. Un singur impediment îi adumbreşte exaltarea: în lumea guvernată nu are pe nimeni. Toţi cei pe care-i cunoscuse fură împărţiţi în două saloane: suflete cu malformaţii, lăsate în grija descompunerii chimice aşa cum fuseseră prinse pe palierul morţii, şi urme intacte, reconstruite în rama vîrstei de 30 de ani, expediate să ia în primire ungherele din moştenirea universului. Clopotele se opresc.

Monologul unui agnostic îi luminează înclinaţia: *„N-avem nevoie de alte lumi. Avem nevoie de oglinzi. Nu ştim ce să facem cu alte lumi. Una singură, a noastră, e de ajuns; dacă am putea-o accepta aşa cum este.”* Limitele mentalităţii pornite din puterea de observare subminată trădînd ambiţiile unui creator frustrat… repetarea exegezei pînă la epuizarea semnificaţiilor… ironia ştiinţei conservate…

*

Sistemul se va numi Panathea. Îl va înzestra cu principii clădite din iubirea lui nemăsurată, legi permise de forţe şi discreţii cumplite. Ceva se mişcă nedefinit prin coridoarele slab luminate ale minţii. Punctul de căutare captează esenţa unei grădini animate. O vilă scăldată în lumină. O femeie fugind despuiată. Pentru a-şi regăsi lumea, va trebui s-o refacă. Restaurarea implică înţelesul sinonimiei imperfecte în firea semantică a lucrurilor. Nu e un risc prea mare dacă, în cel mai rău caz, va ateriza în acelaşi loc.

Iese din casă odată cu bucuria primelor rînduri. Umbre se retrag în viteză, păsări cîntă pe crengi încărcate de poame. Îndreaptă palma spre aşternuturile geometrice de flori: roiuri de albine asaltează cupele umede, fluturi roşii îi

sărută pometţii. Un ciopor caprin tropăie de-a curmezişul poienei. Din direcţia opusă înaintează o ceată de tigri. Girafe planează compact, urmărite de pterozauri cu creastă clămpănind în gol. Copii aleargă ţipînd. Va trebui să ajusteze ansamblul radiaţiilor de ordine a centrului de procesare.

Se aşază pe pămînt, îşi înalţă privirea spre orizontul vînăt, înconjurat de o pustietate de lavă străbătută de riduri uscate şi repere de curbură. Lumina fumurie răzbate anevoie prin revolta mizeriei, astrul agonizează între două amfore de vulcani atmosferici. Descompunerea generală se îndreaptă spre alineatul doi al entropiei. Eli'havar reglează atracţia minusculă, îndepărtează tulul de cenuşă, desparte mîzga ionosferică. O ploaie adusă cu grindină spală murdăria în rotocoale de vapori.

Se lasă pe genunchi ca să descifreze urmele trecerii. Înaintea lui se întinde un lac ornat cu ghirlande din care se răspîndesc milioane de străluciri. Se aud claxoane de automobil, huruitul unui avion, strigăte umane. În depărtare, două ambarcaţiuni taie unde succedîndu-se-n cerc. Clădiri înalte adăpostesc fiinţe. În curte, grupuri de vizitatori vînează instantanee. Rînduite lîngă zid, cîteva căsuţe înconjurate de straturi de narcise. Şterge prin aer iluzia unei traiectorii ovale. Viitorul se retrage la doi paşi de casă.

Se întinde pe-o bancă, scoate tratatul din buzunar, întoarce cîteva pagini. Copacii devin licheni, florile se pipernicesc, iarba suportă decoloratura a două unităţi de clorofilă. Premoniţia conflictului sincronic îl impulsionează să desprindă diagrama în fragmente. Corpul eternităţii se despleteşte în fîşiile timpului liniar. Peisajul se expune în jurul lui cu fiecare foaie: paleozoic, mezozoic, devonian, proterozoic, permian. Dealurile cresc munţi, depresiunile coboară podişuri, lanţurile de stînci se sparg în deşerturi, conturul uscatului se modifică la fiecare abatere de nori.

Reconstituie echilibrul fibrei precambriene, cuprinsă în sectoare de gheaţă. Ridică de la sol o văpaie şerpuită, rostogoleşte un dans de spirale şi discomeduze din silueta catalogului pe şapte milenii, îşi intensifică zborul. Gheaţa este preluată de spuma oceanului cu sunete răguşite. Cuprinde cîmpuri congelate în văioage pe care le ridică în circuri de munţi, împinge crîmpeie de banchiză spre periferiile axei.

Asupra coastelor desperecheate are loc un proces de fardare cu depresiuni acoperite de verdeaţă, firişoare acvatice, smocuri de piatră. Adastă pe un platou prin mijlocul căruia curge un şuvoi impetuos. Se înconjoară cu un semicerc ridicat din argilă pînă la înălţimea pieptului, se învîrte cu braţele desfăcute în jurul unui punct fix. Prin deschizătura fortificaţiei, 49 milioane de specii sînt predate la vale prin vîrful degetelor, revărsate în adîncuri marine, întinderi

terestre fără sfîrşit în monotonia pădurilor şi a ferigilor, în văzduhul savanelor, sub crustele ţărînii. Succesiunea ţine pînă seara, cînd izbeşte cu putere în carcasa terestră. Uscatul se deschide în continente, oceanul pătrunde bubuind printre falii.

Roşeaţa apusului străbate cerul printr-o pîlnie deschisă la graniţa de nord a Mexicului. *„…A trance bepopulate with chimeras having neither analogue nor precedent…”* Un indian călare se apropie în tropot. Trage aer în piept, face un pas înainte, se avîntă în tigva solară. Panathea s-a redus la mărimea unui bob de mazăre. Îşi ondulează orbita printre greutăţile sistemului, gravitează în jurul unui colos vacant. Hălăduieşte o vreme prin spaţiu sub forma unei mase de vapori străbătută de raze retezate, se micşorează printre aştri, se coagulează, revine ca un bolid ameţitor. Suflet exaltat de referinţa circulară a frumuseţii pe care a insuflat-o grădinii. Păşeşte în locuinţă. S-a obişnuit cu distincţia lipsei de epuizare, n-are nevoie de odihnă, dar a doua zi va avea de îndeplinit constituirea fiinţei asemenea.

*

Orice amănunt al paginii de gardă este semnificativ, din cauza reverberaţiilor de intensificare. Prima celulă a umanităţii trebuie să includă lexicul exhaustiv al tuturor variaţiilor posibile. De pe rafturile memoriei selectează cuprinsul suferinţei în particularităţi şi aranjamente: deşertăciunea războaielor, slugărnicia cerşită din slăbiciune. Cumpăneşte ce-a combătut, redă concluzia relativă a întregului consumat. Remediul pe care-l cunoaşte ar fi să suprime focarele ignoranţei pentru a elibera dezvoltarea coeficientului de encefalizare, tabelele de combinaţie, capacitatea de implantare a senzorilor de control. Ce l-ar reţine de la concepţia unor creaturi inteligente şi unitare? Logica dualităţii progresive îi răspunde irefutabil: dacă întreaga populaţie a multitudinii ar dezvolta o gîndire superioară şi un caracter definit, aşa cum înţelesul cuvintelor o desemnează, saturaţia monotoniei ar înlesni precipitarea sfîrşitului înainte ca prietenii lui să fie izbăviţi în ultimul capitol. Pentru împlinirea procesului benefic este nevoie de timpul pe care tergiversările datorate răului îl pot pune la dispoziţie.

Roua îi răcoreşte paşii. Trasează un perimetru impenetrabil în jurul paternităţii, înlătură porţiuni de iarbă cu o spatulă de platină, ridică o moviliţă de pămînt, generează foc din vîrful arătătorului. Cînd actul purificării e complet, acoperă cu salivă suprafaţa materiei: lutul îşi preschimbă pigmentaţia, textura se rînduieşte spre incubator. Cu raza ochilor taie ridurile propriului chip.

Istoria e deja acolo. Suflă aer asupra structurii, o atinge pe creştet cu podul palmei. Creatura deschide ochii, se străduieşte să tragă aer pe nări. Eli'havar o susţine cu palma de după cap, fiinţa tuşeşte de două ori, începe să respire. Creatorul o priveşte intens, îi lipeşte antebraţul de piept, o impregnează cu calm şi acid dezoxiribonucleic. Umbra bufniţei albe îi străbate privirea.

Don'abar fi-va numele tău.

Întinde mîna, îl apucă de încheietură, îl trage lîngă el. Îşi continuă lucrarea.

Don'abar tace, se uită absorbit cum străinul cu faţă plăcută ridică pămîntul într-un muşuroi elastic, îi dă foc, impregnează ţărîna cu suflu, o totalizează în autonomii curbate, ţesuturi mişcătoare, cartilagii. Cîteva secunde sînt de ajuns ca să rămînă uluit la vederea frumuseţii.

Ea e Anabe'lia, îl anunţă Eli'havar şi-l ajută să se ridice de la pămînt. Le împreunează mîinile. Gesturile lor, căutătura, grimasele se desprind din automatismul imitaţiei. Devierea asigură naşterea personalităţii, cuvintele par de prisos. Înainte de-a fi deversat mai multă cunoaştere în inima lor, cei doi porniră deja spre cîmpul de dincolo de lizieră.

*

Eli'havar e singur. Îşi roteşte privirea, observă că n-a mai rămas nimic de făcut. În clipa în care e gata să se retragă, aude o voce metalică:

O răsturnare de situaţie e pe cale să se producă la nivel molecular. Întîlneşte-mă pe vîrful muntelui.

Eli'havar se înalţă, întunecă zările, trece pe deasupra celor doi. Anabe'lia ţine un copil în braţe, Don'abar strînge lemne pentru foc. Îi lasă în urmă, sub o ploaie de vară.

Crestat de stînci împădurite, împiedicat în nori, întunecat şi aspru, muntele se ridică vertiginos. În vîrful lui se află un han medieval. Ia loc la o masă ocupată de o fiinţă absurdă, îmbrăcată în petice de lînă, firicele de apă, discuri striate şi plăci chitinoase. Vorbirea ei pare venind de după un ecran subţire de cretă.

— Echipa care a pregătit experimentul Panathea nu şi-a curăţat potrivit procedurilor protecţia folosită în durata unui proiect precedent şi a scăpat în compoziţia pămîntului un derivat al zincului. Odată infiltrată în corpul uman, particula afectează o celulă care se ocupă cu transportul informaţiilor imunitare în aria sistemului nervos. Lezînd partea prefrontală a cortexului, în regiunea folosită în alte aplicaţii drept ochiul depărtării, acum numită *amygdala*, care se ocupă de controlul senzaţiilor de frică şi ameninţare, devierea celulară livrează

o informaţie fără acoperire, privind prezenţa unui intrus patogen în organism. Complexul de împrejurări alterează fluenţa unui şir de hormoni care controlează centrii conduitei umane în prezenţa unui pericol iminent, declanşînd naşterea unui surplus de agresivitate mergînd pînă la omor şi autosuprimare. Influenţa este binară şi sinergetică, pentru că agresivitatea unui individ ridică pragul de constrîngere şi dominare în organigrama cercurilor cu care intră în contact. În asentimentul unui negoţ de cîteva generaţii deficienţa va provoca la scară majoră mutaţii de comportament catastrofale. Lucrarea devine risipă.

— *„De ce-ar trebui ca lucrurile să fie uşor de înţeles?”*

— Complexitatea n-are nimic de-a face cu scăparea.

— Putem deconecta elementele afectate.

— Au fost folosite toate rosturile profilaxiei: prin apă, foc, recluziune şi macerare, fără niciun impact de durată.

— Mai e ceva de făcut?

— Totul de distrus.

— Ori?

— Va trebui să accepţi cu regularitate trimişi adecvaţi noului profil.

— Mi s-a promis crearea unei oaze, sînt constrîns la împrejmuirea unui infern.

— Vom strămuta proiectul.

— Prefer să rămîn.

— Ţi se va face scîrbă, oroare, milă şi ruşine, vei fi umilit, vei suporta injurii şi insulte, vei fi lovit prin ceea ce vei iubi, vei pierde ceea ce-ai creat, vei asista idealuri substituite de fărădelegi, vei acumula atîta ură, cruzime şi nepăsare, încît vei înceta să fii ce-ai fost.

— Iubirea mă va face mai bun.

Mihoel pare surprins.

— Iubirea te va înlănţui de ce-ai făurit.

— *„Cel care iubeşte trebuie să împărtăşească soarta celui pe care-l iubeşte.”* Voi pieri odată cu ei.

Mihoel trece rapid prin cîteva ipostaze exotice, ia formă umană.

— Prima sentinţă are caracter definitiv. Nu poţi pieri, în schimb poţi rămîne captiv cu puteri limitate într-o lume ostilă. Dar dacă vei reuşi să-i aduci pe ţărm, vei ajunge ca noi.

*

De atunci, cei care-şi reamintesc primul său nume au convingerea că trăieşte printre oamenii pe care i-a creat, în anonimatul ezoteric al banalului, pentru a nu stingheri opţiunea liberului arbitru, întotdeauna ajutînd miracolul vieţii nestinse, uneori mîhnit, alteori încurajat, niciodată deznădăjduit ori învins, o constantă infinitezimală în grafierea fiecărei formule probînd existenţa universului. Fără el, lumea şi-ar fi încetat de mult supravieţuirea, reziduurile cognitive ar fi dispărut, lăsînd în urmă doar frînturi de literatură într-o bibliotecă mistuită.

Geamuri umflate de suflu, ziduri surpate în frig… Uitare… Tăcere… Moarte… Şi iarăşi tăcere…

Cele şase începuturi ale sfîrşitului

Prima zi – Karma König

În intervalul dintre seara zilei de 12 noiembrie şi dimineaţa ce-a urmat, omiţînd orice manieră de bun rămas şi grija vreunei reminiscenţe sugestive, Karmailen König, prescurtat Karma, profesor de literatură la Liceul Naţional, dispăru ca luat de uragan din propria locuinţă, fără ca tînăra lui consoartă să fi exteriorizat cea mai firavă premoniţie în dormitorul de la etaj. În sprijinul evenimentului, fie notat, cu cîteva ore înaintea ocultării, o furtună irascibilă, neprevăzută de clica meteorologilor locali, zdruncină oraşul din toate bălămalele. E drept: cum veni aşa se duse.

A doua zi – A. E. Nemetz

Distanţa generează răceală, iar răceala, prestanţa respectului. Cu această prejudecată în minte, Himungi este tot ce trebuie să ştiţi despre numele meu. Pe motiv că-n postura aceasta am ajuns absolut întîmplător, nu-mi voi bate capul. Voi rotunji ce lipseşte, ici şi colo, cu mici eforturi voluntare, voi omite ce nu-i important în strategia sfîrşitului, cu dezolată nonşalanţă. Excluse vor fi sentimentele personalizate, judecăţile de părere, valorile de nuanţă. Ce nu are impact practic ori nu face sens va fi aranjat sub incidenţa fiziologiei de ştergere… Nu ca şi cum restul ar merita prerogativa de-a fi scos la liman… Nu, dar trebuie să mă opresc aici: ultima remarcă deja constituie o abatere.

A treia zi – Lavo Lavonia

Suferinţa este rodul unei funcţii de undă cu utilitate redusă în spectrul vizibil, plasată ca un sîmbure neînsufleţit în firea conştientului. Aşa cum, înainte de-a deveni autor, trebuie să fi fost tu însuţi personaj, nu poţi trăi în afara perimetrului elaborat. În acest context, există o mare probabilitate ca doi

călători, deşi plecaţi în acelaşi moment din amplasamente diferite, stimulaţi de rigori, amintiri, caractere şi destinaţii similare, să nu se întîlnească niciodată. Numitorul lor comun va fi considerat sub raport schizotimic. Povestea asta este mai mult a lor decît a mea. Hubert ar fi ultimul meu nume.

A patra zi – Arhim Trifa

Predeterminarea ca act regresiv. Alegere condiţionată de absenţa informaţiei. Destin strecurat printre dinţi de rechin. În fiecare celulă supusă transformării poţi radiografia scheletul sfîrşitului în locaşul dintre membrana impenetrabilă a menirii şi tabelul lucrului mecanic al interferenţei cu celelalte elemente.

În relaţie cu ce-ai trăit ori ce-ai crezut că s-a derulat în jurul tău, dacă extragi surplusul sinergiei active, reprezinţi încă şi mai puţin. Se recomandă regresiunea cu făclii în grota celor care nu mai sînt. Hărţile disecţiei îşi deschid secretele cu uşurinţă, pentru simplul motiv că nu mai interesează pe nimeni. Un voiaj fără presiuni psihotice.

A cincea zi – Emil König

Unicul vestigiu reţinut să-i adjudece memoria era un album jerpelit, adăpostind o serie de fotografii îngălbenite. Deşi nu le avea în faţa ochilor, putea vedea şi acum figurile acelei strînsuri de tineri nesăbuiţi, debordînd un umor de zgomotoasă vulgaritate, respirînd poezia unei lumi care nu a dăinuit. Timpul s-a scurs cu aceeaşi distincţie peste toţi, nivelînd asperităţi de erou şi de lichea, înfierînd tipologii înspăimîntătoare şi naturi meditative. Dar încă n-ajunseseră unul. Iar cel dintîi a căzut ultimul.

Ziua a şasea – Elvira

În mijlocul unui univers mărunt, libertatea este un handicap al minţii. Un pat, o chiuvetă rudimentară, o masă de brad, un scaun, o găleată roşie alcătuind reperele creaţiei sechestrate. Lumea în care agonizezi. Patru pereţi, un tavan, o podea. Pentru o minte întreagă, ceea ce-ţi lipseşte nu există. Iar ce există răsuflă din greu sub masca iluziei. Sufăr, mi-e silă; îndur, deci exist. E prea mult şi-atît.

3. Nimic din cele proferate nu oglindesc ceea ce există

Evenimentele se desfăşurară cu atîta spontaneitate, încît, în calmul izbitor care le succedă, eficienţa evocării îi sugera Lavoniei senzaţia că nici nu existaseră. Se dezmetici singură în odaie, înconjurată de săgeţi care configurau istoria scurtei confruntări dintre Hubert şi asupritorii săi, contemplă cu uşurare convingerea că mai ales unul dintre ei nu era întreg la minte. Frigul pătrundea prin toate deschizăturile. Se duse la intrare, propti în uşă un scaun teafăr, reveni în bucătărie, unde, după ce acoperi golul ferestrei cu o pătură ponosită, porni să modifice cu un ştergar tămînjelile de pe podea, mătură cioburile care încă mai păstrau imagini în ele, plasă taburetele sub tăblia mesei, îndreptă rama fotografiei retuşate de deasupra chiuvetei, parcurse inventarul dezastrului cu un ochi critic, ridică manuscrisul lepădat de Hubert în iureşul întîmplărilor şi se îndreptă spre dormitor, tîrîind după ea dîra unui suflet golit de păreri.

Prin furtuna euforiilor potrivnice, un singur gînd mai îndrăznea să-i submineze tulburarea: cine supravieţuise fără complicaţii în stabilimentul care l-a convertit la lumea de dincolo pe Ran Domnaru nu poate fi întru totul sănătos. Exceptînd tendinţa conflictuală cu oamenii de ordine, desigur. În concluzie, nimic din cele proferate nu oglindesc ceea ce există.

Z. Frumuseţea destrămării

Cvartalul fusese dat în folosinţă în urmă cu două săptămîni consecutiv dezvoltării naturale, fără implicarea niciunei decizii. Unele blocuri mai stau rezemate în schele, altele au ziare în geamuri, suluri de carton asfaltat pe acoperiş. De jur-împrejur, clădiri, poteci, bănci şi locuri de joacă nefolosite. Din balconul de la etajul al treilea zăreşte două macarale rămase la marginea zonei. Becurile de pe stîlpi ard în ideea unei alerte meteorologice oglindite în vitrinele centralei termice. Nu trece nicio maşină, nu păşesc pietoni, nu cîntă păsări. Un univers străbătut de mirosuri proaspete: pereţi văruiţi, parchete lustruite, scări

imaculate în chenare negre, uscătoare trase în ulei galben, calorifere verzi, un damf uşor de smoală pogorînd spre parter. Copăcet ancorat, tradus din pepinieră, dîrdîie în adiere. Prima generaţie de iarbă, mărginită de petunii. Ghena de gunoi cu cazier imaculat. Lumina străluceşte cu nostalgia cîmpiei. Ceva primăvăratic descarcă apăsarea atmosferică, pe care el oricum n-o resimte. Nu e surprins: calendarul, fixat în piuneze pe peretele de lîngă masa unde îşi face temele, indică 10 aprilie 1964. Premoniţia destrămării. Genul îl va urmări cu intermitenţe pînă la sfîrşitul vieţii.

Familia lui, dornică să scape cît mai repede din cloaca în care fusese expediată, s-a mutat printre primele. Au atîrnat provizoriu cearceafuri albe în ferestrele camerelor de dormit. Au despachetat, au dereticat, au stabilit primul cămin. Lovituri de ciocan răzbat din peretele de la Răsărit. Zgomote de mobilă tîrîită în pripă se aud de la patru. Excitant, înfricoşător labirintul neînceput al apartamentelor goale. A ieşit iarăşi pe balcon. Tatăl său prinsese frînghia pentru rufe dintr-o parte în alta. Angrenajul îi încurcă mişcările. Se apleacă peste balustradă. O fetiţă de cinci ani tîrîie o păpuşă pe alee. O rază de sînge străpunge pînza norilor. Lumea începe să se învîrtă în jurul unui punct. Punctul străbate universul, se apropie vertiginos. Aude o voce din balconul alăturat. Ori poate, ani mai tîrziu, vocea se suprapune peste ziua aceea, de sus în jos:

Nu e nimic aici îndreptăţit să merite consideraţia desăvîrşirii, dar în aranjamentul domesticităţii doarme sămînţa previziunii. Dacă nu e murdărie, va fi; dacă nu vezi răutate, vor aduce; dacă nu găseşti crima înseamnă că e bine ascunsă. O singură iluzie îţi este permis să ai: toate acestea căpătînd viaţă în lumina şuvoiului adevărat care va trece prin ele. Nu vei avea mai multe elemente, dar va dura o eternitate. Vei pluti la mari adîncimi pe firul culorilor. Acum ai parte de o privelişte întîrziată cu 80 de milisecunde.

Zborul celui rămas printre oameni îşi începu ascensiunea. Cerul văzut dinspre lume, prin mulţimea de ochi, lumea trăită din interior. După o viaţă aproape de final, avea parte de prima urcare fără tentaţia căderii. Plasele de siguranţă ale visului fură îndepărtate. În faţa ultimei nopţi, aşteptarea nu mai reprezenta o cale.

3. Sub stres, cuvintele ascund un nonsens devastator

La ora 8, o trezi ţîrîitul telefonului.

— Trebuie să te văd, o anunţă Hubert.

În zece minute bătea la uşă. Pe chip, printre vînătăi şi umflături, se întrezărea un amestec de fatalism voios într-un mojar de distrată detaşare. I-a pus înainte sticla şi un pahar. Şi-a turnat, a băut. A pus paharul jos, după care a tras adînc aer în piept. S-a aşezat, şi-a turnat din nou. S-a ridicat, a băut. A repetat operaţia ca pe un exerciţiu fizic de înviorare, conştient fiind că afecţiunile ciudate necesită remedii speciale.

— Aşadar…

— Acum jumătate de oră, Turnel Eiffel a fost spulberat în tije şi sîrme. Cît despre mine, am fost atacat, jefuit, bătut şi destul de rănit, căci încă mă dor îngrozitor dulăpiorul şi cîteva auxiliare.

— Ţi-a dispărut ceva?

— N-ar fi rău de ştiut!

— I-ai văzut pe atacatori?

— Folosul este nul şi prisosul deplin, căci nu le-am reţinut trăsăturile; dacă i-aş revedea, nu i-aş recunoaşte, din moment ce n-au scos niciun cuvînt.

— Acum eşti OK?

— Azi-noapte am reuşit să dorm o oră cu intermitenţe, fugărit de-un coşmar în care se făcea că sînt atacat de făpturi fără feţe, mînuind cuţite cu tăişuri tocite. În sine, n-ar fi o tragedie, deoarece trecutul mi-a fost populat de oameni fără trăsături pe marginea destinului matern încă înainte de-a fi dus la consult, dar fiecare atingere corporală-mi provoacă migrene. Trăiesc într-un prezent ivit prin neant, înconjurat de existenţa unui nimeni gata să sară. Din aceste motive, la care se adaugă excesele punitive ale tatei, n-am reuşit să mă maturizez. Sînt un copil stîlcit în trupul bătrîn al unei indecizii în pragul putrezirii.

Lavo s-a aşezat lîngă el şi l-a mîngîiat pe frunte ca pe un înger forţat să se refugieze printre oameni. Ochii bărbatului erau locuiţi de o tristeţe migdalată. A strîns pumnii pînă degetele s-au făcut albe. O vreme, a contemplat liniile şi petele sîngerii în lumina scursă prin fereastră.

— Ce ai de spus?

— Deşi contribuţia mea este minoră, mă detest cînd devin mesagerul unor veşti controversate. Dar, dacă asta te alină cumva, voi fi cu tine pînă la sfîrşitul înjosirii. Am primit azi-dimineaţă telefonul unui ziarist din Predeal, fost coleg de rezervă, care mi-a spus că, lîngă Piatra Mare, un turist rătăcit a dat peste rămăşiţele unui cadavru devorat de lupi. În buzunarul hainei s-a găsit o pipă din spumă de mare cu incrustaţii de argint.

— Karma nu era fumător.

— Descrierea este aievea celei consemnate de criticul de artă.

— Coincidenţă…

— Din raportul poliţiei rezultă că leşul a fost găsit sub un copac de care atîrna o frînghie.

— Nu şi-ar fi pus niciodată capăt zilelor.

— Credeam că erai împăcată cu ideea morţii…

— Ideea morţii e una, şi nu eram împăcată cu ea, dar cea a sinuciderii mi se pare o aberaţie care-mi uzurpă inteligenţa. Încercam să descifrez misterele unei dispariţii, iar tu mă anunţi avortul unei vulgarităţi. Cuvintele acestea acoperă un nonsens devastator.

— Ideea sinuciderii poate fi însoţită de orice motiv.

— N-a jucat niciun rol în moartea fratelui său.

— Două nimicuri pot crea o întîmplare.

— Vorbe fără noimă.

— Veştile nu se termină-n pădure. Azi-noapte am dat peste manuscrisul încredinţat tatălui meu, poate cu asta trebuia să încep, idiot ce sînt, înregistrat sub numele de Herman Ceronetti. De aceea nu-l găseam.

— L-ai citit?

— Fără-ndoială.

— Probează ceva?

— La asta ai să răspunzi singură. Aici vei găsi şi ultimele explicaţii. Nu sînt pe deplin limpezi, dar după lectură nu vei mai avea nevoie de mine, pentru că altele nici nu vei mai găsi.

— Citesc cu dificultate, de la zi la zi, ca un plămîn otrăvit de pneumonie în adîncul unei mine de plumb. Literele ţopăie violent, cuvintele sînt mici animale pregătite de atac, frazele, şerpi încolăcindu-se în jurul meu.

— N-ar fi impudic să vezi un specialist.

— Aş vrea să-mi spui la ce concluzii ai ajuns tu, mai puţin subiectiv.

Bărbatul era sceptic în faţa unei propuneri atît de dezarmante, dar găsi putere să argumenteze.

— Există lucruri pe care nici nu trebuie să le menţionezi. Faptul c-ai apelat la ajutorul meu mă obligă la un răspuns…

— Aştept…

— După ce l-au căutat şi-au acceptat că nu mai era, au înţeles că se-nşelaseră. Toată cruzimea care-l caracterizase, sarcasmul, ironia, intoleranţa, agresivitatea dispăruseră odată cu el. Iar acum, în lipsa lui, s-au trezit dintr-o dată cu o cantitate imensă de iubire în braţe cu care nu ştiau ce să facă.

— Te referi la Karma?

— Vorbesc în general, pentru că toţi constatăm un surplus similar cînd

pierdem pe cineva. Cantitatea aceea de iubire ne tulbură judecata.

În acel moment, la uşă se auzi o răpăială de răcnete şi o serie de bubuituri infecte. Hubert se făcu alb.

— Dacă e pentru mine, nu m-ai văzut de trei zile.

Lavo se duse la uşă. O voce cavernoasă urlă în geamlîc:

— Dă drumu'-odată!

— Cine e?

— Magazionerii spitalului vesel!

Femeia întredeschise uşa. Doi zdrahoni în halate albe, purtînd o targă uşoară, încercau să pătrundă. Uşa se înţepeni în lanţul de siguranţă.

— Lasă-ne să capturăm bolnavu', duduie!

— Hei! – îi temperă Lavonia. Sînt singură!

— Nu obstrocţiona sihiatria, cocoană!

— Plecaţi sau chem poliţia!

— Îţ facem dosar de-asociere!

Haidamacii au dat să se împingă în uşă, s-au uitat peste capul femeii înăuntru şi, auzind sirena unei maşini de poliţie apropiindu-se, au spus:

— Dorin Monescu-i numele lui, chiar dacă-ş zîce Huber! Uite foaia de observaţie şi ordinu' lu' directoru'… Vei fi responsabilă!

S-au întors, s-au suit în Mercedesul hodorogit în care veniseră şi-au demarat.

Z. Un străin umblă prin noi

Rigolele s-au golit de sînge şi zoaie. Din curtea azilului se risipeşte un fum înecăcios, cu miros de vreascuri mucegăite. Măştile de gaze le conferă aspect uman. Lumina lumii îmi zgîrie ochii, asperităţile zilei mă rănesc. Sînt viziunea unui suflet sedus de metamorfoze. O uşă deschisă pregăteşte închiderea alteia. Un nou salon, o altă terapie.

Terenul prăbuşirii noastre este o pajişte interioară pe care păşeşte altcineva.

Nu mă pot întoarce înapoi, pentru că locul meu este ocupat de cel care-am fost, nu pot înainta, căci din mine nu va rămîne nimic. Pătrund în camera frigorifică. Pe-un raft, o chircitură strivită în formol. Deasupra, o bucată de carton mîzgălit în pripă: Rodion Domnaru. Cum au putut? După atrocitatea firii,

dispreţul nepregătit al bestiei superioare.

Am fost trimişi să salvăm, să vestim, să veghem. Ne-au fost presărate în cale cazne şi orori. N-am fost în stare să vedem nimic în spatele lor.

3. Mesagerul încolţit

A închis uşa, a stins lumina în hol, a intrat în living. Încăperea era goală. În bucătărie, în dosul boilerului, Hubert tremura ca varga.

— Au plecat?

— Spuneai că totul e-n regulă cu spitalul…

Bărbatul îşi revenea cu greu. Lavo a adus sticla de whisky şi au rămas în bucătărie, pe întuneric, mulţumindu-se cu lumina care venea din cealaltă odaie. După trei pahare, fugarul reuşi să vorbească:

— De cîteva zile ne-am pricopsit cu un nou şef de clinică, dr. Friederich, din bunici nazişti. Unchiul meu, plecat la o conferinţă pragheză, a neglijat să lase indicaţii asupra cazurilor speciale.

— Cît de special este cazul lui Dorin Monescu, care-şi zice Hubert?

— Nu mai avem timp…

— La ce avem nevoie de timp?

— Ca să anunţ sfîrşitul. Şi alte mărunţişuri.

— Anunţă…

— Constrîns de vinovăţia smulgerii lui Emil din îmbrăţişarea mizeriei, Karma a decis s-o rupă cu propria traiectorie.

— Ce vrei să spui?

— Cei cu care-ai vorbit s-au lăsat cuprinşi de jocul copacilor, în contextul în care neajunsul a obturat priveliştea pădurii.

— Sugerezi că l-a căutat pe Zafar ca să comită un omor odios?

— Abia atunci ar fi fost abominabil, dar sensul de bază ar fi că el a cumpănit şi, cînd a considerat că a sosit momentul, s-a deplasat în locaţia faptei, unde a împlîntat cuţitul în trupul nevolnicului cu intenţia de a-l descotorosi de consecinţele abjecţiei din care nu se mai putea desprinde de unul singur.

Lavo îşi acoperi faţa cu palmele:

— Taci, nebun blestemat, taci!…

Pe obrajii lui Hubert se conturară două şanturi de aducţiune, ca unul care practicase îndelung taina regretului:

— Ştiu că sînt blestemat… Şi nu-mi vine uşor nici să trăiesc astfel, nici să spun ce-am de spus sub sedative… Tot eu sînt cel judecat… Ştiam de la bun început… Din confesiunile lui Ran… Karma fusese prietenul lui, avea obligaţia să înţeleagă… S-a chinuit cu priza asta… Dar Ran nu mai este…L-au strivit demonii printre care trăiesc…A trebuit să reinterpretez o grămadă de circumstanţe ca să nu dau de bănuit. Să fabulez tîmpenii, să evoc poveşti cu străini. Să ascund. Vei găsi şi o scrisoare printre hîrtii.

— Ran a avut probleme psihice!… N-a murit la spitalul de nebuni?

— Tocmai pentru că era sănătos. Dar ce crezi că-i interzicea Emil lui Luciu să povestească despre cele văzute? Ce-ţi închipui c-a răsplătit tăcerea lui Karma asupra grozăviei la care Arhim a supus-o pe Elvira? Care altul să fi fost mobilul frămîntării care-i tortura sufletul zi şi noapte? Ce-a iertat Emil pe patul de moarte? Propria crimă comisă asupra lui Geo? Ce n-a vrut frumoasa Lena să-ţi destăinuie? Ce altceva ar putea pune imaginaţia în spatele dispariţiei lui survenite fără explicaţia unui bilet de adio?

— De unde să am eu răspuns la atîtea mistificări?

Cu faţa ascunsă în palme, Lavonia îşi căută o vreme lacrimile, îşi şterse ochii cu o batistă scoasă din sertar, îşi suflă nasul, replică:

— Cîtă raţiune poate exista în mintea unui om urmărit de gardienii unui azil psihiatric? Mai multă decît în dragostea mea pentru el? Decît încrederea mea în nobleţea, în geniul lui? Cît de infailibil poţi fi tu, o fiinţă atît de… excentrică?

Hubert îşi îndepărtă lacrimile de pe obraji cu palma stîngă, zîmbi forţat, dădu un pahar de whisky peste cap, rosti:

— Mă-mpingi în paradoxul lui Epimenide…

— Atunci ce-mi arunci la picioare?

Părea un copil neputincios. Lavonia îl privea cu neîncrederea celui treaz pe cel în delir, cu compasiunea celui generos pe cel ce nu are. În această cheie, şi nu în cea a iritării, ar trebui citită întrebarea care urmează:

— Cît îţi datorez?

— Să-mi datorezi? După ce-am aflat lucruri înălţătoare despre oamenii printre care am trăit, după ce-am avut ocazia să fiu în compania unei femei atît de frumoase… O, nu, nu, nu, eu îţi datorez… Nici nu ştiu cum să pornesc… Ori să închei… Detest să fiu nevoit să judec ceva dinafară… Cînd nici faptele mele nu sînt pe deplin justificate…

— Nu te simţi bine?

Bărbatul o privi amar:

— Nici dacă aş fi fost mînat de păcat… Poate că n-ar trebui să mai continui… De cînd am început să te văd, trăiesc povara regăsirii ca un

condamnat căruia zeii îi descarcă zilnic memoria. Aparent, nostalgia e rea, fiindcă ne ţine în loc. Dar ea reprezintă dovada că, odată ajunşi la destinaţie, moleculele substanţei pure pe care-o vom înapoia nu vor avea nicio valoare dacă nu vor alcătui un tot. Bosonul declanşator, cel care, învîrtindu-se printre toţi atomii, a conferit masă materiei în formare, este neputincios în prezenţa unei singure excepţii, pe care o va păsui cînd procesul va fi regenerat. Legăturile chimice care ţin la un loc reţeaua indestructibilă a existenţelor noastre asigurate de iubire. Bucuria de-a fi împreună, celulă cu celulă, alcătuind splendoarea finală prin corelaţiile tautomerice ale atributelor sale. Prin fumul rămas va răsări fiinţa perfectă. Din iubirea noastră… A celor mai abjecte unităţi ale universului…

— Eşti complet dereglat!

— Uneori mă agit sub spaima c-am să te uit şi bat cu pumnii în uşa celulei pînă vin străjerii de noapte. Alteori, sînt cuprins de revolta că a trebuit să te cunosc. Voi fi tentat să te reamintesc în alcool… Sau în melancoliile lui Constance Demby.

În clipa aceea geamul explodă în sute de cioburi şi o matahală ciolănoasă năvăli în bucătărie, urlînd de durere, pentru că, în operaţiunea fenestrării, se tăiase la mînă. Se aruncă asupra lui Hubert, care n-avea de gînd să se lase domolit. Zbaterile celor doi pulsau dîre de sînge pe podea. În toiul procesului de capturare, se auzi un zgomot de frasin despicat de sus pînă jos şi pe uşa dinspre sufragerie pătrunse cu umărul înainte celălalt gardian, care-l ajută pe primul, cu mişcări experte, să-l vîre iute pe Hubert într-o cămaşă de forţă plină de pete uscate de cerneală şi resturi de mîncare. Unul din ei produse o seringă de oţel dintr-un toc de piele de la brîu şi-i făcu prizonierului o injecţie în braţ, prin pînza groasă a giulgiului cu catarame. Hubert gemu cu ochii ţintă în tavan, lăsînd să i se prelingă o spumă albă din colţul gurii, înţepeni cu limba afară, surprins de îngheţ.

A. Oboseala unei vieţi mizerabile

Li s-au alăturat. Au mîncat, au băut, s-au amuzat la poveştile lui Emil, au rîs de glumele lui Dante.

Domnule Hubert, ştii care este locul ideal de moarte al unui detectiv literar?

Lisabona? – se miră Hubert cu un aer inspirat.

Nu. Sfîrşitul lecturii…

Hubert zîmbi:

Va îndrăzni cineva să mă omoare, domnule König? Aici?

N-ar fi acesta un impediment. Dar cine ar mai analiza implicaţiile operei?

Care operă?

Ce crezi dumneata că sărbătorim noi în acest local?

Nu ştiu.

Opera noastră… Făcu un gest larg cu braţul, de jur-împrejur. Vieţile pe care le-am trăit… Izbînda trecerii…

O fiinţă asemănătoare, de înălţime peremptorie, cu păr negru, ten gălbui şi ochi albaştri, înfăşurată în albul lucitor al unei mantii răcoroase de puf acoperind veşminte purpurii, îşi face apariţia în intrarea boltită. Faţa şi palmele răspîndesc o lumină izvorîtă din interior, pulsînd în armonie cu respiraţia, care adie o briză copleşitoare în taverna transfigurată. Adunarea se ridică în picioare ca la un semn, în muzica scaunelor împinse pe pardoseală.

Fiinţa se îndreaptă spre capătul dinspre Nord al mesei. Ia loc. Se aşază şi ceilalţi. O căldură aurie îi învăluie din toţi ganglionii. Sînt dintr-o dată încărcaţi de imponderabilitatea inefabilă a calmului, destinşi sub boarea uitării, fericiţi. Mai bine de-atît nu se simţiseră niciodată. Niciunul dintre ei, cu excepţia străinului, n-ar fi putut preciza cît timp a trecut astfel. După oboseala unei vieţi neobişnuite, mistuiţi de exaltare.

D. Existenţa nu se ghidează după principii literare

„Dragă Ran,

Vei înţelege sensul prăbuşirii mele? De la ratarea culturală pînă în inima criminalităţii. Stupid, înjositor, impardonabil. N-am făcut-o pentru Geo şi nici ca impuls al revoltei. O, dacă aş putea găsi o demonstraţie care să-mi servească din atîtea citate inutile!

Nu am privit niciodată *cariera* lui Emil ca fiind o pată pe blazonul familiei, pentru că sub comunişti nu mai existau nici blazoane, nici familii, ci adunături gregare strînse sub flamura unui nume de-mprumut, convenienţe sezoniere înecate în fierea ruşinii că ajutăm la perpetuarea sistemului. L-am privit dintotdeauna ca pe un erou marginal, încercînd să văd în el nu numai un luptător de mahala, ci chiar un soi de rebel anticomunist, personificare a

noţiunii de nesupunere.

Resimţea povara îmbătrînirii mai mult decît noi. Limitele lui erau impuse de zgîrcenia mijloacelor de exprimare şi domnia sa trebuia încheiată brusc ori trecută pe umerii fiului său. Ideologia terorii care transgresează orice lege nu poate fi susţinută decît de un ansamblu organizat: lagăr de exterminare, închisoare de maximă securitate, stat comunist, pungă fascistă, dictatură militară. Lumea le cunoscu sfîrşitul. Dacă mintea lui a mai funcţionat şi după accident, e posibil să-şi fi înţeles destinul fizic. Dacă era capabil de mişcare, alegerea fu consecinţa unui act de înţelepciune.

Nimic nu vine fără plată şi, în ordinea firească a inflaţiei universale, costul depăşeşte valoarea. O inteligenţă ascunsă vine cu preţul nebuniei. Momentele de maximă sinceritate se plasează în vecinătatea visului, sper să înţelegi că sînt conştient de asta. Un asemenea om, exilat într-o asemenea bolgie, nu putea ieşi fără prihană la suprafaţă. Destinele noastre se îngrămădesc sub o lespede de unde nu mai pot da ochi cu lumina zilei. E o luptă fără învingători.

M-am apropiat de locul în care zăcea, conştient că sinuciderea poate lua forma fratricidului. Prin perdeaua verzuie a ploii nu se întrezărea decît o momîie descărnată care nu mai era demult el, ci simulacrul putred al unei epopei uitate; un substantiv comun stors de epitete. Şocul loviturii l-a reanimat, ca un regret tardiv. Pentru spectacol, însă, era prea tîrziu. Viaţa nu se ghidează după principii literare.

Ştiu ce-am făcut. Să nu-mi răspunzi. Dacă va fi vreodată ca drumurile rătăcirii să ne aducă faţă în faţă şi nu vei fi pregătit să condamni, să nu spui nimic. Voi pricepe. Îmi pare rău că am fost nevoit să te fac părtaş… Bunul meu prieten…”

3. Moartea este un fruct interzis

Mihoel s-a ţinut de cuvînt imediat ce am trecut pragul: mi-a facilitat capacitatea de a vedea pînă în cele mai obscure detalii, deşi decorul temporal, contextul geografic, lumina reflectoarelor se preschimbaseră fără niciun moft de avertizare. Gara survolată dispăru cu tot cu împrejurimi, atmosferă etnică, încărcătură culturală. Acutizarea optică determină ca femeia maltratată să capete chipul Lavoniei în oraşul cu o mie de străzi. Se întîmpla să urce printre statui groteşti pe spinarea cimitirului, cu ochii răniţi de acizii luminii solare ca o

fiinţă nocturnală, care-şi pierduse deprinderea zilei, cu nările stăpînite de mahmureala lumînărilor de la căpătîiul mormintelor noastre, cei care-am precedat-o în decepţie şi umilinţă, cu iluzia şansei culese dintre rahaţi de cîine călcaţi în pietrişul aleii şi pene reci lepădate în pînze de păianjen putrezite. Pene de înger. Fragilă în marginea disperării, pregătită de oboseală să se oprească la capătul drumului de jos. Odată pornite, cursurile nu se mai opresc. Totuşi, voinţa subconştientului ei tindea să ignore senin ultima poruncă: moartea este un fruct interzis.

Crucile cu poze trec pe lîngă ea, două cîte două, de fiecare parte a potecii, înaintează printre umbre duale, de obiecte existente şi taine care s-au retras în uitata lor semnificaţie, în special întunecimea unei năluci atrasă prin fisura nostalgiei îi dă de furcă: Am venit, draga mea, doar ca să te anunţ că nu mai exist, că n-are niciun sens să mă aştepţi printre lucruri şi idei, să mă cauţi printre forme, trage aer în piept, respiră cît îţi mai este îngăduit, voi veni cu veşnicia spre tine… Aş putea schiţa alcătuirea unui sprijin, dar aud paşi foşnind deasupra nivelului nostru de-acum, nimic nu-şi păstrează raţiunea într-o lume răpusă de enunţul consumării.

Amănuntele par atît de ordonate, chipuri fără trăsături o ţintuiesc de pe bănci măturate de aripi. Pe una din ele se aşteaptă să mă vadă pe mine, dar aici nu sînt decît feţe de mort. Se opreşte o clipă, încercînd să se racordeze la părerea că timpul va stagna alături, ca un cîine dresat, să poată gîndi în tihnă. Nu e nimeni în jur. La două sute de metri, din direcţia pădurii uscate, doi bărbaţi înaintează spre ea.

Consecinţă a intensificării stării critice şi a unei slăbiciuni tehnice desfăşurate în sala pupitrului din ce-a mai rămas de comandă, percepţia ei reuşeşte să se strecoare printre clădiri. Pentru o clipă îi simt prezenţa cu palpabilitate fizică. În adaosul unui efort m-ar putea vedea. Dinspre hangarul maşinilor, valuri de-ntuneric aduc la chei fîşii de imagini smulse din boarfele sfîrşitului de veac. O gară predominată de idiomuri, un căruţaş nervos biciuindu-şi mîrţoaga sleită, un domn marcat de-o mustaţă pompoasă ivindu-se din adăpostul unui restaurant german, doi rufoşi luîndu-se după dînsa. Trece pe lîngă noi. În haosul supravegheat găseşte pricină de amuzament. Caricaturi, vedenii îndepărtate, parabole sărăcite de sentinţa moralei. Face un semn cu mîna şi umbrele care o bîzîie dispar. Este conştientă că nu mai are mult. Cînd eşti aproape, trecutul nu mişcă decît simboluri.

Mersul se-ntrerupe în dreptul unui mormînt părăginit, între două săbii de soare întretăiate sub cupola stejarului. E linişte ca-ntr-o casă străină. Se simte în siguranţă aici. Siguranţa o face să neglijeze observaţia că păsările au dispărut.

Se apropie de monument. Fotografia unei copile o priveşte cu nedumerire. Au trecut atîţia ani de la vîrsta aceea…

Înainte de a se lăsa descifrate, literele expun o ţopăială ameţitoare. Lorena König. Un nume pe jumătate necunoscut. Prima soţie a lui Emil… Frumoasa Lorena stinsă în anul naşterii sale. O taină pe care n-o pătrunde… 1958-1974. O viaţă depreciată în 16 primăveri. Fluture atras de lumină în inima iadului animat de o clipă de iubire. Iubita mea suavă, zburătoare, astrală… Clara altei lumi… O clipă de iubire este puţin chiar şi pentru 16 ani. Este puţin şi pentru 32. În perimetrul formulei, nu le desparte decît capriciul locaţiei.

Puterile se leapădă de ea în mijlocul dilemei. Razele se despart… Lumina se retrage. Karma a luat cu el toate relaţiile care o ţineau conectată la mediu. Din sufletul ei n-a rămas decît un ghem de fire smulse. E prea tîrziu pentru dezvăluiri. Acum ştiu şi eu, în curînd va afla şi ea. Acolo jos, cu cît mai jos, cu atît mai evident, lupta este o binecuvîntare fără plată. Îngenunchează, se sprijină cu o mînă de piatra funerară. Răceala o străbate cu un fior care nu-i mai spune nimic. Sub datele Lorenei, într-o stare de slăbiciune, fotografiile părinţilor ei, Tatiana şi Eric. Un rînd mai la vale, numele de familie: König. Ceva se mişcă agitat în reverberaţia onomastică. Soi de vermină vulgară, incest şi blestem. În furtuna nopţii, un diavol prinde contur.

Mihoel pune mîna pe umărul meu. Lumina zilei, cît a mai rămas îngăduit din parcimonia sezonului, este curmată brusc, tropăituri de copite năvălesc în asalt de haită răzleaţă, un zumzet încins îi străpunge timpanele. O lovitură puternică în vintre o aruncă într-o parte. Trupul mi-e cuprins de convulsii. Mihoel îmi apasă clavicula. Lavonia vomită un jet albicios. Durerea îi smulge un ţipăt neomenesc, sugrumat de o palmă păroasă care-i acoperă gura. Legăturile cu lumea sînt reluate brutal. Respir cu greu, auzul trece prin calcar.

Vocea agresorului rostogoleşte cuvinte care nu fac sens decît în hăul iritat al morţii. Namila îşi şterge palma de taiorul femeii, o izbeşte cu pumnul în creştetul capului. Femeia se prăbuşeşte. O mînă de carne maltratată în virtutea unei porunci stîlcite. Îi repede un picior în burtă, se apleacă mînios că trebuie să simplifice isprăvi neprevăzute, smulge hainele de pe ea ca şi cum ar borfăi un cufăr. Scoate un sunet de burlan contorsionat din gîtul ars de ţigări. Imaginea e fascinantă nu atît prin grotesc, cît prin exemplaritate şi carenţa realismului.

Celălalt agresor are dinţi lucioşi, gheare lungi, murdare. Se lasă pe vine, înşfacă poşeta, o goleşte pe lespede, răsfirînd cu iuţeală conţinutul în praf. Extrage portofelul ajutîndu-se de-un băţ, îl desface, filează bancnotele tacticos, le palmează-n buzunar. Cîteva sute de lei.

Diferite forme de satisfacţie în dezacord conduc lumea de la frustrarea lui

Cain. Trupul nu-i decît o carapace cu senzori, durerea, o datorie trecătoare. Cît ar trebui să-i pese? Nu mare lucru. În conjuncturi extreme, materia prevalează. Mihoel îndreaptă un deget.

Unul îşi aprinde o ţigară. Mirosul urcă pînă la noi. Celălalt e deasupra, cu zdrenţele fluturînd. Făpturi scăpate din iad. Violatorul se dă puţin înapoi, ca să poată lovi mai bine. Mihoel ridică palma.

Dinspre pădure se aud pocnituri de crengi răvăşite.

Cei doi se panichează, mătură în grabă nişte frunze peste trupul femeii. S-au înroşit la chip, tremură din încheietura mîinilor. Căpetenia ia sticla de la celălalt şi trage cîteva gîturi pe nerăsuflate, îşi şterge gura cu mîneca pardesiului. Tatuajele i se învineţesc. Dă din cap ca o fiară udă, mărgelele din păr zdrăngănesc.

Pe cărare coboară un băiat mai degrabă firav. Jefuitorul rînjeşte cu o rază orbitoare în diamantul prins în incisivul de aur. Matahala se întoarce fioroasă spre intrus, acum doar la cîţiva paşi, îşi bulbucă privirea, îşi înfoaie părul de pe faţa vineţie, străbătută de linii albastre:

„Tu n-ai şcoală, bă, repetentule?!”

Băiatul pare mai interesat de mormînt decît de nedumeririle lumii. Îi ocoleşte, vede trupul femeii. Pe Lavonia o înveseleşte ideea neputinţei unui individ atît de sigur de sine precum Karma trimiţîndu-i în ajutor un copil atît de nefolositor. Băiatul se apleacă, dă frunzele la o parte. Femeia icneşte. Nu poate avea mai mult de 15 ani. Ce glumă sinistră! Cînd dă cu ochii de ea, băiatul se îndreaptă, le aruncă o privire îngheţată. Pentru cîteva secunde, cei doi rămîn încremeniţi.

Fără să se gîndească prea mult la restricţionări şi consecinţe, namila ridică palma să-i aplice o corecţie obraznicului, dar, înainte de-a realiza ce se întîmplă cu adevărat, băiatul îi loveşte partenerul în frunte, se fereşte de prăbuşirea corpului, trăgîndu-se un pas înapoi. În cădere, cel retezat se izbeşte cu capul de trunchiul stejarului, scăpînd un murmur stins.

Violatorul se arcuieşte cu o mînă în faţă, o duce pe cealaltă la spate, expune un cuţit de vînătoare. Se încordează, băiatul face un pas într-o parte şi-l loveşte sub bărbie cu atîta putere încît gîtul i se frînge, se prăvăleşte lîngă cruce, nu mai mişcă. Celălalt se învîrte năuc în patru labe căutîndu-şi diamantul. Băiatul se apropie. Îi repede un genunchi în gură. Cade într-o rînă. Nu mai mişcă niciunul. Îi apucă de cîte un picior şi-i tîrîie cîţiva metri mai încolo. Se întoarce spre femeie, se apleacă, o ia în braţe.

Femeia este uşoară ca o pagină albă. Emil coboară spre poarta din spatele cimitirului, pe care o împinge cu piciorul, intră în mahala. Cîinii latră. Trei

străzi prăvălite mai încolo se află casa lui. Apasă clanţa şi intră.

Elena zace pe pat.

„Eu sînt, c-o femeie stîlcită de doi nelegiuiţi."

Elena sare din pat, Băiatul depune victima.

„Doamne, în ce hal au adus-o!…"

Ia un şervet alb de pe-o policioară, îl udă cu apă rece, o şterge de sînge şi pămînt. De sub machiajul morţii apare chipul încă frumos al Lavoniei. Lena izbucneşte în plîns.

„Ce mult a slăbit!"

„O cunoşti?"

„E Lavo, mamă…Lavonia noastră…"

Băiatul se întoarce şi iese.

Lavo scapă un scîncet, încearcă să se ridice, nu e în stare. Lena îi pune o pernă sub cap, îşi aruncă pe umeri o haină şi iese, ştergîndu-şi lacrimile cu dosul palmei.

„Mă duc să chem Salvarea…"

În urma uşii închise nu rămîne nimic. Ziua se diminuează brusc, ferestrele se restrîng. Printre pleoapele umflate ceaţa dă formă unor lucruri fără istoric într-o cameră vagă. Pe dulapul scorojit vede trei gutui lăsate să se coacă. Întîlnise recent o imagine similară. Desigur, în *Iluzia morţii*. Cîţi ani să fi trecut? Mihoel priveşte absorbit. Lavonia întoarce capul fărîmă cu fărîmă. Moleşeala năvăleşte prin toate rănile. După o vreme îl observă pe Hubert, care-o ţine de mînă.

Am reuşit?

Bărbatul o priveşte, încearcă să-i zîmbească.

Nu vorbi… Salvarea va fi aici în cîteva minute.

Îl poţi vedea?

Pe cine?

Pe Karma.

Nu te agita…

E pe scaun.

În spatele lui, un bărbat înalt cu aripi aproape străvezii, perfect aliniate, zîmbea consternat.

A. O injurie neplănuită

Deşi boala de care sufăr îmi interzice să-mi amintesc feţele oamenilor, toţi invitaţii dumneavoastră îmi par cunoscuţi. Am încălcat un consemn?

Probabil că boala cunoaşte un regres. Ori poate fi din pricină că ne tragem toţi de pe meleagurile aceluiaşi oraş… Este imposibil să nu-i fi întîlnit.

Începu să enumere înclinînd capul spre fiecare, în timp ce Hubert se străduia să memoreze cu cea mai mare atenţie:

Prietenul nostru Geo, amicul Ran, Emil, fratele meu, specialistul Himungi, Virgil şi Vanusia, Mădălina, Andrei, teologul Armand, Max Pappy, celălalt Emil, celălalt Virgil, preotul Damian, Magistrul, Mariel… pînă şi chelnerul acesta este din import.

Se întîmplă că nu mi-l amintesc.

E cunoscut sub alibiul Dante.

Cel orb?

Are o privire de vultur nervos. Încearcă numai să-l înşeli la plată.

Hubert rîse. Rîseră cu toţii.

Nu mi-aţi prezentat-o pe frumoasa domnişoară care vă însoţeşte.

Are muza poeziei nescrise nevoie de prezentare? O existenţă special amenajată… Elvira se face că este numele ei.

Tînăra se răsuci spre Hubert:

Chiar nu mă recunoşti, Dorine?

Stacojiu, Hubert bîlbîi o scuză:

Boala mea este o injurie neplănuită la adresa frumuseţii umane a lumii, îmi cer iertare, şi la adresa ta în mod special.

Karmailen îl privi în ochi, îi şopti autoritar:

Poţi s-o convingi şi pe doamna să ni se-alăture.

Desigur, vom întregi ce-am fost.

Extazul va fi universal.

1. Declasarea maximă

La prînz, păream două fiinţe ordinare tăind frunză la cîini într-o aşezare de vile de pe coasta de Vest a Floridei. Numele aşezării, Destin. Staţionam în mijlocul unei intersecţii năpădite de ierburi, pe strada 30 A.

— Am ales special locul acesta, spuse, nu din raţiuni toponimice, cît pentru irepetabila formulă arhitectonică. Un congres netulburat al variaţiunilor în

cadrul unei teme. Mi-a plăcut aplicarea.

Unul din drumurile care duceau spre locuinţe era acoperit cu podele de lemn, ca o cameră ai cărei pereţi erau formaţi din adieri şi nevăzut. Străbăturăm domol. Între bîrnele unui cerdac uriaş, un *Latrodectus geometricus*, care se hrăneşte cu broaşte şi himere, îşi ţesea pînza haotic.

— Hoinărim de-atîta timp şi nu ştiu cum să mă adresez dacă aş simţi nevoia.

— Poţi să-mi spui Mihoel, de-acum.

Ca şi cum îşi preschimba numele în funcţie de aşezămînt.

— Mihoel, am zis, pînza acestui păianjen este mai puţin ordonată decît îl arată numele. Şi-au pierdut şi fiinţele secundare înţelesul?

— În diminuarea armonică a umilului demon vezi o alterare a creaţiei. Accident prevalînd asupra substanţei. Nu-i acesta încă un semn că totalitatea a luat-o la vale?

Eram curios să ştiu exact dacă se referea la incapacitatea păianjenului de a croi pînze organizate ori la a mea de a accepta o abatere de la firesc, dar peisajul era prea schimbător ca să fie propice lămuririlor fixe.

Rîndurile de reşedinţe se intersectau într-o piaţă arteziană străjuită de arbori care împrumutaseră filozofia unor candelabre răsturnate. La poalele lor, nisipul sclipea alb, precum cenuşa oaselor de crematoriu. Aşezarea părea perfect pustie, din cauza căldurii şi a luminii de nestăvilit. Am intrat într-o cafenea, ca să ne răcorim. Un termometru atîrnat la intrare anunţa 542 de grade Fahrenheit. Înăuntru nu era nimeni. Am băut nectar de ambrozie dintr-o cupă de cristal de pe contoarul de cupru. Licoarea s-a prelins prin tunelul inimii. De dincolo de ziduri năvălea domesticit vuietul valurilor.

Printr-o uşă din spate traversă un individ înalt purtînd pe cap un turban de satin acoperit de bumbi galbeni, albi şi verzui, care se apropie de Mihoel cu deschisă consideraţie:

— Pregătirile au fost săvîrşite.

Mihoel se ridică. În timp ce se îndreaptă spre ieşire, îmi vorbeşte:

— Călătoria asta se apropie de sfîrşit.

— Chiar dacă timpul e sufocat, pare prea repede…

— Există mai multe călătorii.

Iese. Mă iau după el. Deşi nu se vede nimic nelalocul lui, atmosfera pare în continuare ameninţată de anunţul unei avalanşe pe care o simt în golul fiecărei celule.

Pe malul oceanului se află două fotolii de plajă, sub două umbrele Hilton. Ultima staţie. Ne aşezăm. Petrecem o vreme ascultînd vuietul tectonic al

străfundurilor. Inima mi se face mică. Briza îmi arde fruntea.

— Ce s-ar întîmpla dac-aş dori să mă întorc pe strada unde-am copilărit?

Se ridică, dominînd o bună bucată de spaţiu, o ia pe ţărm în sus. Mă ţin după el. În timp ce mergem, zgomotul depărtărilor creşte.

— Un nou univers ar trebui făurit, din cauza interferenţelor, dar ar urma şi acela să fie supus unui sfîrşit adecvat.

Iau notă că nu foloseşte cuvîntul „bun”, ci „adecvat”, ceea ce mă face să am o viziune asupra viitorului imediat. Ne-am oprit. Plaja e clară, cerul senin. Din adîncul orizontului, din spatele lui Mihoel, se apropie un nor violaceu. Oraşul trimite spre noi zvonul unui plîns colectiv. Geamătul creşte pînă la o intensitate tinzînd să le egaleze pe cea a apei şi a presiunii mele arteriale. În timp ce-mi întorc privirea spre aşezare, lumina fu suptă instantaneu, cu trosnetul scurt al unui sorb. Zdriupt! O răcoare de primăvară frivolă îmi suflă în ceafă. Mă întorc. Mihoel ţine o mînă ridicată spre cer, sprijinit acum de valul înălţat cîţiva kilometri. De la un capăt la celălalt al plajei zidul de apă stă să se prăvale. E linişte deplină. Huruitul stelar capătă intensitate. Scoarţa este atrasă spre margini de puhoiul de aştri. Oceanul nu mai are unde să se retragă.

Însoţitorul afişase un aer voios. La cîţiva centimetri de degetele lui răsfirate o perlă strălucitoare atîrnă în aer, învîrtindu-se în jurul propriului centru.

— Ştii ce se află în inima acestei picături? – întrebă fără a cauza răspuns, căci tot el vorbi: Alephium o numeau filozofii.

— Cuprinzînd ce?

— Toate universurile create înainte de incident.

— În cîte din ele mă aflu şi eu?

— În primul, porţi numele de Zubiel… Şi tot ce-a urmat…

Îmi privesc antebraţul stîng. Pielea capătă o iradiere străvezie. Întind mîna spre el, atras de un cîmp reactivat, dar ştiu că n-am voie să-l ating.

— Ce se întîmplă cu totul, dac-am ajuns în acest loc?

— De ajuns, n-am ajuns nicăieri, dar nimic nu este mai curat decît ceea ce urmează declasării maxime, care este existenţa materiei.

— Dacă acesta este sfîrşitul…

— Unul din ele…

— …Am o rugăminte. Aş mai avea cîţiva prieteni de văzut…

— Nimic nu e cu neputinţă, pentru că orice dorinţă a ta este ultima. Poţi să-i inviţi la petrecere.

— Care petrecere?

— Orice plecare este precedată de o petrecere…

— Drumul este o iluzie.

— Nu este acesta farmecul ierarhiilor voastre? Nu se termină niciodată.

2. Niciun destin nu este individual

„La Galaţi au urcat într-un tren personal, care i-a hurducat pînă la Sulina, de unde au luat un autobuz local. Au ajuns în port pe înserat. Portul era încuiat. Nori roşietici frămîntau un cer tuciuriu, prevestind ore negre. Nimeni nu s-ar fi aventurat pe o asemenea climă chiar dacă ar fi fost deschis, aşa că au trebuit să înnopteze în oraş. Un taximetrist i-a depus la marginea pădurii, unde exista un motel cu restaurant. În mod neaşteptat pentru acea perioadă a anului, stabilimentul era tixit. De dinăuntru răzbăteau urlete de petrecere…

Citindu-şi destinul în amănuntele parcurse, Andrei Nemetz şovăi la intrare. Din interior răzbăteau voci hodorogite de bătrîni şi rîsete stridente. Întinse mîna să deschidă uşa, constată că puterile-l părăsesc. Presupunînd că evenimentele vieţii fuseseră rînduite în logica unei morţi premature, era foarte probabil ca departamentul tehnic al Universităţii din Asheville să nu se fi înşelat. Adevărul îl aştepta la cîţiva paşi. Trecu în revistă filmul cu mîna pe clanţă. Întoarse capul după Mariel. Femeia străbătuse deja douăzeci de metri pe o potecă laterală care ducea către mare.

Sfîrşitul poate fi alterat. Se luă după ea. Din spate răzbăteau lătrăturile unei haite de copoi. S-au aşezat pe o bucată de stîncă, au ascultat vuietul mării, adus la suprafaţă de respiraţiile apei. Soarele se înecase pe trei sferturi într-o baie de valuri, cu cîteva raze rămase rupte pe cîmp.

Portretul ţărmului la asfinţit le umplea ochii de o nesfîrşită reverie. În depărtare se întrezărea mirajul Insulei Albe. I se păru că vede o umbră strecurîndu-se printre falii. Lumina continua să scadă, nori negri se lăţeau dinspre Răsărit.

— În toţi aceşti ani, am trăit clipe fericite şi ore de-ntuneric, am fost copleşit de eşecuri, am cunoscut victorii, am iubit şi-am fost iubit, am suferit şi m-am lăsat înălţat de extaz, iar acum, cînd privesc înapoi, am senzaţia că viaţa a trecut pe lîngă mine fără să mă fi schimbat deloc. Nimic din ce va rămîne în urma mea nu are consistenţă. De fapt, e riscant să spun că va rămîne altceva decît o amintire pierdută în uitarea vîntului.

Mariel se întoarse spre el:

— Te lupţi să laşi o impresie… Nici n-ai fi avut cum să te schimbi… Ai

vrut să rămîi un copil…

— Mi-am pierdut mama la şapte ani, nu mi-am regăsit tatăl niciodată.

Străfulgerarea unui trăsnet despică înălţimile. Un scrîşnet de vînt aduse un val îndepărtat de lătrături.

— De ce eşti atît de legat de epoca aceea?

— Prin cartierul nostru păşise o fiinţă complicată… Toţi îşi aminteau, nimeni nu vorbea…

Din înalturi, un bubuit asurzitor despică văzduhul în trei.

— Acum, destinul meu e-ncolăcit. Copiii noştri au fost făcuţi scrum în incendiul de la New York. Clarei nu i-au spus nimic, de frică să nu înnebunească de tot. Îi aşteaptă. Mă aşteaptă şi pe mine. Cum aş putea s-o ajut? Nu mă pot întoarce…

— Ce-ai să faci?

— N-am nicio idee…

Întoarse capul. Un bărbat în vîrstă se apropia de ei. Mergea agale, cărînd o aură de calmă bunătate. Mariel se îndepărtă spre marginea apei. Străinul se opri alături:

— În faţa unei asemenea privelişti, asum că nu vă vine deloc uşor să vă ciondăniţi.

— Sîntem istoviţi, la capătul unui drum lung.

— Istoviţi sîntem cu toţii, numai că singurătatea ne privează de binefacerile disputei. Acesta este, probabil, motivul pentru care am devenit mai sensibil la frumuseţea care se vede.

— Frumuseţea este armonie, împachetată în două moduri: unul degradabil în dezordine, zidit din emoţii şi urlete umplînd golul spaimei derivate din necunoaştere; celălalt aşteaptă să-l descoperi sub umbrele coborîtoare ale iubirii.

— Nu sînt filozof, nici măcar psiholog, dar, din sinceritatea cu care vă expuneţi frămîntările, reiese că vă aflaţi foarte aproape de ţintă.

— Sînteţi amabil.

— Vă rog să-mi iertaţi curiozitatea, generată de simptomele aceleaşi maladii a observaţiei, dar, dacă nu-i un secret, cu cine am onoarea…

— Nu e niciun secret, cu atît mai puţin onoare. Numele meu este Andrei Nemetz.

— Scriitorul din Iaşi?

— Ne-am cunoscut cîndva?

— Şi eu sînt din Iaşi.

Se roti spre Andrei, întinse o mînă uscată, se prezentă:

— Klement Haghen.

Andrei i-a strîns mîna iritat. Numele nu-i părea necunoscut. Un mic turbion agită frunzele reduse de pe alee.

— Generalul Haghen?

Bărbatul întoarse faţa spre capătul aleii. Nu mai rămăsese mare lucru din zi.

— În persoană…

— Celebrul, îngrozitorul, odiosul general Haghen?

Generalul zîmbi acru şi încuviinţă dînd din cap.

— Niciun destin nu este individual.

— Responsabilitatea filtrează această aparenţă.

— Responsabilitatea are o limită care excede sfera puterii noastre de apreciere.

În faţa lui se afla omul ale cărui decizii cauzaseră devierea ursitelor tuturor celor care însemnaseră ceva pentru el. Rosti pentru sine:

— Căinţa este tot ce ne-a rămas.

Încercă să-l privească în ochi, să pătrundă în miezul de după cortina aparenţelor civilizate ale noului secol, în care adăsta la pîndă animalul înfometat şi rece, dar ochii lui se zbăteau captivi în plasa unui păianjen nevăzut, care ţesuse o viziune încîlcită din mii de pagini mărunte de rapoarte secrete, din care nimeni nu înţelegea mare lucru, dări de seamă pentru o generaţie măsluită şi plină de averi peste rînd, dosare din cartoteca fărădelegilor acoperite, trageri la ţintă în poligonul de carne al cinismului, fotografii de suspecţi ierarhici, note de plată pentru complici cu ziua, feţe răzuite de pe caracterul biografic încadrate în tipologii de lucru, peisage golite de sens estetic măsurate în unghiuri de fugă printre canoane juridice, curbe balistice, obstacole speculate în strategii de luptă, grafice contabilizînd pierderi omeneşti şi prăbuşiri economice, filme mute pe 16 milimetri în regia spectatorului, înregistrări audio cu fizionomii captive, procese trucate de martori şantajaţi, judecători sub acoperire, execuţii clandestine sub portretul dictatorului, cărţi strecurate prin fanta cutiei poştale cu cod, chipul încercănat al propriei mame pitite sub masă, cadavrul răsfrînt al soţiei trădate, tuburi goale de glonţ măturate cu rumeguşul sîngeriu al arenei circului, pîrghii de plasmă şi globule albe pe curbura sprîncenelor, cercuri de salamandră întrerupte sub pungi, o pată cafenie cu puf, pistruii bătrîneţii degenerate, piele opacă şi astm.

Generalul repetă nedumerit:

— Căinţa?!…

Rostind cuvîntul, îşi îndreptă corpul ca la auzul imnului unui stat cu care regimul n-avea relaţii prea bune. Pentru vîrsta lui, constituţia trăda o formă

atletică la pîndă.

— Puterea te condamnă, potopul ipocriziei te ia la vale. Căinţa ruinează tot ce-ai făcut. Trebuie să mă retrag acum.

— Eu mai rămîn.

Generalul îi întoarse spatele şi se-ndreptă spre han, zăngănind după el harnaşamentul războiului fără sfîrşit.

Z. N-au să poată veni toţi la căpătîiul tău

— Acestea sînt ultimele pagini din jurnalul pe care-l avea asupra lui cînd l-au găsit.

— Cît e adevărat din povestea cu fata aceea în care a fost implicat şi nepotul meu?

— Pe cît cuvintele o pot descrie.

— N-aş fi bănuit o clipă cît de stricat era. Cum s-a terminat?

— Nemaisuportînd atîta despuinţă, a suit în creierul munţilor să-şi pună capăt zilelor. Cînd îşi pregătea laţul, a fost atacat de o haită de lupi, sfîşiat, ucis. N-a rămas mare lucru din el.

— Şi celălalt?

— Karma?

— Înseamnă că trăieşte pe undeva.

— Orice e posibil.

— Am auzit că te-ai împăcat cu Sabina.

— Îţi voi citi acum:

22 August 1996

A existat o vreme cînd mă gîndeam la Iaşi fără nici o sensibilitate. Trecusem prin întîmplări dispuse la ambele extreme. Trecutul meu, amalgam de clişee. Timpul reuşi să atenueze frustrări, dar spiritul iertării nu locuia în mine, mi-a fost inoculat de Baron.

Cînd l-am văzut pentru ultima oară, dormita în aripile agoniei. Părea mai senin ca niciodată, el care nu fusese nicicînd încordat, peste măsură de mîhnit ori vag nemulţumit. Ajunsese la capătul unui drum lung. L-am întrebat dacă nu priveşte cu regret înapoi.

— Ne întoarcem în trecut pentru că reuşim să-i eliminăm impurităţile neplăcute, ştim ce urmează, stăpînim. Nimeni nu vrea, în realitate, să-l repete.

— Dacă ai şti că laşi totul în urmă, nu e nimic după care să tînjeşti?

— Lipsa regretului este o şansă. Nietzsche credea că filozofia este adaptată diferitelor vîrste ale omului.

— Contabilitatea mea a constat în numărarea decepţiilor.

— Dacă te-ai trezi acum alături de prieteni în Amfiteatrul Kogălniceanu, într-o celulă de puşcărie ori în sala goală a restaurantului din Agapia anului 1974, ţi-ar mai păsa de orînduirea socială?

— Asta este ispita mefistofelică a întoarcerii…

— Ne învîrtim în jurul unor concepte literare.

— Am vrut să fiu liber…

— Ai fost?

— Am încercat…

— Nu vreau să devin patetic, după ce o viaţă întreagă am fost cinic, dar vine o clipă în care, pe patul de moarte fiind, găseşti de cuviinţă să-ţi ceri iertare de la cei cărora le-ai greşit. N-au să poată veni toţi la căpătîiul tău.

Noiembrie 1996

La căpătîiul meu nu va veni nimeni. Din numărul acela de vieţi pierdute n-a mai rămas decît o carte, pe care-o răsfoiesc cînd doresc să fiu sigur că istoria acestor ani s-a petrecut aievea. Opera poetică a lui Alin. Deschid Respiraţia astrală a fiinţei ca pe o hartă secretă a sufletului şi mă afund în memoria străzilor din oraşul pedepsirii. Fiecare vers, o alee uitată, fiecare strofă, un cartier regăsit.

Elvira a murit, Eva nu mai este, Severa umblă prin baruri. După atîtea acumulări, nu mai am ce pierde. Baronul avea dreptate. Aş fi trecut peste toate obstacolele care mă ţineau captiv.

ORAŞUL

ne înălţam spre ultimul etaj, exuberanţi şi liberi,
cu oraşul imens rostogolit la picioare,
puteam să jur: departe se întrezărea şi Palatul,
cei doi prieteni călăreau o bicicletă, nu
observau nimic, dar noi, adică eu, planam
angelic în clipa în care autobuzul ţîşni în înalturi
după o voltă de toată ciudăţenia ateriză în picaj –

ne-am mirat împreună cum de nu m-am trezit după
un asemenea zgomot infernal, în timp ce eu
continuam să iubesc, să te simt în balcon,
în inima mea atîrnînd, Doamne,
printre blocurile noi ce miroseau a var,
încercam în zadar să mă împac cu bătrînul,
care nu mai era deloc ca-n realitate,
tînăr, nepăsător, frumos ca un poet latin
şi asculta şi postul acela de radio,
mă blocasem în baie înainte ca uşa
să fi sărit din ţîţîni
sîngerînd pentru frumoasa fără corp, fără memorie,
nu am trecut dincolo de rîu nici pentru a vedea
mai bine,
mă mitraliau ochii profesoarei de geografie,
ai cadavrului buhăit de noroaie veninoase şi ploi,
începuse războiul de la mare distanţă,
ne împuşcam privind prin binocluri prinse de cap,
grenade crescute din umăr,
putregaiuri în inimi de copii,
dar n-a cîştigat nimeni, nicicînd,
continua să-mi pară rău după tine,
hoinăream pe jos, fără aripi, printre copaci
şi cearşafuri puse la murat,
absent/absorbit, chiar atunci pe lîngă mine trecură
Keith Richards şi prietenul său răspopit –
din şcoala primară nu-i mai văzusem,
am schimbat o seamă de vorbe, am împachetat
borcanul cu merinde pentru tura de noapte,
m-am ciocnit de arătarea aceea metalică
şi imediat am început să zbor, sus, sus, sus,
spre ultimul etaj al blocului în care locuia Dumnezeu,
într-un cartier pe care nu-l mai văzusem acolo
şi oraşul, pierzîndu-şi colinele şi mizeria, se-ntindea drept
şi imens la picioarele mele ca un înger uriaş,
prăvălit sau doar adormit,
a cărui răsuflare o simţeam ca un acoperiş,
căci noi săpăm gropi adînci şi ne adăpostim în ele.

6. Ceea ce-ţi lipseşte nu există

Purtate de fluxul tot mai stins al emoţiilor, cuvintele răcnesc unele la altele, se împung, se ciocnesc, presiunea demonstraţiei le prelinge afară din sens. Fiecare cuvînt o umple de orori difuze. Încearcă să uite. Silabele devin pastă, literele se transformă în mişcări imperceptibile din buze. Contracţii de muşchi animaţi de procese chimice. Sfinctere presate de igiena dezintoxicării.

Uşa este dată de perete, becul rămîne stins. Hruba va fi luminată parţial de neonul albăstrui din pivniţă pe durata întregii scene. Umbra din rama uşii poate să fie-a oricui. O umbră golită de consistenţă, cuvintele continuă să-şi piardă înţelesul. Fără cuvinte, oamenii îşi aliniază trăsăturile speciei. *Égo spring út merog friðurinn í loft upp*. Prin tăietura cadrului pătrunde un ordin:

Dezbracă-te!

Sunetele sună susţinute de fîlfîitul aripilor împăiate. Fîl-fîl-fîl… Dacă s-ar putea întoarce în trecut şi-ar aminti ce trebuie să facă în astfel de momente, dar tocmai asta vrea să evite. Zîmbeşte. Fîl-fîl-fîl… Umbra se mişcă cu un semiton mai sus:

Dezbracă-te!

Ridică mîinile ca să oprească lumina. Continuă să zîmbească. Se revoltă prin uitare.*(Égo) er kominn aftur lupen (á ný) Inn í ning (per se) svo gott alastram (hér) En stoppa stutt divino vio*. Îi desface lanţurile, îi scoate hainele. O leagă la ochi:

Vino!

Urcă treptele, C deschide o uşă. Păşesc pe pardoseala rece. Feţele se scurg din forme, pereţii înaintează lent, podeaua se-nmoaie. O ajută să intre în cadă. Geme fără să vrea. Senzaţia s-ar putea să fie plăcută, nu ştie cum ar trebui s-o descrie. Se lasă la fund, moleşită/amorţită/moartă. Ar vrea să doarmă acolo, sub apă, unde glasuri fără cuvinte, feţe fără suflet o cheamă cu blîndeţe/indiferenţă/cinism.

C o apucă de după gît, o trage la suprafaţă. E uşoară ca o bucată de lemn. O ridică în picioare, o spală cu un burete aspru pe spate, pe mîini, pe pîntec. Gesturi lipsite de tandreţe. Îşi aminteşte balia în care o scălda mama ei, în curtea de sub dud. Mamă – straniu cuvînt dezgolit ca o cuşcă toracică la radiografie…

O clăteşte, o ajută să iasă din cadă, o şterge, o îmbracă cu un halat care-i vine pînă la călcîie. Abia se mai ţine pe picioare. Nu mai există forme. Esenţa e aproape liberă. O sprijină pînă în camera de zi.

În curînd o să-ţi dăm drumul acasă.

Acasă a-ncetat să însemne un loc cunoscut. Alin e mort. Copilul lui, risipit.

Bolboroseşte. C se apropie, apleacă urechea. O frază-l izbeşte în creier:

Din umbrele mîntuirii, neantul evocă zădărnicia eliberării umane…

Pleoapele fetei se-nchid. Pare că doarme.

A. *Vezi scriitori peste tot*

— Mă scuzaţi că dau buzna, dar îndrăzneala se trage de la impresia că vă ştiu din Iaşi. Nu sînteţi dumneavoastră aproape cunoscutul scriitor Karmailen König?

Bărbatul îl privi cu prefăcută surprindere:

— Într-adevăr, acesta este numele meu, tinere, nota zece pentru identificare cu umlaut. Nu pot nega nici localizarea originii. Dar scriitor n-am apucat să ajung niciodată, mă tem că trebuie să dezamăgesc.

— Nu e prezenţa noastră aici o dovadă?

Bărbatul ignoră ultima remarcă şi i se adresă pe departe:

— Nu te-am mai văzut prin acest oraş.

— Poate din motiv că nici n-am mai fost pe-aici.

Mulţumit de tonul convorbirii, bărbatul îl pofti să ia loc:

— Cine vrea să consfinţească, totuşi, aceste picante amănunte?

— Numele doamnei pe care o însoţesc este Lavonia, iar mie mi se spune Hubert.

— Cu ce te ocupi, Hubert?

— Nu cred c-ar fi exagerat de imprudent să mă prezint măcar la ocazii ieşite din firesc drept personal calificat în domeniul literar.

— Asta ar fi cauza pentru care vezi scriitori peste tot…

Hubert îşi împietri pe buze intenţia unui surîs, furişă o uitătură stînjenită celor de la masă, constată că toţi aveau, cel puţin în ochii lui, înfăţişări de scriitori consacraţi, cu trăsături distincte, priviri dure, frunţi irascibile.

6. Casa cu metafore

În cap îi ţiuie răcnetul bărbatului scopit pe podeaua casei scufundate, rămas să-şi contemple infamia. Întuneric bubuit, asfalt pe fund de heleşteu. Se-ndepărtează de animalul răguşit care urlă în ea. Afară plouă mărunt. Păreri de lumină taie ţesuturi în noapte. Aruncă absentă cuţitul. Sîngele este diluat de stropi cursivi. Prin vadul străzilor înguste vîntul vînzoleşte frunze căzute. La limanul bulevardului, o ia la vale. Ceva se ţine după ea. Întoarce privirea spre Universitate. Străzile sînt pline de lume în delir. În găoacea cîte unui pîlc de cretini este luat în van numele libertăţii. E aproape amuzată. O blasfemie istorică repetată previzibil. În dreptul staţiei de tramvai, Biblioteca. Statistici cu aceleaşi rezultate. Încearcă să traverseze, farurile unui autoturism care coboară o descumpănesc. Orice revoltă este înăbuşită în sînge ori macerată în deriziune. Încă o dată, omenirea se prăbuşeşte cu contractul în braţe. O înşiruire de cuvinte în zbaterea unei păsări captive.

Tramvaiul care urcă spre Institutul Agronomic o izbeşte dintr-o parte, tîrînd-o şapte metri înainte de-a reuşi să oprească. Ţipete coboară în ceaţă, siluete se desprind de aburi. Cîteva frunze încremenesc în aer, printre stropi expandaţi. Universul atinge neclintirea. Măreţia o umple de căldură. Casa ei adevărată, din culori şi metafore.

1. Lipsa anotimpurilor e supărătoare

După atîta distrugere, nu mă mai însoţea nimeni. Eram reformat. De la gară, unde coborîsem dintr-un elicopter căptuşit cu flori polare, am luat-o pe-o alee ce păru, pentru un timp, nesfîrşită, străjuită pînă în străfundurile zării de două pîrîiaşe dublate de şiruri de copaci înmiresmaţi, tăcuţi, ameninţători. O dată la zece secunde, mă vedeam şchiopătînd de la o distanţă venerabilă, ca bucla unui film reluat, în tovărăşia aplecată din umeri a unui copil care mă ţinea de mînă. Dar ştiam că sînt singur. De la o vreme aş fi putut preciza că uitasem de cînd mai trecuse vreo zi peste mine, din moment ce-mi apăreau înainte ridurile clare ale profesorului Cristofor Gamaliel la căpătîiul drumului spre Fălticeni.

Spre anunţata mea uimire, mai mult formală, profesorul nu trecuse dincolo de apocalipsa generală. Pe ultima sută de metri fusesem însoţit de roiuri înţelepte de albine încărcate, zumzăind paşnic de-o parte şi de alta, semn că nu-şi lepădase atributul de condotier al apiculturii. Părea iritat cu veselie de vizita unui intrus, dar şi bucuros că vede o figură transformată. Nu l-am menajat:

— E ciudat, domnule profesor, să-l găseşti tocmai pe un promotor al teoriei inertice făcînd acelaşi lucru ca-n urmă cu zeci de ani.

— N-ai reţinut că fenomenul depinde de masă? Din cauza unora ca tine, care încetaseră să mă caute, îmi plăcea să cred c-am rămas singur.

I se înrădăcinase în computer că era ultimul supravieţuitor al zonei, din moment ce nu mai văzuse pe nimeni de nu-şi mai aducea aminte cînd, îngrădit de faguri şi concepte. L-ar fi ajutat picioarele să-l ducă distanţe comensurabile, dar scăderea entropiei îl aţinea mulţumit.

Pentru că nu avea cu cine să împărtăşească surplusul de miere, o turna într-o gîrlă din spatele casei. Un lac imens se lăţise acum la marginea pădurii înţesate de albine. O minte sănătoasă putea înnebuni de-atîta zumbăire şi dulceaţă. Pentru una bolnavă era deliciul unei plimbări prin curtea fără îngrădiri a spitalului.

— Auzul are nevoie de sunet aşa cum văzul necesită lumina şi lumina, întunericul. Zumzetul lor este util. Funcţia nu creează organul, îi menţine folosinţa.

— Ca şi cum întunericul asigură funcţionarea privirii… V-am fost student, oarecum.

— Fii atent la ce spui! – făcu el decent. Dacă nu vrei să dau trîntorii pe tine…

— Ai rămas acelaşi excentric, profesore Gamaliel…

— Pari să-ţi aminteşti cu pricepere, tinere. Care e numele tău? – mă încurajă cu bonomie antioxidantă.

— Eşti întruchiparea înţepenirii pure, făcui cu spirit pedagogic. Un paradox al cunoaşterii. Dar cine mai poartă nume în condiţiile de-acum?

— Repetă cu litere mari ce-ţi aminteşti despre mine…

— Binele Admirat pînă în Ziua Arestării Căzu sub Ochii Noştri Apatici.

— Ăsta e un nume de căpetenie. Dar n-au cutezat să mă tortureze.

— Vrei să-i vezi?

— Cu ce autoritate?

— Nerval este numele meu, cu dublul exfoliat Liturg. Mă întind peste o sută de mări, deţin carisma de-a mă face azur. Pot zbura îndărăt, ca un libret melancolic, dar nu pot sui decît însoţit. Nu mi-am regăsit cutezanţa. Într-un stagiu de tranzit, am rămas inutil. Ultimul domiciliu cunoscut, o casă de dincolo pod.

— Lipsa anotimpurilor e supărătoare.

— Nici nu bag în seamă.

— O casă clandestină de îngeri.

— Sînt calm, pentru că enervarea m-ar smulge din situaţie. Iau două pastile pe zi.

— Pari sănătos.

— Sufăr cu capul.

— N-ai spune.

— De vieţi în şir vreau să mi se-amintească adevăratul nume, să am ce scrijeli pe lucrarea la care trudesc.

— Mai precis?

— O foaie de observaţie între lumi.

— Sub ce titlu?

Ca şi cum nu ştia. Ierarhiile lor sînt foarte precise, iar cunoaşterea, articulată pe categorii matematice.

— *Fîşia cuantică.*

— Egregori în chimia hipnozei.

— Mai am unul: *Calmul prelevat în furtună.*

— Decantarea infinitezimală a mizeriei. Cam preţios, însă.

— N-am niciun acces…

— Ludivina te aşteaptă.

Pentru că nu lăsa să se-ntrevadă prea iute intenţia continuării, am tentat să agit balta convorbirii cu băţul unei întrebări la care nu aşteptam răspuns:

— De ce nu te-ai debarasat de ei dintr-o singură mişcare de umăr?

A apucat băţul fără să-l atingă, l-a zburat cu un fîsîit în lacul de miere. Băţul se transformă într-un şarpe decapitat din care se prelingeau fraze verzui, dispăru sub crusta zaharisită. Un cerb săgetat apăru în cadrul auriu al pădurii. Îi vedeam inima pulsînd ca un rubin.

— De unde ştii cine sînt?

Întrebarea lui m-a luat prin surprindere, dar nu i-am răspuns strepezit. Mai uimit am fost de răspuns:

— Un înger nu-şi uită niciodată binefăcătorul.

A făcut un pas înapoi, majestuos cît permitea ansamblul, aproape oficial. Am căzut în genunchi. M-a mîngîiat pe creştet fără să se apropie:

— În timp, lucrurile sînt măsurate prin ce-a rămas din ele şi se combină potrivit cu altele. Poţi să-mi ceri ce vrei.

— Ce-am luat a fost bun, ce mi-a fost în apropiere să evit n-am mai avut timp să primesc. M-aş considera norocos să nu mă pedepseşti prea aspru.

— N-aţi devenit mai buni pentru că erau alţii mai răi, dar comportarea ta i-a ţinut pe cîţiva unde erau.

A întins mîna, m-a privit în ochi cu un aer consternat, a clipit. Gratiile au

căzut cu un zdrăngănit muzical la pămînt. Pentru o clipă am fost înduioşat că am devenit obiectul atenţiei sale. A extras un punct nedefinit din structura existenţei. Un pui de lacrimă stătea să se nască în colţul ochiului stîng, dar a fost pulverizat de căldură şi lipsa gravitaţiei. Am început să plutesc. Albinele bîzîiau însufleţite de eternitate în jurul meu. Un val cotropitor se zbătea în curtea fiinţei. M-aş fi putut opri oriunde, dar m-am rotit în crepuscul pînă am fost cuprins de un vertij gălbui şi o floare vastă m-a atras în sfera ei serenă de seră serafică, selenacee, secretă. Sedenurică. Semirefantică. Seducătoare. Parfumul era ameţitor, lumina se filtra alburie prin mebrana caliciului. Am fost învăluit de undele melodioase ale Stelei Nordului. O parte din mine s-a desprins cu lentoare, lăsînd în urmă trupul bicisnic, înghiţit de plasma gălbuie din cumpăna urdinişului.

Gamaliel trebăluia bombănind prin curte. Peste puţin, avea să se ducă la culcare.

6. *Un gol lipsit de culoare*

Frunze reci plutesc prin coridorul sfîrşitului de vară, mînate de adieri peste dealuri. Forme înmuiate-n zeamă de struguri, crizanteme, zmeure tîrzii. Zbateri de păsări oarbe zgîrie scurtături prin glia brăzdată. O pajişte sprijinită pe coasta unui desiş, printre resturi de-ntuneric. Lumina supurează-n rănile nopţii. Zvonurile îndepărtare ale vîntului, vomînd ici şi colo vîrtecuşuri întrerupte, preludii muzicale scurtcircuitate pe crengi, mesaje scoase la şosea de îngeri decalibraţi. E atîta seară în jur că nici vietăţile mărunte nu mai hoinăresc. Ora scurgerii din orbita mucegaiului solar…

Termostatul înţepenise la 24 de grade. Printr-o gură de cupru pătrunde aer clocit. Pîcla se destramă-n urechi. Dacă s-ar da jos din pat şi ar întinde mîna stîngă, ar putea aprinde becul. Lumina ar alunga rămăşiţele de vis, ceea ce ar face-o să se simtă şi mai singură. Acesta este privilegiul lui, cînd îi aduce mîncarea.

Prin tifonul furiei trecute răzbate panica primelor ore de captivitate, cînd urla cu disperarea sălbăticiunii prinse-n laţ. A urlat pînă în pragul nebuniei, cînd zbaterea şi-a pierdut semnificaţia, aerul deveni irespirabil. Ţipătul este un drept pe care l-a pierdut. Adoarme pe tăişul unei deziluzii. Vede bărbaţi chircindu-se munciţi de-o caznă fără chip; femei măcinate de migrene; copii decedaţi pe-un

colţ de covor.

O săptămînă fu hrănită cu pîine uscată, ameninţări, apă sălcie. Nevoile şi le făcea într-o găleată de tablă vopsită în roşu pe care A o scotea în fiecare seară. În a treia zi de captivitate, în celulă intră C, de aceeaşi teapă, ţinînd în mînă o trusă medicală. De gît îi atîrna un stetoscop ruginit. Nu-i adresă niciun cuvînt, nu o privi în ochi. Notă amănuntul că-l ştia. C scoate dintr-o cutie dreptunghiulară o seringă de metal, îi curăţă pielea antebraţului cu tinctură de iod. Acul pătrunde adînc, durerea devine moleşitoare. S-a stins, nu mai ştie nimic.”

Cînd se trezeşte, în locul vieţii atîrnă un gol fără culoare. Singurul indiciu, o umbră neclară pe cearceaf. Închide ochii, ca să alunge din curtea copilăriei infernul care se împinge prin poartă.

Dedesubtul zborului se deschid ferestrele unui ogor presărat cu trupuri învelite în giulgiuri. Vîrtejuri fragmentează depărtări. Din respiraţia îngheţului prinde contur imaginea unei roabe împinse de-un bărbat uriaş. Pe chip, o mască de fier. Cu capul prăvălit, străpungînd lumina după-amiezii cu netrebnică timiditate (se străduie să distingă), între scîrţîitul osiei oxidate şi huruitul stins al amurgului, cadavrul poetului tîrîie mîinile bălăngănind pe pămînt. Din colţul gurii se prelinge un firicel de spumă. E tot ce-a mai rămas din copilul ei.

„Suflet spre ceruri!”– va ţipa bărbatul. „Suflet spre ceruri, ediţia de seară!”

Înaintea mersurii apare un deal împădurit. Înserarea se-ngroaşă ca un fur spre mînăstire. Arcade boltite în strălucirea oglinzii convexe din hol. În cădere, astrul aruncă văpăi prin vitralii. Întins pe un pat cu chenar de porţelan lîncezeşte autorul alergic la moarte. O călugăriţă carmelită, servindu-se pedant de-o pensetă de-alamă, înhaţă cu precizie miriapozi cafenii de sub bandajul de pe capul muribund. Insecte de zinc sînt lăsate să cadă într-un borcan de cobalt. În cădere, zgomot de hîrtie creponată.

Vicente, îi spuse femeia, Îngerul dă grajdului tîrcoale.

„Recunoaşte, surioară, de cînd zac aici? M-a căutat cineva din cei ştiuţi? Cînd vor veni să mă ia?”

În realitate, Vicente Pío Marcelino Cirilo Aleixandre y Merlo, stihuitor agonic, nu vrea să plece nicăieri: *Muerte como el puñado de arena, como el agua que en el hoyo queda solitaria, como la gaviota que en medio de la noche tiene un color de sangre sobre el mar que no existe.*

Noaptea de culoarea sîngelui, moartea cu mirosul mamei. Marea care nu există decît pentru că ne gîndim la ea.

A. Nu m-aş mira să aflu că ne-am cunoscut cîndva

Îmi amintesc, făcu Hubert brusc, luminat pe dinăuntru ca o gară scandinavă. Numele lui e Karmailen şi nu mai ştiu cum. Un fel de neamţ acomodat. Îl vedeam trecînd prin Piaţa Unirii, cînd apusul sîngeriu îngusta centrul oraşului, fie de unul singur, grandilocvent cu mîinile la spate şi privirea ţinută în nori, fie uşor cufundat, însoţind diferite somităţi de prin partea locului. Îl invidiam de fiecare dată, gîndindu-mă la cît de lipsit de farmec şi plin de umilinţă trebuia să-mi port eu făptura prin mărginita arie a urbei, încălzit doar la ideea că memoria nu reţinea mare lucru din măreţia celorlalţi ca să-mi permit obsesii complexate.

L-ai cunoscut personal?

Împărţeam bucuria cîtorva cunoştinţe comune, dar n-am avut niciodată ocazia să schimbăm vreun cuvînt sau măcar o strîngere de mînă în mascarada trecătoare a vreunei procesiuni mondene. El însuşi era considerat un fel de scriitor. Spre ruşinea mea, nu-mi amintesc nimic din ce-a scris. Cu siguranţă trebuie să fi citit ceva de el. Doar că-mi scapă foarte tare numele de familie.

Nu m-aş mira să aflu că ne-am cunoscut cîndva.

Fiind atît de frumoasă, n-ar fi exclus. Şi, dacă nu suferă de aceeaşi slăbiciune ca mine, e cu neputinţă să te fi uitat.

Între timp, cîţiva chelneri aduseseră mai multe mese, deoarece o seamă de invitaţi li s-au adăugat celor doi, pregătindu-se de o sindrofie totală. Hubert s-a ridicat şi, ca mînat de un imbold căruia nu mai avea chef să i se opună, deoarece puterea de convingere a logicii auctoriale poate fi depăşită de suma voinţelor tuturor personajelor, s-a îndreptat spre bărbatul al cărui nume şi-l amintea să fi fost Karmailen.

D. *Trecutul este un alt fruct interzis*

Cunoscuse cîndva un străin care dorea cu orice preţ să mai pogoare o dată în paradisul decrepit al propriei tinereţi. La poarta oraşului fu aşteptat de-un fost prieten ori mentorul său, ori el însuşi la altă vîrstă – n-a putut afla niciodată –, care-l opri.

— O, drumeţ imprudent, nu da buzna… Numai decepţie şi mînie vei cunoaşte.

— Jură-te că nimic nu mai e cum a fost, i-a răspuns călătorul, şi nu voi

insista. Că toţi au murit sau că au devenit alţii – voi fi o dulce amnezie. Că nu voi mai găsi niciuna din imaginile amintirilor de-atunci, în niciun cotlon al oraşului, oricît de întunecat, de ferit – necuprinsul îmi va şti de urmă. Că nici mormintele învăţătorilor nu-mi vor evoca timpurile de dinaintea plecării – voi rămîne atemporal. Că niciuna din fostele iubite nu se va bucura de regăsirea celei ce-a fost în ochii unui îndrăgostit de demult – mă voi preface-n stană de lavă. Că mama nu se va sufoca de emoţia revederii şi tatăl nu-şi va strivi o lacrimă cu dosul palmei – îmi voi smulge inima din piept şi voi arunca-o cîinilor pradă. Jură-te că propriul meu frate de cruce îmi va întoarce spatele – blestemat îmi voi face numele. Că toată confreria adolescenţei s-a transferat în alte tabere. Că muza poemelor mele s-a lăsat racolată. Că nu voi găsi aici decît ură şi uitare.

— Singura afecţiune cu care vei da ochii va fi stigma dispreţului. Pentru că te-ai dezis de ei, pentru că-n lipsa ta, şi nu cînd erai aici, au fost capabili să-şi croiască un trecut mai demn. Întoarcerea ta le-ar pune înainte oglinda micimii de-atunci şi-a iluziei de-acum. Nu reprezinţi nimic bun pentru ei. Nimeni nu mai vrea să se-ntoarcă…

— Dar oraşul?

— Clădiri fără memorie, ziduri mînjite de umbre. Oraşul acela a murit odată cu plecarea ta. Incursiunea în trecut e solitară. N-ai nevoie de nimeni ca s-o faci. Dar nu aici. Nu printre ei.

Străinul mai privi o dată la valea străjuită de dealuri, unde, în depărtare, după perdeaua buhăită a copacilor, se ghicea trupul universului în care se născuse, suferise, iubise, se bucurase şi murise cum se pricepuse mai frumos.

— Măcar o clipă să mă reculeg la poalele tinereţii…

— Din ce-ai fost n-a mai rămas decît o hidră ţîfnoasă predispusă unui troc facil. Primeşti şi dai la schimb, cu moneda răsplăţii.

— Sînt oameni cu care încă doresc să fac pace.

— E prea tîrziu, pentru fiecare din ei.

— Dacă niciunul din noi nu mai e cum a fost, prietene, de unde ştiai că voi veni? Şi cine eşti tu de mă cunoşti atît de bine încît să nu mă laşi să intru? Ce-ţi pasă?

— Dacă nu m-ai recunoscut, cu-atît mai bine. Dar sînt aici ca să te opresc cu orice preţ.

— Poate fi preţul acesta moartea?

— Preţul acesta, chiar moartea de-ar fi, este pavăza ta.

6. Poezia uralelor

Nu se-ndepărtează, nici nu revine. Se opreşte în dreptul unui birt andaluz din care răzbat vibraţii de chitară, însoţite de vocea răguşită în ţigări ieftine a unei cîntăreţe de balade subversive. Preotul dispare clătinîndu-se după gard. Se aude susurul uşurării. Un ţipăt de copil separă înserarea, urmat de hohotul sacadat al plutonului de execuţie, undeva la cealaltă margine a satului. Cu capul pe masă, un bărbat geme în pumn.

Elvira îşi continuă planarea. Peste lagune se lasă smoala. Nu mai întrezăreşte îngeri. Cheaguri de populaţie îngreunează circulaţia. Străzile se preling pe sub arcadele unei pieţe decăzute din jurisdicţie, laolaltă cu lături aruncate din lighean, măscări lătrate din unghere. Un străin umblă din uşă în uşă. Este împroşcat cu resturi de mîncare, agresat cu descrieri. Un duh pluteşte peste colcăiala seminţiei pestriţe. Pe estrada de lemn, un burduhos etilizat agită drapelul patriei ponosite. Cascade de rîs punctate de vînturi puturoase. Un călău expune mulţimii căpăţîna lordului Byron. Pe o masă de sticlă, inima pulsează într-o terezie coclită. Din primul rînd de bănci, o femeie ţipă la ea dintr-o gură spartă de cioate cafenii, un apod în zdrenţe zornăie un pumn de bănuţi. Fum acid de mahorcă, senzaţii de băutură şi dezechilibru, zgomote reci o asaltează din toate canalele. Se reazemă de-o bîrnă, cu mîna la vintre. Răsuceşte privirea. Un pitic ţopăie spre ea cu stilul lucind în mînă.

Izbitura uşii o trezeşte fugărind printre visuri o grămăjoară de gîndaci. Cade-ndărăt. Turnuri împung erotic văzduhul de noapte; larma altei mulţimi. La fereastra spitalului Roosevelt, D.T. se distinge în uralele lumii adunate în parc. Adunare selectă, în fracuri şi rochii de seară. Cu energiile abia licărind, se înclină în faţa audienţei invadate de hoţi, ziarişti, gură-casă, tîmpiţi. Mulţimea izbucneşte în rîs. Poetul deschide larg braţele, se scuză:

I am caught between two nights, blindness and death.

Întunericul înalţă un val de asfixie opărită, talaz cărînd calupuri de bioxid de carbon. Încearcă să scape de sub cureaua de metohexital. Chingile se rup, se prăbuşeşte prin crustă. Focuri o aşteaptă în zare. Se ridică, face un pas, se îneacă în noapte şi fum. Abia mai respiră. Glasul ei niciodată n-a putut pătrunde în cortexul criminalilor de rînd. Mai urcă un canal. Au mutilat-o şi-acum le e scîrbă de dînsa. O bătrînă strivită de-un camion încărcat cu soldaţi sîngerează fără impact. În remorcă, şapte pustnici atîrnă-n frînghii prinse de şapte pari sub clarul clorotic al Lunii. Măruntaie pulsează anemic, sîngele se scurge în spume, smocuri de păr, euforie înceată, plictisitoare decepţii. Înaintează cu greu.

Drumul duce la poalele unui niciunde acoperit de nimicuri. Călătoria se-apropie de ridicol. Insigna sfîrşitului.

Nici moartea nu îndrăzneşte să-i tulbure coşmarul. Se loveşte cu pumnii în tîmple. Urletul sfîşie pansamentele nopţii, fisurează tencuiala peretelui de deasupra uşii. Uşa este izbită în lături. Lumina becului de 40W o orbeşte. Strînge pleoapele. Muşchii pulpelor sînt cuprinşi de crampe. Zbaterea smuceşte lanţurile cu un zgomot domestic.

Întoarce-te! – îi porunceşte A. Se întoarce. O leagă la ochi. Îl aude descuind lăcăţelele prinse-n pereţi.

Mergi!

Păşeşte fără să vadă, ghidată de-o cîrtiţă moale. Corpul îşi pierduse deprinderea. Ridică piciorul, ezită asupra treptei. Fiecare mişcare a tălpii modifică distanţa fiinţei în toate punctele sale faţă de lumea din jur. Ce forţă o trage în jos? Ce blestem o ţine la un loc? Numără douăsprezece nivele şi A se opreşte şi ea se opreşte şi ea lîngă el. Zornăitul stagnează. Aburii mîncării de deasupra o descumpănesc. Gusturile însoţesc miresme. Se clatină. A o susţine. Trece pragul, se aşază pe scaun. Îi scoate legătura de pe ochi. Lumina zilei o izbeşte în ceafă. Printre pleoape distinge tacîmuri lucitoare, pahare de cristal, boluri de marmură.

Va trebui să cobor înapoi?

A îi face semn să mănînce.

Nu se-atinge de nimic.

Z. Un incredibil şir de coincidenţe

Baronul ardea în legea lui:

— Cînd a aflat că Luciu nu-i spusese tot adevărul?

— A doua zi, Elena i-a telefonat să-i spună că Băiatul fusese arestat sub acuzaţia de viol, fără martori, fără urme. Avea nevoie de cineva cu relaţii ca să-l elibereze, pentru că nu era vinovat. Lavo i-a promis că va încerca s-o ajute. L-a căutat pe Hubert la editură. Secretara i-a împărtăşit că, în noaptea precedentă, fiul directorului fusese ţinta reuşită a unui jaf, în plin centrul oraşului, că se afla internat la Spitalul de Urgenţă, bătut, amnezic, deprimat. I-a venit ideea să consulte agenda telefonică a lui Karma. Căută prin sertarele biroului pînă găsi un caiet cu coperţi albastre…

— Domnule colonel, vă rog să mă scuzaţi că vă deranjez. Numele meu este Lavo König, soţia lui Karma, dacă numele vă spune ceva.

— Încîntat de cunoştinţă, doamnă. Cu ce vă pot fi de folos?

— V-am găsit numărul de telefon printre hîrtiile soţului meu.

— Constantin Arnăutu este numele meu, în rezervă. Îmi pare rău de ce i s-a întîmplat soţului dumneavoastră. L-am cunoscut, întrucîtva, căci era în menirea biroului meu să cunoască tot ce avea oraşul mai bun… şi mai rău.

— Înseamnă că ştiţi c-a avut un frate.

De la celălalt capăt al firului se auzi un oftat ranchiunos:

— Teroarea… Da… Nu ne-am confruntat decît de două ori, de-ajuns ca să nu-l uit.

— Ne-am putea vedea?

— Locuim la cîteva sute de metri unul de altul.

— Cînd v-aş putea vizita?

— Oricînd. Vă aştept.

Colonelul locuia singur. Soţia lui murise în urmă cu cinci ani, unica fiică plecase în străinătate, nu mult timp după aceea.

— Nu s-ar putea spune că nu mi-am primit porţia, i-a spus, în timp ce aducea cafelele.

Lavo nu ştia cum să atace subiectul. Se afla în faţa unui om despre care nu cunoştea niciun adevăr.

— Spuneaţi că l-aţi văzut pe Emil de două ori. Unde?

— Prima oară la sediul Securităţii, a doua, aici.

— Era turnător?

— O asemenea fiară? Venise să mă omoare…

Lavo tăcea absorbită. Colonelul privi spre uşă, pe care nu intră nimeni, îşi drese glasul, depănă:

— S-a-ntîmplat în noaptea fatală. Ploua cu găleata. Nero-ncepu să mîrîie, s-a apropiat de uşă. Am deschis sertarul biroului, să scot revolverul, uşa fu smulsă din ţîţîni şi Teroare, şiroind de sînge, năvăli-n încăpere. Nero-i sări-n gît, omul fu mai iute. L-a doborît cu o lovitură de pumn, din doi paşi a fost lîngă mine. M-a izbit peste mînă şi am scăpat pistolul. Nici nu era nevoie. Şocul că nu era paralizat mă îngheţase. S-a aplecat, a luat arma şi mi-a pus-o în piept.

„Dacă eşti credincios, ceea ce nu cred, ai zece secunde să te rogi”, mi-a spus. Îi plăceau şi lui filmele americane.

„N-am avut niciun amestec”, i-am răspuns.

A ridicat pistolul. O mînă care tremură strîngînd o armă de foc este mai periculoasă decît una fermă. Mă putea împuşca din greşeală. În acea clipă,

Mădălina a intrat în odaie, cu părul despletit, într-o cămaşă de noapte.

„Încetează imediat cînd îţi spun!”

Pentru o clipă am rămas suspendat între stupoarea că visam şi convingerea că înnebuniserăm cu toţii. Probabil că şi intrusul a fost derutat de apariţie. Surpriza a fost de folos, fata reuşi să se interpună. Ca militar, eram pregătit pentru lupta cu duşmanul, dar nu pentru jertfa fiicei mele. Nici el nu părea pregătit. Continua să aţină arma asupra mea. M-a privit cu mînie, amărăciune, poate, ca la un capăt de drum, a întrebat c-o voce obosită:

„Dacă aşteptăm un sfîrşit mai mare decît ambiţia noastră, ce nevoie mai e de-atîtea crime?”

Am crezut că se referă la moartea fiului său.

„N-am avut niciun amestec.”

Tensiunea creştea. Eram la cîteva respiraţii de-un atac de cord, ameninţat de un terorist ajuns cerşetor pe jumătate psihopat, care şiroia de sînge ca un animal lovit de tren, fiica mea plîngea în hohote, nu numai la gîndul că puteam să fiu ucis, dar şi la amintirea băiatului pe care tatăl său vroia să-l răzbune, iar sus soţia mea, imobilizată la pat de o paraplegie fără suflet, gemea cu ultimele puteri, neştiind la ce sîntem martori. Afară tuna în cascadă, bubuia pe verticală cu rafale de vînt distorsionînd zgomotele furtunii alternate cu crîmpeie de linişte insuportabilă.

— Ce s-a întîmplat?

— Uneori, miracolul ia forma nimicului. După cîteva momente, realitatea din jurul meu devenise visul unui străin şi nu-mi mai păsa de nimic. Nu se mai auzea decît răpăitul ploii pe pervaz. E posibil să fi stat aşa un minut, o secundă, jumătate de oră. Să-mi fi pierdut mintea. Sleit de puteri, de programări, de trucuri. Faţa agresorului era albă. Începu să delireze:

„Am comis fapte pe care nimeni în oraşul ăsta n-a îndrăznit să şi le imagineze; am cunoscut caractere cum nu vor mai fi concepute nici ca urmare a erorii; artişti de geniu dispăruţi în calmul mulţimii ca sub apele mării, nimeni n-a mai ştiut de ei, turnători de doi bani ucişi în spatele gării, nimeni nu i-a plîns, femei uitate de copii, poveşti pe care nu le-a consemnat nimeni despre o lume a nimănui într-o epocă pe care puţini au avut privilegiul s-o vadă cum era, bătăuşi umiliţi în pumnii furiei, fanfaroni călcaţi în picioare cu sadism, analfabeţi mînuind justiţia forţei. Ierarhia gradelor de sensibilitate. Pentru douăzeci de ani lumea aceea a făcut din mine un zeu nepieritor, năprasnic, necruţător. Am căzut în nemernicie din preaplinul trufiei şi am trăit ca un lepros din mila ticăloşilor. Lumea mea a fost înghiţită de logica haosului, fiul meu, asasinat de slugile nimicului. Nu-i pot pedepsi pe toţi cei vinovaţi pentru toate acestea… numărul

lor este legiune… dar cineva trebuie să plătească.”

Îmi expunea teoria ţapului ispăşitor fără obiect. A aruncat o privire leşului de la picioarele noastre. Nu părea de ajuns. Îmi aşteptam destinul cufundat în acceptare, în ipostaza victimei contemplîndu-şi sfîrşitul, întocmai vitelor pe care le terorizam noi prin anchete şi puşcării, asasinate, tocite în case conspirative, otrăvite pe-ndelete, umflate de boli induse, dar destinul, considerîndu-mă, probabil, nevrednic de-un final eroic, m-a ocolit. A lăsat să-i alunece arma din mînă, a dat din cap ca şi cum înţelesese că partida, în orice fel ar fi fost jucată, era pierdută, s-a întors, s-a îndreptat spre uşă, a dispărut în noapte. Sunase ora. Dar nu pentru mine…

Lavo nu spunea nimic. Cumpănea alegerea lui Karma.

— N-aş vrea să par grăbit, căci nu sînt, dar cum v-aş putea fi de folos?

— Asta a fost tot?

— Nu-i plăcea să vorbească mult.

— Fiul său a fost arestat azi dimineaţă pentru un viol pe care mama lui susţine că nu l-a comis. M-a rugat s-o ajut. Sînteţi singura persoană capabilă să intervină pentru ei.

Colonelul se ridică şi privi pe geam:

— Lîngă gard se află o moviliţă de pămînt. Acolo l-am îngropat pe Nero. Probabil că ar fi murit deja oricum, de bătrîneţe.

Tăcu. De departe se auzea prelingerea tramvaiului la vale. Se întoarse spre ea şi-i spuse cu o voce abulică:

— Vă daţi seama, doamnă, cîte coincidenţe au fost necesare ca să daţi peste mine şi să mă rugaţi, după atîţia ani, să fac ceva pentru un om pe care l-am admirat şi detestat, intermitent, cu aceeaşi intensitate?

Lavonia nu-i răspunse. Colonelul continuă:

— Băiatul va fi eliberat.

2. Aventura galeză

Peste mahala se lăsase un duh pestilenţial. Străbătură pe jos, din vîrful Copoului, pînă-n cloaca Podu Roş.

— Acesta este oraşul pe care-l părăsesc. Dintre cei care-au murit toţi ar mai fi fost în viaţă.

— Dacă ar fi să-ţi oprească bătăile inimii, de care te-ai desprinde cel mai

greu?

Făcu o droaie de paşi în tăcerea gîndurilor căzute pe asfalt.

— Ca eficienţă de impact, probabil că aventura galeză. În primul rînd, pentru că eram un băiat de 15 ani, cu tragere de inimă spre chiul, hoinăreală şi visare, exact condiţiile care m-au afundat pe o stradă adiacentă Morii de Vînt, coborînd neanunţat o surpătură a Ţicăului, unde, în spatele unei cotituri, permitea o frîntură de cartier centenar. Probabil că nu mai există. Cei mai mulţi dintre noi au emigrat ori au murit, străzile au fost acoperite de buruieni ori de alte străzi.

În miezul unei zile de iarnă înaintam scîrţîind prin zăpadă. În poarta unei case aproape că m-am izbit de Alexei, întunecînd amiaza cu mîinile la piept. În curte, doi bărbaţi se pregăteau să taie un porc agitat. M-a acostat cu aplomb:

„Da’ ce faci, bă, Andruşca, să fie adevărat că nu mă recunoşti? Vino-năuntru!” Am tropăit în cerdac, să-mi scutur bocancii, am pătruns în hol. În odaia principală, printr-un fum ameţitor, toată golănimea teritoriilor sălbatice în păr, de la Turbatu şi Zdrelea, la Ocnă şi Cărnosu, Verigă, Şontorogu şi Calamitate, inclusiv înfiorătorul Şelat Şirag, pe care numai Teroare fu capabil să-l domolească într-o vară, plus fetele aferente, ale căror porecle ar fi figurat onorific pe lista scurtă a cuvintelor interzise în multe locuri rău-famate din porturile franţuzeşti. Îmi arătă o cameră, la capătul unui coridor:

„Aruncă-te din catrafuse şi fă-te-ncoa! Avem invitaţi…”

Ca şi cum m-ar fi privit în vreun fel. Şi vedeam şi eu că aveau invitaţi. Nu stăteau toţi în gazdă.

Odaia era plină cu haine aruncate claie peste grămadă. Am împins cîteva într-o parte şi m-am aşezat pe pat. Am inspirat adînc aerul stătut, încercînd să realizez în ce intrasem. Cum fu cu putinţă să fiu atras în asemenea cloacă? O seamă de temeri mă înconjurau din toate direcţiile. În timp ce prevestirile mi se-nvîrteau prin cap ca o tortură orientală, Gala Vieru intră-n odaie şi-şi aruncă scurta de blană lîngă dulap. Cînd mă zări, tresări speriată, îşi reveni, împinse nişte ţoale jos şi se aşeză pe-un scaun.

„Eşti pedepsit c-ai luat premiu?”

Am dat din umeri cu dezinvoltură. Îşi încreţi ochii insinuos:

„Parcă te ştiu de undeva…”

Normal că mă ştia, probabil ca pe-un cal breaz.

„Cred că te-am văzut pe la şcoală…”

Singura mea speranţă se baza pe neînsemnătatea făpturii pe care-o purtam prin lume şi slaba ei ţinere de aminte. La vîrsta aceea, însă, puţinătatea cunoştinţelor generale permite luxul unei memorii impecabile.

„Numele tău este Andrei, nu-i aşa?” – se interesă ea cu tonul vecinei cumsecade care te prinde la furat în piaţă.

Am dat din cap.

„Eu sînt Gala” – făcu ea, „în sfîrşit…”

Ca şi cum ar fi existat cea mai mică posibilitate să n-o fi ştiut. Fetele doar frumoase sînt perfect conştiente de puterea celebrităţii proxime şi consideră inutil moftul prezentării. Categoria extrem de redusă care o cuprindea pe Gala înlocuise atracţia cu seducţia şi dorinţa cu legea.

O văzusem pentru prima oară cu o vară înainte, la ştrand. Stăteam la soare cu Laurenţiu, întinşi pe-un cearceaf de-mprumut. La un moment dat, vacarmul plajei pierdu din altitudine. Am ridicat privirea. O blondă se unduia printre oameni ca pe-o insulă pustie ferindu-se de scaieţi. Laurenţiu zise c-o voce pierdută:

„Asta-i tipa de care ţi-am vorbit.”

Am rămas amîndoi cu privirile duse. Pentru cine-a văzut-o în vara aceea va fi greu să uite mersul ei metafizic prin mulţimea comună. Nimic, nimeni, niciunde, nici măcar Teia, nu-i va egala străfulgerarea în perimetrul acestui oraş.

În septembrie, la începerea şcolii, cineva care urma cursurile de dimineaţă în aceeaşi sală de clasă scrijelise iniţialele GV în lemnul băncii pe care-o-mpărţea cu mine, care aveam ore după-amiaza. Am prins c-o piuneză în interiorul pupitrului un bilet definitiv asupra situaţiei, din care-a înţeles ce-a vrut. Probabil că asemenea congruenţe au loc o singură dată în viaţă. Cea care-şi marcase locul era Gala. În loc să-mi cer scuze, am continuat să corespondez pe-un ton sarcastic. Mi-a trimis o fotografie. Simţul proporţiilor m-a împiedicat să răspund cu aceeaşi monedă. Schimbul epistolar, care ajunsese în iarnă, fusese întrerupt de vacanţa de Crăciun. Rosti:

„Deci aici îmi stătea corespondentul, printre boarfe şi golani!”

Se apropie, mă mîngîe pe mînă. Un instinct de apărare încercă să mă alerteze, dar era deja tîrziu. Epuizat de gînduri pline de contradicţii, asocieri morbide, spaime cotropitoare. M-am întors spre ea cu intenţia de-a o mîngîia pe obraz, dar, mînat de-un reflex social, am sărutat-o. Uşa de la capătul holului fu deschisă, zgomotul petrecerii răzbătu pînă la noi, apoi se făcu linişte.

Într-o casă străină, plină cu cele mai periculoase specimene lăsate vreodată în libertate de autorităţi inconştiente, luat prin surprindere, confuz şi aproape suspendat în ireal, cu tîmplele bîzîind de incantaţia unui ritual pe care nu-l cunoşteam, am aflat în cîteva clipe limita maximă a sălbăticiunii adăpostite în mine, în văgăuna minusculei morţi a originii, motorul unei lumi pe care, deşi

nu-ncepeam s-o-nţeleg, încetasem, măcar, s-o rejectez.

Un amestec de teamă şi interdicţie oferea o altă dimensiune tristeţii. Priveam fascinat ridicarea ciorapilor groşi de bumbac, netezirea pliurilor, aranjarea decolteului. Ieşind din cameră, a spus „nu te mişca de-aici”. S-a întors cu două pahare şi o sticlă din care turnă o băutură închisă la culoare. Am băut lichidul cu gust amărui. Îmi luă paharul gol din mînă: „vino!”. M-am luat după ea.

În odaia înţesată de elemente se făcuse linişte. Fumul se risipise, era aproape întuneric. Raza unei lămpi, ajutată de sfîrşitul zilei, lumina un colţ al încăperii, unde, lîngă soba de lut, stăteau aşezaţi turceşte patru bărbaţi, ţinînd în mîini instrumente ciudate. Aceştia trebuie să fi fost „invitaţii”. Gala mă apucă de braţ şi mă trase lîngă perete. Cînd am întors capul, cei patru începură să cînte. Cu un ghem înfipt în stomac, am încetat să respir. Cuvintele mele se dovedesc adesea neputincioase cînd sînt nevoit să descriu lucruri banale… Cum ar putea fi capabile să redea senzaţii de neînţeles, tăiate adînc, pe care nu le-am mai încercat niciodată de-atunci?

Cîntecele, ca şi purtătorii lor, păreau venite din altă realitate, pentru a-mi circumstanţia neputinţa. Rezonanţa intrumentelor corespundea golului din inimă, care se umplea de o chemare venită din orbia depărtării. Acum înţeleg: nostalgia drumului nestrăbătut. Frică fără chip, regăsire fără obiect, exaltare, lichefiere, vaporizare. Limba versurilor bănuiesc a fi fost aramaica, dar asta n-aveam de unde s-o ştiu atunci. Atunci nu simţeam decît o incertitudine rotitoare în creier, un suflet bătînd nebuneşte să iasă din cuşca vertiginoasă a fiinţei şi imagini urcînd cu o viteză ameţitoare pe lîngă hăul în care cădeam şi din care aveam să mă trezesc într-un avion trecînd Oceanul înapoi, treizeci de ani mai tîrziu. Acesta a fost primul meu contact cu fauna lor îngrădită, din care, dintr-un anumit punct de vedere, n-am mai ieşit niciodată. O lume moartă, ataşată ca o dependinţă pitorească vieţii mele sarcastice.

— Ce mai ştii de ea?

— Bănuiesc c-a-mbrătrînit şi dînsa, ca toţi ceilalţi…

Cerul înstelat părea mai adînc fără pete. O pasăre se zbătu prin somn în crengile unui copac. Din depărtare, îl căuta şuieratul trenului.

Despărţirea de oraş nu avu nimic dramatic în ea. În spate nu rămînea decît sunetul paşilor răsunînd sub bolţi de iederă. Adunătură de pietre, frînturi de gemete…

4. Inundat de silă şi oroare

11 Octombrie 1989

În încăpere intră un bărbat în vîrstă, cu părul complet alb. Zîmbi jovial, expuse doi dinţi de viplă, îmi întinse mîna, se prezentă drept colonelul Arnăutu, mă rugă amabil să iau loc.

— Domnule Trifa, regret cele petrecute, îmi cer scuze pentru neplăcerile adiţionale. Lucrătorii de la Miliţie au manifestat exces de zel. Noi lucrăm altfel. Pe scurt, iată punctul oficial de vedere: vă întoarceţi la Bucureşti, unde veţi fi reinstalat în funcţia deţinută anterior, cu drept de publicare, de comunicat cu prieteni, paşaport pentru călătorii în Occident.

Nu-mi credeam urechilor.

— Ce-mi cereţi să fac?

— Nu vi se cere nimic. Bătu nervos cu degetele în masă. Poate un fleac, dacă aţi adus discuţia. Practic, puteţi refuza. Am impresia că trebuie să vă rog, să mă explic. Vreţi să fiţi reabilitat ori nu?

— Unde ar urma să locuiesc?

— O vreme veţi sta la Băneasa…

— În pădure?…

— În dormitoarele şcolii de ofiţeri.

Am crezut că sînt luat de ameţeli.

— Ce fel de ofiţeri?

— De informaţii…

— Îmi propuneţi să devin securist?

— Aţi trecut cu bine toate testele.

— Băiatul ăla este mai mort decît onestitatea *Scînteii*.

— Băiatul ăla este mort ca urmare a unei probleme personale. Noi n-am fost implicaţi cu nimic şi, fie vorba între aceşti patru pereţi cu magnetofonul oprit, nici dumneavoastră.

— Ce se va întîmpla în caz că refuz?

— Nu mare lucru. Mai bine zis, nimic. Lucrurile vor decurge exact ca acum…

— Voi continua să fiu hărţuit de comandantul Atanasiu, percheziţionat săptămînal de sublocotenentul Pîrjol şi urmărit în permanenţă de oamenii dumneavoastră.

— Domnule Trifa, nu-i păcat să pierdem un om cu un atît de ordonat simţ al

previziunii? Chiar dacă aţi omis un element important.

— La ce vă referiţi?

— La consumul fetei aceleia fără autorizaţie.

Se ridică de pe scaun şi, fără să mai salute, ieşi din birou.

14 Octombrie 1989

Domnul Preda mă trezeşte la ora 7. Vă caută cineva de la Bucureşti, spune. Trag halatul pe mine, dau buzna-n sufragerie. Un şobolan cu ochelari sorbea zgomotos dintr-o ceaşcă de nechezol. Îmi zîmbeşte afabil cu cîţiva dinţi stricaţi. Mi se întoarce stomacul pe dos. Se prezintă drept fost profesor de ştiinţe politice la academia PCR. A auzit de mine, trece prin situaţii similare, sub supraveghere permanentă, acum a reuşit să scape de urmăritori. Ce vrea? Să mă asigure de sprijinul lui şi al unor tovarăşi grei. Mi-a explicat că regimul va cădea în cîteva luni, lucrurile sînt avansate, el constituie o rotiţă importantă în mecanism.

— Domnule profesor, mi-a spus, vă rog să acceptaţi propunerea de colaborare lansată de colonelul Arnăutu.

— Deci asta era!

— Nu vă pripiţi! Îşi ţugui botul, sorbi o nouă tranşă de înlocuitori. Nu veţi fi nevoit să turnaţi pe nimeni. Nu vă pot dezvălui prea mult, în joc sînt lucruri mai importante decît simpla racolare a unui intelectual. Se aplecă spre urechea mea conspirativ: pe deasupra, fata asta vă poate crea multe probleme. Iar dările de seamă pe care le-aţi semnat după călătoriile bursiere în Occident vă pot incrimina suficient de penibil într-o societate în care, pentru o vreme, comunismul va fi detestabil de la orice microfon, chiar dacă în ele n-aţi descris nimic odios.

21 Octombrie 1989

N-aveam nicio idee cum de reuşiseră s-o implice pe Elvira în biografia mea, din moment ce Călin îmi era dedicat trup şi suflet, dar faptul că şi colonelul Arnăutu şi civilul din Bucureşti o menţionaseră mă încolţea. Văzusem de ce fuseseră capabili în cazul lui Alin. Aveau totul de partea lor: forţa manuală, cîrligele psihice, dispreţul pentru un popor de mormoloci, complicitatea occidentală. După încă o săptămînă, am cedat, abundat de silă şi oroare.

4 Noiembrie 1989

După alte două, redactam o scrisoare către *Europa liberă*, în care, sub un pseudonim luat din cartea de telefoane, demascam ororile la care degenerarea comunistă supunea poporul. Nici nu trebuia să exagerez. Degenerarea era acolo, vizibilă din orice perspectivă.

29 Noiembrie 1989

Zidurile lagărului comunist cad unul cîte unul. Ofiţerii KGB şi colaboratorii din teritorii au pornit să năruiască închisorile pe care tot ei le ridicaseră. Dominoul libertăţii parcelate mătură nestăvilit cea mai mare minciună a civilizaţiei, instituind alta.

20 Decembrie 1989

Pe 16 decembrie, la Timişoara au avut loc mişcări spontane de stradă. Eroii patriei socialiste, militarii, securiştii, miliţienii, au tras în golanii iubitori de libertate (ce-şi închipuiau ei că este). Revolta populară s-a amplificat şi a cuprins Bucureştiul, alte oraşe din ţară. În Capitală, confruntările au fost pe alocuri atît de crîncene încît occidentalii s-au temut de izbucnirea unui război civil. Americanii au cerut ruşilor să intervină, dar ruşii, pentru prima oară în istoria lor, au refuzat politicos. Scenariul era prea minuţios şi bine pus în practică pentru a-l periclita cu o intervenţie militară inutilă.

25 Decembrie 1989

În dimineaţa zilei de 22 decembrie am luat trenul spre Bucureşti. Am găsit un oraş devastat, murdar, beat de entuziasm. M-am îndreptat spre Institut. Am fost luat pe sus şi dus la Televiziune ca un erou. Seara am fost uns ministru în guvernul provizoriu. Eram unul dintre puţinii disidenţi ai unei naţii laşe, care îşi va regăsi repede demnitatea şi milioanele de luptători anticomunişti.

15 Ianuarie 1990

Nu a trecut mult şi elanul revoluţionar s-a manichiurizat. Spermatozoizii democraţiei s-au mai zbătut o vreme în eprubetele promisiunilor care nu se coagulau, au pierit ocultaţi sub faldurile cătrănite ale unei monstruozităţi originale, fungoiforme, împăcate din torţionari şi victime, turnători şi livraţi, cu capete de activişti iţindu-se telegenic prin gaura rujată pe care tot ei avuseseră grijă s-o decupeze în steag, urcînd şi coborînd din mers, căci singurul principiu rămas în vigoare nu era salvarea unor noţiuni, ci a trenului care-i cărase pe toţi. Instituţiile şi-au schimbat denumirile, unele din ele şi conducerea, Securitatea şi-a replantat oamenii în funcţii-cheie, selecţia naturală, dînd, pentru prima oară în jumătate de secol, de condiţii propice, smulse ţării două milioane de specimene mai răsărite, despărţindu-le de patrie spre ţări civilizate precum membrul sănătos de corpul atins de cangrenă.

Călin muri înjunghiat în timpul revoluţiei, în împrejurări neelucidate, în seara zilei de 22 Decembrie. Martir fără voie, nota unui ziar local sugerînd că autorul crimei era membru al Securităţii.

7 Septembrie 1992

Azi m-am căsătorit cu Eva. Stînjenit de spondiloză, Baronul a adus-o la altar. Ar fi vrut să facem nunta la Iaşi, dar îndatoririle ministeriale m-au împiedicat să părăsesc Capitala. Tatăl lui Alin mi-a trimis o telegramă de felicitare din Canada.

28 Martie 1996

Pe Karmailen König nu l-am mai văzut niciodată.

2. Sigiliul mîntuit al elocvenţei

Vineri dimineaţă închirie un automobil demolat şi o tunse spre Tîrgu Neamţ. Frig, pale epileptice, umezeală şi noroi. În urmă cu un an, lumea era sufocată de nămeţi; acum, degenera captivă între două nehotărîri.

Porţile mînăstirii stăteau deschise spre munţi. Parcă în afara zidurilor, intră la pas. Găini cotcodăceau din culise, ulii dădea tîrcoale la adăpostul norilor.

Trecu pe lîngă un strat de flori galbene. Din pardoseala curţii se iţeau brazi şi tufe de bucsus. Cîţiva norvegieni gălăgioşi făceau fotografii pe rupte. Pe treptele clădirii proaspăt văruite din stînga bisericii şedea un călugăr cu adevărat bătrîn. Poate la mai bine de-o sută de ani.

— Cu treabî, frăţioare?

— Îl caut pe Dio Cassius.

— Tînăru' Dio… Şăz olecuţî!

Luă loc lîngă moşneag.

— Nu-mi aduc aminti sî-l şi văzut di multişor. Ai afaceri cu 'nealui?

— Odată ce-ai trecut de porţile mănăstirii, nimic nu mai pare important.

— Că doară n-ăi fi străbătut atîta amar pentr-o videnie!

— E tot ce contează…

— Vorghiturî di oraş! Urmăreşti mătăluţî coridoru-aista ia şî ciocăneşti-n ultima uşî pi stînga. Dacî fratili nu sî roagî, te-o auzî. În caz contrari, împinji uşa şî pătrundi, că noi nu ţînim cetluit.

Mulţumi, se ridică, îşi scutură praful de pe pantaloni, pătrunse în clădire. Coridorul era răcoros. Vacarmul turiştilor rămăsese în urmă. Ciocăni. Un glas cunoscut îl îndemnă:

— Andrei? E deschis.

După o secundă de ezitare, împinse uşa. La o masă de tei, Magistrul scria aplecat. Asemănarea era uluitoare, doar că Dio Cassius părea mai tînăr cu douăzeci de ani. Se ridică şi-i oferi să şadă:

— Ia loc, te rog.

— De unde ştiai că sînt eu?

— Călugării nu bat la uşă.

Doi pereţi ai chiliei erau acoperiţi cu cărţi. Se apropie, desluşi titlurile.

— Ai tot ce-a scris Magistrul. Şi profesorul Dalberg… Armand… Cărţile Clarei…

— Am şi cărţile tale. Nu pot să te servesc decît cu ceai de romaniţă.

— Nu, mulţumesc.

— Nu vrei să facem cîţiva paşi prin curte?

În dreapta, o alee pietruită urcă pe sub brazi străjuind via de ambele părţi. Păsări de iarnă ţipă bezmetic. Lumini răzleţe se mişcă printre turle.

— Pari preocupat, îi spuse Dio Cassius.

— De reversul istoriei lui Leonardo da Vinci…

— Se-ntîmplă că n-o ştiu.

— Pentru imaginea lui Isus din Cina cea de taină, găsise un tînăr cu chip senin, locuit de lumină. Cu el îşi începu creaţia. Continuă cu ceilalţi apostoli,

diferiţi oameni de la ţară, tîrgoveţi cinstiţi pozînd în capelă. Pentru Iuda Iscarioteanul, însă, nu găsea modelul potrivit. Avea nevoie de-un bărbat cu faţa bătută de invidie şi păcat, cu semnul trădării înscris pe frunte, corupt şi schimbător, în stare să comită cea mai abominabilă crimă din istoria lumii, pe care s-o dubleze cu cea a sinuciderii. A dat de el, după ani de căutări, într-o puşcărie florentină. Cînd a prins să-l picteze, criminalul izbucni în plîns.

„Ce ai?” – îl chestionă frescanul.

„Nu mă recunoşti, Maestre?”

Era acelaşi bărbat care-i pozase, cu ani în urmă, pentru chipul lui Isus.

— Întrupăm mai mulţi oameni. Simultan, succesiv. Cel de azi tînjeşte după cel care-a fost.

— Celui de ieri îi pare rău de cel ce-am ajuns.

— Ne-am întîlnit la mijlocul drumului.

Andrei îl găsea mai degrabă incoerent, dar nu vroia să-l întrerupă. Călugărul se întrerupse singur, oprindu-se amuzat în loc:

— Incoerenţa nu este semnul nebuniei.

— N-am nimic împotriva nebunilor.

Nu înţelegea cum îi citise gîndurile. Din spate, toaca umplea văile aburite.

— Sîntem chemaţi la masă.

Andrei se opri:

— M-am întors pentru trei lucruri: ultimul text al lui Armand, confirmarea unui procesor de cuvinte şi varianta întîmplării cu care aş putea să mă duc în mormînt…

— Pari mai interesat de povestiri decît de povestitori.

O adiere alinta pădurea cu miros de sălbăticiune.

— Povestitorii nu sînt decît intermediari.

— Aş fi dat nu ştiu cît… Bănuiesc că de la mine aştepţi relatarea sepulcrală. Îmi vine greu s-o aşez în cuvinte, dar o retrăiesc în fiecare zi. Momentan, o zi ca toate celelalte. Cît fals e ascuns în micimea generalizărilor! Fusese cald în noaptea de dinainte şi-n cele ce-au precedat-o. Nu mai dormisem de-o bună bucată de vreme. Insomnia mă păstra tulburat înainte de orice stimul. L-am auzit pe Mihai cînd a intrat în odaia lui, odată cu cîntatul cocoşilor. Bodogănea de unul singur. Se îmbătase iar. Am dat să mă apropii. Prin perdeaua uşii i-am văzut umilinţa. M-am retras.

Am adormit la 5. La 6 m-am trezit. Camera lui era goală, patul nedesfăcut. La 6 jumate urcam dealul. Nici nu mi-am dat seama cînd am ajuns la colţul străzii. Fratele meu stătea rezemat de gard. Bolnav, adormit, îngheţat de-o nevoinţă trupească. Teia trebăluia prin curte. Venise la gard cu un cearceaf în

mînă, într-o rochie ieftină, presărată cu flori decolorate, în picioare avea o pereche de papuci de casă făcuţi din nişte pantofi bărbăteşti cu cinci numere mai mari. Vizavi locuia preotul Victorin, care uda cu furtunul colbul de pe stradă. M-am apropiat să aud ce-şi spun. N-am auzit decît o şuşoteală. Faţa fetei era speriată. Cînd mă aflam la vreo zece metri, am spus: „Mihai, ce faci aici?”

O apucase de mînă prin gard. În fundul curţii, un copil se juca pe-o pătură întinsă pe iarbă. N-am văzut cuţitul, din unghiul în care mă aflam, urcînd cu lumina soarelui în ochi, dar am auzit un ţipăt moale, care m-a-ngheţat, apoi sunetul surd al prăbuşirii corpului la pămînt, tropăitul paşilor dispărînd la deal, scîrţîitul porţii. Am deschis îngrozit. M-am aplecat s-o iau în braţe. Era uşoară ca un fulg. Încă nu murise. Încerca să-şi mai vadă o dată copilul. Am pus-o jos şi am aşteptat în genunchi.

Absurdul mecanic al gesturilor n-a tulburat defel pacea mahalalei. Ziua îşi continua măreţia, preotul uda strada preocupat. Am apucat cuţitul. M-am ridicat, am luat-o la deal. În urma mea am auzit hohote înfundate. Am întors capul. Nu era nimeni. Am alunecat pe uliţe pustii o vreme fără măsură. Călcam apăsat, ca să nu mă scufund. Ziua sporea fierbinţeala, tăcerea, disperarea. Timpul se topise în crîng. Casele erau moi, străzile se afundau, cişmelele scoteau aburi. La orele patru, m-am dus şi m-am predat.

— De ce eşti atît de sigur că sînt fiul tău?

— Iertarea implică preluarea unei părţi a vinovăţiei.

— Care din voi este în fotografia cu Teodora ţinîndu-mă-n braţe?

— Nu mai ţin minte.

— Fotografia îi stă acum la cap, potrivit ultimei dorinţe.

— Înseamnă că e fotografia lui.

— Cum a putut comite şi apoi accepta?

Se apropiau de clădire.

— Nu m-a căutat niciodată pentru că realiza ce-am ştiut de-atunci: păcatul nostru ne-a condamnat…

— N-ar fi trebuit să te tulbur.

— De ce-ai venit atunci?

— Este ultima mea vizită în România.

— În stilul său emfatic şi accelerat, Borges expune o teorie lucrată în 1608 de poetul metafizic John Donne, care, pornind de la un verset evanghelic, susţine că sacrificiul cristic este o îndelung pregătită sinucidere. „Ideea unei divinităţi care alcătuieşte universul pentru a-şi înălţa eşafodul.” Literar, o stanţă seducătoare, teologic – un nonsens defăimător. „Mai înainte ca Adam să fi fost făcut din lut, susţine Borges parafrazîndu-l pe englez, mai înainte ca cerul să

despartă apele de ape, Tatăl ştia că Fiul avea să moară pe cruce şi, drept scenă a acestei morţi viitoare, a creat pămîntul şi cerurile. Christos a murit de moarte voluntară, sugerează Donne, şi cu aceasta vrea să spună că elementele şi lumea şi rîndurile de oameni ce se perindă pe pămînt şi Egiptul şi Roma şi Babilonia şi Iudeea, toate au fost scoase din neant ca să-l distrugă. Poate că fierul a fost creat pentru cuie, spinii pentru cununa batjocurii, iar sîngele şi apa pentru rană."

— Aberant şi seducător.

— O dispută care trece de limita semanticii, dar se opreşte brusc din cauza sugestiei blasfemice. Pe deasupra, lipseşte cauza accidentală a căderii. Dacă lumea a fost creată doar pentru ca salvarea ei să ceară sacrificiul prin moarte al celui care o crease, care mai este rostul Îngerului căzător? Iar dacă facerea este o capcană pentru a-l prinde, căderea lui ar putea la fel de bine reprezenta *actul ultimei vestiri*.

— John Searle susţine că istoria este oarbă deoarece nu este expusă decît sintaxei. Semantic, micile evenimente nu fac sens. În timp, însă, sintaxa repetă şi improvizează, creînd o semantică a existenţei.

S-au oprit în dreptul intrării. L-a privit în ochi. Avea ochii lui şi ai Magistrului, alcătuind parabola unui silogism confuz.

— Lumea este Îngerul. Armand a ratat de puţin concluzia asta.

— Cuşca lui. Pe vremuri, l-am cunoscut.

— Credeam că fusese la altă mînăstire.

— La Sihla. Ne-am întîlnit în tren. Era la fel de abătut cum eşti tu acum.

Andrei tăcea. Călugărul vorbi:

— Într-o zi, am să mă duc să văd fotografia lui Mihai.

Nu-l putea păcăli.

— Chipul ei vrei să-l mai vezi o dată.

— Da, faţa ei…

Se întoarse şi dispăru spre parcare.

Dio Cassius rămase în uşă. Sigiliu mîntuit al elocvenţei.

4. Duhul mulţimii te va dispreţui oricum

9 Octombrie 1989

Detaşarea budistă începea să dea semne de oboseală. Viaţa găseşte resurse să te

indigne ori să te lase indiferent. În steaua mea norocoasă n-am crezut niciodată. Urcarea e premisa căderii. La ce să fii demn cînd nimeni nu dă o ceapă degerată? Crezi că vei fi respectat, duhul mulţimii te va dispreţui. Omul nu poate accepta tortura decît dacă ştie că cineva îl priveşte.

La ora opt, uşa celulei fu deschisă:

— Ieşiţi, vă rog.

M-am ridicat de pe pat, amorţit, am făcut un pas, a fost cît pe ce să mă prăbuşesc, două perechi de mîini civile m-au înşfăcat puternic şi m-au tîrît afară din celulă.

10 Octombrie 1989

În noaptea arestării, frunzele copacilor fură luate de brumă. Oraşul deveni urît şi ursuz. Două zile mai tîrziu, cu toate că plouase şi temperatura coborîse sub zece grade, aleile cimitirului gemeau înţesate de spectatori îndureraţi. În spatele carului mortuar, mama îndoliată, sprijinită de două femei, tatăl, prăbuşit în umărul unui bătrîn cu barbă enormă, familia apropiată smulgîndu-şi părul de pe cap, colegi de clasă răvăşiţi. În mulţime l-am zărit pe Karma König. Cineva m-a strîns de mînă şi am întors capul. Era Eva. Păşeam ca prin visul unui beţiv, faţa plumburie a cadavrului îmi ţinea reveriile la distanţă. Cînd sicriul fu scos din cuşca dricului, ţipătul unei femei străbătu mulţimea ca un cuţit. Eva spuse:

— Cred că e mai bine să ne retragem.

În timp ce alaiul se împrăştia pe alei, ne-am îndreptat spre ieşirea din cimitir. La poartă, doi tineri m-au străpuns cu săbii de ură.

Blestemată slăbiciunea Severei!

A. Seamănă izbitor cu tatăl meu

S-a aflat vreodată cine contribuise la denunţ?

La masa din colţul în care se adăpostise tînăra femeie se aşezase un bărbat care i-a atras lui Hubert atenţia pe loc, nu atît prin ciudăţenia aspectului, căci arăta ciudat chiar şi pentru un restaurant portughez, ci pentru că-i părea cunoscut.

…Potrivit lui Sebastiano Cristobal de Ayala, denunţul friza anonimatul, dar caracterul grafologic trăda mîna unei femei. Mîna Mariei Severa.

De ce-ar fi făcut-o?

Cum dădu explicaţii acelaşi don Cristobal, cîntăreaţa oscila între dorinţă şi necesitate: prea îndatorată Contelui de Vemioso ca să-şi permită să se-ndrăgostească de Alexandre şi prea excitată de acesta ca să se poată dispensa de versurile lui. N-a găsit alt mod de-a ieşi din dilemă decît să-l pună sub controlul unei cuşti din care să-i poată exploata filonul artistic. Alexandre îi trimitea producţii din celula închisorii, Contele nu-şi încetini sponsorizarea, ea cînta motivată de suferinţă, sprijinită de *reali*. Reţeta perfectă a valorii populare.

O femeie crudă…

Hubert coborî glasul, rosti în şoaptă:

În stînga mea, în spatele sălii, imediat lîngă stîlpul din dreapta cuptorului, unde cînta Maria Severa pe vremuri, se află o pereche. Ea este o femeie înaltă, cu trăsături fine, cu părul prins la spate, cu fruntea uşor boltită. Bărbatul are părul lung şi grizonat pe la tîmple. Am credinţa că l-am mai văzut undeva.

Lavo întoarse capul.

Seamănă izbitor cu tatăl meu.

Tatăl tău este mort.

Marele Text

„Metafora este, probabil, una dintre cele mai rodnice familiarităţi ale omului. Eficacitatea sa este megieşă magiei,
unealtă cu puteri creatoare
pe care Dumnezeu a uitat-o
în interiorul fiinţei pe care a zămislit-o. ”

Jose Ortega Y Gasset

„Tout, au monde, existe pour aboutir à un livre.”

Stéphane Mallarmé

„Dacă o limbă are un termen pentru purpuriu
va avea unul şi pentru roşu.”

Steven Pinker

„What can be said at all can be said clearly;
And where of one cannot speak
There of one must be silent.”

Ludwig Wittgenstein

„Ce cuvînt îl poate cuprinde pe Dumnezeu?
Dacă nu unul, o mie?
Un milion, poate?
Nici toate la un loc.”

Andrei E. Nemetz

1. Din cît ne este permis de cumulul falsului senzorial, constrînsa procesare a minţii, insuficienta recoltă a informaţiei, în acest domeniu nu putem lucra decît cu prezumţii.

1.1 La început a existat prezumţia de conştiinţă.

1.11 Cunoaşterea este reflectarea informaţiei în conştiinţă.

1.111 Informaţia reprezintă anticamera creaţiei, experienţa postludică a istoriei.

1.1111 Cuvîntul este potenţialul cunoaşterii transpus în materie, alcătuit din

toate cuvintele acoperind noţiuni abstracte, descrieri radicale, realităţi inexistente.

1.12 Înaintea existenţei, cuvîntul plutea prin consistenţa spirituală ca un nor fără direcţie.

1.2 Acolo unde toate caracteristicile unui sistem se întîlnesc apare destinul, ca în cazul apei care dă de praf pentru a zămisli fatalitatea noroiului.

1.21 Destinul, simplu sau complex, este sistemul închis cu rezultat invariabil.

1.22 Noţiunea fiinţei supreme se suprapune peste cea a destinului creaţiei, masa critică a cunoaşterii, totalul unei înşiruiri enorme de elemente şi legi, străbătut de raza conştiinţei ca un laser scanînd posibilităţile.

1.3 Prisma vagului taie luminescenţa diferitelor grade de concentrare.

1.31 Diferitele grade de concentrare facilitează apariţia zonelor de contrast, punînd în cumpănă starea de tensiune dintre termeni.

1.4 Inerţia spiritului a fost tulburată de incertitudinea sinichiozei în care raza întîlneşte întunericul.

1.41 Energia reacţiei a luat forma cuvîntului. Norul rătăcitor a fost oprit în loc de conflagraţia fotonică.

1.42 Cuvîntul exprimă o necesitate şi o reflectare.

1.43 În procesul de formare a conflictului, cuvîntul a căpătat masă.

1.5 Materia este rezultatul imprecaţiei asupra spiritului sub îndemnul rostirii.

1.51 Întunericul înlănţuie lumina în nostalgia că perfecţiunea trebuie să-şi redobîndească strălucirea iniţială. Practic, un efect al inerţiei.

1.6 Totalitatea cuvintelor formează indexul rapoartelor de lumină şi întuneric, reprezentările extreme ale spiritului.

1.7 Precum sîmburele fructului ajuns la maturitate, cuvîntul s-a aglutinat în focarul imensului nor al inexistenţei.

1.8 Prima fază a creaţiei a fost un act al desprinderii. Ultima, a limitei şi a speranţei.

1.81 Relaţia dintre ele trasează aria sacrificiului, căderea în istorie, răscumpărarea.

1.811 Desprinderea n-ar fi avut loc fără îndemnul conştiinţei.

1.82 Instinctul existenţei materiale este necesitatea de concentrare a voinţei declanşate în conjuncţie cu o necunoscută a cărei cunoaştere nu va permite fiinţei-făcute accesul, ţinînd cont de limitele minţii străbătute de poteci depravate, iluzia sufletului paralizat de aroganţă, neputinţa ochilor înfricoşaţi să vadă, a creaţiei să existe.

1.83 Drumul trebuie străbătut regresiv din punctul în care am ajuns pentru fiinţa care am fost în funcţie de luminozitatea liberului arbitru.

1.9 O tautologie folositoare: deconstrucţia misterelor (inclusiv cele bazate pe ştiinţă) constituie cel mai important instrument al îndreptării.

1.91 Decorul zonei de revenire mediază starea cognitivă a energiei, faza de tranzit a materiei declanşate de cuvînt.

1.92 Lumina înlănţuie întunericul întocmai legii care limitează excepţia.

1.93 Cunoaşterea este energie.

1.94 Fluctuaţia conflictelor dintre diferitele grade de concentrare, care facilitează migrarea energiei dintr-un loc în altul, asigură continuarea existenţei.

2.0 Între coroana creaţiei şi procesul care a pus-o în mişcare se ridică zidul format din elementele legii universale, întărită de formulele multiplicării acţionate de explozia primară.

2.1 Sciziparitatea procesează organisme asemănătoare, niciodată identice.

2.11 Diversitatea căutării asigură impenetrabilitatea zidului.

2.12 Specificul singularităţii de combinaţie este cuprins în răspunsul fără echivoc al singurei căi de vindecare, cu o tăietură de la un cap la altul.

2.13 Marea ecuaţie a cunoaşterii cuprinde în toate componentele ei necunoscuta divinităţii.

2.14 Una dintre cele mai dificile virtuţi ale fiinţei este să discearnă în amalgamul personalităţii finite persoanele componente care a fost de-a lungul vieţii.

2.2 După o cadenţă schimbătoare într-o grafică imposibil de memorat, protuberanţele excesive ale analogiei poetice se sparg în fortificaţia cuvîntului cu reminiscenţele mesajului care a declanşat ritmul creaţiei.

2.21 Limbajul primar va fi întrezărit în spatele perdelei de aştri aliniată în convenţii prozaice.

2.3 Memoria este iluzia puterii de re-creaţie, derutată doar de aspectul că lumina şi întunericul nu se exclud.

2.4 Prin fisuri de pergament străbătut de vinişoare sîngerii descoperite în interiorul organismului adus la viaţă pulsează molecule din fiinţa eternă, incertă, apodictică, nostalgică, nepăsătoare, plasată în afara aurei de percepţie.

2.41 Uneori, lumina poate fi observată în fiinţa întunericului.

2.42 Scurgerea existenţei este o pregătire latentă a insurgenţei fotonice.

2.5 Litera, silaba, cuvîntul sînt componentele ireductibile ale limbajului. Potrivit lui Wittgenstein, particulele capătă înţeles numai în rezonanţele propoziţiei.

2.51 Zidul delimitează filozofia construcţiei.

2.52 Sinergia puterii de combinaţie sparge nuclearitatea contextului. Există o coliziune gri între statistica existentului şi potenţialul posibilului.

2.53 În regresiunea liniei de cauzalitate, Dumnezeu este opreliştea care instaurează sensul.

2.54 Infinitul este un criteriu refuzat fiinţei sub aspect fizic şi gnoseologic.

2.6 Fiind zămislită prin cuvînt, prima constituire din elementele indivizibile ale procesului creator, cît şi prin impactul mobil de care este capabilă, devenirea umană ajunge prin suma determinărilor rezultatul fundamental al vorbirii universale, cu atribuţii sintactice şi morfologice.

2.61 Acţiunile fiecărui individ, prins într-un destin încrucişat cu destinele altor sisteme, în diferite gradări de ramificare şi asociere, şi, în ultimă instanţă, cu ale tuturor, prin energiile verticale şi orizontale ale capilarelor străbătînd întregul, devin paragrafe acumulate în opera unei vieţi al cărei sens este imposibil de cuantificat din interiorul frazei.

2.7 Limbajul genezei este produsul unei voinţe externe genezei.

2.71 Limbajul nu este rezultat al creaţiei, ci instrumentul procesării.

2.8 Vorbirea istoriei este concepută din interior pe claviatura flexibilităţii de opinie a individului alcătuind complexităţi.

2.9 În imensitatea divizată a existenţei, suma combinaţiilor unui cuvînt reprezintă o singură flexiune.

2.91 Flexiunile se combină în tabloul spiritului colectiv al acordurilor trecătoare.

2.92 Cronologia omenirii este procesul desăvîrşirii unei scrieri discrete, voluntare, perfectibile, inconştiente, în care sînt consumate extensiile metaforice ale cuvintelor, posibilele lor permutări. Opera concepută din frazele destinului sporit.

2.93 Propunerile combinatorii nu oferă un conţinut imediat, pentru că sînt izolate între paragrafe nedefinite şi statistici cuprinzînd domenii vaste, iar opera este un proces declanşat din multiple direcţii, debusolate pe categorii funcţionale, alegorice şi estetice, anunţînd recesiunea, progresul, războiul.

2.94 Numai lectura finală va fi capabilă să asigure rodul descifrării corecte (în conjunctură cu teoria înţelesului disipat, difuz, amînat, propulsată de Michel Foucault).

3 Lingviştii au constatat o legătură indisolubilă între cuvînt şi artizanatul gîndirii.

3.1 În particularitatea acestor termeni, formula este incompletă. Pentru fiinţă, atît cuvîntul, cît şi gîndirea reprezintă reflexia faptului. Pentru Dumnezeu, faptul este reflexia cuvîntului.

3.11 Cuvîntul fără împlinire este o simplă descriere. Descrierea fără scop nu este nimic.

3.12 Gîndirii fără cuvînt îi lipseşte capacitatea memorării.

3.13 Cuvîntul tranşează omogenitatea amorfă a potenţialului în întuneric şi lumină.

3.2 În hăţişul semantic trebuie căutate pepitele de adevăr, deghizate în costumaţia omonimiei. Cuvîntul nostru descrie, descifrează, (de)formează, alcătuieşte construcţii fictive. Cuvîntul Lui… creează materie formală.

3.3 În armonia generală, mesajul este un organism independent între două extremităţi ale aceluiaşi principiu. Principiul convertirii în materie şi înţeles.

3.4 Prin semnificaţii corupte de energiile ignoranţei, metaforizare, expansiune, fiinţa logosului s-a desprins în mutaţii ale materiei prime. Este procesul unei decepţii răsturnate, de la formă la conţinut, de la existenţă la esenţă, de la înţeles la vocabulă.

3.5 Surparea Cuvîntului în lume este concepută în unghiuri de fugă spaţiale şi temporale, îndepărtîndu-se, îmbătrînind, pierzîndu-şi înţelesurile, senilizînd.

3.51 Căderea materiei este universală, permanentă, progresivă.

3.52 Căderea este un semn/efect al învechirii universului.

3.53 Îngerul prăvălit reprezintă fragmentul de spirit sechestrat de avalanşa materiei în expansiune. Un salt al îmbătrînirii.

3.6 Omul s-a rostogolit cu întreg ansamblul de termeni după el. Carne din duh, experiment eşuat prin amplificarea subiectivă a faptei.

3.7 În virtutea liberului arbitru, omul reprezintă potenţialul tuturor direcţiilor. Asupra făpturii sînt exercitate presiuni trimise din locaţia stimulilor externi atraşi în combinaţii cu reacţiile determinate de aceştia, dorinţa de acuplare fără conştiinţa trecutului, în funcţie de compatibilitatea chimică şi particularităţile fizice de asociere. Fiind percepuţi în registru subiectiv, stimulii generează deformarea realităţii şi înţelesul celor ce derivă din aceasta, asigurînd cadrul incert al standardului de comunicare.

3.71 Din cauza posibilităţilor aparent infinite, şi, deci, nedeterminate, formele de exprimare intră sub incidenţa unei multitudini semantice.

3.711 Structura limbajului, spunea Wittgenstein, reproduce structura realităţii.

3.712 Compatibilitatea lor ar fi perfectă dacă n-ar exista intermedierea psihicului supus denaturării.

3.713 Structura realităţii reproduce structura gîndirii.

3.714 Structura gîndirii se pliază pe structura limbajului.

3.715 Impurităţile minţii (umane) tind să tulbure limpezimea gîndirii

(divine).

3.72 Dimensiunea temporală conlucrează împotriva stării de fapt.

3.73 Orice enunţ, oricît de limpede formulat, prezintă o doză de ambiguitate. Rememorarea, amnezia, paramnezia, emoţiile induc nostalgia impreciziei de percepţie.

3.74 Dacă pentru fiecare din zecile de mii de nuanţe ale unei culori ar exista un cuvînt dedicat, odată ce vederea receptorului ar slăbi, memoria clasificării ar fi păstrată în cuvînt, dar cuvîntul n-ar mai corespunde percepţiei. Este ceea ce s-a întîmplat cu alterarea amprentei divine în arhiva creaţiei.

3.741 Atrofierea umană a fost mistificată prin puterea literei.

3.75 Cuvintele au rămas, mesajul a devenit prolix/obliterat. Din cale spre ea, limbajul ridică o barieră la poarta cunoaşterii.

4 Creaţia este rejectarea în materie a unei neoformaţii incipiente înainte de a fi incurabilă în lumea spiritului.

4.1 Orice rostire ar trebui să corespundă unui scop curativ.

4.2 Omul va da socoteală pentru orice cuvînt nefolositor.

4.3 Din acest moment putem vorbi de o deficienţă patologică a comunicării, indusă şi avînd aceeaşi origine cu inerţia noţiunii de Înger în cădere, dislocînd consensul major dintre gîndirea divină şi rezultatul cuvîntului creator.

4.4 În ziua a doua a Facerii, Îngerul s-a prăbuşit în gravitaţia creaţiei, atrăgînd o treime din forţa divină după el.

4.41 Răul lumii este conceput ca antidot al Îngerului prăbuşit din spirit.

4.5 Fraza derulată în timp este concepută în jurul unui miez electromagnetic pe asperităţile căruia se adună literele atrase de sens.

4.6 Prin particula numită Bosomul Higgins, cuvîntul lui Dumnezeu a conferit masă provizorie spiritului dedicat substanţei.

4.61 Universul creat este singularitatea Îngerului căzut.

4.7 Logica forţei gravitaţionale a întocmit legile gramaticii universale a materiei.

4.8 Cînd lama de susţinere va fi extrasă din consensul general, înţelesul îşi va pierde atracţia pentru părţile alcătuitoare. Mesajul se va sparge în mii de aşchii fără înţeles.

4.81 Risipirea înţelesului în lume este prevestirea sfîrşitului.

4.811 Plouă cu fîşii de idei îngheţate, ninge cu trupuri minuscule de heruvimi.

4.812 Arta ca nostalgie a mesajului pierdut căutat în reconstituirea trecutului.

4.813 Filozofia ca ierarhie a categoriilor ascunse în banal.

4.82 Privarea de conţinut logic imediat permite raţiunii desăvîrşirea unei oscilaţii cuantice, redînd vagului ceea ce ucisese fixarea în epitete.

4.821 Simplitatea.

4.822 În cadrul exprimării supreme, sensul se prelinge în următorul paragraf, şi de acolo în următorul, cu o viteză a predestinării mai mare decît cea a lecturii, precedînd biruinţa sensului, niciodată desăvîrşit, pus la îndoială, uneori eluziv, alteori subtil, încarcerat, coerent.

4.83 Noţiunea exprimării poetice nu trebuie atacată în fizicalitatea mişcării, ci în linia potenţială a prezumtivului, ca orice abatere capabilă de redresare. Celula în care s-a fixat virusul deformării poartă numele elementului de bază al devierii limbajului: metafora.

4.9 William Empson a stabilit că originea lipsei de înţelegere declanşînd cele şapte tipuri de ambiguitate, indiferent de fragilitatea imediată a formulării, se datorează absenţei unui scop final al comunicării.

4.91 Deficitul major al cunoaşterii: scopul final nu va fi dezvăluit decît în clipa în care vom şti că nu-i va mai urma nimic.

5 Inundaţia cunoaşterii, fecundînd existenţa precum apele Nilului, succede apocalipsei cuvîntului.

5.1 Miliarde de şiruri lexicale se încolăcesc fără să se atingă, milioane de galaxii sintagmatice aşteaptă punerea în circuit a unicului scop: reordonarea Marelui Text.

5.11 Întunericul nu este nociv decît după ce-şi pierde puritatea.

5.12 Ignoranţa asigură amînarea cunoaşterii.

5.2 Este cu putinţă accesul la înţelegere dincolo de evidenţe cînd cuvintele şi-au oprimat semnificarea? Cu cît lucrarea este mai stufoasă, cu atît mai dificil defrişabilă va fi calea noului înţeles.

5.3 O pătrundere dincolo de limbaj prin jungla nefolositoare a rostirii…

5.31 Înţelesul se ascunde de tirania cuvintelor care nu vor să mai facă sens.

5.4 Discursul poeţilor se izbeşte într-un dig de absurdităţi contradictorii, dintre care o extragem pe cea mai obscură: cu cît devine mai metaforic, cu atît mesajul ajunge să suprime perceperea realităţii.

5.41 Suprimarea unei realităţi permite naşterea alteia.

5.42 Metafora nu are un impact direct asupra realităţii descrise, ci asupra realităţii decurse din cea prezentă.

5.5 Ne îndepărtăm şi ne apropiem în limitele unui univers finit.

5.6 Persistînd în deformare, starea de extazie poetică reuşeşte aparenţa unei noi realităţi. O realitate abătută, rătăcită. Lanţul acestor realităţi manufacturate va duce pînă la urmă la unificarea extremelor. Persistenţa rătăcirii va asigura

ajungerea în punctul de plecare.

5.61 Cînd întunericul îşi redobîndeşte forma a cărei valoare rămîne proporţională pentru variabile proporţionale, lumina capătă limpezime.

5.7 În zonele de confluenţă a teritoriilor echivoce trebuie căutate cîmpurile nedepistate ale fiinţei. În anticamera procesului de exprimare, alte ambiguităţi merită salvate (pornind de la originea etimologică, arbitrariul folosinţei, destinul înţelesului).

5.8 Pe seama iluziei de a crea universuri deviate, poezia se îndepărtează de origine, trădează modelul intenţional, atributul creator.

5.81 Căutarea reprezintă abatere, nostalgia, întoarcere.

5.82 Nietzsche considera să demaşte în cel mai serios mod problema solidificării metaforelor vechi, din moment ce crusta lor scotea la iveală înţelesuri tulburate. Nietzsche vedea doar partea închisă a uşii.

5.83 Îndepărtîndu-se de ce-a fost, poezia se apropie de ceea ce-a precedat.

5.84 Poezia nu este calea spre adevăr, ci spre redescoperirea limbajului uitat.

5.9 Instrument mistagogic de revenire, regenerare, metastază. Un demers dificil, de întoarcere spre atomul unic, efervescent, emulativ, neamestecat, trimis din sala voinţei supreme, şlefuit cu speranţa dragostei respinse, adus la mişcare de benevolenţă, a conferit masă, substanţă, formă şi lege tuturor potenţialelor.

5.91 Anomalie de paradigmă, curba poetică a ajuns la limanul în care frumuseţea trebuie căutată în formele neliterare.

5.911 Cînd premoniţia oamenilor de ştiinţă se loveşte de imposibilitatea preciziei, limbajul este forţat să se manifeste în devieri metaforice, pe arcul unui cerc deschis.

5.92 Instinctul curiozităţii conduce la dialectica fiinţei înainte de naştere: căutarea există prin deformare, stagnarea desparte epoci asemănătoare.

5.921 Prin poezie, ignoranţa perpetuează voluptatea lipsei. Absenţa adevărului absolut duce la necesitatea frumosului uman. Limita este înălţată prin criteriul estetic, combinaţie şi aproximare.

5.93 Încercînd să explice originea universului, pus pe seama imensei explozii care a dus la decepţia legilor fizicii cunoscute, Neil de Turok şi Paul Steinhardt au lansat concluzia că aceasta s-ar fi datorat coliziunii a două universuri paralele, împingînd, practic, momentul originii într-o confuzie sporită de amitoză şi arbitrar. Generate, la rîndul lor, cum, universurile conflictuale, cumpănite ca o maladie psihică? Retrăgîndu-se încotro după explozie, apărută ca necesitate a vindecării?

6 Originea necesară înseamnă să nu fi existat nimic înainte, cel puţin pentru o perioadă de timp (nedeterminată spre minus infinit). Ceea ce nu face niciun sens, deoarece timpul şi-a început numărătoarea odată cu expansiunea spaţiului, cînd singularitatea a spart etanşeitatea de relaţie a cauzei pregătind efectul.

6.1 De ce în acel moment? De ce în acel loc? De ce astfel? Emanciparea noţiunii de paralelism induce conceptul similarităţii. O trădare semantică sub toate aspectele.

6.11 Nu existau atunci nici „moment", nici „loc", nici „astfel" (contrapus idealului comparativ „altfel").

6.12 Există o categorie de conjuncturi în care modalitatea rămîne nesemnificativă.

6.2 În lumea materiei, confirmarea teoriilor discursive necesită timp. S-au scurs trei sute de ani pînă ce intuiţia forţei gravitaţionale să poată fi verificată de cea a relativităţii.

6.3 Iniţial, descoperirile ştiinţifice n-au o valoare practică mai mare decît a unor excentricităţi.

6.31 Un om de spirit a constatat că descoperirile ştiinţifice de azi sînt superstiţiile uitate de mîine.

6.32 Zeităţile lumii antice reprezentau nevoia religioasă în structura ştiinţifică a fenomenelor fără explicaţie laică.

6.33 Legile fizicii moderne sînt zeităţi în schimbare.

6.4 Am ajuns prea departe fără nicio documentaţie. Lumea cercetării este ridicolă. Chiar dacă ne mulţumim cu ceea ce avem şi iluzia puterii de pătrundere, vom fi izolaţi prin impedimentul universal al precarităţii de comunicare.

6.41 Similar imposibilităţii de-a explica o compilaţie printr-un limbaj el însuşi făcînd pe plac surplusului subiectiv ilocuţionar, cercetarea instrumentală este pervertită de aparatul în sine, care absoarbe, infinitezimal, o cantitate din energia şi vibraţiile fenomenului cercetat, prin ceea ce-a fost denumit drept rezistenţă interioară.

6.42 Dacă o forţă măsurată are o manifestare reţinută într-un grad mai mare decît marja erorii de măsurare, ea nu va putea fi detectată.

6.5 Cu o acuitate mecanică imperfectă, simţurile omului funcţionează precum aparatele care pervertesc percepţia realităţii cercetate, ajustînd-o în conformitate cu limitarea fizică, după conjunctura stărilor emoţionale, a sistemului cognitiv propriu.

6.6 Nici în absenţa factorilor de perturbare situaţia n-ar fi ideală. Cum nu poţi auzi aerul sau apa, ci doar oscilaţiile pe care aceste medii le produc, nu poţi

vedea un obiect, ci doar vibraţiile degajate de acesta. În absenţa mişcării, sunetul vegetează. Un măr conţinut într-o împletitură străvezie ataşată unei rotative învîrtite cu o anumită viteză va fi detectat ca un punct roşu. Dacă mişcarea este accelerată, punctul va deveni albastru.

6.61 Perceperea vizuală este dependentă de frecvenţă.

6.62 Simţurile ne procură simboluri, nu crîmpeie de realitate.

6.621 Mintea întregeşte realităţi din simboluri.

6.63 Mărul nu va putea fi interceptat în adevărata lui esenţă decît în cazul totalei lipse a mişcării, o entropie conjuncturală manifestată consecutiv marelui sfîrşit.

6.64 Cînd nu va mai fi ce, vom vedea cu adevărat.

6.65 Tracasaţi o eternitate de neajunsuri relative, ne vom bucura o nanosecundă de plinul splendorii absolute.

6.66 Cînd timpul încetează să existe, nici nu e nevoie de mai mult.

6.661 Absenţa întunericului urgentează dispariţia luminii.

6.7 Un singur lucru se mai cere adus în discuţie: dificultatea armonizării noţiunii nemărginitului cu cea a finitului.

6.8 Dacă universul este nelimitat, orice coordonată a lui trebuie să fie nelimitată.

6.9 Parcimonia cunoaşterii nu poate modifica această ecuaţie, pentru că nu există zid în spatele căruia să nu se afle nimic.

6.91 Cu toate acestea, frigul are o limită acceptată la -273.15 grade Celsius, neconfirmată, deocamdată, fizic, căci polul îngheţului cosmic a fost descoperit ca fiind o galaxie înţepenită la -272.15 ºC (fluturele albastru al Nebuloasei Bumerang).

6.92 La cealaltă extremă a existenţei, căldura se poate ridica la 300 de milioane de grade, la o margine a Constelaţiei Fecioarei, în chip nelimitat pentru capacitatea noastră de apreciere (centrul Soarelui este apreciat la 15 milioane ºC). Conjunctura sfidează teoriile universale asupra infinitului şi simetriei.

6.93 Universul este finit şi asimetric. Universul nu a fost generat dintr-un centru, ci dintr-o margine.

6.94 Dacă universul are o limită, în spatele ei se află Cineva. În partea ei îngheţată? În cea fierbinte? În ambele? Concomitent? Acelaşi Cineva? O entitate defalcată? Două independenţe?

6.95 În Tratatul despre Electricitate şi Magnetism, James Maxwell susţine: *„În realitate, de fiecare dată cînd energia este transmisă de la un obiect la altul, trebuie să existe un mediu sau o substanţă în care energia se află după ce*

a părăsit emiţătorul şi încă n-a ajuns la receptor. Astfel, teoria duce la concepţia unui mediu în care are loc propagarea.”

6.96 Care ar fi aplicarea acestei teorii în domeniul memoriei, ca mediu între eul poetic şi propriul trecut? Călătoreşte aducerea aminte spre noi? Are acest drumeţ omniprezent atributele supranaturale? Sîntem purtători de miracol?

6.97 S-ar putea vorbi de un mesaj termic cuprins între două limite?

7 Cît va exista energie cinetică, nu va fi cunoaştere – înţepenirea e moarte. Între aceste două deportanţe se manifestă raza trăirii noastre ca fragment al divinităţii împrumutate.

7.1 Jertfa vieţii, cu sclipiciuni şi nemernicie, momente magistrale şi păduri de banal, emoţii, agresivitate şi visuri, succese şi succesiuni, falimente şi patimi, boli, obsesii, radiografii, întoarceri cognitive, rătăciri, opere de artă, invenţii, recorduri fizice, teste de inteligenţă, concursuri de tîmpenie, virtuţi de uitare formînd corpul compendiului exhaustiv al speciei. Cînd toate se vor fi tîrît spre deznodămîntul acceptat al Punctului Omega, Marele Poet va decide dacă opera va fi precumpănit în glorie ori imprecabilitate, dacă a fost dominată de tonul voracităţii animalice ori îşi va fi etalat o spirituală gratitudine.

7.2 În urma ultimei bătălii, vom şti dacă răul strîns în grămada istoriei noastre gregare şi mizere a fost util însănătoşirii de dincolo.

7.3 Un experiment greşit va da întotdeauna curs unei noi încercări.

7.31 Treizeci de miliarde de ani.

7.4 Viaţa urmaşilor lui Adam va fi fost, în ultimă instanţă, ediţia completă a spovedaniei păcatului său de o clipă urmat de regretul multiplicat prin oceanele tentaţiilor cultivate pe tulpina răului din lume.

7.5 Lumea nu este un spectacol povestit de un nebun.

7.6 Lumea este un cîmp de pregătire a luptei spirituale cu răul ascuns printre faldurile cerului.

7.7 În termenii purificării moleculare.

7.77 După dispariţia celor două forme, existenţa va urca la ultimul etaj.

Cu literele atîtor destine, nu s-ar fi putut înşirui povestea altei epopei.”

*

Andrei puse hîrtiile înapoi în plic. Deschise o carte din bibliotecă, înmormîntă plicul între paginile ei. Scoase un caiet din sertarul biroului, un stilou din buzunarul hainei, scrise:

„În raţiunea unui plan menit scăpării, creaţia a scos din lumină lucruri pe care le-a ascuns în întuneric pentru a lăsa fiinţei satisfacţia descoperirii. Cu

excepţia reflexelor vitale, omul este aruncat în lume cu gradul ignoranţei maxime. Parcurgerea existenţei constituie aparatul de măsură al descoperirii lucrurilor tăinuite în timpul genezei.

Un instrument derivat al existenţei, în strînsă relaţie cu ea, iniţiată, dezvoltată, iritată, excedată, îl reprezintă mintea. Acumulările minţii în existenţă determină ca o fărîmă de element să transpară într-un domeniu, o noţiune surprinzătoare să-şi facă loc în combinaţia subită a mai multor divergenţe, analize disparate să fie culese în corsetul sintezei.

Creaţia literară, pentru că se străduie să pună în lumină ceea ce zace la umbră, reprezintă o parte a existenţei, nicidecum a creaţiei. Cuvîntul este ustensila care scoate la suprafaţă minereul ideatic al materiei (formată prin Cuvînt).

În domeniul cuvîntului scris/vorbit, oamenii nu au inventat, practic, nimic. Un adevăr care se extinde victorios şi asupra ştiinţelor exacte. Literatura descrie existentul, chiar şi în formele combinate ale fanteziei, care jonglează cu particule cunoscute, aşa cum o lege fizică îşi trage autoritatea din stupidităţi repetat observate.

Ar putea fi extinsă aria discuţiei asupra răului descoperit în filoanele fiinţei? Dacă admitem teoria unui Dumnezeu a cărui bunătate l-a determinat să se arunce în umilinţa creaţiei doar pentru a-i ispăşi vinovăţiile, răul pare a fi singura modalitate de manifestare a creativităţii umane.

Ce rost are acest joc, dacă, în ordinea animalică a evoluţiei, nu sîntem capabili să aducem nimic bun creaţiei, cu atît mai puţin iniţiatorului ei?

Există un preţ de răscumpărare a răului? Ce ar putea justifica desfăşurarea atîtor abateri, implementarea unui chin lipsit de necesitate, actul distrugerii prezente?

După atîta coborîre şi derîs, insurgenţă şi dispreţ, desfrîu, există un domeniu în care creativitatea nu este o reproducere, simplă sau sofisticată, o combinaţie a elementelor existente, o îmbunătăţire convenţională, în raport cu modele vremelniciei, în care limbajele periferice sînt eliminate în dauna unei voci înţelese de fiecare, în comunicarea căreia mesajul instaurează evenimentul, neprecedat de cuvînt, neexplicat, nedescris, detaşat de impuritatea sistemului, în continuare extrăgîndu-şi seva din afara lumii, o formare ale cărei aripi înalţă laude prin simplul fapt că se desfăşoară în succesiuni de văzduh, salvează suflete condamnate la micime, mişcă noţiuni inerte şi însufleţeşte revoluţii amînate, ajută la tămăduirea bolilor şi deschiderea precoce a florilor, îmblînzirea animalelor şi convertirea păcătoşilor, treapta supremă a suferinţei/ extazului de-a trăi şi, după cît am combătut, unică a creativităţii noastre, dovada

experimentului neeşuat este dată de singurul diamant care poate fi adăugat slavei de bicisnicia fiinţei umane: miracolul muzical!

Potrivit unei descrieri succinte, *«muzica este categoria artistică al cărei mediu este format din sunet şi tăcere»*. Tăcerea Creatorului, sunetele Creaţiei. Interpretarea *Simfoniei a IX-a* a fost descrisă de Yehudi Menuhin: «O linişte executată de Furtwängler nu este doar o încetare a sunetului, ci zbaterea vie a unui puls». Moarte în înţelesul metafizic al frazei. Armonie a contrariilor. O armonie a tuturor armoniilor. Adevărata natură a lucrurilor ascunse sub dezordine, banal, declasare. Meditaţia noastră fără cuvinte, emoţionalitatea omului dincolo de genul categoriilor, comunicarea interstelară în indiferenţa distanţei.

Ca fărîmă a acestui spectacol mizerabil, debil, umilitor şi inexact, sînt excitat şi mîndru că pot mărturisi razele genezei beethoveniene prosternîndu-se la picioarele lui Dumnezeu în adorare, anihilînd din cîteva mişcări de baghetă strălucirea ruşinii şi gloria neputinţei."

*

A strecurat pagina alături de textul prietenului mort. Şi-a lepădat hainele şi s-a băgat în pat. A dormit. A visat un hău care-i palpita la picioare. Adolf Hitler, în cizme strînse pe picior, cu o cravaşă elegant ţinută cu două degete, dirija suspendat între stînci *Simfonia a V-a*.

2. Trecut, viitor, prezent… trecut

Înaintea îmbarcării, Clara îi dăduse două pilule roz. Efectul celei dintîi fu instantaneu. Mii de ace l-au pătruns prin vene şi ţesuturi. Luciditatea s-a destrămat pe spătarul fotoliului. Cînd vertijul înţepeni, deschise ochii. Avionul se afla deasupra norilor, la 27.000 de picioare altitudine, după cinci ore de zbor. Realitatea Clarei se estompase. Tot ce reprezentase viaţa alături de ea îl elibera. Patru cîntăreţi la patru ace îşi pregăteau instrumentele între şirurile de scaune. Beatles, 1966…

Ceru stewardesei un pahar cu apă şi luă a doua pastilă. În cîteva minute, se prăbuşi într-un somn bezmetic, învăluit în huruieli defectuoase şi agenţi înaripaţi prinşi în încleştări rostogolite printre aştri. Îngerul Morţii era plin de sînge. Formele vieţii nu căpătau sens decît în clipa distrugerii. Demonii gemeau sub pansament. Din cauza presurizării formate la coborîre, autoritatea calmantelor s-a diminuat, elementele variabile s-au retras, pe lîngă el nu rămăseseră decît leşuri învinse. Cînd au atins solul, era contemporan cu toată mizeria. Pierdu 20 de minute pentru recuperarea obiectelor, intră în sala de aşteptare. La cîţiva metri de uşa automată îl aştepta Mariel.

Au ieşit din clădirea aeroportului, au urcat într-un taxi dărăpănat, au alunecat printre suburbii răpănoase, linii de tramvai descoperite, autobuze înfundate. Gara era un amestec de rumeguş şi rachiu, trasă în noroi pînă la brîu, animată de hoţi, şarlatani şi ţărani gălăgioşi. Au cumpărat două bilete de tren, s-au îndreptat spre linia a noua, de unde, în cîteva minute, acceleratul de Iaşi porni la deal. Odată ajunşi în cuşetă, Mariel vorbi:

— Cît ai fost plecat, am întors situaţia pe toate feţele. Nu vreau să fiu greutatea nimănui, dar dacă există o cît de mică disponibilitate, aş dori să plec. Nu are importanţă unde, nu are importanţă cum, nici umilinţa la care voi avea acces. Baltazar a fost găsit împuşcat în ceafă acum o săptămînă. Păun e paranoizat pe marginea spaimei. Telefonul sună în miez de noapte. Acum două zile o matahală duhnind a băutură a fost cît pe ce să mă lovească fără motiv. Nu am pe nimeni. Nu mă mai bucură nimic. Nu întrevăd nicio speranţă. Ce-ar mai putea urma?

— Sînt ultima persoană de la care poţi aştepta un răspuns optimist.

— Ia-mă cu tine…

— Intenţionez să vizitez Insula Albă.

— Crezi c-ai să dai de Clara acolo?

— Clara e în Texas. Din casa ei te-am sunat…

I-a dat să citească scrisoarea lui Dio Cassius.

— Eşti dispusă să mă-nsoţeşti?

— Nu sînt, nu cred o iotă din aiurelile astea, dar am s-o fac.

*

În casa tatălui fu întîmpinat de un miros ascuţit şi greu, de poiată suspendată în care aerul nu mai fusese primenit de secole. Un strat subţire de praf mărturisea a doua lege a termodinamicii în memoria călătoriei precedente. În holul de la intrare păşi peste un plic sufocat de timbre. Se aplecă şi-l ridică. *Pentru A. E. N.* Îl desfăcu. Şapte foi de hîrtie, redactate pe ambele părţi, îşi luară zborul. Le culese de pe jos, se aşeză în fotoliul de la geam, îşi potrivi ochelarii şi citi.

Nu era pregătit pentru nimic. Din cauza blazării instigate de oboseală şi a sîcîitorului sentiment al ratării premature, concluziile i se părură fireşti. Se lepădă de veşminte, făcu un duş, îmbrăcă o pijama nouă, îşi pregăti un ceai. Nu putea fi sigur de nimic, dar nu avea pe cine să sune. Trebuia să mai citească o dată. Se aşeză la biroul lui Leopold, despături foile, se aplecă asupra lor.

4. *Once you’re gone, you can never come back…*

6 Octombrie 1989

Elvira a dispărut de acasă fără urmă de înscris. Părinţii sînt îngrijoraţi în limita socială, dar nu au raportat cazul la Miliţie. La vîrsta asta, imaginaţia oricui poate fi străbătută de lămpaşul desprinderii de cuib. În drum spre staţia de tramvai, am înţeles de la o vecină că fata se mai aflase în atenţia unor aventuri. Vinovăţia colectivă este împărtăşită în componente aproximativ egale: părinţi cu pete la activ, şcoală pe daiboj, societate cum o ştim, anturaj simetric, hazard, sîngele stricăciunii lichidînd gloria teoriei evoluţioniste…

Un duh nedefinit de inadecvare ostilă, amestecat cu zvonul ameţitor al unei revolte care tropăie în depărtări, pluteşte peste universul neliniştit al lui Alin. Nu ar trebui să-mi fac vreo grijă, din moment ce orice sentiment depănat pentru el vine prin triajul relaţiei de serviciu pe care-o am cu tatăl său, dar iminentul enunţ al unei tragedii pluteşte stins în franjurile zilei fără a putea fi îndepărtat cu mîna ca o simplă pînză de păianjen. Niciodată nu mi-am petrecut toamna într-o regiune atît de nordică precum oraşul surghiunului meu securiu, ceea ce ar putea explica viermuiala angoaselor de la mansardă.

*

Carnea fragedă, păcat recompensat de laurii îndrăznelii de-a-l comite. Într-o lume fără legi, singura lege a iubirii eliberate de prejudecata procreării e de ajuns să menţină punctele asocierii. O iubire atît de puternică încît să fie acceptată în absenţa reciprocităţii. E acesta reversul definiţiei?

*

La ora trei dimineaţa, domnul Preda ciocăni precipitat şi dădu buzna în cameră să mă anunţe că un locotenent de Miliţie vrea să-mi vorbească de urgenţă.

— Lasă-l înăuntru.

Un ofiţer tînăr, în uniformă albastră, pătrunde în cameră. Se opreşte lîngă pat, pocneşte din călcîie.

— Mă înnumesc sub-lon-con-te-nent Vasîlichi Pîrjol şî eşti invetat la sediu' Meliţei Muncipului.

— Căzu regimu'?

— Alin Proca o fost găsît acu' o orî atîrnînd di-o bîrnă de-a estradei uni cîntî fanfara din Copău. C-o-nsămnare cu numili matali-n buzunari.

— Vii beat la serviciu?

— Ti rog sî mî urmaţ, sî evităm folosîrea forţei brute.

— Lăsaţi-mă să-mi trag nişte haine pe mine, totuşi.

— Trăjeţ…

La sediu, un civil între două vîrste îşi ceru scuze că a trebuit să mă smulgă din aşternut la o asemenea oră. Îmi întinse o copie a biletului găsit asupra lui Alin: „Elvira m-a părăsit. Nu mai pot scrie un rînd. Arhim are dreptate: Nu

putem ajunge dincolo atîta timp cît sîntem în viaţă. *It's better to burn out than to fade away…* Vă rog să mă iertaţi. Alin."

— Amu luaţ loc şî compuneţ o notî informativî dispri inşident.

— *Once you're gone, you can never come back…*

— Vorghiţ româneşte, cî-i mai potrijit cu momentu', şî treşiţ la povestea propriu-zîsî. Cum i-ei împuiet capu' cu trăznăi lu' tinerele cela, cum l-ai împins în dezgustu' veţîi şî restu'…

— Regim de loaze şi gunoaie!…

— To'arşu' Pîrjol, to'arşu' Pîrjol! Sublocotenentul intră în birou şi luă poziţia de drepţi. Tăbîrceşt-inculpatu'-n şelula trii! La opt l-arăţ lu' procoroiu' Făgădău, apoi raportez la mini. S-o-nţăles, păduche?

— S' trăiţ, to'arş comadant!

Pîrjol bătu din călcîie şi m-apucă grosolan de mîneca hainei.

— Haidi, bă!

Bruscheţea manierelor, ameninţările, insinuările, fabricaţiile estompau şocul veştii. Atîta timp cît nu fusesem pus în faţa unor evidenţe irefutabile, puteam spera că înscenarea lor se extindea asupra întregii poveşti. În timp ce aceste gînduri încolţeau fulgi de speranţă, ofiţerul mă tîra spre celulele de la subsol.

Deschise uşa şi mă-mpinse-năuntru. În celulă, două paturi de metal. Unul din ele ocupat de un individ respingător, păros, plin de tatuaje şi de cicatrici.

După vreo jumătate de oră, un plutonier burtos pătrundea în celulă însoţit de doi bărbaţi. Unul din ei era Karma König. Cînd dădu cu ochii de mine se opri ca trăznit:

— Domnule Trifa, ce s-a întîmplat?

Plutonierul se zburli la el:

— Inculpatu' n-are voie să vorbeşte cu externii.

— Cînd vine comandantul?

— La nouă.

— Ai grijă să-l tratezi cu toată demnitatea pe-acest domn. Cred că e o gravă eroare la mijloc.

I-am mulţumit şi i-am strîns mîna. I-a făcut un semn tatuatului şi-au ieşit. M-am întins pe pat şi am închis ochii. Nu puteam dormi.

2. Soţul rătăcitor

La ora 7 şi 12 minute, intra în foaierul hotelului. Recepţionerul îi înmînă un plic: *Pentru A. E. N. de la J. S. A*. Îl puse în buzunar, urcă în cameră. Ar fi fost cazul să mănînce, dar nu-i venea. S-a întins pe patul nedesfăcut. În cîteva secunde dormea dus.

Se trezi la 9 fără un sfert, făcu un duş, coborî în hol. Portarul îi reţinu un taxi şi dus fu. Sub lumina îmblînzită a reclamelor perindate năucitor, traficul era la fel de animat ca-n timpul zilei, doar că razele răzbăteau acum din toate direcţiile. La marginea oraşului, mănunchiuri de nori vineţii se strîngeau metastază. Străbătură bulevarde din ce în ce mai întunecate, opriră pe-o stradă total nepopulată.

Orele băteau nouă jumătate şi, cu excepţia unei lumini palide ce se ţîrîia prin fereastra de la bucătărie, casa, împrejmuită de o verandă de sticlă, părea cufundată în nepăsare. Din depărtare se auzea freamăt de animale nemulţumite în ţarc. Un cîine lătra la nori.

Urcă treptele de lemn, bătu la uşă. Niciun zgomot uman. Se strădui să privească prin perdeaua de la intrare. O părere străbătu holul fără coerenţă. Putea fi o casă părăsită ori dată în grija unor chiriaşi. Un jet de lumină îl orbi pe neaşteptate, uşa fu deschisă, auzi vocea Clarei:

— Opt'şpe luni trecură lumea, şapte state mai la vale, soţul se întoarce-acasă!

A intrat zîmbind strîmb. În timp ce uşa se-închidea, ochii se acomodau cu regăsirea. Casa era înfăşurată în stilul neo-clasic al anilor '20, cu canapele Art Deco, lambriuri masive şi lămpi Tiffany. Auzea zugrăveala unui big-band în care l-a recunoscut pe Bix Beiderbecke. *Black River*.

Au pătruns într-o încăpere în mijlocul căreia îşi făcuse loc o masă întinsă pentru mai multe persoane, luminată de două lumînări prinse-n sfeşnice de-argint. S-au aşezat. Părul Clarei era prins la spate cu o agrafă cu agate, scoţînd în evidenţă fruntea boltită. Calmul de pe faţa ei era singurul temei de îngrijorare. Seceta anului din urmă, formată din lovituri năucitoare, eşecuri constante, reuşite fără bucurie, iubiri lipsite de chin fură luate de torentul declanşat la vederea ei.

Pe masă se afla o carafă de apă cu gheaţă şi cîteva pahare. Şi-a turnat, bău fără grabă,vorbi inspirat:

— Afară aerul este dens şi umed. Cred că există şanse să plouă.

Fără să-şi întrerupă zîmbetul, Clara spuse:

— Întîmplarea de-atunci a fost concluzia unei minţi bolnave.

Absenţa ridicase un geam întredeschis între ei. Prin el, se auzea acum Lonnie Johnson cu *Death Valley Is Just Half Way To My Home*. Întrebă fără un

scop anume:

— Ce-aş putea să fac pentru tine?

Femeia izbucni în rîs:

— Să scoţi gunoiul, să baţi covoarele… Nu te-ai schimbat deloc…

Eddie Lang şi Joe Venutti atacară *After You're Gone*.

— Cu toate astea, ai albit.

— A fost o perioadă neagră.

I-a povestit despre expediţiile newyorkeze, retragerea lui Leopold, remuşcarea preotului Damian, sfîrşitul lui Armand, divagaţia agonică a Magistrului, epistolele monahale ale lui Dio Cassius, scurta sa carieră universitară. Cînd termină de povestit, Bessie Smith cînta *Dyin by the Hour*. Atentă la sumarul discuţiei, Clara-l avertiză:

— Nu m-ai întrebat nimic despre copii.

— Mă aşteptam să apară în orice clipă.

— Copiii sînt bine, îl linişti.

— Le-a fost dor de mine?

— Nu le lipseşte nimic.

— Aş vrea să-i văd.

Îi venea să urle.

— Sînt în Anglia.

Uluirea de pe faţa lui solicita o explicaţie.

— Am fost luaţi sub protecţia unui serviciu specializat, ne-a fost conferită o nouă identitate. Mi-au sugerat să mă retrag aici, copiii au fost duşi la studii, undeva în Devonshire.

— Corespondezi cu ei?

— Prin Maurice. Ca să nu se dea de urma noastră.

— Eu am dat.

— Pentru că i-am cerut lui Maurice.

Ar fi abătut discuţia în orice direcţie, dar Jack Teagarden l-a tulburat cu *Nobody Knows The Trouble I've Seen*.

— Ce s-a întîmplat după accident?

— Focul a fost pus de-un agent trimis de Bucureşti.

— De generalul Haghen.

— De unde ştii?

— De la fosta soţie a lui Max, sora vitregă a lui Armand.

— Ce anume?

— Max n-a aflat decît după ce evenimentele avuseseră loc. Moartea lui a pus capăt nebuniei.

Clara se ridică, făcu cîţiva paşi prin cameră. Harry Reser interpreta *An Island Made For Two*.

Se lăsă într-un scaun din apropiere. Bău două înghiţituri de apă cu gheaţă, puse capul pe masă. Clara se apropie de el, îl mîngîie cu duioşie.

— Îmi pare rău de Armand…

Fu parcurs de-o asociere, se căută prin buzunare.

— E posibil să fi primit veşti despre anchetă.

Pînă la urmă găsi înscrisul, îl desfăcu, aproape distrugîndu-l. Cum de nu-i trecuse prin cap? În plic căzu peste cîteva rînduri mîzgălite pe jumătate de coală vernil:

„Domnule A. E. N.,

Mă ţin de cuvînt, deşi n-am nicio obligaţie. Ancheta s-a isprăvit în uzură morală şi mai multe prăbuşiri nervoase. Oficial, putem declara că nu ştim cine l-a asasinat pe profesorul A. A. şi, neoficial, e posibil să nu aflăm niciodată, dar am pus mîna pe lucrare. Din raţiuni ale căror amănunte n-ar face decît să îngreuneze înţelegerea comportamentului standard uman, ultima teorie a profesorului, numită *Marele Text*, a ajuns la adresa dumneavoastră din ţara de origine. Nimeni nu-i perfect, domnule A. E. N., cu atît mai puţin noi, chiar dacă asta urmărim. Cu respect, Det. J. S. A.

P. S.: Dintr-o neglijenţă regretabilă, n-am păstrat nici o copie a textului, lua-l-ar naiba!”

I-a dat Clarei să citească.

— Viitorul e în mîinile tale.

— Care e celălalt motiv pentru care-ai preferat calmul texan?

Clara privi ceasul de pe perete şi zise:

— Admiratul calm texan va fi pus pe zdruncin nu peste mult, de-un uragan anunţat pentru miezul nopţii.

Afară se auzea huruitul vîntului, obloane lovite, scrîşnet de crengi, acoperind cu intermitenţe interesul orchestrei lui Jean Goldkette, care interpreta *Can You Blame Me? (Cause I Fell In Love With You?).*

— Trebuie să mai fac un drum în ţară.

Întinse mîna şi-o mîngîie pe faţă. Ochii ei plîngeau.

— Am să mă-ntorc.

Dorsey Brothers reînviau *My Kind of Love*.

— Pot să-mi imaginez ce mult înseamnă pentru tine acest text.

— Nu e vorba despre text…

Huruitul creştea. Se aplecă şi-o sărută pe frunte. Pentru o clipă, disperarea devenise certitudine. Certitudinea risipea ascunzătoarea în care chinul dîrdîia de frică. Un uşor tremur cuprinse clădirea. Paharul cu apă clănţănea pe masă.

— Vreau să văd ce e cu Insula Albă…

— Tărîmul morţilor.

Un zgomot sec plezni o clădire în apropiere, care se prăbuşi.

— Ar trebui să ne refugiem în pivniţă.

Părea preocupată de altceva. Furtuna îi încurca adevăratele griji. Aruncă o privire pe fereastră. Noaptea era sfîrtecată de fulgere.

— Spune-mi ce să fac…

Ce răspuns putea să-i dea?

— Am să mă întorc. Aşteaptă-mă…

Un bubuit îngrozitor se auzi la zece metri de casă. Clara făcu ochii mari. Valuri de sunet zdruncinară clădirea.

— Ce s-a-ntîmplat?

Un bocănit insistent se auzea pe sub rafale de apă. Se îndreptă spre Andrei, îl luă de mînă, deschise uşa şi coborîră în pivniţă, urmaţi de rafalele mînioase ale furtunii. Sus rămîneau acordurile orchestrei lui Paul Whitman, cîntînd *I Like to Do Things For You*. În timp ce se afundau, au auzit o prăvălire înfiorătoare, mai puternică decît toate celelalte, în timp ce lumina fu capturată şi sorbită afară. Pentru cîteva momente au rămas nemişcaţi. Nu se mai auzea decît ropotul ploii violente în ferestrele strînse în tavan. Clara se lipi de el. Pe pereţi se prelingeau îmbrăţişări de apă.

3. Lumea noastră nu mai există

Se ţinea cu greu după el, pentru că mergea repede prin mulţimea scăpată pe străzi. Trotuarele erau înţesate cu mese, persoane înghesuite, scaune aglomerate. Treceau printre obiecte şi făpturi ca şi cum se pierduseră de cineva. *A Hard Rain's A-Gonna Fall* se auzea de la fereastra unei coştoroabe cu etaj.

Pe cine căutăm?

Pe nimeni… în mod deosebit.

Atunci de ce ne grăbim?

Se poate termina în orice clipă.

Măcar poţi să-mi spui la ce asistăm?

O înmormîntare pestriţă în mahalaua înalturilor de la marginea de nord…

A murit cineva important?

Din cauza zvonurilor mitologizante, a lipsei informaţionale, a ignoranţei cu mîndrie, mahalaua hiperbolizează tot ce prinde. Aşa cum cartierele centrale bagatelizează orice exagerare. O figură mai răsărită capătă aici dimensiuni homerice. Cînd moare e ca şi cum ar îngropa un mare om de stat.

Vrei să spui că n-au simţul măsurii?

Ceremoniile n-ar fi fost diferite.

Tot aşa l-au îngropat şi pe Emil?

Ce aiureli vorbeşti acolo? Emil n-a murit.

De aceea ne grăbim, ca să-l mai prindem în viaţă?

A rîs. S-au îndreptat spre o casă vopsită în albastru spălăcit, cu o terasă acoperită de stuf.

Uite-l colo, la masa de lîngă crîşmă.

Se opri în dreptul lui afişînd un respect şi o efuziune pe care nu i le cunoscuse. Emil s-a ridicat, l-a strîns în braţe. Karmailen făcu un gest larg:

Cine-a murit?

Emil fu luat prin surprindere:

Ce-ţi veni, frăţioare? N-a murit nimeni… Nici măcar nu sîntem pregătiţi… A trecut Lena pe deasupra ca un zepelin şi-a tulburat mahalaua…

A dat din cap într-o parte, cei doi bărbaţi îmbrăcaţi în negru s-au ridicat, au plecat de la masă. Unul dintre ei, cu faţa străbătută de cicatrici, şchiopăta uşor. Karmailen se întoarse spre Lavonia, o rugă să ia loc, se aşeză şi el.

E o zi frumoasă, zise.

Emil strigă:

Dante! – două pahare!

Un tînăr cu mustaţa abia mijită se apropie în grabă, puse tot ce era înaintea lor într-o cădiţă de lemn, aşternu o faţă de masă albă ca neaua, trei pahare şi o carafă de cristal cu vin roşu.

Au băut. În loc să se ameţească, Lavo fu surprinsă de o luciditate devoratoare. Contururile căpătau profunzime, trăsăturile chipurilor, asprime, glasurile depănau cu o gamă mai jos.

Bine-ai venit, surioară!

Vocea avea o rezonanţă amplificată în prim-plan, alertă, disonînd cu aparenţa fleşcăită a zonei. Emil ţinea capul aplecat şi-i zîmbea strîns. Nu-şi dăduse seama pînă atunci cît de feroce fără nicio silinţă erau ochii lui. Omul ăsta putea ucide în orice clipă!

Nu te simţi bine? – o-ntrebă Karmailen.

Aş vrea să facem cîţiva paşi. Ce fel de vin e acesta?

După prima încrucişare, străzile se goliră. Din colţul intersecţiei, prin uşa unui magazin alimentar în care zări un butoi cu măsline şi unul cu hamsii, răzbătea *Blowin' in the Wind*. Ceva din copilăria ei se întorcea vertiginos, cu rafturi de halva bulgărească, rahat turcesc, alune prăjite şi saci de cafea boabe, cărţi de poveşti cu desene colorate, misterele lui Jules Verne. Îl luă pe Karmailen de mînă şi-l strînse cu putere.

Unde-au dispărut toate acestea?

Nu vezi că-s aici? Noi am plecat…

Ne vom întoarce…

Trecură prin dreptul unei biserici goale. În mijlocul ei, un catafalc înconjurat de zeci de lumînări.

Totuşi, văd c-a murit cineva? Ştii cine e?

Ce importanţă are?

Prea multe necunoscute-n jurul nostru…

O să ne-obişnuim…

Acum îl auzea clar pe Jimi Hendrix exersînd primele acorduri din *All Along the Watchtower.*

Eşti cu mine, asta e tot ce contează.

Înaintînd, străzile deveneau tot mai pustii, mai murdare, cu gropi din ce în ce mai mari, ca şi cum şi mahalaua îşi avea periferia ei, mai avea unde să decadă.

Ne-ntoarcem?

Unde?

Acasă… Acasă la noi.

Soarele se prăbuşise în dosul unei magazii încolţite de băltoace de noroi, de unde emana o lumină rănită.

Acasă la noi nu mai există.

1. Lupta lui Eli'havar cu Îngerul

Intrasem singur în satul acela, fără nicio premoniţie a întîmplării imediate, dinspre cîmpie spre civilizaţie, într-o nouă începătură hermeneutică. Ne aflam în zona zilei de Paşte, ocol comemorat cu steaguri în bernă, într-o viteză suprapusă. Florile se veştejeau vertiginos, animale mici rămîneau pocnite cu

burta umflată, picioare înţepenite spre cer. Cuvinte minore fojgăiau prin lucernă, fără semnificaţii de sine stătătoare, pene unsuroase se frecau de solzii stejarilor, paşi necontrolaţi dupăneau prin poduri. Aproximarea generală era că venisem prea tîrziu ca să mai repar binele injectat. Lumea-şi pregătea ultimul paragraf.

Pe ulicioare afectate de artroză şi vîrtecuşuri de colb nu se vedea ţipenie de om. În ferestre oscilau ochi prinşi în sîrmuliţe. Nori pufoşi alergau prigoniţi de-un vînt zurliu, urmaţi de ambuscadele unor ambarcaţiuni încărcate cu vapori obturînd astrul detronat. Se auzea un muget venind de departe, gîfîituri întrerupte de luptători asudaţi cetluiţi de stînci subterane, capturaţi în protocoalele bunătăţii. Forţa fermă a tras un fald negru-vînăt-violaceu peste ce mai rămăsese din cerul albastru în foşnetul tăios făcut de un stol imens de păsări cît Boeing-uri de vînătoare străpungînd structura să iasă la suprafaţă. Din bulboana de-ntuneric în formare, trupuri ascuţite de trăznete se zvîrcoleau în zbenguiala fără rost a găvanelor în care fierbeau cantităţi de uraniu pînă au lăsat furtuna să topească bucăţi de cer. Pregăteau pedeapsa totală. Tornada huruia peste ţipete acoperite de ploaie, pămîntul fremăta în lanţuri, ocean neliniştit la marginea unei păduri isterizate de-atîtea zvonuri. Vacarmul s-a dezvoltat pînă la limita la care nu se mai distingea nimic, sunetele deveniseră un ghem căzut în căuşul surd al timpanului.

Timpul nu mai păstra nici el o definiţie formală, aşa că nu pot spune cît, cum, cînd şi de ce din nimic ce-a fost. Nu aveam pe nimeni să întreb. Căutam. Încercam să salvez. Să propun un punct de vedere. Era injust. Înainte de-a fi rămas sufocat de liniştea urgiei fără repere, împresurată din toate direcţiile de rîuri convulsive şi intemperii, o spărtură cît jumătate din suprafaţa cerului înconjurată de margini de foc s-a produs printre beznele suprapuse şi un chip cu o rană păroasă în loc de ochi, o frunte înfiorătoare de bazalt şi scrîşnete verbale căpătă claritate. Nu era El. Ce se arăta ca materializîndu-se părea întrupat mai de demult şi secunda de dinainte părea imobilă şi fără continuare. O făcătură veselă.

Ochii fiinţei pătrunzînd prin zdrelitura anamorfotică străfulgerau ascunşi din spatele unor zale de metal cenuşiu/lucios emanînd raze care pipăiau măduva oaselor. Am eschivat mişelia copleşit de gravitaţie şi m-am prăbuşit pe pardoseala de scînduri a primei case întîlnite în cale. N-aveam cum să n-o recunosc, probabil că nimeni nu mizase pe asta. Casa de întîlniri clandestine, din faţa blocului de egregori, spionată, păzită, furată de sub ochii mei, în peisajul acesta, seducătoare ca o nouă capcană. O parte a creierului, abia acum observam, nu încetase o clipă să se roage, ca sub impresia unei paralizii locale,

bolborosind cuvinte dezlînate în limbi pe care le descopeream paradosindu-se în mine. Rugăciunile n-au nevoie de cuvinte, ci de stări emoţionale trîntite cu faţa la pămînt. Era tot ce aveam în surplus.

M-am ridicat cu greu, pentru că oricum nu mă puteam reculege, în timp ce încăperea sălta ca un taur cuprins de convulsii, m-am apropiat de fereastră, care zburase în ţăndări, lăsînd mărturia unui ochi deformat. Am ridicat privirea spre cer, zugrăvit în adîncime cu opt sau nouă curcubeie circulare, ochi încercănaţi de tigru mai bătrîn ca un duh al apelor. În jurul casei se aduna pătura unui întuneric furios. Farul străpungea eşantioane de singularitate, livada se zbătea luminată de neoane suite pe stîlp, de un galben compact, bătut într-o margine de vălătuci colectaţi din aburi verzui. Făptura a atins cu mîna firmamentul de smoală al boltirii şi cerul s-a făcut abisal, adînc spre încheieturile din mijloc, ca şi cum atmosfera fusese îndepărtată cu o pensetă grăbită. Cîteva pete de funingine au plutit repede spre marginile cauterizate ale ramei şi s-a făcut linişte. Era atîta linişte încît dacă inima ar fi continuat să bată ar fi emis tunete de cascadă. Am dat să fug, o groapă neagră se răscrăcăna obscen în calea mea. Nu mai puteam da din picioare. Atîrnam crucificat între doi arţari, capturat, cetluit, gîfîind. Ce mult le-a luat!

Ce-mi mai era dat să aflu? Eternităţile se succed în desfoieri niciodată aceleaşi, venind cu El ca un apanaj imuabil de intervenţie mobilă, în învîrtitura uşoară de sefiroţi rămaşi sedaţi de pe vremea primei căderi, gata de tulburări reaşezate şi fîsîieli generatoare evocînd ameţeli în stomac. Noul început fu mişcat de muzica heruvimilor venind mai întîi într-un susur de departe precum un pîrîu care creşte spre beciul ramificat al oraşului celor patru puncte cardinale, concentrîndu-se în focarul de alamă lucitoare, vocea aceea care nu pornea de nicăieri, nu ducea niciunde, explodînd inflamaţiile civilizaţiei prin rostirea unor consoane năvălitoare. Carnea mea susura sub acizi, ochi după ochi ascuns sub pleoape. Nu mai aveam niciun răgaz, pentru că răgazul, ca noţiune temporală, n-ar mai fi avut cum să existe nici dacă m-aş fi putut concentra asupra necesităţii, ceea ce nu era menit sub nicio formă. Armonia răzbătea prin infinit, de la prima celulă aruncată din buzunarul celest al vestei înfăţişate pe malul Edenului şi pînă la stîlpii stelari ai creaţiei, a căror imagine mai poate fi văzută în Nebuloasa Vulturului de grupuri de copii duşi cu şcoala în ieşiri duminicale la expoziţii holografice, străbătut de coardele teoriei nesfîrşite ale existenţei şi ale opusului ei de la un capăt la altul, în registrele solemne ale orgii bahice, prin toate dimensiunile de ogivă nucleară, răscolind haosul imanent al elementelor primordiale, intrînd în rezonanţă cu ea însăşi.

Cînd şuvoaiele s-au prelins ca nişte şerpi de spumă printre picioarele mele,

un mănunchi de note acute, susţinute fără efort, m-a prăvălit cu o lovitură peste faţă din vîrful căzător al apelor pînă în dedesubturile oceanului populat de monştri implodaţi, excedaţi, deveniţi praf stelar sclipitor, de unde corpul fu luat/macerat/masacrat şi desprins în raze diagonale, pulverizîndu-mi fiinţa terestră spre extremităţile forţate de legăturile chimice, purtîndu-mă spre aştri de graţie luxuriantă şi faune fabuloase de o ispititate fascinantă ascunzîndu-se mimetic la vederea venirii ultimei urgii. De deasupra piscurilor vătuite, muzica lumina văile lumii, în care sclipeau epoci de ţărînă şi victime ale gloriei trecătoare. Inima s-a despicat genune de catran sub laserul unui topor izbăvitor, printre creste căscate am zărit peştera lipicioasă a morţii, străbătută de fascicole de paloare care-mi arătau intermitent feţe cunoscute, prosternate la picioarele lui de smerenie şi la ale mele de groază. Părinţii mei de ţesuturi şi clipă erau ridicaţi în hainele nopţii de cîte o pereche de îngeri cu măşti de gaze şi prelate grele de camion pe umeri din colbul unei catedrale ruinate. Zeci de părinţi în casele cărora m-am născut mii de ani. M-am aruncat cu faţa la pămînt tremurînd fără sunet, sens ori simţ profetic, strivit de aerul împins de aripile lor nepăsătoare.

Întîi ca un murmur unduit în surdină, pentru a fi ferit de năvala particulelor care maltratau scheletul trupului pe dinăuntru, diminuata larmă a primului pumnal înfipt în coasta agricultorului, victima neschimbătoare a regnului, uneltirile, loviturile, adevărurile ademenite, coşmarul insuflat, spaima indusă, întunericul din mine dispăru fugind cocoşat, făcînd universul să vibreze de-a lungul înlănţuirii de chinuri, în ordinea alcătuirilor astrale – ce caut eu în mintea Lui şi cel cu care mă lupt? –, direcţia vînturilor care mînă galaxiile dintr-o odaie nesfîrşită în alta, picurînd mierea de aur – a captivităţii lor în contractele atomice de nedesfăcut – pe streaşina de-azur a cerescului oraş Positano spre care mă îndreptam să distrug, spaţiul nu mai părea finit ori timpul numărat din moarte în moarte, prăbuşit la picioarele ostenite ale îngrijorării umane, sufletul trădează consistenţa materiei, se desprinde din încheietura pulpelor – cine m-a prevăzut cu gonade? – se desface în culorile componente ale extazului, rămîne o vreme să respecte forma alcătuirii siderale de odinioară, iradiind păreri cu deplasare rapidă dintr-o parte în alta a capului elocvent al fiinţei astrale, ca după aceea să fie absorbite de respiraţia de glorie a dumnezeirii ce se descoperea atunci în toate mădularele, ungherele, tainiţele mele, lăsîndu-mă neputincios la pămînt, care se desfăcu şi mă-nghiţi în hohote de foc.

2. Misiunea mea se încheie aici

Opţiunile pentru parcurgerea depărtării dintre Asheville şi Houston erau îngrădite de lipsa unei legături feroviare formale, dar prefera un drum cu ocolişuri sigure, chiar dacă plictisitoare, decît un zbor grevat de incertitudini, scurt. A închiriat o cameră pentru două zile la Hotelul Intercontinental din Houston şi a expediat o telegramă pe numele Elisabeth Bruckner: „Sosesc pe 9 noiembrie. Andrei."

În dimineaţa zilei de 7, se afla în gara ogarului cenuşiu din Asheville, oraşul cenuşii. La ora 22, în Washington DC, urca în cuşeta cu două paturi a trenului care se îndrepta spre Chicago. Obosit din pricina nesomnului şi a drumului epic de peste zi, adormi imediat ce trenul se puse în mişcare. Avu un somn adînc, fără niciun regret. Cînd se trezi, dădu cu ochii de înfiorătorul Maurice, întins pe celălalt pat. Citea absorbit dintr-o carte cu coperţi negre.

— Bună dimineaţa, domnule Nemetz. Uite ce mică-i lumea…

Se frecă la ochi:

— Încotro?

Britanicul puse cartea cu grijă pe tăblia măsuţei dintre paturi şi vorbi:

— Din cîte-nţeleg, prima escală ar urma să fie Chicago.

— Data trecută, călătoria s-a-ncheiat cu asasinarea unui martor aflat sub supravegherea poliţiei. Acum cărei griji îi datorez compania…

— Vreau să mă asigur că nu călătoreşti fără bilet…

— Sînt surprins doar pentru că Harieta mă lăsase să cred că totul s-a terminat.

— Doamna este…

— Soţia fostului şef al serviciului care are grijă de românii mai răsăriţi de pretutindeni.

— Maxim Muşat, fost Damian…

— Numele tatălui ei vitreg. Cînd fu racolat, i-au cedat o nouă identitate. Mă mir că ţi-a scăpat amănuntul.

— Cultivăm şi noi slăbiciuni. La schimb, însă, îţi înmînez şi eu o veste.

— Să vedem…

— Doamna Muşat este directoarea serviciului pe care l-a condus tatăl şi apoi soţul ei.

— Cît de sigur eşti?

— Nu mai mult decît MI6 şi CIA…

În oraşul vînturilor, trenul aşteptă trei ore, timp în care au mîncat la un

restaurant italian din apropierea Universităţii, şi-au dezmorţit oasele plimbîndu-se jumătate de oră prin campus, în amintirea crimelor din Suedia.

Drumul spre Longview nu fu marcat de evenimente deosebite ori discuţii susceptibile de memorare. Cu cîteva minute înainte de-a ajunge în gară, Maurice mărturisi:

— Drumul nostru se-apropie de sfîrşit.

— Poţi să-mi spui dac-am s-o văd pe Clara?

— O vei vedea…

— Şi copiii?

Maurice îl privi împietrit:

— Copiii au pierit în foc. Serviciul pentru care lucrez a considerat să nu împărtăşească această informaţie cu soţia dumitale. Probabil că vestea ar ucide-o. Rolul meu a fost să vă protejez. Am eşuat lamentabil. Protecţia încetează acum.

S-a ridicat, şi-a pus enorma pălărie pe cap şi a ieşit din compartiment.

3. N-am mai apucat să-l sărut viu

— Ce-ţi aminteşti despre noaptea cealaltă?

Elena îşi turnă din nou în pahar şi-l dădu gata dintr-o lungă sorbitură.

— Ca să-mi recapăt vocea povestirii, hăhăi vulgar. Eram sub ogheal, ca ş-acuma ia, numa' că fără nimic la babord. M-am trezit cînd uşa fu izbită de părete şi Emil apăru plin de sînge. Am leşinat, pen' că imaginea era de-o violenţă contractă cu stătutu' lui pă catalige. Cînd îmi revenii, Luciu mă ştergea pă frunte c-o batistă udă şi mă pipăia pă gît să vadă dacă mai adun aer în bojoci. Din fotoliu' pă care şăz acu', Emil privea ţintă la tavan ca un astronom căruia-i furase cineva luneta făr' să bage de seamă.

„Ce s-a-ntîmplat?” – l-am întrebat pă Luciu, da' mi-a răspuns el:

„Turcii lu' Taifun.”

Am adus nişte cîrpe să-i opresc sîngele şi-am constatat:

„Poţi vorbi…”

„Nu ştiai că Luciu-i ventriloc?”

„Un an de zile şi-au bătut toţi nenorociţii ăia joc de tine ş-ai stat făr' să mişti un deget ş-ai înghiţit insulte ş-ai acceptat scuipaţi şi de fapt te prefăceai că eşti paralezat? Noi ne chinuiam la limita foametei şi-a frigului şi-a caliciei că trăiam

cu unu’ ca tine şi tu meditai la cine ştie ce figuraţii? Cine naiba te crezi? Vr’un straterg?…”

Erau ultimele lui clipe şi eu aşa-i dădeam… Crezi că nu-mi pare rău?

„Lovitura mi-a recăpătat vorbirea.”

Făcu un gest spre rană. Se clătină şi-un val de paloare-l albi şi mai mult. Am ţipat la Luciu:

„Du-te repede şi cheamă-l pă Doctor…”

„Un’e stă?”

„La spitalu’ de urgenţă, doctoru’ Paladinu.”

Emil ştia că Doctoru’ nu mai lucra acolo, da’ l-a lăsat să plece, ca să rămînem singuri. Mi-a luat mîna-n mîna lui. Era sloi.

„Să nu spui nimănui.” Abia mai vorbea. „S-ai grijă de Luciu să-şi ţină gura…” N-a mai terminat ce-avea de spus.

— Murise?

— Îşi perduse cunoştinţa. Da’ se pregătea…

Lavonia îşi menţinea concentrarea:

— Ştii cine s-a aflat în spatele omorului?

— Eşti brusc nerăbdătoare să afli? Dup-atîţia ani?!

— Ce legătură putea să aibă Karmailen cu-acel criminal? Nici nu ştia unde trăieşte.

Femeia mai dădu un pahar peste cap.

— Mergi pe varianta lu’ Zafar… Da-i greşit… total greşit… Şi Karman ştia un’ să-l găsească… Dac-ar fi trebuit… Da’ n-a fost nevoie…

Nu mai avu răbdare să-şi toarne în pahar. Bău direct din sticlă. Făcu ahhh şi plescăi din buze.

— Vrei să-ţi pregătesc ceva de mîncare?

— Mulţumesc, îi răspunse Lavonia, nu mai stau mult.

— Poţi să stai cît vrai. Să mai vii pe-aicişa.

— Ce-a mai fost?

Elena nu mai regăsea firul poveştii.

— Cînd?

— În seara aceea…

— În seara aceea… După cîteva momente, şi-a revenit. Nu mai putea ridica capu’, da’ mai putea vorbi. Nu mult… Doctorii a spus că n-a murit din cauza rănilor, cît a epuizării fizice…

— Ce-a spus?

— Că-i iartă pe toţi. Femeia răsufla din greu. De fapt, cre’că realiza singuru’ lucru care contase vreodată şi nu mai ţinea: zilele lui de glorie se

trecuse… Fără tinereţea lui autoritară, lumea nu mai avea niciun rost. M-a tras spre el, *iubita mea*, da’ n-am mai apucat să-l sărut viu.

Trase cîteva gîturi din sticlă şi plescăi amar.

— Unde crezi c-ar putea fi Karma?

Lena zîmbi vag, şopti *iubita mea*, lăsă capul pe pernă şi căzu în somnul fără vise al unei lumi momentan mai bune.

Lavo se ridică, fără s-o trezească, îi luă sticla din mînă, o puse pe masă, ieşi în prag. Privi la vale. O fetiţă tîrîia o păpuşă prin noroi. La orizont, toamna era frumoasă ca un rămas bun. Încerca să suprapună peste chipul mahalalei vălul înflorat din visul Elenei, dar senzaţia că aflase ceva ce n-ar fi trebuit o împiedica.

2. Solul unei fiinţe complicate

În drum spre Universitate, se aventură în parcul de pe coasta unui cartier împădurit. Cînd era tînăr, îi plăcea să petreacă ore întregi prin amenajările oraşului natal. Riscul purtat prin lume de nebuni şi vagabonzi transformase obişnuinţa în lux. Un bărbat modest apăru neanunţat şi se aşeză lîngă el, sfidînd realitatea neocupată a celorlalte bănci.

Din cauza lor nu mai poţi trîndăvi nicăieri, îşi spuse. Dădu să se ridice. Îi era silă de tot ce întîlnise, de eşecuri, pierderi, neîmpliniri. Nimic nu i-a ieşit vreodată cum ar fi vrut. Iar cînd s-a întîmplat să aibă un cît de mărunt succes, s-a datorat unei imposturi nedescoperite la timp. Ceva, însă, îl ţintuia locului: vaga senzaţie a autorităţii ascunse, promisiunea unei pedepse de care nu mai ţinuse cont.

S-a îndesat în spătar şi a întors capul ostentativ, pentru a-l înfrunta pe intrus. Era un om în vîrstă, de asta putea fi sigur, cu faţa brăzdată de viziune şi spaimă, afişînd un aer de agresivă seninătate, care, printr-un soi de osmoză celulară, i s-a transmis şi lui. Fără să privească spre el, bărbatul vorbi:

— Sînt un simplu sol al unei fiinţe complicate. Ai să te întrebi singur al cui la vremea potrivită şi întrebarea în sine va fi de-ajuns să arate c-ai păşit pe drumul incert al cunoaşterii. Neştiinţa ce dă glas interogaţiei este un semn al dorinţei. Nu poţi dori să afli dacă nu bănuieşti existenţa; nu poţi afla ce nu ştii dacă nu ştii că nu ştii, dar trebuie să cunoşti măcar o parte a luminii pentru a dori cu şanse geometrice să afli ce zace în umbră. Necesitate, lipsă, voinţă,

accident, începutul cunoaşterii este o piatră aruncată în apa lacului întunecat din inima unui munte învăluit de neştiinţă. Vibraţiile vor conduce voiajul cunoaşterii.

Abia mai respira, să nu-i scape o vocabulă.

— N-am să vorbesc mult, deoarece căderea lumii este căderea logosului şi cu cît mai multe cuvinte irosim, cu atît situaţia devine mai prolixă. Categoriile răsturnării lingvistice în subsoluri academice termină concertul cu flegme de saltimbanc, din cauza vitalităţii abjectului în cuvinte stătătoare, uneori subjugate în sintagme batraciene şi întinăciuni lexicale: pulpurituri mefitizanalice, mucilenverii olfasticide, laringoritmii cizmatofale, bulutervaginaţiuni gustalinifore, contralepsii ineptifuge. Bah! Sacul e abia la început, literatura comunicării avalee bate la uşă, aducînd cu ea seria viruşilor triptici.

De reţinut şi respectat: Universul a fost creat prin rostirea cîtorva fraze simple. Să se facă lumină! Cît de puţin sofisticat pe partea finită a voinţei… Lucrurile se încîlcesc şi agravează în cealaltă parte, unde ştiinţa se zbate să-i dibuie înţelesul, ignorînd raţiunea. Timpul are o folosinţă spaţială, despărţind cosmosurile ce se îngrămădesc în capul Lui, tot prin cuvinte. Simplitatea trebuie păstrată ca un principiu creator. Nu ar putea El încurca structurile? Am înlemni numai la enumerarea tipurilor de univers.

Însuşirea diminuată a cuvîntului a intrat în limbajul omului, care-a denumit fiinţele, obiectele şi abstracţiunile, prin puterea de evocare a lucrului creat şi a autorităţii delegate. Cînd limba a fost spartă în mii de oglinzi, din pricina deşertăciunilor din cărămidă şi nisip, căci întîi se vor prăbuşi turnurile, cuvîntul a fost lovit de uitare ca un bătrîn. El însuşi vorbea tot mai rar. Realitatea s-a scurs din forme, dar cuvîntul nu murise pe deplin. Autorii au plăsmuit lumi în scară, carnea materiei fu drapată în incantaţie şi blestem. Magia slovei se stingea pe măsură ce folosinţa curgea la vale, ca şi cum una se umplea din golul celeilalte. Un principiu uzitat. Nu mai conta ceea ce ar fi putut să fie, ci ceea ce se vedea. Iar ceea ce se vedea era limitat de nevolnicia acută, de implacabila degenerare. Limbajul înalt al gramaticii universale devenise o maimuţăreală încîlcită de expandări, injurii, delir. Dacă vreţi să vă înălţaţi, cuvîntul va fi un balast, fie se va ridica şi el, cauzînd inconvenientul de-a genera dilema recursului.

Andrei profită de pauza impusă de apariţia unei iscoade la capătul aleii, întrebă:

— Din cauze lingvistice şi-a întors faţa de la noi?

Bătrînul privi în zare, dincolo de cocoaşa împădurită a munţilor din Sud.

— Dacă şi-ar întoarce faţa de la voi pentru o singură secundă, lumea ar fi distrusă pe loc. De acolo, creşterea şi descreşterea civilizaţiilor voastre nu transpar mai mult decît modificările grăbite ale formelor de relief, cînd piatra se preface-n nisip şi nisipul în lavă, iar lemnul devine scrum, vînt şi iarăşi pădure. Din haosul filozofiilor nu rămîne decît fumul tulbure al unor noţiuni secate de credulitate, o firavă poluare peste păduri. Dar dacă numai pentru o singură clipă El ar închide ochii, pînă şi ţarcul iluziilor ar dispărea, căci pietrele nu visează.

Nu înţelegea pe deplin ceea ce auzea cu claritate. Pricepea cuvintele în parte, desluşea porţiuni de fraze, dar miezul mesajului rămînea reticent.

— De ce toate acestea?

— Prezenţa mea aici, a cărei raţiune, din pricina unui sentiment de trufie omenească, şi nu credinţei, n-ai pus-o nicio clipă la-ndoială, ca şi cum ţi se cuvine, se datorează erorii că multor întrebări ai încercat să le răspunzi singur.

Andrei întoarse capul după altă iscoadă. Bătrînul continuă:

— Înţelegerea este umilinţă. Nimeni nu cutează să I se reflecte în ochi. Găsim albume peste tot, cu ipostazele lui înmiite, dar niciodată direct.

— De ce toate acestea?

L-a privit ca pe-o fatalitate aproape inevitabilă:

— Transformarea avu loc în a doua zi a Facerii, cînd Îngerul luminii, prea slab ca să acopere depărtările, deveni întuneric. Prăbuşirea fu declanşată de un deficit chimic de fotonimie, lipsă de încredere, izolare, trufie. Pînă atunci, stăpînul oştirilor era numai dragoste.

— De ce nu-i rosteşti numele?

Trecerea unui bărbat extrem de înalt pe alee îi provocă bătrînului o calmă tresărire. I-a răspuns în şoaptă:

— Omul fu plămădit în ziua a şasea. Creaţie multiplă. Timpul desparte încăperile. Nu există trecut, nu există viitor, ci doar un Mare Prezent, prins între două eternităţi.

S-a ridicat.

— Care e dimensiunea reală a existenţei?

— Spaţiul. Dar nu pentru El.

— Cine eşti?

L-a privit în ochi cu ochi ireal de albaştri:

— Cu voia Lui, Enoh este şi va fi numele meu.

Pe o alee laterală, un necunoscut în negru fîlfîi grăbit. Bătrînu-l însoţi cu privirea. Andrei întoarse capul. Cînd reveni, era singur.

*

Întîlnirea din liftul universităţii cu dr. England fu o prelungire firească a experienţei din ajun. Înainte ca acesta să-l fi învăluit în obişnuita sa locvacitate, se trezi dezamorsînd întreaga tărăşenie:

— Lucrarea pe baza căreia am fost judecat nu este rodul creativităţii, ci al unui şir de întîmplări trăite, necizelate. Acum contează mai puţin, căci intenţionez să demisionez.

Dr England l-a privit în ochi cu un surîs infantil:

— Să nu crezi că n-am fost suspicios. Datorită diferenţelor culturale. Un caz similar s-a întîmplat cu un autor mexican, a cărui operă fu evaluată drept autobiografică, cînd nu era decît o şireată ficţiune. Trebuia să-mi fi dat seama chiar atunci, deoarece pentru acest post candidase şi o scriitoare din Houston, care prezentase un eseu intitulat *Portret al ţărmului la asfinţit*, despre care faci pomenire în lucrarea dumitale şi pe care noi l-am considerat ca fiind prea personal.

Era vexat de inconsecvenţa matematică a informaţiei. Din noianul posibilităţilor de-a combina cuvintele, şansa de-a intitula la fel o lucrare literară destinată aceluiaşi concurs era, practic, nulă. Cînd liftul ajunse la parter, rosti:

— Clara Bloom. Aş dori să arunc o privire pe manuscris.

— Ceea ce-mi ceri este împotriva regulamentului. Iar numele este Elisabeth… Elisabeth Bruckner.

— Aveţi cumva adresa ei?

— Regulamentul interzice drastic…

Duse mîna la buzunarul interior al hainei, de unde produse un carnet cu coperţi roase, îl deschise la litera B şi dictă:

— 22 Deauville Road, Houston TX 77385.

Andrei mulţumi, îşi luă rămas-bun, se-ntoarse, ieşi din clădire.

B. Utilitatea războiului

În clipa în care primi aprobarea de sus – „dă drumu’ la motoară, tovule!” sună vocea dictatorului în telefonul cu fir direct –, dublată de bugetul secret trimis prin curier special de la cabinetul primului ministru, înfiinţă două echipe operative: una de identificare a cauzelor prin culegere de informaţii şi studiu teoretic, cealaltă, de prevenire materială şi îndreptare fizică. Primul colectiv,

format din lucrători doljeni, aleşi pe criteriul populaţiei închise, fără legături de prietenie faţă de colegii din Bucureşti şi ceilalţi ganglioni ai reţelei, începu verificarea dosarelor de cadre ale ofiţerilor superiori de Securitate. După şase luni de căutări prin arhive, urmăriri monitorizate şi investigaţii pînă la a treia roată la căruţa familiei, aflase că opt dintre subiecţi aveau rude de gradul întîi refugiate în Occident. Un colonel cu o soră în Statele Unite ajunsese şef al Inspectoratului Judeţean Braşov al M. A. I. Dintr-o notă nesemnată, reieşea că, în tinereţe, cu ocazia unei specializări scăpate în URSS, colonelul fusese racolat de GRU. Dintr-o altă notă, fu informat că sora colonelului fusese recrutată de un departament minuscul al Centrului de Informaţii Externe şi expediată peste hotare fără nicio misiune specifică, ceea ce reprezenta un nonsens tehnic, politic şi financiar. Ordinul fusese semnat de generalul Muşat, director-adjunct al CIE. A fost o chestiune de bun-simţ să ajungă la concluzia că directorul lucra şi pentru sovietici, şi pentru americani.

Toate războaiele sînt devastatoare şi utile, e un lucru comun. Ce este admis cu prudenţă e că, dintre toate, cele purtate de taberele aceluiaşi popor ating perfecţiunea. Ca metodă accelerată de selecţie naturală, războiul civil ajută la purificarea şi consolidarea naţiunii. Cum ar putea fi depăşită performanţa de spionaj cînd taberele conduc aceeaşi limbă, se ghidează după aceleaşi tradiţii, au cunoştinţe şi rubedenii pe malul opus? Ce-ar fi ajuns Statele Unite ori URSS fără prelungitele lor măceluri cu uşile închise? Naţiile mari îşi permit regenerări de acest fel, indiscutabil, dar o piticanie ca România, încropită din teritorii dezbinate de cînd se ştiu, ar sucomba în cîteva săptămîni.

Concluziile cercetărilor s-au agravat odată cu apariţia amănuntelor privind familia generalului Muşat. Ginerele său, căpitan în cadrul UM 0544, un anume Maxim Popescu, devenise, prin schimbarea numelui cu ocazia căsătoriei, Muşat. După cum reieşi din opera de cercetare a locotenentului-major Harcea Marin, Emil Popescu, tatăl căpitanului, făcuse parte din trupele de legionari ale maiorului Caragea cu care se confruntaseră în pădurea de lîngă Iaşi. Pistele se ramificau aiuritor, ducînd, de fapt, la simplificarea tabloului. Cei mai buni prieteni ai căpitanului Muşat erau un fost asistent universitar, A. Armur, dat afară din învăţămînt prin desfacerea contractului de muncă pe motive de indisciplină, şi un scriitor fără căpătîi şi valoare determinată, A. E. Nemetz, parazit social, ale cărui rătăciri etice au culminat cu manifestări publice la adresa regimului.

Pentru o perioadă scurtă, ca să i se piardă urmele, A. Armur se aciui într-o mînăstire. După ce călugării aflară că trăia pe ascuns cu fosta lui soţie, decedată cîteva luni mai tîrziu în condiţii suspecte (îngropată cu aprobare în curtea din

spatele casei), fu exclus din monahism şi emigră în Occident pe seama unei burse dubioase şi a unei vize de ieşire acordate cu nepăsare. Generalul nici nu mai avu loc să se mire cînd află că acesta semnase angajament de colaborare în favoarea aceluiaşi departament din cadrul CIE, cu aprobarea aceluiaşi lucrător.

Lăsînd neajunsurile la o parte, orice confruntare este plină de merite. Violenţa, un răspuns extrem la stimuli fără alternativă. Terapie intensivă. Neglijenţa, lipsa de mijloace, nesupunerea – acte de trădare.

Sînt voci care cer pedepsirea faptelor comise atunci împotriva libertăţilor cetăţeneşti şi a drepturilor de exprimare, ca şi cum ştiau sălbaticii ăia tumefiaţi de băutură şi paralizaţi de mişelie cu ce se mănîncă asta (iar dacă erau aşa de împilaţi de-i ucide indignarea acum, de ce nu ziceau nimic atunci, cînd aveau ce?), în schimb să rămînă nepedepsite toate aceste trădări în serie?! Pentru mulţi, îşi spunea, simpla mea prezenţă într-o sală de tribunal ar fi dovada răului de care m-am făcut vinovat, că altminteri ce-aş căuta acolo? Ipocrizia, oportunismul şi poltroneria i-ar face să se simtă mai puţin complici cu propiul trecut. Perfidia camuflînd răul, răul acoperind minciuna.

Generalul rămîne zguduit. De pe banda de magnetofon se aud acordurile apocaliptice ale marşului funerar pe care Wagner l-a scris la moartea lui Siegfried, o plăsmuire literară. Ar fi fost omul din Leipzig capabil de acelaşi efort extraordinar pentru o fiinţă umană? Inutile în faţa muzicii, gîndurile se opresc înainte de-a muşca din fructul eroismului său ignorat, gestul mîinii îngheaţă statuar pe licărul rece al armei. Ascultă pătruns de înălţătoarea lamentaţie zeiască, plutind cu privirea peste cîmpia de ruguri odihnind eroii luminii. Ochii i se umezesc. La marginea necropolei, va avea şi el un loc. Cînd muzica încheie ultima măsură, opreşte magnetofonul. Priveşte pe fereastră. Vlaga zilei scade.

Se confruntă o vreme cu caracterul inepuizabil a ceea ce toţi păreau dispuşi să numească tăvălug al istoriei. Printr-o unitate operativă specializată în lovituri de stat în ţări prietene, KGB reuşi să doboare dictatura secretarului-general şi să instaureze o adunătură vărgată de agenţi sub aparenţa nu prea ingenioasă a mascaradei democrate. O vreme, foştii camarazi rămaseră în adormire în propria lor ţară. După cîteva luni, au fost reîncadraţi. Generalul Muşat ieşi la pensie, locul acestuia în organigramă fu luat de ginerele său, uns general. Un fiu de simpatizant şi colaborator al Legiunii, înhăitat cu o fojgăitură de uneltitori, aclamat ca un erou pentru originea sa „democrată” (tare mai iubeau legionarii valorile capitalismului!), deşi se ferea ca de tămîie să apară în public. Nu-l mîhnea injustiţia specifică, ci faptul că eşuase în formarea unei societăţi în care asemenea nedreptăţi să nu poată avea loc.

În lumina aparenţelor, regulile jocului fuseseră preschimbate, dar, sub protecţia întunecimilor mişcătoare, fundamentul rămăsese la fel, precum abisul liniştit al unui ocean răscolit de furtună în zona broaştelor de suprafaţă. Realitatea era despărţită de ea însăşi. Apasă butonul de pornire al magnetofonului. Din vacarmul neauzit al liniştii, aşa cum sculptorii îndepărtează părţile inutile de marmură pentru a-şi elibera personajele, Tomaso Albinoni gravează cadenţa solemnităţii în sol minor, pentru a face loc eliberării finale.El se eliberase de mult. Să vină să-l tîrîie prin tribunale, să-l ţină în arestul Poliţiei, să-l supună la interogatorii orchestrate de foşti subalterni ascunşi după oglinzi false, să-l flămînzească şi să-l terorizeze. Nimic nu-l mai mişcă. Ba chiar l-ar bucura puţină durere palpabilă, ar gusta cu gratitudine un grăunte de spaimă. Tinereţea i-ar fi împrumutată.

Există oameni care, deşi prin osatura lor pervertită dispreţuiesc orice fel de justiţie, vor să pună pe talerele puterii de judecată atît faptele bune cît şi pe cele rele, ca şi cum ar fi capabili de cuantificare, doar pentru a vedea sîngele unor bărbaţi cutezători de-a căror frică dîrdîiseră pînă nu demult curgînd puhoi în rigola Tîrgoviştei. S-a întrebat adesea care din întîmplările la care a participat ar putea fi trecute în dreptul faptelor rele. Cu excepţia unui raport pe care i-l făcuse, din pură, stupidă invidie, unui coleg sclipitor, căruia i-a falsificat un amănunt major în autobiografia completată la angajare, nu găsea nimic reprobabil.

Înainte de-a ieşi la pensie, atîrna de frînghie în pragul deprimării. Timpul săpase degeaba. Din toată lunga lui carieră, în picioare nu rămînea decît un act nebunesc de vitejie din vremea cînd era un simplu soldat. Exemplara lui activitate nu reuşise să împiedice nici prăbuşirea economică a ţării, nici comploturile care au dus la răsturnarea regimului, nici salvarea fibrei naţionale. Nici el nu dusese nimic pînă la capăt.

Camuflajul asigurat de agitaţia eterogenă a democraţiei era un cadru perfect pentru lovituri ample în firescul discreţiei. A convocat cea de a doua echipă, formată din lucrători maghiari din Sălaj, ca să pună la punct detaliile. Au început cu vîrful îndepărtat al falangei, apropiindu-se din exterior de epicentrul răului. Un vechi adagiu al serviciului secret susţine că duşmanii care nu pot fi racolaţi trebuie distruşi. Doi arsonişti au incendiat casa din Ridgewood a numitului Nemetz; din păcate, poetul a scăpat, în schimb, o execuţie exemplară a fost aplicată profesorului Armur; o moarte perfect provocată tatălui său l-a atras pe alienat în ţară; asistentul Bogdanovici a fost în cele din urmă eliminat, pentru a se pierde urmele neglijente ale racolării; la fel, avocatul Monescu, prea volubil pentru cercurile în care se învîrtea; au fost nevoiţi s-o reducă la tăcere şi

pe Ariadna Morariu, ca pe orice unealtă care putea deveni martor al acuzării; generalul Max Muşat fu iradiat cu poloniu şi, în urma unui cancer galopant, muri în cîteva săptămîni. Cu o singură excepţie, misiunea constitui o reuşită.

În lumea nevăzută a reţelei subterane, lucrurile au intrat în normal. Actele de indisciplină s-au împuţinat în rîndul ofiţerilor tineri. În cele cîteva luni cît a mai avut pînă la ieşirea la pensie, niciun lucrător n-a îndrăznit să-şi arate lipsa de respect. Şefii îl ocoleau cu prudenţă. Singura cale de-a-mblînzi sălbăticia condiţiei umane este oroarea. Libertatea exacerbează imperfecţiunile evoluţiei.

Ia puşca, banduliera şi cizmele şi le rostuieşte în hol. Lustrul le făcea să pară aproape noi. Regrete?… Leonidas ţinuse piept armatei persane cu o mînă de oameni. Măcar trei sute de luptători să fi avut şi el. Nu se simte înfrînt, pentru că înfrîngerea nu este rezultatul războiului pierdut în exterior.

Peste cartier se apleacă înserarea ca o soră de moarte. Generalul intră în bucătărie, aprinde lumina, deschide frigiderul. Uneori se întreabă dacă trădarea unei cauze nu-i decît modul de-a muri în slujba ei. Scoate brînza, măslinele, o ceapă, sticla cu vin roşu. Nu-i este milă, nici de el, nici de ceilalţi, chiar dacă anii s-au scurs, pentru că mila nu-i decît solicitarea unei amînări.

Cum l-ar judeca duşmanii să-l vadă răpus? Prin răgetul vreunui Bovanatello Scarnati. Nici în aria invectivei nu sîntem performanţi! Dacă suferinţa, obţinută prin teroare psihică din leagăn pînă la altar şi tortură derivată din lipsuri materiale, este atît de caracteristică omului, la cîtă vicisitudine a fost el părtaş, cum ar putea fi considerat o bestie? Nu era nimic neomenesc în ceea ce făcuse. Toarnă vin în paharul de cristal, taie o bucată de brînză cu cuţitul scos din teaca de la brîu, zdrobeşte ceapa cu pumnul pe colţul mesei. Totul a decurs omeneşte în viaţa lui. De ce-ar trebui să-i pară rău? Lenin să se căiască, nu el!

Nu este lacrima călăului mai preţioasă decît o mie de rîuri?…

3. Visul de ambră

La ora 12:23, un taxi desfundat oprea în faţa unei căsuţe cu handicap de pe strada Paşcanu, în mahalaua zgribulită de sub coapsa păroasă din stînga cimitirului. Uliţa şerpuise pieptiş pe coama dealului spart de buze zdrenţuite printre şiruri de colibe malformate, hîrburi fără dinţi, hîrtoape viclene pînă la vomă. Îi venea greu să se acomodeze cu ideea că un asemenea loc face parte din oraşul asupra căruia îşi formase certitudinea că e cel mai frumos din lume.

Ciocăni de cîteva ori, uşa se căscă cu sfiiciune, lăsînd să se întrevadă o fătucă blondă.

— Mămica nu-i acasă.

Din odaie se aude vocea Elenei:

— Cine-i?

— Lavonia…

— Las-o, mamă, să intre…

Trece printr-un hol mic şi întunecos, pătrunde în prima cameră. Prin ferestrele fără perdele care dau în cealaltă încăpere o vede pe Lena, întinsă pe pat.

— Îndrăzneşte, surioară!

Înaintează printre două scaune răsturnate în uşă, ocoleşte o masă acoperită cu muşama crăpată, un taburet camuflat de haine dezordonate, ajunge lîngă pat. Dintre perne o privesc doi ochi stinşi, însoţiţi de-o voce cavernoasă:

— La ora asta nu sînt beată.

Scoate un picior de sub plapumă şi dă cu dexteritate hainele jos de pe scăunel.

— Şezi!

Se supune.

— Bei o cafea?

— Mulţumesc, nu.

— Ce cauţi tu pe-aici?

Nu ştie cum să înceapă, scoate un pachet din geantă.

— Am venit să-ţi aduc nişte bani pentru copii.

Femeia ridică palma, ca şi cum ar vrea să se ferească de lumina unor faruri puternice.

Îşi aprinde o ţigară.

— Mulţumesc, nu trebuia.

— Îmi sînt nepoţi.

— Ce mai zice Karmaloşa?

— Sîmbătă a dispărut.

— Cum adică a dispărut? N-a lăsat niciun bilet? Doamne, s-o fi întîmplat ceva…

Lavonia o priveşte în ochi:

— Aş vrea să ştiu ce s-a-ntîmplat în noaptea ceea.

I-au trebuit cîteva clipe pentru a-şi da seama la ce se referă:

— Au trecut şapte toamne de-atunci.

— Păreri generale.

— Îmi lipseşte de moarte.

Se întoarce cu spatele la ea. Priveşte strada.

— Uneori îl văd venind. Ori aud camioneta lu' Luciu aducîndu-l de la Mitropolie.

— Aşa voi sfîrşi şi eu?…

— Nu vrei să-ţi pregătesc ceva de mîncare? Eşti foarte palidă.

— N-am mîncat nimic de cînd a dispărut.

Lena ia un pahar curat de pe pervazul ferestrei exterioare, îi face plinul, îl dă peste cap. Aşteaptă să-şi facă efectul. Repetă operaţia, explică:

— În colţul ăsta de lume, fără alcool eşti executată.

— Ar trebui să te muţi în alt colţ de lume.

— Aparent, e mai rău decît altele, ai avea dreptate, numa' dacă n-aş fi ajuns la convingerea că în spate se află altceva. O mare minciună, în caz de greş, dar şi-o enormă promisiune, dacă-i adevărat. Ca să ajungi la una trebuie s-o cunoşti pe cealaltă. Nu-mi vine uşor. Acu' cîteva nopţi am avut un vis. Se făcea că trăiam tot aici, menţionez în treacăt ca şi cum ar fi ceva surprinzător, căci asta-i tot ce visez de cînd Emil s-a dus, printre văgăunile acestui deal inflamat, cum reuşim nestingherit a contempla la prezentul continuu, sugrumat de acelaşi desen abrupt tăiat în carnea teraselor haşurate de aripile Necuratului, cu pădurea dînd năvală prin ţipetele de înecaţi din memoria lacului înaintea fiecărei furtuni, hoardă de nomazi neîmblînziţi atacînd călare pe turme sălbatice rotind crengi ascuţite pentru a zgîria feţe, spini zeflemitori pentru picioare, bîte atîrnînd petice de cîrpă decolorată, cîini scăpaţi din grija hingherilor repezindu-se pe sub burţile prăvălite ale gardurilor, scînduri desprinse din sicriele purtate de ploi, membre smulse la vale, cuie ruginii, lupi hoinărind pe drumul păstrat de genetica alcoolemiei exact cum îl desenaseră primii sceleraţi hăituiţi de păzitorii întorşi încă şi mai îngrozitor asupra oraşului, veniţi să se pripăşească aici, cum îl poţi admira şi acum în toată calicia lui exemplară.

Un bărbat înalt a traversat strada dintr-o parte în alta. Aşa a început. A intrat în imagine şi a dispărut fără noimă. A existat un interval de trecere a unui obiect fulguitor pe deasupra epidemiei, vîjîind prin zbor şi fîsîind ca un samovar în erupţie, cînd focarele vizuale au fost reglate pe altă frecvenţă şi sistemul îşi începu transfigurarea într-o mutaţie exponenţială: mîzga se retrase din căuşul vărsatului de vînt al uliţelor mocirloase, hîrtoapele dispărură în nivelul străzilor pavate cu mozaicuri de tanzanit strîns în borduri executate în corindon şi silistră, din locul bordeielor fetide susurau clădiri prinse în cheutori de turmalină într-un canon arhitectonic care nu operează cu linii drepte. Numerele de la case erau cioplite în granat arestat în chenare de aur învechit cu

oxizi şi bătut în filigran, în timp ce deasupra intrărilor odihneau camee de crizoberil transportate de marchidani din abisurile de dincolo de orizonturile despre care habar n-aveam cu nimic.

Metonimic, era o zi însorită de supliciu răsturnat, obţinut în prima instanţă prin deplasarea cromatică a percepţiei, cu un aer opalin prin care plutea spiritul purificat al bucuriei de-a fi, nici răcoros, nici cald, fără adieri de vînt plutind pe dedesubt, fremătînd de şiroaiele de particule subatomice ale unei sărbători fără zi de odihnă, aripi de îngeri lopătari cufundate în licoarea argintie a dimineţii neîntinată de promisiunile amiezii. Mă aflam într-un colţ de seră convertibilă, printre tufe de crotoni gălburii şi mimoze cu filamente albastre, de unde preţuiam priveliştea sub toate criteriile, pătrunsă de un fior de extaz care vibra în mine nu prin lumina ochilor, prea îmbătaţi ca să mai poată raţiona, ci direct prin porţile sufletului, asaltat de prezenţa energiilor mărunte cernîndu-se dintr-o parte în alta. Senzaţia nu aducea cu nimic din gîndurile efemere care mi se cuibăriseră vreodată în inimă, nu era o amintire îmbunătăţită a copilăriei ori ilustrarea vreunei năzuinţe tainice. Ce simţeam nu avea nici o legătură cu trecutul, ci cu alt prezent.

Am întors privirea spre clădirea distribuită amplasamentului în care ne aflăm, concepută cu un etaj camuflat de glasvanduri de smarald şi acoperişuri parcurse de lucarne scăzînd în şarpante şlefuite de meşteri trecuţi prin şcolile renascentiste ale unei planete reconstruite, dar în loc de parter am traversat o terasă enormă prevăzută cu tendoane boltite în diabaz pe ambele părţi şi împrejmuită în stînga de un zid grevat de gabro şi bazalt acoperit de calcio vecchio pe linia de preludiu a îmbinării direcţiilor cardinale, care erau cinci, cu Nordul în colţul cel mai elevat, boit cu painit cufundat în tritiu, deasupra căruia frezii de ulcior erau suspendate prin fire de aur de uluce din răşini transparente străbătute de mici feronerii forjate în negru lucios. În spate, printr-o uşă dublă, se întrezărea o cameră înzăpezită sub policandre schimbătoare, populată cu mobile străbătute de fîşii de granit galben, animînd succesiuni de culori şi dantele gata să plutească la cea mai măruntă nelinişte. Cînd am auzit fîlfîitul cîtorva păsărele gîngurind dintr-un mirt violet, mi-am zis:

Lenuşcă, Lenuşcă, sălbăticiune zdrăngănită, dacă nu delirezi de la ierburile prescrise de vraciul de pe Spancioc ori vreo tumoare hipotalamică-ţi zburdă-n spaţiul excedentar al cutiei craniene, nu este exclus ca acesta să fie unul din expozeurile Sfîntului Paradis etalat în toată splendoarea şi ordinea, tăcerea, nepăsarea!

Nu-i simplu să halucinezi Paradisul, dacă asta era pînă la urmă, pentru că orice uşurătate a inimii mă ridica spontan cu dexteritate de gonflabil nemţesc de

la pămînt, ceea ce trebuia să evit cu orice preţ dacă vroiam să nu pierd detaliile imediate ale hiperbolei. Grija navigării mă obliga să-mi controlez fluxurile desfătării cu dibăcia unui căpitan de vas sprijinit în înţelepciunea nenorocirilor trecute. M-am îndreptat spre cimitir ori ceea ce, prin inerţia retoricii, credeam că trebuie să fie, căci din adăpostor nu mai rămăseseră decît copacii, memoria mea amăgită şi aleile cu huse preschimbate. Locul mormintelor fusese luat de bănci îmbinate din fîşii de bazalt maleabil, chioşcuri de cristal revărsate în tonuri caleidoscopice, palisade încropite din iederă purpurie şi alacandre victorioase, fîntîni arteziene cu jeturi de lumină printre arţari japonezi, aranjamente dirijate de plante adiacee din care n-am putut adresa decît tulipane acoperite de lalele plutitoare, lonicere persistente cu miros de tei în combinaţii seductive, cutezări brodate de lascivitatea vegetală în contrast cu singurătatea. Încă nu uitasem să mă uit după el. Am înaintat pînă la aleea principală, fără nicio ţintă ori abatere anume, încercînd să nu mă bucur prea tare, deoarece exultanţa sufletului aducea cu ea levitaţia trupului, printre luciri de zadă şi ilex, ceea ce evitam să obţin. Din blocurile de pe Eternitate nu mai rămăsese nimic, decît o pădure majestuoasă străpunsă de ruine în iederă, castani roşii, stejari şi pini de patru etaje. În timp ce priveam fără nicio întrebare, strada fu străbătută de o caleaşcă de lemn de mahon ferchezuit şi frînghii de mătase ornate cu incrustaţii de argint, clinchet de aramă, trasă de doi cai porfirii de pe care atîrnau ciucuri cu stropi de smirnă. Un bărbat se înclină prin ferestruică, îmi făcu din mînă.

Cum observam în desfătare netulburarea complexă, pe deasupra văii fără istorie începu să se audă *Canonul de coarde în Re major* de Bach, căci, aşa cum ţi-am spus, universul îşi ţinea elementele elevate, inclusiv capacitatea mea intelectuală de a le recunoaşte. Muzica se desfăşura cu autoritate pe deasupra naturii umane, profunzimea nu reuşea să aducă niciun izotop de tristeţe în inima primitoare, aflată într-o conversie de echilibru euforic despicat în coapsa văzduhului de sabia unui arhanghel psihogen. Pluteam de-acum fără-nconjur, controlîndu-mi exuberanţa nonbizară cu sînge rece. Pe măsură ce mă ridicam peste palate şi grădini fără pasiuni de umbră, întinderile se desfăceau sub conurile de lumină ale privirii carnale, puţinul deficit al cunoaşterii îşi pierdea eficienţa şi denaturarea mecanismelor de evaluare se stingea în apele izvorîte în spatele ecranului, pe atît mai exuberantă mă făceam, continuînd să urc, să înfloresc între două tendinţe fizice.

Vedeam case integrate în formule gaudiene împletindu-se în blînda filozofie a dealului, care se înălţa odată cu mine, unduindu-se moale cu volute de burete marin lepădînd globi de jar şi expunînd îmbobociri de palate florale locuite de

fiinţe fără prihană, unghiuri de fugă din depărtări spre ghiocul sufletului. Pe măsură ce mă desprindeam, clădirile se strîngeau alcătuind un organism eterogen, prelins pe spinarea muntelui înaripat ca un leu zburător. Supusă de biciul pios al orgii, panta se curba sub povara forţei de atracţie, răcorindu-şi sînii în apele imaculate ale imensului lac de azur ce se desfăcea la picioarele priveliştii, pînă în coapsa pădurii virgine de pe linia orizontului.

— Ai fost tot timpul singură?

— Cînd cauţi, eşti întotdeauna singură, fireşte. Locuită de un duh în misiune de conciliere. Pe o terasă pardosită cu marmură galbenă străbătută de vinişoare maronii şi cantilene de ivoriu, Emil stătea la masă cu mai mulţi prieteni. Aş fi putut să mă alătur sărbătoririi lor, dar nu vedeam cauza niciunei grabe: totul era nesfîrşit, neînceput, neîndoit. Rîndul de vile menaja la parter buticuri înţesate de bunuri şi pustii de privitori. Ceva mai încolo, un cinematograf străjuit de coloane de lauri căţărători şi chiparoşi luminaţi pe dinăuntru prezenta premiera unui film de Terrence Malick despre lumea necunoscută a unei geneze paralele.

În timp ce înaintarea mea nu mai avea nimic de-a face cu voinţa, în miracolul capturat în grafii luminoase, printre nori răsfiraţi şi porunci nerostite, am auzit un hohot de plîns. Inima s-a frînt în două şi în susurul ei mi-am adus aminte de necazurile lumii de odinioară. Pala acelei răbufniri întunecate mi-a oprit pentru o clipă înălţarea. Am rămas suspendată între chin şi fiinţă. Cît aş fi vrut ca momentul acela imponderabil să nu se termine! Am dat să-mi împreunez mîinile ca să mă rog, dar am ştiut înainte de-a rosti un singur cuvînt: dacă-i numai şi pentru ceea ce vedeam şi urma să pierd, destrămarea materiei torturate în componentele cosmice ale unui vis devoţional, atunci toată mocirla asta are un sens şi merită străbătută pînă la ultima ei mîrşăvie.

— Cum ai reuşit să scapi?

— Am început să cobor. Emil întindea braţele spre mine, zîmbea cu dinţi impecabili. Pantaloni albi, cămaşă mov, ochi albaştri, păr auriu. Emil al meu. Trăgea scaunul de sub masă să mă aşed, în sunetul unui triolet obsesiv conceput de Roger Eno. Cînd feţele noastre erau atît de apropiate încît ne-am fi putut săruta, m-am trezit. A trebuit să fac un efort serios pentru a nu scăpa un ţipăt. Mi-a trebuit o viaţă să mă dau jos din pat, zgîriată pe dinăuntrul ochilor, să mă tîrăsc clătinată de aduceri aminte spre ibricul de cafea, între starea acută de disperare a trezirii şi de speranţă a sfîrşitului.

Cineva părea că bate insistent în uşă. Cu o seară înainte, furtuna smulsese acoperişul vecinului. Credeam că venise să ceară ajutor băiatului cel mare. Am deschis. În faţa casei nu se afla nimeni.

2. Finalul departamentului de tehnologie electronică

A doua zi a urcării la Asheville, în holul Hanului Ramada, în timp ce căuta chilipirul unei garsoniere de închiriat în cotidianul local, dădu peste anunţul unui post vacant de profesor asistent la Catedra de Literatură a Universităţii statale. Nu avea nimic de pierdut. S-a înregistrat pentru concurs, care consta într-o probă scrisă şi una orală, susţinută cu decanul catedrei, John England.

Dr. England avea o faimă locală impecabilă, însufleţită de faptul că în afara zonei nimeni nu auzise de el. Cînd văzu referinţele lui Andrei, tresări cu respect. Să lucrezi la un magazin literar atît de important, să te cunoşti personal cu marele Grossman ar fi contabilizat o demnitate de care el, unul, s-ar fi simţit măgulit.

Partea scrisă a examinării s-a delimitat la analizarea însemnărilor pe care Andrei le susţinuse constant de la moartea lui Leopold şi pînă la plecarea din ţară, pe care le-a prezentat drept ficţiuni literare. Interogatoriul a fost programat pentru a treia zi.

Biroul decanului arăta ca o pădure în miniatură, luminat de trei ferestre uriaşe, încadrate în mahon. Dr. England l-a rugat să ia loc între doi palmieri dresaţi pînă-n tavan. Scoase o foaie de hîrtie dintr-un sertar, o netezi cu palma, expedie o-nsemnare cu un stilou de modă veche şi spuse:

— Teza dumitale ne-a bulversat prin îndrăzneală. Numai un începător versat ar folosi douăsprezece categorii arhetipale ca o emanaţie a caracterului instabil al protagonistului.

Andrei tăcea.

— Poţi să-mi spui Dr. England, în caz că simţi nevoia să mi te adresezi, deşi nu e obligatoriu. N-a fost simplu. M-am sfătuit cu soţia pînă am ajuns la concluzia că esenţa lucrării este prinsă în fraza redempţiunii din final, citez:

„Înaintează doar pentru că Dumnezeu le îngăduise să nu mai aibă cale de întoarcere.”

— Poate sună straniu, Dr. England, dar impresia mea este că nu ştiu la ce vă referiţi!

— Nu e straniu deloc! Departamentul de tehnologie electronică şi accelerare literară a pus la punct un soft care poate analiza orice scriere, descompunînd teza în funcţiile sintactice primare, din care, în logica structurii, a mecanicii şi a stilului, să creeze variante şi deznodăminte alternative. Cea mai mică modificare pe care-o aduci textului alterează finalul. Invenţia n-a fost omologată, deocamdată, discreţia este recomandată. În acest set de idei,

inginerul Resenbrink a reuşit o încheiere mutantă.

I-a înmînat cîteva foi. Le examină cu repulsivă curiozitate:

„La Galaţi au urcat într-un tren personal, care i-a hurducat pînă la Sulina, de unde au luat autobuzul. Au ajuns în port pe înserat. Portul era încuiat. Nori roşietici frămîntau un cer tuciuriu, prevestind ore negre. Nimeni nu s-ar fi aventurat pe o asemenea climă chiar dacă ar fi fost deschis, aşa că au trebuit să înnopteze în oraş. Un taximetrist i-a depus în rotocoale de fum şi păcănituri la marginea pădurii, unde exista un motel cu restaurant. În mod neaşteptat pentru acea perioadă a anului, stabilimentul era tixit. De dinăuntru răzbăteau urlete de petrecere, disco. Au intrat. La recepţie li s-a atribuit singura cameră goală. Un grup de oaspeţi de la Bucureşti, veniţi la vînătoare de mistreţi în Deltă, pusese stăpînire.

În restaurant, s-au aşezat la o masă amplasată într-un ungher din preajma bucătăriei. În mijlocul sălii trona o adunătură lungă, formată din doisprezece bătrîni chercheliţi, în straie de vînătoare. În jurul lor forfotea o armată de chelneri, curat îmbrăcaţi, proaspăt tunşi. Andrei l-a întrebat pe cel venit să-i servească dacă ştie cine sînt distinşii petrecăreţi.

De peste 30 de ani vin şi benchetuiesc aici în fiecare toamnă, ’nainte ca eu să mă nasc. Cel din mijloc a fost prim-ministru. Restul, foşti mahări, Partid, Securitate, Interne. Azi retraşi, dar încă breji şi doldora.

Nici bine nu s-au săvîrşit aceste întîmplări, că un alt membru al personalului se apropie vioi şi-i anunţă în gura mare:

Tovarăşu’ Apolzan vă roagă să-i faceţi onoarea de-a lua loc la masa domniilor lor.

Deci el era: Gheorghe Apolzan, prim-ministru al dictatorului Ceauşescu, împuşcat ca un mistreţ. I-a transmis:

Sîntem profund mişcaţi de generozitatea Excelenţei Sale, dar sîntem obosiţi de drum lung, aşa că vom cina aici.

După două minute, chelnerul reveni, la fel de vesel:

Tovarăşu’ Apolzan insistă să vă aşezaţi la masa lor. Dacă nu colectiv, măcar duduiţa…

Mariel se făcu albă la faţă şi deschise gura să spună ceva, dar chelnerul turuia prestarea mesajului:

În caz contrar, tovarăşu’ subliniază amănuntul că localul este închiriat în exclusivitate, drept care vă roagă să-l părăsiţi fără delăsare.

Transmite-i tovarăşului să-şi ia sadismul lui idiot de comunist decrepit şi să şi-l vîre în cur, el şi toată gaşca lui de babe scelerate.

Chelnerul înclină capul politicos, plecă fără niciun adaus. Andrei se întoarse

spre Mariel, care era mai palidă ca înainte, şi-i spuse:

Îmi pare rău că te-am luat cu mine…

Dinspre masa vînătorilor se auziră vociferări indignate, rîsete.

Cred că-i mai bine să plecăm.

Andrei porni să spună ceva, dar un zgomot puternic îl asurzi şi văzu femeia schimonosindu-se de mirare, cu o gaură roşie despicată în piept, prăbuşindu-se pe spate şi rămînînd ţeapănă, cu gura deschisă într-o parte, ochi sticloşi şi nicio zbatere. Faptele se succedaseră atît de obiectiv, încît, pentru moment, nu şi-a dat seama ce se petrece.

A îngenuncheat, i-a luat capul în mîini. Absurdul morţii se izbea în tinereţea ei ca un val mugind tot mai stins. I-a închis imenşii ochi, căci îi aminteau ochii celeilalte femei care-i murise în braţe, a mîngîiat-o pe păr, a depus-o moale pe pardoseala răcoroasă.

S-a ridicat în picioare, s-a îndreptat spre masa vînătorilor. După doi paşi auzi un tunet, o durere acută îi smulse umărul stîng. Se prăbuşi în genunchi. Din cauza şocului, abia mai respira. Îi vedea prin ceaţa sîngerie a retinei strînşi în jurul fostului premier. Se ridică cu greu, sprijinindu-se în braţul nevătămat. O nouă bubuitură îi răsună în urechi, umărul drept îi sări din ţîţîni. Căzu. Neputinţa îl ţinea nervos şi pironit. Începu să se tîrîie spre ei. Cineva îl apăsă puternic cu piciorul pe omoplatul stîng. Auzi zgomotul unui declic metalic lîngă ceafă şi vocea lui Apolzan:

Duceţi-l afară…

În timp ce doi bărbaţi îl cărau, a mai apucat să arunce o privire de mîntuială: trupul fetei încremenit într-un final de balet, ştabi senili adunaţi într-un grup de satiri veseli. Chelneri cu mături, făraşe, tăvi întregeau decorul. Afară ploua cu găleata. Vîntul şuiera printre gheare. L-au aruncat sub nişte boscheţi spălăciţi. Din spatele parcării, cîinii urlau a jale. Cînd n-a mai desluşit niciun zgomot, se tîrîi spre apă. Ţărmul era la douăzeci de metri. Într-o oră fu acolo. Vuietul stihiei îl asurzea, noaptea îi scosese ochii. Nu mai era bun de nimic.

Nu există final glorios ori stingere eroică. Orice moarte trasează o limitare fizică. Mai avea doi paşi. Împingea cu picioarele nisipul ud. La malul apei zvîcni. Fu acoperit. Ochii se acomodau cu orbirea. Printre talazuri văzu o umbră. În lumina unui fulger, îl recunoscu pe Magistru. Scoase un geamăt, îşi făcu vînt. Se agăţă cu ultimul dram de energie.

De la un val la altul se-ntinde o lume străbătută prin hău. Talaz după talaz, cauzele rămîn cîte una în urmă. Apa-i învăluie de jur-împrejur, fără alt rost decît voinţa celui ce-noată. Cerul e compact, stropi mari le biciuie spinarea. Cînd chinul devine insuportabil, firmamentul se despică în două, valurile se subţiază

şi raza Lunii taie o boltă-n profunzime, de pe marginile căreia se scurg stropi de apă. De sus, printr-un hublou reflectînd luciul verzui, se văd înotătorul tăcut cu poetul mort în spinare. Din huruitul de mai 'nainte nu mai rămîne decît un clipocit.

Deplasarea e uşoară acum. Imagini nesemnificative li se perindă pe dinainte, atrase de sorbul unei văgăuni fără adîncuri. Lipsa durerii îi ajută să nu mai desprindă boala de lumină, nici măreţia de întuneric. Trecerea lor se transformase într-o rugăciune mecanică.

Şi atunci realiză singurul lucru de care merita să fie conştient:

Înaintează doar pentru că Dumnezeu le îngăduise să nu mai aibă cale de întoarcere.

În soarele dimineţii, Insula Albă străluceşte în fiori de toate culorile. Plămînii nu mai inhalează, inimile se odihnesc. Fiinţa a rămas dincolo. Printre stînci rotunde şi smocuri de mirt Teodora îi aşteaptă şezînd pe o piatră. Magistrul abia mai mişcă braţele, din inerţia stanţei finale. Închide ochii. Lumina răzbate prin pleoape.

Un val milostiv îi aruncă pe ţărm."

Tulburat, Andrei ar dori să comenteze, Dr. England pare mai pregătit:

— În principiul cauzalităţii inverse a numerelor iraţionale, niciun deznodămînt ficţional nu este definitiv. Seria raportului imperfect π continuă la infinit, preschimbînd concluzia în categorie posibilă. Aceeaşi moarte poate fi apoteotică sau sublim mizerabilă, după o altă serie, magistrală, minerală, moleculară, ezoterică ori bacteriologică. În America, socotim filozofia drept specie literară. Dacă virtutea ei este de-a releva absconsul prin exegeză, cea a literaturii este de-a îngrămădi sensurile spre originea lucrurilor prin elocvenţă. Din acest punct de vedere, lucrarea dumitale este un eşec. Dar noi nu sîntem editură, ci Universitate.

Ajuns în cadrul acestui punct de referinţă, candidatul îşi ceru scuze şi părăsi precipitat mai întîi încăperea, apoi holul îngust, scările coborîtoare şi, la urmă de tot, clădirea. Doar hazardul a ţinut să accepte postul înainte de-a afla un amănunt care l-ar fi interesat mai mult decît întreaga tevatură. Pentru că părăsise atît de unilateral discuţia cu Dr. England, fu nevoie să se mai scurgă şase luni pentru a afla identitatea celuilalt aspirant.

4. Agresorul zăcea în iarbă

14 Noiembrie 1996

Ţîrîitul interfonului mă trezi.

— Domnule ministru, o doamnă din Iaşi insistă s-o primiţi.

— Anonimă?

— Lavonia König.

— Las-o să intre, anulează toate întîlnirile de după-amiază.

Un ciocănit timid precede deschiderea. În cadrul uşii apare o femeie de vreo 30 de ani, cu părul şaten deschis, nici înaltă, nici scundă, zveltă fără a fi slabă, atrăgătoare în lipsa lascivităţii, cultivată fără prejudiciul erudiţiei. În timp ce înainta, m-am extras de după birou, i-am întins mîna afabil.

— Doamnă, încîntat să vă-ntîlnesc, în sfîrşit. Am sentimentul că ne cunoaştem de-o viaţă. Luaţi loc, vă rog! Doriţi o cafea, un răcoritor?

— Un pahar cu apă.

— Cum aţi călătorit?

— În limita condiţiilor, firesc.

— Condiţiile sînt proaste. Ar fi o onoare să vă pot găzdui.

— Vă mulţumesc, domnule Trifa, diseară mă întorc la Iaşi. Nu vă deranjez decît pentru clarificarea unor amănunte.

— Ascult…

— Aţi fost de faţă cînd fratele soţului meu a fost asasinat…

— Oarecum… Vizibilitatea era anostă, faptele s-au succedat fulgerător, surpriza a fost şocantă, n-am rămas cu multe păreri.

— Cu-atît mai important.

— Seara se deplasa spre întuneric agravată de nori, străzile erau aproape pustii, deşi nu cred să fi fost mai tîrziu de şase. Am zărit un bărbat îmbrăcat în negru apropiindu-se de cerşetorul din poarta Mitropoliei. Cînd a ajuns lîngă el, s-a aplecat cîteva momente, ca spre a-i vorbi, apoi s-a ridicat în picioare şi l-a lovit cu o rangă, bănuiesc. Probabil că cerşetorul şi-a pierdut cunoştinţa. Agresorul a scos un cuţit pe care i l-a împlîntat în piept. Dinspre Palat se apropia o rablă de camionetă. Cerşetorul s-a ridicat ca un arc şi l-a lovit pe agresor, care s-a prăbuşit. În afară de vomismentele ploii nu se-auzea nimic. Eram îngrozit, deşi asistam ca la un spectacol de umbre chinezeşti, pentru că imaginile aveau ceva ireal şi mecanic în ele. Una din umbre s-a aplecat asupra celeilalte, a luat cuţitul şi i l-a înfipt în cap. Camioneta a oprit, şoferul a coborît, l-a ajutat pe cerşetor să urce şi-au plecat, trecînd într-un zdrăngănit asurzitor pe lîngă mine, la deal, pe Ştefan cel Mare. Totul n-a durat decît cîteva clipe.

— Aţi apucat să-l identificaţi pe asasin?

— Ciudată juxtapunere! Asasinul părea a fi acum cerşetorul, care părăsise scena pe picioare, în timp ce agresorul zăcea în iarbă.

— Cine era?

— Un bărbat pe care nu-l mai văzusem, cu faţa diformată de cicatrici, zăcea inconştient, cu un cuţit înfipt în pămînt la doi centimetri de cap, lîngă tufele din stînga aleii, la o distanţă oarecare de rogojina pe care stătuse cerşetorul. Lumina galbenă a stîlpului cădea cu zgîrcenie pe faţa lui. M-am aplecat, să mă uit mai bine, în căutarea detaliilor de care mă întrebaţi acum. Din spate veneau două voci:

„Ce se-ntîmplaşi, Fane?” Celălalt zise:

„E cinevaşi-coloşa… Cin’-eşti, bă?”

Am dat să-ntorc capul. Am simţit o retezare brutală şi n-am mai ştiut nimic. Cînd am deschis ochii, am auzit motorul unei maşini care se îndepărta.

— Ce survenise?

— Cineva mă lovise cu putere în cap. Agresorul dispăruse. M-am ridicat cu greu şi am luat-o la dreapta, spre strada Wexler. Din spate, ţignalul unui miliţian de noapte. Am coborît spre strada Uzinei, în zece minute am fost acasă, înfrigurat, murdar, ud şi îngrozit de o migrenă ucigătoare.

— N-aţi găsit cine-a fost acel bărbat?

— Nu…

— L-aţi mai văzut de-atunci?

— Nu frecventam asemenea specimene nici cînd partidul m-a trimis la bază…

1. Colonia ofidiană

A existat o vreme cînd nepăsarea psihosomatică a vieţuitoarelor croia orbite de calmă liniaritate în cartierul fiecăruia. Temperamentele divergente nu generau neînţelegeri nici cînd îşi încrucişau mersul pe nervurile aceluiaşi maidan, opoziţiile naturale sufereau de lipsa scînteilor pe scîndurile artei populare, străzile erau descheiate fără programări discriminatorii. Aceea a fost faza de feerie prepubertiană a omenirii, a oraşului meu patriarhal. Profitînd de naivitatea luminoasă a percepţiei şi de starea de moleşeală a lipsei conflictuale în contrast cu dorinţa multiplicării, duşmanul plictisit a lovit în inerţia lumii create.

Îţi ofer mai jos o traducere aproximativă a conceptelor-capcană inventariate, nu înainte de-a menţiona ţipetele uluitoare venind o noapte întreagă dinspre mahalaua nordică, care au îngrozit întreg oraşul, urmate de un miros de spirt putred spălînd ciuperci confiscate de bacterii. Cînd voinţa primordială nu se manifestă, aducerea la viaţă are loc prin formele neevoluate.

Mă plimbam fără căpătîi prin aranjamentul stradal de la poalele Mitropoliei, notînd că de la nivelul pavajului nu este cu putinţă să observi organizarea pentagramei apotropaice. Simbolurile sînt bazate pe asocieri pripite şi silogisme amăgitoare, e recomandată ignorarea totală a tentaţiei dacă vrei să ieşi cu faţa curată din strînsoarea nepotrivirilor de sistem. Mă aflam la a doua tură de împrejmuire, cînd dau nas în nas cu Shamai Shamir, preşedintele grupului de literaţi de pe lîngă Universitate, în vestimentaţie de epocă împrumutată prin grija unei cunoştinţe care lucra ca recuziter la Teatrul Naţional.

Două anomalii dintr-o singură suflare. Reproduc: *trebuie să fiu mulţumit cu ceea ce parcimonia vieţii îmi scoate în cale, iar tu, e bine să cunoşti lumea în care te-nvîrţi*. Ideea sugestiei era că trebuie să depui pasiune în toate criteriile din registrul performanţelor, inclusiv în mobilizările neexcitate de vreo ţintă, precum hoinăritul, lectura în biblioteci, dormitul pe durata zilei, poezia. Cum era mult mai în vîrstă decît mine, n-am schiţat nicio contrazicere. Shamai era Evreul Rătăcitor cu majuscule în perimetrul ermetizat al oraşului de-atunci. Din biografia reconstituită mai tîrziu, la acea dată avea 76 de ani. Eram bucuros că mă băgase în seamă. Că ştia de existenţa mea. Că se coborîse să constate.

Universul se întinde cît permit acumulările minţii. Trebuie să-i cunoşti şi cealaltă parte, m-a atenţionat. Precizez că nu în virtutea principiului de drept roman, căci armonia nu este privilegiul celor buni. Ar fi inechitabil. Anunţă-mă cînd eşti pregătit de cea mai uluitoare aventură cu care te vei confrunta vreodată în bizara ta existenţă.

Acum, mult după deplina evanescenţă a celor întîmplate, aş tinde să accentuez calităţile sale premonitorii, în dauna prezumţiei de bună intenţionalitate. Am ajuns pe jos, el proaspăt, eu deja epuizat. În dreptul unei guri de canalizare ne-am oprit.

Aici începe regatul promis, care se termină cîteva străzi mai încolo. Nu e mare, dar teribil de intens.

Am aplecat capul spre aerisitoarea ferecată cu o plasă strîmtă de sîrmă oţelită, prin care am decelat: zornăit de tăbliţe frecate, miros încins de apă stătută, gust de ulei industrial.

Pare o fojgăitoare imensă de şobolani picaţi într-o capcană din care nu pot evada, am spus.

Niciun şobolan, dezaxat, melancolic sau pe droguri, nu s-ar încumeta.

Mi-a oferit o pastilă galbenă. S-a-ndepărtat bodogănind vesel spre magazia unei case vechi din apropierea parcului, pe-a cărei uşă trona un lacăt enorm. L-a desprins cu o mişcare de mînă, a deschis fără larmă, mi-a făcut semn să-l urmez, am intrat. În mijlocul magaziei, printre borcane înalte de-un metru cu murături caramelizate şi carne afumată plutind în untură ca-ntr-un acvariu dereglat, trona o limuzină *Mercedes 540K Special Roadster*, din 1936, în stare destul de încurajatoare pentru o călătorie clandestină dintr-un loc în altul. Mai tîrziu, cînd nu mi-a mai ajutat la nimic, am aflat că era celebra maşină dispărută împreună cu o umbrelă şi o maşină de cusut ale Baronesei Gisela Josephine von Krieger, depistată cu acea ocazie şi ce-a urmat.

Mi-a dat să înghit o pastilă verzuie. Dintr-un cufăr de piele însemnat cu steaua lui David bătută în cupru, Shamai a desprins un soi de manta cu coif lucrată din pene de bufniţă, cu care m-a acoperit din creştet pînă la genunchi. În prezenţa altei persoane aş fi izbucnit în rîs la ridicolul imaginii, dar căutătura concentrată a companionului îmi încuraja predispoziţia spre seriozitate. Nu asta urmărim la orice pas? Ieşirea din anonimat şi banal… La vîrsta aceea, cu orice preţ. Nebunii, eroisme, unicităţi. Ritualuri.

Este singura modalitate de-a arunca o umbră protectivă asupra suspiciunii lor legendare. Au dezvoltat un complex de slăbiciune şi respect la adresa fiinţelor înaripate. Să nu scoţi un cuvînt, dar să încerci să reţii cît de mult poţi!

Am urcat în maşină. Mi-a dat să înghit o pastilă roşie. Pentru a mă ţine calm, a spus. A deschis o trapă aflată între scaune şi a coborît pe o scară tensionată prin care m-a îndemnat să-l urmez. Pe măsură ce înaintam, balustrada devenea tot mai jilavă, treptele îşi pierdeau consistenţa, aerul dobîndea vîscozitate. Înaintea ultimului pas, am leşinat. Cînd am deschis ochii, ne găseam în centrul unei săli îngrozitoare formate din şerpi. Aproximativ cinci mii de specii, dacă-mi permiţi amănuntul, faţă de cele trei evocate de enciclopedii, în toate mărimile, culorile şi otrăvurile: vipera morţii Garonsalla, aspide Boomslang atîrnate cu cozile de tavan, corali asamblaţi din veninuri lucitoare, taipani Goicochea de coastă cu solzi de apă dulce, kraiţi malaezieni care atacă în haită, vipere cu corn care se dau de-a dura, mocassini cenuşii de Texas şi mambe subţiri de abanos, anaconde de clopotniţă, pitoni somnolenţi de butoi, boa prăvălitori din copaci, vipere Russell, lire de Sonora, stăpînitori de tufă, lore cap-de-lancie, năpîrci de avertizare, crotali maronii, gorgone învăluitoare, scolecophidii ucigaşe, maticore viclene, hinomicruri electrizante. Trecînd în revistă, am mai leşinat o dată.

O altă pastilă se duce la vale. Ne aflăm într-o sală rece. În fundal, o pereche

de jilţuri din care ne privesc două animale împăiate cu trup de pasăre şi cranii umane. De o parte şi de alta, pe deasupra, prin interior, pe dedesubt, prelingeri alunecoase, încolăciri, sîsîituri. Lumina provine de la patru lămpi cu ulei suspendate de patru schelete. O fată de 16 ani stă tolănită lasciv pe o canapea îngustă. De o dureroasă frumuseţe. Distantă ori captivă. Pe unul din ziduri citesc o avertizare dezamăgită: *Cave Cave Deus Videt!* Urma să-mi vînd sufletul? Mă aflu în inima unui negoţ nefericit? Percep prin valuri de pînze fragile, resping realitatea prin toţi senzorii. Leşin din nou.

Doi şerpi groşi încolăciţi de picioare, alţi doi în jurul braţelor mă imobilizează la cinci paşi de jilţuri. Shamai a rămas pietrificat, într-o impresie hipnotică. Mirosul greu ţine o punte prăvălită între noi. Apa se prelinge din colţuri. Clipa revelaţiei vine pe tăişul ghilotinei. Shamai îngenunchează. Flăcările se opresc din pîlpîit. Se face tot mai frig, tîmplele se agită sub biciul venelor. Bătrînul vociferează fără să-l aud, arată cu degetul spre mine.

Încerc să vorbesc. Bolboroseala sfîşie sigiliul convenţiei. Nu fusesem avertizat? O cobră roşie se desprinde dintr-un ghem întunecat, se încolăceşte la un metru de mine. Legăturile se desfac, se preling prin apa pardoselii, sînt capabil să mă mişc, să mă ridic. Mă îndrept spre Shamai. Patruzeci de guri se deschid şuierînd. Desfăcută ca o plantă carnivoră, cobra freamătă. Shamai îmi face semn să mă îndepărtez. Stomacul mi-e strîns într-un cerc metalic. Mă strecor printre două valuri de reptile. Ochii mi se-nchid de oboseală. În timp ce urc lumina scade.

Expulzat sub luna buhăită pintr-o uşă care se deschide într-o staţie de tramvai, apreciez lipsa tensiunii. De fiecare dată cînd exersez asemenea lux, constat că am devenit liber doar ca să fiu prins. Respir aerul nopţii. Fac un pas, mă întorc. Magazia se află în acelaşi loc, pupitrul este o ruină. Se face ziuă la marginea oraşului. Mă îndrept spre casă. N-am să pot scrie niciodată în ameţeala acestui nivel.

*

Ne-am întîlnit pe-o zi ploioasă, spre sfîrşitul toamnei. Stropii se prelingeau pe borurile pălăriei, chipul cafeniu de cadavru mirosind a naftalină păstra ceva din prestanţa culturii.

Într-o lume a reversului, spuse, calitatea minţii scade calitatea vieţii.

Cu patru pastile nu obţii nici una, nici alta.

Ţi-am administrat 23…

Am dat să spun ceva, dar a ridicat arătătorul spre borurile pălăriei şi a recitat

repede din Sabato:

> *„Şi aceste lucruri, care se întîmplă în timpul nopţii, cînd dormim, devin deodată incontrolabile şi încep să ne stăpînească şi în unele coşmaruri ce se desfăşoară la lumina zilei.”*

Cine era fata?

A întors spatele, s-a îndepărtat atent pe sub dungile de apă. Îşi întorsese decepţia asupra mea. Era de ajuns. Vremea inocenţei trecuse. Am rămas singur cu propria mea emancipare. Inutilă, seacă, neroditoare.

Ambiţia creaţiei îşi are tariful ei. E o crimă să ţii cuvîntul închis în tine. În fiecare din noi zace un profet reticent. Crezi că nu ştiu ce mă aşteaptă dacă urc singur într-un pod, cobor într-un beci, ies într-o grădină, străbat un cimitir, pătrund într-o sală întunecoasă de cinematograf, trec printr-un ungher de restaurant, intru într-o baie obscură, iau loc în ultimele rînduri din autobuz, traversez o stradă retrasă, păşesc de-a lungul unui trotuar pietruit, stau mai mult de cinci minute lîngă un galantar de cofetărie, mă strecor pe sub un copac ori pe lîngă un dulap înalt, mă relaxez în liniştea unei frizerii, iau în piept un deal însorit, adăst la o distanţă mică de un petic de iarbă, o cută de cearceaf, cînd deschid un sertar, alerg printr-un gang, rămîn retras în liniştea unui muzeu? Fiecare creangă pîndind lîngă potecă, fiecare fisură în asfalt, umbra unei maşini parcate, o bucată de frînghie, un furtun, o coardă de violoncel, un cordon de pardesiu, o rază uscată.

Toatre acestea nu sînt decît oglindirile termenului lipsă: corespondenţe, semne grafice, limitări. În demonstraţia existenţei, după două mii de ani, faptele şi-au pierdut independenţa. analogiile s-au pervertit în memorie. Cuvîntul a ucis fărîmă cu fărîmă, pînă la ultimul sens al spiritului.

2. Anacronism, atemporalitate

Conştient de nepotrivirea susţinerii sale în peisajul unei ţări căreia-i aparţinea doar prin fărîme de trecut, Andrei şi-a reunit bagajele şi s-a-ntrupat spre aeroport. Trecutul putea să călătorească fără viză. După 18 ore de obsesii de zbor chinuit prin coşmelia prăbuşirii, cu o escală prea scurtă pentru a-i da vreo speranţă şi cu una care nu mai conta, s-a prelins pe pista metropolei unice,

sleit, lecuit, denaturat. Forfota matinală din Manhattan l-a aruncat într-un tablou al cărui anacronism era anulat de propria-i atemporalitate.

La amiază intră în biroul lui Grossman, unde fu interogat asupra călătoriei. Curiozitatea a dus automat la fructul ei. Scoase din geantă un dosar subţire, pe care i-l înmînă resemnat. Cufundîndu-se în fotoliul imens, balansîndu-se uşor în faţă şi-n spate, picior peste picior, Alfredino începu să citească. O făcu atent, aproape silabisind.

„În marşul onorării tacite a unui blestem extins printr-o recomandare aruncată din vîrful buzelor istoriei în urmă cu mii de ani pierduţi în ceaţa mistificărilor de propagandă naţionalistă, care a polarizat criminalitatea călătoare prin cloaca geografică pe care o locuim pînă a reuşit şlefuirea unui mic pîlc de asasini întotdeauna prezenţi la conducerea patriei, România continuă să oripileze confreria statelor civilizate… Crime împotriva propriilor cetăţeni sînt comise peste tot în lume. Sub pretextul războiului, al foametei, al structurii periclitate. Din unghiuri care eludează calităţile umanităţii, pot dobîndi un rateu de justificare. În pospaiurile democratice pe timp de pace responsabilii trebuie să fie extrem de presaţi pentru a lua o astfel de măsură, din moment ce o crimă de stat nu se poate sprijini pe nimic. În lipsa detaliilor, este imposibil să nu constaţi prezenţa premeditată a unei forţe fără chip. Întunericul nu poate evada dintr-un loc inundat de lumină pentru a accepta nonsensul ca un perfect cărturar să fie omorît cu sînge rece de un perfect idiot…

Ca şi cum prin venele unui regim totalitar ori prin ţevile de puşcă ale gorilelor protectoare ar fi putut curge compasiune, respect, toleranţă, încredere, dictatura a pus ordine în criminalitatea latentă din omul îngenuncheat, impunînd studierea artei de-a ucide şi îndatorirea de-a-i detesta pe cei rămaşi în picioare. Asta mai poate fi înţeles, în logica abjecţiei organizate de sus în jos. Dar care ar fi motivul pentru care natura, după ce s-a străduit să perfecţioneze mintea genială a lui Armand Armur, a permis ca, la ordinul unui general de Securitate inept şi perimat în definiţia socială, să fie pulverizată la apăsarea de trăgaci a unei maimuţe dresate? Devorîndu-se, sistemul se subţiază. Răul îşi este sieşi rău. Minoră consolare pentru singura logică a firii.

Ce sofism aberant ar putea explica motivul pentru care o colectivitate nu poate plînge cînd unul dintre cei mai străluciţi fii ai săi este sacrificat doar pentru a înlesni prelungirea stării de teroare abătută asupra ei? De ce sîntem predispuşi să facem zid în jurul minciunii chiar şi cînd nu am devenit parte a ei? Cei nepătaţi îngăduie crima din nepăsare. Nepăsarea nu este nimic altceva decît lipsa acţiunii, îţi vor spune. O lipsă care acuză. Nu gîndul eliberator, laşitatea fricii, coruperea materială, trufia cunoaşterii, ci solidaritatea nelămurit

înţeleasă. Cînd reperele lumii sînt pervertite, oamenii se întorc la arhetipurile junglei, dintre care singurul care le impune respect este cel al Bestiei Umane.

Dacă, din perspectiva ontologică, sistemele politice devin capcane culturale, de ce uciderea unui om de cultură se perindă prin istoria hoardei fără a tulbura sistemul? Care ar fi explicaţia că, în loc să-şi manifeste indignarea, corul criticilor regimului şi-a diminuat intensitatea? Cînd alcătuirea din jur devenise mai rea, ei au prezentat-o brusc mai frumoasă. Cîntă eliberaţi pierderea firavului specific de diferenţiere. Cum e posibil ca autorul unui asasinat odios să rămînă necondamnat nu de tribunalele corupte, aflate tot în mîna lor, nici măcar de presa atentă să nu rupă lesa strînsă în pumnul de fier, ci în nepăsarea maselor fără nimic de pierdut?

Răspunsul este năucitor de simplu, sufocant de omogen: cel care-a comis crima nu este ofiţerul zelos reprezentînd reţeaua, ci călăul fără trăsături distincte care conferă raţiune laşităţii prezentului continuu. Arhetipul de două ori îngrozitor al torţionarului din străfundul fiecăruia dintre noi. Excedaţi de ruşinea termenului de comparaţie. Acesta este, de fapt, creuzetul infernal al crimei de care-ar trebui să ne-ngrozim. Pentru fiinţa independentă, exacerbarea oricărui sentiment duce la anihilarea lui.

Păşesc în colbul străzilor din mahalaua amplasată în apropierea centrului. O murdărie cu premoniţii victoriene, cuprinsă într-o îngrăditură de muzeu sanitar. Este singurul loc în care mă pot întoarce. Restul a fost exterminat. În liniştea amiezii nu aud decît muşte amorţite bîzîind pe sub duzi. Păsări picotesc cu ochi întredeschişi, curţi lîncezesc sub miasme, cîini lenevesc. Dinspre Bahlui şi blocuri ascunse după ziditura plopilor vin valuri sporadice de torpoare şi ţipete de copii. Noi sîntem tineri din nou. Morţii dorm în casele lor.

Ştiu că mă aflu într-un loc unde nu trebuie să fiu. Sînt atît de mult, încît încetez să exist. Din colbul uliţei opărite, gîndul fuge spre marginea pădurii. O pădure bîntuită de absenţa stafiilor. Acolo mă trezesc pe jumătate din vis. Din cauza caniculei înţepenită-n buloane, timpul nu mai mişcă nici el. Păşesc pe spinarea unui monstru decedat. Urc spre zona lacurilor curgătoare, cobor printre magazine adumbrite sub storuri îngrămădite de praf. Continui să zbor razant cu dealul Grădinii Botanice, mă scufund pe sub coroana unui nuc iritat. Nimic nu va egala frumuseţea oraşului meu cum îl duc în mine.

În după-amiaza aceleaşi zile de vară venală, vom adăsta sub umbrela terasei de pe bulevard. Nimeni nu va şti cine sîntem. Noi înşine ne vom fi pierdut în ceea ce-am fost. Muzica va fi tăcut. Sîntem trecuţi de prima tinereţe, dar oricine poate observa că nu vom muri niciodată. Toţi cei care ne cunosc. La vale se preling pîlcuri edulcorate de studenţi. Cîţiva actori de la Teatrul Naţional,

scriitori pletoşi în catifele, pictori cu bărbi în surdină, berete purtate ca la Paris, membri plini de emfază ai corului mixt al Filarmonicii, grupuri de tenismeni tăcuţi lipăind cu afectare spre terenurile din spatele Palatului. Duhul păcii ne exaltă. Contemplăm apatia generală. Un glonte tras în cap are aceleaşi efecte cu un asteroid lovind Pămîntul. Existăm pentru ceea ce-am fost creaţi: *universul, mintea umană şi capacitatea noastră de-a intermedia între ele.*

Pe la orele cinci, începe să plouă. Plouă aşa cum îmi amintesc că-ţi plăcea, o ploaie neglijentă şi frugală, îngăduind soarelui să arunce văpăi peste turle aurite, Mitropolia de smarald, graniţa de lamele tăioase a plecării.

Admirăm fără mînie acel colţ de lume care nu mai este."

Grossman a rămas mut trei minute newyorkeze, unu, doi, trei. Pentru el era mult. L-a privit pe deasupra ochelarilor, lovi cu stiloul în maldărul de dosare de pe birou, se regăsi spunînd:

— Nu-mi stă-n măsură să complimentez colaboratori, căci eu îi aleg. Îmi amintesc cît de mult a trebuit să insist. Tot ce ne lipseşte este absenţa violenţei. E greu de crezut că vei putea scrie vreodată ceva mai concis pe-o temă atît de universală.

Colaborarea ajunsese la capătul liniei. Nu făcu un secret. Alfredino îi vorbi despre Asheville. O aşezare cuprinsă între coapsele muntoase ale Carolinei de Nord, de mărimea Iaşilor, curăţenia Bernei, apusa frumuseţe a Parisului, exotismul cartierului boem al Dublin-ului. Transpunerea montană a creuzetului.

4. *It's better to burn out than to fade away*

17 Septembrie 1989

Doctorul Călin Paladino trece prin necazuri. De la Eva am dedus ce fel de probleme îl acuză, cea mai gravă culminînd cu revocarea licenţei de a practica, din cauza unui avort ilegal scăpat în lumea înaltă. Nu fusese alungat în puşcărie, dar doreau să ridice o exemplaritate. Azi-dimineaţă, din cauza unei deraieri în preajma Podului de Piatră, am luat un tramvai cu traseul abătut prin centru. Cînd am trecut pe lîngă Filarmonică, l-am văzut într-o salopetă murdară, cufundat pînă la brîu într-un şanţ în care lovea cu tîrnăcopul. Un tînăr instruit şi inteligent, manierat, strălucitor, care ar fi trebuit să conducă instituţii, să revoluţioneze domenii, aruncat în groapa cu sclavi idiotizaţi ai patriei!

Iar mie, în egoismul meu patetic, mi se părea că eu fusesem cel lovit de soartă, mustrat verbal şi pus într-un sicriu de sticlă, ca Lenin, pentru a fi model răsturnat maimuţelor lumpen-proletare, să vază ce li se poate-ntîmpla dacă nu-s docile! Înnobilat la munca mea de jos, într-un birou unde nu făceam nimic toată ziua, fiind nevoit, cel mult, să citesc cîteo poezie de adolescent şi să ţin un jurnal pe care nu-l va parcurge, probabil, în afara ofiţerului care mă are în grijă, nimeni, un aristocrat care sapă şanţuri cu tîrnăcopul se va fi uitat la mine ca la un vîrf al reuşitei sociale!

20 Septembrie 1989

Alin mi-a adus un poem pe care îl terminase cu o oră înainte şi pentru care voia rezultatul unei radiografii imediate. Îl reproduc aici, pentru că, după ce parcurs au luat vieţile noastre, amănuntele cară alte semnificaţii.

Moartea în fereastră

Lîngă trupul ultimei dimineţi
ne-am împerecheat, cu durere şi ură,
printre scîntei şi membrane încinse.
Am iniţiat vieţi pe care nu le vom apuca
şi am fumat privind în curtea depozitului de vise.
Jarul ţigărilor se aprindea intermitent,
ochi de înger clipind agonic
lîngă maşina de rufe.
Coajă desprinsă de pe melanomul iubirii,
viaţa noastră la pachet cu toate celelalte.
Lătratul îndepărtat al unui cîine în stradă
trăda lumii întîlnirea noastră interzisă.
Dar noi tocmai încetam călătoria
cu sufletul scrobit în albastrul uitării,
cîntec de leagăn pentru
leşul atîrnînd în fereastră.

I-am împărtăşit lui Alin cîteva aprecieri despre fibra sufletului universal din spatele uşii de trecere de care vorbea Heidegger. Nu putem ajunge dincolo pe deplin atîta timp cît ne locuim viaţa. *It’s better to burn out than to fade away. S*tructurile trebuie dezamorsate.

Spre surprinderea mea, s-a arătat satisfăcut. Am încheiat:

Orice faci, de un singur lucru să ţii cont: poezia este întotdeauna o stare de tranzit, niciodată un scop în sine.

D. Lilith dă tîrcoale

— Spune-mi, ai publicat tu un material despre relațiile criminalității interetnice în *Diorama* de ieri?

— Identitatea autorului n-are niciodată importanță, dar trebuie să recunosc că e un articol interesant. De ce?

— M-a căutat șefa sucursalei locale a SRI să mă întrebe dacă știu ceva de un oarecare Domnaru Dion. I-am spus că am fost colegi de clasă. M-a întrebat dacă știu că te-ai întors. Am negat. Dacă aflu noutăți, mi-a zis, s-o caut de urgență.

1. Un lagăr cu frontiere naturale

Există mai multe felurinţe prin care o femeie abisală poate privi un bărbat căruia doreşte să-i transmită subjugarea, dar necesare pentru discuţia noastră rămîn două: una concentrată şi una vagă. Prima categorie se identifică prin injectarea cutezătoare a privirii în ochii victimei de conversaţie, impunînd denivelarea unui contact dominator, ca o ipoteză directă, fără alee de metaforizare, fără ezitări de vorbire, speranţe, deviaţii, improvizări, întoarceri, disonanţe. Înfeudarea e imediată, aproape nedureroasă. Cealaltă formă este compusă din suma perimetrelor vizuale ocolind ovalul fiinţei, jalonînd o suprafaţă de acţiune mai largă, mustind de iluzia libertăţii, a imprecisului, emanînd o reţea oţelită de strictă detaşare în aceeaşi măsură de infailibilitate, cu atît mai perfidă cu cît prezintă alternativa indiferenţei şi şansa de scăpare. Un lagăr cu frontiere naturale.

E greu de precizat care este preferabilă, în funcţie de rezistenţa la umilinţă a fiecăruia, blazarea ca imunitate dobîndită, împietrirea adaptată, coeficientul de acceleraţie a mîniei supra doi, dar pe mine, pentru a nu-mi acorda măcar teoretic o şansă de refugiu, m-a-ncercuit cu o formulă combinată. Vocea unei

revelaţii m-a străbătut din interior:

Fără puterea investită ai fi fost nimeni.

Ţopăia în figurativul împerecherii de sezon, care-o fi fost ăla, căci la ea părea permanent, îmbrăcată într-un costum de piele roşie. Îmi aminteam faţa ei, încadrată de păr castaniu. Ca mai ieri. Era o amintire, aşadar, dintr-un timp trăit. Om fi traversat aceeaşi stradă concomitent. Poate în mai multe rînduri. De fiecare dată reuşind să scap mesmeriei reptiline a ochilor ei verzi. Poate ne-am intersectat mişcările la vreo petrecere ori în tramvai. Ne-om fi cunoscut într-un fel. Parfumul mă împunge lasciv. I-am şi spus.

— Ca şi cum am îmbătrînit, Nerval, nu-i aşa? Aduci atîta trecut în discuţie…

Prin fereastra casei pătrate se vedea Palatul şi rîpele din jurul lui coborînd abrupt.

— Noi nu îmbătrînim, reluă, cu un soi de regret.

Două căruţe se învîrteau în jurul statuii.

— Dar cum există şi efecte fără cauzalitate, prăbuşirile tale deficiente de zbor le-aş enumera de dragul statistic al cunoaşterii.

Ca să-mi arate cît de multe cunoştea despre mine.

Se lepădase de haina prudenţei. Devenise o femeie frumoasă, inteligentă, stăpînă pe sine, puternică în primul rînd, oricum ai fi vrut s-o priveşti. Îţi provoca un respect indus de frică şi admiraţie. De unde ştia de prăbuşirile mele? Nu ne mai văzusem, în cea mai bună dintre circumstanţe, de douăzeci de ani. Şi ce treabă avea ea cu situaţiile mele, în caz că informaţia era corectă? Era vremea unui contraatac.

— Cum ai ajuns să conduci oraşul?

— Oare cum crezi că, în lumea macabră în care sîntem prezişi, încă plină de prejudecăţi şi boli molipsitoare, o femeie, oricît de capabilă, ar fi în stare să conducă nestînjenită peste mii de capete bărbăteşti? Nu sînt mai deşteaptă decît par şi nici mai subtilă decît mi-aş dori.

Vroia să mă tragă în jos cu orice preţ. Nu-i păsa că şi ea cobora odată cu mine. Nu pentru asta o pregătise atît de bine natura ei?

— Plătim tribut nu unuia mai puternic, reluă, ci slăbiciunii din fiecare. Am contabilizat atent aria ţintei şi cei care contează în această urbenie nu trec de două sute douăzeci şi trei de indivizi fără scrupule, toţi în funcţii de conducere, ţine cont, directori căsătoriţi, enoriaşi cu importanţă, gînditori de amfiteatru, formatori de opinie, purtători de morală la rever. Într-un an de zile am avut de-a face cu toţi.

Am rămas mut de indignare, revoltă şi pagubă.

— Asta e prostituţie colectivă, depravare, apoteoză negativă, hulă.

— Numai din partea mea şi nici chiar astfel pentru vreun interes lumesc.

— Orice negoţ în care este implicat sexul se numeşte prostituţie. Cum adică numai din partea ta?

— Înainte de-a intra în amănuntul lucrurilor, le propuneam să bem un ceai nevinovat, ca să minimalizăm aparenţele. Ceaiul era pervertit de un drog puternic, pornit să provoace amnezie recentă. Niciunul dintre ei nu are convingerea concretă a ceea ce-a înfăptuit. Cel mult, sînt străbătuţi de o incertitudine stînjenitoare. Dar în sinea lor, în subconştientul acela matern în care colcăie neformulate necesităţi infantile, dependenţa şi facilitatea acceptării, sînt fascinaţi de icoana înfăţişării mele. În visele lor de masculi importanţi odihnindu-şi trufia între trofeele de vînătoare din dormitor mi se preling la picioare ca nişte motani, fără nicio explicaţie. Cînd ne întîlnim la vreo reuniune, pe stradă sau la vreun spectacol, îmi zîmbesc instinctiv, cînd îmi aud glasul la telefon li se înmoaie genunchii, la menţionarea numelui meu îşi scot venerabilele pălării din import.

— Sînt încrezător că le-ai pregătit filmuleţe compromiţătoare, în caz că principiile frivolităţii freudiene ar lua-o razna.

— Radiografiile sufletului sînt inutile. Rezultatele sînt întotdeauna vizibile. Pe deasupra, nimic nu s-a întîmplat în realitate…

— Mie nu mi-ai dat să beau nimic.

— Cu tine e altceva, pentru că tu n-ai nicio putere. Nu conduci nimic, nu iei decizii. În afară de asta, te-am iubit cu pasiune.

— Te-ai remăritat?

— Cu cineva de dincolo…

— Spune-mi, Sabina, cum te dezmierda tatăl tău de-acasă?

— Lilith…

— Lilywhite Lilith?

— Lilith…

— Practic, de ce m-ai adus aici?

— În numele fotografiilor din care-am făcut parte cîndva, îţi pot dezvălui numele celui care l-a omorît pe Geo. Şi al celui care i-a luat viaţa celui care l-a omorît pe Geo. Şi ce s-a întîmplat cu cel care i-a luat viaţa celui care l-a omorît pe Geo. Şi cîţi or mai fi fost în lanţul celor care iau viaţa altora sub mantaua înaltelor principii de umanitate… Gîndeşte-te la complicaţiile de profunzime ce pot decurge de-aici. Nu neapărat semantice. Şi tu printre ei, căci i-ai cunoscut pe toţi. Ce resursă de studiu a paletei omeneşti!

— Mă-mpingi în ochiul unui uragan…

— N-ar fi decît începutul. Structura toxinei din circulaţia sangvină a lui Trifa, *cretaceus verminofila*, adevărata natură a Baronului, senex cu voie de sus, subtilitatea ambiguă a morţii lui Andrei, al cărui cadavru n-a fost găsit niciodată, dispariţiile persefonice ale Clarei, şase luni în cimitirele Angliei, şase luni în Texas, deznodămîntul lui Hubert, rostogolit pe o fermă în coasa unui înger, fisura imploziei generalului Haghen, de mine pusă la cale prin accelerarea particulelor subatomice, cauza torturii asupra Elvirei, ucisă prin supraîncălzire, nu de tramvai, identitatea mumiilor subterane din delirul lui Shamai, inclusiv identitatea lui, trecerea în trepte a Lavoniei ajutată de Karma, ajutat şi el la rîndul lui de o fiinţă inexplicabilă. Nerval, sînt capabilă să te fac stăpînul tuturor acestor destine!

— Mulţumesc, dar şi al meu mi se pare prea mult…

— Am şi despre viitorul tău cîteva destăinuiri de făcut.

— *Ştiu cine sînt.*

— Respingi oferta de-a redeveni apropiaţi?

— Cum te-ai putut îndoi?

— Atunci am să-ţi interzic în veci să mai ridici de pe jos vreo pagină scrisă. Ori să te apropii de una goală.

— Adjudecat!

— Să afli noutăţi despre Ludivina Panamarra.

— Cu o urmă de regret…

— Nu vei mai isca şi nu vei mai suferi nicio relevanţă…

— E tot ce-mi doresc…

D. La marginea vîltorii

— În afară de Nerval, ai încercat să cauţi pe cineva din vechile cunoştinţe?

— Există premisa asta a responsabilităţii faţă de membrii grupului de care aparţii. Ei bine, ideea începe să mă obosească. Supravieţuitori printre ţipetele şterse ale vieţii comune: frumuseţi decrepite, inteligenţe senilizate, caractere abătute privindu-te cu antipatie. În micimea lor, cea mai notabilă a fost Simina Ulieru, ultima iubită a lui Geo. Unii îşi programează relaţiile în funcţie de slăbiciunile manifestate în oglinda silogismelor erotice. După înmormîntare, ne-am întîlnit întîmplător pe stradă, ne-am mai oprit să schimbăm cîteva cuvinte, niciodată n-am expus îndrăzneala de-a o invita la o cafea, la film sau în parc.

Eram prea devastaţi de dispariţia prietenului nostru ca să mai încercăm şi alte roluri. O fărîmă din el trebuie să fi dăinuit în bătăile ei de inimă. Eram intrigat de neputinţa acceptării că o fiinţă poate dispărea în ultima expiraţie, dar şi de impresia că ar putea fi capabilă să se constituie în obstacol între două dintre cele mai apropiate cunoştinţe pe care le-a avut. Relaţie potenţial valabilă în ambele sensuri: un mort între mine şi Simina, Simina între mine şi amintirea unui prieten. Conflicte inexistente de intelectual cu simţul fanteziei. Anii s-au tăvălit la vale, viaţa m-a luat în şuturi, aş fi uitat-o nesilit, dar făcusem o idee fixă de imaginaţie din pricină că nu pătrunsesem în apartamentul ăla al ei, pe lîngă care-am trecut de-atîtea ori imaginînd scene postume…

— Ce te frămînta mai mult? Atracţia habitaclului interzis ori arheologia prieteniei întrerupte?

— Tocmai asta doream şi eu să aflu. După o generaţie sărită, o existenţă arsă pe alt continent, o prăbuşire nervoasă şi zeci de seturi de valize pierdute, am ajuns la banala concluzie că traumele simple trebuie rezolvate cu simplitate: m-am dus şi am sunat la uşă. Era în jurul orei 11, dimineaţa însorită a unei zile glorioase, în care eram dispus să fac pace cu toate bulboanele trecutului. Mi-a deschis o fată de vreo 17-18 ani, care s-a fîstîcit cînd m-a văzut, o strălucire i-a luminat fruntea cînd i-am spus cum mă numesc, probabil că auzise de mine din poveştile depănate de maică-sa, i-am întins mîna, m-a lăsat să intru. Era un apartament modest, după cum am observat din hol, cu trei camere separate, nu prea bine întreţinute, în obişnuinţa vremurilor pe care mă zbăteam să le readuc la suprafaţă. Mirosea a mîncare gătită, pîrjoale, borş, legume, zarzavat.

— Un val nostalgic s-a prăbuşit peste tine…

— Nu cu exagerare. Cu două săptămîni mai devreme, hoinărind pe o străduţă adiacentă de dincolo de pod, m-am trezit ciocănind la uşa unei locuinţe de unde veneau mirosuri de bucate în formare. Nişte oameni cumsecade, la vreo 60 de ani, poate mai bine, m-au primit cu bonomie, m-au privit cu justificată curiozitate, m-au invitat la masă. Atunci am fost şocat, nu atît de personalul amintirilor culinare dînd năvală în gara stinsă a memoriei, cît de pospaiul de umanitate pe care nu credeam c-am să-l mai întîlnesc vreodată în perimetrul unei ţări care pare să-şi fi pierdut demult motivaţia de-a exista. Fata dispăru din raza vizuală şi apăru în cea auditivă:

„Mama, te caută cineva…”

La limita bucătăriei apăru o femeie trasă într-o rochie boţită, purtînd un batic decolorat pe-o adunătură de bigudiuri, cu mîinile murdare de carne tocată şi făină, zîmbind stingher. Timpul pilise din rînduiala frumuseţii de odinioară. Zîmbetul i-a îngheţat în aer, căci nu mă recunoscu uşor, pregătindu-se, probabil,

să mă întrebe ce vreau, cînd îşi aminti de departe:

„Ran?” A lăsat mîinile în jos, fîstîcită brusc. „Ran Domnaru? Doamne, ce surpriză! Nu erai în America?”

„Fruntaşii în producţie au voie să călătorească peste hotare!”

„Cît stai?”

„Cîteva zile…”

Dispăru în baie, de unde se întoarse ştergîndu-se pe mîini cu un şervet. După ce-şi ascunse o şuviţă de păr sub batic, rosti încă o dată: „Doamne, ce surpriză!”– privi radios spre fiică-sa şi spuse cu maliţiozitate:

„Chiar dacă nu eşti el, ia loc…”

M-am apropiat, am spus „bine te-am găsit, cu toate astea, sînt el” m-am aşezat la masă şi-am întrebat cu dezinvoltă prostie, ca să-mi maschez interesul:

„Ce-ai de mîncare?”

„Borş de legume, salată de vinete, pîrjoale cu piure.”

Se întoarse spre fată şi-i şopti repezit:

„Isadora, du-te şi cumpăr-o pîine de la Buduroi.”

Am rămas singuri, n-am scos o vorbă. Pentru o vreme, sufletul meu a fiert în oala de pe aragaz, la foc mic. Mă întrebam ce caut acolo. Din amintiri ieşea fum. Cu ce drept? Se uita la mine ca la un străin, din spatele unei grimase din care simpatia se retrăgea în viteză. În fond, cine eram eu pentru ea? Prietenul de demult al unui iubit care murise în altă viaţă… Prezenţa mea, după atîţia ani, nu putea provoca, în cel mai bun caz, decît tulburare. Iar ea pentru mine? Un accident estetic, cu prospeţimea flenduri şi penibilul vîlvoi…

Am întins mîna, am atins-o pe umăr. Mi-a luat mîna în mîna ei, a reţinut-o pentru cîteva clipe, a-ndepărtat-o cu-n gest moale.

„Ran, de ce te-ai întors?”

Acelaşi lucru mă-ntrebase şi Nerval. I-am dat alt răspuns.

„Sînt în trecere. Mama e bolnavă. Am vrut să profit de ocazie pentru a revedea prieteni cu care n-am mai ţinut legătura. Un aspect este că nu te poţi rupe cu-adevărat…”

„De ce-ai plecat, atunci?”

„Nu ştiam ce ştiu acum.”

„Atunci de ce nu te-ntorci?…”

„Ar fi o formă de sinucidere pe care n-ar trebui s-o neglijez…”

„Vroiai să vezi cum am îmbătrînit?”

„N-ai îmbătrînit deloc, dacă asta te consumă, dar ţineam să ştiu cum arată apartamentul în care locuieşti.”

„Rîzi de mine?”

„Cîtuşi de puţin."

„Nu-i nimic de văzut… E ca toate celelalte."

Părea descumpănită. Nu ştia dacă, într-adevăr, asta doream sau eram pus pe glume. Ori poate era stingherită din cauza harababurii.

„Ai să fii dezamăgit…"

Am fost cît pe ce să spun „ştiu".

S-a ridicat. Ceva ciudat plutea prin solemnitatea momentului, ca un surplus de căldură regăsită, trăiam o aventură prin care mai hălăduisem. Îmi regăseam tinereţea ca Faust? Sobrietatea ca Firmin? Nebunia ca Mîşkin? Devenise ea Dolores Schiller? Nu ştiu, dar simţeam pe scări prezenţa lui Geo, oraşul cum se depăna înapoi, obsesia morţii căpătînd paloare. Unde să mă duc de-aici? Înapoi la balamuc? Probabil că orice om cu scaun la cap ar prefera să rămînă-n nimicul calm al modestului haos domestic. Ce n-ar mai fi fost? Visul se zbătea în marginea vîltorii, însoţit de păcănitul unui disc indecis să meargă mai departe. Cîteva secunde. Un scrîşnet înjunghiat pe ebonită, acul zgîriind traiectoria care, din pricina şocului, trecuse dincolo de muzică. Huruitul venea de-afară, zguduia clădirea. Am aruncat o privire pe geam: cu pocnituri înfundate, una după alta, păsări mari cădeau retezate pe caldarîmul flasc. Mirosea a săpun rînced de casă, ceapă prăjită pînă în pragul vomei, carne tocată. Sfîrşitul se scufunda peste tot, lumina coborîse pînă la limita neruşinării.

Sufletul ei se lipi ca o liană. Am schiţat o grimasă. Plăpîndă, speriată de noaptea care se apropia, agitată de aşteptarea speranţei trezite. Cum ar fi putut să înţeleagă de ce eram acolo cînd eu însumi nu eram lămurit?

M-a luat de mînă, să-mi arate apartamentul. În dormitor, patul era desfăcut, lenjeria vraişte, doi papuci de casă abandonaţi cu burta-n sus lîngă noptieră, un bibelou hidos reprezentînd un peşte îngheţat în tîmpenie eternă, cîteva reproduceri fade din revista *Femeia*, o carpetă siriană ţesută în galop de cămile şi arabi deformaţi răpind o cadînă care n-ar fi meritat efortul unei batiste, un lămîi de glastră. S-a aşezat pe pat, cu picioarele sub ea, resemnată, încîntată de lumea în care trăia. Ceva ce eu nu eram în stare. Părea o regină a banalului, conştientă de aranjament, iar eu un paj al intelectului mistuind conceptul că, indiferent de armătură, comuniunea trupurilor rezidă, pînă la urmă, în conexiunile întinse de suflet.

Am căutat în biblioteci, oraşe defăimate, baruri în limbi necunoscute, morgi şi cimitire formula unificatoare, fără nicio izbîndă. În ofilirea din privirea ei citeam misterul vieţii, expus pe tavă. Puteam să întind mîna, s-o culeg ca pe-o pasăre înfloritoare, să-i întorc spatele, să dispar pentru totdeauna, s-o jignesc, s-o ador, actul ei ar fi dăinuit imperturbabil. Era o lecţie pe care mi-o dădea,

probabil, fără a fi conştientă. Auzeam vocile foştilor mei prieteni, jos, la scara blocului, sporovăind în urmă cu o altă zi. Amintirile împrejmuiesc frontiera unei ţări ostile. M-am dus lîngă fereastră. Un hău fără fund se căsca de-a lungul clădirii. Vizavi, locul podului de lemn fusese luat de o potecuţă de beton însoţită de o balustradă metalică de proastă calitate. Rahaţi de capre şi gîşte din metru în metru, hîrtii murdare, resturi de ambalaj, pietriş, frunze fără valoare. Linia demarcaţiei diviza aceeaşi realitate. Cînd am întors privirea, Simina devenise o statuie a indeciziei pe care trebuie s-o fi emanat fiinţa plutind între noi.

Nu uita, simplitatea mă dusese acolo. O iluzie. Prezentul devenise memorie, o realitate cu caracter dublu. Pentru a determina sertarul în care te afli, trebuie să pui o-ntrebare. Aiuritor de firav, accesibil, socratic. Vocaţia vizitei mele asta era: prilejul unei întrebări. I-am luat mîna, i-am sărutat-o, am ieşit din încăpere. Mi-a arătat camera fetei, cu poze de actori tranşate din revista *Cinema* pe pereţii unui roz bolnăvicios, printre ţînţari striviţi cu perna, pachete goale de ţigări străine în panoplia colecţiei de adolescent mimetic. Ne-am întors în camera de zi.

— Sună ca un delir de coşmar, în carnea căruia anestezia încetase înaintea deznodămîntului.

— Aranjamentele vocii auctoriale. Ceea ce detest în promiscuitatea povestirii este slăbiciunea autorilor care manipulează personajele, exprimările, formele, rezolvîndu-şi biografia. Terapia scrisului face sens în lumea psihiatriei, nu a literaturii.

— N-ai resimţit nimic?

— Am mizat pe faptul că reacţiile mele sînt întîrziate de cînd mă ştiu, aşa că am vrut s-o iau înaintea oricărui raţionament.

— Regreţi?

— Dacă am făcut această vizită?

— Toţi încercăm tentaţia găsirii stăpînului care ne-ar face fericiţi, doar cîţiva au ocazia să-l afle, încă şi mai puţini să şi poată fi împreună.

— Mi-am luat rămas bun. Aveam sentimentul c-o insultasem, că zgomotul coborîrii mele zdruncinase acalmia unei zeiţe. Tinereţea mea avea ochii împăienjeniţi, dar ştiam că două singurătăţi nu rezolvă nimic. Nu eram decît caricaturile unui joc de umbre. Am privit-o, m-am întors, am coborît. Era ultimul brînci al eliberării pe scări. Fata urca cu pîinea.

A. Eliberarea poetului

Decedaseră şi Carmo, între timp, şi Contele de Vimioso, o seamă de chelneri şi meseni. Pe vremurile acelea, la 30 de ani oamenii îşi foşneau testamentele şi popii roiau ca muştele în jurul lor.

El însuşi trebuie să fi avut paloarea matusalemică a unei fiinţe uitate într-un deşert cu uşile închise. N-am înţeles pentru ce l-au pedepsit… Că salvase nişte consumatori simandicoşi din mîna unor tîlhari fără studii?

În denunţ se spunea că Alexandre şi agresorii loviţi împărtăşiseră crime sociale în cadrul tinereţii. Ceea ce nu putea fi tăgăduit. Că el personal îi chemase pe bandiţi la Lisabona, pentru a lansa o campanie susţinută de jaf, teroare şi huzur. Ceea ce nu s-a împiedicat nimeni să infirme. Puţinătatea informaţiei este delimitată şi de faptul că pe atunci poliţia nu colabora cu presa, aşa că toate amănuntele izvorăsc din surse secundare ori imaginaţie anonimă. Se pare că asupra uneia dintre victime fusese găsită epistola prin care Alexandre le solicita ajutorul, menţionînd motivaţia, datele de lucru şi estimările cuvenite. Inclusiv adresa gazdei pe care le-o pregătise pe durata evenimentelor.

Cu alte cuvinte, el îşi permitea luxul posturii lirice în lumea respectabilă, iar fiara practică din el îi trimitea pe alţii la furat… Cînd lucrurile au luat o conjunctură potrivnică, şi-a ucis foştii parteneri ca pe nişte potăi turbate. Un tip odios…

Unul dintre cei mai mari poeţi ai Portugaliei.

Opera păleşte pe lîngă mizeria umană.

Dimpotrivă, este reliefată prin contrast.

D. Unde să mă mai duc?

L-a măsurat din priviri, l-a îmbrăţişat, l-a sărutat pe ambii obraji:

— Dacă ne-am fi-ntîlnit întîmplător, nu te-aş fi recunoscut nici dacă treceai de două ori prin faţa mea.

— Nu-i cu neputinţă să fi trecut deja. M-aş putea plimba ca o stafie prin propriul oraş fără ca nimeni să mă bage în seamă.

— Am avut şi noi un moment de nemurire.

— Cei care-au căzut s-au ridicat.

— Unii nu s-ar fi putut ridica dacă n-ar fi căzut. Ar fi dispărut…

— Pe prietenul nostru în ce categorie-l încadrezi?

— Şi-acum se trezeşte din senin în toiul unei discuţii ca să ne spună cum ar fi reacţionat Ran la una ca asta ori ce-a făcut într-o ocazie asemănătoare. Pari a fi singurul capabil să-i mai redea ceva din trecut.

— L-am văzut acum o săptămînă, am stat la aceeaşi masă pentru cîteva minute, la o terasă din Bucium, am purtat o discuţie laconică, mi-a cumpărat şi o sticlă de bere, nu m-a recunoscut.

— Cît de sigur eşti că nu te-nşeli?

— Cît de sigur pot fi.

— Te poţi bizui că nu ţi-a jucat o farsă?

— Nu pot…

— S-a schimbat şi el… Cred c-ai aflat prin ce tragedie-a trecut…

— Nu vreau să-ţi pun la încercare nici loialitatea, nici onestitatea. Dacă voi deveni curios îl voi întreba pe el.

— Ai de gînd să rămîi?

— Unde să mă mai duc?

— Ran…

— Da.

— De ce te-ai întors?

— Pentru luxul speranţei c-aş putea muri în decenţă.

— Crezi că te vor acoperi cu onoruri?

— Măcar în cimitirul oraşului vor trebui să-mi găsească un loc.

Femeia cu păr cenuşiu continua să-l urmărească de la distanţă. În sala de mese, doi pacienţi nu l-au slăbit o secundă din ochi.

— Nu sînt periculoşi?

— Nu, i-a răspuns Hubert. Cel puţin cît sînt sedaţi.

— Unii au o privire ciudată cînd trec pe lîngă ei.

— Sînt conştienţi că nu eşti de-al lor.

— Cînd hoinăresc prin oraş, suport certitudinea că aici este locul meu, cînd zac înăuntru, că trebuie să-mi iau tălpăşiţa cît mai grabnic.

2. Toate sînt nemuritoare

— N-am mult timp la dispoziţie. De pe patul de moarte, Magistrul m-a rugat să schimb fotografia de la căpătîiul Teodorei.

O oră mai tîrziu, un Mercedes vechi opri în faţa casei. Era o zi caldă, cu raze anemice printre crengi mistificate. În Tîrgu Cucului, pe trotuarul din dreptul croitoriei, între un lustrangiu şi-un vagabond aţipit, îl zări pe Virgil. Vanghelo bătuse cîmpii, Baltazar, la fel. Întoarse capul şi deschise geamul, dar prietenul lui apucase să dispară în spatele unui tramvai cu miros de usturoi. Forfota rămase în urmă. Au urcat cîteva sute de metri, au coborît o stradă abruptă, fără trepte. Mahalaua duhnea a lumînări, bojdeuca rămăsese cum o lăsase în ziua morţii.

Paşii scîrţîiau pe podelele goale. Camerele păreau mai mari, din cauza grijii că perdelele şi covoarele fuseseră îndepărtate. Pe masă se aliniau pahare de cristal şi argintăria lustruită. Găsiră fotografia în sertarul de sus al noptierei. O luă smerit, o îndreptă în bătaia razei intrînd prin glasvand. Trăsăturile erau mai degrabă neclare, ridicîndu-se la aproximaţia categoriei. Magistrul o cuprindea pe după umeri pe Teia, care ţinea în braţe un copil de cîteva luni. În lipsa lămuririlor, fotografia putea reprezenta un cumul de identităţi.

Domnul Păun acceptă să-l conducă pînă la Breazu. Drumul nu mai purta aceeaşi poezie. Casa Sadoveanu era o ruină tăcută, pe măsura ticăloşirii comunistoide a fostului proprietar, pădurea, o simplă zburlire vegetală. Au trecut ca vîntul. Ce mai rămăsese din univers era parcelat în jumătăţi de minute.

Au oprit sub cerdacul năpădit. Prin local băteau vînturile pagubei. Cînd îşi recunoscu fostul superior, cîrciumarul fu cît pe ce să fie ţinta unui miracol medical.

— Sfinţia Sa a căzut la pat, tovarăşe colonel!

Casă modestă, acoperită de iederă, crini căţărători. Le-a deschis o femeie cu faţă de cal, dar numai Andrei intră. Bătrînul zăcea pe pat. Din cauza sfîrşelii, nu mai vedea aproape deloc, se mulţumi să-l recunoască după voce.

— Am venit să-mi iau rămas-bun.

— Nu-mi datorezi nimic.

— Am fost la Muncelu Mare.

— Ai găsit ceva?

— Ultima lui fotografie.

Bătrînul luă fotografia cu mînă tremurîndă, o duse la ochi.

— Am văzut ca un vultur toată viaţa… Cum arată?

— E îmbrăcat într-o scurtă de tractorist. Pare împăcat cu toate.

— Asta e tot ce contează, hurui bătrînul…

Părea şi el împăcat. Se uită spre locul în care bănuia că se află Andrei şi

rosti:

— Mergi în pace. Dacă poţi, iartă-mă…

Andrei întinse mîna, îl mîngîie pe frunte.

— Un poet mexican a spus: *„Nu ceea ce ar fi putut să fie, ci ceea ce-a fost. Iar ceea ce-a fost a murit.”*

— Între real şi ireal se întinde o fîşie îngustă, care abia ne cuprinde paşii… Uneori, ne aflăm în ambele interioare.

— Dacă ceea ce-a fost este mort, atunci ceea ce ar fi putut să fie, cu siguranţă, va dăinui.

— Toate sînt nemuritoare, fiule.

A răsuflat adînc şi n-a mai fost.

A. Triumful vieţii pe dos

Evenimentul avu loc în aceeaşi zi, spre orele molîi ale unei seri zguduite din ţîţîni, cînd cei din tavernă asistară la o confruntare sîngeroasă, declanşată de doi găligani eleganţi năpăstuiţi din Nord ca să prade clienţii simandicoşi ai tavernelor din Lisabona după reţeta Cavalerilor de Argint…

Se duse zvonul?

Reclama făcută de Contele de Vimioso printre colegii de nobilime, amplificată de gloria Severei, începu să atragă membrii protipendadei prin crîşmele cartierului, ceea ce, în virtutea echilibrului proporţiilor şi a modelului copiat, ademeni amatori de tîlhărire de la mari distanţe. În timpul încăierării…

Se vede că filozofia emotivă n-a îmblînzit toţi bandiţii…

I-a îmblînzit Alexandre, cu cîte-un cuţit înfipt în cord, respectiv, baza gîtului. Pentru cîteva momente, care atunci durară zile, dacă nu chiar săptămîni, fostul brigand fu privit ca un erou. Triumful vieţii sale întoarse pe dos, cuprins în distincţia cîtorva clipe de lumină dilatată, l-a hrănit cu o licoare al cărei gust nu-l va mai fi uitat nicicînd.

De ce a durat atît de puţin?

Pentru că, în urma unui denunţ anonim, care a luat prin surprindere ca o lovitură de teatru suflarea exaltată a Lisabonei, Alexandre fu arestat, judecat, condamnat şi închis pe parcursul a numai patru ore. Nu mai văzu lumina soarelui decît după 20 de ani. Plus sau minus cinci.

Dumas-tatăl îşi scrisese deja romanele…

Iar o treime a contemporaneităţii dăduse colţul.

1. Anihilarea circulară

Lavo porneşte aparatul – banda se învîrte – vocea lui Karmailen derulează incantaţii perlocuţionare:

> Smerenia este o afecţiune perfidă: însumează opusul trufiei şi trece cu uşurătate dintr-un vas în altul. Căderea fratelui meu îmbrăca în derizoriu întreaga lume în care trăiam. Nimeni nu-l acuză pe Ahile că a lăsat în urmă orfani şi văduve, mame distruse, taţi schimonosiţi, iubite devastate, prieteni fără nepăsare, atîta timp cît eroul continuă să-şi refuze umanitatea şi rămîne ne-nvins. Un luptător paralizat, scos la cerşit, pocnit, scuipat, înjurat – niciun om de cultură n-ar putea accepta. Cu atît mai puţin cînd eşti fratele lui. Nietzsche deplîngea căderea epocii eroice în slăbiciunea creştină a umanităţii, dar el n-a înţeles că umilinţa necesită mai mult curaj decît luarea cu asalt a unei cetăţi inexpugnabile.
> Cauza lui Emil era deosebită. Problema necesita răspuns la întrebarea cum să dai morţii glorioase un pumn de carne redusă la condiţia ignobilă a celei mai de jos neputinţe trupeşti… Momîia de la poarta Mitropoliei nu era fratele meu.
> L-am vizitat la spital în noaptea în care fusese-mpuşcat. Zăcea pe-un pat cu cearceafuri schimonosite. Cu două ore înainte îmi povestea slăvita-i ascensiune. De la spital m-am deplasat la morgă. Trupul Băiatului sub lumina clinică. Tuberculoza fantasmei spartă de certitudinea ceremoniei funerare.
> Era o zi ploioasă, de consistenţa noroiului. Am asistat absent la săparea gropii în apa cleioasă. Am plătit preotul, sub umbrela de şiroaie, am arvunit dricul, am comandat ştergarele, colacii, coliva şi crucea unei încrengături de babe îngrămădite într-o gheretă de la intrare.
> Seara m-am întors la spital. Emil fusese operat. Doctorul mi-a spus că sînt puţine şanse să-şi revină. Dacă va scăpa cu viaţă, va rămînea cu urmări majore.
> De ce natură? – am întrebat.
> De natura paraliziei.
> Va fi conştient?
> Vom performa o serie de teste.
> O lună mai tîrziu, ajutat de Luciu, l-am suit în cîrca de lut a cimitirului. Căruţul scîrţîia sinistru. Pe faţa lui Emil nu se putea citi nimic coerent. N-aveam niciun indiciu dacă realiza ce se întîmplă cu noi, la cîtă mîhnire ori bucurie îl incita călătoria noastră.

Poate cineva să urască mormintele? Să le iubească?

2. Dîmbul Paradisului

La orele cinci, suna la intrarea unei vile discrete, înconjurată de un zid de cărămidă îmbrăcat în *stacco* galben şi acoperit cu ţiglă roşie, în cartierul Dorobanţi. I-a deschis o femeie cu şorţ şi bonetă albe.

— Numele meu e Andrei Emanuel Nemetz.

Femeia-l invită în salon.

— Aşteptaţi aici, vă rog.

Casa era decorată cu mobilă portugheză şi reproduceri pre-clasice. Luă loc. În oglinda pardoselii de granit, realitatea încăperii plutea răsturnată. În spatele unei bolte închise cu un grilaj negru aurit la extremităţi vegeta o masă lungă, în jurul căreia erau amplasate douăsprezece scaune acoperite cu huse.

După scurgerea unui minut, doamna Muşat intră abia auzit. Era o femeie subţire, cu părul încercat de şuviţe albite, adăugînd calmului degajat de pe faţa cu trăsături familiare. A întrebat-o dac-o mai văzuse undeva. Femeia zîmbi îngăduitor.

— Numele meu este Harieta.

— Sora lui Armand?

— Întocmai.

Era uluit.

— Nu-nţeleg…

— Ce anume?

— Misterul lui Max…

Femeia se aşeză într-un fotoliu posac şi-i răspunse cu tactul care-i veni la gură:

— Relaţia noastră a fost bazată pe iubire, îndatorire, speranţă, respect. Cu cîteva excepţii, n-a cunoscut decît satisfacţii, deşi, în felul lui, a suferit mult.

— De ce un individ atît de special socoti să se oculteze într-un mod atît de laş, părăsind tot ce-avusese mai drag?…

— Ne-am făcut vinovaţi de comiterea unei singure greşeli de apreciere: am crezut că idealurile sînt fie mai înalte, ca să justifice teroarea, fie mai joase, ca să poată fi atinse. Idealurile au fugit de noi ca nişte năluci constante. Din cadavre natura zămisleşte viaţă, iar omul, justificări. Regimurile totalitare ucid

sistematic şi impersonal, pierzîndu-şi sensul şi popularitatea. Pentru a rămîne la putere au nevoie de teroare, care este arbitrară. După o perioadă, teroarea trebuie hrănită şi constaţi că nu mai ai cu ce. La prima curbă a istoriei, regimul este aruncat de pe linie. Milian ştia toate acestea cu mult înainte de-a se fi-ntîmplat. Odată prins în reglaj, n-a mai putut scăpa. N-a reuşit decît să devină un maestru al datoriilor amînate. Cînd comunismul a căzut, am sperat pentru o clipă că ne vom prăbuşi şi noi. Eram prea puternic prinşi în urzelile coşmarului pentru a nu-i împărtăşi soarta. O minune strîmbă nu numai că ne-a ţinut în viaţă, ne-a făcut mai puternici. Din şeful Serviciului 1 – Interne, Max a ajuns inspector-şef şi apoi director adjunct, doar pentru că a putut, ironie a soartei, pentru prima oară în viaţa lui, să se laude cu originea sa sănătoasă.

Harieta şi-a îngăduit o pauză, bău o gură de apă.

— Aş vrea să ştiu cum a murit, spuse Andrei…

— La scurt timp după asasinarea fratelui meu, acuză dureri la stomac. Cînd durerea deveni insuportabilă, am stăruit să vadă un doctor. Era prea tîrziu.

— Care-a fost ultima lui rugăminte?

— „Strada Profesor Ieremia… dîmbul Paradisului… Maxim, Maxim, cine pe cine-a trădat?…” Presupun că ştii ce-a vrut să spună.

După două secunde, Andrei răspunse:

— Îmi pare rău…

— De ce?

— Moartea a-ncercat să-mi redea prietenul de odinioară. Regret că asta a fost singura manieră.

— N-a făcut decît să-şi servească patria, cu abnegaţie şi pricepere.

— Un sistem criminal şi corupt…

— Noţiuni relative. Libertatea umblă beată pe străzi. Nu ţi se pare România mai nenorocită decît înainte?

— Orice amărît are dreptul să-şi aleagă propria mizerie.

— Asta-l face responsabil. O naţie orbecăie iresponsabilă prin haos. Nu vezi că nimeni nu ştie ce să facă cu noi?

— Comunismul a distrus tot ce mai era bun în fiinţa umană, oamenii au devenit nişte fiare. Nu-i normal ca o societate formată din astfel de specimene să fi devenit o aberaţie?

— Şi-atunci, la ce-a mai fost nevoie de mascarada asta?

— Mascaradă n-a fost eliberarea lor, ci simularea ei.

— Dacă te referi la moartea fratelui meu, cei care-au luat această decizie au considerat că trădase.

— A fost Max unul dintre ei?

— Nu!

— Ce-a trădat Armand? Că şi-a părăsit ţara?

— N-a părăsit nimic, a fost trimis.

— Aceasta este o afirmaţie pe care, cu tot respectul, refuz s-o accept.

— Cum ar fi avut dreptul să călătorească în Occident dacă nu i-am fi permis noi? Cum ar fi ajuns ceea ce-a ajuns fără ajutorul reţelei?

— Armand a fost unul dintre cei mai agresivi acuzatori ai regimului pe care l-aţi servit. E ilogic…

— Un regim pe care l-a servit şi el, pînă a-nceput să creadă că piedestalul pe care se afla fusese ridicat prin calităţile lui. Abia asta a fost ilogic, la un om atît de inteligent.

— Mama lui Max a murit pe-un maldăr de anunţuri după ce-a fost chinuită o viaţă-ntreagă de dispariţia lui, ascuns sub o altă identitate doar pentru a-şi putea tortura semenii sub pavăza anonimatului.

— Depărtarea ne face patetici. Mama lui venea la noi în fiecare vară.

Andrei fu cuprins de-un frison de lehamite.

— Anunţurile erau menite s-adoarmă orice suspiciune. Şi n-a torturat pe nimeni, domnule Nemetz!

Replicile ei deveniseră alunecoase, pentru că pe luciul lor îşi pierdea stabilitatea.

— Ştia şi preotul Damian?

— Practic, anunţurile pentru el erau.

— Altfel zis, totul n-a fost decît o minciună pentru a proteja simţămintele unui bătrîn…

— Ţi-am vorbit în treacăt despre dosarul său pătat.

— O viaţă alcătuită din mistificări şi vulgarităţi.

— Tatăl dumitale nu te-a văzut decît pe patul de moarte. Cine e de blamat pentru asta? Ne-am iubit din prima clipă. Ce viaţă mai bună crezi c-ar fi putut avea? A fost un soţ exemplar, curtenitor, respectuos, corect, cu un doctorat luat cu *Magna cum laude* în psihologia maselor. Domnule Nemetz, eşti plecat de mult de-aici şi poate de-aceea ai rămas la fel. Ţara dumitale nu mai există. Oamenii par să fie aceiaşi, dar nu-s.

— De dragul cuvintelor, dacă etica nu mai contează, cum poate fi numit sistemul care te face să-ţi condamni cel mai bun prieten la moarte?

Harieta ar fi preferat să rămînă prizoniera lucrurilor nespuse.

— Nu toţi au privit cu ochi buni ascensiunea lui. Şeful serviciului special al Centralei de Informaţii Externe, generalul Haghen, a încercat din răsputeri să se opună numirii în funcţia de director adjunct al serviciului naţional. El este cel

care, pentru a-l lovi pe Milian, a decis să sape de jur-împrejur, ca să ajungă la ideea de-a o racola pe Clara şi, în faţa eşecului, s-o elimine. Îmi pare rău, domnule Nemetz, nu-mi vine uşor să-ţi spun toate acestea, dar am scuza slăbiciunii în faţa forţei. Soţul meu a aflat de atentat după ce se consumase.

— Ce reprezintă ultima lucrare a lui Armand?

— O scriere minoră, pe care-ai fi avut ocazia s-o vezi prin grija fostului său asistent dacă ai fi persistat.

A privit-o în ochi şi i-a spus cu o voce pe jumătate gravă, pe jumătate ironică:

— Am aflat prea multe secrete azi pentru a nu fi îngrijorat.

— Nu mai reprezinţi nicio însemnătate pentru ei.

Andrei se simţi îndatorat:

— Mulţumesc.

— Vreau să-ţi arăt ceva.

Se îndreptă spre un scrin, de unde scoase o cutie de sidef. O deschise şi-i întinse o fotografie îngălbenită. Fotografia înfăţişa doi tineri într-un nimb de naivitate.

— Sînt eu şi cu Max, la puţin timp după ce ne-am cunoscut. Fotografia a fost luată de tata.

Făcu o pauză nesigură, în care încercă să-şi recupereze tinereţea:

— Crezi c-ar mai putea cineva să ne întoarcă-ndărăt?

Andrei privea tînărul din fotografie. Dac-ar fi vorbit atunci, i-ar fi tremurat glasul. Se uita la harta propriului trecut întipărit pe chipul unui prieten care nu mai era. Se ridică de pe canapea şi-i înapoie fotografia Harietei.

— Poţi s-o păstrezi, i-a spus. Mai am o copie.

O întrebă cu o voce nesigură:

— Pot să i-o arăt preotului Damian? Dacă-l mai prind în viaţă…

Femeia se îndrepta spre glasvandul care dădea în biroul din spate.

— Dacă-l mai prinzi în viaţă, răspunsul este da.

Puse fotografia în buzunarul de la piept şi făcu un pas spre ieşire. Harieta ezită o secundă, apoi vorbi:

— Ţin să ai şi asta.

Din aceeaşi cutie în care păstrase fotografia, scoase o foaie de hîrtie.

— Copia ultimei scrisori pe care Armand i-a scris-o lui Milian.

A luat scrisoarea, a pus-o în buzunarul hainei, alături de fotografie.

Femeia i-a întins mîna, i-a urat pe-un ton amar:

— Mergi cu bine!

Se întoarse, dispăru ca o zînă indignată din viaţa lui.

Dădu să spună „Mulţumesc!” dar, pentru că nu mai avu cui, dispăru şi el.

D. Apocatastaza lui Ran

Sfîrşitul înseamnă împuţinarea posibilităţilor de acţiune.

De la prima discuţie, lipsa sentimentelor filiale a ridicat o armătură dezlînată. Am ajuns la concluzia că niciun om normal nu poate accepta, că probabil este dificil, dacă nu imposibil de înţeles în termeni fireşti, natura acestei stări.

Dualismul schizofrenic este fundamental în dialectica vieţii. Un copil de cîteva luni, după ce s-a acomodat pînă la identificare cu bătăile inimii celei care l-a purtat în pîntec, l-a legănat în braţe, l-a alăptat, este atît de ataşat de ea încît în clipa în care aceasta trebuie să plece de-acasă, lăsîndu-l în grija altei persoane, plînge pînă se face vînăt, se sufocă, leşină. Legătura dintre copil şi mamă este aproape letală. În spatele dependenţei de-a fi hrănit, încălzit şi adăpostit se află gama devastării. Din sursa vieţii izvorăşte distrugerea ei. Experienţa relaţiei materne este începutul. Oscilăm între atracţia obiectului de cult şi detaşarea de pericolul nimicirii pe care-o adăposteşte. Alienarea nu este decît rezultatul unei măsuri de precauţie.

Este acesta cazul tău?

Dacă ar fi să prind în chintesenţa unei fraze ce s-a petrecut de la starea vecină cu moartea în care mă arunca îndepărtarea de Mia şi răceala în care mă complac acum, cînd, după ce n-am văzut-o timp de douăzeci de ani, remarc că, deşi mă aflu la cîteva cartiere distanţă, nu sînt atras să mă duc s-o întîlnesc, ar trebui să-mi pun cîteva întrebări: am căzut atît de jos? este ceea ce trebuie să fac? are vreo importanţă?

De cînd n-ai mai vorbit cu ea?

O sun la telefon săptămînal, pentru o scurtă conversaţie despre starea sănătăţii şi a vremii. Am sunat-o şi de-aici. Nu ne-am văzut de cînd am plecat.

Te sperie starea ei de bătrîneţe?

Trecerea ei este trecerea mea.

Intră în amănunte!

Acum două zile, trezit cu noaptea-n cap, am evadat din mica ta patrie psihiatrică, m-am umilit în suburbia trecutului, am sărit gardul unui vecin şi-am reuşit să mă strecor în magazia lui de lemne. Era o magazie în care mă

ascundeam cînd eram copil. Gustul de agrişe, pe care le culegeam din fundul curţii, mi-a explodat în cerul gurii. Copilăria mă aştepta acolo. Pe la ora şapte, uşa casei s-a deschis, mama a ieşit în cerdac.

În situaţii penibile ori dureroase, absurde, chinuite, singura mea armă este dedublarea. O fiinţă obiectivă se detaşează de mine şi se plasează la un metru în spatele meu. Cel din spate nu-l judecă pe cel din faţă, ci doar preia o parte a argumentaţiei, îl ajută să dezbată şi să accepte ridicolul vremii. Mama înainta cu greu, mărunţită, gîrbovită, nesigură, cu o sacoşă de rafie în mînă, aidoma celei de odinioară, îmbrăcată cu un pardesiu uzat, straie decolorate pe un trup gîrbovit, un batic albastru pe capul tremurînd, probabil singura piesă vestimentară nouă în toată recuzita ei alambicată. Un batic pe care i-l trimisesem din Savannah.

A deschis poarta, s-a asigurat că nu vine nicio maşină, a traversat strada, s-a îndreptat spre piaţa amplasată la trei sute de metri mai încolo, pe drumul care duce la tramvai. Imaginea era divizată acum de peretele magaziei şi de gardul de sîrmă. Aş fi vrut să mă iau după ea, să-i fiu umbră pentru cîteva clipe, să inhalez aerul expirat de ea cu cîteva secunde mai înainte, să mă umplu de celulele comune ale vieţii pe care mi-o dăduse odată, să-mi respir tinereţea. Stăteam înţepenit şi tîmp, uitîndu-mă la fîşia pietruită şi la mine însumi contemplînd-o, depănînd o ruşine înfiorătoare, golită de premoniţii biografice şi petice de iad, sila de soarta care mă aruncase în asemenea postură, înduioşat de nimic şi mîniat de viaţă, de inutilitatea pe care, pînă la urmă, am reuşit să mi-o aştern la picioare, pînă am văzut-o iar, ivindu-se de departe ca o amintire care creşte, punct nesemnificativ în peisajul străzii, înaintînd cu încetineala aceluiaşi mers nesigur, cărînd cîteva alimente, oprindu-se să deschidă poarta, trecînd la doi metri de locul în care mă aflam, respirînd cu acalmie, pas după pas, urcînd treptele scorojite, deschizînd uşa de la intrare, unde întîrzie o clipă, ca şi cum ar fi vrut să nu abandoneze hazardului posibilitatea teoretică de a-mi da de-nţeles că experienţa mea nu trecuse total neobservată în caz că m-aş fi aflat acolo şi-aş fi privit, dispărînd înăuntru, nălucă a unei existenţe căzute-n depresia memoriei. „Uitarea, spunea un scriitor din sud, poate fi foarte bine o formă profundă a memoriei.” Cea care-mi dăduse viaţă. Am stat acolo pînă s-a-nserat. Mi-am ucis toate amintirile.

Uitarea poate fi un *acte manqué*. De ce nu te-ai dus să baţi?

Este, probabil, cea mai dificilă întrebare la care aş putea încerca să răspund. Dar şi cea mai facilă… Ecuaţia e simplă: totul e terminat… Nimic nu mai poate fi întors. Ori de folos… Prefer să mă urăsc singur decît să mă prăbuşesc în hohote asupra trecutului speriind o fiinţă în pragul plecării.

Nu crezi că pentru o femeie în vîrstă revederea fiului ar fi constituit unicul moment de fericire la care-ar mai fi putut spera?

Nu ştiu dacă ţi-am povestit vreodată că am avut un frate care-a murit cînd aveam aproape doi ani. Părinţii mei vorbeau rar despre el, cu atît mai puţin despre detaliile tragediei. Cu două seri înainte de-a pleca din ţară, am petrecut cu ei cîteva ceasuri pe terasa din curte. La un moment dat, veni vorba despre Ţîcă-Pătrăţîcă. Trecuseră atîţia ani de atunci încît amintirea nu mai aducea nicio durere. Schopenhauer bătea cîmpii cînd susţinea că „viaţa e asemenea unui pendul care oscilează perpetuu între suferinţă şi plictis”. În toiul contemplării colective a apusului din curte, tatăl meu o privi anume pe mama şi amîndoi încercară să recreeze în minte chipul fratelui meu cum ar fi arătat atunci dacă n-ar fi murit, pornind de la asemănări şi diferenţe evolutive în contrast cu mine. Asistam, fără să-mi dau seama, la o scenă de teribilă însemnătate: doi oameni simpli tindeau să-şi însuşească atributele lui Dumnezeu.

Dacă era doar o încercare mintală, cum de-ai ştiut?

Mi-au spus a doua zi.

Era un joc pe care-l practicau ades?

Vroiau să profite de ultima lor şansă de-a avea un punct de pornire real, să stabilească înainte de-a fi dispărut din viaţa lor dacă vor fi în stare să facă acelaşi lucru şi cu reconstrucţia mea, odată plecat. La vîrsta lor devenise tot mai dificil să se strecoare nealteraţi printre obstacole. Resimt aprehensiunea că, pentru a ajunge la mine acum, pentru a-mi reface chipul, mama trebuie mai întîi să-l readucă pe tata îndărăt.

Ultima fizionomie cunoscută.

Nu i-am trimis nicio fotografie de cînd am plecat.

Reacţia în lanţ a structurilor analogice. Nu maschează toate aceste frînturi de aberaţii tabloul unei uriaşe iubiri?

Cine sînt eu să spun că n-ai dreptate?

Din piramida de pietre nu mai rămăsese decît o grămăjoară. Trecu pe lîngă ea aproape fără s-o observe.

2. Lumina prieteniei

Odată ajuns în cuşeta vagonului de dormit, se întinse pe pat, cu plicul în mînă. Aruncă o privire bănuitoare fotografiei: Max pe care şi-l amintea nu se

schimbase mult faţă de cum fusese. Surprindea doar îmbrăcămintea sărăcăcioasă. Cînd Leopold avea vîrsta lui de-acum, Andrei era la fel de tînăr ca prietenul său din fotografie. Trenul se puse în mişcare. Despături scrisoarea.

„Prietene,

Lanţul întrebărilor asupra mortalităţii este confecţionat din pierderea transformărilor imobile (cum a murit băiatul de-atunci, în ce s-a topit tînărul care-am fost, ce voi deveni odată înhumat?). Pentru prelevarea duhorii ontologice rămîn de clarificat: sub ce formă şi-n ce ungher dormita pe vremea aceea monstrul care-nflori mai tîrziu? Ce hrană-l îngriji? Cîte sofisme-au fost împletite ca să-i stopeze elanul conştiinţei?

Bulgărele de bucurie se rostogoleşte-n saliva fetidă a zilei. Deprinderea adevărului face loc priceperii de-a-l ascunde. Am ştiut că eşti eul răsturnat în oglindă al lui Andrei de cînd v-am văzut pentru prima oară împreună, pentru că eraţi atît de asemănători. Era doar o chestiune de timp ca descărcarea să aibă loc, căci natura consideră antimaterie orice dublu. În vreme ce tu te cufundai în smîrcurile cuceritoare, el se expunea tot mai mult, condamnîndu-le. El îşi risca viaţa pentru semenii lui, tu îţi schimbai numele, făcîndu-i să te creadă mort (ultimul dram de decenţă pe care ai manifestat-o), te-ai tîrît afară din destin şi ai împlîntat cuţitul în rana pe care tatăl tău o deschisese în inima tatălui său. Plecînd de la cărţile sfinte, care susţin că omorîrea unui om echivalează cu omorîrea întregii umanităţi, un filozof îngropat în Elveţia anunţa că sîntem toţi oamenii care ne-au precedat. Tu eşti o excepţie.

În loc să-l protejezi, i-ai incendiat casa; în loc să-i aperi familia, i-ai ucis soţia şi copiii. S-au tăvălit secole de civilizaţie peste noi, incapabile să elimine pornirea barbară a promiţătorului animal revolut. Crezi că există vreo pedeapsă care să şteargă şi o memorie care să uite, o inimă care să ierte, o minte care să găsească raţiuni acestei nebunii?

Idealurile mele au fost îngropate-n cenuşa casei în care s-au consumat părinţii mei. Apusul tinereţii, trăit pe terasa aceea. Iubirea, o pasiune obnubilată în miros de anafură, prăvălită în mormîntul din spatele casei, în timp ce credinţa mi-a fost sfîşiată în ţipătul unei disperări pe care-o aud şi acum în insomniile mele sedate. Singura avere pe care-o păstram era amintirea prietenilor mei. Acum unul din ei este un om cu minţile rătăcite, hăituit de celălalt, hienă dresată şi plătită.

Armand”

Andrei mai privi o dată fotografia. Faţa plurinomică a lui Maxim radia seninătate. Indiferent de ce se făcuse vinovat, Armand estimase greşit. Ce era deşertăciune în viaţa lor, dacă, despărţiţi de distanţe, sisteme şi epoci, erau încă atît de legaţi? Gravitaţia lui pîlpîia în lumina prieteniei de dincolo de moarte. Porniseră din acelaşi punct. Viaţa i-a dus în locuri diferite. Nimic aberant.

4. „Ar trebui să vă apucaţi cît mai sînteţi în vervă”

14 Septembrie 1989

Oraşul m-a primit cu indiferenta răceală a unui bloc de marmură străbătut de vinişoarele unor personaje exuberante cum nu întîlnisem pînă atunci decît în cărţi pe care nu le mai citea nimeni. Placiditatea meteorologică o puneam pe seama începutului de toamnă, care l-a luat prin suprindere pe domnul Preda, rămas în urmă cu achiziţionarea lemnelor. Mai aveam două zile pînă să-mi încep noua carieră, aşa că aş fi putut dormi pînă la opt, dar frigul din încăpere, mai mult decît lumina într-o rînă a razelor de soare, m-a trezit înainte de vreme.

Din camera de dincolo am simţit miros de cafea proaspătă şi pîine prăjită. Mi-am tras halatul pe mine şi am ieşit pe coridorul dinspre baie. Doamna Preda, o femeie măruntă, m-a invitat la micul dejun. În bucătărie se afla şi Elvira, fata ei de 16 ani, îmbrăcată sumar cu un combinezon scurt şi aproape străveziu. M-am aşezat.

„E adevărat că sînteţi scriitor?” – m-a întrebat tînăra provocator, punînd picior peste picior.

„Nu în sensul unanim acceptat.”

A sprijinit cotul pe masă, a pus bărbia lasciv în podul palmei şi a întrebat languros fluturînd laba piciorului:

„Adică nu aţi scris niciun roman de dragoste?”

„Se face că nu am avut predispoziţia.”

„Ar trebui să vă apucaţi cît încă mai sînteţi în vervă”, insistă fata, aruncîndu-mi o privire cu un subînţeles care încerca să-mi scape. „Timpul iubirii zboară.”

„Într-o bună zi.”

„Să nu fie prea tîrziu…”

„Elvira!” – o dojeni maică-sa.

„Sînt prietena unui poet despre care toţi colegii s-au convins că are talent cu duiumul. Iar el mă consideră muza lui lirică. De aia-mi permit să mă bag, mamă… E înnebunit după mine!”

Am zîmbit, dar n-am învrednicit-o cu niciun răpuns. România e plină de poeţi geniali care-şi încheie afacerile ori la balamuc, ori în ştreang. Iar muzele îşi pierd feminitatea îmbătrînind la coada tigăii.

Cîteva găini se fugăreau prin curte. Din spatele clădirilor de dincolo de stradă, se auzi şuieratul unei locomotive şi ţăcănitul erotic al roţilor de tren, care se stinse în cîteva secunde. Fata se oferi să-mi arate locurile interesante ale oraşului, sugerînd să începem cu pădurea Ciric ori Grădina Botanică, pînă nu se face frig de-a binelea, dar am fost nevoit să refuz politicos. Vocea ei venea de departe. Deocamdată, îmi ajungeau complicaţiile existente. Cafeaua era excelentă, ziua se arăta impetuoasă. Aşa a şi fost.

Petrache Paladino mă aştepta tropăind în faţa Universităţii. M-a rugat să facem cîţiva paşi prin Copou, să-mi prezinte ce mai rămăsese din el. La ora prînzului ne-am îndreptat spre Casa Universitarilor, o instituţie antebelică adăpostită într-o clădire frizînd confortul antichităţii medievale, în care se afla un restaurant senil, pentru deservirea personalului academic fără pretenţii al urbei.

Am înaintat. La masa străpunsă de două raze răzleţe prin fereastra dinspre grădina din spate stătea Eva gînditoare. Cînd m-a văzut, faţa i se lumină, zîmbi larg, după ce furăm destul de aproape se ridică şi spuse:

— Ia loc, Petrache. Dumneata, stai aici.

Bătrînul făcu prezentările:

— Nepoata mea, Eva Paladino, fostul critic de artă Arhim Trifa.

— Am făcut cunoştinţă în tren, acum două zile, divulgă Eva în timp ce ne aşezam.

Ne-am mulţumit cu o alimentaţie frugală. După ce-a terminat, Eva s-a uitat la ceas, s-a ridicat. La ora două, avea un seminar.

— Sînteţi studentă? – am întrebat.

— Mulţumesc de compliment. Am absolvit acum patru ani.

— Complimentul este cu atît mai meritat.

— Sînteţi căsătorit, domnule Trifa?

— Puteţi să mă numiţi Arhim, dar, tehnic vorbind, s-ar putea să mai fiu.

— Nu aveţi certitudinea?

— Soţia mea a fost depistată cu complicaţii în tovărăşia unui ofiţer superior de Securitate şi în clipa în care-am reclamat adulterul, pentru că mi-am permis

cîteva libertăţi de expresie interpretate politic, introducînd figuratul la propriu, derivarea parasintetică şi afereza la persoana întîi, am fost pus la index, mi s-a întocmit dosar ca element antisocial, mi s-a dat şansa de a fi recuperat în provincie, la munca de jos, noţiuni la fel de relative ca bunăstarea poporului resimţită prin reprezentanţii săi cei mai de soi. Lucrurile s-au precipitat într-o asemenea brambureală, încît n-am nici măcar o idee vagă dacă, în clipa de faţă, au reuşit sau nu să anuleze contractul de căsătorie.

Seara am fost invitat să fac o vizită familiei Paladino, adăpostită într-o aripă încăpătoare a uneia din cele opt case pe care le deţinuse înainte de instaurarea paradisului proletar. După o cină frugală, boier Petrache s-a scuzat pe socoteala unei migrene şi s-a retras în camera lui să asculte *Europa liberă* la un păhărel de Madera, iar eu am rămas în salon cu Eva şi cu fratele ei, Cătălin. Acesta din urmă a adus o tavă cu nuci culese din curtea casei şi o carafă de vin fiert cu piper şi cuişoare.

În cinismul său lipsit de orice rudiment de inteligenţă, maiorul Rugină rostise o înşiruire de adevăruri confirmate. De ani de zile nu m-am mai simţit atît de bine în compania unor semeni. Nu e vorba doar de erudiţie, rafinament ori poziţie socială, ci de lăuntrica lor relaxare, scoasă în evidenţă de umorul subtil, de camaraderia naivă şi onestă. Mă consider norocos că am dat peste ei. Încerc să-mi imaginez un surghiun pe cont propriu şi viaţa mi se pare brusc mai frumoasă.

16 Septembrie

Luni dimineaţă, într-o lume total necunoscută, după ce-am fost înghesuit, călcat pe picioare, asaltat de mirosuri iuţi şi ţipete guturale în tramvaiul ticsit, am ajuns la noul meu loc de muncă.

Merceologul-şef, Proca Vasile, care urma să-mi coordoneze activitatea şi reabilitarea, m-a anunţat plin de sine că avea un băiat în clasa a X-a, muncit de insomnia poeziei scrise. Ca membru al cercului de literatură al şcolii, aflase despre mine de la un profesor de desen şi cînd auzi că am fost repartizat sub conducerea tatălui, mi-a citit repede cărţile, ca să mă cucerească.

Tînărul dorea să-i analizez poemele şi, în măsura perfecţiunii, să-l ajut să le publice, mai întîi într-o revistă literară de prestigiu şi apoi în volum cu prefaţă, la o editură serioasă. Scuza mea era că nicio revistă literară nu mai avea prestigiu, iar editurile se aflau toate, sub compresoarele nivelatoare ale cenzurii. I-aş fi spus noului meu şef cum stăteau lucrurile, inclusiv cum interpretez

abuzul liric la care mă supunea – căci unde m-ar mai fi putut exila de aici? –, dacă nu m-aş fi temut, absolut teoretic, să nu rănesc o persoană posibil sensibilă doar pe baza unei prejudecăţi, eventual nefondată.

A doua zi, domnul Proca mi-a adus un set de poezii compuse la pix de fiul său. Temerile fuseseră neîntemeiate, în sensul că nu s-ar fi pierdut nimic. I-am recomandat *Cînturile lui Maldoror*, Baudelaire, Rolling Stones şi Rimbaud.

1. Prinţul cel mare

În cadrul şedinţei de grup se făcuseră presiuni asupra puterii mele de apreciere. Încrederea oscila între anestezierea celorlalţi membri ori trezirea mea fără substanţe controlate (desedativizare colectivă). Din acest motiv, nu ştiam cu precizie unde mă aflam, dar cîteva ciudăţenii persistau trase la şapirograf în similarităţi indexate. În primul rînd, ce căutam eu sub acelaşi nuc cu Demo Parîng pe malul apei, după ce mă porcăise în fel şi chip, dar în mod special pe nedrept, cu argumente împrumutate din manualul de greţuri şi minciuni traficat pe cheiurile Bosforului vălăhit, cu mult sub nivelul lui de plutire intelectuală, într-o fiţuică din Dobrogea calcaroasă şi rurală? Primul imbold a fost violent, de răspuns direct şi primar, dar mi-a vorbit surprinzător de repede pentru obişnuinţa bîlbîiturii sale academice şi, surprins de cotitură, n-am avut timp să mă concentrez la atac:

— Trebuie să ieşim de-aici pînă nu vom fi dezactivaţi…

— Ce s-a-ntîmplat? Cum? Cînd?

N-ai să găseşti întrebări mai naturale şi precis pe atît de utile decît acestea trei, în ciuda incongruenţei. Dacă ai cui să le pui. Asta e problema: n-aveam. A fi dezactivat echivala cu moartea a doua.

Abia atunci am acordat mai multă atenţie peisajului încercuitor. Ne aflam în circumferinţa unei mixturi urbane, cu porţiuni familiare, altele doar transformate şi unele ca din hău necunoscute. Amestec de iad şi rai, memorie paradită, spaime nedesluşite. Structura părea concepută pe scheletul zonei Podu Roş, cam ce uitase un zeu arhitect între două visuri, doar că între noi şi celălalt mal curgea ceva mai consistent şi mai învolburat decît anemia fetidă a gîrlei banale. În stînga, spre Palat, am reperat o clădire din sticlă de vreo cincizeci de etaje, o aberaţie edilitară a locurilor, căci primul bloc de asemenea calibru doar prin preajma Germaniei Federale sau a razei geografice spre ţările arabe să mai

fi putut întîlni, din banii noştri de benzină, la mii de kilometri tăcere. Iar vegetaţia era de-a dreptul provocatoare, fără a fi falsă.

— Împlinirea fiecărui vis începe din străfundurile tale, dar pe drum se însoţeşte cu cine mai vine.

— Nu înţeleg ce vrei, dar nici cum am ajuns aici!

— Nu noi am fi în impas…

S-a dat după o tufă, în spatele unei terase luxoase, aşteptîndu-se, probabil, să-l pocnesc.

— Îi mai ţii minte pe părinţii mei? – făcu.

— Da, căzu replica mea. Taică-su fusese învăţător de mecanică, iar maică-sa, casnică la oala-minune. Gătea interesant, spusei, ca să ridic o punte între două tărîmuri jerpelite.

În timp ce mă străduiam să-i reconstitui grafic potrivit reziduurilor din arhivă, i-a scos la iveală. Doi bătrînei tăcuţi, puţin speriaţi.

— Nu ştiu de ce aveam amintirea că muriseră.

— O impresie perfectamente justificată de realitatea actului împlinit.

— Şi ce caută aici, în cazul ăsta?

— În primul rînd, ca să-ţi răspund cu minima onestitate/bunăvoinţă/năuceală, nu ştiu nici măcar unde ne aflăm.

— Se pare că într-un loc de conjunctură în planul excepţiei, timp real, nivel cuantic.

— L-am văzut adineauri şi pe tatăl tău.

Cînd pronunţarea s-a evaporat, n-am avut timp să fiu trăsnit de vestire, că tatăl meu îşi şi făcu apariţia în locul ei. După el, mama şi cîţiva tineri, pe care nu-i mai văzusem pe nicăieri. Priveau smeriţi, neîndrăznind să mi se adreseze.

— Avem în braţe o dificultate majoră, făcu Demo.

— Este pentru prima oară cînd nu-mi vine să te contrazic. Cum ne descotorosim?

— Trebuie să-i trecem pe celălalt mal.

Parcă dinadins, traficul era intens. Maşină după maşină şi tramvaie sofisticate zburau dintr-o parte în alta fără niciun alt hram decît periclitarea raţiunii de-a traversa.

— Îmi retrag ultima pronunţare. Mai există podul de lemn?

— Acum e o lucrătură de beton ieftin şi fier hidos, păzită de militari ori cum vrei să le spui.

— Putem vorbi cu ei, ne-om înţelege într-un fel.

— Încă nu eşti pe deplin convins că morţii n-au ce căuta pe malul ăsta? Chiar dacă noi ar fi s-o dregem într-un fel, pe ei cine ştie ce-i paşte…

— Nu ne rămîne decît să-i trecem înot.

— Dejucat.

— Motivaţii?

— Dată fiind locaţia, ora neprecizată, umbrele arborilor pe verticală şi uşurătatea atmosferică, s-ar putea să fie apa uitării… Dacă mitologia nu minte şi unii filozofi au dreptate?

— Mare pagubă… Ce te temi c-ai să uiţi?

— Nu poţi lua nimic în serios. Păcate ce se cer corectate. Fapte bune. Chestii. Informaţia că sînt părinţii noştri şi pe la jumătatea apei să-i predai curentului, derutat de feţe care nu-ţi spun nimic.

— Ăsta-i tîrgul, atunci: tu rămîi aici, cu problemele de dinainte şi citatele, iar eu am să încerc să le rezolv pe cele de-acum şi să-i trec dincolo, cu riscul uitării, al înecului, al capturării şi a tot ce ne mai poate declanşa o cefalee nesimulată.

— Eşti total inconştient de ce se poate *cu adevărat* întîmpla.

Avea dreptate. Ceea ce *cu adevărat* se poate întîmpla nu este la îndemîna oricui. De fapt, a nimănui, cu singura excepţie cunoscută, de care nu vroiam să dăm în clipele acelea în ruptul capului. Pe deasupra, calmul vizual interfera o prezenţă gălbuie de anesteziere. Nu prea puteai fi conştient în limpezime optimă de ceva anume cu asemenea îngrădiri. În timp ce el rostea aceste cuvinte iar mie îmi treceau prin procesator consecinţele lor, traficul s-a rărit ce s-a rărit pînă n-a mai avut încotro şi s-a declinat cu totul. Clar eram supravegheaţi. Am luat-o înainte, cu părinţii în urmă, zîmbind răsfirat. Demo închidea coloana, încruntat, bodogănitor, nemulţumit.

— Cine ştie cum, dacă şi cînd o să mai fim capabili să ne întoarcem pe malul nostru, odată depunerea parcursă…

— Cînd o să terminăm cu ei, lucrurile îşi vor fi intrat în ordinea anterioară, dacă suporţi tautologia, şi-atunci vom vedea ce-om mai putea drege.

— Adevărul e o decepţie stratificată.

Puteam să-l contrazic exact atunci? Parcurgeam splaiul în sens invers noţiunii de circulaţie acceptată. Peisajul continua să fie mirific întocmai unei flori carnivore care-şi atrage victimele prin colorit, forme şi mişcări lascive. Ne-am oprit în direcţia unui bloc cu zece etaje din vecinătatea podului transformat. Era ceea ce ştiam, doar că lăcuit într-o curăţenie ce putea fi dată de exemplu ambasadei canadiene.

— N-ai decît să trăieşti în fantezie, făcui, dacă realitatea îţi impune prea multe nemulţumiri.

— Aici s-ar putea să avem o altă problemă, spuse. Dacă e un sălaş aievea

pentru ei, e limpede că noi n-avem ce căuta. Ca dovadă, de aceea nici nu-i mai iubim cu tăria de pe vremuri.

— Să-i lăsăm să intre singuri în acest necunoscut?

— Tu nu vezi că-s nişte străini pentru noi? Mă simt mai atras de orice persoană de pe malul lăsat decît de ei. Ne-am făcut datoria…

N-am apucat să dezbatem subiectul, că văzurăm doi păzitori înarmaţi îndreptîndu-se agale dinspre pod spre adunătura noastră pestriţă. Ne bulucirăm cu toţii înăuntru, panicaţi care cum apucam. În jumătate de secundă am fost reduşi la numitorul comun al spaimei: neantul ne aştepta rînjind plin de sînge cu mîna pe bărdiţă. Prinţul cel mare.

2. Radiografia ratării

Cu cîteva zile înainte de-a pleca spre România, primise o scrisoare de la Vanghelo Panabe. În timpul zborului, anxios din cauza multitudinii virtuale, o deschise fără să-şi fi amintit de ea şi-o citi cu surprindere.

„Bunul meu prieten,

Începusem să cred că totul e zădărnicie sub tone de praf şi plete fîlfîite de vînt. Clătinată încrederea în ceea ce nu mai era. Zilele acelea nu se întorc, puteam să mă dau de-a dura. Cu pasiune poţi învia un cadavru, dar nu un întreg cimitir. Am învăţat că trebuie să fii răbdător şi alert dacă vrei să-ţi păstrezi dreptul la şansă.

Mă întorc la ziua de 19 noiembrie 1995, cînd ABC a transmis *Free as a Bird*. Evenimentul în sine era excepţional, căci, după 25 de ani de la desfiinţare (10 aprilie 1970), în ciuda numeroaselor încercări eşuate de a se întruni, aruncate în abis odată cu asasinarea lui John Lennon, petrecută cu zece ani după primul eveniment şi cu 15 înaintea celui din urmă, Beatles parcurgeau miracolul reunificării celor mai complementar dispuse minţi muzicale stîrnite vreodată într-un colectiv funcţional. Chiar dacă una dintre ele trebuia să vină din Infern.

Îţi înşir această dare de seamă confident că numai unul ca tine poate cuprinde nuanţele întoarcerii la structură, din cauza melomaniei şi a surghiunului. La mii de kilometri distanţă de toţi prietenii, morţi sau agonici, singur printre străini politicoşi, neînţeles în cultură, pustiit în perspectivă, urma să asist la un exerciţiu de reanimare capabil să mă reaşeze în faţa propriului

trecut. Nebunia nu este altceva decît extensia materială a unui ideal în care nu poţi înceta să crezi, în pofida raţiunii. Ea încetează în momentul materializării.

Cînd ABC a început să desfăşoare filmul, tensiunea la care mă supunea caracterul ireal al evenimentului, anunţat cu morga apocalipsei de piaţă specifică televiziunilor americane, care fac artă din manipulare nevrotică şi profit din necesităţi create, a fost spartă în mii de cioburi de primele note ale cîntecului. Întoarcerea în timp nu era doar posibilă, ci perfect normală. M-am regăsit în căderea generaţiei noastre executate în spatele Cortinei de Fier. Umilinţă, hazna, gratii, cîini poliţişti, steagul roşu al partidului comunist.

În jurul meu, venind de nicăieri, prin coridoarele capilare ale tinereţii eterne, s-au strîns mai întîi spiritele celor plecaţi cu viză definitivă, ca marcă a respectului pentru senioritatea funerară: Costel Ulinici, contrabasistul sufocat în comunism şi înecat în exil; Cornel Cojocaru, care a ţinut să meargă pe urmele lui Duane Allman dincolo de metafora rock-ului; Adam Amarandei, desprins de ultima sa toamnă la 20 de ani cu trei bătăi de inimă; Virgil Străistaru, statornicul model al prieteniei rămase cu motoreta în pană; Virgil Mazilescu, îngerul fără o aripă împingînd poezia cu roţi de fum prin hîrtoapele prozei, Petru Aruştei, pictorul genial de păhărele de molid şi catedrale virtuale.

Observam un fenomen ciudat: nimeni nu pretindea nimic, deşi toţi fuseseră nedreptăţiţi. Apariţia lor părea mai puţin stridentă decît a poştaşului la ora prînzului. Roua munţilor, scalda dimineţii, heleşteu la margine de sat.

După ei au venit şi ceilalţi, călătorind din diferite direcţii, cu denominatorul lipsei de preocupare. Ce fusese ciudat dar posibil în cazul unor morţi se arăta de-a dreptul miraculos în venirea celor în viaţă. Nu ne mai văzusem de mult, unii nu mă recunoşteau, alţii abia răspundeau la salut. Sîntem un pumn de răzvrătiţi cu slăbiciuni sociale.

Camera se lăţise la proporţiile şi forma sălii de concerte a Casei de Cultură a Studenţilor, care se umplea progresiv prin calea de trecere. La balcon, în primul rînd, cu coatele pe balustradă, Laurenţiu Cojocaru, arogant ca-ntotdeauna, conştient parcă de faptul că va fi denumit într-o zi cel mai inteligent cititor de cărţi proaste; lîngă el, nedezlipiţii Vişan şi Iorgulescu; jos, în stînga, în al patrulea rînd, Hoppy Winkler, scriitorul pentru care orice motiv era bun să justifice refuzul scriiturii – am putea denumi asta o pierdere, dacă n-ar căpăta aura unei virtuţi nematerializate; lîngă el, Gică Racoviţă, frate de sînge şi arest, Daddy Herling, copilul răsfăţat al mătuşilor occidentale, Lulu Doftana, în aceiaşi Levi-Strauss din 1968, cu nasturi de cupru; două rînduri mai în spate, Angelica Vieru, care era atît de frumoasă încît ar fi putut fi folosită la stingerea incendiilor; alături, Eugen Cicoveanu, fotbalistul de nobilă măreţie printre

blocurile cu patru etaje din spatele Şoselei Naţionale; în rîndul privilegiaţilor, şugubăţul serios Nic Manea, poet pînă la urmă adormit în podgorie, împreună cu Dorin Spineanu, revoltatul cu prea multe cauze, şi Costică Iriciuc, creatură contorsionată cu simţul raptului şi al umorului; un scaun la dreapta, Dan Alexe, românul rătăcitor printre uliţe flamande, halbe müncheneze, pictograme asiatice, lua poze cu un aparat de-o penibilă antichitate; în partea opusă a sălii, singur pe o rază de cinci locuri, Duţu Voroneanu, argintul viu al unui oraş amorţit; în rîndul al doilea, Nicu David, arhanghel săpător de morminte, care avea să ne-ngroape pe toţi, Liviu Huţanu, băiatul dispărut sub anunţuri date la mica publicitate; chiar în mijloc, Baronul Necula, colecţionarul clasamentelor BBC, în mare vervă cu renascentistul Sorin Simion şi poetul Daniel Lascu, distilator ambulant de parfum, poate nu întîmplător aşezat lîngă Ana Cojan, zîna legănată în farmecul pădurilor interzise, rîzînd aprins cu Dan Arsenie, zburător speriat de gloria cătuşelor zornăind pe aripi; într-o umbră prăvălită de la balcon, Lidia şi Liviu Cangeopol, visătorii încercuiţi ai micilor oraşe de la scara C; în spatele lor, în picioare, Florin Staverescu, generalul mahalalei londoneze din Copou, perorînd cu Jacques D'Albon şi Neculai Acsinia, pînă în celălalt colţ al fundalului, cu Costel Buţă etalîndu-i trucuri de cartofor lui Tinu Cozmincă, Relu Balosin pregătindu-şi undiţele, Nuţu Chiriac jucînd 66 cu Babanu, cît şi alţii, venind de pe holuri, cu care-am schimbat saluturi întîmplătoare, dar care fuseseră în urbea natală repere de cînd am făcut ochi: Mihai Ursachi, zeul melancoliei ridicat din rîpele rupte ale Ţicăului, Nansi Brandes, inventatorul mirajului rock de Bahlui, Cezar Ivănescu, bardul adăstînd pe leviatan în străfunduri… Pînă şi pe tine te-am zărit într-un colţ. Toată tinereţea strînsă într-o sală exilată, trasee sfîrşite în faţa unei scene atemporale.

Ciudata retorică a memoriei… Viitorul nu există, istoria este arta îmbălsămării. Viteza luminii străbate un cadavru fără sfîrşit. Pe un ecran imens, coborît din tavan pe acordurile peisajului reconstituit, se derula darul nemuririi noastre pasagere. În 4 minute şi 26 de secunde, realizatorii reuşiră miracolul de-a strînge în logica incoerentă a visătorului rămas în afara evoluţiei o cantitate ilicită de elemente decorative din inventarul universului Beatles.

Chiar dacă aş avea acces la puterea necesară, nu m-aş putea ruga pentru redobîndire. Ireversibilul înseamnă viaţă – pierderea, cîştig. Toate acestea trebuiau să se termine într-un fel. S-au terminat. A fost puţin? A fost de-ajuns? A fost totul…

Nouă ani mai tîrziu, la 28 septembrie 2004, un alt eveniment a traversat strada. Practic, despre asta voiam să-ţi scriu de la bun început, dar n-aş fi reuşit fără un preambul de reaşezare a cadrului.

Izbînda înfrîngerii nu-i decît o capcană mintală în care intrăm fără să ne împingă nimeni. Cele patru forţe ale universului coexistă în fiecare din noi. La urma urmei, a fi un ratat este privilegiul rarefiatei categorii de indivizi care ar putea să atingă cerul, dar care, crispaţi de spaima eşecului, preferă să aterizeze înaintea verdictului. Este ceea ce i-a lipsit lui Icar, îngerul căzut.

Unul a reuşit să se strecoare cu abilitate din această cursă. Unul care zbură intact pe deasupra gropii cu excentrici. După o copilărie chinuită de un tată despotic, în ciuda handicapului unei urechi surde din naştere, Brian Wilson a găsit în muzică tărîmul unde o personalitate strivită putea înflori printre crăpături şi movile de moloz. Cu o uşurinţă frivolă, a ajuns, încă adolescent fiind, un compozitor nu atît prolific, cît celebru. Cînd, în 1965, cei patru britnici au produs *Rubber Soul*, limita supremă a genului la acea dată, Brian Wilson a conceput şi realizat *Pet Sounds*, împingînd restrîngerea spre margini. John Lennon şi Paul McCartney i-au telefonat să-l felicite pentru incredibila lui capodoperă, după care s-au apucat să tortureze cizelarea la monumentul *Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band*. Anticipînd ferocitatea răspunsului, Brian Wilson se pornise să conceapă deja pasul următor.

Tuburile de oxigen, merindea, energia, cheful şi motivaţia s-au terminat la jumătatea urcuşului. Un cumul de factori abuzivi, printre care şubrezenia relaţiilor, alcoolul, drogurile, îndoiala înnăscută, paranoia dobîndită, l-a determinat pe tînărul de 24 de ani să cadă într-o depresie nervoasă, desăvîrşită prin curmarea definitivă a proiectului. Acum, noţiunea definitivului este total iluzorie în relativitatea dumeririi noastre, chiar dacă s-au scurs 38 de ani de atunci.

Istoria a condensat în acest răstimp grămezi de coborîşuri: Neil Armstrong a păşit pe Lună, Beatles s-au destrămat, Jimi Hendrix s-a lepădat de noi, Janis Joplin, Jim Morrison şi Gram Parsons, după cum i-a dus capul, războiul din Vietnam a luat sfîrşit, preşedintele Nixon a fost alungat în umilinţă, lunga vară a iubirii a devenit toamnă şi moda hippy s-a zăpăcit în banal, Eric Clapton a fugit cu Pattie Boyd ca să fie protagonistul unui divorţ dramatic, Lennon a fost asasinat, Kurt Cobain s-a născut, a trăit, a uimit lumea şi a murit, comunismul s-a prăbuşit în propria latrinitate, ţările s-au făcut bucăţi, doi membri ai formaţiei Beach Boys au murit, generaţia anilor '60 agoniza decimată în fel şi chip, au apărut fenomene care nu existaseră şi s-au stins faruri care nu mai interesau.

În insectarul minunilor trecute, Brian Wilson îmbătrînea secţionat de uitare în pixida colecţionarilor. După ce ani de zile admiratorii săi aşteptaseră paradisul promis, şi-au îngăduit tendinţa de-a deveni circumspecţi: în faţa

nenumăratelor încercări eşuate ale fostelor glorii de-a reveni în circul arenei, nu-şi mai doreau decît ca idolii de odinioară să nu se facă de rîs. Din direcţia acestui caz nu venea nicio primejdie: Brian Wilson nici nu voia să i se-aducă aminte că, în tinereţe, cutreierase vise dincolo de nori.

Toate acestea pînă într-o zi senină a anului 2004, cînd, după aproape patru decenii de sucită delăsare, anunţă reluarea concepţiei de lucru la opera ucisă-n culise. Nu cunosc amănuntele strîngerii, îmi închipui c-au fost destule, vrafuri de ore de muncă, entuziasm răsfrînt în temeri, improvizaţiile conectării şi tot ce-a dus la definitivare în studiouri, parcuri, biblioteci. Un travaliu supraomenesc, dacă asculţi opera. După apariţie, B. W. a intrat în stare de şoc din cauza reacţiilor pe care le-a generat.

Nu-ţi spun ceva ce nu ştii, dar nici nu mi se pare normal să nu mă-ntreb: cum ar putea un disc să fie povestit? Tot ce-ţi pot dezvălui este că nu seamănă cu nimic din ce s-a compus pînă acum, traseul unui drum precar, irepetabil, cizelat pînă la manie, înzestrat cu o structură modulară şi o tratare simfonică printre curţi de sezon, dealuri cu măsuri mănoase şi hambare ticsite de ritmuri. Compendiul este colectat din teme, unele recurente, altele complementare, uneori succedîndu-se într-o dinamică de cinematograf buf, alteori dezvoltîndu-se în balade vulcanice, punctînd istoria unei naţiuni în plin proces de uitare a vechilor superstiţii, de înrămare a decepţiilor. Pe scurt, capodopera postumă a unei epoci care-şi jucase ultima carte.

Mai mult decît performanţa artistică în sine – şi cred că foarte mulţi admiratori au resimţit acelaşi surplus, am fost motivat de himera că pînă şi-un proiect atît de amînat, pe care nici autorul nu-l mai credea posibil, poate să prindă aripi şi să fîlfîie cu ele.

O spun cu ferită stînjeneală: poate că aceste gînduri sînt doar oglindirea minuţioasă a frămîntărilor unui individ care îmbătrîneşte fără a lăsa nimic în urmă. Eşecul meu nu poate mişca istoria lumii, nici în bine, nici în rău, în schimb o poate face mai sobră. Opera reluată a lui Brian Wilson mi-a explicat de ce mai există o speranţă în tot ce visăm şi o circumstanţă atenuantă pentru ceea ce s-a dus. Fiecăruia dintre noi i s-a repartizat o raţie de împlinire. Unii au cunoscut privilegiul unicităţii, dacă ar fi să vorbesc şi despre excepţiile care au zburat singure. Pentru noi, toţi ceilalţi, pasagerii unei nave al cărei pilot a murit din cauza depresurizării, există pînza freatică a salvării. O clipă fără sfîrşit, o eternitate relativă. Dar dacă, aşa cum susţineau misticii medievali, într-un univers total orice poate simboliza orice, atunci, fără îndoială, reuşita unui ratat consemnează reversibilitatea oricărui eşec.”

3. „Viaţa nu cedează!”

Hubert expuse două foi împăturite. Lavonia observă că erau rupte dintr-un caiet.

— Ce-i asta?

— Citeşte.

„Atîta timp cît ai unde să te întorci, imperfecţiunea ta este salvarea ta, iar moartea rămîne deficitară.

Acum sînt singur. Nu ca o consecinţă a neputinţei ori a contextului. Din cauza acestei predispoziţii mă aflu aici. La cîţiva paşi de oraşul fremătînd ca un carnaval obosit, în spatele dărăpănăturilor. Un gardian cu faţă de boxer ghinionist mi-a spus că măsurile de protecţie sînt pentru prezervarea liniştii pacienţilor. Doctorul S, mai puţin diplomatic, ţine de altă convingere: izolarea de-aici asigură somnul furiei de dincolo, domolită de consecinţa pe care-o-ntrupăm. Două lumi sufocate de propriul delir separate de poarta casei de nebuni pentru asigurarea balansului.

De foarte puţine ori mi se-ntîmplă să mă furişez spre ieşirea de la stradă. Prefer răcoarea livezii din spatele clădirilor. În general, n-am altă grijă decît angoasa pe care mi-o inspiră posibila confruntare cu supravieţuitorii. Pe durata drumului de la aeroport, am preferat să citesc o carte de versuri scrisă de-un fost prieten, pe care, dacă aş fi privit pe geamul taxiului, aş fi avut şansa, destul de teoretic vorbind, să-l văd înaintînd, gîrbovit, lugubru şi pleşuv, pe lîngă băltoace şi garduri. Dacă nu mai aveam energie să-mi privesc ruinele în ochi, la ce m-am întors? Trebuie să existe neapărat o motivaţie? Lumea-i plină de ele. N-ai decît să-ntinzi mîna.

Într-o zi, trecînd pe lîngă biroul Evelynei, am zărit ochi scăldaţi în lacrimi. Pentru o tînără stenică, era surprinzător. Probabil că i-a murit mama, mi-am zis. N-am îndrăznit să întreb, ca să nu provoc o decepţie într-un loc inadecvat deschiderii. Ziua trecu şi, la plecare, Helga mă opri să-mi afle părerea despre tragedia colegei.

Nu ţin să-mi fac păreri cu orice preţ nici asupra evenimentelor pe care le cunosc, cu atît mai puţin despre ceva ce nu ştiu. I-a murit mama?

Thomas a fost diagnosticat cu cancer la pancreas.

Soţ? Frate? Tată?

Thomas despre care vorbim e un *doberman*. Din nefericire, boala a fost descoperită prea tîrziu.

Grav, nimic de zis, totuşi nu-i decît un cîine! – am spus.

Uneori, un cîine poate însemna o grămadă pentru o fiinţă singură.

Dacă ai coborît pînă la echivalarea universului cu interiorul blănii unui patruped, ce te mai poate atinge?

Ajuns în micul apartament din Rego Park, pe care nici după zece ani nu mă obişnuisem să-l numesc „casă”, am constatat că nu-mi găsesc locul în calmul canapelei din faţa televizorului. De fapt, agonia unui cîine pe care nu-l văzusem niciodată, ridicola disperare a unui stăpîn cu care nu schimbam prea multe conversaţii au declanşat în mine un mecanism care, în ultimă instanţă, m-a tîrît unde mă aflu acum.

Din sursele Helgăi, prietenă cu directorul Departamentului de Cadre şi Angajări, tînăra rămăsese orfană înainte de-a-şi încheia copilăria. Un unchi milostiv a ajutat-o cu găzduire pe durata cursurilor gimnaziale, pînă a fost capabilă să se susţină singură. La 20 de ani s-a căsătorit cu un homosexual aflat în permanenţă sub moliciunea drogurilor. La 22, a divorţat, rămînînd cu garsoniera şi resemnarea pentru drumul unei vieţi lipsite de ornamentul fericirii împărtăşite.

Într-o sîmbătă dimineaţă, se plimba fără nicio ţintă printr-o piaţă din Long Island, străjuită de magazine ieftine, umbre lungi şi arbori plantaţi. În faţa unei prăvălii care desfăcea alimente pentru animale de casă, văzu o doamnă încărcată de bijuterii, la picioarele căreia, într-un coş de nuiele, dîrdîiau doi pui de doberman de trei săptămîni. Dacă n-aveai o descriere independentă a rasei, ar fi fost imposibil să bănuieşti cîtă ferocitate le desemnaseră geneticienii germani, plecînd de la proiectul poştaşului Karl Friedrich Louis Dobermann. Cînd s-a aplecat asupra lor, unul din ei a rămas impasibil, privind-o cu ochi trişti, celălalt s-a ridicat spre ea. L-a luat în braţe, l-a mîngîiat, l-a strîns la piept şi, în ultimă instanţă, l-a cumpărat. E posibil ca instinctele ei înşelate, de femeie, de mamă, de soră, de copil singur pe lume, să-şi fi găsit alinarea în privirea amară a căţelului. Aşa a luat naştere conceptul de Thomas.

Cînd se întorcea de la serviciu, Thomas o aştepta în spatele uşii. Cînd se trezea dimineaţa, Thomas o privea de la picioarele patului. Cînd urmărea o emisiune la televizor, Thomas stătea alături de ea, pe canapea. Într-un cuvînt, cu excepţia orelor de lucru, erau nedespărţiţi. Deşi separaţi de taxoni supraspecifici, cei doi formau o coeziune care ignora barierele limbajului. Agresivitatea lui, expusă într-o zi de duminică, în parcul din faţa blocului, cînd, fără a fi fost provocat, sări în gîtul unui moşneag liniştit, punîndu-l pe fugă, îi legă şi mai mult, din moment ce era evident că numai Evelyn era capabilă să-i domolească violenţa genetică.

Pentru o vreme, cu aprobarea Helgăi, Evelyn şi-a îndeplinit îndatoririle de-

acasă, pentru a-l putea îngriji pe Thomas, căruia îi fusese îndepărtată tumoarea şi reciclat deznodămîntul. În primele zile, şi-a trimis cu conştiinciozitate materialele pentru secţia financiară a ziarului, răspunzînd prompt solicitărilor de cercetare în arhiva specifică pentru întocmirea analizelor de sistem. După o săptămînă, meticulozitatea ei proverbială începu să şovăie. Notele veneau tîrziu sau conţineau erori de apreciere. După alte trei zile, au încetat cu totul. La telefon nu răspundea, mesajele rămîneau necitite. În sîmbăta următoare, Helga mă rugă s-o însoţesc la apartamentul ei.

Nu locuia prea departe de mine şi, cum nu aveam ceva mai bun de făcut, cum nu mai aveam de ani de zile, am acceptat s-o însoţesc. Am coborît în metroul M, am luat autobuzul Q54, ne-am hurducat prin Middle Village, am ieşit înainte de Bulevard şi-am pătruns în scara luminată a blocului. Ne-am pierdut într-un lift cu miros de medicamente, am ajuns la apartamentul destinaţiei, am sunat. Picioare lipăind, zornăit de chei, uşa fu deschisă, Evelyn, încercănată şi suptă, ne lăsă înăuntru. O mireasmă apăsătoare ne izbi în gît după doi paşi. Helga a dus mîna la gură. Draperiile nu fuseseră ridicate, iar apartamentul se descurca cu lumina cîtorva veioze care sfîşiau bezna în zdrenţe lugubre. Dintr-o încăpere se auzea aria Isoldei la moartea lui Tristan în viziunea wagneriană.

„Aş putea să vă fac o cafea sau un ceai, dacă doriţi”, ne-a îmbiat Evelyn cea pe care-o cunoşteam, dar vocea ei sugera îndoială.

Am declinat. Ne-a încurajat să înaintăm. Dormitorul era îngropat în beznă. Linii de umbră cădeau pe lîngă noi, înaintînd în trosnetul de valuri tocite ale parchetului. Corpuri uşoare de mobilă se întrezăreau pe lîngă pereţi. Aprinse lumina candelabrului, care ne orbi, se dădu într-o parte.

„Viaţa nu vrea să cedeze”, ne puse în gardă.

În mijlocul încăperii, pe o saltea aşezată direct pe podea, se afla ce mai rămăsese din cadavrul lui Thomas, intrat în putrefacţie abisală. Salteaua avea un luciu straniu. Am mai făcut un pas. Mii de viermi albi, *chrysomya rufifacies*, alcătuiau o pătură mişcătoare delimitată de marginea saltelei, cu nuanţe schimbătoare şi un aproape imperceptibil scrîşnet de mandibule gelatinoase. Am aruncat o privire Helgăi, care rămăsese împietrită de nebunia scenei, m-am întors pe călcîie şi-am ieşit neanunţat.

În mod obişnuit, oamenii sînt nesimţitori în dreptul pagubei suferite de alţii, dar ce nu reuşesc ei să vadă este că o fiinţă pierdută poate reprezenta esenţa unui univers al posesiei mutuale, al loialităţii, al compasiunii şi încrederii. Un univers complex cît o lume care nu mai există. Este ceea ce m-a determinat să mă întorc lîngă oraşul meu animat doar de viermuiala morţii evocate de leşul

unui cîine-n descompunere, pentru că Evelyn, în înţeleapta ei discordanţă, înţelesese că numai prin oroare îi va fi cu putinţă să scape de trauma regretului. Sînt evenimente care te bîntuie toată viaţa, revin în vis ca o iubire neîmplinită, îţi apar înaintea ochilor în străfulgerarea neonului unei intersecţii murdare, îţi apasă bătăile inimii în ritmul unui dans mortuar. Nu puteam fi în altă parte nici dacă aş fi fost capabil să mă desprind.”

— Hubert, omul acesta scria din saloanele casei de nebuni? – îl întrebă Lavonia. Este vorba cumva de Ran Domnaru?

— A murit acum doi ani, i-a răspuns bărbatul.

— Fusese diagnosticat?

— Era un om în faţa căruia te simţeai umilit de ruşinea că exişti.

— Ştiai că a fost cel mai bun prieten al lui Karma?

— Ştiam…

∞ Despre dragoste

„Omul nu va birui prin putere”

(Samuel, 2:9)

Iubirea nu este o insulă pentru doi unde inhalezi calmul poetic al substanţei printr-o coală de hîrtie, ci nebunia colectivă a unei populaţii complexe controlată de un virus salvator, ai cărei membri nu sînt interesaţi dacă se îndreaptă spre oroarea morţii (pentru că ar exista temerea dezasocierii), ori efuziunea fuziunii eterne (aliniată cu blazarea). Iubirea sprijină formarea unei suprarealităţi în cadrul căreia categoriile temporale devin irelevante. În aplicarea ei practică, îndrăgostiţii nu au o speranţă de viaţă cu mult mai rodnică, deşi studiile indică o îmbunătăţire substanţială, ci îşi pierd, pur şi simplu, interesul în numărarea clipelor. Ei sînt nemuritori cu drepturi depline pe durata sentimentului.

*

Înţelepţii lumii au tranşat conceptul în categorii şi au ajuns la concluzia că două se detaşează prin specific de celelalte forme: *eros* şi *agape*. Una ar fi caracterizată prin egoism, în limita unui cuplu implicînd o necesitate emotivă în vederea procreării, cealaltă ar cunoaşte transcendenţa înălţării spiritualizate, îmbibată cu altruism, contaminînd specia şi chiar întreaga creaţie (cu prelungirile ei omeneşti). Făpturile grave cu scadenţa superficialului au avut tendinţa să adune cele două tipuri în mediul antinomiei, cînd ele sînt, de fapt, faţetele aceleiaşi reglări. Fără prima, care dezvoltă premisele, cea de-a doua, care le extinde aria de acoperire, n-ar exista.

*

Din selecţia părerilor cerebrale, iubirea înmănunchiază trăsăturile pozitive ca o sabie ridicată să prezerve pacea, lucrează în detrimentul slăbiciunii individului, în reparaţia rătăcirii sociale şi orbirii filozofice, în dauna disperării

şi a meschinăriei, a nepăsării şi a singurătăţii. Într-un moment de solitudine dezamăgită am găsit şi eu forţa de-a zămisli ceva ce trebuia să distrug. Să-mi întorc faţa scîrbit. Să detest cu îndreptăţire. Să nu înţeleg sub raport nici ca aberaţie, nici ca folos. Dragostea m-a determinat să rămîn.

Un ziarist mi-a solicitat odată un interviu, fără a şti cu exactitate cine sînt şi ce răspunsuri aş fi putut să-i dau. M-a întrebat dacă ar fi cu putinţă găsirea unui leac universal pentru toate nefolosinţele care macină lumea. Primul imbold ar fi fost să răspund: Dumnezeu. N-aş fi greşit, dar nici el, nici cititorii lui n-ar fi înţeles pînă la nivelul cerut de o asemenea revelaţie. Dumnezeu este energie infinită şi iubire fără deteriorare. Oamenii l-au prefăcut în indiferenţă, nedreptate, absenţă, cruzime, răutate, dîndu-I chip după lumina lor. Aşa că am răspuns fără ezitare: Iubirea! Exprimam o tautologie, desigur.

*

Pe vremuri, în fiecare oraş, cît de mic, după revoluţia de emancipare a sentimentelor şi înainte de exilarea lor în banal, exista în orice moment o pereche de îndrăgostiţi cărora nu le păsa de trecerea interesată a lumii. Ieşeau înlănţuiţi cu tandreţe, se plimbau pe străzi fără nicio ţintă, ca şi cum, pornind din generozitatea lor intimă, doreau să împărtăşească lumii leacul devorator al răului. Nu erau frumoşi, nici tineri, nu erau celebri, dar purtau cu ei aura unui cumul de însuşiri de o forţă care le permitea recunoaşterea spontană a frumuseţii, a bunătăţii, a nobleţii şi curajului, dezbrăcate de ambalajul cultural al cuvintelor de carte. Căci accesul iubirii asigură universalitatea mai mult decît stăpînirea limbajelor.

Cîte taine mai există în crusta lumii acesteia care să permită intrarea tuturor fără nicio pregătire? Moartea? Mîntuirea? Mila? Psihiatrii, preoţii şi gardienii îţi vor răspunde în cor ce trăsătură comună le lipseşte criminalilor: Iubirea! Le lipseşte şi multor oameni cuminţi, la drept vorbind. Compasiunea n-are interdicţia de a duce la comiterea unei aparenţe folositoare, dar sufletul caritabil poate fi îngreţoşat de murdăria săracului complăcut în nevoie, îl ajută fără a-l iubi, se ridică să-i ia apărarea din plinul datoriei impuse, nu pentru că inima lui ar vibra în unisonul freatic al nesfîrşirii.

*

Definiţia iubirii cuprinde simpatia chimică, armonizarea fizică, sensul matematic, înlesnirea biologică, raţiunea artistică, atracţia trupească/

intelectuală/biografică, pierderea sugestivă, dorinţa împlinirii totale, plutirea muzicală, saltul mutaţiei din starea de noroi, comuniunea finală. Teologii aplecaţi asupra Bibliei vor promova două calităţi calificatoare în perimetrul celestităţii postume: Credinţa şi Pocăinţa. Ei bine, la o privire mai atentă, iubirea se plasează deasupra, pentru că le cuprinde pe amîndouă.

Cîntată de poeţi, colorată de pictori, povestită de scriitori, motivată de filozofi, radiografiată de cineaşti, adorată de compozitori, venerată de teologi, deopotrivă creştini, musulmani ori budişti, tineri sau bătrîni, bogaţi şi săraci, înţelepţi ori naivi, Iubirea constituie imnul global al istoriei care a străbătut cu fruntea demnă toate punţile ostilităţii şi ale alienării, dar măsura cea mai dramatică este dată de fiinţele extreme: îngerii îşi dedică întreaga existenţă pentru a-i oxigena frumuseţea, Dumnezeu însuşi a ales-o să-I fie raţiune supremă.

*

O singură anagogie regresivă reţinem la scară minoră ca mărturie practică: fenomenul intersecţiei Haight-Ashbury, San Francisco, iunie-august 1967, rămas în istoria recentă drept *vara iubirii*. Cea mai mare ratare a conceptului, din cauze care ţin de neglijenţa fiinţei mai degrabă decît de imprecizia desenului. În părţile lui de reuşită fenomenul reprezintă una dintre cele mai profunde înălţări ale naturii umane. Un eşec dătător de speranţă. Unul din experimentele lui Edison în căutarea filamentului perfect. Calea perfectibilă. Aşteptarea pregătită a repetării.

*

Iubirea este mai puternică decît Inteligenţa, deoarece asigură necondiţionat participarea la divinitate. Iubirea este mai tare decît fiinţele de dincolo de nori, din moment ce Răul păleşte şi dispare în prezenţa ei. Să fii atît de inteligent încît să-ţi cultivi iubirea şi atît de puternic încît să-l anihilezi pe necruţătorul vrăjmaş cu mîinile goale. Ivan Karamazov susţinea, de dragul controversei teoretice, că dacă Diavolul n-ar fi existat, omul l-ar fi creat cu siguranţă, după chipul şi asemănarea lui. Omul după chipul lui Dumnezeu, Diavolul în descendenţa creaturii. Destinul transcendenţei se închide în cerc. Raţiunea pentru care Eli’havar a optat să rămînă în iadul lumii a fost dragostea Lui pentru noi.

*

Nu poţi să iubeşti la infinit şi să nu primeşti, măcar parţial, iubirea înapoi. Pînă şi urletul fiarei între munţi este răsplătit de ecoul pietrei. Puhoaie de iertări, radiaţii de înţelegere, chingi cardiace întăresc universul dintr-o parte în alta. Moartea este calibrarea desfacerii în particule. Un proces vertical, fără ingerinţe psihosomatice. Iubirea este viaţă necalculată. Vîrtej înălţător. Curgere impetuoasă. Iubirea uneşte gratiile capcanei pentru cel căzut. Dacă avem de ales între cele două, întotdeauna vom alege iubirea. Este tot ce nu avem şi ne poate asigura întoarcerea acasă. Aparenţa unui nimic avînd puterea de a cuprinde întregul.

2. Moartea concentrică

Ajuns în casa tatălui, se prăbuşi în plăpumi. Din cauza oboselii, a tulburării evocate, voluptatea frigului scandinav şi asasinarea asistentului, dormi 24 de ore. Exceptînd patul în care zăcuse, cearceaful mototolit grămadă, o pernă căzută în cap pe covor şi faptul că dormise în hainele cu care fusese pe drum, în casă totul era la locul său. Cînd se trezi, deveni conştient şi de ciudăţenia că nu-i era foame. Îşi simţea trupul amorţit, iar mintea, deşi activă, prefera să evite realitatea imediată, purtîndu-l în amintirea plimbărilor pe potecile din jurul Văratecului.

Alunecă în iluzia unei amintiri pe care nu şi-o amintea, hoinărind printr-o poiană străpunsă de raze crude, în ciripitul înteţit al unor păsări ascunse prin brazi costelivi şi tufişuri turmentate. Şerpuiala izvorului de smirnă se-mpleticea în bîzîitul fierbinte al bondarilor scuturînd flori, vîrfuri de troscot. Vîntul căra un voal de răcoare prin lenjeriile moleşite ale zilei, peste acordurile *Simfoniei a VI-a*, premoniţia beethoveniană a întîlnirii cu Dumnezeu în inima pădurii. Levită un timp nedefinit, purtat de o nepăsare odihnitoare. Pentru prima oară în ani de căutări, prigoane şi spaime, nu-i lipsea nimic. Din mijlocul tornadei olimpiene, auzi glasul tatălui strigîndu-l pe nume. Un fîlfîit de aripi împachetă vertiginos decorul pastoral şi-l lăsă în caznă sub un şuvoi îngheţat.

Baltazar deschise uşa cu un tunet.

— Magistrul e pe moarte!

Era pentru a doua oară în decurs de trei luni că avocatul îi anunţa moartea unui tată.

— Pot fi de folos?

— Ţine să te vadă.

Încă îi răsuna în urechi *Andante molto mosso*.

*

Iarna se topise. Debitul dezgheţului limpezea străzile la vale, Ţicăul îşi dormita convalescenţa. Domnul Păun patrula prin hol, îşi sufla nasul într-o batistă în carouri; în bucătărie, un preot tînăr îşi odihnea păcatele pe scaun; Mariel aşeza zgomotos tacîmuri pe masa din sufragerie; Magistrul regiza tragedia de pe patul din camera de dincolo, cu uşa deschisă. Doctorul Botez îi lua pulsul.

— Apropie-te… Îmi pare rău de ce s-a întîmplat în Suedia.

— S-ar fi întîmplat şi fără prezenţa mea…

— Capătul călătoriei ordonează impresiile care vor dăinui.

— La care din noi te referi?

— La ambii.

Două băbuţe îmbrăcate în negru intrară în cameră şi porniră să scotocească prin dulap. Mîini experte foşneau ca nişte pagini de carte. Afară apele şiroiau rîu.

— Te rog să-mi povesteşti ce s-a întîmplat cînd a dispărut Clara.

— Nu-i venea uşor să se afle în centrul atenţiei. După ce a constatat că nu sînt în stare să-i ridic un zid în jur, pentru a o izola de lume, aproape că a devenit autistă încercînd să ridice zidul în mintea ei.

— Sîntem plecaţi dintotdeauna… interveni muribundul referindu-se fiecare la călătoria lui nervoasă.

— Pe-acest fundal, o umbră a trecutului tulbură armistiţiul instabil. Cînd eram în demult, cunoscusem o tînără în ziua în care se stinsese Eduard. Sentimentul frustrării s-a pervertit dintr-o categorie în alta, dispărînd prin dispreţ, simpatie, protecţie degenerativă, exaltare mutilantă, ajungînd la ceea ce un adolescent cu lecturi romantice ar numi pasiune, boală despre care constaţi într-un tîrziu c-a dispărut în mod miraculos.

— Uneori avem de-a face cu ectoplasma unei mentalităţi trecătoare, dar fantasmele, tocmai pentru că nu prezintă consistenţă, dispar cel mai greu.

— Iluzia asocierii mă făcea părtaş tinereţii. Sub diferite pretexte, am început să-mi petrec zilele cu ea, prins între presiunea la care mă supuneau neliniştile agresive ale Clarei şi reînvierea unui mort atrăgător. Într-o zi, am lăsat un bilet în rama oglinzii şi-am plecat. Probabil c-a încercat să mă caute. Era complet

stingheră în a contacta autorităţi. E posibil să nu fi întreprins nimic. Două zile mai tîrziu, la ştirile de la ora zece, am văzut casa arsă pînă-n temelii, rînjind o căscătură neagră între două clădiri cunoscute.

— O imagine tulburătoare, negreşit…

— Uneori sînt părăsit de convingerea că s-au făcut scrum. Alteori, că mă aflu sub influenţa tiradelor ei despre sinucidere.

— Viaţa este cea mai nobilă formă de sinucidere.

Părea încîntat de sofismul său. Ca pentru a verifica cele spuse de pacient, doctorul se apropie, îi luă pulsul şi ieşi din cameră. De afară se auzea pulsul şiroaielor acvatice. Babele scormoneau acum într-un cufăr plin cu boarfe şi cearceafuri. Chiţcăiau ca doi şoareci. Magistrul afişă o grimasă amară:

— Uneori ce se întîmplă în fundal este mai important. Te-ai gîndit că incendiul o fi fost iscat de altcineva?

— I-am căutat pe unde m-am priceput mai bine: prin case de recuperare, aziluri pentru copii alungaţi, în spitale de hăituiţi cu memoria rătăcită, mutilaţi în accidente de circulaţie. Înainte de-a veni la-nmormîntarea lui Leopold, încă-i căutam.

— Tragedia omului este că încearcă să atingă un model din care nu întrezăreşte decît fragmente. Puţini reuşesc să-i găsească întruparea într-un monstru unitar, precum căpitanul Ahab ori locotenentul Slothrop.

— Un singur atribut divin este garanţia tuturor celorlalte.

Susurul apei nu-şi îngăduia nicio întrerupere. O babă se rostogoli cu zgomot sec de pe şifonier. Magistrul îi înmînă pachetul de scrisori şi spuse:

— Cînd cazi, cine va fi cu tine să te ridice?

— Cel ce cade singur trebuie să se ridice singur.

— Întotdeauna va exista un tată pe care-l vei căuta şi un Dumnezeu pe care-l vei găsi. Făcu un gest spre pachet: Sînt pentru tine…

L-a tras spre el cu puteri slăbite, l-a îmbrăţişat cît i-a permis poziţia. Avea ochii trişti, străbătuţi de o diagonală întunecată. Camera devenise respingătoare.

Z. Ceaţa dintre ostroave

După două ore de hoinăreală, reveni pe pămînt, rupse ambalajul, extrase o scrisoare.

„Dragul meu,

Vine o vreme cînd gonacii părerilor de rău nu-i mai permit adevărului să se ascundă după cuvinte. Adevărul este mînat ca un scaiete în buza nisipoasă a pădurii, purtat la vale prin zdrenţe de piatră şi licheni venali, pe străzi cuprinse de vulg, zădărît din văgăunile caldei leneveli postcoitale, la ora migrării spre tura de dimineaţă, smuls din polisemia banalului, sub voinţa halucinaţiei străbătînd raţiunea, după ce-a rezistat în toate formele de camuflaj: injurie, aluzie, ameninţare, vicleşug. Adevărul ştie că va veni o zi în care va fi expus hidoşeniei urît mirositoare, mijlocului incomod de comunicare, sceleraţilor lumii, urletelor frivole, mîngîierilor superficiale. Dar oricît de sperios, de suav, de infantil, de sensibil ar fi acest sistem de repere neconvenţionale, cu forme schimbătoare şi nealterate, palpitînd sub pojghiţa clipei, există o formă de adevăr încă şi mai retractil: cel care nu poate fi descoperit decît de poeţii agonici, în lumina subparticulelor atomice crepusculare, cu puteri atît de firave încît nimeni nu e capabil să le distingă bîiguitul de limbajul păsărilor, ţipătul peştilor, geamătul vîntului.

Adevărul s-a născut din voinţa prescrisă de cuvînt, căutarea a fost extrasă din lipsă şi durere. Lipsa a dus la încifrare, durerea, la frumuseţe. Poezia, medium descifrator, s-a prelins în lume prin strunele harfei lui Orfeu. În aroganţa lor zburătoare, zeii îşi disputau locul în ierarhiile esteticului fără a arunca o privire pe Pămînt. Ce ascundeau cu trudă, orgoliu, migală desfăcea poetul, umplîndu-i de stupoare, mînie, ridicol. Crezînd că incapacitarea muzei va rata perspectiva creatoare, ignorînd că nu dispariţia, ci iminenţa tragicului dă năvală formelor, Euridice a fost expediată în Infern. La asta duce abrutizarea eternităţii: nepăsare şi prostie supremă.

Pierderea a produs în bard cîntece care i-au tulburat pînă-n pragul nebuniei. Lume răscolită de apnee, straturi ionizate, Orfeu rămîne maestrul gîndirii ordonate. Purcede spre porţile Hadesului înarmat cu logica artei, care a redescoperit metalimbajul lui Cronos. Auzindu-l cîntînd, îngrozitorul Caron uită să-i ceară obolul; Cerber se-ncolăceşte scheunînd; pentru cîteva clipe, damnaţii eterni fără pauză de prînz se trezesc cu pedeapsa suspendată de tavan. Stăpînul Infernului însuşi consimte la terfelirea principiului de funcţionare a stabilimentului, acceptă să-i redea moartea înapoi.

Misterele zămislesc legende, straturi concentrice în trunchiul lumii. Slăbiciunea nu se adună în clipe privite de sus, ci în truda adunată la cel mai nemernic nivel. Simfonia hărţuitoare a îndoielii l-a făcut să întoarcă privirea. Nu mai avea decît o mînă de paşi. Inspiraţia este filtrul memoriei, memoria contabilizează deformările istoriei. În infinitul molecular al unei secunde,

Euridice fu pulverizată înapoi. Mîna conspiraţiei olimpiene o aruncă sub încifrări imposibil de desfăcut.

Orfeu căzu în genunchi. Vina slăbiciunii lui, severitatea sistemului, destin… Cînd eşti lovit, te îndrepţi spre ceea ce cunoşti mai bine. Pierderea se prefăcu-n metaforă. Se ridică, se poticni, căzu fără greş. Metafora metaforei înseamnă goliciune, aşa cum două semne negative alcătuiesc un plus în matematică. Zeii mizaseră pe şansa hazardului negativ şi cîştigară.

Poetului nu-i mai rămăsese nimic de compus. Gloria trebuia eternizată. Muri. Poezia e spirit, moartea lui deveni ritual. A urcat printre zei învăţat: n-a mai privit înapoi. Creştem toţi în memoria lui.

Din relatări pierdute în păşunile istoriei, preoţii cultului orfic situau Paradisul pe Insula Albă. Cîţiva kilometri mai la sud, voinţa lumii amplasa Infernul. În timp ce unul reuşise redobîndirea iubitei din ghearele morţii, echivalentul latin nu fu vrednic măcar de scurtarea exilului.

Orfeu şi Ovidiu, începutul şi finalul marelui labirint prin care mai orăcăim şi azi ţinuţi de nebunie în lesă. Paradisul şi Infernul, la doar cîteva leghe distanţă în trupul aceleiaşi nepotriviri, proximitate care explică de ce locuitorii ei sînt visători şi viscerali, demenţi şi darnici, criminali şi creatori, pitoreşti şi păgîni. Tot ce mi-a rămas să sper este ca măcar unul dintre noi să străbată ceaţa dintre cele două ostroave.”

B. Iradierea punctului central

Există oameni care ajung să trăiască într-o stare de extaz indirect, datorat unei idolatrii personificate într-o revelaţie postumă. Nu-ţi voi oferi decît exemplul lui Germinal Dristor Inc: pentru că, prin extenuare, anii alcătuiseră din fragmentele universului său adolescentin un tărîm paradiziac, în interiorul căruia, la distanţe egale de orice punct al periferiei, îşi plasase părinţii, oricine trecuse pe-acolo căpătase o aură de misticism industrial: vecini pe care-i detestase fără odihnă, colegi de-ai tatălui său fără nicio calitate, femei simple lucrînd sub oblăduirea mamei, trecători pe care-i recunoştea ca frecventînd străzile şi dugherniţele de odinioară, foşti prieteni sau colegi de clasă care-i vizitaseră în acea perioadă, profesori care participaseră la întîlnirile cu părinţii, actori care le bucuraseră serile duminicale în emisiuni televizate, bolnavii din salonul comun, persoane împărtăşind aceeaşi dată de naştere, chiar nume de

politicieni execrabili populînd presa butucănoasă a comunismului gregar, primari bădărani, doctori celebri, toţi căpătaseră însemnele nobile ale curţii de fostă edenizare. E vorba de teoria iradierii punctului central, care poate fi stăpînit de-o iubită ucisă într-un accident de maşină la 20 de ani, un prieten dispărut fără explicaţie spre frontiera de Apus şi, în cazurile de egomanie schizoidală, chiar propria persoană, îndepărtată suficient de sine pentru a forma iluzia unei entităţi independente.

4. Precauţiunea lagărului

12 Septembrie 1989

Primele zile ale represiunii au fost învăluite în atmosfera sărbătorească a oraşului, care avea ceva din curăţenia monastică a studenţiei. Amestec de plăcere, trecutul fiind prea aproape pentru a-l revizita ca pe-o amintire şi prea îndepărtat pentru a-i reuşi reconstituirea numai prin memoria afectivă. Un coleg de serviciu, fost student la Iaşi, îmi recomandase fosta lui gazdă, într-o căsuţă modestă, plasată într-o fundătură poticnită la poalele unui deal scofîlcit. Spaţiu terminal desăvîrşit pentru un om de artă exilat la marginea patriei precum Ovidiu la capătul lumii. Capătul lumii era pentru noi oriunde, pentru că patria nu avea unde să ne trimită mai departe. Partidul îşi luase precauţiunea de-a o fi transformat într-un lagăr care nu avea nevoie de nimic altceva pentru a folosi la condamnare decît simpla derulare a vieţii.

Casa era plasată pe Strada Uzinei, la doar cîteva minute de gară. Urcînd străduţele ulceroase, cu pavajul răscolit de ploile primăverii şi agresivitatea buruienilor, ajungeam în centru mai repede decît mi-ar fi luat să recit glossa eminesciană. Din dreptul gării urma să iau zilnic tramvaiul spre zona industrială, unde, după cum prezentase domnul Preda situaţia, într-un sfert de oră trebuia să fiu lăsat la poarta întreprinderii.

Deşi istovit de drum, am ieşit să mă delectez cu o promenadă de recunoaştere prin oraşul-penitenciar, pe sub petice de nori fugărite de-un vînt plictisit. Dacă, în ce-a mai rămas prin zonele sale străvechi, Bucureştiul poate fi considerat o replică miniaturală a Parisului, Iaşii sînt o corespondenţă a acestuia risipită pe formele de relief ale Romei. Îţi vine greu să asemui Quirinalul cu Şorogariul, dar în acest gen de diferenţă rezidă însuşirea lumii de-a renaşte în

permanenţă ca joc al temelor şi al variaţiilor.

Am urcat de-a lungul blocurilor ridicate pe locul fostei Academii Mihăilene, am traversat spre clădirea Liceului Naţional şi, după ce m-am prelins pe lîngă zidurile decrepite ale Hotelului Traian, ridicat după un proiect al lui Gustave Eiffel, am călcat în cuprinsul controlat de semafoare al Pieţei Unirii. Un pîlc de porumbei bătea aerul înflăcărat deasupra unui grup de pionieri contemplînd statuia Domnitorului Cuza. Amestecul ciudat de istorie falsificată şi prezent lipsit de fard mi-a indus o stare de imponderabilitate angelică. Am tăiat piaţa prin mijloc, zburînd fără să mă înalţ, înaintam printre blocurile măreţiei staliniste de opt etaje şi Hotelul Unirea, am ajuns în piaţa Sf. Spiridon, plină de cumpărători prost îmbrăcaţi, negustori gălăgioşi, cîini vagabonzi şi ciori îndrăzneţe care mă trăgeau în jos.

Ce greu ar fi pentru un cunoscător al istoriei acestor meleaguri călătorind din viitor să dateze carnavalul pestriţ şi sărăcăcios al ansamblului, străbătut de autobuze schilodite, căruţe zornăitoare, pîlcuri de ţigani luînd cu asalt treptele policlinicii, ţărănci înfofolite, hoţi de buzunare mişunînd cu ziare împăturite în mînă sau mape sub braţ! La colţul spitalului, privirea îmi fu atrasă de un bătrîn care stătea rezemat de impunătorul gard de piatră, molfăind cu multă convingere un covrig uscăţiv. M-am oprit la o mînă de paşi. Aducea cu unul din autoportretele crepusculare ale lui Rembrandt, deşirat şi majestuos, cu haina roasă la coate, o pereche de ghetre ponosite în picioare, imagine măreaţă a năruirii statuare din antichitatea interbelică, a cărui osatură gîrbovită încă emana aerul nobleţii moştenite, ecou deformat al gloriei pe care o cunoscuse odinioară şi o pierduse în valţurile lustrului contemporan.

Cînd a dat cu ochii de mine, m-a privit cu o severitate vecină cu mînia, ca şi cum mă împărtăşisem cu o taină la care n-aveam acces:

— N-am încălcat nicio normă, am acte în regulă, sînt vaccinat, nu-mi puteţi lua acest drept, domnule căpitan! – turui pe nerăsuflate moşneagul. Cîţiva gură-cască au întors capetele.

— Mă scuzaţi, am ripostat fără nicio vehemenţă reproşabilă, vorbiţi cu mine?

Ochii i se măriră ca lui Ivan cel Groaznic în varianta Eisenstein şi clamă cu indignare de scenă deschisă, ridicînd tonul cu fiecare cuvînt rostit:

— Adică vorbesc de unul singur acum? Eu care-am păzit patria la cotul Donului…

— De ce-aş fi căpitan?

— Te zgîieşti ca şi cum ai în cap redactarea unui proces-verbal de contravenţie! Un maior s-ar simţi prea sus pentru asta, un locotenent n-ar

îndrăzni, din cauza vîrstei. Colonel nu poţi fi, căci ai sub 40 de ani. Unde-am greşit?

N-aveam destulă energie pentru a-i răspunde cum ar fi meritat, aşa că i-am zis:

— Logica ar fi impecabilă, dacă n-ar fi paralelă cu realitatea. M-am oprit din două cauze: sînt extrem de obosit, deoarece am călătorit toată noaptea fără să închid un ochi, şi am fost atras de sporul de pitoresc şi decenţă decrepită pe care-l aduceţi acestui oraş muribund, ca un leu bătrîn unui habitat natural înainte de-a fi transformat în rezervaţie.

— Dacă e un deficit, propun să ne oprim aici; dacă e un compliment, mai putem vorbi. Altminteri, oraşul e aşa din cauza culorilor toamnei. Cum ţi se pare, dacă spui că eşti călător?

Avea o rostire calmă, de om obişnuit să poruncească, plictisit s-o mai facă.

— Un amestec de elemente arhitectonice preluate din Răsăritul modern, el însuşi realizat pe-o concepţie de împrumut fără dobîndă din coşmarul unor arhitecţi duşi la Canal, germen inframicrobian inoculat de armonia distrofică a realismului crud printre picioarele înfloriturilor de patriarhat boieresc de pe timpuri.

S-a uitat cu dispreţ, întîi la mine, apoi la ceea ce se vedea din oraş.

— Eşti cumva inginer?

— Am fost critic de artă.

Căscă ochii sufocat de uimire:

— Aşa deci…

— Arhim Trifa este numele meu.

— Nu spune… Cel trimis la munca de jos?

Puse jumătatea de covrig în buzunarul hainei jerpelite, se ridică şi, după ce-şi şterse palma ostentativ de mîneca stîngă, se înclină şi-mi întinse mîna:

— Baron Petrache Paladino, cetăţean şi om liber… Adică fără ocupaţie imediată.

2. O ridicare la Văratec

Maurice începu să cotrobăiască, Andrei luă hîrtiile în mînă.

„Autobuzul îi depusese jertfă în colbul răspîntiei, la poalele şirului de dealuri care călăuzeau direcţia spre vatra satului. În ciuda înţelegerii, nu-i

aştepta nimeni. Descumpănirea trecu repede. Abia îşi puseseră rucsacurile în spinare cînd ploaia se năpusti asupra lor. Cîţiva metri mai încolo soarele ardea printr-o perdea de curcubeie. În cinci minute erau uzi leoarcă. Din haine ieşeau aburi. După un sfert de oră, intemperia conteni. Aerul devenise imaculat. Au pornit la deal, s-au apropiat de-un pîlc de mesteceni.

— Pădurea de Argint, preciză Armand.

Indică hăul din depărtare, unde se întrezărea conturul munţilor.

— Colo-n zare, Codrii de Aramă…

— Doi inşi fără căpătîi rătăcind prin istoria literaturii.

S-au oprit să-şi tragă sufletul. Calupurile de oxigen le provocau ameţeală. Din orizontul munţilor înainta o perdea compactă de întuneric. După încă o vreme au fost în sat. Cu excepţia unui moşneag, satul părea pustiu. L-au întrebat de casa Eufrosinei.

— A doua colibî di pi deal, pi uliţa iasta-nainti.

Măicuţa îi puse să se descalţe la uşă, îi pofti înăuntru. Cortina de nori acoperise cerul. Locuinţă modestă, cu podeaua acoperită de ţoale manuale. Paturile dormitau sub un strat înalt de perne îmbrăcate în dantele uzate. Au ocupat două camere albe, de o parte şi de alta a coridorului. Le-a arătat unde era bucătăria şi locul în care se puteau spăla, le-a pus înainte cîte o strachină cu borş de fasole, mămăligă rece, sub un ştergar cu model, ceapă, o bucată de caş proaspăt, i-a lăsat singuri.

După ce-au îmbucat, s-au întins în fotoliile de nuiele din cerdac. Pe uliţele satului bîntuia tăcerea. Se auzeau, din cînd în cînd, ţipetele păsărilor de curte, lătratul cîinelui în lanţ. Din străfundul orizontului, pînă la cerurile din apropiere, forfota periclita aşezarea. Curtea mînăstirii se vedea ca-n palmă. Ziduri de piatră înrămau spaţiul. Un măgăruş mînat de-o băbuţă căra o povară de crengi spre bucătăria mînăstirii.

— Nu-mi pot împiedica înflorirea sentimentului că peisajul curţii monahale are ceva din atmosfera picturilor flamande. Îţi aminteşti, desigur, *Peisaj cu prăbuşirea lui Icar*, ultima pictură a lui Bruegel cel Bătrîn.

— Aveam o reproducere pe zidul chiliei.

— O simfonie pastorală presărată cu intonaţii cosmopolite. Mitul a fost descris magistral de Ovidiu. Pictorul foloseşte elementele enumerate de poet. În prim-plan, un plugar uriaş ară pe dealul abrupt. Departe, în stînga, ruinurile unui oraş antic. La poalele înălţimii odihneşte marea, pe luciul căreia se leagănă o corabie cu pînze. Un amănunt aberant: soarele se află la orizont. De fapt, distanţa dintre cauză şi deznodămînt creează un miracol inexprimabil, adîncit pe verticală, căci e posibil ca prăbuşirea să fi durat ceasuri bune. Undeva, în

colţul din dreapta jos, greu de observat la prima vedere, picioarele celui prăvălit în mare. Un cioban cască gura la cer, pe unde, probabil, Dedal încă fîlfîie, împietrit de pierderea fiului. Pe malul apei, un pescar îşi aruncă nada. Nimeni nu pare a băga în seamă tragedia străinului căzut.

— O tragedie personală este o experienţă izolată-n nepăsare.

— Cazul lui Icar ar trebui să ne privească pe toţi, căci este o tragedie a limitei.

— Limita lui personală, susţinu Armand, din moment ce tatăl continuă să zboare.

— Fiul a încercat să biruie marginile. Abia la Dedal este vorba de limita personală. Un paradox, căci un geniu nu poate fi cumpătat, în caz că nu vorbim de Dumnezeu. Neputinţa personajelor de-a observa ce se-ntîmplă în prezenţa lor nu este exemplară, atîta timp cît există privitorul din afară. Pentru subtilitatea sugestiei artistice, aş fi preferat ca Icar să nu se vadă deloc. Trebuia să fie doar un personaj care tocmai ieşise din cadru.

— Aşa cum pare a sugera curtea mînăstirii acum.

Cîţiva stropi mari căzură cu zgomot pe acoperişul de tablă. Colbul gros al uliţei fu împuşcat de mici explozii. S-au ridicat în picioare.

— În aer se simte un fior de ratare divină.

— Divinul nu are lipsuri. O trăsătură a lui, ascunsă ochiului, încă persistă.

— Nu este vorba despre trecerea unei clipe, ci despre una care dăinuie. Nu ne aflăm în căutarea a ceva care tocmai a ieşit, ci care s-a aflat aici dintotdeauna, dar nu s-a manifestat încă.

— E o structură cuantică, din particule care apar şi dispar înainte de-a fi reperate.

— Potrivit lui Augustin, *Dumnezeu poate fi prezent fără a fi văzut şi absent fără a se îndepărta.*

De pe dealul din partea cealaltă a mînăstirii se aude corul tălăngilor coborînd.

— Ne aflăm în mijlocul unui act de magie multiplă, observă Armand. Orice detaliu pare atins de mîna dumnezeirii, frumuseţea zace în afara noastră.

Un bubuit zgudui satul.Trosnetul prelung al fulgerului despică văzduhul în două, sunetul fu amplificat, se întoarse cu şfichiul unei zvîrcoliri de aer rece. Ferestrele zornăiră. O altă detunătură se auzi dincolo de aşezare. Nori negri alergau nebuneşte pe fundalul gri.

O căruţă opri în dreptul porţii.

— ’Na-sara, domniili voastrî, cî tre sî şiţ şei doi tinerei di la oraş cari fusăsî vorghit să m-aştepti la răspîntia-nspri Tîrgu Neamţului’?

— Am ajuns pe jos.

— N-o fost gina me cî n-am înţăles pre ghini. Am să vă duc mîni la Agapia.

— Mulţumim pentru ofertă, ne vom descurca singuri, i-a răspuns Armand.

— Ghine-atunci. Rămîneţ cu ghini.

Plecă.

— Ştii de ce nu ne este niciodată dor de Dumnezeu?

— Nu-ţi poate fi dor de cineva în prezenţa căruia te afli.

O fereastră mică se sparse în perdeaua compactă, cît să se vadă soarele ieşind din lume. Munţii porniră vîlvătăi, în timp ce norii fremătau în cerc. Pe uliţă se întorceau vacile-n gospodării. Zgomot de bălăngi, aromă de lapte necules, mugete neliniştite, slujba de vecernie. Armand s-a dus să deschidă poarta. Vaca Eufrosinei s-a îndreptat spre grajd. Din vecinătate venea mirosul focului de cuptor şi-al mămăligii fierbinţi. După cîteva minute, măicuţa intră pe poartă, dispăru în spatele casei. Cerul era aprins în flăcări înalte, aerul fremăta înnebunit de fericirea revederii. Bătrîna s-a întors, le-a adus cîte-o cană de lapte. Au băut. Dinspre mînăstire se aude toaca. Tunetul sparse din nou calmul neliniştit al serii. Ca la un semn, valuri de apă se prăvălesc din înalturi.”

1. Parabola războiului rece

Întîmplarea răspîntiei următoare se desfăşură într-o mahala mediocră, entuziasmată de farmecul concubinal din anii ’50 ai străzilor desfundate, printre accidentări pietruite, navete de sifoane clădite într-o rînă, sticle de limonadă cu dopuri rabatabile de porţelan, scaune de tablă vopsite în albastru senin, Frank Sinatra, Guy Béart, Yves Montand, Charles Aznavour coborînd cu întreruperi dintr-un difuzor prins deasupra intrării, praf gros trezit de căni cu apă aruncate circular pe spinarea desfigurată a străzii, întinderea primăvăratică de dinaintea venirii necazurilor mărunte şi de tot soiul, cîteva imaginare, altele doar exagerate, multe din ele rebarbativ de reale, cinematografe încă lăsate pradă închiderii, obloane timide trase peste săli întunecate de birturi amorţite, vînzoleala adormită a transporturilor de marfă prioritară şi problematică, aprovizionată din remuşcarea popoarelor persecutate, activităţi lumeşti adumbrite de misticismul dimineţilor acelei lumi refuzînd să dispară sub dîrele de aburi ale avioanelor de pasageri survolînd oraşul o dată pe săptămînă şi a celor de vînătoare şi bombardament de trei ori pe zi.

Mă aflam în compania unui ziarist celebru al cărui nume trebuia ţinut secret dintr-o raţiune care scăpa tuturor, nimeni nu citea ziarele, destul de gras pentru meseria asta, în care trebuie să te mişti repede, îmbrăcat într-un maiou alb, purtînd un coif mistificator de zidar făcut din informaţiile săptămînii viitoare, trasate de secţia de propagandă, în căutarea spionilor infiltraţi în tabloul demografic al lagărului socialist. Am trecut pe lîngă o băcănie. Mîini vinete străbătute de artere cu sînge stricat agitau peşti morţi în galantar, aranjînd produse ieftine din abundenţa sărăcită a revoluţiilor de aiurea, stopate la marginea bunăstării reziduale de care acum, decedaţi fiind, nu mai aveam parte, prin lipsă de îndreptăţire decisă de partid. Moartea nu se opune vieţii pe care o cunoaştem, ci altei morţi.

Trecutul este o carte populată de strigoi injuriaţi şi lupte absurde pline de justificare, dar cel mai îngrozitor moment este cînd ajungi între zidurile unei camere în care simţi necesitatea să te împaci cu foştii prieteni. Realitatea unui moment se întinde pe o durată totală şi ce s-a petrecut aievea nu poate fi şters. Mi-a venit relativ imponderabil s-o iau la deal alături de Karma, pe care-l găsisem retras lîngă un nuc împleticit. Mi se adresa ca şi cum nu se-ntîmplase nimic. El îmi vorbea calm, iar eu nu mă dumeream de nimic din ce-mi spunea, dar ştim cu toţii că există discuţii în care tot ce contează este tonul. Cred că mă aşteptase ca să-şi ia rămas bun. O construcţie ciudată, căci eu eram cel ce urma să plece. Ca pentru a spori confuzia, spre Mitropolie urcau doi Karma şi doi Nerval. Cei ce fuseserăm pentru prima oară cînd băteam coclaurile tinereţii, şi cei repetitivi, de dinaintea marelui deznodămînt.

— Ţi-am auzit vocea la sfîrşitul lumii, i-am zis.

— Întru totul coerent cu specificul întîmplării, sună replica, ne amintim ce ne trece prin cap. De multe ori este exact ceea ce-am vrea să uităm la despărţire.

În vîrful dealului, trenaţi de Cornel Dumitrescu, acum în straie protectoare de bucătar uscăţiv cu mustaţă comasată, ne-am întors îndărăt la vale, aleatoriu şi anonim, pe sub dezastre de pomi. Clădirile aveau pereţii crăpaţi, culorile se distingeau în decrepia crepusculară a zilei, cunoscuţii îmbătrîniseră fără păreri.

— Nu-i viaţa compusă din seturi de luări de rămas bun la orice pas?

Pentru că fuseserăm trecuţi prin cuve, rezilienţa sporise, filozofia se diluase. În faţa birtului răvăşit vizavi de fosta intrare în Ştrand, o tînără cîştiga la poker cu aranjamente de treflă. Vremea îndrăgostirii trecuse. Copiii noştri nu mai erau doriţi de nimeni. La o altă masă zîmbea o femeie ţintuită sub aparenţa melancolică a unei neveste înşelate de-un soţ important. Păcate prin care unii sînt mîntuiţi. S-a stins şi vîrsta aceea.

Poarta dublă a unui beci cu ieşire la stradă se deschise. Am coborît. Eram

singur, păream gînditor, disperarea alungase frica din mine. Asfinţeam sub oraş. Ce interes ar fi avut istoria să mă strivească? Am ieşit în miezul unei grădini fascinante, e de ajuns de ştiut. Împrejmuită cu ziduri înalte, sparte de minarete cu militari călare pe cuiburi de mitralieră.

2. *O pogorîre în Agapia*

Maurice deschidea sertarele metodic, însoţit de Bogdanovici. Au intrat în baie, în bombănelile arestatului.

— Căutaţi, căutaţi, că idioţii ăştia umblau cu avocatul după ei.

— Au prea multe legi.

— Birocraţia satanicului, Armand avea în cap un proiect de combatere în cinci trepte.

„A doua zi coborîră în sat. O luară la stînga, pe-o uliţă răsturnată, şi, după ce străbătură o văioagă strepezită de susurul unui pîrîiaş începător, ieşiră la drumeagul spre Agapia. Din adîncul pădurii răzbat strigăte de păsări, bocănituri, ecouri. De la un timp, pădurea se retrage printre tufe, făcînd loc unui deal pleşuv pe care tronează stîna. Turmele sînt la păscut. În şopron îi aşteaptă o femeie îmbujorată, care le face cafele cu aromă de lemn ars. Petrec o vreme tolăniţi pe pajiştea adiacentă, în adierea vîntului gălbejit.

După ce soarele începu să ardă pieziş, plecară spre Agapia. La cîteva sute de metri de stînă, drumul se intersectează cu o potecă lată, care o ia la stînga, spre un şir de creste îndepărtate. Armand insistă, se abat. Copacii se-ndesesc, cărăruia se restrînge, permite trecerea unui singur om. Înaintează atent. Peretele verde se sparge, se trezesc la marginea unui platou uriaş acoperit de ierburi răsfirate. Orizontul se adînceşte pînă la poala stîncilor pierdute printre vulturi.

Din depărtare, un punct negru creşte în ierburi. Desluşesc silueta unui urs. Armand îngheaţă. Andrei apucă o cioată de jos, o roteşte deasupra capului. Urlă ca un apucat. Munţii amplifică. Ursul îşi continuă fuga în direcţia opusă.

— Nu mi s-a întîmplat nici măcar în faţa unei capodopere unanime precum *Don Quijote* ori *Divina Comedie…* Frumuseţea locului mă pustieşte de cuvinte.

— Aceasta este capodopera unui autor mai înalt. Dar s-ar putea să fie şi din cauza spaimei.

Străbat cîţiva paşi, aud din spate un zgomot de cracă ruptă sub picior. Întorc capetele. Nimeni. Ţipătul scrijelit al unei păsări fu reluat de gîlgîitul sarcastic al

pădurii. Înaintează însoţiţi de superstiţiile lumii. Drum iniţiat între două repere mişcătoare.

După un ceas penetrează satul celest. Intrarea mînăstirii e străjuită de-un han prăfuit, din care se scurg grupuri de turişti. Armand cumpără bilete, trec prin rama porţii. Vizitează colecţia de ceasloave, cîteva relicve, o chilie exemplară, parcurg biserica. În curte, grupuri de vizitatori vînează instantanee. Rînduite lîngă zid, cîteva căsuţe înconjurate de straturi de narcise. Stau o vreme în cerdacul interior de la etaj, cu forfota sub ei.

— Dac-ar fi cu putinţă, aş rămîne-aici pentru totdeauna, spuse Armand.

Un bărbat înalt, cu plete tulburi şi barbă de monah, îmbrăcat într-un costum bleumarin, apăru lîngă ei fără niciun preambul:

— Dacă tînjeşti să te-ntorci înseamnă că nu eşti pregătit. Ce-ai pierdut e o treaptă a împlinirii.Vei ajunge unde n-ai fost.

S-a-ndepărtat. Andrei deveni palid.

— Ştii cine-a fost?

— Dacă întrebarea e retorică, bănuiesc.

— Şi unde ne aflăm, de asemenea?

— În centrul lumii.

Ameţeala plutea ca un duh printre ei. Amărăciune, speranţă.

— Unde ne mai putem duce de-aici?

Armand n-a zis nimic, pentru că, la drept vorbind, nu se mai puteau duce nicăieri.

La nivelul imediat, au aflat răspunsul cînd au ieşit pe poarta mînăstirii, unde au dat peste bădia Hurduban.

— Mergiţ ’napoi la măicuţî?

— Un’i dară?

— Suiţ aişişa, cî vă duc pi loc!

Andrei aruncă rucsacul în căruţă, urcară. Cu un scîrţîit îndîrjit de roţi neunse, în fornăitul răguşit al calului, căruţa se urni. Deşi frumuseţea nu-şi pierduse nimic din rînduiala naturală, drumul se scurgea fără consistenţă pe lîngă ei. Măreţia le pătrunsese în suflet, boala mîntuirii le abroga fiinţa. În cîteva minute, epuizaţi de miracol, adormiră duşi…”

Se lăsă pe spate, cu mîinile sub cap. Privi tavanul albăstrui.

— Magistrul avea dreptate: anchetarea uciderii unui astfel de om frizează penibilul.

Maurice îl prinse de mînă pe asistent:

— Domnule Bogdanovici, îţi promit că vom rezolva cît mai repede această situaţie.

Asistentul le mulţumi, ei l-au îmbărbătat cum s-au priceput mai bine, au ieşit.

Străbătură labirintul înapoi. În cîteva minute fură la poarta Universităţii. Se lăsase seara. Drumul spre hotel convoca părerea că-i nesfîrşit. Au trecut mai întîi printr-un cîmp presărat cu fire dese de gheaţă, ca o perie zburlită de tufe tunse mărunt, au alunecat pe toboganul unei păduri ordonate, la capătul căreia o moară de vînt rămăsese încremenită într-o poziţie aproape firească, au trecut pe lîngă o cireadă de vaci îngheţate într-un grup statuar. Marginea oraşului era compusă din case scunde, înlocuite, pe măsură ce înaintau, de clădiri tot mai impunătoare, sporind pînă la turnurile gloriei descărnate din centrul oraşului, unde-au oprit.

S-au despărţit în holul hotelului. Andrei a intrat în cameră, s-a dezbrăcat, a făcut un duş, s-a aruncat sub aşternut cum a apucat. Din cauza oboselii şi a multiplelor schimbări de temperatură, adormi instantaneu.

3. Sînt fascinat de nonsensul c-aş putea fi util

La ora şase, Hubert suna la uşă. O privi în ochi, o întrebă cu fler şovăitor:

— Doamna König?

Ar fi preferat să-i ia temperatura, se mulţumi să-i răspundă cu civilitate:

— Puteţi intra.

L-a încurajat să şadă într-un fotoliu:

— Ce doriţi să beţi?

— Un păhărel, două de whisky.

În timp ce Lavo se ducea la bucătărie să materializeze dorinţa cercetătorului, acesta, cu mîinile la spate, începu să inspecteze locuinţa. Trecu pe lîngă mobile cu regăsitul aer al unuia care n-a trăit toată viaţa la azilul psihiatric de la marginea oraşului, preţui cu ochi de expert porţelanurile scumpe, tapiseria atîrnată deasupra unui bufet florentin, pipăi scaunele capitonate cu brocart, se opri în dreptul tablourilor prinse în cadre scumpe ca un anticar trecut prin pinacoteci competente. Cînd nu mai fu nimic de examinat în încăpere, pătrunse în vestibul, unde simţi o ameţeală uşoară pornind de la baza nasului. Se opri pentru o clipă, derutat de mesaj ca orice ipohondru atent la cea mai mică variaţie de metabolism. Curios să arunce o privire cărţilor din bibliotecă, deschise uşa, intră în birou. Un zumzet năucitor îl asaltă ca un roi de

viespi, simţi un vîjîit dezvoltat în urechi, un gol în stomac îi slăbi puterea memoriei şi, agăţînd în cădere veioza aprinsă de pe măsuţa din stînga, se prăbuşi cu sensibilitatea terci pe podea. Ah!

Lavo auzi bufnitura, întrebă rezervată „s-a-ntîmplat ceva?” şi, cum nu primi niciun răspuns, merse să vadă cu ochii ei despre ce era vorba. În colţul ferestrei, aşezat într-un fotoliu pe care nu-l mai văzuse, un soi de înger cenuşiu îşi pilea unghiile. Bezna biroului avea un aer dinamic, tăiată de lumina veiozei dramatizate lîngă leşinat, înţepenit pe-o parte cu o mînă întinsă în prelungirea capului şi covoraşul deşternut strîns sub genunchiul drept, într-o poziţie neobişnuită chiar şi pentru asemenea împrejurări. După cîteva zgîlţîieli, mai întîi abia susţinute, agravate de lipsa reacţiei, mergînd pînă la pălmuirea în diferite grade de elocvenţă pe ambii versanţi ai feţei, toate menţinînd în vigoare eşecul resuscitării, Lavo îl apucă de-o mînă şi-l trase afară din încăpere. Mutarea fu inspirată, căci bărbatul îşi reveni. Se ridică cu greu, mai mult se tîrî spre fotoliu, în care se prăbuşit încovoiat de un scîncet. Cuprins de paloare, ochii mari, părul răvăşit:

— E pentru prima dată cînd mi se-ntîmplă una ca asta.

— Suferiţi de anemie?

— Doar dacă mi-au ascuns doctorii… O privi cu luare-aminte: Lavonia?

Femeia încuviinţă. Bărbatul tremura din toate încheieturile. Totul părea mai cufundat în întuneric.

— Pot să-mi fac şi eu o idee despre ce s-a petrecut?

— Staţi o clipă liniştit. Mă întorc imediat.

A dispărut 24 de secunde, s-a întors cu o tavă pe care se aflau o chisea cu dulceaţă de nuci, o farfurioară delicată, o linguriţă de oneida, două pahare cu apă la gheaţă. Aşeză tava pe măsuţă, luă loc în fotoliu.

— Bună dulceaţă, spuse Hubert fără să se atingă în ruptul capului de ea.

— Preparată de Karma. Dar poate ar trebui să vă fac un ceai…

— Trebuia să fie un pahar de whisky pe-aici.

— Am uitat sticla în birou.

Dispăru iar, 14 secunde de data asta, se întoarse cu remediul. Îngerul dispăruse cu tot cu fotoliu. Bărbatul bău şi se declară întremat.

— Acum sînteţi mai predispus?

— Am vreo idee, parcă? Ce-mi amintesc este c-am constatat instantaneu huşchirea voinţei. Pentru cîteva clipe am uitat de ce mă aflu aici. Nici acum nu-mi dau seama prea bine. Ar trebui? Nici vorbă, e o prejudecată.

Îi turnă o porţie zdravănă de whisky.

Bărbatul o bău cu sarcasm, relată:

— Azi-dimineaţă n-au mai găsit din Domul din Milano decît un munte de moloz… Am văzut imagini cu trecători ducînd bucăţi de frescă.

— Dacă vă cade bine, putem întrerupe colaborarea, fără nicio complicaţie.

Privea în gol, vorbea de unul singur:

— Dificil să descifrezi ceva scris, chiar dacă nu prea ermetic sau perisabil, pentru că puţini pot descîlci cu demnitate, adevărata provocare o pune opera nescrisă, orice amănunt devine decorativ şi orice stare, un recurs la o reacţiune de comun acord. Lipsa mea de leac este o constantă coborîtă prin lucarna unui unghi abstract. Posibilităţile sînt nelimitate din pricina sumedeniei de factori imponderabili, cărora li se adaugă schimbul de reacţii colaterale. Suferinţa coace noduli narativi, căutarea formează raze de lumină pe traiectoria cercului, frazele exprimă în diferite dozaje nereuşita cunoaşterii în jurul unor puncte de interes. Totul e cunoaştere. Chiar şi moartea. Schimb de informaţie.

Lavo intui nevoia să-l readucă în obiectivul cercetării:

— De cînd ne-am despărţit, aţi mai aflat ceva nou?

— Am răsfoit şase romane respinse de consilierii editurii, la fel de proşti pe cît de îngîmfaţi. Poate de aceea mă aflu în starea asta de tulburare oripilată. Încercările sînt ridicole, dar dacă tata ar fi ceva mai inspirat şi ar solicita serviciul unui expert care să le stilizeze, să le asigure coerenţa, ar scoate din ele un roman postmodernist extraordinar. Unul se ţine de transformarea mistică a omului simplu, altul urmăreşte călătoria unui poet cu minţile răvăşite în căutarea utilităţii pierdute a cuvintelor, al treilea dă seama de orbirea disperată a unei femei părăsite într-un puţ de la marginea lumii, al patrulea ne face părtaşi la decăderea morală a intelectualului corupt de blestemul serviciilor secrete, al cincilea încearcă să delecteze pe cine apucă prin caricaturizarea lumii interlope de pe vremuri, în timp ce ultimul reprezintă un soi de stingere a artei poetice în imagini şi cuvinte. A, da, mi-am amintit ce-aveam de spus: înainte de-a-ndrăzni să-mi mai torn un pahar, am o rugăminte: vă rog să mă tutuiţi din plin prin folosirea fără înconjur a apelativului onomastic.

— Hubert, acceptînd ideea că soţul meu este în viaţă, unde l-aş putea găsi?

Bărbatul aruncă o privire spre camera auctorială, întoarse capul spre ea:

— La urma urmei, sînt fascinat de nonsensul c-aş putea fi util.

2. Suspectul este domnul M.

Fu trezit de o serie de zgomote bulucite în uşă. S-a dat jos din pat moleșit de gravitaţie, a deschis. Pe hol, cu reverul ridicat, ţinînd un ziar în mîna stîngă, J. S. Andersen.

— Pot intra?

— Ce s-a-ntîmplat?

Detectivul se strecură pe lîngă el şi spuse:

— Mulţumesc.

Se opri în mijlocul camerei, aruncă o privire dezaprobatoare patului aflat în neorînduială, se aşeză în fotoliu.

— Domnule A. E. N., o altă anchetă este în curs. Din nenorocire, n-am voie să dezvălui niciun amănunt, dacă nu vreau să fiu tras pe roată în plenul justiţiei, să-mi pierd cetăţenia, maşina, soţia, creditul bancar. După două clipe adăugă: slujba, dreptul la pensie, asigurarea medicală. Parcurge articolul de la pagina 8, te rog!

Îi întinse ultima ediţie din *Uppsala Nya Tidning*. Andrei observă:

— E-n suedeză!

— Suedeza este limba oficială a Suediei. Potrivit Convenţiei de la Geneva asupra circulaţiei limbilor de stat, situaţia nu se va schimba curînd.

— Am nevoie de Maurice pentru a-nţelege.

— Coincidenţa face că şi noi. Întîmplarea potrivi să fi dispărut azi-noapte.

— Despre ce este vorba în articol?

— Uită-te la pagina 8.

Deschise ziarul. Prima fotografie reprezenta marele labirint din incinta grădinii de iarnă a Universităţii Uppsala. A doua, un cadavru proaspăt.

— Ce-i asta?

— Rămăşiţele pămînteşti ale profesorului asistent P. B., asasinat, în jurul orei… – smulse ziarul din mîna lui Andrei, aruncă o privire spre articol – două noaptea, în aceeaşi manieră ca şi profesorul A. A. După cum stă scris aici, se pare că ne aflăm în prezenţa unor crime înrudite.

— Aveţi vreun suspect?

— Avem, dar nu l-am putut reţine.

— Cine e?

— Nu ne putem pronunţa.

— În ziar ce scrie?

— Suspectul este domnul M.

— Sînt şi eu suspect?

— Aşteptăm următoarea ediţie. Oricum, puteţi părăsi Suedia oricînd. S-a ridicat. Domnule A. E. N., nu am voie să spun nici că mi-a părut bine, nici că

regret că ne-am cunoscut, atitudini care-ar trăda simpatia pentru una din taberele aflate în studiu.

A bătut din călcîie, s-a întors şi a dispărut prin uşa întredeschisă.

Asta a fost tot. Năucit de informaţie şi amuzat de intensitatea gravă a stupizeniei cu care fusese furnizată, Andrei făcu un duş, se îmbrăcă, îşi strînse lucrurile, coborî la recepţie, se interesă de Maurice, nu primi niciun răspuns concret, luă un taxi albastru, ajunse la gară, se sui într-un tren prin care bătea vîntul şi dus a fost.

A. Scriem pentru că nu sîntem în stare să facem nimic

Filozofie deja? Nu-i cam mult pentru o lume atît de ignară înainte de-a descoperi apa caldă şi săpunul cu clăbuci?

„Fado este locul în care n-ai vrut să fii şi locul pe care, fără să ştii că ai fost fericit acolo, l-ai părăsit, sfîşierea femeii seduse o singură noapte în căutarea bărbatului pe care-l dispreţuise, umblînd despletită pe străzile mahalalei, plîngîndu-şi durerea, mama ucisă, copilul abandonat, oraşul erotismului apocaliptic cu uliţi străbătute de vaetul femeilor ce se sting de dor pe treptele de piatră ale Catedralei, viaţa oferită înapoi de rugăciunea învăluită de nesiguranţă care izbăveşte de păcat, fascinaţia recluziunii lirice, pentru că trăieşti cînd suferi şi suferi cînd cînţi, pe drumul redempţiunii reversive, destinul în mîinile căruia te laşi purtat ca o frunză de vînt sub uraganul capricios al iubirii."

De unde-ai pescuit rechizitoriul ăsta de broscoi?

Este o descriere clasică a fado-ului, care presupune în parametri precişi ceea ce i s-a întîmplat lui Alexandre Moura Da Silveira în acea seară.

Culturalizarea excesivă a acţiunilor noastre rătăceşte. După un punct, insuportabil. Existenţa omului poate fi rezumată la condiţiile de bază: hrană, adăpost, posesie, dobîndite prin violenţă şi actul dominării limitate.

Cum ar arăta lumea fără minciuna culturii?

Aşa cum este: urîtă. Dar fidelă.

Ai deplină dreptate: scriem pentru că nu sîntem în stare să facem nimic folositor.

B. *Racolarea lui Tagliavini*

Una furtiva lagrima
negli occhi suoi spuntò:
Quelle festose giovani
invidiar sembrò.
Che più cercando io vo?

Muşchii feţei tresar, micşorează ochii: nimic nu-l mişcă mai mult decît interpretarea lui Ferruccio Tagliavini. Dacă versurile nu s-ar potrivi atît de bine relaţiei sale cu patria, i-ar veni greu să se desprindă de miracolul vocii. N-avea dubii: Tagliavini fusese cel mai mare artist dintre toţi tenorii italieni ai ultimei jumătăţi de secol. Mort în lipsuri materiale, amnezie, nepăsare şi cinism. Dac-ar fi ştiut la timp că sărăcise în asemenea decădere, l-ar fi căutat şi-n gaură de şarpe, l-ar fi ajutat din propriile fonduri. Ori l-ar fi racolat drept agent extern al României, ca să-l poată trece pe nota de plată, cum fac atîţia responsabili corupţi cu prieteni transfugi, doar ca să le umple buzunarele din vistieria fără fund a patriei sărăcite. Ar fi fost o onoare. Poate chiar o datorie. O glorie pioasă.

În contrast cu umilinţa marelui artist, îşi aminteşte de raportul întocmit de-un subaltern, relatînd o sindrofie pusă la cale de scursurile decadenţei moderne. Agentul compilase procesul-verbal descriind petrecerea post-concertuală a unui cîntăreţ britanic de rock'n'roll, care-şi trimisese unul dintre cărăuşi să cumpere cocaină în valoare totală de 25.000 de dolari, pe care a expus-o pe masa cu mîncăruri şi băuturi, la discreţia dezaxaţilor. Sticle de alcool golite pe nerăsuflate, hălci fripte înghiţite cu hulpăvie morbidă, totul animalic, îngropat în zdrăngănelile unei muzici demente date la maximum, ca să ajute indigestiei. În jumătate de oră, invitaţii s-au torpilat ca muşcaţi de streche, au început să arunce hainele de pe ei, să danseze, să geamă şi să urle, pocnind cu gura plină de bale pe la colţuri, trăgînd aere, delirînd prin mijlocul încăperii ori dormind la o margine de canapea, vomînd pe unde se întîmpla, dîndu-şi palme, cărăbănind pumni, rîzînd, plîngînd, smulgîndu-şi laţele maculate cu sosuri calde, 89 de indivizi număraţi, o bestie a dezastrului colectiv pe fundalul unor zgomote asurzitoare de sub care nu puteai rosti un cuvînt şi maşini trecînd în mare viteză pe sub balconul deschis al hotelului, fără să revolte pe nimeni, fără să provoace panică, ruşine, îngrijorare. Pentru a nu-şi compromite misiunea, agentul nostru fu nevoit să mimeze o cuplare cu femeia de serviciu de la Ambasada U. R. S.

S., pe care o cunoştea din cadrul şedinţelor informative ale lucrătorilor operativi din ţările frăţeşti, în pivniţa unui birt ţinut de-un redegist, dar pînă şi acolo fură nevoiţi la un moment dat să dea lovituri cu picioarele unui murdar lăţos care încerca să se bage între ei. Experienţa a fost atît de traumatizantă încît, la cerere, am fost nevoiţi să-l ademenim la vatră şi să-l retragem la Departamentul de Falsuri, punînd capăt unei cariere pline de promisiuni. Iar geniile se stingeau în bălţi flegmatice… *Ordinea este fundamentul tuturor lucrurilor.* În lumea lor mai bună, poate!

Cum era a noastră, însă? O vreme trăise cu impresia că situaţia generală era stabilă, vedea feţe fericite pe stradă, bărbaţi cu pantaloni de tergal, femei în jerseuri de nailon. La o şedinţă cu activul de partid al Ministerului de Interne din toamna anului 1970 a aflat că lucrurile nu mergeau cum se credea. În circumstanţele în care compatrioţii se bucurau de o conducere fermă, după ce societatea fusese curăţată de duşmanii poporului, înconjuraţi de ţări vigilente şi-o mare apatică, o singură explicaţie rămînea în picioare: elemente ostile se infiltraseră în structurile aparatului economic, pervertind sarcinile trasate în punctele esenţiale. S-a înscris la cursurile Academiei de Ştiinţe Economice pentru a studia mecanismele funcţionării, aşa cum, tînăr fiind, se amesteca în bătăile de cartier pentru a-şi instrui combativitatea fizică. Timp de zece ani conduse vaste operaţiuni de arestare printre directori corupţi de întreprinderi industriale, capitalişti clandestini învîrtind afaceri de crîşmă mandatată, burghezi de alimentară vînzînd pe sub mînă de dragul profitului, popi tăinuitori de secrete cu însemnătate colectivă, studenţi închinători la idoli occidentali şi preşedinţi de CAP care-şi înălţaseră palate din truda ţăranului care fura năuc de pe cîmpuri ce mai apuca.

M’ama! Sì, m’ama, lo vedo. Lo vedo.
Un solo instante i palpiti
del suo bel cor sentir!
I miei sospir, confondere
per poco a’ suoi sospir!
Cielo! Si può morir!

Îi place aproape ca un drog mirosul de cremă nemţească de ghete, pentru că-i evocă amintiri pe care nu le trăise, în perioada disciplinei supreme. Va ruga un fost coleg să-i mai trimită cîteva cutii. Sătul de visele măririi naziste, totuşi, un eşec de proporţii, la fel de înveninat ca şi prăbuşirea zidului, înainte de culcare va aerisi pînă ce aerul tare al serii de decembrie îl va constrînge să

aprindă gazele din soba de teracotă. Va mînca o bucată de brînză cu măsline şi ceapă, va bea un pahar de vin roşu, apoi, la ora zece, se va culca.

Mecanismele economiei planificate se încăpăţînau să nu funcţioneze, în ciuda îndemnurilor partizanale şi a stîngacelor descîntece de presă. Infiltrarea era mai profundă decît bănuise. Conştient de gravitatea situaţiei, ceru audienţă la singurul om care-ar fi putut să decidă luarea măsurilor adecvate. În cadrul unei scurte întrevederi, secretarul-general, hotărît să elimine neajunsurile, îi dădu mînă liberă „să facă totu'" pentru redresarea situaţiei.

Printre ustensile de curăţat şi cartuşe goale, zăreşte plicul. Apucă stiletul de argint primit cadou de la un şef de stat asiatic, îl desface, extrage peticul de hîrtie cu mîna dreaptă, în timp ce cu stînga apucă perechea de ochelari din buzunarul de la piept. Pensia rămăsese la fel de mică, în timp ce preţurile continuau să crească fără noimă. Se întreba adesea cum se descurcau atîţia pensionari cu drept de vot, de a căror soartă părea să nu se intereseze nimeni. Ce s-ar fi făcut mama lui, la 91 de ani, fără el? Societatea lor mai umană! Libertate, fraternitate, egalitate! Au pervertit totul.

2. Numele meu este J. S. A.

Sub lumina croşetată a becurilor cu vapori, oraş din cleştar şi plastic lucitor. Din cauza poleiului cu zgrunţuri, automobilele zdrăngăneau infernal. Temperatura coborîse la limita morţii. Au luat un taxi pînă la sediul poliţiei. Forfota amorţită din jurul gării scădea pe măsură ce se distanţau. Opriră în faţa comandamentului, de unde fură direcţionaţi spre o cafenea aflată vizavi. Înaintau cu greu, din cauza frigului şi mai ales a vîntului. Au intrat pe sub un jet de aer cald şi au deschis a doua pereche de uşi. O boare fierbinte de vară-i lovi peste faţă. Au găsit loc la o masă lîngă bar. O chelneriţă îmbrăcată într-o rochie verde se apropie de ei şi-i întrebă în engleza de Hollywood ce-şi doresc. Nu doreau, practic, decît să-şi tragă răsuflarea după un drum atît de lung, înainte de-a avea un contact lucid cu detectivul suedez de origine norvegiană Johann Sebastian Andersen. Au comandat două pahare cu frappuccino, pentru că li se făcuse cald. Au privit o vreme prin geamul aburit viforniţa de-afară, complet moleşiţi. Un bărbat şaten s-a apropiat de ei şi, într-o engleză impecabilă cu accent scandinav, i-a atenţionat:

— Permiteţi-mi să mă introduc: numele meu este J. S. A., însărcinat cu

investigaţia asasinării profesorului dublu A. Bănuiesc că dumneata trebuie să fii domnul A. E. N.. I-a întins mîna, a continuat: Domnule A. E. N., e mai bine să ne-ntîlnim aici, căci în biroul meu este o căldură de iad în sărbătoare. Cum nu vreau să mă întind la vorbă, problema se prezintă în felul următor: nu avem nici cea mai vagă idee de lucru ori pistă plauzibilă. De altfel, procedurile noastre interzic lansarea oricărui fel de prezumţie înainte de a avea probe materiale care să ilustreze zdrobitor dedesubtul teoretic al investigaţiei. Din acest motiv – şi aceasta este o destăinuire neoficială –, mai bine de o treime din crimele săvîrşite în Suedia rămîn neclarificate. Dacă în cel mult 28 de ani Parlamentul nu va lua măsuri, vom ajunge placa turnantă a crimei mondiale, căci, în lumina actualelor prevederi, orice suspect poate părăsi ţara fără nicio piedică. Legislatorii noştri ar dori să eradicăm Crima în totalitate ca parte a existenţei umane civilizate, şi, în ideea că, atunci cînd nu vor mai avea loc fărădelegi, metodele de investigaţie vor deveni inutile, trebuie să ne pregătim de pe-acum pentru acele vremuri. Se ridică problema numărul unu: cum poţi investiga o crimă în lipsa suspectului? Urmată de problema numărul doi: cum ar fi posibilă impunerea unui standard naţional cînd ţara geme de emigranţi scandinavi ca mine sau de alte naţionalităţi, unii chiar fără niciuna, dar cu drept de vot în consiliile locale?

Maurice şi-a dres vocea şi i s-a adresat:

— În lipsa suspectului, aţi putea ancheta anturajul victimei.

Ignorîndu-l, detectivul i-a răspuns lui Andrei:

— Munca ne este stînjenită de lipsa mijloacelor legale, dar nu ne putem plînge de absenţa inteligenţei specifice. Cunoştinţele profesorului au fost interogate încrucişat, de la rectorul Universităţii, K. L. P., şi fostul său asistent, B. P., pînă la rudele îndepărtate, cum ar fi sora sa vitregă din R., doamna M., sau fostul stareţ al Mînăstirii S., unde profesorul era membru cotizant. Lucrările i-au fost analizate de-un grup de cercetători din domeniile religiei, filozofiei, psihologiei şi lingvisticii, cuprinse într-o sinteză exhaustivă pe calculatorul central din Stockholm. Rezultatele sînt, într-adevăr, surprinzătoare.

Maurice a întrebat cu detaşare:

— Aţi putea împărtăşi cu noi roadele acestei munci ingenioase?

— Din păcate, domnule A. E. N., tot ce nu vă putem ascunde este că profesorul A. lucra la un text care, în opinia specialiştilor, ar fi urmat să revoluţioneze dacă nu ştiinţele umane în totalitate, atunci măcar psihologia religiei şi nervozitatea rasei, căci ar fi urmat să reiasă că sîntem un fel de buboi cosmic sau chiar raţiunea căderii, desigur, pentru făpturile cu înclinaţii religioase. Rezultatul final al calculatorului este un număr impar, format din

multe obiecte după virgulă. Personal, nu mă lezează cu nimic, deoarece eu nu-mi fac decît meseria plătită mediocru, dar nu-mi pot stăpîni admiraţia pentru universul gnoseologic al unui asemenea savant, prematur omorît.

Maurice interveni:

— A intrat ultima teorie a strălucitului savant în posesia stimatei poliţii suedeze?

— Domnule A. E. N., nici nu pot zice da, căci aş încălca prevederile protocolare ale ancheturizării locale, nici nu pot spune nu, căci, ca persoană oficială, nu am voie să vehiculez neadevăruri fără ordinul scris al unui judecător. Mai multe amănunte aţi putea obţine probabil de la B. P., înregistrat într-un program de protecţie federală la locul de muncă. Prezentaţi această carte de vizită la secretariatul Universităţii. Pînă ne-om mai vedea, dacă ocazia vreunei alte crime ne-o va permite, domnule A. E. N, vă urez numai bine! Dar ce loc mai bun pentru un criminal decît în haina unuia care-l caută!

Detectivul J. S. Andersen i-a strîns mîna, s-a răsucit milităreşte pe călcîie, şi-a ridicat gulerul de la haină şi a traversat strada zgribulit, după care a intrat în sediul poliţiei din Uppsala, neonorîndu-l pe Maurice nici măcar cu aluzia unei priviri. Rămaşi singuri, acesta răbufni:

— Este cel mai ciudat specimen de idiot din cîte am întîlnit vreodată care foloseşte obiceiul rozicrucienilor de-a rosti iniţialele în locul numelor şi cretinismul ca metodă de lucru.

— Ai mai întîlnit, deci, aşa ceva?

— Slavă Domnului, nu!

3. Îngeri pe fîşia cuantică

În urmă cu un număr neprecizat de zile, mă aflam la umbra unei terase liniştite din zona acestei imagini a oraşului, în vecinătatea azilului de alienaţi. Se derula ora caldă a începutului îndepărtării vesperale, oamenii şi orătăniile se trezeau din somnul după-amiezii, în zumzetul traficului din afara razei şi al cîtorva gîze bîzîind pe sub soarele campestru. Răsfoiam cu mintea îmbarcată spre alte continente o ediţie veche (1974) a *Cabalei* lui Scholem. O zi de care nu mai doreşti să te desprinzi, sub puterea atitudinii că eternitatea poate fi găsită în cartierul învecinat, iar seara eşti răpus de nostalgia trecerii ei abia observate prin lume. Începusem să amorţesc de atîta contemplare. Pe terasă îşi făcu

apariţia un bărbat de statură medie, uscăţiv la chip, cu părul alb ca neaua, prins într-o coadă lungă sub o pălărie cu boruri late. Fără nicio introducere, se aşeză la masa mea, deşi toate celelalte erau goale. Dacă n-ar fi avut ochii negri ca smoala, aş fi putut crede că-i un prieten preschimbat de-mbătrînire.

„După tema lecturii”, intră el în subiect, „am convingerea că nu te va irita pentru o vreme compania unui fost ziarist”.

Ciudat ce stranietate formează doi ochi negri luînd locul unor ochi albaştri. L-am întrebat dacă dorește ceva.

„O bere rece şi-un pumn de-alune turceşti.” Scoase din buzunarul de la piept o ţigară de foi cubaneză, pe care-o aprinse cu aerul unui şcolar fugit de la ore.

Nu ştiu cît timp să fi trecut, dar liniştea ne ţiuia în urechi pe aripioarele unui roi de gîze adormite, în timp ce stingerea crepusculară lucra cu lentoare în spatele orizontului. La un moment dat, dinspre pădurea de pe deal coborî o cireadă de vaci mînată de un copil încălţat cu opinci. Bărbatul trase aer în piept, ca şi cum asta aştepta, făcu un gest circular cu trabucul, concepu un pătrat cu degetele mari şi arătătoarele, prin care privi:

„Geografic vorbind, sîntem în acelaşi loc îngust de trecere în care ne aflam acum cinci minute, de fapt, nici nu ne-am mişcat, dar dacă, în dimensiunea mnemotică a lucrurilor, cadrezi restul posturii, ne-am întors cu două sute de ani în urmă, cel puţin pentru cîteva clipe.”

În seara aceea, o tăcere magică plutea prin aburii abia intuiţi ai periferiei, ca şi cum spiritul altei lumi rătăcea peste arbori şi curţi căutînd un loc de popas fără să ne tulbure. De teama de a nu risipi aroma tăcutei poezii, vorbeam în şoaptă:

„Dacă acest moment este un semn al perfecţiunii, ce trebuie să facem pentru a nu fi alungaţi de-aici?”

Bărbatul, fără să-şi desprindă privirea din perspectiva uliţei, rosti:

„Dacă nu eşti convins că aceasta este suma unor convenţii culturale, încearcă să intri în rezonanţă cu ceea ce vezi…”

Ştiam că are dreptate, dar simţeam penibilă atîta intimitate fără nicio pregătire. „Pari în graniţa puterilor creatoare, cum de nu mai funcţionezi ca ziarist?”

„Nu mai funcţionez ca multe. Practic, îmi place să cred că nu mai sînt nimic, ceea ce constituie un ideal pe urmele căruia am rătăcit fără să ştiu toată viaţa.”

Din cealaltă parte a terasei se apropiau doi bărbaţi în halate albe.

„Aduci foarte bine cu un prieten de demult. Vrei să-mi dezvălui numele

tău?”

„Vrei să spui că nu m-ai recunoscut?”

„Dacă vii de departe, e posibil ca trecutul să te rejecteze…”

Zîmbi, făcu un gest ca şi cum n-avea nicio problemă să se încline la poalele fatalităţii indiferent ce i-ar fi turnat în cap şi dispăru în aerul clar.

După puţin, se făcu noapte. Abia atunci am realizat că străinul cu care schimbasem cîteva cuvinte fusese Ran.

În clipa aceea, şi apusul lor deveni aprins, bărbatul fu învăluit de o ceaţă fină, care-l luă şi-l duse departe de ochii ei, de concepţia, de fantasmele care-o otrăveau fără contenire.

2. Celălalt oraş

Odată pornit, profesorul din trecutul frizerului nu mai putea fi tras pe margine:

„Oraşul capturează chintesenţa civilizaţiei terestre. Chiar dacă formele în care se înfăţişează capătă tendinţe infinite, numai suma lor este relevantă. Întruparea urbană este un proces care nu poate fi înţeles decît ca rod al exprimării numerice, astfel că oraşul este cea mai puţin imperfectă analogie a Divinităţii, nu numai pentru că poate cuprinde simultan numărul celor mai multe ipostaze contradictorii ale atributelor sale, dar şi pentru că, unificînd ereziile care-l străbat, ajunge el însuşi o ipostază, plasată într-un raport de continuă tensiune prin răsturnare faţă de forma Ierusalimului celest.

Faptul că puţinătatea informaţiilor despre formarea citadelelor sînt lipsite de claritate, nebuloasă îndatorată neajunsului că fondatorii n-au avut nici cel mai mic simţ al concluziei, nu este un obstacol major decît pentru minţile sufocate de ceea ce rămîne, nu de ceea ce-a fost. Vom lua ca punct de impuls răsăritul primei zile, distinsă printr-o extravaganţă a destinului drept mobil al unei înşiruiri interminabile declanşate de nimic, cînd o iscoadă ageră dă tîrcoale în căutarea unui loc de repaus pentru ceata venind din urmă, uitîndu-se după o cîmpie cu ierburi zvelte şi ape curate în spatele unei păduri favorabile. Cîteva zile mai tîrziu, la marginea lizierei se iveşte falanga războinicilor, în virtutea codului nescris al hierofaniei de luare în posesie, urmată de căruţele cu femei, animale şi copii. Nici nu sînt mulţi, nici n-au de gînd să se statornicească, dar consensul oboselii a atins nivelul în care răgazul se arată cea mai plauzibilă

necesitate.

Pentru cîteva săptămîni, cu zilele petrecute în cavalcade străbătînd cîmpia pînă dincolo de orizontul deschis din spatele colinelor, vînînd bizoni cu lancea ori pescuind în apa limpede a lacului care cîndva se va numi Ciric, petrecînd seri lungi adunaţi în jurul focului, ascultînd depănarea culegerii orale din vechime, purtată din generaţie în generaţie pînă în adîncul ultimei despărţiri de Dumnezeu, şi, cu toate că frigul de dimineaţă acoperă de-acum iarba cu rouă îngheţată iar coama copacilor devine tot mai irascibilă, nu sînt conştienţi că magia locului se strînge ca un laţ în jurul lor, cu scopul de a nu-i mai lăsa să plece, precum caliciul florii colectînd polenul. N-au mai plecat.

După origine a urmat tratarea. Secole s-au scurs după secole şi anii au devenit zile şi nopţi în care călători fără nicio motivaţie, proscrişi hăituiţi de urmăritori nevăzuţi, aventurieri siliţi de plictiseală, indivizi mînaţi de împuterniciri străine, irelevante pentru justiţia locului, continuau să se adauge celor dintîi, alcătuind piesă cu piesă un monstru terestru înmulţit de prigoane, împuţinat de molime, cizelat de religii, întărit de războaie, pervertit de invazii, mereu îmbătrînind, uneori agonizînd, aproape murind şi revenind de nicăieri, decăzînd abisal şi înflorind odată cu vegetaţia regenerată prin anotimpuri, copulări şi sezoane ploiase. Răscruce de aşezare-n pustiu, pretext de schimb între convoaie de neguţători osteniţi, hoţi cutremuraţi de friguri, întreprinzători pe linia instinctului, soţi înstăriţi cu neveste răpuse de ftizie, artişti versaţi în mania repetării sporiră fluxul propăşirii.

Odată ce dezvoltarea trupească a ofensat cote considerabile, echilibrul psihic, trăgîndu-şi mecanica din tragedii colective şi drame individuale, fu influenţat de fobiile unui domnitor care, îngrozit de iminenţa invaziei otomane, porunci săparea unui tunel din abruptişul tainic al pivniţei sale, pe unde, în caz de atac, să poată scăpa cu viaţă, ibovnică şi avut. Modelul de vitejie a fost urmat în grabă de vasali, care s-au îngrijit ca sub conacele lor să fie zidite încăperi cu ieşiri secrete ce corespondau cu subteranele suveranului, contribuind la formarea unei reţele a laşităţii presărate cu hrube, trape şi răspîntii, o muncă titanică şi deloc virtuoasă, întinsă pe-o perioadă de două sute de ani, care, deşi fără nicio punere în evidenţă sub aspectul invadatorilor, care întîrziau să apară, şi-a dovedit folosinţa ca exploatare a mîinii de lucru profitabile de robi veniţi din India şi sălaş al subconştientului infracţional, în care-a fost parţial exilată moştenirea lui Cain cînd vlaga legii dădea semne de nevolnicie.

Încîlciturile subterane au fost asaltate de copii vagabonzi, spărgători luaţi în atenţie, evadaţi, dezertori, poliţişti deghizaţi în ambele campamente, spioni

bilingvi, beţivi iubitori de poezie, muribunzi fără leac pe saltele, autori nepublicaţi, cartofori cu reumatism, zurbagii alungaţi de neveste, cămătari căiţi în bancrute calpe, formînd o lume în continuă comunicare cu cea de sus, mai ales în zilele toride ale verii, prin aburi încărcaţi de mirosuri grele prin guri de canalizare, unindu-şi mizeria cavernoasă cu miasma putredă a Bahluiului şi a periferiilor zoiofere, a rănilor căpătate de haitele de şobolani în luptele supremaţiei pe munţi de resturi, a carcaselor canine umflate de ploi cărînd praf roşu din văile Jijiei, a mîncărurilor arse prin geamuri deschise, duhoarea de fier încins a şinelor de tramvai, transpiraţia iute a muncitorilor din cartierul industrial, dinţii stricaţi ai bătrînilor abuzaţi de alcool din Tîrgu Cucului, vechile duşumele de dugheană întunecoasă în care motorina s-a impregnat cu mirosul uleiului rînced, sticlele de băuturi spirtoase sparte pe caldarîmul tocit din preajma borfăiturilor de la marginea legalităţii din Bularga, duhneala ţigărilor proaste amestecată cu pestilenţele parfumului ieftin al frizeriilor insalubre din cartierele de jos, a nămolurilor sulfuroase expuse cu lascivitate de Băile Purcica, tonele de metal ruginit şi lemn putred din podurile de peste pîrîul ilicit ca o prostituată cazonă, pămîntul reavăn al gropilor săpate în cimitir împletit cu mirosul lumînărilor aprinse la căpătîiul morţilor în biserici prost aerisite.

Cînd toate aceste duhuri mefitice îşi pierd convingerea şi se retrag, pentru o vreme, în derularea nebuniei ciclice a tot ce ţine-n loc dezvoltarea umană, responsabilitatea olfactivă a oraşului este preluată de mirosul borşului de conopidă de pe strada Călăraşi, al pîinii aburinde de pe pervazul cuptorului de pe Ţuţora, aroma cozonacilor plutind peste copacii în floare în ajunul Paştelui de Mai, mirosul portocalelor din Decembrie atîrnînd în ramuri uscate de brad, mireasma teilor de pe Ştefan cel Mare, iasomia şi regina nopţii din vechiul Tătăraşi, trandafirii de pe Bulevardul Cantemir, narcisele al căror polen îmbătător este cărat în fiecare primăvară de albinele de pe Moara de Vînt, castanii din faţa frizeriei, crinii de pe strada Eternitate, mirosul crud de iod al nucilor verzi de pe Sfinţii Apostoli, boarea butoaielor cu măsline, telemea şi hamsii din vechiul magazin de lîngă gară, simfonia rurală a căruţelor venind toamna la oraş, amestecînd sudoarea dulce a cailor cu mirosul paielor uscate şi al strugurilor proaspăt tăiaţi de pe curpen, al mahalalelor adumbrite de instinctul zacuştei de Octombrie ori al ardeilor captivaţi de oţet, al cazanelor de fructe puse la fiert pentru dulceţurile de vară, al fumului delicat urcînd din afumătorile cu cîrnaţi de porc de dinaintea Crăciunului, al cafelei la nisip făcută de bătrînul Ierhan Păcătosu’ din Tîrguşor ori de Kufuru Joujou de la Cafeneaua Veche, sub cireşii cu floarea amară pierdută în mirosul cartofilor prăjiţi în

untură, mai la vale, pe Sărărie, al straturilor de usturoi plantate de gospodarii din Ţicău, al aromelor grele din dormitoarele caselor din preajma Podului de Fier, pe şifonierele cărora zac pere pergamute, mere Wagner şi gutui în proces, parfumul fin al doamnelor din sala Filarmonicii ori balsamul pastelat al decorurilor Teatrului Naţional, apartamentele cu pereţii proaspăt văruiţi, parchetul dat cu ceară din blocurile noi de pe strada Naţională, tulburătorul miros de brad şi mere coapte în soba de teracotă a vilelor dinspre Breazu din seara zilei de Ajun, mireasma discretă a omătului rece al iernilor fără clinchetul umorului de odinioară asigurat de actori acum decedaţi.

Geometria haotică a suprafeţei oglindeşte într-o inscripţie de placă funerară întîmplările care-au creat labirintul încifrat al căilor de acces dintr-un loc în altul, căci fiecare stradă, arteră şi fundac au avut un act de pricină să renunţe la tendinţa naturală de-a se extinde în linie dreaptă: locul crimelor comise pe maidane ocolite de constructori, porţiuni bîntuite de spaime infailibile, sinucideri care au trasat contorsionări în superstiţii, surpări de maluri, interdicţii abuzive, ambiţiile şi prostia edililor, momente de inspiraţie sau moşteniri neaşteptate, ezitări de cadastru, renunţări şi răzgîndiri, făcînd ca fiecare uliţă să se fi născut ca semn al hazardului legat de arbitrarul petrecerilor din jur, formînd o hartă a pornirilor fiecărui individ cu comportament deviant adunate în cifre care au dus la transformarea uliţelor în străzi ca rod al dezvoltării infracţionale, iar acestea ca bulevarde în urma revărsării unor valuri demografice şi mai mari în megalomania mărimilor efemere, înşiruind clădiri înălţate cu osteneală şi jertfă, ca să fie măcelărite de nepăsare ori doar inepţie civică, agonizînd în putrefacţie de moloz scormonit de rozătoare, scînduri surprinse de epidemia putrezirii, resturi de tablă din înşelăciuni metalurgice, cari harnici de cărămizi, ruginituri pretenţioase, dispărînd în noianul noilor clădiri ori al terenurilor virane, spiritualizîndu-se, supravieţuind prin migrarea esenţelor materiale în conştiinţa lăsată moştenire de geniile care l-au cutreierat cu exagerările codului genetic, visele îndrăgostiţilor întipărite în tencuiala zidurilor precum mantaua otrăvită a lui Heracle, plînsul orfanilor întinzînd mîinile către femei trecătoare, gemetele mamelor care şi-au pierdut fiii în războaie sau bătăi la localul din colţ, regretele celor ce s-au despărţit, meditaţii asupra tristeţii, dorul împletit în fumul nevăzut al celulelor de penitenciar, urletele disperaţilor înaintea cinei cu medicamente la spitalul de nebuni, melancolia constantă a poeţilor moldoveni doborîţi de patimi private de remediu, melancolie, podagră şi suicid, rîsetele rămase fără acompaniament ale bătăilor cu perne ale boierilor cărturari din Casa Pogor, zgomotul pămîntului aruncat peste sicrie necăjite, liniştea sălilor de studiu ale Bibliotecii

Universitare din timpul sesiunilor de examene, hărmălaia jocurilor de dimineaţă de la grădiniţa de pe strada Paşcanu, cîntecele de nuntă din mahalaua Păcureţ, terminate în decepţie şi abandon, vînătăi şi plînset de copil, legendele sale de oraş grandios şi cultural perpetuate în ziare periferice pînă la căderea în afazie, pînă la anularea spiritului de lumină şi ocultarea în catacombele stătute ale spaimei gestînd la răscrucea dintre hoardele sălbatice ale Estului şi decadenţa pompoasă a Occidentului, despicînd în adîncime schizofrenia adunăturii heteroclite care ne-am mulţumit cu stupidă mîndrie să fim, nu lasă în urmă decît gustul deşertăciunii istorice bolborosind prin guri de hazna şi chepenguri de biserică, dansuri disperate de fericire, imolări, zvîrcoliri, redempţiuni ratate, opere trimise în repudiu, ură, iubire, decepţie, tăişuri de topor, abjurări generalizate şi împliniri în care nu credea nimeni, căci din toate aceste conjuncturi şi consecinţe, declanşate de primitiva intuiţie a unei iscoade ignorante, putea să nu se fi întîmplat nimic, decît o imensă hemoragie florală atacată de fungusuri în prag de primăvară şi cîte un incendiu forestier la fiecare sută de ani.

Din solemnitatea secolelor n-au supravieţuit decît cîteva rînduri de ruine îngropate sub valurile prostului gust dictatorial, mîrlănimea adusă din cătune alcoolizate ca braţe de muncă, golănia barbară a studenţilor străini, mai nocivi decît străbunii lor, de spaima invaziei cărora săpau subterane vitejii domnitori, teroarea dirijată de partid prin armatele Miliţiei Populare şi a Securităţii Statului, distrugerea fibrei naţionale niciodată atît de pure cum o cîntau propagandiştii fără dare de istorie, uciderea oricărei speranţe de redresare, concubinajul imoralităţii cu criminalitatea recuperată prin ariile turnătoriei, demenţele temporale incurabile, despletirea odgoanelor de corectitudine biblică ori măcar filozofică, dar oricît de slabe ar fi puterile noastre profetice, oricît de intoxicat specificul idealurilor cîndva întrezărite, puse pe masa de batjocură a autopsiei lirice, atîta lucru sînt în stare să disting: într-o dimineaţă de-nceput de Aprilie, sufletul oraşului va ieşi iar la suprafaţă, năucit de lumina soarelui, dezorientat de orbia lumii, bătrîn şi ezitant, timorat, slăbit, abia tîrîndu-se dintr-un cartier în altul, pornind dinspre periferii, ca pentru a-şi adulmeca propriile urme, amintindu-şi, luîndu-şi rămas bun prin trecerea în revistă a inventarului rănilor deschise şi al cicatricilor uitate, îndreptîndu-se spre finala lui paradă în strălucire, cea de dincolo de-ntotdeauna, traversînd bulevarde şi uliţi din ce în ce mai tînăr, cu muşchii reliefaţi de unsoarea istoriei, pînă şi nemernicia noastră poartă un nume, cu oprire în Piaţa Unirii, atrăgînd inima populaţiei după el, topită cu răsuflarea tăiată, căci, oricît de mult aş încerca să-mi reprim visul, într-o zi va apărea un artist de geniu care să-i invoce taina eliberatoare, să-l

elibereze din somnul morţii, să înduplece roiul nepăsător al uitării pentru a repune lucrurile la locul lor dintîi, aşa cum urnele funerare şi raclele îngheţării stau ordonate în vastul cimitir al strămutării de-aici în cealaltă parte. Dacă există dreptate, dacă răul poate obosi, dacă sfera frînturilor de ipostază va începe să iradieze, dacă muzica astrelor şi geometria înălţimilor se vor împăca spre acelaşi deznodămînt, cu adevărat îţi spun că toţi cei care-au trăit şi s-au bucurat, au suferit şi-au murit, au plîns şi-au rîs între zidurile acestui labirint blestemat vor reveni serbînd marea bucurie a simultaneităţii eterne…

Oricît de straniu ar suna, pentru venirea acelei zile nu încetez o clipă să mă rog!

Z. Psihanaliza transfugului melancolic

Comisarul i-a întins un ziar cu urme de mîncare pe el, împăturit în jurul unui articol încadrat de un chenar nervos trasat cu creionul.

— Citeşte, i-a spus.

— Ce-i asta?

— Un articol apărut săptămîna trecută în Diorama. Discutăm după aceea.

Femeia luă ziarul, afişă o grimasă dezgustată, scoase o pereche de ochelari de vedere cu rama de aur din poşeta de piele roşie, începu să parcurgă:

Culpa tatălui

„La vremea tinereţii, cînd lipsa consecinţelor te face mîndru de suma nepăsărilor, revolta formală împotriva traiectoriilor, faptele considerate abominabile, distrugerea consemnului universal pe care nimeni nu dă doi bani se datorează unei absenţe care poate lua diferite chipuri. Ignoranţa asigură constanţa biologică a viermelui. Existenţa oscilează între polii sinuciderii ca exerciţiu al ratării şi cel al rezistenţei prin adaptare la elanul îngrădirii. Trebuie să treacă mult timp ca să-ţi dai seama – şi încă şi mai mult ca să admiţi – cîtă eroare cuprinde osificarea în propria parabolă de individ căruia îi este suficient cît cunoaşte, care crede că a făcut tot ce era necesar pentru a se accepta în blazarea momentului, pentru care niciun păcat nu cîntăreşte mai mult decît altul şi nicio redempţiune nu mai pare nemeritată. Fiinţa se plasează în afara vîrstei.

Dacă afecţiunile spirituale pot avea urmări în eternitate, carnea este trecătoare precum frumuseţea şi la fel de chinuitoare ca iubirea într-un azil în care adevărul comun este supus comunicării imposibile. Pospaiul de inteligenţă nativă se îneacă sub torentele gunoiului alimentat de trivialitatea semenilor pe care-i vezi, la fel de idioţi, la fel de mărunţi în milioane de exemplare colcăind la fiecare etaj al stabilimentului. Procesul conexiunii dintre noţiuni generale şi cel dintre cuvinte se anchilozează, nu mai este capabil să evoce, muşchii îşi pierd tonusul, mişcările devin automatisme, în raport cu desensibilizarea emotivă, motivaţia erotică se stinge-n lumina trenului îndepărtîndu-se-n beznă. Sîmburii defectului care-şi etalară promisiunea la 20 de ani devin ramuri ale viciului aşa cum cuta subţire din jurul gurii s-a metamorfozat în ridul amar de dinaintea morţii. Înfăţişarea se suprapune peste cea a unui cronofag decrepit; în cel mai bun caz, pentru reproducerea clasei pe care-ai detestat-o în cadrul speciei tatălui, din care n-ai îndrăznit, în ciuda protestelor, să ieşi niciodată.

Ai fost sfătuit să devii bun şi cuminte. Să mergi pe poteci bătute, să-ţi cultivi laşitatea şi apetenţa la imoralitatea existentă. Cînd lumea se sufocă în rău, virtutea individuală este echivalentul sinuciderii; îndepărtarea cauzei, extincţia speciei. Cum să nu se amplifice neînţelegerile inerente dintre dătătorii de viaţă şi urmaşii lor într-o detestare naturală, cînd cei din urmă îşi intuiesc neputinţa în schimonoselile celor dintîi, iar aceştia-şi întrezăresc prăbuşirea în neputinţa tocmai a desprinderii? Generaţie după generaţie, morman lîngă morman, oase îngrămădite sub ziduri, victimelor războiului dus între ipostazele aceleeaşi biografii nu le mai rămîne decît vigoarea antebraţului în căutarea cuţitului. Din spate se aude zumzetul hodorogit al motorului distrugerii, pe care l-am ridicat în slăvi şi perfecţionat în sînge, patinînd în clisa nimicniciei mereu duse, om cu om, pod peste pod, mai departe, pînă-n inima eliberatoarei noastre apostazii.”

Lăsă ziarul din mînă, îşi scoase ochelarii de pe nas, îi întoarse în poşetă, îl privi cu un aer de ofuscată superioritate, se interesă:

— Şi de ce ar fi atît de important acest articol, din care sub 10% din cititori să fi înţeles ceva?

— Prima la mînă: e scris altfel. Nu pot să explic, că nu-s filolog. Are un ton tăios şi chiar dacă nu pricepi cu uşurinţă îţi dai seama că nu e de bine. A doua: prin intriga măruntă a faptului că nu ştim cu certitudine cine l-a scris. Ştim c-a fost trimis prin poşta electronică de la New York, de la un computer a cărui identitate aşteaptă să fie stabilită, semnat Radu Mareş, cum a şi apărut, dar din verificările noastre reiese că un asemenea personaj nu există.

— Există acum…

— Cred că-i un nume contrafăcut.

— Deocamdată, singurul cap de acuzare ar fi caracterul ludic al unui corespondent anonim. Cît de grav poate fi?

— Nu ştiu exact, dar putem risca?

— O să vedem dacă şi cum vom putea fi de folos.

B. Începutul unei cariere strălucite

Giuseppe Di Stefano înalţă *Non piangere, Liu* spre un cer surd. Muzica îl abate. Începutul senilităţii, de asemenea. Din larga armată de asupritori cunoscuţi, demascaţi, aruncaţi în boxă, n-a existat unul care să regrete. De ce-ar fi el? E de-ajuns să le priveşti feţele alcoolizate, răcnitori, săltăreţi, invidioşi, malefici, ca să-ţi dai seama de natura ridicolului. Le-au fost eşalonate timpul şi spaţiul pentru a nu se rătăci, au devenit tot mai nebuni. Zilele li s-au împuţinat. Cum pot fi eu socotit rău, creaţie a sistemului, şi ei buni, dacă n-au fost capabili să se revolte împotriva lui? Nu m-a făcut supunerea mea puternic, iar pe dînşii, orbirea, nişte sclavi? Erasm din Rotterdam spunea că, dacă are de ales, mintea omului este înclinată spre minciună. Pentru Horaţiu, cine-şi minte tatăl n-are nicio ezitare în a-i minţi pe cei din jur. Va îndrăzni, oare, cel ce-i minte pe toţi să fie sincer cu un conducător aspru? În lipsa minciunii, a crimei, a interdicţiei ca intemperie generală, existenţa omului ar fi fără sens. Dacă un decret ar interzice fiilor pămîntului minciuna, după o clipă de groază, ei ar înceta să existe. Adevărul este tăişul sfîrşitului, denaturarea, cărămida existenţei. Cînd teroarea se risipeşte, structurile s-au prăbuşit. În spatele tablourilor alegorice nu se aflau decît ziduri. Popor de noroi, gardieni de mucava.

Nu poate preciza cînd începuse aventura vieţii lui, i se părea vulgar s-o lege de amintirea unei brutalităţi, dar memoria nu-i îngăduie nimic altceva, cu elucidarea că nu era decît un simplu soldat pe cîmpul de luptă cu destinul comandat de un ofiţer la fel de lipsit de viziune ca şi el. Un soldat ascultă de ordine, prea puţin i se poate imputa (că e un bun executant?), reacţionează în consensul deprinderilor dobîndite, evidenţiat prin spirit de iniţiativă. Străbătea pădurea din nord-estul oraşului cu locotenentul Muşat şi soldatul Cureliuc, cînd s-au trezit încercuiţi de-un grup de legionari din bandele maiorului Caragea. Trecuse de miezul nopţii, dar natura patriei era cu ei: luna lumina ca un far activat de generator cele două poteci care se intersectau în căuşul unei ridicături

de unde dominau peisajul siluetele a trei bărbaţi. Locotenentul se opri, ridică mîna dreaptă, avertiză:

„Staţi în loc! Actele la control!”

Derulase amintirea acelei nopţi din atîtea unghiuri, încît şlefuise fiecare detaliu pînă la luciu şi recuperase geometria cronologică în limita certitudinii. Unul dintre partizani făcuse doi paşi laterali, ca să se ascundă în spatele unui copac. Locotenentul, cu o voce panicată, i-a somat din nou, ridicînd adrenalina şi nivelul urgenţei în sîngele nostru pal. Am deschis focul, pentru a-i lua prin surprindere. Au ripostat. M-am aruncat la pămînt şi am tras pînă mi-am golit încărcătorul. În dreapta, la doi metri, locotenentul se prăvăli acoperit de văicăreli.

Nu ştiu cît a durat. Nu mai împuşca nimeni. Li se terminase muniţia, dar atunci n-aveam de unde să ştiu. Din vîrful colinei răzbăteau tînguieli. M-am rostologit într-o parte şi, odată ajuns în umbra copacilor, am ocolit poiana, luîndu-i prin surprindere. Doi erau morţi, al treilea abia mai mişca. Tînăr şi feroce, mă privea intens, cu capul pe spate, ca şi cum vroia să pronunţe. Ce-ar fi putut? Rechizitoriul zăcea alături de el. M-am apropiat. Gemu. L-am eliberat din ghearele consecinţelor.

S’ella sospira, sospiro anch’io;
È mia quell’ira, quel pianto è mio;
E non ho bene, s’ella non l’ha.

Dacă viaţa încă respiră, viu sînt şi eu. Mînia e cheia de boltă, bocetul, credinţa. Nu mai fac mult sens. O fire decentă. Context, loialitate… frică, poate?

Pune puşca pe birou şi face cîţiva paşi prin încăpere, să se dezmorţească. Nu-şi reproşează nimic, pentru simplul fapt că nu are ce. Oricine, în condiţiile de-atunci, politice, umane şi militare, ar fi procedat asemenea. Cum ar putea gestul lui să fie considerat crimă? În lumina căror legi? Legitima apărare a ţării se încadrează în normele eroismului trasat de Homer, nu ale infracţionalităţii descifrate de Freud… Ridică arma, se uită prin ţeava golită spre lumină, apoi ia o bucată de pluş de pe birou, începe s-o lustruiască. Foloseşte mişcări ample, fără grabă, fără pasiune. Ritmul interior îl urmează pe cel al muzicii. Omul modern se chinuie o viaţă întreagă de privaţiuni pentru a împlini cu metodă şi răbdare măcar latura minoră a unui traseu oarecare.

Pentru spiritul de iniţiativă, pentru însuşirile combative, pentru curajul manifestat în noaptea aceea, a fost citat pe ordinul de zi al Departamentului

Securităţii Statului, a fost decorat şi i s-a facilitat posibilitatea de-a urma şcoala de ofiţeri de la Grădiştea. Cu intuiţia celui care nu mai putea da înapoi, ştia că era şansa pe care nu trebuia s-o piardă. Viaţa celor morţi fusese consumată. A lui, glorioasă ori infectă, îi stătea înainte.

Pentru că războiul derulat cu hoardele de trădători interni fusese încheiat în timp ce el îşi definitiva studiile, după ce şi-a luat în primire postul la Inspectoratul din Cluj, şi-a concentrat atenţia asupra camuflajului social. Inamicii cu adevărat periculoşi sînt cei care reuşesc să ia cît mai fidel aspectul celor cu care se confruntă. Cum i-ar putea depista?

Umbla ponosit printre ei, cu un aer de tîmpă familiaritate, ca să nu alerteze. Nu informaţiile îl interesau, nu genul acela de informaţie pusă pe tavă de sursele lor nenumărate, otrăvindu-i, sufocîndu-i, copleşindu-i cu milioane, miliarde, trilioane de cuvinte care nu aduceau nici o limpezire, decît menţinerea senzaţiei de panică difuză, descrierea colectivă făcută de pacienţii unui azil psihiatric poporului pe care erau plătiţi să-l apere, ci esenţa existenţei în teroare, deghizată în malnutriţie şi hipotermie (surprinzător, pînă şi-acum evita silaba *frig*), masa critică a umilinţei revoltate. Constată că pragul fusese trecut. Sindromul Stockholm aplicat unei întregi naţiuni. Cum să-ţi fie milă? Nu l-ar fi sfîşiat în dinţi a doua zi să afle c-ar fi intenţionat să se lepede de cauză, să-l trădeze pe Tătuc, să evacueze căcănăraia, să devină ceea ce numărătorii de umbre consideră a fi om? Nu-l va descifra nimeni. Nici n-are nevoie.

D. Repatriere la casa de nebuni

Portarul l-a încurajat să intre în cabină, l-a ajutat să-şi depună valizele lîngă birou, l-a legitimat.

— Aveţi paşaport american…

— Excelentă observaţie.

— Veniţi direct de la gară?

— Aeroport…

— Aveţi probleme cu sănătatea?

— Mă simt mai bine ca oricînd.

— Cu ce treburi, atunci?

— Am o întrevedere cu profesorul Schneiderman la ora 11. Nu v-a anunţat?

— Vagamente, a spus că-l va căuta cineva, fără să precizeze persoana,

cauza, rezoluţia ori prestanţa. În niciun caz nu se putea ticlui c-ar fi vorba de-un turist american cu păr lung, ochelari de soare sport şi pălărie albă.

— În ciuda reuşitei descrieri, nu sînt decît „un turist român”. M-am născut aici.

— La spitalul de nebuni?

— În oraş.

— Nu e nicio diferenţă. Lăsaţi bagajele în colţul ăla, că nu puteţi intra cu ele decît în calitate de internat cu parafă. La capătul aleii veţi da de urma unei clădiri vechi; în holul de la intrare veţi fi întîmpinat de-o domnişoară îmbrăcată strîns care vă va conduce la cabinetul domnului profesor. Dacă va fi necesar, voi trimite un nebun cu calabalîcul.

— Te exprimi destul de coerent pentru un simplu portar.

— Mulţumesc de compliment, am absolvit facultatea de chimie, n-am găsit altceva. Echilibrul natural a impus ca inculţii şi tîmpiţii să ajungă oameni de afaceri, politicieni, dregători, măgari.

O luă la deal, pe drumul şerpuit între două şiruri vaporoase de castani. La jumătatea distanţei trebui să ocolească o piramidă ridicată din pietre de granit, nu mai mari decît o minge de tenis, nu mai înaltă decît un stat de om, contrastînd desăvîrşit cu ordinea de grădină englezească a ansamblului.

*

— De ce-ar trebui să internăm pe cineva care n-a fost diagnosticat cu probleme nervoase grave?

— Motivele capătă sens prin număr, nu prin complexitate. Să spunem că nu am unde să mă duc, ai oferit adăpost unui suflet rătăcit. Voi face spitalului o donaţie de 28.000 de dolari. Demersul n-ar fi absolut ilicit, din moment ce niciun om cu mintea întreagă n-ar fi recurs la un asemenea compromis.

— Te internez cu o singură condiţie.

— Dezvăluie.

— Ne vom întîlni în fiecare joi dimineaţă, în acest cabinet, şi-mi vei spune ce se întîmplă cu tine.

— De acord.

— Norocul tău este c-am extins o amabilitate similară asupra fiului surorii mele, pe care-l tratez ca semi-pacient din cauza conflictelor pe care le are cu taică-su. Foarte puţini ştiu că e nepotul meu şi chiar dacă ascunde şi el slăbiciuni demne de registru, mănîncă la aceleaşi intervale şi meniuri ca oricare altul. Nu poate părăsi stabilimentul decît cu bilet de voie, în caz că, asumîndu-şi

riscurile, nu-i trece prin cap să fugă prin locurile special amenajate şi aşa mai departe. Ai să fii în stare?

— Cum îl cheamă?

— De la o bucată de timp, îşi spune Hubert, dar numele lui e Dorin.

— Stă singur?

— Am să-ţi dau o rezervă vecină cu-a lui. În ciuda onomastificării, e un om liniştit.

— Mulţumesc.

— Mai scrii?

— M-am lăsat acum trei luni.

— În fiecare dimineaţă, vei găsi în foaier toată presa locală a zilei. În caz că te interesează.

— Am să încerc să nu.

1. Faza metalurgică

Mi-am continuat alergarea. Localitatea se afla în altercaţie diametral absolută faţă de raţiunea anterioară, pe partea de lume în care soarele biciuie vacarmul piaţetelor bombate de pante calcaroase şi trotuare copleşite de terase gemînd sub mese zbuciumate de îngrămădiri omeneşti în costume deschise. Exuberanţa zilei ar fi trebuit să aducă mai multă judecată la suprafaţă decît cea a nopţii, dacă n-ar fi fost ridicol de inadecvată pentru ce avea să se manifeste. Deşi, de la cîţiva paşi de ultima staţie, nimeni nu mai exersa darul profeţiei ori al instinctului de conservare. Mi-am exprimat iritarea.

Neliniştea nu funcţionează cînd nu mai poate fi utilă, mi-a spus însoţitorul meu…

De astă dată călăuza împrumutase identitatea fochistului de la punctul termic, un tip taciturn şi ţîfnos dacă încercai să-l scoţi din ale lui. Iar pe deasupra pe el nu-l cunoştea nimeni, deşi îşi menţinuse spiritul de profunzime panoramată la trap. Umblam ca doi străini în stare de perfecţie suspendată la care se zgîiau pasager cu toţii, fără vivacitate, dar nici placid, el îmbrăcat într-o salopetă tămînjită de motorină expirată, eu, impenitent în cămaşa mea de purpură peste pantalonii de-un albastru spălăcit, eşarfă violacee sub plete blonde, englezeşti. O altă ţară, o altă şansă. Un alt sfîrşit.

În timp ce rătăceam într-o intersecţie de clădiri triunghiulare, am auzit un

şuierat scurt şi tăios ca o lamă de brici tăind impecabil de la un capăt la celălalt *imago mundi*.

— Ce-o mai fi şi asta?

— Ca şi cum era de la sine înţeles că trebuie să stăpîneşti inventarul tuturor sunetelor auzite, comentă inflamat. Ce-auzi nu e nimic altceva decît semnul henoziei. Mă privi în ochi, o dîră de sarcasm îi coloră colţul buzelor, constată sărăcia vocabulară şi completă să-l audă cît mai mulţi trecători: nici măcar noţiunile care-ar trebui să te intereseze nu le stăpîneşti! Notează, deşi este o definiţie de care n-ai să te mai loveşti niciodată: spargerea totală a inerţiei mecanice şi intrarea în faza metalurgică a lumii. Prima cauză.

Nu l-a crezut nimeni. Dar mai era timp pentru îndoială?

Lumina zilei fu suptă instantaneu, însoţită de vaietul mulţimii şi de zgomotul scurt al unui sorb. Zdriupt! Vocea asta mi-a sunat în creier, cunoscută. Pe individul ăsta l-am întîlnit cîndva! O clipă am zărit aleile acoperite din oraşul barurilor populate, acoperişuri de sticlă fumurie, mii de luminiţe, cîteva priviri îngrozite pe ici, pe colo, niciun sunet infernal, la drept vorbind niciun sunet de vreun fel – amănuntul care livra, de fapt, cea mai aiuritoare cantitate de spaimă, că nici să fim preveniţi nu se considera a-şi mai fi avînd rostul – şi, dintr-odată, nimic! Nimicul ca o fiinţă infinită refuzînd să respire. Universul cuprins de *rigor mortis*.

Privesc cerul înţepenit. Un gol se cască în torace. Linişte deplină. Încerc să mişc mîna. Doar conştiinţa a rămas alertă. Spargerea inerţiei nu aduce răspunsul corect. Avea mărul care i-a căzut în cap, zice-se, marelui Newton, declanşînd descoperirea gravitaţiei, tendinţa de a sta agăţat de ram pentru vecie? Nicidecum. Toată teoria poate fi întoarsă pe dos şi numai pornind de la premisele ei anecdotice. Lui Newton, cunoaşterea i-a fost trimisă în armonizare cu datele pe care le acumulase fără să ştie la ce are nevoie de ele.

Nu-i cam mult? Ori o fi prea puţin? O galaxie surprinsă de îngheţ ca o coadă de scorpion uscat de inaniţie într-un colţ trecut cu vederea. Echilibrul absolut, marea tăcere abisală rămasă fără răspuns, o semnătură impunătoare, indescifrabilă.

3. Regele cu mai multe denumiri

Frigul o privea ghemuit din toate ungherele. Se dezbrăcă de hainele jilave,

îşi trase pe ea o rochie groasă de lînă, ciorapi de bumbac, îşi prinse părul cu o pamblică de catifea, demară centrala termică, pătrunse în biroul lui Karmailen, unde strănută de două ori, scoase casetofonul din priză şi-l purtă în bucătărie. Afară ploua iar. Puse apă la fiert într-un ibric, ca să-şi facă un ceai, dădu drumul la bandă. Vocea celui absent era şi mai stranie acum, ca urmare a faptului că nu i se mai adresa.

Din virtutea tendinţei entropice sfidînd teoria numerelor mari, numele meu va rămînea pentru o vreme Karmailen König. Numele meu oricum nu are nicio importanţă, pentru că nu reflectă esenţa fiinţei materiale cu care ne-am obişnuit. Din spatele lui, în depărtare, proiectat ca o umbră de harpie planînd peste zidurile burgului Koblenz, pîndeşte fiinţa abisală denumită Eliobanar. Penajul aripilor se distinge de îndată ce sînt deschise porţile lumii în care de puţin mi-am ratat naşterea. Cînd eram copil, asistam fără să ştiu la agonia unei epoci distruse de djinnii ideologiei brune şi aspidele roşii. Imaginile sînt păstrate în magaziile de dincolo, din cînd în cînd mi se permite să privesc prin geamlîcul din spate.

O epocă se trage din alta precum speciile prin seva genetică a mutaţiilor. Spre origini, drumul se îngustează, dacă dizolv dîrele generaţiei care m-a precedat între cele două războaie mondiale dintr-un cartier de la marginea Barcelonei, vom găsi cel de-al treilea nume, Zarandeu. Pentru cel de-acum, personajul unor aventuri interbelice din care n-a mai rămas decît o mînă de filme naive: Waldemar, favoritul femeilor, Fu Manchu, detectivi în costume albe, eroi fără minte, iubiri superficiale, conspiraţii ratate, urmăriri mai degrabă îmbogăţite cu spirit patetic, leşinate organizaţii secrete deconspirîndu-se benevol. Pe scurt, nu conţinutul vasului purtînd uleiul, ci lutul alcătuitor, structura, fiziologia, finalitatea. Naivităţi la mîna a doua alcătuind trupul nostalgiei de dinaintea măcelului.

Mai tîrziu, restrîns în mine însumi la graniţa istoriei păstrate în memoria celulelor aşteptînd consemnul eliberării, voi ieşi precum şarpele care în zorii zilei sparge găoacea oului umed, la asfinţit lepădîndu-şi pielea uscată, ca în noapte să poată susura neoprit sub aura îngrozitoarei făpturi înaripate numite Enohael, relevată prima oară în stupoarea descoperirilor de dinaintea Evului Mediu mistic, la Şcoala din Gerona, cînd maestrul Ezra ben Solomon fu secerat de revelaţia propriei naturi egregorice şi nu-şi mai reveni din muţenie.

Judecata de-a afla de unde vii, purtată de curiozitatea frivolă a nebuniei prin lume, creează un sens mişcării. Privesc ceasornicul masiv din salonul cărţilor: fibra lemnului din care-a fost construit redevine trunchiul nucului din marginea unui sat tirolez în ultima dimineaţă a verii anului 1867. O căruţă străbate drumul prăfuit de la marginea coamei la vale, în dreptul viei cîteva vulpi jigărite se fugăresc apatic. Vîntul adie prin coroana de sub cerul fără crăpături, tremurul

sporeşte pe măsură ce fierul muşcă tendoane de arin. Printre picuri de ploaie, sub firma unui atelier din Viena, uşa se deschide să-mi arate cuve cu cristal scurgîndu-se-n forme ce vor adăposti trandafiri gravaţi de-un alchimist cocîrjat şi aproape orb, despre care-am aflat că-l cheamă Lucerd. Mecanismul, pendula de bronz, greutăţile cu lanţuri, cizelate de-un meşter italian din Horgen. Herman este numele lui. Herman August Ceronetti. Toate acestea par a nu mai interesa pe nimeni, oricît de ciudate au fost.

Din cauza acuităţii vizuale, sînt nevoit să caut privirii balsam în odăile umbrei, precum liliecii pîndind asfinţitul din clopotniţa gării din Köln, pe unde-am văzut şi voi relata poeţi trimişi la război. Rolul meu, căci despre el a fost vorba, era să observ faptele lumii golit de emoţie întocmai unui pictor părăsit de lumina lucirii ori a unui muzician care nu mai aude, un poet metafizic, inert şi osmotic. N-ai decît, Karmailen König, să te zgîieşti în oglindă pînă ţi se va împăienjeni căutătura, nu poţi fi propriul tău veghetor atîta timp cît nu vei vedea decît partea umană a fiinţei. Adică nimic. Îngeri orbi, zburătăcind haihui în numele unei misiuni rămase fără armament.

O grămadă de căutări inutile continuă să se adune la picioarele mele: firul limbii adamice în atriile dicteului dadaist, maimuţăreala raţiunii prin mesajul spermatic al cunoaşterii la care n-avem acces. Întotdeauna vor exista două armate ostile de fraţi care se urăsc. Nu cu demonii din jur trebuie făcută pacea, prietene, pentru că răul lumii este amăgitor. Chipul meu n-are nimic de-a face cu mine, în spatele meu nu se vede nimic. Pădurea ispitelor se răreşte. La capătul ei, razele unui lac introvert, privegheat de-un bătrîn cu barba vîlvoi. Ei vorbesc de-nceput şi sfîrşit, dar El n-are nici una, nici alta.

Freud definea visele drept împlinirea dorinţelor reprimate, Eclesiastul, că se nasc din mulţimea grijilor zilei. Ce rol are coşmarul în dinamica speranţei? Ce se întîmplă cu visele care generează groaza unor lumi inexistente? De unde pogoară viziunile omniscientului? Dacă visele sînt transfigurarea unei frînturi din viaţă, cum pot ele devansa în imaginaţie starea naturală a întregului? Visurile cui le visăm?

Emil era mai în vîrstă decît apucase s-ajungă şi purta ochelari de vedere. La-nceput, morfie zbătîndu-se în lanţurile vagului, luase aspectul unui prieten dintr-o viaţă anterioară, pe care nu-l mai văzusem de ani. Asta ar fi fost o dorinţă. Să spunem că era aidoma unui prieten din copilărie care între timp murise, deşi mă aflam într-o stare ce mă făcea incapabil să precizez cine e viu cu-adevărat. Timpul înceta să existe de la o clipă la alta şi anevoie puteam opera cu noţiuni consimţite. Fratele meu luase o carte din bibliotecă, o răsfoia afişînd o mină de lector versat. Afluenţa normalităţii primea o lovitură în inima absurdului.

Era ştiut drept unul a cărui mînie ajungea la punctul masei critice ca un foc de paie din nimic. Cu cîteva excepţii, de care viaţa l-a separat repede, cei din jurul lui erau permanent îngroziţi la gîndul unei iminente erupţii. Pui o lupă între

Soare şi el preţ de-o secundă ca asupra unui lan uscat şi vezi pornind vîlvătăi care te-nghit, nu le mai poţi opri. Era atît de previzibil în aria exacerbării încît îţi puteai potrivi ceasul după cadenţa răbufnirilor lui.

În regia acestor trăsături, mă aşteptam să fie plin de furie pentru ce i se întîmplase. O grămadă de premise letale fuseseră tîlcuite în moarte, ceea ce-ar fi trebuit să-i atragă un surplus de nervozitate. Ar fi avut raţiuni la-ndemînă să mă blameze – ca frate mai mare, ca mai mult ştiutor, mai tăcut, mai prudent –, dar eram atît de tulburat că-l vedeam, încît m-am trezit spunîndu-i înainte ca el să-şi fi mutat privirea spre carte:

Dac-ai şti cît de mult am impresia uneori că-mi lipseşti!

Ciudat: spuneam aceasta fratelui meu care trebuise să moară ca să audă ce ar fi putut bănui pe calea firescului şi chiar şi atunci, într-un vis în care părea total preschimbat, cu greu îndrăznisem să-i spun ceea ce era firesc să resimt, de după tejgheaua unor cuvinte neutre, gongoric umflate.

Nu era nici trist, nici peste măsură de vesel. Părea absorbit de cartea pe care-o răsfoia.

Ce citeşti? – l-am întrebat, pînă la urmă, intrigat mai mult de actul lecturii în sine decît de natura obiectului.

O carte scrisă de tine, mi-a spus.

Detest expresia, căci o auzi la tot pasul, dar n-am timp să convoc alta: am rămas cu gura căscată. Asta întrecea orice măsură…

Nu-mi amintesc să fi scris nicio carte.

Poate ai scris-o fără să ştii…

Cum poţi să compui o carte fără să fii conştient?

Radia de fericire că mă poate încurca răspuns cu răspuns, şi încă fără efort.

Ca şi cum scriitorii înţeleg întotdeauna ceea ce scriu…

Aproape că devenise arogant pe terenul meu.

Măcar sînt conştienţi că scriu.

Nici asta nu e pe deplin necesar.

Credeam că explodez.

În virtutea cărui principiu?

În visul meu fac ce-mi trece prin cap.

În sufrageria de-odinioară, lumina intra cu zgîrcenie, dar două raze răzleţe s-au ciocnit de sticla ochelarilor săi de miop. În clipa aceea, ultimul văl de nălucire a căzut dintre noi şi am devenit dintr-odată foarte pătrunzător. I-am luat cartea din mînă, care se chema *Iluzia morţii*, i-am spus:

Acum cred că-i visul tău. Eu n-am scris aşa ceva. Am profitat de turnură şi i-am aruncat replica: Dar am auzit despre tragediile care te-au năpădit…

Zîmbea amar. Unul din noi era prea rapid pentru gîndirea celuilalt.

Mă condamni pentru consecinţa unui destin pe care nu l-am ales?

Tot ce-am făcut cu privire la tine a fost în numele tău.

Nu suprimi viaţa pentru un nume, oricît de glorios.

Deşi mama era moartă, în logica visului n-aş fi fost surprins s-o văd intrînd, dar ce m-a înduioşat a fost tonul de copil cu care fratele meu rostise cuvintele. L-am îmbrăţişat, pentru că realitatea se schimba la fiecare cotitură iar lui îi era frică de necunoscut. Nenumărate straturi de moarte s-au suprapus peste el, pînă la destinaţie.

N-am reuşit să fiu nimic… Nici măcar în cea mai de jos parte a lumii…

*

Vocea se stinse. Nu se mai auzea decît fîşîitul benzii. Opri aparatul. Karmailen devenea un personaj pe care se temea să-l descopere şi un bărbat pe care începea să-l uite.

3. Capătul curcubeului

Întîmplarea de azi, evocată în sentinţa imaginii de-aseară, aleg din hazardul memoriei, nici specificul rigid, nici generalizarea superficială, ci oricare dintre ele, groaznică, fadă, revărsînd entuziasm, fetidică sau înălţătoare, ca împlinire matematică a tuturor operaţiilor care-au conclucrat-o. În dialectica existenţei şi a voinţei, asta nu înseamnă că era imuabil cioplită în piatră, ca şi cum protagoniştii vieţii ar asista nepăsători la derularea unui film încheiat, pentru că, înaintea actului, întotdeauna există o clipă de imponderabilitate cînd firul evenimentelor se poate prelinge în oricare dintre direcţiile săpate. În lumea vagă a haosului parţial şi a nestrăbătutelor ignoranţe, trecutul înseamnă certitudine. De aceea este menit uitării, sub impactul unei proteine produse de creier, pentru a păstra lumea flexibilă în toate variaţiile ei posibile chiar şi prin repetiţie.

Din multiplele mele neajunsuri, îl voi extrage pe cel care se distinge cu o tulburătoare claritate: îmi devine tot mai dificil să discern între reminiscenţele ficţiunii detaşate şi arcanele materialităţii subiective. Pînă şi această convorbire. În urmă cu cîteva luni, atît de multe încît la fel de precis poate fi vorba de ani, am întîlnit acest concept al motociclistului rătăcitor. Mort într-un accident stupid, privat de grandoarea destinului, dar menit pînă la amănunt. E posibil să fi fost vorba de o notă de subsol strecurată într-un material nepublicat, şoapta unui delir din salonul de alături, un atavism a cărui semnificaţie s-a prăvălit în

luciul întunecat al abisului dintre mese.

Proximitatea mlaştinii de manuscrise ale tatei, emanînd toxinele creaţiei imperfecte, îmi sporeşte confuzia de idei. Consider că nu are nicio relevanţă. De aceea urăsc cuvîntul scris, ca eliminator tiranic al celorlalte forme. În lipsa lui, totul e posibil. Nepregătit de agricultura alienării, m-a surprins apariţia plină de un pitoresc fără precedent în peisajul vechiului cartier din preajma cimitirului. Venea spre mine dintr-o cută a unei lumi ostile ca şi cum vroia să mă taie în două, ajutat de-un hîrîit mecanic de animal furios, dar a reuşit să mă ocolească în ultima secundă. Ceva s-a declanşat în spatele scenei, ca o veste pornită demult prin jgheaburi şi pîrghii, braţe articulate, scripeţi metalici luminînd cotloane în proces. Cotloanele minţii.

Ajuns acasă, mi-am ordonat răsuflarea, m-am scuturat de praful de pe pantaloni, am început să scormonesc prin arhive şi memorie. Categoriile se despătureau într-o serie de seifuri cu trape marcate şi sertare cu arc, strangulînd imaginaţia şi hazardul la fiecare intersecţie. Am găsit fotografii, tăieturi din ziare, am discutat cu prieteni împătimiţi diferitelor domenii culturale. Hainele, părul şi mustaţa, inconfundabil afectată de nicotină, alura scheletică, motocicleta robustă, o *Harley Davidson Sportster*, erau identice cu ce se aflase în posesia lui Duane Allman, chitarist din Macon, orăşel în sudul Georgiei, cum ţii nordul din Savannah. N-aş putea contesta că pentru o perioadă relativă am fost contrariat la culme, îngreţoşat aidoma trezitului de pe malul unui postludiu etilic. În oraşul nostru, la mii şi mii de kilometri, după zeci de ani de la moarte. Plus diagnosticele mele fără remediu. Caracterul aberant al asemănării indiscutabile arunca o umbră de îndoială asupra propriului meu cuget, zdruncinînd instituţia competenţei muzicale, deşi pornisem din miezul lucrurilor, fără să fi proiectat nicio dorinţă, şi nu de la periferia reverberaţiilor induse de halucinogene. Am fost atent să nu calc în capcana asta.

Ajuns aici, aş vrea să ştiu în treacăt, pînă nu mi se pare o ideea uitată, dacă domnul König s-a rugat recent pentru salvarea vieţii cuiva apropiat…

Lavo s-a retras imperceptibil (ca o părere nefondată):

— Acum un an, în urma unei infecţii cerebrale, însoţite de febră, pierderea memoriei şi stări de leşin, am fost internată la Spitalul Parhon, unde am căzut în comă la al patrulea etaj. Lumea fu luată prin surprindere, în consideraţia lui „atît de tînără, atît de repede, din preaplin, din absurd şi aberaţie”, dar nimeni nu manifesta vreo speranţă că-mi voi reveni. Spre seară, sufletul s-a desprins spre tavan, de unde privi. Karma se lăsase pe genunchi. Îl auzeam cu claritate, la o palmă de urechea mea stîngă:

„Mai îngăduie un an…”

S-a făcut întuneric, nu ştiu pentru cît timp, m-am cufundat în perne. Cînd am deschis ochii, mîna lui mă apăsa pe frunte. Nu întrezăresc legătura…

— Acesta este avantajul înţepenirii între lumi. Ceva asemănător s-a petrecut cu speţa Allman. Simetric, răsturnat, anagogic. În moarte clinică, la un spital din Tennessee. Berry Oakley a căzut în genunchi să invoce. Oameni duri, cu faima nepăsării în piept. A solicitat acelaşi termen: un an de viaţă. Ruga i-a fost ascultată. După exact 12 luni, Allman se prăbuşea cu motocicleta, fără a fi fost lovit decît de pura lui impresie, imortalizat în legendă. După încă un an, Oakley îl urma, în aproximativ acelaşi loc, manieră similară, *Triumph* 1967.

— E recomandabil să iau în serios povestea asta?

— Adevărata nebunie este o atitudine a caracterului, nu o constrîngere fizică… Trăim în categorii amendate cu variaţii mobile, faptele devin pilde. Într-o seară de primăvară, am zărit motorul parcat într-o curte din preajma tavernei *Trei Salcîmi*. Poarta era ferecată cu lanţ, a trebuit să sar gardul pe la un vecin. M-am strecurat spre casă, o zidire veche, cu cerdac de jur-împrejur ascuns sub draperii zdrenţuite de buruieni căţărătoare, de unde se zărea o încăpere luminată de o lampă cu gaz. Prin fereastra întredeschisă, răzbăteau sunete de chitară în logica improvizaţiei de la *Filmore East*. Era 13 martie, o zi de sîmbătă. Datele se suprapuneau halucinant de precis, inconştient, în cronologia care a verificat mai tîrziu toate implicaţiile. Cumva, reuşisem să mă plasez în combinaţia spaţiilor divergente dintre mahalaua patriarhală a Iaşilor pe cale de dispariţie (acum nu mai există) şi mistica georgiană a unei toamne reluate pe două lespezi albe din *Rose Hill Cemetery*. Iacob Klaus era numele lui.

Aici mă găseam, fără niciun rateu: am săltat peste cerdac şi, atent să nu-mi fac simţită prezenţa, n-am privit unde păşesc, aşa că am sfîrşit prin a-mi prinde piciorul într-o crăpătură putredă a scîndurii, căzînd cu zgomot. M-am ridicat cu o durere ascuţită în fluierul piciorului drept şi am rupt-o la fugă şchiopătînd, în timp ce în urma mea se auzi o bufnitură scurtă, o serie de ţipete războinice, motorul pornit al bestiei cu două roţi, o goană panicată însoţită de un zgomot infernal de cauciucuri scrîşnind pe asfalt şi ferodouri frecîndu-se de fierăraie, un urlet înfiorător, somaţii guturale, dar am continuat nebuneşte spre zona podurilor ca un pilot britanic prăbuşit pe o străduţă providenţială, care m-a lepădat într-o curte interioară înconjurată pe trei sferturi de un rînd de case cu două caturi şi balcoane interioare de lemn. Intrasem în încurcăturile altui calendar. Abia mai puteam respira, din spate se auzea dupănit de paşi năvalnici, icnete-ndesate, mugete, vociferări de gloată întărîtată, rana din picior sîngera, mă ustura pînă la limita geamătului. M-am tupilat în bezna din spatele unor

trepte coclite şi-am încetat să exist, respirînd înăbuşit, apăsînd cu arătătorul şi inelarul mîinii drepte vena care mi se zbătea la baza gîtului.

Au cotrobăit peste tot, patru bărbaţi prost îmbrăcaţi, cu feţe beţive, care acum mi se par identice, ca ale unor gemeni de subsol traşi la şapirograf, au dat să deschidă uşa unei magazii ferecate, au urcat cîteva trepte, la juma’ de metru de locul agoniei, nu poa’ să fie decît p-aicişalea pă undeva, bă, Gîrnău, nenorocitu’, nu putea să fuge nicăieri, de viu-l mănînc, şi tîrîia cu zgomot un drug de fier pe treptele tocite, în timp ce altul zornăia un cumul de lanţuri respingătoare. Hărmălaie nesimţită la ora aceea.

Pînă la un punct, căci se auzi deschizîndu-se o uşă înfiorătoare, cu încetineală premonitorie, ca o poartă de abator, al cărei scîrţîit îngheţă duhoarea nopţii. Umbra astrală a unui bărbat sufocă lumina Lunii, împietrind suflarea urmăritorilor mei, cît şi pe mine, şi le-a împărtăşit cu o voce funerară, smulsă din inima Iadului, că, dacă mai scot un singur zgomot de scandal şi nu părăsesc locaţia imediat, va coborî la ei să-i strivească unul cîte unul. E posibil să fi fost însuşi îngrozitorul Şelat Şirag. Instinctul n-a deschis alt front de spaimă, deşi tocmai prin asta a iniţiat victoria incertului asupra consecinţei, viaţa a revenit la respiraţie, cei patru huligani au dispărut vociferînd dezamăgiţi, am rămas singur în ghearele a ceea ce nu vedeam, stors de energie, timorat, liber sub un cer apăsător.

A scos o batistă cu monograma tatălui şi şi-a şters broboanele de sudoare de pe frunte.

— Doamne, ce spaimă am tras! De unde atîta zbatere în vremea calmului de dinaintea tăcerii finale, cînd tot ce le mai rămîne motoarelor lumii este să-şi demotiveze turaţia?

— N-aş vrea să iau peste picior întîmplarea asta, ai pus atîta artizanat în ea, dar s-a mai întîmplat ceva coerent?

— Uneori recepţionez sunete pe o frecvenţă cunoscută. Klaus continuă să zburde pe unde nu te-aştepţi. Alteori îi aud sforăitul nărăvaş al motorului pe-o stradă paralelă ori vibraţiile agitînd intersecţia prin care tocmai a trecut, zarvă de ciocniri cu un camion cărînd pepeni verzi, geamuri sparte, văicăreli de rănit, ţipete de trecător.

— La urma urmei, cu ce ne-ar putea fi de folos?

— Răspunsul problemelor cu care ne luptăm se află, într-o formă sau alta, aici, printre noi, oameni cumpătaţi şi comuni, boarfe spălăcite expuse la uscat adierilor istorice, lucruri lipsite de grandoare metafizică, banalităţi rutiere şi insignifianţă culinară. Dacă manifeşti răbdare, inspiraţie, detaşare şi noroc, este imposibil să nu dai măcar peste un fragment al formulei pe care o cauţi.

— Cu ce preţ?

— În lumea zilei mercantile, nimic nu vine fără un preţ, dar dacă împărtăşim principiul putem pregăti şi sacrificiul… Întîmplător, eu am dat peste capătul minor al curcubeului şi am urcat spre izvoare. În cazul dispariţiei care ne frămîntă, nu ştiu de unde să-ncep, dar ţin să aduc asigurarea că vom găsi o cale.

— Calea de pînă acum vine cu atuurile haosului şi ale stupidităţii.

— Acestea sînt preconizatele măşti ale unei erori de interpretare. La ce să ne-aşteptăm din partea unor imagini geniale, cînd nimic de-nţeles nu se-ascunde după ele? Haosul şi stupizenia lucrează-n avantajul nostru…

Afară, ploaia stătuse. Hubert aruncă o privire către ceas.

— Mă tem că e timpul să mă retrag.

Depuse o bancnotă de cincizeci de lei pe masă, băgă sticla în buzunarul pardesiului şi se ridică. Lavo îl apucă de braţ, îl privi în ochi:

— Îmi cer iertare pentru nesocotinţa vorbelor. Aş dori să continuăm.

Bărbatul îndreptă palma spre tavan, aşteptînd cine ştie ce oscilaţie astrală să capteze, o aşeză pe mîna femeii cînd se decise să accepte că nicio vibraţie nu mai are de pogorît, impregnînd mesajul în carnea ei moale, îşi micşoră ochii, cîntărindu-şi ideile, şi, după cîteva secunde, vorbi:

— Metoda lui Doyle implica sărăcia rezultantei prin eliminarea abuzivă a imposibilului, care în zilele noastre a devenit tot mai dificil de separat, în ideea că indiferent ce ne rămîne după aceea, oricît de improbabil, trebuie să ne mulţumim că reprezintă adevărul. Poate că în secolul al XIX-lea universul era mai simplu. În zilele noastre, cînd descoperim în continuă debandadă nenumărate ascunzişuri ale existenţei, am avea nevoie de atîta informaţie pentru a căpăta certitudinea imposibilului, iar apoi capacitatea de-a o procesa, încît numai o fiinţă necesară ori un computer gigant ar putea dezlega puhoaiele enigmoidale. Or, noi nu sîntem decît două animale plăpînde, limitate şi fără mijloace. Ne-am putea vedea diseară, după contravizita de la cinci.

— Aleea Ghica Vodă, numărul 12.

Hubert îşi odihni palma pe umărul ei, aplecă o privire încremenită, ca şi cum ar fi vrut să-i pătrundă tainele prin ermetismul ocular, pentru a forţa aprobarea delirului, şi spuse:

— Am putinţa de a transforma în cifre. Situaţia de-acum, cu tabloul lucrurilor orînduite după un gol, gîndurile noastre, devălmăşia proceselor afective, penumbrele, pot fi reduse la numărul 5.823.394. Pagina 5.823.394, la o adică, din marea carte. S-a întors şi dus a fost.

Clipocind peste frunze umede şi terne, ziua se zbătea pe la mijloc, dar,

judecînd după aburii ce se desprindeau de pe iarba veştedă, iarna era deja acolo.

1. Entropia indulgenţei comuniste

Paralel cu aceste căutări arhitectonic-metafizice, în contrast cu cealaltă fizicalitate, personalitatea mea fu rectificată de o serie de evenimente călătorind din exterior. Pe vremea aceea, în ciuda însîngerării consacrate de comunişti trecătoarei eternităţi vătămate, gloria oraşului era asigurată de o serie de somităţi remarcate în diferite arii academice, dintre care cea mai procentual recunoscută era profesorul Cristofor Gamaliel, titularul unui curs de cuantica ramificaţiilor emoţionale, în cadrul Catedrei de psihologie. Prelegerile sale deveniseră atît de unanim obiective, încît erau frecventate de studenţi înscrişi la alte discipline, de profesori cu particularităţi identificate la secretariat, ierarhi ortodocşi încercînd să reziste crizei morale, rabini înflăcăraţi de tradiţia resuscitată şi excentrici călătorind de la distinse distanţe.

Profesorul însuşi nu locuia în oraş, ci în aria tîrguşorului Fălticeni, într-o casă mirific înconjurată de stupi de albine, într-o continuă primăvară din cauza asta, de unde se deplasa de două ori pe săptămînă, cu personalul ori cursa, pentru a bulversa fără abatere centrul atenţiei universitare.

O perioadă, am asistat şi eu, cu încordată devoţiune, în ultimul rînd al amfiteatrului, la expunerile sale exemplare, legendare, ample şi riscante. De la el am căpătat primele noţiuni despre aţipirea incipientă a ideilor şi consecinţele activării, entropia maladiilor psihice şi argumentul oxigenării divine, în lipsa căreia universul s-ar sufoca instantaneu. Lesne de înţeles de ce popularitatea sa întrecea în magnitudine şi exuberanţă toate recordurile piticimii locale.

În cadrul ultimei reprezentaţii la care am participat, profesorul a dezbătut, fără precauţia unui anunţ pregătitor, problema inerţiei conflictuale din cadrul relaţiei colectiv-individ. Cu această confesiune, Cristofor Gamaliel reuşi performanţa uluitoare de a lansa conceptul de fracţionalizare a necesităţii organice în diagrama indulgenţei comuniste, chiar acolo, sub nasul lor, deloc indulgent. De altfel, la sfîrşitul primei ore, în timpul pauzei, devenită brusc epilog, cînd spectatorii se foiau spre toalete, fîntîniţe ţîşnitoare şi cenuşiere, doi indivizi vînjoşi, încinşi în haine negre de piele cu banduliere pe dedesubt şi pălării de vînătoare de la adăpostul cărora nu şi-au arătat nicio clipă pleşuvia exersată prin scărpinat şi rudimente de rea-cuviinţă ori protuberanţe

intelectuale, au pătruns în aulă, l-au legitimat pe eminent, cînd îl cunoşteau şi precupeţele din gară, cărora le mai oferea cîteun borcan de miere din producţia proprie, l-au înşfăcat de cîteo aripă, din care, în mod provocator, a încetat să mai dea, şi duşi au fost cu toţii din aceeaşi mişcare, mînaţi de raţiuni, necesar de menţionat, divergente.

Înainte de-a ne preocupa mai pe îndelete de soarta celui fără destin, din moment ce exista curentul de opinie că le-ar fi putut împărtăşi pe toate, să vedem în ce consta învăţătura. Principiul inerţiei este o formă pasivă de rezistenţă contrapusă de materie şi spirit principiului schimbării (teoria formelor şi a celor patru cauze), tinzînd să prezerve starea iniţială, de mişcare ori de repaus. Fenomenul este influenţat de masa obiectului supus observaţiei şi de sistemul de referinţă în care este manifestată perturbarea, o tendinţă dualistă şi, din acest motiv, relativă (cazuistica schizofreniei fără simptomele negative). Practic, păstrîndu-ne în categoria impersonală a corpurilor inanimate, forţa care încearcă schimbarea stării este ea însăşi motivată de o înclinare stagnatorie, doar că de sens contrar. Obiectele care stau au tendinţa de a sta, cele care se află în mişcare au tendinţa de a se afla în mişcare.

Dispoziţia este produsul unei voinţe moleculare, intrinseci oricărui obiect (primul nivel al teoriei dysoniene). Într-un univers perfect echilibrat, în vederea perpetuării, o forţă opusă de valoare egală acţionează de cealaltă parte a axei într-un ansamblu rigid de repere statice cu acelaşi merit absolut asupra unui element similar. Acesta este mecanismul care, înviorat periodic de suflarea cosmică a dumnezeirii, protejează universul de atracţia entropiei, care nu este decît o inerţie aberantă şi totalitară, în absenţa forţelor care opresc şi accelerează unităţile cunoaşterii noastre domestice.

Urmînd principiul forţelor comunicante, comunismul nu are cum să obţină vreo şansă supravieţuitoare, admiţîndu-i existenţa, din moment ce eliminarea punctului de antagonism ducea la entropie socială şi, consecutiv, la dispariţie fizică în masă. Un genocid subit, pe care îl aşteptăm cu spaimă. Singura cale de rezolvare este înfiinţarea unei perdele conflictuale care să menţină aparenţa biologică, în vederea stimulării şi a prezervării fiziologice a organelor vitale ale naţiunii, pentru o durată determinată (aplicată într-o formă caricaturală după ceea ce agenţii au consemnat drept revoluţie).

Partea extremă a fenomenului inerţial reprezintă moartea. În alte cuvinte: acceptarea, supunerea, lipsa voinţei, menţinerea poziţiei fără discernămînt, hoinăreala filozofică, apatia, melancolia, avoliţia, resemnarea, fatalismul, lipsa ţintei, a poftei de mîncare şi, în ultimă instanţă verbală, de reproducere. Dar dacă şi cealaltă parte, administrativ purtînd denumirea de activă, reprezintă

aceleaşi caracteristici, din ecuaţie nu mai poate rezulta decît o singură deprindere: coliziunea dă naştere existenţei, ori măcar motorului ei. Dictaturile vor să funcţioneze doar cu parasimpaticul, ceea ce este o imposibilitate morfologică, şi dezvoltă medii aseptice împotriva naturii, ceea ce este o aberaţie.

Profesorul şi-a ilustrat părerea prin de-acum cunoscuta punere în demonstraţie a teoriei sonore ca rezultat al forţelor inerţiei limitate pornind de la o simplă întrebare, plus anexa ei retorică: Cîţi factori de intervenţie sînt necesari în exprimarea finală a unei simfonii într-o sală de concerte? Cîte influenţe exterioare smulg din magma repaosului bucăţile de lemn, alămurile reci, arcuşurile înţepenite, membranele întinse, coardele de harfă şi ciocănelele de pian, pistoanele de trompetă, cutiile acustice? Mii de oscilaţii trezite la un spasm lubrifiat de voinţă răspund factorilor activi, cu o pletoră de nuanţe acceleratorii şi încetinitoare, devieri discrete din încheietură şi sincope lansate din umăr, tremolouri rapide prin vîrful degetelor şi sacadări punctate cu talpa piciorului, sute, zeci de mii, milioane, în funcţie de clasificarea temperamentelor, experienţa biogenică, cumulul exersărilor practicate de instrumentişti, concepţia unitară, harul caracteristic şi lecturile dirijorului, determinat de colecţia lui de discuri, influenţa profesorilor de la Conservator, originea socială a soţiei, imaginaţia deviantă, rezistenţa gravitaţională, balanţa biodegradabilă a digestiei de la prînz, soiurile de esenţă folosite, cantitatea de ploaie căzută asupra zonei, combinaţiile anorganice ale metalelor semipreţioase, calitatea ozonului din aer, particulele de praf ridicat de trecerea neauzită a tramvaiului prin faţa clădirii şi arhitectura sălii prinsă în arcade, lambriuri şi catifele, numărul spectatorilor, înălţimea, forma, aşezarea şi masa lor corporală, densitatea pectorală, puterea de absorbţie fonică a vestimentaţiei, pentru a înrîuri şi şlefui calitatea paroxistică a actului creator, împins la lumină de nopţile de nesomn hurducate de angoase subliminale, conduse de căutări morbide şi revelaţii în lumină, obsesii, lecturi, vizionări şi audieri, respingeri fizice şi copulări spirituale puse în acord de geniul omogenizator şi inconştient al autorului, nu întotdeauna perfect productiv, nu întotdeauna desăvîrşit de surd. Pentru că spectacolul nu are loc în condiţiile unui vacuum sigilat, ci chiar în inima complexă a existenţei în desfăşurare.

Pentru o ureche privată de sensibilitate maximetistă, nuanţările personificate ar fi periferente. Auzul este un proces care poate fi exersat. Dacă un grup de auditori ar opune pe neaşteptate cîte un obiect refractabil de mărime medie sunetelor înalte ale cinelului, deflectîndu-le maliţios, dirijorul ar percepe o serie de distorsiuni neprevăzute în partitură, subminînd armonia şi zădărnicind

încrederea. Dacă toţi spectatorii ar îndrepta ca la un semn cîte o coală de oţel perfect şlefuit spre toate instrumentele, orchestra ar fi măturată de pe scenă din cauza reculului fonic. Şi e spectacolul ei, de menţionat şi reţinut. Cu atît mai impactuală ar fi orice contribuţie pentru audiţia extremă.

Dar aceasta n-ar fi decît înregistrarea părţii mecanice a lucrurilor minore, tinere ascultător din ultimul rînd în luptă pierdută cu aţipeala! Gîndeşte-te, pentru o clipă, la coordonarea şi exprimarea detaliilor vieţii într-un orăşel de la marginea mării smuls din somn de un cutremur epileptic, urmat de valul uriaş al şocului acvatic măturător, imaginează-ţi pulsul unei păduri agitate creînd instinctiv miracolul panicii de dinaintea furtunii, complexitatea unui lanţ de incendii vulcanice la nivel planetar, cu flăcări atingînd carnea înecată a sunetului mistuit şi turnuri de necredinţă prăbuşindu-se peste urlete trezite în burguri diminuate sau pulverizarea pînă la nivel subparticular de neutrino a universului cunoscut, în stupoarea năvălirii neabătute a torentelor finale de protoni.

În seara arestării, în premieră halucinantă pentru mine, casa de la poalele blocului a fost cufundată în beznă pînă la ziuă. Nu eram în stare să articulez nicio relaţie. Ţinta căutărilor mele de-o vară fusese paralizată. O săptămînă mai tîrziu, un buldozer camuflat de rugină a pus-o la pămînt şi un excavator apucat a îngrămădit-o în cîteva camioane zdrelite care au dus-o pagubei surghiun la marginea lumii, lăsînd în locul memoriei o gaură hurducată cu resturi verzui şi ţesuturi rupte. Şobolani, buruieni, limacşi. Cunoaşteţi. Subconştientul fusese eradicat. Reuşiseră să se extragă cu brio de sub influenţa fastă a profesorului.

3. Prăbuşirea semeţiilor de lut

Lavo deschise poşeta, produse o coală de hîrtie împăturită, o desfăcu şi i-o întinse.

— Osul lui Cuvier?

— Am găsit-o azi dimineaţă printre prosoape şi cămăşi de noapte.

Hubert apucă pagina cu două degete, o aşeză cu grijă imaculată pe faţa de masă, dădu un pahar peste cap, netezi hîrtia cu palma:

„Primul obstacol al interpretării îl datorăm faptului că izvorul negativ este muşamalizat, sugerînd iluzia că întunericul, cînd îşi provoacă sieşi lipsa, poate lua forma luminii. Potenţialul deghizamentului va face ca, în tot ce va urma, şi

aceasta să participe la fanteziile obscurului.

Dionisie Pseudo-Areopagitul credea că *„Răul nu este din bine, iar dacă este din bine, nu este rău. Precum focul nu răceşte, tot aşa şi binele nu produce lucruri ce nu sînt bune. Şi dacă toate cîte există sînt din bine (căci natura binelui este să producă şi să conserve, a răului, însă, să distrugă şi să nimicească), atunci nimic din cele ce există nu vine de la rău. Dar răul nu-i întru totul rău, ci are o parte din el bună, în virtutea căreia mai ales există”*.

Aceste noţiuni sînt contagioase precum elementele radioactive: încercînd să salvezi viaţa unui rănit într-o centrală nucleară, să smulgi un răufăcător din mlaştina fărădelegii, te trezeşti contaminat. Poate fi întunericul rezolvat drept lumină nerealizată?… Iar lumina, capacitatea de-a genera vizibilul?…

Esenţa duală, descrisă de acelaşi cronicar: *„Orice lucru trebuie să fie bun numai în măsura în care se apropie mai mult sau mai puţin de bine; deoarece bunătatea desăvîrşită, ce le străbate pe toate, nu ajunge numai pînă la lucrurile cele cu totul bune din jurul ei, ci se extinde pînă la cele inferioare; în unele fiind prezentă în întregime, în altele lipsite de ea mai mult sau mai puţin. Dacă binele n-ar fi prezent în fiecare din cele ce există în chip proporţional, atunci lucrurile cele mai dumnezeieşti şi mai de seamă ar fi pe acelaşi rang cu cele inferioare*”.

Bărbatul şi-a restrîns gîndurile în teaca unei singure sentinţe:

Un fenomen aberant dacă priveşti în sensul comun lumea din jur, dar cît se poate de normal într-o lume răsturnată… Sînt elementele oricărei parabole egale între ele? Diferite? Forme înşelătoare?

Dacă nu este doar un trop literar, cum ai urcat la concluzia asta?

Argumentaţia e mecanică. Priveam cerul instalat într-o dimineaţă precoce de vară, cînd lumina Soarelui încă ascuns începea să şteargă urmele nopţii de pe boltă. Trecerea dintr-o parte în alta desfăşura calmul unei imposturi. Rutina percepţiei de veacuri putea să nu fi fost decît o eroare.

Ţi se părea improbabil ca atîta vastitate cosmică să folosească drept decor unei civilizaţii atît de nevolnice…

După o noapte de contemplare a traseelor luminoase, rostul găurilor negre, liniştea mineralogică şi vastitatea iraţională a dispoziţiilor biologice mi-au deschis uşa spre noţiunea universului prăvălit. Am înţeles că nu sîntem decît plăsmuirea unui zeu visînd altă lume, refulările melancolice ale reveriei de dincolo, obsesii deformate, scăpările unei legislaţii care nu ne priveşte.

Acesta ar fi singurul model în care aberaţiile ar căpăta un sens coerent…

Deductiv, da. La-nceput, ideea m-a amuzat, pentru că ilustra întunericul ca emanaţie înceată a luminii.

Un paradox logic, la urma urmei.

Orice paradox este un nodul prins în reţeaua logicii, reprezentînd punctele ei de ezitare.

Logica este un model inexact bazat pe forţarea aducerii în demonstraţie a obiectelor distanţate de centru. Dacă în sistemul de referinţă este introdusă o singură variaţie, eşafodajul se năruie, ca în speţa cauzalităţii inverse. Modelul trebuie evitat.

Atunci am înţeles adevărata noastră menire.

Îndrăzneşte.

Lumea este concepută în constrast. Răul nu există decît în relaţie cu binele. Tehnica purificării prevede încurajarea visului de înmulţire a răului. O cantitate enormă de rău se va raporta la o cantitate procentual tot mai neînsemnată de bine. Ce crezi că se va întîmpla în momentul apogeului? Se va produce o operaţie cu elementul cel mai uşor de manevrat: binele va fi sustras, răul se va prăbuşi, disipa, aneantiza. Calmul prelevat în furtună va face ca binele să prevaleze. Nimic nu e complicat.

În procesul creaţiei, lumina s-a pornit să străbată haosul de la un capăt la altul, în mod cronic. Întunericul este o stare de precedenţă a luminii.

Reprezentăm trecutul lumii de dincolo…

Îmi permit o corecţie: trecutul lumii de-aici.

Atunci ce este această schimonoseală care a cuprins deja omenirea, dacă nici sfîrşit nu poate fi numită? Şi ce va rămîne din istoria zbaterii noastre de pînă acum?

Mesagerul schiţă un răspuns într-o sumă finită de cuvinte:

Umbra unei cozi de cometă străbătînd cîteva constelaţii neînsufleţite.

Imposibil.

Universul va fi înghiţit de-o gaură neagră, pornită la întemeierea lumii.

Şi El?

Va trece nimicitor în cealaltă parte, luînd în pletora desăvîrşirii moleculele din noi care-I aparţin.

Ai un semn la îndemînă?

Prăbuşirea clădirilor înalte, dispariţia elementelor cu masa purificată…”

3. Eternitatea ca specie literară

De la celălalt capăt al firului Nerval îi dădea instrucţiuni.

— Ce fuse stabilit e aranjat. La ora amiezii te-ntîlneşti în holul editurii cu Hubert, fiul directorului.

La 12 fără un sfert, Lavo străbătea gangul Editurii Hermeticus, urcă treptele de marmură, pătrunse în anticamera tăiată de razele a două lămpi cu cuarţ, aranjamente florale fără miros, animale moarte putrezind sub duşumele, praf vechi, naftalină. Stătu în uşă, înaintă cu sfială, se opri. O secretară drapată în negru puse mîna pe telefon:

— Aveţi programare, vă rugăm, pe cine şi cui să vă anunţ?

N-a apucat să răspundă. Un bărbat înalt, păr grizonant, ochi albaştri, mers uşor, se desprinse din penumbra unei plante decorative:

— Doamna König?

— Da…

— Permiteţi-mi să mă prezint: Hubert Monescu, sunat aseară de domnul Nerval şi anunţat că aveţi nevoie de un ajutor pe care vi l-aş putea recomanda.

— Aş prefera să ieşim.

Hubert se înclină politicos şi deschise uşa. Odată ajunşi afară, au fost predispuşi să constate că începuse să picure.

— Cred că e mai bine să ne întoarcem, spuse bărbatul prudent. Lavo îl avertiză:

— În parcul de vizavi, în dosul unor îngrămădiri vegetale, există un local liniştit, în incinta căruia, dacă nu aveţi ceva împotrivă, ne-am putea adăposti o vreme.

Hubert rămase ca trăznit, făcu ochii mari, rosti cu solemnitate:

— Doamnă, nu vă cunosc decît din auzite, nu ştiu cu ce v-aş putea fi de folos, e posibil să nu cădem la nicio învoială, dar trebuie să admit o premisă aiuritoare: aveţi un umor nebun… Să am ceva-mpotrivă?

Au traversat strada în fugă, printre maşini puturoase, au parcurs aleea pînă la zidurile restaurantului, au împins uşa, au înţepenit în prag să contemple posibilitatea altei opţiuni, căci lipsa clienţilor încuraja părerea că localul era închis. S-au scuturat de apă cum s-au priceput mai bine, şi-au întins pardesiele pe două scaune apropiate, au luat loc la o masă din centrul sălii. Hubert s-a deplasat spre bucătărie, a strigat prin deschizătura portiţelor batante:

— Ma-til-daa!… Matilda-Matilda-Matil-daaaa!

S-a întors la masă, urmat de o chelneriţă ciufulită.

— ’Neata ereai, domnu’ Hubăre… S’te bată, că mă speriaş olecuţîcî… Cu şi sî vă sărvim la ora-iasta?

Lavo comandă un pahar cu apă, bărbatul, o sticlă de vodcă. Au ascultat o

vreme ţîrîitul stropilor, accentuat de boncănitul tramvaiului. Începu să spună:

— Aş vrea să mă prezint aşa cum sînt, pentru a evita ispita decepţiei de apreciere. Am terminat filologia ca student întîrziat şi, cum n-am găsit un post pe măsura talentelor de care au încercat atîţia să mă înduplece să cred că nu-mi lipsesc, după ce-am vîndut trei luni de zile loz în plic şi bilete de loterie în Podu Roş, fără să facilitez apariţia niciunui cîştigător de marcă ori să pun bazele vreunui sistem practic, am decis să devin detectiv literar. Sună pompos, fantezist, diluat, dar un singur individ îmi face concurenţă în zona genului, un oarecare Himungi, hîrţogar de bibliotecă municipală, care a reuşit să recompună din cîteva însemnări răzleţe un roman absolut armonizat. Uneori semnează Thela Hun Ginjeet, Matte Kudasai ori Mie Gakure. Personal, mă ocup de orice ţine de arta consemnării literare, mai puţin de scrisul propriu-zis: aspecte juridice, lansări de carte, drepturi de autor, plagiate greu de dovedit, planuri editoriale împotriva curentului, manuscrise furate, istorii paraliterare, contracte în litigiu, înrudiri romaneşti, bănci de date ficţionale…

— S-ar părea că sînteţi omul potrivit.

— Nu am o reprezentare judicioasă a motivului pentru care m-aţi căutat, din moment ce pînă acum cîteva ore nici nu ştiaţi de existenţa, cu atît mai puţin de specificul meu muncifer, dar oricum aţi dat de mine, potrivit la multe. Să vedem care ar fi cauzalitatea specifică…

— Soţul meu a dispărut.

Matilda puse pe masă o sticlă de apă minerală şi una de vodcă. Dispăru. Hubert îşi turnă meticulos un pahar plin ochi şi-l dădu peste cap. Privirea-i fu străbătută de un curent de jovialitate. Întoarse faţa spre Lavonia:

— Ştiţi de ce mă numesc Hubert?

— După un celebru băutor de vodcă…

Bărbatul rîse strîmb:

— După un mai puţin cunoscut filozof american, Hubert Dreyfus, autor al cîtorva eseuri fulminante despre Heidegger, în care demonstrează negru pe alb că fiinţa se plasează în afara prezentului, idee pe care o îmbrăţişez cu toată efuziunea. Pe deasupra, profesorul Dreyfus suferă de prozopagnozie, o boală constînd în pierderea facultăţii de a recunoaşte fizionomiile din imediata proximitate. În rest, mă înghesui în spatele unei teorii privind relaţia cu o lume paralelă, corespondentă, asimetrică, potrivit căreia, indiferent de intensitatea unui act comis aici, există un impact direct coordonat prin uşa de dincolo. Asta nu înseamnă că dublul meu este abstinent în planul omologiei, deoarece contrastul nu trebuie să fie absolut, dar lucrurile se complică deoarece creaţia constă în arta eliminării inutilului.

— Dacă ne încrucişăm mîine paşii pe stradă veţi trece pe lîngă mine ca şi cum nu ne-am fi cunoscut niciodată?

— Şansele sînt apreciabile.

— Cred că sînteţi persoana potrivită…

— Zgomotul inefabil al uraganului îmblînzit poartă în el mai multă complexitate decît devastarea însăşi. Ne aflăm la confluenţa conflictelor din mintea unui înger căzut şi creator, care urmează să fie distrus şi iertat. Încep cu o veste proastă: azi dimineaţă, Turnul din Pisa s-a prăbuşit. Nu vreţi să trecem la subiect pînă nu uit cine sînt?

— Pe baza unei informaţii pe care am primit-o ieri, s-ar părea că soţul meu a depus un manuscris la editura condusă de tatăl dumneavoastră…

— Aseară, după ce domnul Nerval m-a pus în tema curentă, primul lucru pe care-l făcui fu să mă furişez în editură, să văd dacă soţul dumneavoastră are vreun material înregistrat în fişier. N-u a-r-e! L-am întrebat azi-dimineaţă pe tata, care mi-a răspuns în doi peri că n-a auzit în viaţa lui de Karmailen König, dar, ca fiu atent, ştiu că minte, măcar şi pentru faptul că un asemenea nume este greu de uitat, iar bătrînul are o memorie de bazalt. Singurul lucru pe care-l mai pot face este să răsfoiesc sutele de manuscrise aruncate în arhiva rejectărilor de-a lungul anilor. Numai că aici ne împiedicăm de următorul obstacol: cum aş putea identifica stilul unui autor din care nu am citit nimic?

— Aveţi dreptate.

— Parţial… A zîmbit, şi-a turnat un pahar plin ochi, l-a băut pe nerăsuflate. A făcut „hrrrr!” şi s-a schimonosit. Nu beau decît cînd lucrez şi asta nu se întîmplă niciodată în incinta spitalului…

— Sînteţi internat?

— E mult spus. Directorul azilului de necesităţi nervoase este fratele mamei, tatăl vitreg al numitului Himungi. Din cauza divergenţelor care grevează convergenţa filială pe linie paternă, de trei ani mi-a pus la dispoziţie o rezervă în care mă retrag zilnic fără bătăi de cap şi nu prea multe calmante, fluturînd pretextul bolii instalate sub examinare. Uneori sînt deprimat, într-un mod cît se poate de normal, din cauza ultrasunetelor nelinişţii unanime care zburdă prin pereţi. L-am cunoscut şi pe Ran Domnaru… De altfel, am fost martor…

— Urmaţi vreun tratament?

— Nu strict personal… tratamentul unanim: beau, mănînc, respir şi dorm cu gîndul că va fi bine. Între aceste jaloane biologice îmi plasez procesul gîndirii. Astfel încurajat, mi-am început deja cercetările… Peste ce credeţi c-am dat?

— Trebuie să răspund?

— În urmă cu cinci ani, domnul König a publicat un eseu în *Revista de Literatură*. Printre speculaţii mai degrabă ieftine, soţul fugit strecoară aluzia că autorul este aidoma unui demiurg: în cadrul operei, nu numai că poate lua orice decizie asupra destinelor derulate, dar, plecînd de la un artificiu livresc întrebuinţat de cîţiva creatori cu şansa celebrităţii, ajunge să se întrebe de ce romancierul n-ar exercita şi dreptul de-a fi parte a operei sale direct? Un univers în care să se poată retrage la nevoie?

— Credeţi că soţul meu s-a volatilizat pentru-a se refugia în paginile unui roman pe care nu l-a scris? Şi ce ar reprezenta nevoia?

— Nu de asta ducem lipsă… Primo, că dispariţia lui s-ar putea să nu aibă nimic de-a face cu spiritul voluntar al noţiunii de evadare. Secundo, este foarte posibil ca soţul dumneavoastră să fi scris un roman, publicat sub alt nume ori în curs de apariţie cine ştie unde, din paginile căruia să înţelegem mai multe. Terzo, un roman poate fi scris şi de acum încolo, cu aceleaşi merite, chiar dacă autorul e-n concediu.

— Nu altceva sugera el însuşi.

Hubert o privi curios. Lavo îi atrase atenţia asupra înregistrării de pe casetofon.

— Ciudat, spuse bărbatul pînă la urmă.

— Dacă n-a murit şi se poate mişca, înseamnă că se ascunde. Dar mă îndoiesc că în paginile unei cărţi.

— În paginile unei cărţi, nu, în spiritul ei, posibil.

— Spiritul unei cărţi nescrise?

— Sînt constrîns să recunosc stranietatea situaţiei, dar asta este o altă caracteristică de care mă ocup: flerul de a nu rata nicio malformaţie biografică. O carte virtuală nu cere neapărat transpunerea ei pe pagină. Dacă romanul existenţei sale urmează să fie definitivat, pretenţia de a fi cuprins în el este legitimă. Cobori sinuos panta pîrtiei de mai multe ori, la un moment dat decizi să te abaţi, iar statistica mişcărilor de pînă atunci va menţine intactă linia celor care vin din urmă. Te retragi pe traseul unei excepţii.

— Cu alte cuvinte, soţul meu a dispărut ca să probeze o teorie confuză asupra rupturii…

— Nu ştiu cît de confuză ar fi, din moment ce nu-i cunosc algoritmul sau rostul.

Îl privea cu amuzată curiozitate. Deocamdată, băutura nu lăsase nicio urmă pe chipul lui. Într-un tîrziu, rosti:

— Ies pe străzi atrasă de iluzia regăsirii, dar străzile, clădirile, locurile n-au memorie. Vibrează cît le străbaţi, ecoul altui timp. Mă regăsesc pe mine, nu pe

el.

— Trebuie să ne asumăm convenţia că orice căutare devine pînă la urmă un act de creaţie.

— O noţiune care nu m-a excitat niciodată…

— Căutarea?

— Creaţia!

— De un singur lucru vă pot asigura cu fermitate. Indiferent de preţul pe care trebuie să-l plătim, şi nu mă refer la bani, indiferent de primejdiile la care ne expunem, şi nu mă refer la vreun caft în plină stradă, capturare cu prelate, jigniri la livrare, un răspuns, fie el mijlocit de abstracţiuni metafizice, tot veţi primi de la mine.

2. Vîrful săgeţii

După cum fusese convenit, a doua zi la ora şapte bătea la uşa lui Baltazar. În holul spaţios, în dreptul unei ferestre curbate, se afla un bărbat pe care-l mai văzuse, cu siguranţă, prin metrourile newyorkeze. Maurice era numele lui, o fiinţă înaltă, masivă, cu trăsături marcate şi o voce înclinată să oprească bătăile inimii. Întregul său aspect, inclusiv vestimentaţia ţipătoare, veche parcă de-un secol, cît şi maniera de-a rosti cuvintele creau mentalitatea dezastrului iminent. Cînd Andrei intră în cameră, Maurice stătea cu spatele. O pălărie enormă ocupa un scaun de lîngă birou.

„Ţi-l prezint”, spuse Baltazar fără menajamente, „pe tovarăşul tău de drum”.

Reuşi să bîiguie că nu are convingerea că se va mai porni, cu atît mai puţin cînd şi că, în general, îi place să călătorească de unul singur.

„Domnule Nemetz, făcu Maurice, de călătorit oricum n-ai să călătoreşti cum îţi închipui, atîta timp cît ţii să străbaţi un continent controlat de servicii secrete, parte din ele moştenite de la şi subjugate de comunişti. Citeşte!” – spuse şi-i întinse un ziar suedez.

Andrei nu ştia limba, dar fotografia şi numele şi le putea recunoaşte.

„Ce e asta?”

„Un ziarist oarecare a aflat c-ai fost trimis să investighezi moartea profesorului Armur şi-şi pune tot felul de întrebări. Uite ce vreme avem… Ştirile din care pot ziariştii să extragă ceva interesant sînt puţine! Vei fi urmărit

douăzeci şi patru de ore pe zi de agenţii diferitelor servicii. Pe scurt, nimeni nu urcă într-un tren pentru a parcurge mii de kilometri de înzăpeziri aşteptînd să nu i se întîmple nimic. O asemenea călătorie încă nu s-a inventat; pentru asta de acum, ai nevoie de protecţie. Or, nimeni nu ţi-o poate asigura mai bine decît unul special pregătit.”

„Bine”, spuse Andrei cu un ultim efort, „dar eu nici nu ştiu măcar cînd voi pleca!”.

„Locurile sînt reţinute pentru 17 februarie”, sări Baltazar, bucuros că poate fi de folos, şi scoase dintr-un sertar două seturi de bilete de tren pînă la Stockholm. „Sînt plătite de revistă, să n-ai nicio remuşcare.”

„Nu-nţeleg…”

„Domnule Nemetz”, făcu Maurice, „sîntem interesaţi de aspectele periferice ale anchetei. Nu ne interesează atît să ştim unde a ajuns poliţia locală cu cercetările, legendar de incapabilă, ce martori există şi ce evidenţe balistice deţine, cît dacă s-a dat de urma acelui text”.

„Credeam că identitatea asasinului este mai importantă.”

„Asasinul nu e decît vîrful unei săgeţi trase din întuneric.”

B. Comunismul le-a oferit o şansă unică

În ciuda atîtor ani, zgîlţîiţi anemic de regretul că n-a fost suficient de intransigent, încă se încălzeşte la flacăra convingerii că tot ce se-ntîmplă să înfăptuiască fusese în slujba unor desăvîrşiri care au eşuat din pricina aplicării, nu a concepţiei. Pentru el, morţii care-i populează visele nu sînt decît un contoar colateral de verificare, numere asociative într-un registru contabil. Chiar dacă ar fi s-ajungă la un pas de maxilarele justiţiei democrate (ce aberaţie: cum poate fi considerată justiţie cacealmaua de încrengături în noianul unui sistem permisibil ca un complice faţă de majoritatea crimelor cîndva nepedepsite?), nici o instanţă legală nu l-ar putea osîndi. Nevinovăţia lui este dovedită prin simplul temei de drept roman că deciziile pe care le-a luat, din moment ce n-au fost pedepsite la vremea lor, nu au fost considerate crime. E un cerc aproape hilar, dar nu mai puţin just, bazat pe principiul viciului de retroactivare. Norma juridică vizează, printre altele, coordonatul temporal, în virtutea căruia se manifestă caracterul ei activ. În articolul 15, alineat 2, *Constituţia României* prevede: *„Legea dispune numai pentru viitor, cu excepţia*

legii penale mai favorabile". Pe deasupra, a judeca fundamentele unui sistem în cadrul legislativ al altuia ar însemna ca toţi cei care-au trăit în comunism să fie pedepsiţi de toţi cei care supravieţuiesc în democraţie şi urăsc comunismul (din moment ce, chipurile, l-au şi eliminat). Ar fi încălcat în acest chip, fără nicio ezitare, principiul imparţialităţii.

Clipele s-au prelins, muşchii s-au delăsat, acuitatea de penetrare şi-a tocit aripile, viteza de reacţie emotivă s-a domolit. Compatrioţii mei au fost consideraţi de cînd se ştiu pe hartă un popor mic, nu numai de către străini oripilaţi şi geniile lui dezgustate, care cel mai adesea au preferat să-l abandoneze, găsind scăparea în alcool, promiscuitate, bîrfă, minciună şi jaf. În veacuri, pîlcurile băştinaşe au convertit suma acestor stigmate într-o sumă de calităţi care să le permită să nu facă nimic, considerînd că au prea mult noroc ca să mai fie şi inteligente, că iubesc viaţa prea direct pentru-a mai fi necesar s-o trăiască în decenţă, că au pierdut fără rezonanţă confruntările cu duşmanul exterior şi cu ele însele ca să mai tenteze urcarea cu capul decent scara evoluţiei. Comunismul le-a oferit o şansă unică, dar n-au avut capacitatea profitului.

Nu ar sta drept să fie condamnat pentru eşecul celor mulţi, ca o capacitate ignorată, ori pentru că reuşise acumularea unui inventar de mînie depozitat într-un loc la care nu mai putea ajunge nimeni. În cadrul legăturilor moleculare de circumstanţă, atomul de carbon îşi păstrează identitatea trecător alterată de foc, îngheţ sau tensiune mecanică. Împlinirea oricărui ideal trece prin poarta gunoaielor, pentru că orice măreţie trebuie să se raporteze la ceva.

3. Ne stingem plini de datorii

Lavo recuperă cartea de telefoane de sub un vraf de ziare vechi, şi, după ce-o răsfoi în toate direcţiile, află că sediul editurii se afla cîteva străzi mai la vale. Îşi trase un pardesiu pe ea şi ieşi. Deşi încă nu se întunecase, becurile de pe stîlpi ardeau şubrezit deasupra unei haite de cîini vagabonzi urmărindu-se fără chef pe asfaltul impregnat de luciul umed al unei ploi încheiate. Prin vadul aleilor cufundate în asfinţitul atacat de noapte, vîntul vînzolea plictisit frunze căzute.

Era prima încumetare. Tresăriri optice o încolţeau la intersecţie, umbre ascuţite irupeau din bîrfele înserării. Se aştepta să-l vadă urcînd, calm,

preocupat, aproape gîrbovit, cu geanta de piele burdujită cu teme de corectat, manuale şi cărţi întîmplătoare, ca pe vremea cînd ieşea să-l întîmpine pe drumul şcolii. Fiecare clădire sau colţ de stradă îi aminteau de el, dar era conştientă că încerca să respire viaţa unui oraş care-i preschimbase radical configuraţia modului de-a fi. Şi-a urmat coborîşul pînă în dreptul Bibliotecii Universitare, unde gînguritul unei duzine de porumbei bătînd năvalnic din aripi sub cupola intrării a panicat-o. S-a întors la deal cu inima pulsînd de singurătate.

După ce s-a îmbrăcat cu hainele de casă, s-a învîrtit cîteva minute fără să-şi găsească locul, a respins în gînd tentaţia cinei, a deschis televizorul. Doi indivizi răcneau unul la celălalt pe marginea unui subiect politic. A diminuat sonorul, a căutat jurnalul lui Trifa, l-a deschis. În goana sa feroviară spre Iaşi, fostul critic citea *Iluzia morţii*. L-a lăsat în pace. Intră în camera de lucru a lui Karmailen, deschise sertarul din stînga, unde găsi o scrisoare acoperită de timbre americane. Vulturi albaştri, stele roşii.

„Anii mei cu Marina au fost desăvîrşiţi ca un labirint floral, aşa cum scoica secretează perla în jurul unui grăunte de netrebnicie. O problemă elementară: dacă în doar cîteva sute de milioane de ani, de la primele celule încălzite în oceanul planetar, care s-au dezvoltat în alge, moluşte şi crabi, peşti, tîrîtoare, insecte, păsări şi mamifere, materia a fost capabilă să culmineze cu bijuteria haotică a speciei umane, dotată cu conştiinţă, creativitate, inteligenţă şi umor, de ce n-ar fi fost cu putinţă, la un nivel astronomic infinit mai amplu, extinderea unei fiinţe supreme, nesfîrşit mai cuprinzătoare?

Nu-ţi spun nimic nou. Pentru autorii lumii, în orice început literar se oglindeşte un sfîrşit moral. Pînă acum jumătate de secol, orice roman era un drum sinuos pe care-l parcurgeai alături de narator. Mintea cititorilor de azi, care nu mai are răbdare să accepte structurări epice lente, după cum sublinia Cormac McCarthy într-un interviu recent, nu este capabilă să reacţioneze decît la rezoluţii imediate, formulări acide şi finaluri pline de sîngerări dramatice. Limita timpului în care trăim. Pentru că nu mai puteau înşira decît începuturi, scriitorii au inventat postmodernismul, alcătuind, practic, antologii de părţi demarate în diferite puncte încheiate într-un accident comun. Printre aforisme şlefuite şi metafore copleşitoare, autorul e de negăsit.

Cînd Marina m-a anunţat că vrea să-i facă mamei sale o vizită în Lincoln, Nebraska, am fost impresionat de gîndul că a venit acea clipă. Trăim pe credit, ne stingem plini de datorii. Ceea ce cunoaştem formează lanţurile care ne cuprind. Compensativ, în fiecare din noi se desfăşoară un proces care ne asigură de reuşita lucrurilor.

Era o zi senină de vară tîrzie. Drapelul de pe clădirea terminalului fîlfîia

vlăguit. Ne pregătim doctoratul în ermetism şi consolarea filozofiei printre simboluri inexistente, dar niciodată nu reuşim descifrarea clară a semnelor înainte de înlănţuirea evenimentelor. Ultima ei privire avea ceva de animal care simte uruitul catastrofei apropiindu-se, dar nu vrea să alarmeze.

De la aeroport m-am întors acasă deprimat. Am băut un suc de portocale şi am încercat să moţăi între două vecinătăţi bizare: starea de anestezie provocată şi nervozitatea despărţirii. După o oră am fost readus la lumină de apelul telefonic al unui angajat al turnului de control din Atlanta. Se spune că din mai multe variante o alegi întotdeauna pe cea mai apropiată firii tale. La 28 de minute de la decolare, legătura radio cu avionul fusese pierdută şi se făceau eforturi exhaustive pentru contactarea oricărui pasager, întru determinarea ajutorului ce mai putea fi acordat.

Părea o glumă cinică, pe care n-o puteam rejecta, dar în sinea mea, dincolo de stratul anorexic al optimismului nepotrivit, eram conştient că-mi jucam ultimele replici. Am sunat-o. Reflexul comenzii mi-a readus înainte zîmbetul ei. Nu a răspuns. Totuşi, nu sînt avertizaţi toţi pasagerii să-şi blocheze telefoanele pe durata zborului? Ba da, dar exista posibilitatea unui pasager distrat. Şansa excepţiei. Partea din mine care credea că nu s-a întîmplat nimic devenea retractilă.

Am deschis televizorul. Canalul de ştiri prezenta imagini cu avionul survolînd Virginia, la cîteva sute de kilometri distanţă de unde trebuia să se fi aflat în acel moment. O speranţă zăpăcită îmi îngheţă-n torace. În termeni rostiţi cu o voce corect îngrijorată, comentatorul expunea ca posibilă cauză depresurizarea cabinei piloţilor, care, din cauza hipoxiei, îşi pierduseră cunoştinţa. Avionul continua să se deplaseze din inerţie aşa cum viaţa îşi continuă zborul, în virtutea aparenţei că-i posibil totuşi să fim nemuritori.

Rezultatul anchetei conduse de National Transportation Safety Board, publicat cîteva luni mai tîrziu, a confirmat opinia expertului de televiziune. După un zbor fără ţintă care a durat aproape cinci ore, însoţit intermitent de avioane ale forţei armate, pînă ce ultima picătură de carburant a fost consumată, avionul s-a prăbuşit în Atlantic, la 800 de kilometri de New York. Nu au fost recuperate rămăşiţe umane, nu au fost scoase la suprafaţă obiecte ori bucăţi de fuselaj, în ciuda cîtorva săptămîni de eforturi, nu a fost făcută dovada concretă a accidentului, ci, în caz că toţi eram cu mintea teafără, doar a dispariţiei. Cum poţi proba eternizarea unei pieiri fără evidenţe altfel decît prin trecerea tot mai justificativă a timpului?

Această volatilizare discretă, plină de ambiguitate, a fost mai dificil de suportat decît un final pictat cu membre sfîrtecate. O trăsătură ciudată a omului,

care preferă un rău sigur şansei improbabile. Ajungînd aici, e legitim să mă întrebi despre ce şansă ar mai fi putut să fie vorba? Nu ştiu. Puterea de judecată a fiinţei păstrează zone libere pînă şi sub dictatura nemiloasă a raţionalului. Dacă nu tot ce există poate fi perceput prin simţuri, de ce n-ar exista explicaţii stranii acolo unde evidenţele nu contrazic posibilitatea variantelor? Speranţa care ne chinuie… Act terorist, răpire, conspiraţie malefică, aventură dementă, rătăcire colectivă. Există mame care-şi aşteaptă fiul pierdut şi după 30 de ani, elaborînd scenarii complicate care justifică întîrzierea.

Dacă Dumnezeu l-a creat pe om pentru a umple golul căscat de îngerii căzători cu un organism pentru care a manifestat un contact de progresivă răceală, vîrfurile magmei trasează linia de demarcaţie de unde începe hotarul fizic al fiinţei supreme, atît de cumplit reprezentat de înţepenirea degetelor care nu se ating pe bolta Capelei Sixtine. Un gol trebuie consacrat de un plin. Plinul, de justificarea lipsei.

O potecă, totuşi, amăgitoare. Miracole cărora nu li s-a mai îngăduit săvîrşirea: Turnul Babel, *Simfonia a X-a*, Gemenii, Sagrada Familia, elevaţia înclinată din Pisa. Cutezanţa împiedicată de afecţiuni în luciul apei descrescînd în oglindă zborul lui Icar: orbirea pentru Borges, surzenia pentru Beethoven, M. D. C. pentru John Lennon, demenţa pentru Nietzsche, comoţia pentru Hesse, tusea pentru Molière, tramvaiul pentru Gaudi şi Labiş, trenul pentru Camus, avionul pentru Cantelli, Gardel şi Cline, alcoolul pentru Poe, Thomas şi Chandler, plutonul de execuţie pentru Lorca, duelul pentru Puşkin, iluzia accidentului pentru Duane Allman, paralizia pentru Da Vinci, apa mării pentru Byron, infecţia cu streptococi pentru Mozart, propriul vomisment pentru Hendrix, asasinarea pentru Ioan Petru Culianu şi orice fel de moarte plănuită pentru fiecare înainte de vreme doar pentru a limita evadarea din banalul speciei.

Ne zvîrcolim între două saturaţii extreme care se resping: Pitagora, Platon, Aristotel, Homer, Michelangelo, Newton, Gogol, Heidegger, Bellini, Shakespeare, Dante, Verdi, Yeats, Hume, Einstein, Welles, Cervantes, Plantinga, Plank, Bach, Cehov, Tiţian, Augustin, Kant, Dickens, Kurosawa, Wagner, Dostoievski, Tesla, Dylan, Leibnitz, Goethe, Confucius, Wittgenstein, Gauss, Chaucer, Pynchon, Eliot, Vermeer, Kafka, Farinelli, Darwin, Jung, Joyce, Fermi, Valéry, Gray, prietene, dacă este adevărat tot ce-ţi spun, fiecare geniu îl apropie de umanitate şi, în acelaşi timp, îl ţine pe Dumnezeu departe de restul fiecăruia dintre noi. Pe umerii lor nu găseşti decît infatuarea speciei. Isus înseamnă acoperire, simplitate, umilinţă. Calea senină printre fiare, adevărul îngust al smereniei şi viaţa în afara morţii. Boarea de dimineaţă în dimineaţa

exploziei. Pinacoteca nesfîrşită din pivniţa copilăriei.

Cînd pierzi iubirea, pierzi întreaga omenire.

Dar cînd nu mai ai nimic, ai, dintr-odată, totul.”

2. Aberaţia propriului trecut

Din Piaţa Unirii coborî pe strada Ştefan cel Mare. Frigul accelera vertical, răscolit de vîrtejuri tăioase. Înainte de-a ajunge în dreptul Mitropoliei, fu lovit în piept de-o rafală cu simţul deciziei. Se opri, întoarse spatele, se-adăposti într-o galerie de beton, puse bărbia-n piept. La doi paşi de el, terasa pe care-şi petreceau serile de vară. Ziduri despuiate de colorit, împăienjenite de crăpături, lemnăria ferestrelor, scorojită. În inima iernii, terasa dormita sub stratul de zăpadă biciuit de furtună.

Închise ochii, amintirea îi răspîndi în corp dogoarea verii. Regresia reaprinse zgomotul străzii, al maşinilor care treceau dintr-o parte în alta, al forfotei de pe trotuare. Claxonul unui camion îl făcu să tresară. Deschise ochii. Cu spatele la zidul restaurantului stătea un bărbat blond, cu o mustaţă tunsă scurt şi părul lung, dat pe după urechi. Era Max. Alături de el, firav şi înalt, cu părul la fel de lung, dar negru, şedea Armand, cu coatele gînditoare pe masă. Tînărul şaten cu ochelari de soare, al cărui profil aducea cu cel al lui John Lennon, nu putea fi decît el.

Din cauza planşeului de deasupra, pe care se afla o altă terasă, căldura era suportabilă. De la înălţimea etajului întîi puteau observa circulaţia din intersecţie, precum şi clădirea Mitropoliei, sfidînd de secole scăpătarea din jur şi mai ales de la poalele dealului. Chiar şi pentru un oraş în care spaţiul nu ajunsese încă să fie judicios parcelat în sume exorbitante, curtea mitropolitană şi a clădirilor auxiliare rămăsese acelaşi tărîm dislocat dintre munţii mînăstirilor moldoveneşti şi transportat în centrul Cetăţii de Scaun. Andrei vorbea cu însufleţire. Balansîndu-se pe picioarele din spate ale scaunului, Max spuse amuzat:

„Într-o lume ideală, ai ajunge primarul de noapte al acestui oraş. Acolo unde unii nu văd decît clădiri într-o rînă, ţie ţi se năzare un teritoriu fascinant de poezie, lipsa luminii devine un mister căutat, o stradă pietruită se cere venerată ca un templu, unei clădiri evacuate trebuie să i se dea tîrcoale cu incantaţii orfice”.

„Singurele forme de viaţă freamătă în mahalaua de jos, prin măruntaiele celor cîteva crîşme deschise pînă la ziuă. Odată am asistat la o bătaie între doi consumatori pînă cînd sîngele lor a murdărit caldarîmul din faţa intrării. Un chelner în vîrstă şi cîţiva clienţi amuzaţi au ieşit să-l spele cu jeturi de sifon.”

„O risipă inutilă. Mai cu seamă pe seceta asta.”

„Chimic, poate, dar scena emana poezie!”

„Legendele sînt create în compensaţia neajunsurilor, pentru a face supravieţuirea mai comestibilă. Dacă nu este îngrijit, oraşul se duce cu toată poezia lui…”

Armand interveni:

„Amintirea unui trecut care nu ne aparţine este garanţia nemuririi.”

„Certitudinea nebuniei.”

Pe celălalt trotuar trecea Virgil, coborînd spre Teatrul de copii, deşirat, cu spinarea încovoiată, mîinile lăsate înainte. Ar fi vrut să-l strige, dar ştia că Maxim nu-l putea suferi, aşa că a fost atent la ce avea să răspundă Armand:

„Nebunia nu-i decît o treaptă spre Punctul Omega. După ce-ai lăsat-o în urmă, devii înţelept şi puternic.”

„Geniile lumii trec prin peştera nebuniei, de unde ies mai lucide.”

„Nebunia nu admite generalităţi. Cîteva genii au ieşit mai dereglate.”

„Psihicul îmbătrîneşte ca orice organ. Toţi ieşim din viaţă mai nebuni.”

„Nu eşti pesimist?”

„Toţi sau nimeni. Lansează o previziune cît de neagră şi, dacă aştepţi suficient, se va adeveri.”

În frigul năprasnic, Andrei îi dădea dreptate. Dacă ar fi putut, i-ar fi spus. Atunci tăcuse.

Cîteva săptămîni mai tîrziu, Max dispărea fără urmă, înghiţit de undele nimicului. Nu trecu mult şi Armand dispăru şi el. Unul cîte unul, s-au perindat cu toţii. Devenise o aberaţie a propriului trecut. Dîrdîia lîngă terasa în care zăcea o lume din care nu desluşea nimic mai mult decît reuşise atunci.

4. Frunze prin coridorul de toamnă

Lavo îşi continua lectura, Arhim Trifa, călătoria.

Mă străduiam să citesc, gîndurile fugeau din spatele ochilor fără grija concentrării. Am tăcut, am privit pe fereastră. Noaptea înainta odată cu noi,

ziua venea din urmă. M-am întors spre Eva, am subliniat cu degetul un rînd din manuscrisul pe care încercasem să-l parcurg:

„Îmi permiteţi?” Zîmbi. Citii.

„Sîntem răsfoiţi ca nişte romane suportabile, citim şi scriem ca şi cum nimic n-ar exista în afara beletristicii, parte a proceselor noastre biologice în aceeaşi măsură cu dormitul ori senzaţia de frig. Rareori reuşim o corectură utilă.”

„Viaţa ca un roman mai puţin reuşit. Ce e asta?”

„Un manuscris relatînd evenimente derulate în oraşul dumneavoastră.”

„Trebuie să fie interesant…”

„Există, practic, două categorii de înscrisuri: unul ne îngăduie să contemplăm suferinţa altora, celălalt, să o amplificăm pe cea proprie pînă la a ne îngrămădi în universalitate. Pe ruina punţii dintre ele se înalţă literatura.”

„Sînteţi scriitor?”

„Critic de artă pe cale de dispariţie.”

„Altfel spus?”

„Nu mai pot contempla. Un sorb irelevant mă afundă în vîrtejul din care fu creată opera, în carnea puhavă, în mintea labirintică a autorului, pînă contactez scurte momente de ameţeală şi panică, însoţite de o precipitare a bătăilor inimii. Pictura este relatarea deformării. A grotescului. Acum trei săptămîni, în faţa unui tablou erotic de Frans de Vriendt, am leşinat. Am consultat un psihiatru. Mi-a spus că este vorba despre *Sindromul Stendhal*, numit hiperculturemie. O boală nu întru totul rară…”

„Am citit cartea Graziellei Magherini…”

„Pentru o vreme, puţin ascetism plastic nu-mi va dăuna.”

Întinse mîna spre manuscris:

„Permiteţi?”

Am încuviinţat. L-a deschis la-ntîmplare, începu să citească:

„Maradona năvăli în masa lor cu faţa desfigurată:

L-o uşis pi Băiet, Teroriţî! Fuji răpidi!

Răvăşit de imagine, Emil se ridică, răsturnă un scaun, o rupse la goană-n susul străzii, ieşi prin spatele Halei, sui pe Costache Negri, tăie spre Cuza-Vodă, se deturnă spre stînga, dădu în piaţa hotelului Continental, traversă spre restaurantul Select, în faţa căruia se strînseseră mai mulţi oameni. Chioru deschise şi-l lăsă-năuntru. Băiatul zăcea întins în mijlocul holului, cu o faţă de masă făcută sul sub cap.

I-am încuiet la etaj, am chemat meliţia.

Îl împinse urlînd, sui scările-n fugă, smulse drugul de pe uşă, năvăli-n salon. Trei indivizi gemeau lîngă zidul din dreapta. Între două mese, un corp inert. Alţi

opt se strînseseră într-o parte, vociferînd în şoaptă:

Unde-i?

Un tip burtos făcu un pas înainte:

Deroare, nimeni n-a vrud aja…

Unde-i?

Şukuri i-l arătă cu mîna pe prăbuşitul din mijlocul sălii.

Ylmaz.

Se apropie, îl împinse cu piciorul. Nu mai mişca.

Cine l-a ţinut?

Şukuri ridică neputincios din umeri.

Nu l-a zinut nimeni. A vozd bădae guradă.

12 contra 1. Tare curată…

Se apleca, apucă o masă de picior, dădu cu ea de pardoseală. În mînă rămase cu un par scurt.

Cine l-a ţinut?

N-a jdiud nimeni gă-i băiadu' dău…

Nici n-am să-mi cer scuze.

Îl lovi în moalele capului. O năclăială de sînge întunecat îi bolborosi pe frunte cîteva cuvinte neclare.

Un gras dădu să deschidă fereastra, fu croit cu piciorul mesei, îşi pierdu cunoştinţa prăbuşindu-se prin sticla făcută bucăţi, rămase atîrnat între lumi.

Cine l-a ţinut?

Un tip cu mustaţă cuprins de-un costum verde se arcui în faţă sîsîind ca o lăcustă, scoase cuţitul de la spate. Îi rupse mîna cu o lovitură scurtă. Ţipătul umplu încăperea şi se estompă prin geamul spart. Se întorcea de la unul la altul, privindu-i cu ochi injectaţi şi pupile mărite, descumpănit pentru că nu ştia de unde să înceapă. Decupla legăturile cu motorul raţiunii una cîte una, continuînd să vorbească:

Dintotdeauna am încercat să aflu cauza violenţei în oameni, dar cuvintele deja nu mai erau interesate de corelarea cu acţiunile trupului, îl lovi-n bărbie pe-un individ îndesat, care zbură peste-o masă şi se prăvăli grămadă, *violenţa nu pare firescul unor fiinţe blînde,* făcînd loc următorului client, oprit cu un par în tîmplă. Mişcările iuţi ale braţelor se intensificară într-o stare de conflictuală ipocrizie cu substanţa monologului, *e o ruşine să vezi copii sau adulţi, femei uneori, bătrîni, cărîndu-şi scatoalce cu ghiotura,* corpul se-nvîrtea cu lejeritate de balerin grăbit, *cînd am avea atîtea de făcut,* icnind ca un iritat care nu mai posedă plinătatea minţii, *mult mai folositoare*, nu mai putea fi oprit decît de

moarte, *să punem mîna pe o carte, să mergem în grup la un film*, atît de departe fuseseră lucrurile împinse. Se feri de un tip corpolent care smulsese un scaun de la podea ca să-i zdrobească faţa, *n-ar fi lumea mai bună decît este?* – se întrebă pe bună dreptate şi-i rupse clavicula împungîndu-l cu vîrful bîtei, cu un zgomot penibil de paşnic. *Dacă ar fi să mă întrebe cineva, aş recunoaşte că detest bătăile.* Nu se mai confrunta decît cu dificultatea de-a-i dibui, căci se răriseră şi încercau să se ascundă. *Ce muncitori exemplari de fabrică, poate chiar maiştri ar ieşi din ei!* În colţul dinspre bucătărie un vlăjgan venea cu un cuţit cît o sabie în mînă. *Patria are nevoie de tineri sănătoşi, puternici, nu e păcat să fie irosiţi prin crîşme?* Făcu un pas şi-i sfărîmă arcada cu un pocnet minor. *Un bărbat în toată maturitatea alergînd alţi bărbaţi printr-un local public!* Fugea după ei ca după nişte şobolani otrăviţi, un metru, doi, se opreau, chiţcăiau, *şi de unde tendinţa asta de-a asemui omul cu animalele*, doborîndu-i ca pe nişte spice de grîu prin lanul pîrguit, *cel mai tare-mi plac sunetele acestei lumi în suferinţă*, troznetele lemnului căzînd peste os, *simfonia războaielor mele*, gîlgîitul jetului de sînge curgînd dintr-o gură căscată de oroarea chinului, lovituri ritmice, explodînd în pahare făcute praf şi mese prăbuşite pe hoituri, *arta spectacolului pentru oamenii adevăraţi*, dramatismul unei sticle de vin răsturnate pe un fotoliu cu tapiseria despicată şi un scaun zburînd spre fereastră, *aş mai îndrăgi eu această îndeletnicire dacă n-ar avea ceva grandios în ea?*, capete pocnite de pereţi şi pumni în rinichi, maxilare rupte, încheieturi sfărîmate, *măcar dacă nu s-ar mai văicări atît*, perdeaua sfîşiată de-un trup în cădere şi altul prăbuşindu-se cu-n zgomot amplificat peste setul de tobe unde se aflase formaţia, î*mi rup sufletul de milă*, continuînd ca o maşină de bătut uitată în priză, cu mişcări precise, *ce vor să facă din mine?*, fără să coboare o iotă din boleroul susţinut al morţii, căci chipul băiatului agonizînd în hol îi menţinea furia intactă…

Se-nvîrti. Se uită. Se opri. Sala era un cîmp de sfîrşit de luptă, cu un singur războinic rămas în picioare, înconjurat de cele douăsprezece semne zodiacale ale morţii care-i luase dreptul la iubirea primului născut.

Prin fereastră se auzea sirena IMS-ului. Aruncă bucata de lemn, scîrbit, coborî în hol. Se aplecă, îl luă în braţe. Murise. Scrîşnetul roţilor la cîţiva metri. Se ridică, împinse uşa cu piciorul, ieşi. O voce-l somă din spate:

Stăi, Tiroari, stăi cî trag!

Se întoarse spre Cuza-vodă, ca s-o ia la stînga, spre gangul de lîngă CEC. Prin scara unui bloc ar fi putut dispărea prin Ştefan cel Mare. Tablagiul strigă:

Stăi! – auzi o pocnitură mecanică urmată de-un zgomot asurzitor, sporit de ecoul returnat de clădirea hotelului din dreapta, după care se pierdu în valuri spre Piaţa Unirii. O căldură contrariată îi cuprinse spatele. Cadavrul atîrna greu.

Se prăbuşi în genunchi, aşteptînd întîmplarea unui miracol, cu inima dînd să-şi facă loc printre aerul hăituit al animalului sătul să mai supravieţuiască în captivitate, cu bucăţi de suflet jupuite de tîrzia grijă părintească înfigîndu-se cerc în jurul lui, şi catalogul tuturor mişcărilor războinice pe care le făcuse vreodată, presărate cu chipurile dispăruţilor de la care ar fi aşteptat ultima întrajutorare, dar, ca şi cum decizia era îngreunată de condiţia acuzatoare în care se afla, mîinile îi căzură moi pe lîngă coapse, ştiind deja că lupta ajunsese la capăt, atingînd caldarîmul primitor cu partea dreaptă, încă protejînd sensibilitatea celui purtat, cu privirile ridicate spre cerul închis ultimei sale rugi, ca două chei nepotrivite.”

Eva extrase o tabacheră din poşetă, apucă cu delicateţe o ţigară şi, fără să-şi ceară permisiunea, o aprinse distrat. Trase fumul în piept, lăsînd melancolia visării s-o cuprindă destul de necuviincios:

„Spre acest oraş te-ndrepţi, străine… Brazdă de pămînt răscolit, rîme scoase pe şenile… Frunze prin coridorul de toamnă, adieri în intersecţii. Forme obscene în zeamă de struguri, crizantemă, zmeure tîrzii. Spirală pornită din vulg, amurg apoteotic…”

Închise manuscrisul, mi-l înapoie cu privirea absentă, strivi ţigara în scrumieră şi-şi continuă lectura iniţială ca şi cum remarca fusese imaginară şi, în tot acest timp, călătorise singură. Am rămas copleşit.

Surghiunul îmi îngăduia ocazia de-a-mi reconsidera biografia, din care nu mai vedeam decît cenuşa unei cetăţi pustiite, întuneric hodorogit pe linia orizontului. Din plictiseală vine îndrăzneala, din noi aventuri, tăria de caracter. Ceva în fiinţă excită atracţia mocirlei. Evadarea din jocul de nazuri şi snobisme al protipendadei, scăparea din hăţurile cenzurii, rigoarea căminului conjugal încălzit de o convenţie care încetase să mai funcţioneze şi programul sterp al rutinei artistice îmbătîndu-mă cu o glorie pe care n-o meritam m-au făcut aproape să urlu de tristeţea desprinderii de viaţa pe care o dusesem pînă atunci şi de excitarea promisiunii pregătindu-mi aşternutul zilei de mîine, cînd trenul ieşi şuierînd izbăvitor din tunelul de la Bîrnova.

În timp ce ne pregăteam bagajele, am întrebat:

„Ar fi posibil să ne întîlnim?”

Mi-a aruncat o privire amuzată:

„Oraşul nu este atît de mare cum se spune. Oamenii îl fac să pară aşa.”

Cîteva minute mai tîrziu, trenul ajungea în gara din Iaşi. Ne-am despărţit fără să mai schimbăm un cuvînt. Am urmărit cu privirea mersul cu insinuări feline de femeie stilată, în care aroganţa nu sufocase total gena hetairei.

B. Firea omului s-ar descompune chiar dacă ar fi atîrnată în vid

Je crois entendre encore
Cache sous les palmiers
Sa voix tendre et sonore
Comme un chant de ramiers.

Ce mi-a lipsit, ce n-am avut? Ce ar fi fost anormal să-mi doresc şi n-aş fi putut obţine? Cîte o vilă în fiecare judeţ? Puteam vizita, în interes de serviciu, orice reşedinţă prezidenţială, judeţeană, municipală, de vînătoare şi de agrement, însoţit de oricine mi-ar fi trecut prin cap, pentru perioade nedeterminate, în orice fel de conjunctură, cu limuzine nu numai pe mîna mea, dar şi însoţit de patru cavaleri ai morţii pe Jave californiene, dacă aş fi socotit cu cale, BMW-uri ale Miliţiei Generale a Capitalei, Alfa Romeo şi Mercedes, chiar şi după ce Preşedintele dispusese, pentru scontatul spor de îngăduinţă în perioada achitării datoriilor externe, scoaterea lor din uz. Localuri oprite pînă la mijitul zorilor, pentru satisfacerea proprie, cu tîrfe ridicate de pe Litoral sau din holul hotelurilor din dotarea Securităţii, împreună cu o mînă de colegi ori chiar cu cetăţeni din mulţime, aşa cum dădeam peste ei, populate cu pictori, actori, muzicieni şi poeţi mînaţi de limbariţă anticomunistă pe care, din delicateţe, mă făceam a n-o băga în seamă, măcar şi pentru faptul că dările de seamă ale multora ajungeau pe biroul meu a doua zi dimineaţă, străini în trecere prin scumpa metropolă (între timp decimată cu sînge rece), spioni la studii, agenţi în tranzit dintr-o parte în alta a mapamonzităţii dihotomalice. Chefuiam pînă la ziuă, cu lăutari antrenaţi în arta şterpelitului de sub frapieră, fripturi aduse pe bandă rulantă de chelneri tremurînd ca varga, sticle de vin curgînd rîu, ţigări americane cu fumegăraie de iad select şi fineţuri scoţiene în dauna xenofobiei, fără a reuşi niciodată să impun plata în numerar. N-a fost, dacă aş fi dorit, să-mi refuz nimic: mofturi occidentale, aparatură muzicală, armament de vînătoare, maşini sport (în afară de Jaguarul negru), prelungite vacanţe monegasce, africane ori siberice.

Dintr-un dosar de lucru am pescuit următoarea remarcă: Atunci cînd nu mai ai nimic, ai totul… Asta ar fi vrut să desemneze automat reversul enunţului: cînd posezi totul, n-ai, de fapt, nimic. E o privire personală. În clipa în care începi să te joci cu cuvintele, înseamnă că frustrarea e mecanică. Ai ceea ce ai, nu ceea ce interpretezi sau tînjeşti sau te crezi îndreptăţit. O singură excepţie aş

putea desena pe nisipul acestei abundenţe: cînd toată lumea înţepeneşte la suflarea ta, deputaţi, ambasadori, şefi de misiune, cînd miniştrii cer audienţă şi membrii Biroului Politic, favoruri, e greu să dibuieşti exact ceea ce eşti. Puterea desensibilizează.

La vîrsta senectuţii şi a supravieţuirii, rareori mai sînt muncit de hormonii masculinităţii, dar visele îmi lasă un gust senzual în minte şi o dîră de cenuşă în gură pentru cîte o zi întreagă, deşi termenul trebuie interpretat cu luare aminte. E vorba de un erotism difuz, prea puţin manifestat în plan sexual, mai degrabă o melancolie fragilă încercînd să-şi găsească formă în fulguirile trecutului aşa cum fiecare început de anotimp se instaurează cu propriul set de nostalgii. Un amestec de tină şi nedefinită frustrare din obezitatea căruia submerge ecoul metafizic al tînguirii mortuare. Pe soţia mea am respectat-o deoarece, influenţată de convingerea că trebuie să-mi semene, devenise crudă, rece, calculată, dar nici în avîntul cancerului ei anesteziat n-ar fi putut susţine că iubirea era sentimentul care mă ţinea alături de ea. Ar fi o singură explicaţie. Nu m-a frămîntat pînă la obsesie, deşi acum timpul mi-ar permite-o, trăsăturile celor ce-au fost au început să se strîngă în categorii arhetipale. Una din ele prinde chipul fetei batjocorite care mi-a apărut azi-noapte în vis. E un mister nerezolvat, pe care, probabil, îl voi lua cu mine aşa cum m-a găsit.

Oh nuit enchanteresse
Divin ravissement
Oh souvenir charmant,
Folle ivresse, doux rêve!

N-a existat concert de operă cu distribuţie grandioasă de la care să fi lipsit, la Viena, München ori Washington, vernisaj de expoziţie pariziană pe care s-o fi omis, premieră de film tematic la care să nu fi obţinut invitaţie (precum *The Godfather,* despre oameni ca noi, cu pistoale şi fără scrupule parazitare, organizaţi în subterană, care şi-au luat în particular tot ce-au avut nevoie sau din moft, prin crimă, jaf, intimidare, fără să le pună nimeni onorabilitatea în discuţie şi beţe în destin, ori *Appocalypse Now*, preluînd povestea unui general întocmai mie de îngreţoşat, care făcu dovada tăriei de a dezerta niciunde, pentru a pune punct unei cariere plictisitor de reuşite, în alinarea provocată a morţii), lansare de carte a autorilor care ne-njurau, şi mă refer în primul rînd la Aleksandr Soljeniţîn, profetul Gulagului, Vladimir Volkov, fiul de transfugi pe care l-am vizitat la ferma lui georgiană, Milovan Djilas, cu care am băut o cafea la Belgrad în 1983, John le Carré, fostul spion trecut la pană, ori omul nostru

din Havana, Aleksandr Zinoviev. Pînă şi pe Anatoli Marchenko l-am avut sub privire, în cursul unei anchete de rutină a confraţilor de dincolo de Don. Am fost adversar de conştiinţă, ofiţer în solda unei tabere ostile, rătăciţi de norme de iluzii diametral eronate, dar oricînd, chiar şi în stare de arest, aş fi capabil să rostesc fără a roşi: Acest om a fost un sfînt!

Nostalgia fugărită prin depoul coşmarului nocturn poate că e viaţa mea căzută sub ghilotină.

Je crois encore la voir
Entr'ouvrir ses longs voiles
Aux vents tiedes du soir.

Printre particule de praf irizate în lumina zilei înjunghiind semiobscurul după-amiezii de decembrie, vocea lui Nicolai Gedda ridică aria *Je crois entendre encore* spre tavanul bibliotecii. Pe-un scăunel de stejar pirogravat, metodic şi absent, Klement Haghen, îşi curăţă vechiul Winchester. Aşa cum se aşază lucrurile la fiecare sfîrşit de an, a doua zi urmează să plece la vînătoare de mistreţi, cu foştii tovarăşi de arme lepădate şi glorie terfelită.

Cînd eram activ, mă feream pe cît posibil de compania lor. Nu puteau înţelege de ce laconismul ar descrie atributul de mîndrie al luptătorilor mai mult decît temeritatea. Tăcerea ajută demolării sentimentelor.

Oh nuit enchanteresse
Divin ravissement
Oh souvenir charmant
Folle ivresse, doux reve!
Charmant Souvenir!

Se opreşte din curăţat ca să cerceteze atent ceea ce se dovedesc a fi cîteva pete ruginii apărute pe catarama de la cureaua carabinei. Timpul lasă semne nu numai peste el, lucrurile tind să se ţină scai. Firea omului s-ar descompune chiar dacă ar fi atîrnată în vid. Legea obiectivă a existenţei împiedică orice efort de a făuri vreo lume cît de cît raţională în lipsa unui pumn de fier. Două mii de ani fac dovada reuşitei omenirii de-a fi pe deplin incoerentă şi nici pe departe grandioasă. Jarul gloriei homerice n-a putut fi reaprins nici de truda dictatorilor, nici de rigoarea regimurilor naţionaliste, devotamentul Inchiziţiei ori efortul corelat al organizaţiilor ezoterice. Nu pentru că soluţia s-ar fi aflat în altă parte, ci din cauza slăbiciunii omeneşti. Ratarea insistenţei. Lipsa imaginaţiei.

Va trebui să schimbe catarama.

2. „Teodora… Numele ei era Teodora!”

Cînd pendula marcă miezul nopţii, frazele căzură la picioarele unei tăceri insuportabile şi musafirilor nu le rămăsese decît opţiunea retragerii. A. E. şi Mariel au profitat că o sanie fusese trimisă să-l transporte pe domnul Păun, au plecat împreună. Vila acestuia se afla la doar cîteva minute distanţă de fosta casă a lui Leopold. La despărţire, bătrînul i-a-nmînat o carte de vizită:

„Dacă ajungi la Breazu, caută-l pe fostul şef de post…”

A mulţumit. A intrat în casă. A aprins lumina. S-a dezbrăcat. A făcut întuneric. S-a culcat. N-a visat nimic.

Bău o cafea, la ora 10 urcă spre Breazu, cu o sanie închiriată în Piaţa Unirii. A intrat în oraşul vechi, învăluit în umbre şi uitări, trecu însoţit de clinchete deşănţate printre vilele acoperite din Copou, a continuat să alunece pe lîngă aşezămîntul Casei Vînătorului şi Institutul Agronomic, opri în dreptul Casei Sadoveanu, de unde răzbătea miros de borş de raci şi ciulama de conopidă cu smîntînă. Ar fi vrut să intre, atras de trecutul depănat în reveriile rătăcitorului său exil, să dea mîna cu cei din casă, să schimbe opinii, ba chiar memorări, indiferent de starea în care se aflau, dar ştia cît de uşor poţi distruge un vis reocupat. A popositîn pripă, încercînd să audă măcar un zgomot care să dea sens prezentului, să-l reaşeze în abcisa temporală a afecţiunilor sale fireşti, după cinci secunde socoti că-i zadarnic şi-şi reluă călătoria.

Lăsă în urmă ieşirea din oraş, străbătu elipsele unei păduri casate, şerpui printre coline afundate în nepăsare. Pe la cingătoarea zilei, şoseaua făcu o cotitură şi atelajul coborî zornăind în sat.

Centrul aşezării era dominat de o biserică recentă, ale cărei turle se bulbucau spre cer. Un lacăt atîrna pe uşă. Vizavi, o crîşmă scofîlcită. Staţionă şi descinse. Urcă treptele nesigure, străbătu cerdacul afumat, intră printr-o îngustime. Localul era, cu o singură excepţie, vacant. Excepţia avea forma unui bătrîn aşezat la masa de lîngă fereastră. Prin încăpere se mişcau mirosuri de ardei copţi şi meniu de cantină muncitorească din vremurile uitatei glorii.

Bătrînul privea strada, înfăşurat într-o manta de postav ponosit. Cînd A. E. fu la patru paşi, grăi:

„Ia loc. Eu sînt preotul Damian.”

Se aşeză. Să fi avut vreo 90 de ani, dacă nu mai mult.

„Pe cine cauţi?"

„Sînt prietenul lui Max."

Bătrînul îl privi mustrător, bătu cu toiagul în podea. Un bărbat la vreo 60 de ani, cu o eşarfă neagră peste ochiul stîng, intră aplecat pe uşa din spate.

„Sfinţia Ta, borşu' mai ari-olecuţîcî di şert."

„Ad-o Busuioacă de Bohotin la două ulcele", porunci bătrînul.

„Aveţi o biserică frumoasă", spuse călătorul.

„E complet părăsită", constată preotul fără să ofteze. „Cum te cheamă?"

„Andrei Emanuel Nemetz este numele meu."

Bătrînul tresări.

„Biserica e lăsată paraginii de patruzeci şi şase de ani."

Cîrciumarul aduse o sticlă de vin, un castronaş de lut cu zacuscă şi un coş cu pîine aburindă, dispăru.

„Avem cam aceeaşi vîrstă", spuse.

Bătrînul ignoră cu grijă remarca şi prelungi ideea:

„E un om cumsecade pentru-un fost şef de post."

Îşi aminti de cartea de vizită pe care i-o dăduse domnul Păun.

„De ce-aţi lăsat-o-n paragină?"

Preotul se ridică în picioare, sala se întunecă. Se sprijinea majestuos în toiag.

„Nu mi-e complet limpede la ce insişti."

„Menirea mea e să fiu curios, satul poartă parfum de legendă germană, momentul e desprins de prezent."

„Vii de la o distanţă apreciabilă, vorbeşti atent… meriţi un răspuns.

…Început de iunie; plouă în ropote, fulgeră cu bubuituri; clopote zăngănesc în turlă. Cu două zile-nainte, biserica din Dumbrava fusese trăsnită pînă-n temelii. Abia o sfinţisem. Am intrat. Înăuntru colcăie un soi de spasm, prin tălpi simt zvîcnirile pardoselii. Vîntul şuieră. Din miezul încîlcelii de umbre se aude un ţipăt de femeie.

În fulgerătura unei luminaţii zăresc două pete neclare. Înaintez, îmi fac semnul crucii. Bîjbîi după lumînare, o aprind. Furtuna încetează cu un plesnet de bici. M-au văzut, rămîn încremeniţi. Izvoarele se scurg de pe streşini, proporţia profanării e înspăimîntătoare. Sînt cuprins de furie. În mine se trezeşte o altă fiinţă. Fata smulge linţoliul să se-acopere. Crucifixul şi pocalul cad zăngănind pe dalele de piatră. În mînă ţin sfeşnicul de-alamă… S-au scurs atîţia ani!"

Se aşeză. Părea absorbit de oroare. Mîna dreaptă îi tremură din cot. Sala

reveni la dimensiunile normale.

„Ce s-a-ntîmplat?”

„S-a ridicat în picioare şi eu l-am lovit… Nici n-a dat să se apere. A căzut în genunchi. Sîngele îi curgea din tîmpla stîngă.

Încercam să văd lumea ajunsă la o condamnare fără-ntoarcere. Tînărul gemea, fata plîngea în pumni. Uneori, retrăiesc şi sufăr. Îmi ia un efort deosebit să nu mă simt mai vinovat decît ei. Puteam să fi stat acasă…”

Cîrciumarul se apropie şontîcăind cu o tavă de lemn pe care se aflau o oală de borş, două farfurii şi o mămăligă aburindă, dar preotul, furat de povara rechizitoriului, nu-l auzi.

„Fata era din sat, aproape o copilă, din părinţi simpli, cu frica lui Dumnezeu. Pe cine şi cum am fi putut pedepsi? A doua zi i-am adunat pe membrii Consiliului Parohial, chiar în locul acesta. Am hotărît să depreciem lăcaşul. L-am abandonat. Am ridicat altul, mai mic, la marginea pădurii.”

„De ce n-aţi dărîmat-o?”

„Nici Dumnezeu n-a dărîmat lumea.”

„Ce s-a întîmplat cu cei doi?”

„Fata a murit demult, după ce-a lăsat în urmă un copil. Iar tînărului cine ştie pe unde a îmbătrînit, că nu era de pe-aici.”

Bătrînul mai aruncă o privire spre fereastră, apucă lingura şi-ncepu să mănînce. Ziua era încă în putere, dar nu pentru mult. Cînd terminară de mîncat, Andrei puse ştergarul pe masă şi rosti:

„Acum trebuie să plec.”

Damian se ridică, sprijinit în toiag.

„Poate ne-om mai vide…”

Au ieşit în tindă. Norii se strînseseră grămadă, caii fornăiau. Se întoarse către bătrîn:

„Mai ţii minte cum o chema pe fată?”

Damian se uită lung, dădu din cap şi nu zise nimic. Andrei a urcat în sanie, i-a făcut din mînă şi a pornit. După cîţiva metri, auzi din spate, prin genunea care despica întunecimea:

„Teodora… Numele ei era Teodora!”

Clinchetul clopoţeilor de la gîtul cailor dădea replicii un aer de sărbătoare. Se făcuse aproape beznă. Ca o eliberare, începu să ningă.

1. Casa nelocuită

Încă nu trecusem de şocul perplexităţii adolescentine, cînd am apucat să răsfoiesc din scoarţă în scoarţă un tratat aşternut cu stoicism de-un mai puţin cunoscut psihiatru vienez, Marc von Brukenthal. Din cîte-am putut identifica mai tîrziu, psihiatrul locuia la *Bergstrasse 22*, vizavi de reşedinţa mult mai impunătorului coleg Freud, căruia-i fusese student. Din pricina unui şirag de corespondenţe cărora nu reuşise să le dea de capăt, îi căşunase postulatul că orice individ are cuibărit în propriul destin un secret nevalorificat sub forma unei case aparent locuite în care nu îndrăzneşte să pătrundă niciodată, pentru că ziua pare părăsită, iar noaptea ferestrele luminate nu expun nici o mişcare după perdele transparente. În loc să văd în teoria sa ţipătul suprimat al unui acut complex de inferioritate, am început să fiu atent la trepidaţiile neaşteptate ale respiraţiei astrale şi la tot ce-mi dădea înconjur în fantasma carnală, deşi cerul continua să fie străbătut de vinişoare fine de umbră, arborii să ascundă uşi întunecate, noaptea să scuipe stele căzătoare. O perioadă în care continuitatea dobîndea fragmentaţie, după-amiezile nu reuşeau să-şi amintească visul de mărire al dimineţii, hormoneutica borfotea pe-nfundate.

A fost o îndeletnicire plină de pericole şi de ridicol. Nu era simplu să treci în revistă hărţile unui cartier, inventarul exhaustiv al ticurilor stradale, terenuri virane deznădăjduite-n camuflarea lecturilor de seară infinită, amenajări improvizate gata să se prăbuşească la prima factură de lumină, beciuri tăinuind apăsări, ispite, crime sub pragul conştiinţei diurne, niciodată confesate în frazele copilăriei, rugăciuni fîşii în ardoarea inconsolabilă a ignoranţei şi proiecte bolnăvicioase de fete cu mintea zdrenţuri, dar asta am făcut în vara aceea. Străbăteam noaptea cu privirea alertă la fizionomia caselor inspirate de flacăra golită a unui dor neînţeles, atît de puţine încît mi-ar fi uşurat munca notîndu-le maşinal cu speranţa zvîcnind dacă ziua n-ar fi fost însufleţite de prunci gălăgioşi şi murdari, taţi mahmuri în izmene peticite trăncănind siguri pe ei la adăpostul verandei, mame corpolente în capot cu şolduri albicioase fulgurînd deasupra jartierelor negre şi rude fără căpătîi intrînd şi ieşind întruna, lăsînd uşi deschise vraişte ori trîntindu-le fără respect, ca dintr-un furnicar incoerent şi frivol. Am putut da chiar o concluzie literară hoinărelilor mele obsesive: magia nopţii nu era ucisă în case aflate pe malul amurgului de lumina ameţitoare a soarelui, ci de activitatea domestică a zilei. Iluzia vieţii amîna scadenţa, moartea mima aşteptarea.

În gama pentatonică a dispreţului pentru rateul repetat, mi-am înmulţit frecvenţa plimbărilor, investind energie şi ingeniozitate disciplinată, risipind pasiune şi puţină nebunie scăpată anume din frîu, transpusă prin garduri sărite în lumina Lunii, constrîngeri şoptite printre tufele din spatele casei, goane

sălbatice prin parcuri pîndite de ochi anamorfotici din turle de supraveghere în ansamblul de referinţă, spolieri la cutia milei şi zboruri la marginea oraşului, dar în vara aceea înaltă n-am descoperit nimic.

Într-o noapte de toamnă, două luni mai tîrziu, mă întorceam pe uliţele curgătoare de pe celălalt splai, bulversat de-o petrecere organizată de prietenul care va fi ucis de fratele celui mai bun dintre noi. La cîţiva metri de pod, descoperită brusc sub o gardă de ulmi şi tufe căţărate pînă la uluci care s-au dat într-o parte sub pala unui vînt complice. M-am oprit în loc, cu inima zburdînd ca-ntr-un trup de gazelă hăituită de vulturi. Se aflase tot timpul acolo, sub retinele scrutînd captări de la geamul blocului în care locuiam, învăluită-n candoare, mireasă purtată de visul unei ţări de dincolo, mireasmă deschisă unei promisiuni înguste, ceruri îndepărtate, aşteptînd declicul din mine pentru a-şi spovedi structura. A doua venire.

Am pîndit căderea zilei, un loc împresurat de gheţari. Eclipsă ciclică, sfîrşit de lună bulbucată, destrămarea armoniei astraloidale lansînd rînduri de meteori împărtăşiţi de-a lungul neantului, stradă aţipită în petale de amnezii nocturne. Trei zile am vegheat nebărbierit de la geam. Picoteam cîteva ore smulse înainte de căderea întunecatei ghilotine a vesperei riverane, singurele pe care mi le puteam permite, şi mă postam din nou cu ochii împăienjeniţi de nerăbdare la veghea prescrisă de psihiatrul austriac.

Au existat nopţi în care am trăit aievea întoarcerea fericirii risipitoare: un ajun de Crăciun, o femeie în rochia presărată cu flori aride, păr prins într-o buclă neglijentă peste cap, un brad captiv cu coşuleţe şi globuri, lumînări colorate, beteală şi norişori de scorţişoară, o noapte de dinaintea admiterii la facultate, tînărul studia aşezat la o masă cucerită de hîrtii şi căni ciobite cu zaţ de cafea, panica unei dimineţi precoce, febra unui copil chinuit de răceală, patru umbre jucau poker pînă la cîntatul cocoşilor, aparatul de radio cu lămpi în surdină, un bărbat aplecîndu-se peste leagănul nou-născutului, fratele meu tăindu-şi venele în penumbra cerdacului, apoi dansul cu mătura, cu mama, cu prima mea iubire, *All Things Must Pass*, *Selling England by the Pound*, *The Snow Goose, The Lamb Lies Down on Broadway, Brain Salad Surgery, Larks' Tongues in Aspic*. Toate sfîrşeau în văgăuna ermetizată cu muzică. Descoperirile arheologice ale unor distopii medievale eşuate de la înălţimea civilizaţiei nucleare pe malul unei epoci netrebnice.

După ce-am recitit însemnările, am realizat că o fire observativă ar fi putut determina ce album ascultam în perioada fiecărui paragraf, în care se strecuraseră îngrijorări lirice care nu-mi aparţineau. Le-am lăsat să fie. Sîntem definiţi întocmai cum este şi muzica: din sunete şi tăceri.

5. Detronarea lui Climov

Nu atît din cauza locaţiei, prinsă la răscrucea destinelor penale în prezentul continuu, cît mai degrabă prin trecutu-ncărcat strat după strat de fantezia povestitorilor împletind şi desfăcînd traiectoriile interminabilei serii de figuri interlope de cea mai joasă convieţuire evocate în poveşti tîrzii depănate la scara blocului sau în părculeţul din zonă de băieţii cu orizontul lărgit, Ştrandu' se-nvîrtise de faima unei curţi contemporane a miracolelor, unde se desfăceau iţele insalubrei lumi periferice a oraşului, arena în care se perfectau revanşe între duşmani terminaţi, tribunal informal al răfuielilor de grup ori individuale, cadru protector al clandestinităţii anatomice pentru desfăşurarea în aer liber a permanentelor campionate de pocher, barbut şi popice pe bani publici provenind din exploatarea clasei numite fraierime, focar al fărădelegilor deviate-n comedie, jertfelnic al promiscuităţii perpetue în armătura propriului corp de legi, redută asocială în care organele de cercetare nu lucrau decît prin turnători bine acoperiţi şi unde nu îndrăzniseră să descindă în uniformă decît de două ori în decursu' deceniilor postbelice, cu statutu' unui Vatican desacralizat şi aproape la fel de autonom, rezervaţia infracţionalităţii incita la visare cu un ochi sceptic şi ademenea la acces prin uşa din spate orice tînăr aflat la limita dintre ceea ce-ar fi vrut s-ajungă şi ceea ce-ar fi trebuit să fie. Pentru unu' ca Virgil, amator de istorie locală, doctorand în arta intrigăriei de cvartal, Ştrandu' poporului reprezenta ultima staţie a cursei spre faima infamiei, examenu' final al aventurii pornite din glumă şi curiozitate şi-ajunsă deja la un punct de implicare din care nu se mai puteau întoarce decît într-un coşciug sărăcăcios acoperit de-o tristă celebritate.

Momentu' ales pentru fructificarea planului fu-ntr-o zi de sîmbătă, la-nceputu' lunii Mai, cînd gîzele, vegetaţia şi elementu' uman caută dezmierdarea naturii. Locu' fojgăia nu numai de rejecţiile lucide ale societăţii de ambe sexe, date în urmărire la circumscripţiile de cartier ori abia ieşite de pe băncile scrijelite cu briceagu' ale puşcăriei şi ale instituţiilor corecţionale juvenile, dar şi de proletari nespălaţi şi dornici de distracţie cîmpenească în cadru urban, veniţi să bea bere şi să petreacă nestăvilit după o nouă săptămînă de chiul organizat de la buget, cu ocazia zilei tineretului robaciu, patriotic, studios. În acea seară, edilii organizau bal cu fanfară, tombolă şi formaţie de rock imitativ.

Emil şi Virgil s-au plasat strategic în aşteptarea momentului spre căderea serii, cînd organismele sortite agresării ar fi fost supuse uzurii de peste zi şi stenahoria neatenţiei de dinaintea nopţii, cum citiră într-un articol publicat în

revista *Magazin* că-şi recrutau tacticienii militari orarul în funcţie de slăbiciunea inamicului. Pe la orele şase, moleşiţi de aşteptare şi sucuri calde, văzură un grup de bărbaţi înaintînd spre magazia de vîsle de la marginea lacului cu bărci. În mijlocul ansamblului mergător se afla un individ înalt, bine legat, cu păru' uns cu briantină. O cicatrice-nfiorătoare-i trăda obrazu' stîng de la coada ochiului pînă la colţu' gurii sub forma unui miriapod gălbui, care prindea viaţă doar cînd stăpînul avea ceva de spus.

„Ăla-i vestitu' Climov", îl anunţă Virgil, „spaima, legiuitoru', comandantu'. Cu el începi, cu el închei. Eu ies din peisaj, ca să nu încurc la mişcări."

Se ridică de pe banca pe care-nţepeniseră şi se dosi după doi plopi.

Grupu' ajunsese la cîţiva paşi. Bărbatu' central îşi ţinea haina albă pe umeri, mîinile la spate, cu o eleganţă inspirată de filmele italiene. După hohotele de rîs cu care era răsplătit, unu' din ei povestea ceva haios. Veniseră să se plimbe cu barca înainte de-a se apuca de chefuit pînă la ziuă, cu taraf, barbut şi nebunii. Cel care povestea tăcu, se opri în dreptu' ghişeului, să dobîndească o pereche de vîsle contra unui rînjet ameninţător, în timp ce Climov îşi continuă deplasarea spre marginea lacului, pentru a cerceta priveliştea, să-şi desfete sufletu' lui de rus rătăcitor. Ceilalţi trei rămăseseră respectuos în spate.

Un mănunchi de raze vineţii năvălesc pe după conturu' Palatului Culturii în liziera de dincoace de gard, făcînd drum sezonului de umbre-ascuţite, claxoane de maşini, ţipete de vrăbii anunţînd isteria verii. Cînd tartoru-i la un metru de apă, Emil se iţeşte de dup-un copac, din trei paşi felini se face lîngă el, pentru-a admira reflecţiile mîloase ale bălţii. Climov este cu un cap mai înalt decît Emil. Se întorc unul spre celălalt, cu lentoarea unui balet leneş. Bărbatu' se uită la Băiat cu un aer plin de bunăvoinţa indusă de contemplare, iritarea generată de întreruperea ei.

„Ce e, puştiule? Vrei o ţigară?"

„Nu fumez."

„Vrei un leu, atunci?"

Emil este încurcat de zgomotu' făcut de-o maşină de tăiat lemne de pe strada 7 Noiembrie, care-i acoperă cuvintele, şi trebuie să aştepte cîteva secunde ca să-i răspundă remarcabil:

„N-am nicio treabă cu omu', funcţia doboară relaţia…"

Rosteşte cuvintele şoptit, fără să le imprime o importanţă aparte. Celălalt nu-i atît de deştept ca să-nţeleagă mare lucru. Îi lasă un moment de gîndire, pentru a-i permite să nu uite niciodată ce urma să i se întîmple, şi, înainte ca-nfricoşătoru' Climov să fi izbucnit într-o rafală de rîs care să fi răsunat pînă-n Podu Roş, îi repede un pumn în frunte. Bărbatu' face ochii mari, se simte tras

înapoi de-o forţă apreciabilă, se învîrte în aer, se prăvăleşte-n apă cu faţa-n jos, mîinile-n lături, picioarele-ntinse. Tehnic vorbind, o aterizare impecabilă. Unu' dintre scutieri se repede să-l salveze de la înec, deşi nu era cazu', Climov practica-notu' de mic, alunecă pe scîndurile ude, cade şi el în lac, afundîndu-se pînă la piept. Balauru', venind dinspre ghişeu, încearcă să-l lovească din lateral c-o vîslă mucegăită, dar Băiatu-i mai iute, reuşeşte să se ferească şi-l izbeşte în piept, catapultîndu-l într-un parapet de metal, ceea ce iscă-un tărăboi ca la urs, din care răzbate cu claritate vocea şefului jignit: „Lăsaţi-mi-l să-l mănînc singur!". Prin coru' icnetelor reuşeşte să audă clinchetu' unui cuţit cu buton şi se-ntoarce să prevină-mpunsătura, o clipă prea tîrziu, după cum reiese, căci resimte-o usturime ascuţită-n antebraţu' stîng, pe care-l retrage cu iuţeală. În timp ce Balauru', ridicat acu' în toată regula, încearcă să-l lovească în faţă, înalţă mîna să pareze, îl curentează cu cealaltă în moalele capului, care scapă lama din mînă, cade în genunchi, apoi jos, îşi regretă tinereţea, întrerupe orice activitate, cade-n indiferenţă. Băiatul se-nvîrte-n loc, îi repede un cap în rădăcina nasului celuilalt atacator, la timp ca să-i vadă pe scufundătorii ocazionali ieşind din apă ca doi şoareci muraţi, confuzionaţi de situaţie, enervaţi de udătură. Climov îşi pierduse haina-n busculaţie şi, aflat încă sub influenţa fizic-a loviturii de la-nceput ori doar a îndrăznelii atacului, nu-şi regăseşte aplombu' combativ, ceea ce nu s-ar putea spune despre Chioru, care se apropie de Emil prin partea dreaptă şi l-ar calici, măcar pe-o perioadă limitată, dacă n-ar aluneca sprinten pe scîndurile murdare, reuşind a doua cădere în cinşpe secunde, încheiate fabulos cu recepţionarea unui şut decisiv în plină figură. Estimp, Climov îşi revine în fire şi, în ciuda diferenţei de vîrstă, îl izbeşte pe Emil în bărbie cu un puternic croşeu de dreapta, smucindu-i capu' şi-obligîndu-l să fac-un pas înapoi, de unde, descumpănit preţ de-o secundă, se repede c-un salt năpraznic, punctează fulgerător, rupîndu-i maxilaru' c-un zgomot sec, răpindu-i bucuria de-a mesteca pentru multe săptămîni de-acum încolo. Bărbatu' urlă, duce mîinile la falcă, se prăbuşeşte distrus pe scîndurile alunecoase, cît pe ce să-şi descurajeze subalternii. De aceea principiul colectivităţii este plin de virtuţi: cînd Climov cade, Balauru' reuşeşte să se scoale, hotărît să-l termine pe intrus o dată pentru totdeauna, deoarece gluma a ţinut de-acu' prea mult şi ei au bilete la film, numai că agresiunea deja inculcată îi şubrezise precizia, forţa, iuţeala, şi-n seara aia nici nu rula mare brînză, prilej potrivit ca Băiatu' să se ferească fără ifose şi să-i catapulteze un pumn în bărbie de data asta cu-atîta demnitate încît agresoru' scăpă un răget de animal care-nţelege străfulgerat cine-i stăpînu', oleacă prea tîrziu ca să se desfete pe deplin la revelaţia descoperirii, se arcui precum un săritor de trambulină muncit de

spiritul teatral al epocii interbelice, desprinzîndu-se cîţiva centrimetri de la pămînt, după care ateriză flegmatic pe spate cu moralul la pămînt. Parc-aşteptînd de ore bune ivirea unei asemenea ocazii, Jîmbatu' sare din dosu' unor tufe c-o rangă de fier în mînă, aterizîndu-i agresorului între omoplaţi, cu toată capacitatea ferelii. Emil recepţionează cu sportivitate, se răsuceşte spre intrus şi din aceeaşi mişcare îi scoate doi dinţi în spatele unei buze zdrobite necesitînd patru puncte de sutură la spitalu' de-Urgenţă, juma' de ceas după-nchiderea ostilităţilor. Partea a doua a prelungirilor este asigurată de magazioner, venit şi el să ajute la măcel fără să-l întrebe nimeni de sănătate şi număr de copii, aruncîndu-se cu ochii închişi de concentrare în spatele tulburătorului de ordine interioară, care se descotorosi de el în treptele de metal cu un salt înapoi şi-un pumn proptit în gît, două întîmplări care l-au scos definitiv din luptă în seara aceea şi pentru vreo două luni din circuitul estival.

Detaşat de hoardă, Emil poate respira cu greu. Braţele îl dor, arcada stîngă-l ustură, e deranjat de-o greutate în piept, dar în contrast cu ceilalţi, care nu mai mişcă defel, poate spune că-i gata de balu' tineretului. Se roteşte-ncordat de jur-împrejur, cu pumnii strînşi pe lîngă corp, curios să vadă cine va fi următoru' pretendent la încasări, dar nu-l mai atacă nimeni. Trage aer în piept, îşi roteşte privirea pe deasupra priveliştii: şapte grămezi de carne descotorosite de vigoare, gemînd fiecare în legea ei, unite de partea de jos a limbii române. Cinci paşi în spate, privitorii făcuseră un zid în care nu distinge decît uluială.

Se scutură de cîteva fire de praf, se uită să-l identifice pe Virgil în mulţime. Se apropie de Climov, îi pune mîna pe umăr. Bărbatu' îndreaptă docil capu' spre el.

„Cine naiba eşti?"

Rostirea îi desenează o grimasă de chin. Virgil se apropie cu pas încrezător, se uită la Emil indignat:

„Nici măcar nu te-ai prezentat? Las' că vezi tu cînd ajungem acasă!"

Audienţa rîde. Virgil se întoarce amabil spre Climov:

„Teroare-i zice! Numele lui de mic copil, că comitea numa' boroboaţe!"

Pe insulă, fanfara atacă un marş săltăreţ.

*

— De ce-mi povesteşti toate acestea la persoana a treia? – îl interpelă Karma? E ca şi cum vorbeşti despre altcineva.

— A trecut atîta timp, încît sînt altcineva.

Maradona se apropie din nou, ţinîndu-se prudent la trei metri.

— Băiatu’ a sunat iarăşi. A spus că are nevoie de tine.

— Dacă mă mai deranjezi o singură dată, te-nchid în camera frigorifică.

A dispărut şi nu i-a mai întrerupt.

*

Mersul la cerşit devenise, prin repetiţie şi regularitate, un ritual. Uneori, însă, cînd cărăuşii întîrziau, avea ocazia să surprindă scene inedite: frizeria de pe strada Wexler cu grilajul căscat într-o parte, florăreasa din colţ terminînd de spălat trotuarul, Volga neagră a primarului luînd curba spre rondul de petunii. Pe deasupra, locul din dreapta porţilor Mitropoliei era ocupat de Nixon, conform învoielii. De cîteva ori s-a întîmplat să fie atît de tîrziu încît au fost nevoiţi să-l ducă cu teleguţa pe aleea din spate şi să-l lepede lîngă biserica din cimitirul în care erau îngropaţi Lorena şi Băiatul.

Lavonia a întors pagina jurnalului. Arhim Trifa închisese *Iluzia morţii*. Lume de fantasmă după creaţia alterată a ilustrei intenţii, existenţa ficţională dispărea sub ochii ei, lăsînd-o singură cu mugetul înfricoşător al stelelor.

2. Rememorarea tristeţii

La ora şase, Mariel apăru într-o rochie mov. Frumuseţea casnică pe care o afişase înaintea amiezii devenise academică în puterea înserării. Tenul alb, scos în evidenţă de albastrul întunecat al ochilor şi entuziasmul aproape nesănătos din obraji, îi aranja avatarul unui personaj victorian. Într-o lume în care urîţenia constituie regula, splendoarea unei femei comune poate trece drept o insultă. Pe aripile acestui adagiu, Andrei găsi potrivit să nu uite că doi morţi le vegheau virtutea.

Din raţiuni administrative, concertul fusese repartizat în clădirea Teatrului Naţional. Un tramvai tăcut îi lepădă în spatele instituţiei. Au pătruns în foaierul arcuit printre figuri necunoscute, au suit trepte de marmură, s-au strecurat în loja regală. Doi bărbaţi în frac şi-au întrerupt şuşoteala şi au întors capetele. Unul era poetul laureat; celălalt, Carandiru Păun, după cum le fu recomandat, fost prefect de Poliţie. A privit de jur-împrejur cu luare aminte. Reuşi să constate că sala cunoscuse vremuri mai bune.

„Dragii mei”, sporovăi Magistrul din senin ţintuindu-l în ochi, „diseară

serbăm ajunul sfintei sărbători şi m-aş considera onorat de-o vizită în grup. Vom fi beneficiarii unei fripturi de iepure vînat pe dealurile de hotar ale Şorogarilor şi ai unei sticle cu Zghihară de Huşi, propusă de-un aspirant liric cu mijloace materiale”.

Nu ştia de ce şi nici nu era interesat să afle, cuvintele Magistrului, deşi golite de mesaj, îl tulburau. Analiza radiografia razei vizuale ca şi cum retrăia o scenă cunoscută. Protagoniştii formelor originale dispăruseră de mult. Moartea celor prezenţi cerşea un respect adiţional.

În răstimpul micului discurs, orchestra urcase pe scenă, îşi acordase instrumentele cu un vacarm făcut flenduri, înţepeni la semnul baghetei şi, cînd lava însufleţită începu să se prelingă printre partituri, intensitatea luminii fu diminuată, iar imperfecţiunile vizuale dispărură. Concertul cobora *Simfonia a III-a* de pe dealurile Vienei, derulînd fresca unei lumi populate de eroii luxurianţi ai unei literaturi care nu mai exista.

*

Poetul locuia în mahalaua de la marginea de nord-est a oraşului, la cîteva sute de metri de mugetul pădurii. Descrierea aparţine genului: cartier de frontieră, însuşirile vieţii urbane şi ale celei de pustnic împăcate în unghere lipsite de precizie, unde mai puteai zări pîlpîind cîte-o lampă cu petrol de pe vremuri. După vîrful curburii terestre apunea soarele şi se retrăgeau nimicurile îngheţării astrale, dispăreau vînturile epidemice şi se cuibăreau devierile psihicului. În partea de jos, odată cu şuvoaiele ploilor de vară sau torentele deszăpezirii, izvor atingînd platoul dintre coline revărsîndu-se într-un rîu miriapodal ce agoniseşte apele din jur în albii multiplicate, străpungerea Paşcanu se stingea în stradela Beldiceanu, care se fofila cu umilinţă în strada Eternitate, a cărei datorie obsesivă era să depună tacit convoaiele mortuare în bulevardul final care începea la poarta cimitirului, ceea ce asigura fluenţă oraşului de deasupra să se strămute în cel de dedesubt, nimicul de azi făcînd loc nimicului de mîine. Restul populării, supravieţuirea virală a fiinţei negînditoare muncite de arhetipuri, desemna teritoriul vieţii de mahala, părăsită între moarte şi istorie agitată pe bucăţi, cu merindele fierbinţi ale ocupaţiei otomane rămase întipărite în memoria uliţelor bătătorite de căruţele aducînd poamă şi fîn, mere Ionatan, gutui de Lescowatz şi porci agonizînd pe măsură ce toamna se întuneca din ce în ce mai mult peste lumina zilei, nostalgia civilizaţiei austro-ungare rămase la graniţa interioară a memoriei bucovinene îmbogăţite pe drumul manualului de citire regăsit un număr de ani mai tîrziu într-un autobuz spre

Botoşani, cu rîsetele descărnate ale hîrcilor care-au precumpănit obsesiile copilăriei călătorind neînsoţite prin bîlciul spaimelor cu bilet de intrare, atelajele de război trase de caii înroşiţi ai oligarhiei bolşevice peste arături umane şi urme, rotocoale de urme de părinţi dispăruţi în desişul penitenciar al raţiunilor superioare, eradicate cu tot cu arhivă la următorul congres de mofturime moscovită, învăţători abuzivi plesniţi peste mînă de vicisitudinile urlînd din carele alegorice ale ocupaţiei autohtone şi vecine îmbujorate fără lenjerie de corp urinînd noaptea la gardul din spatele curţii, străzi paralele acoperite de solzii înălţătoarei Apocalipse, nunţi gălăgioase sub corturi luminate, cu lăutari beţi şi bătăi pe-nfundate spre crăpatul de ziuă.

Cînd sania se poticni, o perdea de zăpadă uniformă fu atomizată fără zgomot peste ecranul emisiunii. Zidirea se ascundea în spatele unui gard înalt, înghesuit de nămeţi. Au împins poarta şi au pătruns în cetate. Pe sub ferestre întunecate, pîrtia îi conduse pînă la uşă. Bătu, reluă după cîteva clipe, deschise şi intrară. Au traversat o cameră lăsată în beznă, în care li se păru că aud un geamăt de femeie bătrînă. La capătul coridorului, focul din sobă fremăta prolific. Zăriră masa din sufragerie, pătată de tremurăturile unui brad împodobit în care ardeau lumînări colorate. Înaintară. Dintr-un vechi aparat de radio cu lămpi se auzea susurul unui colind rusesc interpretat de un cor de bărbaţi.

Fără nicio încordare, Magistrul, urmat de domnul Păun, pătrunse în încăpere şi-i strînse mîna cu vigoare, după care aprinse candelabrul de deasupra mesei, le făcu semn să se aşeze. Ridică manierat capacul supierei, umplu bolurile, îi servi pe fiecare în parte şi se aşeză în capul mesei.

„De mult n-am mai avut o asemenea iarnă.”

„Mă tem că va trebui să-mi amîn drumul în Suedia…”

„Ce interes ai acolo?”

„Publicaţia la care lucrez m-a trimis să investighez asasinarea profesorului Armur.”

„Investigaţia crimelor trebuie lăsată pe mîna specialiştilor.”

Cîţiva lilieci începură să zboare ţipînd pe sub tavan. Mesenii înmărmuriră.

„E din cauza mamei”, îi linişti amfitrionul. „Trage să moară.”

„Probabil că va fi fiind o explicaţie cît de cît ştiinţifică asupra acestui fenomen”, încercă domnul Păun să aplaneze.

„Am uitat lucarna deschisă cînd am aerisit podul”, făcu poetul. Deschise geamul. Zburătoarele ieşiră, frigul intră. Profitînd de schimbarea climaterică, poetul rosti:

„Cicero invoca plăcerea emanată de blînda rememorare a tristeţii trecute.”

Din tensiunea vocii reieşeau alte concluzii.

„Au trecut atîţia ani încît îmi imaginez că vicisitudinea va fi infirmată în raport cu ce s-ar fi putut petrece mai devreme.”

Andrei nu ştia la ce se referă şi era hotărît să nu ofere nici o replică nefondată.

„Am cunoscut-o bine pe mama dumitale…”

Tăcu, aşteptînd să fie întrerupt. Vreascurile trosneau mocnit. În timp ce aştepta desfăşurarea amintirii, printr-un soi de osmoză mascată, trăsăturile Magistrului îi deveneau din ce în ce mai familiare, ca şi cum din zecile de văluri de pe chipul încordat unul cîte unul era supt de vîntul povestirii.

Pe neaşteptate, simţi o mînă cum îl înşfacă de ceafă şi-l azvîrle în fundul curţii prăfuite de pe strada Beldiceanu. Teia era la poartă, în rochia albă. Vorbea cu un necunoscut. Nu pricepea ce-şi spun. Din ce putea reconstitui, era o vreme calmă. Răcoarea nopţii se ridica împinsă de premoniţia arşiţei pîndind de după rîndul de case de vizavi. Femeia se agită ca o păpuşă mecanică. Băiatul se ridică. Un ţipăt înjunghie mahalaua. Spaima înroşi roua dimineţii. O văzu căzînd moale lîngă gard. Credea că e un soi de joc. Înaintă. Un jet apatic de apă se auzea udînd caldarîmul străzii. Un bărbat se îndepărtă în fugă. Una, două, trei secunde. Altul alergă după el. Patru, cinci… Sunetul paşilor făcu loc disperării lui Leopold plîngînd în magazia din spatele casei. Şase, şapte. O viaţă golită de căutare. Opt. Mirosuri grele de cadavre în case pustii. Nouă. Pantofi ţepeni, mîini lustruite. Zece. Magistrul ţintuia un punct imaginar în albul impecabil din mijlocul mesei.

„Surprinzător cît de multe-amănunte-ţi aminteşti, dup-atîţia ani!” – remarcă Andrei.

„Dar n-am spus nimic”, îl asigură Magistrul. „Am ajuns acolo la cîteva secunde după…”

Andrei îl opri:

„N-am încercat niciodată să aflu. Nu ştiu la ce mi-ar folosi.”

„Dumitale, poate, nu ţi-ar folosi la nimic, dar pentru mine e greu să ştiu că voi muri fără să-ţi fi vorbit măcar o dată. Fratele meu, blestemat în veac, iertat la masa asta de atîtea ori, fu cel ce-nfăptui, Dumnezeu să se-ndure de-amîndoi…”

Cuvintele căzură în mijlocul lor ca o replică rătăcită dintr-o altă piesă de teatru.

„Fratele meu geamăn… Suflet din sufletul meu…”

Tăcu şi nimeni nu-i întrerupse tăcerea.

„…După ce şi-a ispăşit sentinţa s-a călugărit. Nu ştiu dacă pentru a nu mai da ochii cu mine. Nici n-a vrut să mă mai vadă, şi nici nu l-am mai văzut…”

Un cîine lătră-n vecini. Bău o gură de apă, dădu cu mîna la o parte ceaţa de pe lucruri:

„Vorbeam de-o carte asupra căreia vroiam să mă consult. O culegere de scrisori din mînăstirea în care se află sechestrat şi-acum."

„Spuneai că…"

„Scrisorile lui Dio Cassius."

„Dacă ar fi să ne întoarcem la problemă, aş spune că acolo unde eu mi-am pierdut mama, dumneata deplîngi o adunătură de litere."

„Mă doare să aud ce spui, căci ai dreptate: carnea este deasupra literei. Dar în spatele cuvintelor se află tot suferinţă de ţesut şi deviaţie moleculară generînd fraze străbătute de-acelaşi sînge ca şi noi. Sînt conştient că par un bătrîn instabil bătînd cîmpii cu iresponsabilitate, dar la vîrsta mea nu mă mai joc demult cu cuvintele."

Întoarse capul spre sobă şi explică nimănui:

„Sînt zile întregi cînd nu rostesc niciunul."

Au tăcut toţi, fără un dram de compătimire.

5. Iluzia morţii

Imobilizatul încerca să se caţere pe ţărmul stîncos al zilei, unde-l arunca în fiecare dimineaţă coşmarul său ermetic. Se obişnuise de-acum şi cu pacea impusă de reflectoarele basculantelor mugind în noapte, care-l bîntuiseră de pe vremea copilăriei, şi cu instinctul de fiară înjosită în cuşca infirmităţii, unde-l adusese surplusul de temeritate. Categoriile secundare ale neputinţei îl făcuseră înţelept: tot ce-şi mai dorea era să continue să nu-şi mai dorească nimic fără a-i simţi lipsa.

Minutele se preling afară din membrana celulară, forţînd amînarea prezentului cu o scurgere fără consecinţe. Dacă nu veniseră să-l ia, înseamnă că nu trecuse de opt. Mai putea lîncezi o vreme înainte de-a începe o nouă anestezie. Întoarce capul pe spate. Ligheanul se află în acelaşi loc, deşi nu mai plouă de două zile. De pe dulapul scorojit, trei gutui coapte lasă un miros putred prin aerul stătut.

E mirosul coşmarului care se întoarce cu trupul Băiatului în braţe şi forţele întunericului forfotind fără astîmpăr în jurul lui, somaţia răguşită a sergentului excitat de eroismul care-l pîndea după colţ, lumina farurilor orbindu-l dinspre

strada Alecsandri, focul de armă tras ca o noutate în istoria oraşului şi rana muribundului deschizîndu-se printr-un transfer zguduit între proprii săi omoplaţi, adîncindu-se fără-ncetare, ţipete frecate de ziduri şi tablouri căzînd, pata roşie exprimată pe caldarîm, trupul Băiatului atîrnînd, un agonic prăvălit lîngă stîlpul de beton, un altul ieşit pe jumătate prin fereastra spartă, ţipetele ascuţite ale unei femei, sunetul straniu al sirenei care desemnează timidul hotar al confuziei dintre lumi, deoarece, din cauză că aleargă, înseamnă că trecuse deja înapoi în tărîmul visurilor.

Fu trezit de Luciu şi Surtuc, care intraseră tropăind ca doi ponei înfriguraţi, şi de bombăneala Didei.

Frigul se lăsase într-o rînă. Surtuc i-a scos căciula ponosită din buzunar şi i-a îndesat-o pe cap, l-au suit în lada camionetei, care se urni în pocnituri de eşapament şi poticneli de locomoţie. Zdrenţele decolorate de pe cel ce nu într-o doară fusese cîndva supranumit Teroare mărşăluiră sub flamurile barbarilor învinşi prin cetatea Romei, trecînd fără glorie la vale pe lîngă magherniţele surpate ale Morii de Vînt şi curţile încă pustii, în lătratul anemic al cîinilor famelici şi fumul ţîrîit cu parcimonie prin hornurile strîmbe formînd debilul arc de triumf al decăderii tuturor imperiilor vremelnice prăbuşite în zăngănit de dialecte şi fiare scrîşnite pe oase gregare din înaltul arogant al istoriei.

*

Începutul fu povestirea. Profesorul îl rugase să depene filmul ascensiunii. Auzise prea multe legende, unele planînd pe deasupra mitomaniei colective, altele vizînd delirul comei etilice, încît chiar şi pentru un scriitor mai puţin scrupulos decît el ar fi fost o ruşine să nu afle de la sursă adevărata istorie a gloriei interlope, chiar adumbrită fiind de norul subiectivităţii narative, după cum s-a exprimat. Mai ales că sursa era fratele său iar subiectivitatea putea să treacă drept o divergenţă acceptată.

Aleseseră drept scenă confesiunilor un mic restaurant de lîngă Hala Centrală, unde Maradona, fiul lui Ceapaev, gestionar şi admirator, le-a pregătit o masă însoţită de promisiunea că nu-i va deranja nimeni.

2. Osuarul tinereţii pierdute

După cîteva ore de umblat prin zăpada bulversată, se trezi în mijlocul concluziei că la New York întîlnea mai multe feţe care-i evocau oameni din oraşul natal decît vedea aici, străbătîndu-l pe jos. Cineva înlocuise vechea populaţie cu adunătura pestriţă a satelor din jur. Feţe golite de sens, gesturi crispate, accente de tîrlă. Sala de expoziţii în care o cunoscuse pe Clara era închisă; cofetăria Rosza nu mai exista; clubul studenţesc avea un lacăt imens pe uşă; locul anticariatului de pe Aleea Unirii fusese luat de o gogoşerie afumată. Se învîrtea pentru a treia oară pe traseul aceloraşi străzi izgonite de frig. Ca mai ieri fusese ora amiezii. Se înnopta îngrozitor de repede.

§ Spirala tulburată

Cei doi se confruntau faţă în faţă. Conflictul părea minor, restrîns în cuvinte comune.

— Vrei să treci drept şmecher, zise Emil, dar e o dispută pierdută, căci nu-mi place genul. Nu-mi place nici măcar să vorbesc pe tema asta. I-aţi viteză singur, fără ajutorul meu.

— E un loc public, replică Geo, n-ai nicio autoritate asupra nimănui, plec cînd vreau.

— Pari spălat, pari student de condiţie, nu prezinţi niciun motiv ca să-mi pun mintea cu tine. Poate ai o mamă care te-aşteaptă acasă, un tată cu care să te sfătuieşti, o iubită care să te-nţeleagă.

— Pentru vîrsta ta pari prea sigur de tine ca să nu primeşti o lecţie.

Geo ridică mîna şi-l pălmui. Emil ar fi putut eschiva, dar l-a privit ţintă în ochi.

— Este prima palmă pe care-o primesc fără să ripostez. Cere-ţi iertare şi pleacă.

Geo ridică mîna din nou, dar de data asta Emil nu mai fu dispus. Îl lovi năprasnic în cutia toracică. Geo se întunecă, tuşi de două ori, se făcu alb la faţă, ochii i se învineţiră, se sprijini de perete, se prăbuşi lîngă uşa cabinei. Emil se întoarse în sala de dans.

*

La marginea Copoului, îngrozitorul *Malak al-Maut* îşi strînge oastea de

duhuri războinice. Ţine în mînă un terminal cu 342.246 de camere active, cîte una pentru fiecare locuitor al oraşului.

„Pentru acest specific de misiune, numărul vostru este limitat. Nu veţi spori, nu veţi creşte: fiecare dintre voi va ridica un număr variabil de suflete. Luptătorii cu sabia, comanda la mine!”

72 de cruciuliţe verzui roiau în jurul unui punct aflat la cîţiva coţi de malacul-şef. Scoase un spray din buzunar şi-i împroşcă. 72 de legionari romani în armuri verzi pe cai maronii îşi zdrăngăniră scuturile. Arătau impunător.

„Nu veţi cruţa pe nimeni. Printre ei veţi afla recruţi în oastea lui Şamael pentru lupta cea mare. Vom începe din această suburbie, vom coborî pînă în văile Păcurariului, Dancu, Ciric, Şorogari, Tătăraşi, Ţuţora, Bucium, Socola, Nicolina, Galata, Alexandru, Dacia, Canta, Podu Roşu, Podu de Fier, Baza 3. Fiţi atenţi la frecvenţa comunicării. Cînd aţi terminat, ne întîlnim în Piaţa Unirii. Nivelarea!”

Ceata de călăreţi călcă în picioare primul rînd de garduri. Colonelul Arnăutu ieşi nervos în curte, îndreptă pistolul şi trase în primul călăreţ care-i căzu în bătaia armei. Azazel descălecă din mers, se duse ţintă la el, culese gloanţele din zbor, îl apucă de gît îl ridică cincizeci de metri de la pămînt, îi dădu drumul, colonelul se făcut zob, îl strînse cu un făraş pe care-l purta la brîu, îl adună într-o pungă de plastic, o prinse la oblînc, porni spre casa lui Lilith.

„Azazel”, auzi el în căşti vocea lui Malak al-Maut, „dacă te atingi de soţia mea te mănînc cu tot cu cal”.

„Nu ştiu ce excepţii avem, trebuia să le punem semn de recunoaştere celor feriţi…”

„Fereşte tot ce nu e om, pînă la noi ordine.”

Avură de furcă cu o biserică măruntă, pe care nu reuşiră s-o doboare. Abia forţele reunite ale unui grup de 12 fură capabile să clintească o uşiţă din spate, dar se înfiorară repede cînd auziră un glas cunoscut:

Cine-mi tulbură odihna de seară?

Azazel, căpetenie îndrăzneaţă, vru să se convingă asupra autenticităţii şi băgă capul înăuntru. Cei de afară auziră un urlet de groază şi constatară o secundă mai tîrziu trupul decapitat prelins lîngă uşor. Capul fiorosului luptător se rostogoli prin uşă. În cadru apăru o fiinţă înclinată mai degrabă spre calm. Căzură cu feţele la pămînt.

Cine vă comandă?

Malak al-Maut…

În clipa asta!

Malak al-Maut îngenunchează la poartă.

Iertare pentru invazie, armie, neajuns şi hărmălaie!

Misiunea se încheie aici! Aţi fost la un pas de-a zădărnici ceea ce unii plănuiesc de eoane. Dispariţia în trombă, linişte de gradul 14!

Malak al-Maut şi cei 71 de oşteni necruţători se risipiră în aerul serii, străpuns de stropi reci de ploaie cu grindină, adusă ca să şteargă suspiciunile de-a doua zi. Dar pentru că Mihoel îşi pierduse pentru o clipă cumpătul, realitatea rămăsese cu urmări.

*

Urcam panta unei străzi sfîrtecate de şanţuri în drastică denivelare. Daniel şi soţia lui, Estera, implicată cu un copil în braţe, ieşeau din casa lor de pe timpuri, aflată pe malul elevat. Am sărit să-i ajut, m-au oprit cu oripilare.

Cum îndrăzneşti să ni te adresezi, după cîte rînduri ce fraze am reuşit să schimbăm?

Într-adevăr, ne aruncaserăm o seamă de mărunţişuri la picioare în antagonia unei clipe, dar noile planuri narative tocmai de aceea sînt unanim acceptate: permit reluarea stărilor precedente de la o postură din care se mai poate construi.

Vreau să vă ofer un mic ajutor, văd că aveţi şi-un copil acum, făcut la o vîrstă destul de înaintată ca să nu stîrnească admiraţie măcar şi pentru atît…

Poţi să-l priveşti, mi-a spus Daniel.

M-am apropiat sub lumina becului de pe-un stîlp dat cu păcură. Estera o luase la vale, se oprise în mijlocul intersecţiei. Abia atunci realizaserăm că străzile nu erau asfaltate, ci pietruite, şi niciun autoturism nu le circulase vreodată. Casa albastră avea pereţii drepţi.

Doamne, am zis, aş da oricît să ştiu în ce an ne aflăm. Daniel, trebuie să intrăm în casă, pentru o scurtă investigaţie.

N-ai privit copilul, spuse.

Am dat la o parte broboada care-i acoperea faţa. Emana lumină şi pace.

Unde l-aţi găsit?

Ne-a fost adus…

Sînteţi ultimii locuitori ai oraşului? Nu văd pe nimeni.

Ultimii ai acestei epoci, din cîte-am înţeles…

Asta înseamnă că ne apropiem! Cu cine sînteţi?

Cu unul din ei… Cum interpretezi?

Hai repede înăuntru! Cheam-o şi pe Estera!

Am intrat în casă. Mihoel bea lapte dintr-o cană cu smalţul sărit, în papuci şi

pijama. Pe perete, un calendar indica 30 iunie 1908.

Nu m-aţi ascultat, îi dojeni el pe părinţii adoptivi. Acum trebuie să suportaţi şi despărţirea de Karma!

Cu dragă inimă, făcu Daniel.

Îhî, îl îngînă Estera.

Ar fi simplu dacă ar fi posibil. Am să vă duc într-un loc unde nu vă va găsi decît o singură fiinţă, incapabilă să vă facă vreun rău, pentru că ea v-a creat.

Ne-a scos în cerdac, a privit cerul, a frecat un beţişor între degete şi, cînd a luat foc, a suflat fumul spre noi, care ne-a transportat într-o poieniţă încadrată de patru *morphophallus titanum*, înconjuraţi de rînduri concentrice de *lotus berthelotii* şi *kokai cookei*. Într-o margine de pădure, o locuinţă modestă îşi aştepta oaspeţii sau stăpînul. Am intrat. În cameră pluteau urme de fosforescenţă albastră.

Am aşezat copilul pe pat şi ne-am închinat să-l venerăm. Cînd ne-am ridicat capetele, Eli'havar îl ţinea în braţe, zîmbind.

3. Răsturnarea unei plăsmuiri

Am ieşit pe coridor să-mi dezmorţesc făptura. Un bărbat cu barbişon laborios şi păr cultivat, în jurul vîrstei de 40 de ani, distins printr-o compoziţie atletică şi o pălărie neagră, sprijinea mînerul unei ferestre deschise, fumînd tutun aromat dintr-o pipă din spumă de mare cu capac de argint. Cînd dădu cu ochii de mine, zîmbi, înclină imperceptibil capul, mă abordă fără înconjur:

„Reputatul Arhim Trifa…”

Am încuviinţat, neputînd să-mi reprim apărarea de-a mă întreba dacă nu-mi pescuise numele prin vreo tehnică specială de ascultare infrastructurală cînd mă prezentasem companioanei din compartiment.

„Numele meu este Karmailen König.”

Mi-a întins mîna, a coborît vocea, mi-a împărtăşit:

„Am auzit la ce-aţi fost expus.”

N-am spus nimic, pentru că nu ştiam nici ce-a auzit, nici unde vroia s-ajungă.

„Libertatea este un termen care nu trebuie folosit decît în asociere cu cei ce o pot pierde.”

„Pierderea este circumscrisă în limitele sistemului de referinţă”, i-am

răspuns, ca să nu scap şirul, „şi este în sine prea relativă ca să nu accepte şi propria interdicţie.”

A tras un fum, a privit spre capătul coridorului:

„Pentru oameni, libertatea este asociată cu puterea, prin aceea că se exclud reciproc.”

Nu ştiam dacă să-l consider un provocator cu stil ori doar un debil mintal sufocat de propria-i inutilitate… Frazarea sa negativă m-a îngîndurat.

„Ne-am zbătut în neştiinţă, am acumulat fără îmbogăţire, ne-am întrupat în ceea ce nu eram şi am dăruit ceea ce nu primiserăm…”

A tăcut, fără să fi apucat să-l întrerup, deşi nu-mi dădeam seama la cine se referă, şi a reluat, privindu-mă ca şi cum aş fi încercat să-l contrazic, deşi nu vedeam la ce:

„…Unii cred că nu sîntem decît imaginea răsturnată a unei plăsmuiri…”

Am continuat să nu spun nimic, chiar dacă acum părea că se referă la autorii de literatură. Cînd eram pe pragul de-a mă retrage, fu străfulgerat de-o altă motivaţie:

„Aşteptaţi-mă o clipă, vă rog.”

A intrat în cupeul adiacent, de unde a produs un manuscris dactilografiat. Nu părea nici mîndru, cum sînt amatorii, nici modest cu superioritate, în genul profesioniştilor.

„Nu-i invoc calităţile literare, căci nu de aceea scriu, dar, ca viitor locuitor al acestei heteropii, cred că e bine să cunoaşteţi ceva din imperfecţiunile ei.”

Am simţit în tonul lui un fior de enigmă ameninţătoare, am schiţat o grimasă aprobativă, am luat manuscrisul, bucuros că mă pot retrage cu preţul unui inconvenient atît de mărunt, am reintrat în compartiment. Eva şi-a continuat impasibilă citirea.

Am deschis dosarul. Pagina de gardă purta titlul şi numele autorului: *Iluzia morţii*, de Karma König. Dedesubt, data săvîrşirii: Septembrie 1989.

2. Instinctul deturnat al mamelor care mor tinere

Din ambiţia obişnuinţei, femeia care-l îngrijise pe Leopold pînă în clipa morţii deschise uşa la ora 8 şi intră nestînjenită. Mariel era numele ei. Hainele cernite îi scoteau în evidenţă albeaţa obrajilor sclipitori, galbenul porumbiu al părului. Doliul era în grija fostului soţ, Doru Kruger, călcat de-un camion care

căra o casă demolată prin zona industrială, spre vărsătoare, în urmă cu doi ani.

Afară continua să ningă. Îmbrăcat cu o pufoaică matusalemică, ieşi în cartier. Cîteva case mai încolo locuise Ran. Vizavi, pianistul Homer, fiul lui Grunwald, de la compania de electricitate. Pe străzi nu mai circula nicio maşină. Din acest motiv, dar şi datorită apropierii Crăciunului, oraşul afişa un aer de sărbătoare posomorîtă.

În drum spre Baltazar, se abătu prin dreptul unui magazin de jucării pe care-l ştia de ţînc. Deşi nu vedea mare lucru, fu cuprins de o căldură iritată prin vitrina aburită. Intră. De undeva din spate se auzea *Silent Night*, în sistemul Bing Crosby. Înaintă printre tejgheaua lustruită şi rafturile de pe peretele din dreapta, spre soba de teracotă, care duduia harnic. Sulurile de staniol, coşuleţele de hîrtie creponată, globurile colorate, figurinele de sticlă, jucăriile, caietele şi tocurile de scris păreau aceleaşi. O formă îngălbenită de bătrîn se desprinse de lîngă perete şi-l întrebă ce doreşte.

„Intram, cînd eram copil, ca-n peştera comorilor lui Balfour. Într-un an, mama mi-a cumpărat o jucărie pe care o văzusem în fereastră, înainte să fi apucat a-i spune cît de mult mi-o doream. Nici acum nu-mi dau seama cum de-a ştiut."

„Instinctul deturnat al mamelor care mor tinere", zise vînzătorul. „Cu tot regretul, greşesc cumva?"

Nu spuse nimic. Moşul rîse cu tîlc şi reluă:

„E posibil ca eu să i-o fi vîndut. Îţi mai aminteşti ce fel de jucărie era?"

„Un motociclist cu cheiţă, care se învîrtea, legat cu o tijă de metal, în jurul unui stîlp."

„Costa 18 lei."

„Ai memorie bună."

După o scurtă pauză, vocea lui Frank Sinatra le aduse în urechi înşelătorul *I'll Be Home for Christmas*. Trecutul se împingea cu un sac de promisiuni în uşă. Fă rost de zăpadă şi vîsc, cadouri sub pom, voi fi acasă de Crăciun. Căldură cînd e frig, iubire cînd eşti singur. Paradisul pentru sedaţi. Acum se afla acasă de Crăciun…

„Cumpăraţi, totuşi, ceva?" – îl întrebă vînzătorul bine dispus. „Aveţi copii?"

A ieşit.

B. Forma actuală a haosului

Puteam fi un civil oarecare, fără importanţa gradelor, un tîrgoveţ cu treabă prin gară, cetăţean fără ocupaţie, ca atîţia, ori căminist în tura de noapte, replica de operetă scornită de Edmonton Burkes, politician mărunt ajuns viceconsul printr-un concurs favorabil de conjuncturi în arhitectura căruia n-avu niciun control, cu atît mai onest vreun merit, rămas în istoria serviciului secret al Majestăţii Sale prin îndemnul de-a-i urgenta încrustarea pe-o placă de marmură expusă la intrarea vastului birou din consulatul moscovit, n-ar fi putut mişca decît membrii unei societăţi ţintuite de teroarea sistematizată prin corupţia guvernărilor precedente, ajutate de speculaţia molimilor investigative şi de persistenţa iminenţei unor invazii încăpătoare: *Ordinea este fundamentul tuturor lucrurilor*.

Într-o dictatură bazată pe consensul disciplinei stabilizate, realizarea aparenţei de ordine se adevereşte cu nimic mai dificil de parcurs, construit, menţinut, manipulat, cizelat decît o şosea asfaltată între Palatul Prezidenţial şi sediul Guvernului. La urma urmei, grafice deşirate pe linii de fugă de-a lungul şi de-a latul spaţiului mioritic: blocuri vopsite în culori murdare, pînă la saturaţia de greaţă, intersecţii trasate la şablon, cartiere repetate ca un ecou scăpat din tranchilizante, pînă şi în denumirea aleilor, a şcolilor, a cinematografelor, oraş după oraş, articole de ziar scrise după un calapod aprobat la centru (inclusiv directoratul pe care-l conduceam), rafturi alimentare încărcate cu aceleaşi trei produse apropiindu-se-n galop de termenul de expirare, două sorturi de pantofi activi pînă la prima ploaie, trei de cămăşi de proastă calitate şi toate celelalte chiţibuşuri, nu se poate spune decît că, în perimetrul uman al orînduirii socialiste, ordinea atinsese apogeul.

Mai mult: cînd vedea poporul pe creştetul prim-secretarului judeţean aceleaşi bucle capilare încropite cu drotul după modelul ilustrului tovarăş din fruntea dregătoriei naţionale, îi tresălta inima de bucurie la părerea că nimic nu mai ameninţa alinierea, că teroarea dirijată lucra în folosul liniştii sociale (comparativ cu haosul violent, depravat şi falimentar strecurat prin canalele controlate dinspre junglele sălbăticiei occidentale) şi orice şansă de destabilizare fusese definitiv tranşată la ştanţă.

Cu toate acestea, furnicăraia de nimicuri menite să inducă o opinie generală fermă şi să adoarmă suspiciunile de răsturnare poate fi încadrată, în acelaşi timp, în arsenalul camuflajului de război. Cînd populaţia unei conjuncturi capătă obişnuinţa terorii aplicate, trebuie găsite noi formule de salvat aparenţele. Nimic nu dăinuie, cu atît mai puţin extremităţile societale. A trebuit să-mi cadă în mînă o broşură editată de-un ofiţer al Agenţiei Centrale de Inteligenţă de la Langley, legendat drept Kevin Thornley, pentru a figura în

noţiuni ordonate pericolul pe care-l intuisem (suficient de vag pentru o insomnie cronică şi destul de persistent ca să nu-mi continui cercetările) de cîteva cincinale:

Ceea ce credem că este ordine nu-i decît forma actuală a haosului.

Se pare astfel că fiinţa umană este posedată de tendinţa unei scheme predeterminate de confuzie primordială, criminalitate, desfrîu, la negoţ cu sistematizarea, supunerea, înregimentarea, manifestîndu-se ca o constantă socială, cu extremităţi difuze, sub rigoarea psihiatrilor, şi nota mediană a mediocrităţii glorificate, menţinîndu-şi balanţa prin jocul analogiilor inversate la cei doi poli. Sistemele noastre înseşi păreau a crea o armonizare a psihicului mondial trecut prin războiul rece, alternînd rolurile conştientului şi subconştientului, dar nu e momentul unei dezvoltări.

Degringolada stradală apuseană, unicitatea aberaţiilor de la rubricile de fapt divers, personalităţile ştiinţifice şi culturale împlinite alandala, dispreţul uniformei şcolare, abundenţa diversificării cu orice preţ consumau nevoia de anarhie în revolte estetice. Decadenţa în artă a fost semnul în care viitorii dictatori au citit aprobarea acţiunii. Am fost forţat să recunosc: în cercetarea comportamentală a societăţilor dirijate, duşmanul ne-o luase înainte cu sute de ani. Fusesem iarăşi păcăliţi. Istoric, o suspectă scăpare de liniaritate: cum ar fi lăsat corifeii capitalului bancar şi bursier de pe Wall Street cuiburile roşii din Chicago şi Brooklyn să zburde în voie, ba chiar să le alimenteze cu informaţii (false) şi fonduri (doldora), cînd însuşi părintele naţiunii, George Washington, şarjase fără scrupule cu sabia scoasă împotriva propriei populaţii nici măcar prea maliţios revoltate, imediat după ce fusese ales drept întîiul preşedinte al experimentului de după gîrlă?! Cum ar fi ademenit, încurajat, condus, cocoloşit şi vegheat cercul secret din Deauville guvernele Europei să pună la cale un război productiv doar expatrierii virusului pierzării în ceea ce avea să devină golemul zonei de influenţă sovietică?

Ceva trebuia făcut, împiedicat într-un prim obstacol de analiză aplicată: cum ar putea un ofiţer nesemnificativ ca mine, pornit de la bază, fără niciun sprijin material ori spiritual, orfan de tată de la vîrsta leagănului, nu prea elocvent la întrunirile politice, ursuz cu colegii, absolut neprietenos, închis la vorbă şi încruntat la chip, să deznoade acest mecanism atît de îndelung plănuit şi şlefuit? Probabil că nu putea. Dar am socotit circumscrierea în categoria idealului de jertfă datoria încercării.

3. Călătorie la capătul ţării

Trenul zdrăngănea să se facă bucăţi. Stam singur în compartiment şi era frig. Ar fi trebuit să fiu ceva mai destins, căci mă aflam dincolo de stresul oricărei scadenţe, dar nu mă simţeam în largul meu ştiindu-mă nesupravegheat. Nutream, aproape cu încăpăţînare, certitudinea că la capătul holului se afla un individ cu pardesiu negru şi ciorapi albi, moţăind pe apucate. Am scos capul pe uşă. Culoarul era în mod considerabil pustiu.

După ce garnitura se furişă din Ploieşti şi mă pregăteam să aţipesc, uşa compartimentului se deschise cu un scîrţîit, lăsînd să-şi facă apariţia o reverie hipnagogică într-o rochie de-un albastru ultramarin, învăluită într-un parfum trandafiriu. Tenul alb, aproape imaginar, era scos în evidenţă de o bogată capelură neagră, în care nu se încumeta nicio geană de lumină. *Nadir latent*.

Mi-am apropiat instinctiv faţa, cu nările fremătînd de mirosul intens, să constat dacă apariţia era doar o proiecţie derivată, să mă feresc, să o înlătur – am resimţit un sentiment de plăcută înfrîngere, căci dacă pînă atunci mă încurajasem cu ideea că un spirit acut poate suporta anturajul vulgar ducînd la replicile aspre de obraznici şi lumpeni urbanizaţi, că nu există situaţie căreia să nu i se poată adapta doar prin tăria intransigenţei, ivirea aceea îmi întorcea teoria în apă de ploaie. În loc s-o ignor, m-am ridicat şi am ajutat-o să-şi pună valiza în plasa pentru bagaje, gest care atrase obligaţia prezentării:

— Arhim Trifa…

Din spatele unei priviri întredeschise răspunse cu o voce senzuală, readucînd la viaţă adolescentul care fusesem cîndva:

— Eva…

Se aşeză pe canapeaua de pluş, scoase o carte dintr-un buzunar interior al mantalei şi se cufundă în lectură, ignorîndu-mă fără nicio altă explicaţie. *Murit-a emirul sub jarul pustiei.*

*

Afară, sfîrşitul zilei agită coroana arborilor despuiaţi. Două păsărele se hîrjonesc pe pervazul din spate. Din depărtare se aude tramvaiul mugind la vale. Lavonia se îndreaptă spre dormitor, aprinde veioza de pe noptieră, se bagă în pat sub plapuma de puf şi-şi continuă lectura. Este intrigată de ratarea unei alcătuiri de fraze revelatoare şi nu e capabilă să descifreze nicio legătură între jurnalul pe care-l ţine în mînă, palpabil şi pedant, şi soţul ei, vaporos,

enigmatic, absent.

În hol, fascicolul de lumină evada neîmpiedicat pe sub uşa biroului.

D. Omul este un animal cu tentaţia posterităţii

„Privesc de pe malul înalt al deşertului. Albie cu oase albe, necropolă expusă educativ pentru elevi absenţi, populaţie de buruieni uscate în aerul rece al dimineţii, anunţînd toropeala zilei care gîfîie din urmă. Mă ţin în viaţă cu o colecţie de nimicuri şi un vis care putrezeşte departe. Destin încăpăţînat să rămînă avut în decepţii. Dacă deziluziile ar fi convertite în aur, aş fi la fel de bogat ca regele Midas. Tot ce ating se preface-n scrum şi amărăciune. Scrumul unui jar trecut. Unii cred că-şi pot înşela contabilitatea cu iluziile a ceea ce-ar fi putut fi. Dar n-am fi putut ajunge niciodată mai mult decît am fost. Asta este o minciună pentru a nu fi încercat. Aminteşte-ţi o singură zi din care n-ai fost nevoit să scoţi nimic ca s-o poţi suporta cu seninătatea de-acum.

Din tot ce trebuia să ştii despre aceşti *cien anos de soledad* (am ţinut în mînă un exemplar adus la serviciu de o colegă din Aracataca, am parcurs cu ochii cîteva rînduri fără să înţeleg mare lucru), tu ai citit cartea mea lent repudiată de propriul ei autor pînă la deformare. Uită tot ce-ai parcurs. Dacă aş găsi cu folos, aş putea încerca reproducerea Iaşilor de odinioară pornind de la tine şi de la Nerval, cu nume de-mprumut şi siluete autentice.

După ce treci de punctul critic al vieţii, oricît de mult ai încercat pînă atunci să te resemnezi, să-ţi găseşti scuze, să te odihneşti, să amîni scadenţe, ajungi să vrei să rămîi cu tine însuţi, singur şi gol, fără să te mai doseşti în spatele niciunui giulgiu drapat, să te surprinzi spionîndu-te cu stupoare, în nuditatea minusurilor şi a greşelilor, ca un animal fără tentaţia posterităţii. Cînd vine vremea solilocviului n-ai pe nimeni în faţa căruia să îngenunchiezi.

Slăbit, am încercat aliaţi privind în jur (cînd trebuia să mă uit în mine însumi), dar n-am descoperit decît aroganţi – nulităţile ratării născute talent şi murite speranţă – sau îngeri conservaţi în alcool. Se spunea că Monciu a murit de mult, cînd el se retrăsese în vagabonzie scandinavă. Se săturase, nu mai vroia să audă de nimeni. Primise şi el tapanghele, aşa că e de înţeles. Ne-a lăsat cu buzele umflate pentru nişte mocofangii grobonari după ce ne dăduse pe la narină cu două volumaşe genicoidale (mi le-a trocuit Dan Alexe pe un Fulcanelli expirat). Tu ai fost şi mai subtil: te-ai ocultat înainte de-a scrie. E o

banalitate: soarta scriitorilor ţine de artă – scrisul îi înalţă, recunoaşterea îi coboară. Gestionarea irepetabilului îi distruge. Consideră că Faulkner n-ar fi scris decît *Ursul*, *Zgomotul şi furia*, eventual *Lumină de august*. La fel restul cohortei de genifori.Toată pălăria pe Salinger. Pentru mine ai să rămîi un autor chiar dacă-ţi vei păstra sfiala de a nu exhiba un rînd.

Se spune că Dumnezeu îngăduie fiecăruia un dar anume, pe care, cu durere şi orgoliu, reuşim să-l neglijăm. Risipitorii vor fi pedepsiţi, dar la ce ne va mai folosi atunci? Ce se întîmplă cu nechemaţii care dau din coate să răzbată ori cu autorii decrepiţi? Generaţia noastră de frunţi rebele, de la care se aştepta sistematizarea istoriei naţionale şi transfigurarea reliefului cultural, a aruncat pe tarabele patriei sute de cărţi, una mai anostă şi mai lipsită de impact decît cealaltă. Maculatură, paradă, lipsă de inspiraţie, neputinţe, gemete şi bîlbîieli. O pădurice defrişată pentru aceşti fanfaroni, nu total lipsiţi de talent (dar ce e talentul altceva decît o predispoziţie a scurtăturii, nicidecum o garanţie a căutării!). În raport cu ei, unul care nu scrie dă dovadă de spirit patriotic şi înalt simţ artistic (plus satisfacţia ecologică!).

Da, da, că bune mai sînt aceste gînduri! Dar nu pe locul lipsă al stejarilor apar ciupercile scofîlcite şi scaieţii puturoşi? Nu ţine bacterizarea nimicului şi de responsabilitatea indirectă a celor care-ar fi putut, dar nu s-au manifestat?

Audiatur et altera pars. Mă uit la ce-a fost. Nu văd mare lucru. Şi nu mă refer neapărat la mine. Despre ce se alege din lumea asta. Lumea noastră. Ce fel de martori vom fi în caz că se va găsi cineva să ne întrebe? Se spune că ne-ar păsa de unde venim, spre ce ne îndreptăm. E în logica observaţiei: nu ne pasă de nimic. Sîntem blazaţi, cad semenii ca muştele pe lîngă noi, o mie la dreapta, alţi o mie la stînga, nici nu clipim. Trăim în democraţia diferitelor grade de sensibilitate. Ceea ce înseamnă, mai degrabă, lipsa ei. Întotdeauna avem lucruri mai importante de făcut. Ridicăm o casă, încropim o familie, concepem o carte (setul de criterii observat de Hemingway, care şi-a zburat creierii!). Iar sufletul rămîne atîrnat între deziluzii forţate şi regrete utile doar să ne justifice eroarea.

Lumea din care provin nu e numai a mea ori a celor care o merită. Acea lume a existat aievea. Pe cît a fost cu putinţă (şi aici au fost mai pricepuţi decît cu scremuta lor literaturitate), prietenii mei mi-au întinat trecutul de la un cap la altul. Nu credeam că e posibil, dar am trăit să fiu lovit în cel ce nu mai este. Trebuie să-mi iau trecutul înapoi. Asta ar fi povestea mea. Dar dincolo de posesia nostalgică, e datoria fiinţei. Căutarea mea îndreaptă durerea, alungă neadevărul, restaurează armonia.

Dacă nu vrei să răspunzi sau eşti sastisit ori sub mentalitatea altei maladii contemporane, e dreptul tău să taci pînă vor vorbi şi pietrele. Nu trebuie să-mi

dai dreptate. Ştiu că am. Numai bine.

Ran”

1. Starea de cotropire a unităţii comportamentale

Structura hipnotică a nopţii s-a prezentat la raportul de a doua zi cu următoarele tulburări de distribuţie, după ce fusese anunţată constatarea că toate semeţiile europene se prăbuşiseră c-o seară înainte: şenilele serii se împotmoliseră într-o rînă vîscoasă şi nicio echipă de intervenţie rapidă – e drept, dispeceratul nu catadixi să deplaseze vreuna la faţa locului înainte de ora zero şi cîteva minute – nu reuşi să-i urnească mecanica din ţîţînile înţepenite. Un fapt fără prea multă precedenţă pierdută-n analele standardului temporal, conform căruia anotimpurile, zilele săptămînii şi fazele nopţii se succed liniar şi numai în direcţia convenită de Conciliul de la Antiohia din 326, cel puţin pentru subiecţii climei temperat continentale. Indiferent de concluzie, bănuiesc că pentru ei nu mai conta nicicum. Morţii noştri populînd realitatea nedetectată a unor aştri neutri în bătaia telescoapelor, a teoriilor disperate, fantasmărilor de toată inutilitatea.

Străbăteam cu o confuzie smerită – relaxat că nu mai locuiam acolo, dar îngrijorat de cum voi fi primit – un cartier împînzit de baruri corelate prin coridoare pardosite cu gresie poroasă şi cîrpeli de granit şlefuit, după un desen fără respect pentru logica simplităţii ori a folosului imediat, precipitat de alternanţa melos/dramatic, thanatos/logaritmic, într-o formulă convertită semantic, ceea ce înseamnă rigoare. Părăsisem paradisul uman, la cererea mea, m-aş fi putut întoarce oricînd, continuam să sper, nu mă-mpiedica decît propria putere de amînare, spaima dereglată, mesagerii întunericului de dincolo, care creşteau împotriva consimţămîntului, chiar dacă viza expirase, notele de plată se adunau ameţitor şi nu cred că-mi mai păstra nimeni poziţia în organigramă, descifram definiţia morţii în spatele oricărui zîmbet întîlnit, neputinţa eternizării în voinţa fiecăruia, după ce o istorie întreagă tînjisem la nemurire, prin cercetări şi producţii literare. Labirintul era scăldat într-un soi de împletitură de raze străpunse intermitent de ghirlande îndrăzneţe şi cîntece bucolic-melancolice, suspendate pe sub zeci de becuri unduitoare atîrnînd de panouri costelive prinse în configuraţii de oţel lucitor. Formele se schimbau în necurmată zăpăceală, tensiunea de linie rămînea o constantă trimisă de la staţie. Cineva ţinea totul sub

control. Inclusiv dezastrul.

Însoţit, la indicaţia unei doamne trecute de prima recepţie, de un poet flecar şi cam prea sigur pe el ca să nu-ţi devină antipatic fără multă zăbavă, cu care, dac-ar fi fost după mine, n-aş fi vrut să am de-a face fără o negociere mai riguroasă, căci mă costa un pahar de tărie la fiecare intersecţie mai animată, umblam galeş pe alei acoperite de tavane curbate din sticlă de culoarea fumului, întrerupte de gîtuiturile ritmice ale unor bistrouri aburinde încartiruite pe paliere de nuc bahic, de unde nu erai nevoit să ieşi decît la răscruci, în caz că dorinţa te predomina spre casă (dacă aveai – a mea, unul, fusese rechiziţionată pentru ridicarea unui cinematograf în permanenţă pustiu, edilii folosindu-se abuziv de fosta slăbiciune pe care-o manifestasem cîndva pentru arta filmului – trebuia să mă simt şi măgulit că-şi aduseseră aminte, ba chiar că şi ţinuseră cont), în ciuda lipsei unui motiv cu temei, căci în întreg oraşul fusese declanşat carnavalul raţiunii, care precede şi avertizează exact încetarea ei, cu oameni aşezaţi în posturi profesionale pe la mese ca şi cum veneau la locul de muncă, înghesuiţi unii în alţii fără mofturi pe banchete de piele, preocupaţi şi surîzători, sintetici, după specificul salarizării şi descrierea nivelului în schema organizaţiei, gata să răspundă cerinţelor pentru o mărire de venit sau o mîngîiere de şef.

Să fii plătit pentru etalarea veseliei tîmpe, să-ţi expui practicabilitatea vieţii scufundat în viziune şi distracţie, asta-mi părea de prost gust şi repulsiv de ciudat. Nu puneam la îndoială ca un procuror, nu judecam pripit sub instigarea faptului consumat, nu cloceam revolte puchioase aidoma anarhiştilor rejectaţi de mediocritură, dar o întrebare nu-mi puteam opresa cu responsabilitatea riscului: cine-ar fi putut proiecta o lume care să-şi răscumpere în acest mod frivol păcatele, pedeapsa ce-au generat şi tendinţa războaterii prin mocirla premergînd sfîrşitului, în caz că nu era deja una post-apocaliptică? Situaţia se cerea amendată: să fie acesta Raiul alternativ? Cine ar avea interes să mistifice în asemenea hal? Vorbim aici de şaptezeci şi şase de miliarde de suflete chinuite, minus cele care au reuşit să se retragă pe calea modelului imitat. Acesta este Iadul, prietene… Un loc periculos.

Pe atunci numele meu nu devenise Nerval şi încă speram să nu revăd niciun fost prieten pe-acolo, dat fiind natura strîmtorii, aşa cum nici al lui nu fusese dezvăluit drept Hubert, dar nu deţineam certitudinea premoniţiei înainte de incidentul întreruperii curentului general ori ceva mai tîrziu, ecou rătăcit în tabelul regretului după toate celelalte elemente, cînd începu procesul de lichefiere.

Cel mai bine e să nu-ţi pui niciun fel de întrebări cu mînie, să nu te laşi îngrijorat, mă povăţui Hubert, cînd îmi acceptă destăinuirea. N-ai să mai

păcăleşti pe nimeni cu harul omniscienţei şi al invizibilităţii, dacă la asta te referi cînd susţii că nu te mai recunoaşte nimeni, dar nici necazuri prea multe n-ai să mai extragi din esenţele umanităţii. Nu te lua după tîmpenia expusă facial. Iar lumea s-a ofilit. Unde-ai fost? La huzur, desigur! Şi fereşte-te cu impulsul că nicio grijă nu-i nejustificat de mare cînd vine vorba de Himungi! Auzi, să ajungă să semneze Thela Hun Ginjeet! Nici să nu-i răspunzi la salut…

Oricum, numele acelea nu desemnau mare lucru pentru mine. Începeam şi eu să uit. Nu mă irita faptul că pătrundeam în decorul altei ordini de supravieţuire în care pe el îl cunoştea fiecare pieton, chiar dacă nu toţi afişau simpatie, ci faptul că păream a fi venit să-i irit dintr-odată de foarte departe, deşi nu-mi aminteam să fi plecat pentru-atîta timp, într-o ţară în care nimeni nu mai zbura cu obiecte înregistrate şi trenurile încetaseră să mai fie o noutate vectorială, la asta în care ajunsesem mă refer, ca şi cum istoria dădea semne că vrea să se tragă îndărăt din faţa saturaţiei tehnologice, a risipei de inventivitate, a oboselii psihice fără rost, sau poate că mă aflam pe traseul unui alt gen de călătorie amnedoizală, într-un univers asemănător izvorît prin refracţie şi putreziciune regresivă. Reîntorcîndu-mă la ce mai am de adăugat, natura agreează uneori simetria şi similitudinea, dar nu acceptă niciodată dublul. E banal de cunoscut, dar asta nu m-a împiedicat să-i dezvălui.

Bătrîne, asta a zis-o altul, mai breaz ca tine, şi cită din Gray: *„Life becomes a habit. You get up, dress, eat, go to work, clock in etcetera etcetera automatically, and think about nothing but the pay packet on Friday and the booze-up last Saturday. Life's easy when you're a robot"*. Se aprobă singur dînd din cap plictisit, ca şi cum ori nu-l mai interesa nimic, ori în judecata că, indiferent cît de mult l-ar fi interesat, cui i-ar mai fi ajutat? Se simţea exonerat de orice responsabilitate.

Atît de departe merseseră lucrurile…

Uite, eu sînt un robot care acum vrea să mai tragă una, de exemplu, automaticalmente.

Ne-am oprit, am comandat, a înşfăcat paharul, l-a dat peste cap.

Nu, nu e un vis îmbunătăţit cu acceleranţi şi nici un delir catatonic (ai să crezi că exact asta şi este!). Visul decurge din lanţuri de ciocniri atomice printre particule existente, valori absolute în jurul cărora anexăm trăsături determinate subiectiv. Mă poţi întrerupe oricînd. Îmi poţi lua pulsul, tensiunea arterială, nivelul lipidelor, oxigenul sanguin, configuraţia leucocitelor, zahărul diabetic şi aciditatea gastrică. Sînt perpetual în stare s-o iau de la capăt, cu aproximativ aceleaşi cuvinte. Cum vrei să-ţi dovedesc că nu improvizez? Cînd te trezeşti după un vis magistral, indiferent de clipa întoarcerii sub plapumă, te aştepţi să-l

reiei de unde l-ai lăsat. Punerea capului pe pernă îţi deformează exact senzaţia aceea, de reluare, pentru cîteva clipe. De puţine ori mi-a fost dăruit să reuşesc.

Şi ştiu cum e să nu fii normal. Paranoia e starea de cotropire a unităţii comportamentale dotată cu perceptare, intelectivitate şi afecţionămînt, pusă la cale de-o putere din afara organismului. Ăsta eram în context, între ziduri, halate şi gratii nevăzute, şi căutam un timp anume, un oraş dintr-o ţară binevoitoare, pe linia de contrast cu una avînd un singur locuitor, o generaţie deja pe cale de inexistenţă, deşi puteam jura cu cotul pe albumul de amintiri că le aparţinusem cîndva şi acum în postura de alienat respins, ghidat de un poet eşuat în băutură pe cale chimică într-o lume care nu murise numai pentru că, în ceea ce mă privea, nici nu apucase să se nască prea tare, surprinsă ea însăşi că nu mai exista, mă trezeam rejectat pe-un mal străin.

Nu prefiguram decît vag unde fusesem dat dispărut, de unde mă-ntorceam fără să fiu recunoscut, marginalizat ca un corp nefolositor, căci toţi se uitau la mine ca la un suspect trecător, damnat, patogen, şi n-aş fi fost acceptat la nicio masă dacă nu s-ar fi-ntîmplat însoţit să fiu de liricoidul local, lumea aceea părea un monstru sălăşluind la un pas de trezire pe o platformă întinsă-n înalturi, după ce apele fuseseră sorbite în adîncuri şi hărţile nu mai prefigurau niciun sens. Hoinar pe o planetă privată de trecut, pe fundul unui deşert străjuit de un munte abrupt cît orizontul, a cărui ascensiune luă sfîrşit la un început de noapte, după afaceri de lupte ameţitoare cu gravitaţia, într-un podiş de forma Australiei, dacă ai fi reuşit să zbori pînă acolo străbătînd văzduhul fără mediu acvatic. Apele fie se retrăseseră ca o prevestire, fie le adunase cineva cu un scop.

Am văzut bărbaţi înghesuiţi în fete care le puteau trece drept fiice, tineri îmbrăcaţi la costum în conversaţii directe şi cam în dorul politeţei cu doamne mature la patru ace şi pălării de comandă urmărind răsplătiri erotice, menţinîndu-şi ceva din aparenţa demnităţii cum o apucaseră în timpul copilăriei, fără ca nimeni să fi sesizat vreun neajuns în toate aceste sufocări. Poezia răului moral. Mesmeritic. Dănţuitor. Alarmant.

Unii dorm doar ca să-şi viseze trecutul, fără niciun interes pentru clipa dezmeticirii, morţi elevaţi la viaţă de nimicuri mişcătoare sau fîsîitul unei maşini trecînd pe stradă ca o piesă nemişcată prin decorul convenţional, chipuri uitate pe nedrept izbucnind aproape sufocate din bălţi amnestice, respirînd cu vlagă, stropind sentimentele naive ale unei purităţi pierdute şi dureri aducînd plăcere doar pentru că vin de demult. Pentru mine, toate erau noi, cu excepţia călăuzului meu din ce în ce mai irascibil, mai bătrîn, mai inept, poate pentru că afară prindeau să se detaşeze pe cerul smoliu zdrăngăniturile unei echipe de intervenţie. Toţi ne ascundem sub deghizament deceptiv cînd sîntem căutaţi.

Cu el aveam să mă reîntîlnesc la un colţ de cartier părăsit cîţiva ani mai tîrziu, într-o conjunctură plină de lipsa semnificantului de interes comun. Îl rezolvaseră şi pe el cu lopeţi, atele, alcool etilic, gumilastic şi bandaj.

În noaptea aceea m-au extras din angrenaj cu seringile şi lucrurile şi-au revenit pentru o vreme la normalul lor aberant. Starea de cotropire a unităţii comportamentale nu mai mişca. Iar ei stăruiau să nu mă vadă.

2. Poet laureat

Parastasul fu onorat în crama de subsol a unui restaurant dărăpănat din Sărărie. Îşi amintea cu surprindere catacombele întunecate şi ştergarele rustice de pe mese, pentru că Teia, însoţită de un bărbat necunoscut, îl adusese cîndva să mănînce aici. Din respect pentru natura momentului, sala era răzbită de o mormăială călduroasă. Străinul care-l intrigase în cimitir se afla la celălalt capăt al mesei.

Intrigat şi acum, în timp ce invitaţii începeau să se înfrupte, se deplasă pe traiectoria unui arc de cerc în partea cealaltă a sălii, unde opri un chelner să-l lumineze:

„Noi îi spunem Magistrul, stimate domn”, – răspunse tînărul, afişînd un soi de emfază provincială – „în consideraţia că e mare poet. Se vede că nu eşti de prin partea locului…”

Fusese, dar se lecuise.

La sfîrşitul ceremoniei, Magistrul se apropie de el în mica garderobă a galeriei, îi întinse o carte de vizită, se înclină şi dispăru. Pe bucăţica de carton tremurau patru cuvinte: *Mihai Gregorian, poet laureat*.

Afară ningea. În apropierea casei, doi copii trăgeau o sanie la deal.

3. Tinereţea rămînea în urmă

După cîteva clipe de nemişcare, Lavonia opreşte casetofonul. Cortina nopţii coboară.

Aprinde lampa de pe birou, deschide sertarul de sus. Îndepărtează cîteva foi de hîrtie îngălbenită, extrage un caiet cu coperţi negre, exfoliate pe la colţuri,

aşază obiectul pe tăblie, îl mîngîie cu palma ca şi cum ar vrea să şteargă influenţa timpului de pe el, îl deschide. Paginile sînt acoperite de un scris de mînă mărunt şi căznit, aparte de grafia lui Karma, imprevizibilă şi, în proporţie apăsătoare, indescifrabilă. Pe prima pagină, caligrafiat în litere de tipar, titlul lucrării: *Jurnal de exil.*

„Am luat în piept pietrele suişului, am alunecat îngrozit spre margini de prăpastie, am traversat mlaştini emanînd ameninţări, am tremurat de spaima urletelor, în aşteptarea unor momente nesfîrşite fără a avea cu cine să schimb un cuvînt, am fost lovit, îmbrîncit fără să am nici cea mai vlăguită idee, am căzut împins de epuizare prin puţuri de lift, m-am tîrît purtat de vremuri, inspirat de gardieni nemiloşi, am colindat fără ţintă printre umbre de copaci vorbitori, m-am poticnit în praguri de idei, am urît cînd trebuia să nu-mi pese şi am iubit după ce devenisem un monstru, dar am continuat să mă caţăr necunoscînd faţa demonului care mă mîna şi m-am trezit pe neaşteptate biruitor, străpuns de beţia înălţimilor, aproape sfîrtecat. Din vîrful muntelui am aruncat o privire îndărăt. Constituie puterea voinţei ultima virtute?

Decepţionantă victorie! Nu văd nimic în afara unor bulboane de văzduh răscolite de lănciile crivăţului… Masca iluziei termice… Imaginea nu păstrează nimic din preţul de la plecare: sub lumina vişinie, drumul odihneşte ca un animal răpus de osteneală. Din viaţa pe care-o tîrîsem după mine, nu mai rămăsese decît o moviliţă de nostalgii la poarta infinitului. Ospitalitatea unui molid oripilat. Punctul în care-am ajuns. Punctul final.

10 Septembrie 1989

Am păşit în dreptul liniei nr. 9. Ofiţerul a luat curba cu încetineală, şi-a rotit privirea de jur-împrejur, a tras o concluzie de joasă acţiune:

„Ignorînd cîteva detalici la dosar, sînteţi un caz de invidiune obştească! Ce n-aş da eu, bunăoară, să pot preludia un concediu remuneral, să las în urmă rutina cotiedenală, conflictuajele matramoniacale, departe de vecini iscodiferi, colegieni pisălogari…”

I-am aruncat o privire crudă. Şi-a schimonosit gura într-o grimasă ambiguă, a scos o ţigară scuturată din pachetul pe care-l ţinea mototolit în buzunarul de la pardesiu, a aprins-o cu însufleţire şi, printre rotocoale albastre de fum ieftin, n-a mai spus nimic. Cîţiva paşi în spate, Severa plîngea înfundat.

Am urcat pe prima treaptă. Trenul a zvîcnit. M-am întors să arunc o privire finalului de capitol. În marginea priveliştii, fosta mea soţie părea o umbră

artificială, maiorului continua să-i iasă fum din gura întredeschisă. Am rotit cadrul. Aburii locomotivei, suflul ţăcănit al frînelor, gresia albă a toaletei întrezărite sub panoul plecărilor, falsa solemnitate a momentului transformaseră gara într-o morgă vioaie.

Am intrat în compartiment, am aşezat valiza în plasa de deasupra banchetei, am scos capul pe fereastră. Maşinăria scoase un vuiet metalic, smuci garnitura din loc, vagoanele se desprinseră matolite, bombănind, scîrţîind. Luat pe nepregătite de primordiul feroviar, nu am avut prea mult timp să contemplu cum, încadrată de o femeie îmbălsămată-n agonie şi un ofiţer în civil, tinereţea mea rămînea pentru totdeauna în urmă, deoarece, dat afară dintr-un coşmar care nu-mi mai aparţinea, după ce-am reuşit să închid fereastra înţepenită, m-am trezit în parabola altei vieţi, contabilizînd cu mînie apatică stîlpi scheletici şi arbori întunecaţi trecînd în viteză cu ţipete de năluci speriate pe lîngă geamul compartimentului zdrăngănind în ritm sacadat de uzină metalurgică spre noua mea poziţie în societate, de merceolog ţinut sub observaţie la o fabrică provincială de confecţii pentru export bilateral cu ţările frăţiei din CAER.”

A. Temporalitatea lui Möbius

Sub clarul despuiat al Lunii, strada scădea spre faleza verzuie şi se confrunta cu uliţa tavernelor din mahalaua bîntuită de miresme marine. După cît puteau estima, clădirile şi forfota îşi păstraseră similaritatea.

Dacă ai transpune freamătul maşinilor care rulează pe lîngă noi în tropotul cailor de la trăsurile care străbăteau pavajul de granit şi boarea încălzirii globale într-un vînt aproape răcoros, lumina meşteşugită a reclamelor în timiditatea lampadarelor cu gaz ridicate în fiecare seară pe stîlpi nesiguri şi sirenele huruitoare ale vapoarelor în şuierul valurilor molcome, ai obţine o imagine compatibilă cu prezentul de-atunci, îi zise.

Femeia nu răspunse.

Parcurgeau ca două năluci fără cetăţenie liniştea nopţii, agitată din cînd în cînd de cîte o uşă ce se căsca lăsînd să transpară ca dintr-un ghioc zdrăngănit de chitară şi clinchet de tărăboi, ca apoi să se stingă iar în zumzetul apei izbite de ţărm. Toamna era roşie, cum trebuie să fi fost şi atunci, cu pîlcuri vegetale peticite de trecerea anotimpurilor şi straturi de pardoseală refăcută sub diferitele administraţii locale, parcuri recuperate din nepăsarea mahalalei şi crîmpeie de

plante exotice asimilate specificului, cînd cei doi coborîseră pentru prima oară pe strada Madredeus, cu memoria retinei excitată de grandoarea şi spiritul palatelor de calcar, cristal şi lemn de nuc şlefuit de pe esplanadă. Doar aerul de sărbătoare al sfîrşitului de lume părea să aibă un interes de iminenţă în plus.

La diferite răstimpuri încetineau paşii, trecînd alerţi pe lîngă micile universuri închise, fără a fi decişi în care din ele să descindă şi să declanşeze infernul. Pe unele le puteau întrezări prin fereastra interesată la nivelul trotuarului, în spatele perdelelor subţiri şi al rotocoalelor împletite din fum albastru. Altele, ascunse discret în spatele unor uşi compacte, le excitau imaginaţia cu o învigorare cumplită.

1. Prima iubire a lui Nerval

Nu ţi-am vorbit niciodată despre impreciziile mele erotice. Toţi ascundem iubirea neîmplinită a unei femei amplificate în perimetrul închis al oraşului în care trăim. Toţi cei fireşti în aberaţia lor blazată. Uneori sîntem surprinşi de mîhnirea evocării, ruşinaţi de naivitatea vîrstei, mistificaţi de scurgerea deformărilor emoţionale, rareori dispuşi la o întoarcere analitică.

Înaintea amănuntelor, importante ca pitoresc, dar fără discernămînt loial, sîntem interesaţi de cadru. Principiul este simplu, ca orice principiu descifrat: distincţia dintre ordine şi haos este asigurată de limită. Dacă numărul unu este întruchiparea purităţii maxime, numărul doi cuprinde cea mai vagă formă a potenţialului dizarmonic, în raport cu procentajul concordanţei. Pe măsură ce înălţimea cifrei sporeşte, fracţia îşi inversează valorile, raportul rămîne constant. Insist să accentuez că ne referim la sistemele perspectivei umane. Orice punct pe axa numerelor reprezintă o îngrădire a neliniştii absolute. Pe scurt, haosul total poate fi găsit doar în prezenţa infinitului. Cum numai lui Dumnezeu îi este conferit atributul nemărginirii – şi cum în el nu poate exista nimic haotic, putem deduce că haosul, în forma lui completă, nu există. Ca manifestare a polului potrivnic, învălmăşeala, confuzia, dezordinea alcătuiesc idealul Îngerului Întunecat, cu aplicabilitate impactuală pe porţiuni mărunte, chiar dacă nouă, fiinţe bicisnice prin tratament, ne apar nelimitate.

De notat că formulele repetitive, inerente unui cuprins fără mărginiri, diminuează forţa incoerenţei. Practic, debandadă absolută nu există decît în forma pur teoretică a unor spaţii restrînse, entropice, restrictive. Orice

împuţinare a infinitului afectează două coordonate organizate pe traseul a două mărimi matematice cu direcţii opuse: dezordinea, cu vector negativ, şi armonia, cu tendinţă contrară. În ideea că lucrurile au o aplecare firească de a fi redate alinierii iniţiale, Universul urmează să se contracte prin spasme deloc plăcute.

Aparenţa dezordinii aduce un punct de sprijin elocvent în favoarea poeziei, eludînd structura matematică nevăzută a zilei. Un tînăr cu morbidităţi lirice începe să zburde prin cala inspiraţiei, smulge informaţii culturale de unde poate, coboară în văgăunile propriului eu sacrificat şi se aşterne pe înşiruit stanţe poetice uimit de precizia figurilor sale de stil, de cadenţa metaforei, de ritmul revenirilor, fără să bănuiască o clipă că în spatele aparenţei citadine pe care încearcă s-o redea hîrtiei se află geometria univocă a spaţiului circumscris. Repetiţia creează rînduială şi rigoare, în ciuda variaţiunilor, timpul introduce culoare în jocul improvizaţiei şi în rigiditatea sistemului. De aceea prima iubire este atît de importantă în viaţa unui individ alienat strămutării. Experienţele adolescenţei sînt sculptate în piatra cetăţii prin care-ţi umblă paşii, rămîn imprimate în eternitatea creierului şi a sufletului, strălucesc ca o pecete a ceea ce-ai fost cînd erai cu adevărat, într-o combinaţie organică a două planuri complementare, disjunctive, adverse şi adiacente.

Un filozof a constatat că universul se termină la marginea cunoaşterii. E tot ce contează în concluzia acestor meditaţii. Trăim în plină armonie cu spaima dezordinii şi străbatem fericiţi porţiuni de peisaj acoperind rîpe primejdioase. Moleculele sentimentului de-atunci, frînturi de imagini, fulguraţii ideatice plutesc la tot pasul prin văzduhul imediat. Din esenţa lor distilată poţi recrea oricînd absolutul primordial.

Iubirea mea a început într-un parc înţesat de umbre articulate de crengi în vigoare, dialoguri de păsări, scîrţîituri irizate de tramvai urcînd Copoul de-a lungul anilor, familii în trai măsurat. Nu-i ştiam numele, n-o mai văzusem niciodată, prima prejudecată participa la ideea că e o străină în căutare de aventuri într-un oraş în care n-o cunoaşte nimeni. Mă înşelam aproape în toate privinţele.

Stătea pe o bancă scofîlcită, fuma cu coatele pe genunchi ţinînd picioarele desfăcute sub o fustă lungă în carouri mărunte de culoarea maroului distribuită în vreo cinci nuanţe alternative. O pamblică de factură indiană îi ţinea fruntea liberă de părul castaniu revărsat pînă la brîu. Cînd m-a văzut a aruncat restul ţigării cu două degete, s-a ridicat, m-a apucat de mînă ca şi cum mă aştepta de cine ştie cînd, a rostit „hai” cu o muzicalitate aparte şi m-a tras după ea două străzi mai încolo, negăsind necesară articularea vreunui cuvînt. S-a oprit în dreptul unei case pipernicite, a băgat mîna sub tivul fustei, de unde, dintr-un soi

de portofel, a produs o cheiţă, a deschis lacătul porţii înlănţuite – după ce-am intrat l-a încuiat la loc, am străbătut o verandă îngustă şi am pătruns într-o cameră de mărime obişnuită pentru acele locuri, apucături şi timpuri.

Spaţiul era întregit de un pat îngust, o masă nehotărîtă, o oglindă ruginită zumzăind pe unul dintre pereţi, o lampă de petrol care adăpostise trei generaţii de oameni simpli, două scaune desperecheate de Miliţia Populară, un aragaz fără cuptor, un cuier de metal, un şifonier schimonosit, chipuri de morţi în fotografii înrămate, covoare subjugate de istoria prafului, o chiuvetă de fontă. Mi-a făcut semn să iau loc pe pat. S-a întors să prepare un ceai, s-a prezentat silabisind cu accent:

Ludivina Panamarra, Catalonia franchistă, studentă la Arhitectură. Tata e neurochirurg în Vilafranca del Penedes. Eufemiano Cervantes. S-a întors cu cănile aburind, le-a depus pe masă. Şapte fraţi şi patru surori.

Asta ducea la un total semnificativ de doisprezece. Mă strivise cu informaţii care ţineau de cultura profundă. Pentru ea, probabil banale. Mie, nici prin cap nu mi-ar fi trecut. N-am putut spune prea multe.

Fiu unic la părinţi, elev la Naţional, cunoscut sub reputaţia de Leandru Apocinaceu Popescu.

De-acum înainte, Nerval va fi numele tău.

Am băut. N-am articulat nicio obiecţie, tocmai din politeţea de-a nu jigni incapacitatea ei de-a pronunţa nume sofisticate în altă limbă. Situaţia era suficient de extravagantă ca să mai stric din uvertură.

O dragoste la prima vedere, mi-a zis, şi era cu vreo patru ani mai în vîrstă decît mine, survine după un contact vizual de 8,2 secunde, o medie stabilită clinic de savanţi cu conştiinţa observaţiei în afara circumstanţelor. Din cele determinate de tata, atracţia este apriorică în configuraţia firii, datorită capacităţii de rezonanţă a fiinţei. Toate astea mi le-a spus în aeroportul din Barcelona, accentuînd irelevanţa genetică. Nu orice ureche este capabilă, nu orice ochi poate detecta, nu orice palmă simte. O lungime de undă corespunde optim unei singure alte lungimi de undă, întocmai coardei lovite care antrenează cutia de rezonanţă a chitării pentru a emana o notă particulară. În relaţiile dintre fiinţe, lucruri, plante, concepte, visuri şi opere de artă, vibraţia joacă o funcţie de comunicare esenţială. Acum eşti pregătit… *Vamos!*

S-a ridicat de pe scaun, şi-a netezit pliurile fustei, m-a mîngîiat pe păr cu duioşia sorei care-şi ia rămas bun, a ferecat uşa casei şi poarta curţii, am luat-o spre Biblioteca Eminescu, am făcut la dreapta spre Universitate şi m-a condus spre ceea ce avea să marcheze pentru totdeauna blazonul făpturii mele actuale: cursurile zvăpăiate ale profesorului Cristofor Gamaliel. Ne-am aşezat în ultimul

rînd, ţinîndu-ne de mînă, absorbiţi de solemnitatea academică, apropiaţi de patetismul iminentei întîmplări.

La jumătatea prelegerii, o fată îmbrăcată milităreşte s-a apropiat de Ludivina şi i-a înmînat un bileţel, s-a ridicat fără să zică nimic, mi-a aruncat o privire mai scurtă decît cele 4,7 secunde necesare despărţirii, şi ieşi prin cea mai apropiată uşă, nu înainte de-a-şi flutura mîna pe direcţia profesorului, care i-a clipit din ochi. Am rămas stingher/fascinat pînă la sfîrşit, aruncat la picioarele unei lumi pînă atunci ficţionale.

La ieşire am fost legitimat brutal de doi indivizi evidenţi, încolţit cu întrebări încrucişate. Ce caut într-o aulă universitară? De cînd umblu cu persoane străine? N-am şcoală? Ca elev de liceu îmi trebuie aprobare specială de la secretariat. Unul din ei, spre a-şi marca dispoziţia investigativă, m-a întrebat ce este tatăl meu şi cînd i-am spus a realizat că-i fusese elev. Ancheta s-a încheiat brusc. Ultimul avertisment: să nu mai calc pe-acolo, nici singur, nici însoţit.

Mă aştepta pe bordură, două străzi mai la vale.

A fost notificat: eşti prea tînăr pentru treburi serioase. *El maestro puede tener problemas porque alguien como tú*.

Un tramvai se apropia din deal. S-a ridicat, mi-a făcut semn. Am urcat, am călătorit. Coborîrea avu loc în cartierul vechi, pe unde trecusem de atîtea ori în copilărie, pe lîngă o fierărie unde se potcoveau cai, se reparau căruţe, se căleau tăişuri. Am intrat într-o casă părăsită cu mobile încărcate şi afişe de filme interbelice lipite pe unde se putea. Prin sticla semi-întunericului doi nori străjuiau un pat care plutea ca un templu în camera imensă.

Ia loc unde vrei, spuse şi se sui pe pat, se băgă sub plapumă, închise ochii şi adormi.

M-am aşezat turceşte într-un colţ. Am moţăit o vreme, prins în gelatina calmului ca un animal nu pe deplin mort într-un recipient cu cloroform. Afară începu să plouă, pentru efectul sonor. Un mic curcubeu îşi înfiripă arcul ca pînza unui păianjen celest între un tablou luminat şi o lampă de porţelan. În veranda închisă s-au strîns cîteva păsări de curte, o pisică, doi cîini. La miezul nopţii ne-am trezit.

Ludivina a scos din sertarul unui cabinet un cuţit care a strălucit în bătaia unei reflecţii, s-a înfăşurat cu o centură de piele neagră, de care atîrna o teacă de plasă metalică, şi-a pus o pereche de mănuşi şi a dispărut în direcţia unui bloc din apropiere, îngăduindu-mi s-o urmăresc de la distanţă. Am aşteptat-o ascuns în discreţia unui chioşc ferecat. Măsură inutilă, cartierul era cufundat într-o beznă de codru. M-am uitat la ceas, înţepenit la ora zero. O umbră apăru în

cadrul scării, o maşină opri cu farurile stinse, în raza plafonierei o văzui pe Ludivina, acoperită de sînge, gîfîind cu satisfacţia împlinirii amînate, din cîte puteam aprecia din poziţia mea păcătoasă, urcă şi dispăru. În continuare, ora 12.

Să recapitulăm: hoinăresc fără nicio grijă prin oraşul patriarhal, întîlnesc o fată cu personalitate accentuată, sînt supus unei prelegeri despre natura îngerilor egregori care nu-şi mai recunosc stăpînul, sînt expus în prezenţa lui, acostat de falanga serviciului secret, ajung într-o casă extremă care nici nu cred că există, aproape că devin martorul unei violenţe însîngerate, care o are ca protagonistă pe aceeaşi făptură cu nume de revistă tehnică din Anzii Cordilieri, toate astea la numai 17 ani!

Niciun prieten n-ar fi acceptat acest fir narativ! M-am dus acasă şi i-am zornăit la picioare tatălui meu lanţul întîmplărilor. Bătrînul a găsit cu cale să-mi vorbească cu blîndeţe, a făcut nişte trimiteri literare cu caracter obscur, m-a convins că trebuie să fiu văzut, m-a însoţit la cabinetul psihiatric al doctorului Schneiderman. De la un cap la altul reieşea că avem de-a face cu un mare scandal, ce trebuia aruncat sub preş. La prînz eram internat la Casa de nebuni. M-au sedat de la poartă, m-au prezentat unui doctor stagiar, complexat şi ursuz, m-au băgat într-o pijama strîmtă, m-au încuiat într-o rezervă.

Singurul mod de-a călători interstelar este pe liniile de fugă ale căii cromatice. Roşul te apropie de obiectele distante, albastrul te îndepărtează. O combinaţie de galben, verde şi alb deţine strategia de-a tăia trasee volitive pe deasupra suprafeţelor. Orice punct de pe axa unei culori corespunde fiecărui alt punct, asigurînd deplasarea instantanee dintr-un loc în altul. Neuleptil. Ubicuitate. Spasm.

După trei zile am reuşit să fac rost de un plan de evadare pe care l-am aplicat întocmai. La Institutul de Arhitectură, inutil de reliefat, nimeni nu auzise de Ludivina Panamarra Cervantes din Catalonia franchistă. Casa din spatele parcului era scoasă la vînzare, cea din Podul de Fier se adeveri o prăbuşitură prin care se fugăreau şobolani împiedicîndu-se-n dinţi, în poarta Universităţii vegheau cei doi cerberi care mă arestaseră cu o săptămînă mai devreme. Mergeam pe străzi şi auzeam sirenele maşinilor Salvării traversînd intersecţiile. Nu aveam unde pune capul să dorm pentru cîteva clipe. Benzodiazepină. Frustrare. Zboruri interzise.

Am reuşit să găsesc o casă părăsită lîngă pădure, cu geamurile îmbrăţişate de plăci de placaj şi uşa sugrumată în scînduri, curtea dominată de buruieni întunecate, gardul împărţind parcele de nimic. Tata mă căuta prin baruri, biserici, cinematografele din centru. Eu îmi vedeam de apatia indusă care se zbătea să iasă în drumul Ludivinei.

Cînd am dat de ea, zăcea inertă cu sertarele smulse în mijlocul unei camere mobilate cu ierburi. Tablouri ale Apocalipsei dominau pereţii. O dîră de sînge se prelingea de sub tîmplă. Se sufoca. Am udat-o cu apă. S-a trezit.

Am supravieţuit şi probei inundaţiei, zise. Mi-am ispăşit comanda.

I-am arătat cana cu care am readus-o la activitate.

Nerval, dacă dragostea împlineşte un ideal, mă voi culca cu tine, acum, în virtutea amendamentului de liber arbitru, dar capitolul va fi încheiat instantaneu.

Vorbea ca o fiinţă cu minţile retrase în altă dimensiune, impresie întărită de vizualul rănii deschise.

Profetul spunea că Diavolul şi-a pierdut orice speranţă de-a fi capabil să ne rătăcească în lucrurile semnificative, aşa că trebuie să fim atenţi să nu-l urmăm în cele mărunte. Tot ce-ţi rămîne de făcut este să păstrezi relaţia dintre noi pură.

Aş fi dat orice să ştiu cum trebuie să mă comport… Eram atît de tulburat de scenă, informaţii şi percepţia directă încît n-am făcut nimic. Mi-a luat mîna în mîna ei si a sărutat-o.

Îţi mulţumesc! – a spus şi şi-a reluat poziţia muribundă.

Karma se buluci în odaie.

Regele a fugit!

De unde ştiai că mă aflu aici? Mai ales la ora asta! De ce nu ciocăneşti la uşă? Şi care rege?

Regele! Cum „şi care rege”? Pe ce lume trăieşti? E unul singur!

Nu mă interesează, doar de hatîrul politeţii menţin discuţia trează: unde şi de ce a fugit?

Auzea zgomote înspăimîntătoare în ultima vreme. Spunea că ceva se apropie.

A precizat ce?

Ochii i se măreau fără a sclipi nimic în ei, gura i se deschidea, niciun sunet nu ieşea de acolo. Unii înţelepţi au dedus că e vorba de sfîrşitul lumii…

Un rege nu se sperie doar dintr-atît…

Cine e fata asta?

Expresia iubirii letale, precum vezi.

Ludivina a gemut.

Dacă ea este fata din Spania, cea căutată, s-ar putea să fii monitorizat…

Căutată de cine şi de ce?

S-a rătăcit de coloana oficială, ca să nu spunem mai mult.

Karma, oricît de umanitare ţi-ar fi intenţiile, n-am timp acum de ele. Am greşit, voi plăti. Iar dacă mă vezi că sînt liber înseamnă că deja am fost

exonerat.

Nu eşti liber. Te-au lăsat să fugi ca să-i aduci aici.

E cu putinţă ca parola să fi fost rostită cu ocazia acelor cuvinte, cuprinsă în mecanismul logopedic, intonaţie ori simetria silabelor neaccentuate. Patru bărbaţi imenşi cu feţele îngropate în măşti şi cape aruncate pe umeri au izbucnit direct prin perete, au aruncat o plasă oţelită asupra Ludivinei, au rostogolit-o ca pe-o clătită şi au dispărut cu ea pe uşă.

Karma fuma calm, eu priveam năuc. Tata a intrat şi a spus:

Slavă Domnului, s-a isprăvit!

Mergeam pe străduţe accentuate, în rabla lui suspectă, în miez de noapte cu farurile stinse.

Aprinde lumina, băi, tată, vrei să ne trezim în inima unui accident?!

Fiule, vezi beculeţul ăsta gălbui? Bateria nu mai are putere decît să ne indice că benzina e pe ducă. Lumina nu ne-ar prinde bine. Aşa ne putem lua cu iluzia că înaintăm o grămadă.

Cu frînele cum stai?

Nu mai corespund comenzilor de vreo două săptămîni.

Altfel zis, e sfîrşitul…

Ai nimerit-o. Îngerul e pe cale de-a fi capturat.

Mai urmează ceva?

Ce mai poate urma anihilării nimicului?

3. Povestea unei vieţi materiale

Lîngă suportul uneltelor de scris zace casetofonul care înlesnea calea de acces spre panteonul atemporal vizat de Karma: valsurile vieneze ale celuilalt sfîrşit de secol, sub bagheta iluştrilor decedaţi Carlos Kleiber şi Wilhelm Fürtwangler. Convinsă că omologia îi va deturna anxietatea, porneşte aparatul.

Cîteva măsuri din vuietul Dunării albastre animă chipul celui apărut. Pupilele rămîn incandescente pentru o clipă. Nu se mai aude decît fîşîitul magnetic al benzii, punctat de indolenţe electrostatice. Venind de nicăieri, vocea bărbatului emană o pregnanţă artificială, de cercetător itinerant aflat în prezenţa riscului de a nu fi înţeles. Surpriza este atît de mare încît Lavo ignoră complet semnificaţiile primei fraze:

Nimic din ce-ar fi trebuit să împărtăşim nu s-a revărsat din matca anticipării noastre, ceea ce cred că descrie destul de exact situaţia că eu nu mai sînt acolo decît prin ce-a mai rămas în memoria casei şi că acest gol începe să te chinuie. Moartea nu-i decît o justificare facilă pentru cele prestabilite să dispară. Orice creaţie are la bază tortura unei necesităţi. Nimeni nu scapă de ziua cînd ceea ce faci fără efort, ceea ce cunoşti fără sacrificiu, ceea ce-ai iubit fără să predici, ceea ce-ai năzuit fără teamă, ceea ce-ai trăit nemijlocit şi n-ai vrut să uiţi şi-ai crezut că poţi îndrepta fără să devii povara unei plăţi se apropie de sfîrşit.

Femeia îşi dă silinţa să rămînă conectată la tabloul percepţiei, captivă între lumi adiacente, dar palmaresul sentimentelor, articulat pe slăbiciunea fizică şi uluiala eşecului, face ca prezenţa părţii să fie mai greu de suportat decît absenţa întregului. Un moment de confluenţă se derulează prin sălile puterii ei de judecată: nebunie, elocvenţă, iubire.

În urmă cu cîteva luni, mă aflam în clădirea electrică a unei instituţii intelectuale. Nu era sediul serviciului secret, cu toate că aerul încărcat de corpusculi ezoterici m-ar fi îndreptăţit la îmbrăţişarea acestei confuzii, şi nicidecum spitalul de nebuni, în ciuda lipsei evidente a raţiunii din înlănţuirea bunurilor. Coboram la subsol, străbăteam coridoare fără sfîrşit, întîlneam feţe cunoscute, salutam întîmplări derulate, urcam pînă la ultimul etaj, ca să cobor iar, de-a lungul întortocheatelor îngustimi. La o vreme, nu-mi mai era clar dacă văzusem faţa unei femei frumoase la parter la începutul primei ture ori la subsol, în timpul celei de-a opta, cît timp trecuse de la o producţie similară la consecinţa ei neplăcută, poate doar trei împrejmuiri, poate doi ani, chipuri îmbătrînite de o agasantă familiaritate, inclusiv frînturi de metaforizare pe diagonala feţei mele reflectate în diferite planuri lustruite.

După ce-am păşit în pîntecul imensului foaier al primului cat, am străbătut neînsoţit un culoar al cărui capăt abia îl întrezăream, străjuit de uşi întunecate pe ambele laturi. Înaintam şi paşii, cufundaţi în pluşul unei mochete de culoarea aurului, nu întorceau urechilor niciun zgomot înapoi, de parcă cele două persoane care mă alcătuiau nu căzuseră de acord asupra unicei realităţi în care ar fi trebuit să mă aflu. Lemnul uşilor de mahon sechestra oglinzi circulare şi hublouri bombastice din cristal gravat, din spatele cărora răzbăteau înregistrări cinematografice din anii ’30, trezite de ţipete şi dialoguri fracturate.

În depărtare, zidul de la capătul coridorului era spart de o fereastră în spatele căreia împingerile aerului unduiau ramurile unui copac impenetrabil. Pe măsură ce înaintam, printre mădularele înfrunzite zăream tot mai clar profilul unei păsări albastru colorate. Limpezimea amănuntului mă făcu să resimt cadruldrept ecranul uriaş de televizor prezentînd prim-planul unui scurtmetraj aviar. O fiinţă

banală, a cărei descriere n-ar aduce nicio figură cunoscută de stil în discuţie, nici n-ar ajuta la relevarea disparităţii dintre linia arhaică a mobilierului şi sentimentul modern al eternităţii intrate în putrefacţie… Pentru că civilizaţia părea să experimenteze în laboratoarele instituţiei denunţul propriei descompuneri.

Să nu fie adevărat că orice schimbare neaşteptată indică apropierea sfîrşitului?

La 16 ani mă pregăteam să iau cu asalt cetăţile filozofiei, navigarea fără dascăl m-a făcut să eşuez pe tărîmul inefabilului liric, unde m-am trezit declamînd zădărnicii inspirate de *Love in the Asylum* printre buruieni şi grohotiş. Simplul excurs de la un domeniu la altul ar fi capabil să umple un raft întreg cu teoriile ilizibile ale tulburării de comportament juvenil, dar puţini sînt cei care nu le-au cunoscut direct. Un profesor de limba română mi-a sugerat să încerc proză, cu expertiza unui medic de familie prescriind ulei de ricin şi fricţiuni cu parafină pentru ameliorarea melancoliei inflamate.

Cu această influenţă în minte, am aşternut cîteva pagini de excitări rostogolite prin băltoacele cu hormoni ale ingratitudinii şi violenţei, pe care le-am recitat în cadrul unui cenaclu dulceag în biblioteca liceului. Profesorul Treboniu Popescu, tatăl lui Nerval, a fost mişcat pînă la exuberanţă iar Ran Domnaru mi-a oferit prietenia. Peste noapte, devenisem celebritatea şcolii.

Încurajat de noua mea onorabilitate, m-am desprins din strînsoarea minimei decenţe şi am încercat să intru în contact cu cîţiva scriitori ratificaţi în mediul local. Slăbiciunea de căpătîi a celor care practică negoţul de cuvinte este că se împotmolesc ireproşabil în noroaiele semanticii, unde gestează mituri personale incapabile să rezoneze altfel decît accidental cu marele adevăr făcut ţăndări şi impregnat în fiecare din ei după logica unui univers ultragiat din care n-au înţeles niciodată cît ar fi vrut. Aripi străbătînd oglinzi pătate.

În ciuda acestor angoase şi frustrări, am reuşit să contrapun o carte, mînat de neîntemeiata convingere că un scriitor trebuie să exercite pentru modelul eroilor săi rolul jucat de avocatul din oficiu al oamenilor neînsemnaţi în faţa unui juriu de personalităţi accentuate. Pe măsură ce înaintam, ambiţiile intrau în metastază: ajunsesem să nu mai fiu mişcat decît de dorinţa de-a crea un manual al transfigurării. Dacă n-ar sălăşlui o speranţă pe cît de nobilă, pe atît de zadarnică în inima artiştilor, n-ar exista nici prelungirile acestei lumi.

O parte a lucrării este depusă la Editura Hermeticus. Fragmentele care lipsesc vor fi întregite de împrejurările care te vor transforma, purtate de curenţii lentorii divine rătăcind prin labirintul arondat acestui oraş.

Făcu o pauză şi rosti:

Pentru că eu am amînat prea mult şi am fost luat prin surprindere.

2. Murmur de nelinişti

După unsprezece ore de zbor haşurat de iluzia golului, plus alte opt de călătorit cu un tren ale cărui hurducături îi alungară orice formă de iluzie civilizată de pe circumvoluţiunile minţii aproape amuzate de ce se întîmplă, ameţit de oboseală şi dezgust, înfrigurat, umilit, timorat, jalnic, descinse în gara oraşului natal ca o enciclopedie uitată a înserării. Reîntîlnirea cu trecutul stătea sub semnul deloc încurajator al nimicului.

Ani de zile cumpănise libretele întoarcerii pe toate părţile, imaginîndu-şi numitorul comun al încremenirii în cădere, dar lucrurile îşi continuară degradarea dincolo de cît îşi putuse el închipui. Din cauză că trăise atîţia ani în haosul ameţitor al New York-ului, vînat spre înalturi prin adîncimile înfiorate ale unui canion săpat în marmură, sticlă şi oţel, orice clădire care-l impresionase înainte de plecare i se părea mai netrebnică decît o păstrase în amintire, la un loc cu dealurile, străzile şi clădirile copilăriei. Tramvaiele se strecurau zdrăngănind, jucării slinoase pe uliţele înguste ale unei rezervaţii pe care uitaseră s-o închidă, pierzîndu-se pe lîngă locuinţe precare, curţi cu tencuieli crăpate, pardoseli scorojite, geamuri sărite din ochiuri, poteci hemoroidale de-a lungul cărora se scremeau rădăcini de arbori încordaţi să-şi dea duhul.

În faţa porţilor jupuite, constată că pînă şi cimitirul, altădată integru, se trădase în ruină: crucea de granit avea braţul rupt, gardurile fuseseră tăvălite de vînt. Pe cîteva morminte erau puse semne „De vînzare”. Uşa bisericii scîrţîi eterogen în frigul nefolositor al amiezii. O haită de câini zbîrliţi îşi găsise adăpost în pronaosul mirositor.

Aburul de lumînare ieftină i se cuibări sub stern, acoperind bătăile inimii. Cîţiva moşnegi ghemuiţi clănţăneau într-un colţ. Pe unii şi-i aducea aminte, pe cîţiva îi ştia morţi. Preotul Băncilă psalmodia din ceaslov la căpătîiul lui Leopold. Lepădă bagajele lîngă uşă, se apropie de sicriu. Din bărbatul de odinioară nu mai rămăsese decît o mînă de oase inerte, ţinute de convenţia străvezie a pielii.

După ce s-a închinat, s-a dat cîţiva paşi înapoi, ca să contemple.

Cînd plictisul atinse masa critică a stenahoriei, popa căzu pe gînduri cu bărbia-n piept, patru gropari înşfăcară coşciugul şi ieşiră în aerul tare, unde alaiul se răsfiră prin împletitura de nervuri a potecilor. Din norii strînşi unul în altul începură să se cearnă fulgi sperioşi. Pădurea din spatele cimitirului le-a trimis salutul a două focuri de armă. Clopotul dăngăni un răspuns. Cînd

ajunseră la aşezămîntul ocultării ningea nestăvilit. Printre faldurile zdrenţuite ale înserării, Teia îi zîmbea de pe crucea smintită din loc.

3. Trupul făpturii fără calităţi

Apasă mînerul, împinge uşa. O rază se zbate în colţurile draperiilor, sub care se întrezăreşte crucea din vitraliu. După ce ochii acceptă deficitul de claritate, îşi plimbă privirea peste corpurile de bibliotecă, pendula înţepenită la ora douăsprezece fără şapte minute. Se opreşte în dreptul biroului masiv, deasupra căruia îşi doarme somnul de veci cadrul cenuşiu al tabloului cu îngeri căzători pictat de Baronul Paladino la două săptămîni după ce se eliberase din Fortul 13.

De afară se aude huruitul tramvaiului şontîcăind spre Institutul Agronomic. Liniştea depune un strat subţire. Înaintează. Uşa se închide uşor. Duce mîna la gît, cuprinsă de-o durere ascuţită de-a lungul aortei. Păşeşte sprijinindu-se de tăblia mesei de scris, se lasă în jilţul rigid. De lîngă *Encyclopedia Britannica*, un şoarece ivoriu, acoperit de cute catifelate, o fixează cu ochi lucitori. Animalul se întoarce în loc, sare cu un sunet lipicios pe podea, dispare în pendula împădurită.

Starea de uluială pare a materializa în jurul ei trupul unei făpturi fără calităţi, exersînd-o pînă în pragul lipotimiei. Nu-şi dă seama cîtă vreme s-a scurs, pentru că nu mai are cine s-o măsoare, şi nici cînd s-a convertit avatarul, dar ácele înţepenite ale ceasornicului consemnează începutul altui ciclu.

1. Cineva lucrează la geneză

Din *Manualul pentru egregorii dezagregaţi* extrag rezumatul unei lecţii despre schizofrenia temporală şi orientarea în spaţiul energiei întunecate (în afara spectrului vizual). E nevoie de atenţie fizică.

Diviziunea propune o alertă de lucru minată de mistificare atomică: orice agent compus trebuie să acţioneze sub semnul perspicacităţii multiple în teritoriu, deoarece timpul perenial nu ţine pasul cu el însuşi, nefiind stabil din chiar proiectul cromodinamicii cuantice: un quarc interacţionează prin forţa

nucleară puternică, un lepton reprezintă o unitate de măsură care nu se supune forţei tari, formînd un ciclu de trei generaţii sparte în şase bătăi alcătuitoare ale unor perechi subatomice distribuite. Limbajul aplicaţiei a operat deplasări în domeniul de bază şi fişierele de încărcare au fost corupte. Cum aducerea în existenţă trebuia să se producă fie prin ramură binară fie cuantică, apare un decalaj sesizabil, chiar dacă nu vizibil. Primul nivel al minţii universale este implicat în capacitatea particulelor de a alege, potrivit fostului înger Dyson, căzut în Britannia. Condiţia este să priveşti cu suficientă concentrare cifrele unui cronometru calibrat digital: nu va trece mult în perimetrul de referinţă şi vei constata că secundele cu soţ sînt mai durabile decît cele impare (în strînsă conformitate cu inteligenţa selectivă a entropiei moleculare, după cum constată evidenţial Rolf William Landauer, în 1961). Din aceeaşi inadvertenţă – stipulează o notă de subsol – îşi extrage şi spaţiul curbura, cît şi marasmul psihologic al fiinţei – nostalgia, care este o formă geometrică deformată a facultăţii de recunoaştere în aceeaşi logică în care conul geometric corespunde unei deplasări psihice de amneziere a cilindrului, prin eliminaţiune şi ierarhizarcerbare. Un univers asimetric din cauza mişcării, a expansiunii, a existenţei generalizate. În diferite puncte pe diagonala ascendentă, se caţără fiinţa umană, ectoplasme mitice şi alte creaturi.

Dezvoltarea rectilinie se traduce prin succedarea insesizabilelor pulsiuni suprapuse peste întinderea perioadei de dinaintea începutului. Sinergie spaţială, ciocnire atomică, expansiune temporală. Particulele provocatoare – bosomii – pătrund în masa amorfă cu o viteză admirabilă, stabilind legături şi punctînd variaţiuni care nu pot fi oprite decît printr-un cataclism universal răsturnat. Asta, practic, a fost menirea noastră să evităm şi a forţelor opuse să accelereze în echilibru. Odată ce minusculele compoziţii au fost scăpate în mirişte, hărţile au început să apară din toate direcţiile, multiplicîndu-se în diferite intensităţi de radiaţie corpusculară, periclitînd orientarea, schimbătoare exponenţial în acelaşi ritm cu gradul percepţiei organelor de lucru în formare. Toate acestea, în fracţiuni de clipă la diferite puteri matematice.

Determinarea conţinutului depistat în feuda muzicii prevede armonia cu folosirea simultană a unei varietăţi de sunete, asemănătoare, identice, total diferite, niciodată antagonice. Etimologic, matematic, filozofic, noţiunea acoperă ariile concordanţei, a simultaneităţii, a simbolului prestabilit prin exercitarea timpului şi a regulilor analogiei universale. O definiţie conciliantă de dicţionar frivol susţine că armonia este „potrivirea desăvîrşită a elementelor unui întreg”. Corect pînă la un punct, dacă se poate admite şi atît, numai că, în procesul extinderii, cine poate delimita întregul în cadrul continuităţii şi

categoriile cunoscute care-l compun, una de alta, cînd ochiul nu vede decît îngustimi dintr-o frîntură? Manualul nu face un secret din atîta lucru şi o spune franc: nimeni. Evitarea majusculei indică, în lumina atenţionării de la începutul lecţiei (pagina lipsă), existenţa singurei entităţi întotdeauna pregătite cu abilităţi recomandate pentru perceperea întregului şi clasificarea tuturor părţilor: Cineva.

Pădurea coboară asuprită de arcuirea unui deal domol pe teritoriul fluviului luminat de focuri. Totul este patentat, documentat, înregistrat. Milioane de invenţii foşnind a nefolosinţă. Priveliştea, încîntătoare sub toate teoriile, este străbătută de un duh stăpînit de mîhnire, ceea ce denotă că sub ochii mei este expusă o scenă derulată cu mult înainte, filmată pe firul apei, spre mijloc, pentru că nu poţi fi nostalgic în prezenţa unui fenomen fără precedent, atîta timp cît orice abatere sau reproducere trebuie să fie secundară unui model iniţial. Contrazicere de nuanţă, toate sînt primenite. Lîngă vatră, ipostaza unui bărbat cu derma purpurie acoperit în haine de nori subţiri străbătuţi de coloristici înveselite îşi face de lucru cu un maldăr de membre animalice, de o parte, trupuri umane în alcătuiri disciplinate, de cealaltă. Din spatele unei tufe umbroase o arătare ciudat de complicată, alcătuită din filamente chitinoase prinse în sistemul meandric al unei galaxii în miniatură pulsate de noduli prin luminiţe organice, urmăreşte scena cu interes pasabil.

Alcătuitorul vorbeşte, arătarea tresare:

Viaţa organică nu apare sub ochii noştri acum, firavoase Amoniel, ci a fost programată precedent expansiunii. Creaţia nu poate fie spontană; pînă şi-o buruiană necesită evoluţie. Altminteri, nu măsurăm după niciun criteriu. Pentru un criteriu e nevoie de doi. Noi sîntem unul. Iar tu nu contezi.

Arătarea se complăcuse statului într-o rînă, cam fără respect. Fiinţa necesară o ţintui cu degetul:

Priveliştea asta va fi contemplată, şezi demn!

Totul este un cumul de iluzii cifrate, nu-i aşa?

Dibaci la minte, sprinten la caracter…

Îmi şi place aici.

Mai am de lucru…

N-am cu ce compara, dar constat în admiraţie cît e de curat. Rîul curge pe lîngă peşti precum păsările străbătînd canionul albiei fără apă.

Cam încîlcit la gîndire, vorbeşti din viitor, dar nu va ţine mult…

Mai sînt probleme?

N-au fost, vor aduce.

Ce va fi pedepsit?

Tot ce nu este folositor…

Privi spre încîlcitura de mădulare.

Mă frămîntă dacă voi scăpa severităţii tale…

Dacă aş fi fost sever, întunericul ar fi rămas luminos şi după momentul critic, care a durat atît de puţin încît e un miracol că fu conştient. Cum de-a putut fi afectată de concepţia gravitaţiei o fiinţă de spirit?

A fost afectată de Tine.

Asta e o taină…

Eşti sigur că nu ne vede nimeni?

Doar un egregor minuscul…

În clipa aceea am fost cuprins de o ameţeală sonoră şi am căzut de pe ramura înflorită a unui fruct aromat. Interzis, decimat, fără pază.

Înapoi la manual:

Într-un perimetru închis, linia melodică este arhitectul laborios care extinde labirintul, ghidul ascultătorului aruncat la poalele tăcerii. Cheia convenţională, gama condiţionată, ritmul intuit configurează premisele, prestanţa aritmetică a notelor, drumul de la un acord la altul, subliniat de armonia intersecţiei cu alte teme, cifrul alegoric, extrapolarea conjuncturii, adîncimile, întreruperile. Compozitorul propune un traseu previzibil, armonizat cu premoniţia melomanului. Potrivire desăvîrşită captată în cerc. Extrem de eficient, dacă ţinem cont că El Însuşi va fi aterizat în bulboanele *Simfoniei a VII-a*. Deşi singura temă care L-a mişcat preţ de 32 de măsuri a fost *Moartea lui Siegfrid*.

4. Zvon de port mortuar

Tagma numărătorilor a descoperit că în orice sumă este prefigurat începutul. Filozofii au determinat importanţa drumului asupra sfîrşitului, deoarece toate devin aceeaşi. Un oarecare Walter Landor susţine că absenţa şi moartea sînt, de fapt, aidoma, cu singura deosebire că în moarte nu e suferinţă. Nu pentru cel care pleacă.

Cealaltă poveste demarează în după-amiaza unei zile calme de toamnă gălbuie, cînd o boare somnolentă anima cu difuz dezinteres dealurile scofîlcite ale urbei. După un scurt moment de încremenire în holul casei pe jumătate abandonate, din alergia semnelor grafice cuprinzînd primul rînd, se desprinde silueta unei femei mîngîiate printre fîşii de umbră de razele Soarelui. Pe umeri

se revarsă abundenţa castanie a unei frumuseţi anacronice, al cărei nume va rămîne Lavonia, pînă la sfîrşit. Lavo.

Deşi de la volatilizarea lui Karmailen se scurseseră aproximativ două zile. Întîmplarea o atrage spre uşa dormitorului ca o amintire. Unii ar numi asta percepţia predestinării. Lumina aprinsă prin cele două veioze decupează patul nedesfăcut, uşile încleştate ale dulapului, obloanele coborîte ca pleoapele unui mort. În baia dezamorţită de neonul albastru îşi plimbă privirea peste oţelul briciului şi periuţa de dinţi, săpunul stacojiu, cu miros de zmeură. Detaliile vieţii domestice expuse de ordinea celui care le stăpînise o ajută să străbată încăperile cu o spaimă domolită.

Se îndreaptă spre camera de zi, însoţită de parfumul arctic plutind fără sursă printre mobile vechi şi miniaturi de porţelan. Pentru o clipă, e cuprinsă de linişte.

În coridorul dinspre birou mireasma sporeşte. Împinge uşa. Încăperea o fixează hipnotic. Se trage înapoi, nedezlipindu-şi ochii de la vidul înţepenit. Încearcă să refacă din gol măcar un element secundar. Somnul eliminase orice analogie.

Prin fereastra bucătăriei se zăresc crengi rupte. Degringolada furtunii nu prevestea nimic. Gelatinoasă şi verzuie, memoria dîrdîie ghemuită sub o brumă de nisip. Iese. În afară de copacul contrariat şi olanele de ţiglă smulse din acoperiş, situaţia avizează normalul. Din arheologia nopţii nu mai persistă decît briza unui ecou mistuit printre tufele de liliac. Zvonul unui port mortuar.

2. Un magazin la ora închiderii

Precum verigile unui lanţ scormonind la iveală iederi străvechi din fîntîna proviziilor de zăpadă, vestea se converti într-o vedenie: Leopold plîngînd în magazia de lemne din spatele casei, în seara zilei în care o-ngropaseră pe Teia. Imaginea îl marca şi acum cu acelaşi moft de sfîrşeală: în rîndul copiilor de mahala, bocetul unui simbol al puterii indică o slăbiciune de neiertat. Coborî pe firul băuturii la vale, se opri proptind un coşciug. Destin ancorat între beţii.

Imediat ce primi vestea celei de-a doua morţi, fu luat în primire de vîrtejul zădărniciei. Exceptînd numerologia accidentelor biografice, fu surprins să constate cît de puţine ştia despre tatăl său. Încredinţat că tot ce dăinuie în urma cuiva poate fi cuprins în cumplita generozitate a unui necrolog, tot ce-i rămînea

de făcut era să găsească un ziar în stare să adăpostească unul. În privinţa lui Leopold Nemetz, nepotul junimistului necunoscut, nimeni nu considerase că merită să scrie un ferpar din care să reiasă altceva decît fleacuri cuminţi rostogolite în limba conjuncturală a mîhnirii pasagere.

Ziarele locale înghesuiau pe prima pagină relatări corpolente despre asasinarea lui Armand în dezgustătoare amănunte, prea multe pentru a nu ridica suspiciunea aportului imaginativ al afecţiunii jurnaliere acute. Profesorul fusese mai întîi împuşcat în zona de încheietură a umerilor cu o armă de vînătoare germană, tîrît în una din curţile interioare ale instituţiei, executat cu un foc de revolver sovietic în ceafă. Ziariştii se întreceau în a găsi rezultatului cauze plauzibile, dar toţi se înglodau în irelevanta semnificaţie a modului în care avusese loc, amestecînd substratul delirului brun cu forma apostilei roşii mînate de la spate de francmasoneria globalistă.

Reuşi cu greu să descifreze într-o fotografie recentă trăsăturile prietenului de odinioară. Un bărbat aproape necunoscut îl fixa mustrător de după scutul arogant al unei perechi de ochelari de vedere.

În clipa în care termina de parcurs avalanşa criminalistică de aiureli, atenţia îi fu acaparată de un articol rezervat decesului unei bătrîne care locuise două blocuri mai departe de răspîntia adolescenţei sale deplasate. Potrivit reporterului, pestilenţele evadînd pe sub uşă îl determinară pe-un vecin de palier să alarmeze operatorul de serviciu. Acesta trimisese un poliţist să constate evidenţa cadavrului în descompunere pe un maldăr de ziare vechi.

Din lămuririle ulterioare oferite publicului de agerimea aceluiaşi vecin cu spirit civic reieşea că femeia avusese un fiu care dispăruse în urmă cu o grămadă de ani. Intuind că aşteptarea cu ochii în vizor n-ar fi produs niciun rezultat, mama începu să-l caute prin registrele instituţiilor medicale şi poliţieneşti, prin cotloanele oraşului, pe bănci de parcuri populate de cetăţeni fără adăpost, în pădurile de la marginea de nord, unde haite de lupi şi chiar zvonuri de urşi flămînziţi dădeau tîrcoale, în jurul brutăriilor de pe prichiciul cărora vagabonzii furau navete de pîine cu noaptea-n cap, printre ultimele rînduri ale sălilor de cinematograf, rămase întotdeauna nemăturate, canale neglijent predispuse accidentelor de circulaţie şi speranţei negative, depouri mizerabile ocupate de şobolani adjectivi, puhoaie de proletari acriţi ieşind din tură de dimineaţă pe porţile de lagăr, adunăturile de la intrarea clinicii de recoltarea sîngelui pentru beţivii rămaşi fără mijloace de subzistenţă, din nou parcuri înţesate de şahişti pensionari, biserici vegheate de popi dezolaţi, uliţe-amorţite între cişmele răcoroase, braserii stimulate de euforii ostile, spitale de gardă, cele două ateliere de confecţionat sicrie. Cînd aşteptările acestei anchete

epice s-au adeverit neroditoare, tot ce constată că-i mai rămăsese la-ndemînă fu să conceapă anunţuri sfîşietoare pentru singurul cotidian de pe raza judeţului. Odată cu sfîrşitul biologic, menirea bătrînei căpătă adevărata ei relevanţă: o viaţă de om dedicată laconic lucrării de regăsire a fiului pierdut. O operă incompletă, aproximativ literară.

Întîmplările îngrămădite în destinul imediat îi scurtau propria durere.

Povestea în sine era tristă, cîine să fi fost să nu-ţi fi dat seama. Dar nu era vina lui că-i trecuseră pe dinainte prea multe discursuri de aceeaşi factură încît unul în plus să-l mai fi putut mişca. Aşa ar fi şi rămas, dacă numele fiului dispărut n-ar fi aprins un bec orbitor în noaptea gangului părăsit al sufletului de odinioară. Alături de Armand, pe care-l cunoscuse ceva mai tîrziu, Max fusese cel mai bun prieten al său, după toate definiţiile vremii: au urmat cursurile aceleiaşi şcoli generale, au jucat fotbal pe acelaşi maidan, s-au strîns în jurul aceloraşi băieţi mai mari care cîntau la chitară în micul parc dintre blocuri, au fost colegi de liceu, apoi de facultate. După terminarea studiilor, prietenul s-a extras din viaţa lor brusc, dispărînd într-un orăşel din partea vestică a ţării, cu moştenirea că asta a fost tot, ca şi cum cineva trăsese grilajul peste intrarea unui magazin la ora închiderii, fără nicio altă explicaţie decît constrîngerea cifrelor de pe orar. A încercat o vreme să dea de el, cu rîvna potolită de orgoliul vîrstei, dar timpul urzeşte cîteo soartă pentru fiecare.

Σ Petrecerea

Baza

— Trăiam sub impresia că mahalaua, aşa cum o ştiam noi de pe timpuri, se schimbase radical. Nu numai din poveştile altora, dar chiar eu am trecut pe-aici de cîteva ori şi am consemnat amănunte dezagreabile. Dar să presupunem că vrem să ignorăm pentru moment aspectul scos la vedere, ce vreau eu să subliniez în contextul călătorului de demult este că, după o măsură de timp, întoarcerea îţi provoacă surpriza minimalizării. Ce se întîmplă cu vegetaţia, peisajul arhitectonic, calitatea împuţinată a sufletului, elementul demografic rarefiat, pieţele pipernicite, străzile îngustate, obiectele de odinioară, aria terenului de joacă, principiile morale… Cărui fenomen le cad pradă? Uneori constaţi brusc schimbarea, te mîhneşti fără să realizezi că raportarea spaţială a strivit aura mitică a copilăriei, te retragi dezorientat, pătruns de premoniţia

depărtării. Ei bine, şocul meu este acum de altă factură. Mă aflu aici, pe străduţa copilăriei, la maturitatea celor 49 de ani îngăduiţi, sobru, integru, fără nicio influenţă psihotică ori interese biochimice, şi totul, pînă în amănunte pe care le uitasem de patru decenii, arată aidoma, ca şi cum o parte a percepţiei posedate atunci s-a întors odată cu mine!

— Aceleaşi gînduri, chiar dacă exprimate în gama unei diminuate eleganţe, mi-au străbătut şi mie oripilarea. Întrebarea e alta, pînă să luăm cunoştinţă cu ce se întîmplă în geriatria urbanităţii înconjurătoare: de ce prindem noi dimensiune aici, sub acest cort încăpător, luminat ca nunţile de cartier de-acum jumate de veac? Eu m-am aflat mai aproape de vecinătatea locului, e posibil să nu fi resimţit aceeaşi bogăţia de nuanţe alienate dacă n-aş fi fost brusc predispus să observ că Evagrie Victorin, bătrînul preot de pe Beldiceanu, pe care-l ştiam mort de cel puţin un pătrar, cît şi învăţătorul Popescu, de pe stradela Misai, oho, claustrat dincolo de pe cînd eram un adolescent muncit de infatuări occidentale, tocmai am trecut pe lîngă ei prin dreptul cişmelei, recondiţionată, repusă în funcţiune după o pauză consistentă de activitate. S-au uitat îndelung la mine, ca şi cum eu eram cel aflat într-o stare privată de firesc, mi-au răspuns, totuşi, la salut, am mers înainte. Nu mărimea hăurilor dintre clădiri, impresionabilă, nimic de zis, acurateţea suprapunerii peste pomii în care mă căţăram cu agilitatea unei maimuţe, mirosul butoaielor de vin spălate în curtea bodegei *Trei salcîmi* ori poate chiar îmbunătăţirea noastră spirituală, dar aceşti oameni, Ioane, au fost readuşi!… Nu crezi c-aici se-ntîmplă ceva ieşit din comun?

— Am fost invitaţi, Tomiţă, de-aceea ne-aflăm aici, ca să răspund primei tale întrebări. Şi ai dreptate, e straniu! Aveam de gînd să refuz, agenda mi-era plină de multiple îndatoriri. Dar plicul, hîrtia, cerneala, timbrul emanau ceva indefinit irezistibil! Am lăsat totul baltă şi m-am prezentat la-ntrevedere, chit că habar n-am cu cine!

— La tine fu vorba, totuşi, de propria voinţă, dirijată sau nu de elemente prozaice şi păreri, dar eu mă găseam în puşcărie, unde ispăşeam o detenţie de cinci ani, pentru o eroare grafică interpretată drept intenţie în gestiunea unei magazii de echipament sportiv din Bularga. Nevinovat cît m-au ţinut curelele la interogatoriul încrucişat, dar avocatul nu-mi promisese o eliberare prematură nici cînd fumase marijuana cu fata unei colege de-a nevesti-mii pe balcon. În zorii zilei, m-am trezit în celulă înşfăcat de-o aripă, dus la ofiţerul de serviciu, care mi-a pus sub nas invitaţia de care vorbeşti, un rînd de ţoale nou-nouţe, ustensile de bărbierit şi bani de taxi. Dacă nu i-aş fi văzut pe cei doi, probabil că m-aş fi gîndit la un nabab prolix din aria finanţelor locale, recunoscător că mi-am ţinut gura în prezenţa unor aspecte examinatrice. Dar n-ar fi bătut la ochi,

prietene?

Corpul

O siluetă se apropie de ei:

— Vieţi banale muncite de miracol…

— Nerval! – făcură cei doi într-un glas. Finalmente, un descifrator al absconsului!

Nerval se aşeză lîngă ei. Luă un sifon dintr-o căditţă cu gheaţă, îşi turnă în pahar, lichidul dădu cu presiune pe dinafară.

— Nu mai sînt obişnuit…

— Ce se-ntîmplă?

— Constrîngerea sfîrşitului universal exprimată în particularitate. Karma urmează să-şi ia rămas bun de la tot ce-a avut el mai drag.

— Auzisem c-a avut un accident…

— A scăpat cu bine. Uite-o pe mama lui cu Păuniţa…

— N-a murit în 2004? Nerval!

— Da…

— Care-i treaba?

— Nici eu nu ştiu prea multe. În clipa accidentului eram certaţi. Înainte să plece, a solicitat hatîrul de-a fi cu noi, cunoştinţe care populau zona, rude, foşti colegi. Reconstrucţia unei idei. Dorinţa i-a fost considerată. În raţiunea lucrurilor, sîntem luaţi sub autoritatea unei realităţi elevate.

— Despre ce fel de autoritate vorbeşti?

— Întrebarea ridică un impas tehnic. Sînt multe nuanţe, nu avem definiţii comune.

Cortul se populează, o altă umbră se iveşte din nimic.

— Karma! – făcură cei trei.

Se îmbrăţişează, Karma ia loc la masă, vine cu explicaţii.

— Vă mulţumesc că aţi dat curs, îmi cer scuze că v-am stricat rînduielile. Veţi vedea că nu mai contează. Voi, la vîrsta la care-aţi ajuns. Ceilalţi, la vîrsta la care-au plecat. Părinţii voştri, în măsura în care dorinţa mea i-a oglindit în spiritul cererii, vor fi şi ei aici, iubitele voastre dintîi, persoane care vă vor bucura, altele care vă vor mîhni. E greu de ţinut echilibrul unei astfel de adunări, căci ea nu este controlată de legile selecţiei naturale, ci de vrerea subiectivă, deformatoare a unei fiinţe a cărei senzaţie de iubire umple un gol suspendat în trecut.

— E vorba de tine?

— E vorba de oricine.

— Ce se va petrece cu noi după?

— Lumea se-apropie de sfîrşit, Tomo!

— Vom dispărea, nu-i aşa?

— Termenii păcătuiesc prin lipsa adecvării. Pentru cei nechemaţi, efortul va trece neobservat.

— Cine va fi prezent?

— Valorile lor n-au capacitatea de-a aproxima asupra nivelurilor superioare. De participarea lui Mihoel sînt sigur.

Începutul vîrfului

Un bărbat înalt trage un scaun alături, se aşază.

— Malak al-Maut va păzi intrările. Efracţia necesită măsuri de precauţie. Mă aflu peste tot, mă puteţi chema oricînd. Plec să aplanez impresiile, războinicii lui verzui au umplut cartierul şi e posibil să îngrozească fiinţe nevinovate. Îţi aminteşti ce-a fost cînd ne-am ciocnit în biserica din Copou…

Se ridică, dispare.

— Cine-a fost?

— Arhanghelul Mihoel.

— Pare blînd… deloc înfiorător…

— Dacă l-ai vedea mînios, n-ai mai putea povesti. Natura lor e complet diferită. Nu numai raportat la noi, dar chiar la miile de ramificaţii funcţionale care împart cerurile.

— Chipul şi asemănarea…

— Aparenţă, împrumut…

— Analogia…

— Prea complicată s-o-nţelegem ca atare…

— Nu invocă toate acestea un set de moravuri diferit?

— Sortul lor poate lua orice viaţă tocmai pentru că sînt pregătiţi s-o poată recrea în orice context. De unde şi altă legislaţie morală, corp filozofic, sensibilitate spirituală.

Cortul era plin. Nu în sensul aglomerării urbane, al înghesuielii în mijloace de transport în comun ori al luptelor de supravieţuire la un meci de fotbal pentru accederea în liga superioară, ci în ideea că nimic nu ameninţa confortul, ordinea, calmul imobilizate sub cupola de pînză. Becurile ardeau fără să orbească, un cvartet de coarde ţinea tăcerea animată în compoziţii scurte de Bach, Beethoven, Brahms, Bruckner.

Dinspre intrarea de la stradă se aud strigăte. Un bărbat vînjos este ţinut în loc de palma deschisă a oribilului Malak al-Maut.

— Vreau să intru!

— Prietene, n-ai fost invitat…

— Domin tot ce mişcă pe străzile astea de cînd mă ştiu, am nevoie de convocare? Eu sînt Şelat Şirag, spaima oraşului!

— Neînfricate cavaler, în seara asta n-avem libertatea de-a isca pagubă, mergi în plata ta, vom lua atitudine la timpul potrivit. Nu acum, nu aici…

— Dă-te la o parte, bă, tatuatule, că te bag în spital!

Din adăpostul gardului o umbră se detaşează cu vigoare. Malak al-Maut îngheaţă. Şelat Şirag dă să mai spună ceva, se trezeşte înconjurat de o plasă de pînze de păianjen groase cît degetul, se zbate chiţcăind ca un şoarece, se roteşte în aer, devine o sferă de tendoane, falange şi solzi, se micşorează, dispare cu un scrîşnet abrupt. Mihoel se întoarce spre Malak al-Maut, care continuă să dîrdîie de spaimă.

— În noaptea asta vei fi spulberat dacă mai îngădui vreun act de perturbare!

Cornişa mijlocie

În clipa aceea, între ei se iveşte un necunoscut cu păr grizonant, zîmbind afabil dintr-o robă bleumarin. Mihoel face un pas înapoi, înclină capul, mătură aerul cu palma. Bărbatul ridică două degete, gardul se transformă într-un zid pal acoperit cu ţiglă galbenă, locul cortului este luat de o clădire împodobită cu turnuri de bazalt, ferestre prelucrate din cleştar, candelabre tăiate în aur franţuzesc, mozaic lucitor reproducînd imagini renascentiste, fîntîni arteziene gotice din marmură irizată, fotolii de catifea şi argint, mobilier de nuc, onix şi puncte de rubin. Eli'havar ocupă un loc în colţul chenarului de mese. Vocea lui sună ca tumultul unui fluviu. Cei din sală cad în genunchi.

Din preaplinul Celui care vă slujeşte, fiţi binecuvîntaţi de iubirea acestei clipe!

Karma îşi îmbrăţişează invitaţii, trece de la unul la altul, se apropie de Marele Oaspete. Eli'havar îi face semn să se aşeze lîngă el. Cu coada ochiului ia notă de prezenţa lui Shamai. O formaţie de jazz formată din nouă inşi deprimaţi, cu Duke Ellington la pian, cîntă … *And His Mother Called Him Bill* prăbuşiţi peste instrumente. Ran şi Nerval se îndreaptă spre Karma. Lavo schimbă vorbe cu Elena. În togi purpurii, perechi păşesc printre perechi. Altele stau în răcoarea unor arteziene de masă. O pace nefirească îi moleşeşte vioi. Un final de drum în care, cu puţină străduinţă, ar putea vedea structura tunelului prin care s-a ivit Don'abar, aflat în mijlocul mesei. Lîngă el, impunătoarea Anabe'lia. Frumoşi ca un renume wagnerian.

Pregătirea înaltului

În jurul lui Eli'havar se conturează un cîmp magnetic intens, cei din preajma lui sînt împinşi îndărăt. Un sentiment de ruptură îi pune pe zdruncin. Zumzete succinte şi bubuituri rebele sfîşie armonia, seismul zguduie clădirea cu

un set de vibraţii pompoase, tavanul este despicat de impetuozitatea unui tunet, o lumină orbitoare năvăleşte în tăria sălii. Pentru o seamă de momente, pînă ce nivelul cuantelor este trasat definitiv, o tăcere de stîncă înţepeneşte frecvenţa zero în inima adunării.

După o pauză infimă, pereţii lărgesc incinta cîteva sute de metri, podeaua devine străvezie, acoperişul face loc unui dom traversat de carouri lucrate în smarald. Brusca spaţializare îi determină pe invitaţi să-şi piardă respiraţia pentru cîteva clipe. Sala planează la trei metri de pămînt. În spaţiul larg din centrul adunării tronează un jilţ de iaspis transparent şi sardiu de un roşu aprins. Marşul morţii lui Siegfrid cutremură slava incintei. 24 de fiinţe înaripate planează la distanţe invariabile deasupra scaunului de domnie. Două bufniţe imaculate străbat o plasă în ochiurile căreia răsar, unul cîte unul, cei zece sefiroţi ai gloriei divine. Din loc în loc, răsar copaci. Două creaturi acoperite de ochi străjuiesc tronul, în incinta unui cerc format din jilţuri ocupate de oameni în alb.

O formă luminoasă cu pete galbene/albăstrui/roşii dogoreşte pe scaunul de domnie. Căldura interioară este calmată de frigul epidermic reţinut de şaptezeci de mii de cercuri de titanium invizibil, desfăşurate numeric pe un ecran digital. Un glas tunător opreşte bătăile inimii:

Ce trebuie împlinit se va împlini!

Sala continuă să se îndepărteze, o scuturare majoră modifică scoarţa pămîntului, cartierul se risipeşte sub ei, înghiţit de o mare de pucioasă şi fum într-un hău lins de flăcări. Întrunirea vibrează, pluteşte în haosul controlat al procedurii, uneori cu o viteză orbitoare, alteori oprind fără menajamente. Bîzîitul sporeşte pînă un impact surd paralizează orice funcţie, un huruit de maşinărie precară izbucneşte într-o explozie de limită, îngerii zburători scot ţipete ascuţite, sefiroţii se desfac din convenţia formei conturînd un pătrat întunecat, care se consolidează, înghite jumătate din lumina habitaclului, se umple de funingine, produce un sunet scabros. O parte a fiinţei la un pas de perfecţiune este smulsă cu un ţipăt din carnea adunării. Durerea este resimţită de fiecare. Sorbul aduce în mijlocul circumferinţei o hidoşenie macabră, care se agită sub cheia simbolului Pi. Are spinarea acoperită de vertebre deformate, gheare crăpate de infecţii stelare, răni mustind sub resturi putrezite, dentiţii geologice încadrate de ochi adumbriţi. Fornăie cu obosită suferinţă, gîfîie rănit, spumegă fără vlagă.

Ce-a făcut revolta din tine, lucitorule?O bestie aproape umană!

O rază subţire porneşte din stroboscopul spătarului, care se învîrte cu lentoare, caută unghere şi feţe înmărmurite, fragmente create, impurităţi, griuri,

produce o inciziune în pîntecul fiarei. Prin faliile tăieturii se prelinge un obiect de pe care se desprind mucilagii maronii, membre macerate, ţesuturi ciopîrţite, se înalţă, învîrtindu-se în jurul propriei axe elicoidale, tot mai pur, febril, scînteietor. Cauzînd un efect general, Daath se contopeşte cu ceilalţi sefiroţi în potrivirea desăvîrşită, spiritul armoniei străbate ca o adiere întrunirea, se plasează deasupra flăcării de pe scaunul de domnie.

Culminaţia

Hipnoza creează o stare impecabilă. Luciditatea minţii este desprinsă de luciditatea senzorilor. Părţile devin una, fierul suferinţei se retrage cu un pîlc de durere din toţi cei prezenţi. Lumina îşi recapătă intensitatea, flacăra se spulberă spre boltă, ia forma unui bărbat între două vîrste, purtînd un şoim cu penaj albastru pe umărul stîng. Audienţa scoate o interjecţie de spaimă, se prăbuşeşte cu fruntea de cristalul podelei. Vibraţia comună struneşte structura. Dihania muge cu energie diminuată. Dăltuitorul dezvoltă un gest din încheietura mîinii drepte, ca şi cum ceva se dislocă şi se recompune la loc în cîteva zecimi de secundă, podeaua se decupează în perimetrul trasat, cinelele izbesc tărîmul adîncurilor:

Fiara încearcă să ridice privirea, dar, fie din lipsa puterilor, fie din pricina ţintuirii, nu reuşeşte decît să mişte capul de la stînga la dreapta, descriind cu mînie. *„There comes an end to all things; the most capacious measure is filled at last; and this brief condescension to evil finally destroyed the balance of my soul.”*

Finalul

Autorul ridică palma. Creaţia este oprită în loc. Timp suspendat în spaţiu. Se aude clipocitul unui vîrtej arbitrar, nimic spectaculos, dar cu atît mai important, raza luminii păleşte, culorile sînt extrase din forme, maşinăriile existenţei sînt întrerupte, imaginile devin cenuşii. Chipul fiarei capătă trăsăturile unui înger surprinzător de frumos, lucitor în toate componentele sale, din generaţia transcendentală, unică, se prăbuşeşte în genunea mistuită cu un geamăt lugubru de umilinţă, ruşine, spaimă, confuzie şi uşurare. Coardele despică amalgamul sacadat, două globuri intermitente se ridică în zenitul cupolei, se zbat într-o plutire de zvîcnet, se prăbuşesc în zăngănit asurzitor şi ţipete înregistrate în istorie. Muzica încetează. Ultimele dîre de acizi sînt extrase prin orificii minuscule, atmosfera este cotropită de mirosuri de mere, castraveţi, căpşuni şi levănţică.

Începutul

Sala se măreşte la dimensiunea unui oraş în mijlocul căruia se ridică un munte străbătut de un fluviu imaculat, se îndepărtează printre stele, se amplifică

pe etaje, continuă să crească, limitele nu mai sînt cuprinse. Uruitul aştrilor a dispărut. În urmă, universul se prăbuşeşte în ridicolul unui atom.

3. Călător prin deşert

Teritoriul în care mă retrăsesem vlăguit de întoarcere fusese încercuit de claustrări îndoielnice, repartizări schizofrenice şi simboluri iraţionale printre flori presate, scoici străvezii, cergi aduse de mama. În spatele acestui sistem de repere, mă confruntam cu stări culminate cu bătăi în geam şi hohote care se îndepărtau fără nicio apreciere pe lespezile neurotice ale coridorului. La orele de stupoare matinală, cînd deprimarea îmi îngăduia un răgaz taciturn de acalmie, mă trezeam cu mîinile zbătîndu-se printre gratii. Fîşiile înserării mă cuprindeau în iarba din curtea ospiciului, străbătută de remuşcări şi duhoare de aripi. Urlete împotmolite reconstituiau lapidarea ziaristului pînă în cele mai abjecte detalii.

Din cînd în cînd, cineva încerca să-mi vorbească, dar la acea dată străbăteam un deşert cu mintea absentă din lucruri.

Ţin în mînă un roman de Dostoievski cu cotorul abuzat de cleiuri şi paragrafe macerate. Cealaltă atîrnă teatral. Un pansament fără istoric îmi înfăşoară gîndirea. Mai am de urcat pînă-n întunecimea lizierei, pagini carnivore, rînduri înnegrite, tensiuni epileptice rod lumini pe sub gardul de sîrmă, feţe spălăcite din ape, mătăsuri, suflete tremurînd pe dîrele unor treceri vaporoase de pe-un mal pe celălalt. Plutesc prin grădina care-ncercuieşte capela, de-a lungul mormintelor mă ridic şi cobor, îmi scutur memoria de ţurţuri, mă imobilizez în turlă, printre găinaţuri şi piei uscate de şarpe. Prostraţia mă ia în primire. Răzbunarea condamnatului la moarte pe cel care dăinuie.

Revăd fără să sufăr. Ran zîmbeşte de jos. Invariabil, îngerul se dezlipeşte de zid. Numele meu e strigat prin uşa cantinei. O viaţă strictă: contravizita de ora 5; masa la 7; apelul de 9. Cînd liniştea se aşază pe vine, şoaptele dispar. Zgomotul recomandat de medicul primar nu-mi îngăduie tăcerea. Vorbesc repede şi sigur. Uneori înţeleg, iau notiţe; alteori, cuvintele se-adună-ntr-un pîrîu de cîmpie, la marginea oraşului. Încremenesc cu sentinţa strînsă la piept, între brazde inospitaliere. Moţăi molfăind o rădăcină pătrată din enumeraţia eşecului. Caut visuri care să evoce mirajul. Cineva trădează la prima oră.

Mişcare limpede-n cădere, pereţi în veşnicie goi. Trăiam mulţumit în

nebunia ordinii mele.

Într-o seară scundă de toamnă planînd zgribulit pe sub tavanul azilului, la chemarea unui vizitator alienat el însuşi prin geometria variabilă a oraşului, m-am trezit smuls de rigoarea cîtorva întîmplări simetrice. Trei zile mai tîrziu, mă strecuram neobservat printre zeii care se-nălţaseră de pe dărîmăturile cîndva glorioasei noastre cetăţi, cu regretul că niciunul nu izbuti să lase ceva memorabil… Decît o noţiune minoră, cel mult, rămasă mie s-o expun în proba evidenţei, cu italice: *întotdeauna, fără nicio umbră de excepţie, cînd lumea de jos te înghesuie într-un ungher inexorabil, cea de sus îţi deschide o cale de trecere.* Timorat de consecinţa acestei puteri, n-am îndrăznit să merg pînă la uşă. Cineva bătea cu insistenţă.

2. Frecvenţa elementelor plăsmuite

Curentul de opinie ar fi că Andrei Nemetz renunţase la sîrguinţa de-a încropi universuri alegorice nu în consecinţa ariditătii creatoare, ci, dimpotrivă, din pricina frecvenţei tot mai alarmante a elementelor plăsmuite. La drept vorbind, aceasta constituie o temă general neglijată: blocajul scriitorilor desfăşoară o componentă a strategiei de autoapărare în faţa subţierii ireversibile a graniţelor dintre opera primară şi prelungirile ei secundare, mai degrabă decît extenuarea fecundităţii. Eroul nostru nu acceptase fără deliberare verdictul derizoriu al paranoiei, dar, succint subliniat, considera că bătuse destul drumurile lumii fictive fără niciun cîştig ca să-şi rătăcească rămăşiţa de luciditate pe seama unor tropi.

Sub acest aspect trebuie considerată rejectarea fără prea multă reticenţă a cererii lui Alfredino Grossman de-a se călători să elucideze pentru revistă împrejurările unui omor nesemnat. Argumentul potrivit căruia victima trecuse cîndva drept unul dintre cei mai devotaţi prieteni ai săi nu conta decît în măsura în care voiajul ar fi prefigurat iniţierea propriei autopsii. La temelia refuzului e cu putinţă să fi participat şi aprecierea că drumurile celor doi se bifurcaseră în urmă cu mai bine de-un sfert de secol, rămînînd desfundate de-o parte şi de alta a oribilei gropi căscate între ei prea mult timp ca să mai fie posibilă o corecţie.

Asasinatul politic, în descrierea hazardată a secretarului de redacţie, zguduise întreaga lume academică europeană, porţiuni considerabile din cea de dincolo de Ocean, căci Armand Armur, datorită celor mai bine de douăzeci de

tomuri recunoscute, cît şi prin faptul că în clipa impactului balistic deţinea funcţia de profesor titular al Departamentului de Psihologia Religiilor al Facultăţii de Teologie din cadrul Universităţii Uppsala, fusese considerat o somitate de căpătîi în domeniul credinţelor studiate.

Cînd, după două ore de apatie, Alfredaccio îşi reluă asaltul, A. N. fu surprins de stăruinţa îngustă a unei publicaţii atît de infatuate precum *The Eye*, în stare să găsească nu unul, ci o droaie de scriitori dispuşi să accepte riscul oricărui specific de colaborare. De data asta, funcţionarul fu dispus să meargă mai departe cu dezvăluirile: un important acţionar din Marea Britanie insistase nominal ca domnului Andrei Nemetz să i încredinţeze împuternicirea deplasării. Nefiind acaparat pe deplin de motivaţia lui Grossman, din care cinismul şi deformaţia profesională prelucraseră un individ capabil să spună adevărul doar cînd era neplăcut, declină pentru a doua oară.

Dincolo de fobia călătoritului în sine, fostul nostru coleg mai putea invoca o cerinţă pentru a nu părăsi New York-ul: dispariţia Clarei fără dîră de cadavru, în urmă cu trei luni, cu flăcările celor doi îngeri topindu-se convulsiv după ea. Noţiuni literare, dacă ar fi să mă întrebaţi, căci viaţa nu este fabricată din întîmplări lipsite de înţeles vizibil, cum găseşti în cărţile autorilor care-au uitat să transpună în pagină amănuntele folositoare. Cînd raţiunea lumii dispare în viaţa reală, o minte febrilă găseşte una din nimic.

În ciuda multiplelor nebuloase forfotind prin atelajele dezlînate ale minţii, de-a căror formulă doar un specialist în trigonometrie analitică ar mai fi fost interesat, începutul acestei povestiri dobîndi pînă la urmă o dată concretă, pe care de-acum înainte putea să şi-o amintească fără cazną, deoarece era ziua în care destinul lui Leopold îi decisese replierea finală. Furnizorul mesajului avea el însuşi statutul de glorie al unei fiinţe strecurate deja pe trei sferturi în legendă: eminentul avocat Baltazar Monescu, fratele geamăn al editorului, prietenul figurilor accentuate din vechiul oraş, îl trezi la două noaptea cu o voce urcînd din infernul atîta timp neglijat, cărînd cu ea rădăcini de ierburi mucegăite, bucăţi de tencuială de-ncăperi afumate şi iz de vals pe-o terasă ieşită din uz de trei decenii:

„Nu-mi face nicio plăcere să te anunţ că Leopold a fost găsit mort, acum cîteva ore, în baia casei de pe strada Eternitate, dar nici n-aş putea contesta că mă bucur să ne putem auzi. Dacă nu s-o fi pripit, medicul legist susţine că decesul a survenit pe linia unor cauze naturale fără cusur, cum ţine el să descrie instanţa atacului de cord, dar n-a eliminat total posibilitatea unei apoplexii cerebrale cu consecinţe imediate. Indiferent de configuraţia circumstanţială, înmormîntarea e programată pentru Vineri.”

Ca şi cum nu-i era de ajuns scenariul din care nu mai putea extrage mare lucru, acum era rupt între două morţi. Asta din urmă, e drept, prevăzută cu leş.

D. Un bărbat se desprinde de capelă

În acea zi i-a apărut ultimul articol,

Radiografia răului

„Cea mai nocivă sechelă a răului este coruperea prin contiguitate. Ajutorul îndreptării nu poate fi acordat decît de la distanţa care asigură contaminarea salvatorului. Pînă şi cei mai de treabă criminali te vor asigura că acesta este motorul care perpetuază răul în lume.

Ne-am obişnuit fără să ne mai interogăm cu noţiunea generală că fostul regim a murit ca un bolnav de leucemie. Prea multe seceri şi ciocane în sîngele din care fusese alungat oxigenul au dus la asfixiere, coagulare şi implozie. Ne-am pus problema destinaţiei celor care l-au slujit, cu jumătăţi de atitudine, am dedus că asta fu tot. Năpîrcile guşate care populau partidul s-au lepădat de piele în trei secunde de spaimă şi de principii după trei zile de televiziune manipulativă, s-au lăsat cu virtute purtate de epidemiile capitalismului sălbatic ca un experiment în premieră medicală şi şi-au însuşit în trombă sinonimiile administrative ale patriei. Singura explicaţie a divertismentului sincretic ar fi esenţa elementelor care-l compun. Ceea ce e doar parţial adevărat, din moment ce, cum fuse notat de la bun început, ansamblul se şlefuieşte singur.

Politicianul român, fără deosebire de orientare (care nu-i decît o mască bulbucată), se va zbate nepermiţîndu-şi luxul unei clipe de păsuire întru satisfacerea nevoilor personale, ferit de prejudecata că ar putea dăuna intereselor naţionale, chiar ale propriului partid, deşi ideologia comunistă l-a educat în respectul abstract al colectivităţii în defavoarea celui personal. Observatorul care va ridica obiecţii la adresa demnitarilor incompetenţi ori corupţi se va vedea înfierat de părerile gloatei ca element al taberei opuse. E tot ce-au înţeles din democraţia aplicată, cum din anticomunism înţeleseseră motivaţia personală a lipsei materiale banale. Incompetenţii şi corupţii migrează de la o adunătură la alta cu uşurătatea monoxidului de carbon, în regimul unei previzibilităţi ridicole. Gestul politic a devenit imposibil de analizat (oricum, la ce bun?). Insensibil la critică, politicianul român a căpătat imunitate juridică

absolută. Nu-l doare capul, indiferent cît şi ce fură. Singura formă de justiţie (parţială, deformată) ia forma unei răfuieli între bande rivale.

De la căderea regimului Ceauşescu, urmaşii la succesiune au încercat să ne convingă de două consecinţe *fireşti* ale istoriei, decurgînd una din cealaltă: lichidarea partidului comunist şi înfiinţarea pe baze democratice a noilor echipe de lucru, care, spre slava patriei şi propăşirea neamului, vor urma să se confrunte de-acum încolo cu sportivitate pe meterezele diversităţii. În realitate, partidul comunist a fost anulat în forma sa vehementă, la unison cu Securitatea, iar membrii săi nu numai că n-au suportat nicio consecinţă stînjenitoare, nu precară, nu violentă, nu pedepsitoare, dar, odată reveniţi din spaima scurtei neînţelegeri, au reocupat în grabă poziţiile decizionale în toate domeniile. Ceva care scapă scrutării de rutină trebuie să configureze o constantă în limita speciei.

Cum poţi desfiinţa o idee, o noţiune generală, un consens în cîteva ore de falsuri televizate? Purificarea entităţilor periferice ale materializării întăresc o doctrină, nu o slăbesc. Este cu putinţă ca un monstru cu un impact atît de catastrofal asupra planetei să dispară ca un fum?

Cursul *firesc* al istoriei este altul şi el n-a fost întrerupt nici cînd foştii capitalişti au fost exterminaţi şi înlocuiţi la conducerea ţării de către foştii golani proveniţi din proletariatul fanatizat de mirajul bolşevic, pentru că foştii golani au dobîndit rangurile echivalente şi proprietăţile concrete ale foştilor capitalişti. Ce este adevărat în natura umană indiferent de variaţiunile timpului i-a făcut pe membrii noii clase conducătoare să se sfîşie între ei şi să se stratifice în grupuri competiţionale adunate sub acelaşi steag remaiat de lenjerie prostituală. Democraţia originalizată nu este nimic altceva decît suma variaţiilor permise de confruntarea intereselor de ceată organizată anulîndu-se reciproc şi obturînd înţelegerea din fosă.

Detaliile istorice ne întunecă privirea. Cînd prăbuşirea sistemului sovietic a fost iminentă, cei care fuseseră legitimaţi de marginalizarea arbitrară în cadrul democraţiei de partid au fost încurajaţi să preia puterea. Noii golani, extraşi din rîndul foştilor golani care-i decapitaseră pe capitaliştii primari (cu o rază limitată de ticăloşie), i-au dat jos pe foştii tovarăşi de drum şi de fărădelege pentru a intra în posesia bunurilor a căror provenienţă începea să se piardă în ceaţa repetabilei devastări. În jurul acestui principiu ergodic se învîrte istoria lumii în care supravieţuim şi murim.

Crimă sîngeroasă, furt şi sacrilegiu – stîlpii umanităţii, drapaţi în metafore filozofice la subsolul fiinţei a cărei animalitate am da oricît s-o putem ignora. Am trăit în peşteri, împărţind hălcile de carne ale vînătorii colective, furînd

bunuri mobile, punînd foc adăposturilor, ucigînd cu sînge fierbinte, mereu justificat de cîte-o doctrină eroică, în nepăsare de cei bolnavi, în asuprire de cei slabi, înrobindu-ne învinşii, lingînd picioarele învingătorilor ca să ajungem aici, prinşi în impasul limitei, suspendată între două neanturi. Însuşirea silnică a fost motorul civilizaţiei, iar nelegiuirea – combustibilul progresului. Omenirea nu a devenit ceea ce este prin rugăciuni şi fapte caritabile, ci războaie, suferinţă provocată, demenţă colectivă, desfigurări măsluite de haosul scăpat de sub asuprirea structurii iniţiale.

Istoria înoată în cercuri largi, ca o pasăre de pradă. Ce n-a fost spulberat abia acum va fi supus percolării. Debilitatea, orbirea, indolenţa, stupizenia, trufia, cruzimea, necredinţa cizelează detaliile fiarei de la marginea pămîntului. Comunismul se nutreşte în noi din visul libertăţii pe credit a responsabilităţii de-a-l fi anihilat pe Dumnezeu. Cum poţi sta impasibil fără să condamni nemernicia, mentalitatea, imbecilitatea română şi poporul care face uz de ele, încurajat de elitele lui borhotice? Fatalismul complice al consensului fricii.

Ne vom întoarce în grote. Nu e o previziune, ci extensia confidentă a unei statistici. Vom uita pe unde-am trecut, vom nega ce-am înfăptuit. Ne vom sparge capetele pentru o ciozvîrtă de seamăn spintecat fără a fi luminaţi preţ de-o suflare de incandescenţa reacţiei chimice numite sentiment. Vom rămînea egali în josnicia definiţiei. Vom redeveni ceea ce-am fost. Ceea ce, în ciuda constantelor depuneri de respectabilitate, n-am încetat o clipă să fim: un nimic cu gheare!”

*

Apucă să vadă venind în viteză un bărbat îndesat, negricios, înfofolit într-un halat grena strîns la mijloc cu o curea uzată, încălţat cu o pereche de tenişi decoloraţi. Neatent, îi trecu ca o umbră prin coada ochiului. Ţopăi cu sprinteneală şi dispăru după ce se împinsese în el dintr-o parte, dezechilibrîndu-l. Era ceva haios şi fără profunzime în gestul acela, o fugă împrăştiată de piticanie durdulie cu picioarele în X. I-a urmat altul, venit tot în goană, ca o joacă de copii neastîmpăraţi, şi-l lovi în occipitalul drept cu un obiect compact, probabil un drug de metal. Se clătină, duse mîna la tîmplă, gemu şi rămase descumpănit. Printre stele de toate mărimile, aprinzîndu-se cu ţipete batjocoritoare, reci, dispărînd în aceeaşi secundă, zări un chip de bătrînă cu ochi albaştri, acoperit de crusta groasă a ridurilor. Avea părul alb, tuns scurt. Nu i-a luat mult să determine cine era. Cînd îmbătrînise în asemenea hal?

Dragul mamei, ce ţi-au făcut? Ar fi vrut să-i răspundă, dar nu ştia nici el cu

precizie ce-i făcuseră. Durerea era suportabilă în limitele fizice, doar stupefacţia-i punea probleme de consimţămînt, căci nu-l cunoştea nimeni întratît de bine încît să ştie ce-ar fi meritat unul ca el.

Ar mai fi putut crede că era un accident mecanic, o răbufnire comună de pacient pe care l-a sărit medicul de gardă de la împărţirea calmantelor de dimineaţă ori un caz nefericit de confundarea identităţii, şi încercă să se ia după individ, care dispăruse de-acum după colţ, şi poate l-ar fi ajuns dacă o piatră nu l-ar fi lovit fulgerător în ochiul drept, scoţîndu-i-l din orbită. Durere alarmată, panică, instinct visceral. Locul bătrînei fu luat de o femeie cu trăsături calde. Părul, ceva mai lung, devenise negru. Pentru cîteva clipe, determină cum se pricepu mai bine un puhoi de bolnave alergînd dinspre livadă, deşi avea capul întors spre clădire. Un ropot de pietre se abătu armonizat din toate direcţiile, năucindu-l, lăsîndu-l fără respiraţie, conştiinţă, vocaţia aprofundării, milă. Căzu în genunchi, cu privirea aruncată spre înălţimi, nu înţelegea cum. Mia avea acum 40 de ani. Ochii i se făcuseră căprui, părul şaten, prins într-o coafură lejeră pînă la umeri. Îşi recăpătase înălţimea tinereţii.

Frumuseţea ei impunea respect. Doar că nu avea cui. Un internat ai cărui ochelari cu lentile groase îi făceau ochii ca de ciclop se apropie cu pas măsurat, se lăsă în genunchi, îl privi cu detaşare şi-l lovi cu o piatră în mijlocul frunţii. Pielea şi osul crăpară instantaneu, umplîndu-l de sînge. Nu fusese niciodată curios să afle gustul sîngelui, dar nu ar fi bănuit că putea fi atît de amar. În caz că centrul nervos al savorii nu fusese alterat de zdruncinătură. Încercă s-o zărească, fu cît pe ce să dea greş. Avea 28 de ani, îşi amintea din conjunctura unei fotografii pe care i-o făcuse tatăl său. Frumoasă ca o zînă, privind apusul dintr-o parte. Părul, roşcat-brun, ondulat în bucle pînă dincolo de umeri, prins cu o bentiţă de catifea. Un taior negru, cu dunguliţe albe, revere late.

Cu coada ochiului rămas teafăr reuşi să zărească silueta unui bărbat înalt sprijinind zidul capelei cu spatele şi talpa piciorului drept.

Roti capul, deoarece în jurul lui gloata se mai strînsese cîţiva paşi, ţopăind şi urlînd ca o ceată războinică de gorile agitate. Hu-hu! Hu-hu! I-ha! Hu-hu-hu-hu! Hu-hu! Hu-hu! Cu ce le scosese din minţi? Cum le-ar fi putut domoli? Cînd fu tentat să încerce o redresare, căci trebuia să le vorbească într-un fel, să-şi ceară iertare, să repare proasta percepţie, o nouă ploaie de lovituri, însoţită de un hămăit cu rîndurile rupte, lovindu-l în timpane şi vintre, îl doborî la pămînt. Privea cu capul întors într-o parte, fără să mai resimtă nicio discrepanţă.

Eliberează-mă, Doamne!

Ar fi avut nevoie de un răgaz, să-şi aşeze gîndurile în ordinea efectelor de coerenţă. Sîngele îi şiroia din zeci de răni, îi dilua puterea de concentrare. De

ani de zile dorea să ştie ce imagini anume urma să-i pregătească plecarea. Unde era? Îl părăsise şi ea? Încercă să-şi adune gîndurile, măcar în discreţia ultimelor lovituri de puls. Era acolo, n-o recunoscuse pentru că avea 17 ani şi nu era mama nimănui. Chipul radia genul de frumuseţe naivă ca o promisiune. Războiul rămăsese în urmă, mergea la braţ cu o prietenă. O imagine dintr-un film pe care ştia că-l văzuse, turnat într-un oraş real, într-o altă lume, o frază rostită demult, cînd toate speranţele erau posibile.

Reuşi să se ridice în genunchi, cineva îl izbi cu o cărămidă din spate, se prăbuşi din nou pe asfalt, abia respirînd. A lăcrimat pentru că nu putea ajunge la ea şi era sîcîit de obsesia că ceva nu e în regulă. Nu există povestire simplă care să nu poată fi cuprinsă în cîteva cuvinte. Ce-i putea trece prin cap! Lacrimile s-au amestecat cu sînge, sîngele s-a prelins pe asfalt. N-a mai apucat să se gîndească la mare lucru.

Bărbatul se desprinse de capelă cu pas hotărît, se apropie fără crîcnire, în conjunctura că totul se derula potrivit unui scenariu ştiut, se aplecă spre el ca şi cum hazardul îi prilejuise găsirea un obiect interesant, îşi întinse aripile largi, pe care le văzu cu hilară claritate, prăfuite cu cretă, impregnate cu aracet, reparate cu o serie de corzi elastice şi bucăţi serioase de sîrmă, le zbătu de două ori, pentru a lepăda nemişcarea de pe ele şi cîţiva stropi maronii de motorină, dislocînd cantităţi importante de văzduh, se înălţară peste plopii fără soţ ai nelegiuirii eminesciene, străbătînd fără nicio piedică pe deasupra cartierelor învigorate din jurul casei de nebuni, survolînd ameţitor ce mai rămăsese din strada Socola, Podu Roş, Palat şi uliţa domnească, neopriţi spre turlele Mitropoliei, din mijlocul cărora ţîşniră impetuos spre nevăzut, în sunetul şleampăt al unei trompete dezacordate. Huruitul descendenţilor lui Darwin se stingea în inutilitatea precară a cerului, de-un albastru căruia nu-i fusese acordată nicio definiţie ştiinţifică şi pe care nu l-ar fi putut explica nici doctorul Schneiderman, împăratul absolut al stabilimentului.

1. Numele sfîrşitului

Din toate stările care se înghesuie să scape memoriei, desprind certitudinea că la început am fost cuprins de spaima neîncăpătoare a unei filiaţii metafizice adusă la suprafaţă de vibraţiile necunoaşterii mărunte provenite din tremurul făpturilor scoase la lumina primei creaţii. Şovăială, timiditate, retragere în pripa

intuiţiei, curiozitate, starea de calm a situaţiilor paronime indusă în atmosfera paradisiacă a teluricului vătuit, în contrast cu cel real. Invoc amintirea apocrifei anilor ce-au urmat potrivit căreia pe patriarhul ridicat la ceruri fură nevoiţi să-l arunce într-o cuvă cu gheaţă sfărîmată pentru a-şi reveni din groaza care-l cuprinsese în sala scaunului de domnie. Continua să vadă păsări imense, convins că trăieşte amplificarea unui delir, tatuate cu semne noi pe sub solzii aripilor, formulînd în zbor fraze al căror înţeles apărea potrivnic descifrării (acum ştia: „Simurg, eşti regele nostru!”).

Poţi rămîne o stîncă inertă în calea veacurilor, ai dreptul să respingi cunoaşterea, eşti îndrituit la apatia aţipirii în eternitate, nimeni nu se va grăbi să-ţi condamne inerţia, indiferent de termenul comparaţiei la care eşti expus, dar dacă vrei să conferi raţiune măcar unei fărîme a scopului nerostit trebuie să dai curs mişcării din loc. Sub năpraznica vijelie a aceleiaşi ierni, nu este apa lacului cuprinsă de gheaţă înaintea rîului? În căutarea drumului/fenomenologia schimbării, niciun sălaş nu e mai sigur decît cetatea inimii.

M-am străduit, poate nu îndeajuns, să elucidez cu acurateţe. Deficienţă. Disperare. Durere. Cum poate lăcusta să implore mila uraganului, ştiind că va fi strivită de pala venind să de-a curs cererii? Într-un moment de regăsită sminteală, conştient că, dacă nu voi fi pedepsit pentru nesăbuinţa de-a fi cutezat, va trebui, în cel mai bun caz, să mă mulţumesc cu umilinţa de-a fi ignorat, enunţul de pogorămînt divin găsi sufletul meu înfocat la ambele capete de un filament străbătut de incandescenţă. Ce-am văzut la lumina lui… oribilă splendoare… va decurge din finalitatea celor ce urmează. Ori au fost deja spuse…

Într-o dimineaţă înnorată de la sfîrşitul lunii octombrie m-am trezit mergînd spre şcoală cu o umbrelă de damă în mînă. În cancelarie, afişînd aerul ei de şolticărie adolescentină cu care s-a obişnuit să ne agaseze fără puniţiune, Mirandina mi-a mulţumit că i-am adus-o înapoi. Nu m-am indignat, pentru că, în ciuda prognozei, era o zi calmă, dar i-am spus, în virtutea spiritului de proprietate universal acceptat:

— Aceasta nu este umbrela ta, ci a soţiei mele, – şi te-am numit: Lavonia.

M-a privit cu compătimirea aceea colegială, justificată de spiritul unei poante nereuşite, zicînd:

— Doar dacă te-ai însurat aseară şi noi n-am ştiut…

Pufni într-un rîs concomitent: Sfidător. Teatral. Persiflant.

Ce fel de glumă putea să zacă sub învelişul acestei cruzimi? Ce propunere nici măcar de ajuns de subtilă pentru a fi privită ca o cochetărie la adresa ratatei noastre idile de odinioară… În ciuda lipsei de sens, ori poate tocmai din acest

motiv, am meditat, pînă la terminarea programului, dacă nu eram pe cale de-a-mi pierde minţile. Dar dacă… În spiritul ludic al judecăţii călătoare. Totdeauna există o posibilitate pe care n-o dominăm, cu cît mai stăpîni ne credem, mereu găsim o îndoială în spatele unei aparenţe, cu cît mai folositori ne simţim. Nu am vrut să telefonez, de frică să nu aflu ceva groaznic… De la sinuciderea mamei rămăsesem cu o sensibilitate sporită la veştile triste, spălăcite de iluzia înşelăciunii. Am preferat să mă las pradă gîndurilor decolorate în gri. Pînă seara, eram paranoic. Nu mai aveam siguranţa dacă sînt căsătorit sau nu, dacă abia ne cunoscuserăm, dacă iubirea mea nu era un lung miraj format din dorinţele care mă însoţeau din pricina însingurării, că se apropia venirea verii, că era dimineaţă. Cum m-aş fi putut căsători fără ca Mirandina să fi fost ţinută la curent?

Abia cînd am ajuns în dreptul casei şi te-am zărit prin perdeaua străvezie trebăluind în bucătărie mi-am revenit şi am început să respir cu ambii plămîni. Bucăţi de ciment s-au desprins de pe schelete metalice de eşafod, geamuri strîmbe de lagăr s-au făcut ţăndări, fragmente de scoarţă luate la vale. Lumea se primenea în formula pe care o cunoscusem. Două vrăbii cîntau chinuit pe pervaz. Şi te-am iubit şi mai mult. Iubirea constituia singura dovadă că nu înnebunisem. Iubirea care a salvat universul.

Ce-a fost mai întîi? Dorinţa extrasă din zelul credinţei? Nivelul recuperator al existenţei? Nostalgia trecuturilor uitate? În lumea mea: cînd scrii, ce mecanisme se pun în mişcare pentru a formula o idee coerentă unei singure realităţi? Cînd forezi florimentul imaginaţiei, de unde răsare miracolul conexiunilor ce se deschid una din alta fără a dezmembra fluxul?

După asumarea vrerii, nu m-am pus pe aşteptat în gara cea mai apropiată, considerînd că timpul nici nu mai conta, mă feream să cad în ridicol, dar nu m-am putut împiedica să devin alert. Lipsa procedurilor cunoscute, entitatea aşteptată putînd lua întruparea oricărei personalităţi, măsurarea timpului, o himeră convenţională de care nici oamenii nu mai ţin cont. Fusesem educat să cred că va veni ca un fur, în toiul nopţii. Din cauza absenţei unei norme precise a realului, amalgam înecat în smîrcuri simbolice, corespondenţe forţate, mintea face din noi ce vrea. Uneori, halucinaţiile sînt bine organizate.

Două zile mai tîrziu, pe la ora şapte din seară, asupra cartierului se abătu din senin o furtună macabră. Ploua aproape orizontal, fulgere gălbui spre roşu sfîşiau agitaţia norilor, vîntul smulgea bucăţi de crengi cu miros de iod şi ţipete alburii din nucii din curte. La ora zece, intemperia înmărmuri pe resturile unei lumi aflate la capătul puterilor. Preţ de o oră nu s-a auzit nimic. Tăcerea ne chinuia urechile. În răstimpul acela, ne-am trecut pe dinainte suişurile vieţii.

La ora unsprezece, o pietricică aruncată în fereastră ne smulse din ameţeală. Un hoţ încerca să pătrundă în casă prin geamul din spate. Lavo, care nu fusese ţinută la curent, ridică speriată receptorul, să sune după ajutor. I-am făcut semn să tacă şi m-am dus în bucătărie. Lumina Lunii picta un tărîm de umbre şi platină străbătut de sus pînă jos de silueta unui copac liniştit de boarea nocturnală, tăiat prin mijloc de-un curcubeu diagonal. Am deschis geamul. În aerul clar văzui un bătrîn cu părul lung, fes ponosit pe cap – o înfăţişare total inofensivă, aproape comică. În spatele lui, cerul îşi scînteia noile stele.

— Vino prin faţă, i-am zis.

Chicoti, se topi în neant. Împlinirea tuturor dorinţelor căpăta forme la cîţiva paşi. Cînd am deschis uşa, în prag aştepta un bărbat mai degrabă înalt, relativ tînăr, cam la vreo 35 de ani, îmbrăcat într-un costum bleumarin. Dacă ar trebui să-i caut o corespondenţă, asemănarea cu actorul Colin Farrell ar fi potrivită.

— Intră, te rog, i-am spus fără prea multe formalităţi.

În fond, cine m-ar fi putut povăţui cum să mă comport? Funcţionarii din Dealul Patriarhiei? Căpetenia Vaticanului? Sectoristul de cartier? În respectul instanţei logice, acesta din urmă ar fi fost cel mai indicat, dacă vizitatorii mei, care acum păreau unul, se adevereau a fi membri ai lumii interlope.

Străinul se-ndreptă direct spre camera mea de lucru, se aşeză pe fotoliul din spatele biroului, panoramă priveliştea. Îşi cuprinsese cu palmele genunchiul stîng, pe care-l mişca într-un soi de ritm. Mă privea cu aerul unui calm provocator, oscilînd între atitudinea de a fi binevoitor cu prefăcută iritare ori de-a se arăta mirat cu exagerată compătimire. În alte ocazii, şi astfel mi-am dat seama că aveam de-a face cu ceva ieşit din comun, m-aş fi comportat mai plin de umanism. M-ar fi indignat, cu putinţă, tupeul, m-ar fi enervat, cu siguranţă, privirea sfidătoare.

Abia acum îmi dădeam seama la ce ajută trecutul, pentru că mă simţeam bucurat de o sărbătoare a copilăriei, doar că de trei ori mai puternică. Din buzunar i-a sărit un şoricel ivoriu, complet lipsit de păr, plin de încreţituri, care dispăru printre hîrţoage. După scurgerea unei perioade nedefinite, deschise un sertar, extrase un manuscris răsuflat, îl desfăcu şi, cîteva pagini de lectură mai încolo, îşi propti arătătorul într-o frază oarecare:

— Capodoperele afişează calitatea prezenţei banale a generaţiei postume. Filozofii se înalţă la principiu, scriitorii se apleacă asupra obiectului. Adevărata natură a lumii trecătoare poate fi depistată în lucrările mai puţin cunoscute ale autorilor complăcuţi în obscuritate, a căror lipsă de emfază va surprinde posteritatea. Un exemplu: „După un scurt moment de încremenire în holul casei pe jumătate părăsite, din alergia semnelor grafice cuprinzînd primul rînd, se

desprinde silueta unei femei pipăite printre fîşii de umbră de razele Soarelui”. E mai mult decît puteai aduna în 32 de cuvinte.

Am vrut să-i spun cîtă greutate pun pe virtuţile făcăturii literare, dar mi-a răspuns înainte de-a fi reuşit să deschid gura:

— Ai să fii decepţionat de ce-ţi voi dezvălui, dar eu nu sînt exact ceea ce aşteptai. Pot admite, însă, că sînt concretizarea unei intermedieri calificate.

Mi-am dat seama că mă lăsasem pradă unei orbiri monumentale şi m-am simţit ca o virgulă penibilă într-o frază fără punctuaţie. Primim rangul de onoare pe care-l putem îndura. Şi noi lucrăm cu mijlocitori, din acelaşi motiv, cu menţiunea că, fără nicio excepţie, aceştia sînt prelungirile părţii imperative împrumutînd însuşirile categoriei destinatare, pentru a nu compromite mesajul.

— Cu tot respectul, am zis – şi abia atunci m-am lăsat cu faţa la podea, nu numai că nu sînt şi nici nu vreau să ajung creator de nicio tagmă, e destul de confuză lumea şi fără contribuţia mea, dorinţa pe care mi-am permis-o, pornită, într-adevăr, dintr-o serie de simboluri scriptice, fu să mă fac părtaş unei preumblări totale prin opera alterată. Iertată fie-mi deşertăciunea convingerii că orice dorinţă formulată din prea plinul inimii va fi executată…

— Unii cer lucruri cu care n-au ce face, plecînd de la convingerea că nu le vor dobîndi.

— Puterea contextului este una, sporirea entropiei, alta, dar tot ce contează rămîne în teoria vacuităţii irigate.

Nu-şi pierdu cumpătul.

— Păzit-ai cuvîntul de care nu vorbeşti?

— Asta nu e logica unei fraze încîlcite pe care s-o judec în linia opiniei personale. Uneori m-am străduit, alteori am dat greş.

Se lăsase pe spate şi privea amuzat în tavan. Cred că putea vedea stelele prin construcţia de lemn şi ciment.

— Ţin să-ţi atrag atenţia că vorbeşti de liberul arbitru al celui nenumit.

— Dacă a făcut-o, e cu putinţă s-o mai facă.

— N-am rostit că i-ar sta ceva în neputinţă.

— Voinţa mea, validată prin cantitatea de spaimă pe care continui s-o extrag cu perplexitate de cînd m-am pronunţat, denotă că distanţa dintre autor şi personaje este aproape nulă, iar dintre mine şi el, absolut nesfîrşită, încărcată de iubire.

S-a ridicat, s-a apropiat de fereastră. Părea foarte interesat de ce vedea, deşi, afară întuneric fiind, nu cred că rămăsese mare scofală de băgat în seamă.

— Fie – spuse pe-un ton în a cărui concesie se-ntrezărea un cristal de sarcasm –, ca şi cum prezenţa mea aici n-ar fi fost expresia sintetică a voinţei…

Putem obţine efecte şi prin puterea delegată. Mă bucur şi eu de exercitarea dreptului de-a alege. Cam pe unde-ar fi dezbătut acele planuri să-şi ducă-mplinirea?

Era complet altul acum. Nu ca şi cum şi-ar fi schimbat atitudinea, mînat de un imediat impuls catalitic, ci personalitatea suferise o scindare, structura diafană o rarefiere periferică şi chiar învelişul păru răscolit pentru o clipă. Ar fi trebuit să mă las alarmat de o fericire ivită în partea stîngă a pieptului, cît şi spulberarea fără niciun efort a pînzei de aberaţii kantiene, spre a fi mai puţin surprins de ce avea să urmeze, dar lipsa mea de experienţă în materie cît şi nervozitatea datorată faptului că îmi vedeam naiva speranţă bagatelizată împiedicau uzura necesarului de luciditate:

— Dac-ar fi fost să fac o alegere metodică, deşi în trei sute de ani poţi fi oriunde, pînă la anul 1700 ori în direcţia opusă, spre inima catalepsiei şi-napoi ce-a mai rămas, dacă traiectoriile temporale n-ar fi constituit o problemă, să spunem c-aş fi preferat Portugalia celeilalte jumătăţi de secol.

— Timpul nu reprezintă un obstacol: deja îl privim din afară. Continuă.

— În afara timpului?… Seria B, referenţială, fără transformări? Mahalaua portuară care servi drept leagăn fado-ului… Ca şi cum ne ferim de ceva?

— Să pornim.

— Fără niciun preambul?

— Dacă ţii să strămutăm îngrijorări, nu era de presupus să fii pregătit de cînd te-ai hotărît?

— Vreau să-mi iau rămas bun…

— Ţi se va înlesni o cale.

Se apropie, mă luă de mînă. Sub interdicţia senzaţiei, n-am simţit nimic.

— Mergi şi nu mai vorbi. Cuvintele au darul radierii.

O senzaţie curăţitoare, ca trecută prin palma unui tată fierbinte, mi-a cuprins suflarea. Abia mai tîrziu, la ora vizitei, aveam să constat că pendula rămăsese înţepenită la ora douăsprezece fără şapte minute.

Se dedublă şi-o luă înainte. Nu mă puteam urni din acel loc, pe care-l doream sorbit prin porii retinei. Timpul se-ncolăci se cocoloşi în spatele meu, cu ghemotoace de păr şi păreri de rău. Voi mai găsi ceva neschimbat la întoarcere?

— Cît va dura călătoria asta? Nici nu aveam curaj să întreb cum îl cheamă.

N-a răspuns. Ce mi-ar fi putut spune? Că iar am uitat unde sîntem şi ce-am cerut? Pînă la capătul nopţii? Pe vecie?

Se-ndreptă spre uşă, o deschise, ieşi. O boare puternică mă izbi în faţă. Lipsa poluării era un argument. Din depărtare se auzeau zgomote înfundate, un

amestec de port maritim aglomerat, aeroport înţesat de mişcare, trepidaţii de trenuri duduind în depou. M-am luat după el. Văzut din spate, sub lumina albicioasă a Lunii, părea mult mai înalt decît atunci cînd intrase în casă. Un huruit constant se auzea din înalturi.

— Ascultă, mi-a zis calm, nu ştiu cît timp avem la dispoziţie, pentru că sîntem în afara lui, dar dacă nu te grăbeşti, ceva se apropie.

— Ceva de care trebuie să fugim?

— E mai bine să nu ştii.

Am mărit pasul. Deşi ce înseamnă a te grăbi, varianta relativă, într-un sistem de referinţă din care timpul fusese eliminat? Dinspre vîrful dealului cobora furtuna. Orice mişcare înseamnă schimbare şi orice schimbare înseamnă existenţă şi timp. Am luat-o la vale, spre rîul Bahlui. Faptul că-mi aminteam evidenţia că istoria nu murise. Că măcar eu mai existam. Pe falezele late, acoperite de nisip şi borduri de marmură mîncată de spori, fremăta o legiune romană zornăind armuri. Ce fac cuvintele din centrala percepţiei? Cai se odihneau în umbra unei păduri adînci crescute pe ruinele corpurilor fostului Institut Politehnic. Nu mai aveam putere să mă supun convenţiilor. Focuri, corturi, hălci de animale, burdufuri cu vin. Dacă mă aflu într-un vis care prefigurează coşmarul, e mai bine să nu mă trezesc. Rîsete umane, clipocit de valuri curate, nechezat nervos. Huruitul nu ne slăbea o clipă.

*

Sub specificul călătoriei, viaţa deveni fragmentară, din cauza amestecului anacronic, şi austeră, pentru că nu-mi permiteam niciun comentariu. Nu dormeam niciodată, nu mîncam nici la ore fixe, nu-mi era sete. Mă hrăneam cu imagini, cu prezenţa companionului şi starea de extaz, cu care nu reuşeam să mă obişnuiesc pe deplin (nu e acesta specificul extazului?). La un moment dat fui conştient că ne aflăm din nou în judeţ, pe coama unei coline de lîngă Bîrnova, sub care se întindea o vale adumbrită, din altă falie pieritoare şi cadastru botanic. Aidoma cililor vibratili ai timpului, prospectele spaţiale îşi pierduseră conţinutul semantic. Două şiruri de palmieri aroganţi străjuiau un codru rărit de-a lungul drumului asfaltat care se furişa spre oceanul albastru, în spatele galben al unui lan de floarea-soarelui crescut din pulbere. Cînd am ajuns aproape de capăt, se făcea ziuă. Am păşit pe luciul vălurit al apei fără sforţări ori ştiinţă pregătitoare, am luat-o la drum.

În dimineaţa zilei de 3 ianuarie 1889, într-un ungher din marea gară din Torino, doi huligani hărţuiau o tînără femeie al cărei chip îmi părea familiar.

— Ar trebui să facem ceva, am spus cuprins de emfază. Tot nu-i ştiam numele.

— În trecut nu putem schimba nimic, viitorul este aproape gata. Singurul loc în care ai mai putea altera ceva ar fi prezentul, care, la drept vorbind, nu există prea tare, în orice caz, fără intervenţia mea. Dacă eşti sigur de tine, că nu vei periclita ce-a mai rămas, că vom mai fi împreună, că vei ajunge unde aveai menirea, dă-i drumul, te introduc în cadrul unei implozii şi devii erou în propria biografie. Intenţia e de ajuns. Şi nici nu-i vor provoca mare daună.

Au tăbărît cu picioarele asupra ei, au lovit-o cu pumnii, i-au smuls geanta din mînă, au fugit chiuind. Avea dreptate: nimic special. Trup prăbuşit de femeie bătută. E plină cartea de istorie! Fragilă, frumoasă, în agonie. Întocmai lumii. Tîlharii intrară pe linia unui tren care oprea în viteză şi fură spulberaţi cu un sunet scîrbos.

Cîţiva metri în spatele clădirii, năduşit de sudoare, cu părul vîlvoi, îngrozit de ieşirea violentă a unui căruţaş iritat, Friederich Nietzsche, filozoful cu minţile roase de sifilis şi groaza că rămăsese singur în bîlciul metafizic, hohotea prăbuşit pe gîtul unei mîrţoage biciuite. A doua zi, în viziunea cinetică a unui geniu iscat de Cîmpia Panonică, numit Béla Tarr, începu marea numărătoare inversă a desfacerii finale.

120

Reprezintă nostalgia o ipostază a revoltei şi aducerea aminte, una a neascultării? Unde încetează normalitatea atracţiei resimţite în faza întoarcerii, şansa de a repara, califica, evita şi obligaţia de-a merge mai departe, spre destinaţia unei preconizări fragile şi definitive, atît de facil supusă derogabilului? A trăi în trecut echivalează cu a trăi într-o lume fără legi fizice, exceptînd-o pe cea a opticii manipulative. La ordinul dorinţei imateriale, paramnezia întregeşte iluzia controlului. Psihiatrii numesc deficienţa „rană dobîndită a creierului” (cu daune în emisfera cerebrală dreaptă şi lobii frontali). Anomalia decurge pînă la dezordine conversă, în strictă logică şi constrîngere emoţională. Realitatea înlocuită cu voinţa.

Particularitatea volitivă constituie o doză aparte. Nu se bazează pe merit, nu este coordonată de har, nu ţine cont de normele în vigoare, de traiectoriile trecutului, de înlănţuirile gîndirii recunoscute. Puterea voinţei, o formă extremă

de manifestare individuală, intră în conflict abrupt cu restul universului, ghidat de suveranitatea altruismului şi a renunţării. Voinţa unui individ ambiţios în coliziune cu voinţa direcţiilor generale. Omul faţă în faţă cu Divinitatea. Urletul nebuniei înghiţit de oceanul acalmiei cosmice. O categorie a confruntării fără vărsare de sînge, a călduţei morţi subiective. Eludarea privirii profunde creează necesitatea de refugiu în tărîmul plăsmuirii, unde orice devine posibil în generozitatea acceptată a lipsei de real.

Cauza de căpătîi derivă din aroganţa informaţională. Omul modern a căpătat abilitatea de a desface adevărul în părţi componente şi a-l reconstitui după cum îi vine, limitat de imaginaţie, numărul modelelor imitate, starea sufletească a momentului. Abaterea este încurajată de lipsa normelor punitive. Sistemul de răsplătire a aberaţiilor. Faima infamiei intelectuale. Diminuarea importanţei ierarhice. Emanciparea. Fulguraţiile imprecise ale ştiinţelor exacte. Tăcerea.

În prezumtiva regresie a cauzalităţii, Dumnezeu este hotarul în care se opresc toate. Lumină, materie întunecată, existenţă, spaţiu, timp, cauzalitate regresivă. Tăcerea lui leagă reţeaua turnurilor de control de-a lungul liniei. Oameni aleşi prin minunea naşterii neortodoxe obişnuiau abilitatea de-a asculta mesajele tăcerii, aşa cum iscoadele pieilor roşii erau capabile să audă zgomotul cailor tropăind dincolo de linia orizontului. Pentru profeţi, tăcerea înaltă era ocazia de-a facilita aspectul comunicării privilegiate. Dispariţia lor a dat naştere hoardelor de impostori, care adună interpretări din semne divine născute în paramnezia fiecăruia. Toate relele vin pe traseul unui gol. Căderea treptată a lumii este cauzată de faptul că frontierele cosmice se retrag din calea invaziei puse la cale de forţele negative ale omului.

A venit timpul tăcerii, timpul descompunerii. Cu puţin noroc, ţesătura îşi va aminti că uitarea vine de la Dumnezeu. În virtutea legilor de reconstituire, se va întoarce la El. Iertarea este un amestec omogen de iubire, înţelegere şi putere. Soluţia luminii se lăţeşte ca o pată de ulei, cuprinde totul, purifică totul. O lume nouă îl învăluie pe cel care-a fost. Prin uitare se va naşte din nou, va rămîne curat. Cît despre cel care este, continuă să fie.

Şase efecte finale

Al șaselea efect

Pentru cîteva secunde nu înregistrează decît o răsucire ascuţită în şira spinării. Cuvîntul îi risipeşte în corp o căldură toropitoare. Lumina caişilor înfloriţi la poarta curţii se transformă într-o pereche de aripi. Ochii se închid fîlfîind deasupra abjecţiei. Nu promite nimic, dar va încerca să renască. Ultima fărîmă de sens a poeziei care moare în flăcări.

Al cincilea efect

Înaintez în adîncimea claustrată a îngustului coridor. Pentru că sînt mai aproape, zăresc copacul retrăgîndu-se prin fereastră pe măsură ce-mi continui mersul. Pasărea nu mai e de mult acolo. În stînga se cască un alt culoar îngrădit, cu decoraţii diferite şi imperfecţiuni asemănătoare. Simt o durere în pragul trezirii. Nu este sediul serviciului secret şi nici casa de nebuni. Practic, este viaţa mea la ora închiderii. Un labirint împletit fără noimă din destinele tuturor fiinţelor care-am fost.

Al patrulea efect

Dacă aş fi obligat să denunţ adevărul – şi nu văd ce m-ar mai putea împiedica să devin ceea ce-am evitat cu pricepere, în felul meu special de-a înlănţui sentimentele, i-am iubit pe toţi. Şi mă încăpăţînez să cred că toţi, animaţi de reciprocitate, şi-au îngăduit aceeaşi autonomie. În felul lor. Prea multe feluri de atracţie, vei spune, atît de diferite. Fiecare, însă, însoţit de propriul său mod de trădare. Există în mine, în tine, în oricare dintre toţi, un mecanism capabil, în condiţii propice, să determine starea de acuitate a inimii. Mă aflu aici pentru că preaplinul l-a înţepenit. Mă desprind fără nicio pasiune preconcepută, pentru a mă cufunda într-un ocean de compulsivă obliterare.

Al treilea efect

Încăperea ascunde atracţia unui cavou cu uşi întredeschise şi buchete de frezii ferite de lumină. Cuprinsă de frig, Lavo se dezbracă pentru moarte, aprinde veioza de pe noptieră cu mîna tremurîndă a mamei apropiind chibritul de lampă, se bagă sub plapumă, deschide dosarul cu o mişcare lentă, se întreabă dacă va găsi tăria să mai reziste o noapte, începe să citească. Literele rînjesc catalitic, rîndurile ţopăie, frazele palpită. Plăsmuirile redevin viaţă.

Al doilea efect

Dinspre clădire se aud zgomote de petrecere. Cîţiva pescăruşi ţipă la o aruncătură de băţ. Femeia se apropie fără să spună nimic. Printre două zbateri de vînt, numele Elvirei i se cuibăreşte în suflet. Bărbatul aruncă o privire în zare, cuprinzînd restul de lume care se mai vede în cupa despărţirii. Pornesc înapoi. În geometria temporală a unui univers deschis, *înapoi* poate însemna la fel de bine *înainte*.

Peste punctele micşorîndu-se în ceaţa acestei ultime ambiguităţi, preţ de o clipă, coboară pacea smintită a înserării.

Primul efect

Deşi nu mai aveam nelămuriri la ora aceea, Soarele, de-o mie de ori mai puternic decît ne fusese cunoscut, a tăiat calea cu o lamă de laser prin muntele de apă şi alcătuirea acelei lumi, aşa cum ne obişnuisem cu ea, a căpătat o deviaţie frontală şi a-ncetat să existe. Particulelor le fusese retras privilegiul gravitaţiei. Înainte de-a fi fost luat de pulverizarea generală şi de retragerea în *primordium*, cu coada ochiului am mai apucat să-l văd pe Mihoel împachetînd preocupat nişte obiecte mărunte.

Ω Punctul Omega

Timp de o pătrime de secundă recoltată din fluviul celor treizeci de miliarde de ani ai veşniciei raţionalizate, iluzia de impact favorizează fîşîitul metalului indestructibil frecat de vidul aspru al învelişului ionic, molecule rătăcitoare de ozon caută promisiunea finală a respiraţiei. Sub sfera de volbură albăstruie, destrămată de neglijenţa progresului sub legea multiplicării accentuate, activitatea îşi continuă zornăitul fără ca nimeni să fi sesizat derularea unui fenomen ieşit din comun, regizat într-un oraş de provincie, într-o ţară marginală, aflată pe un continent în plină scădere. Pe măsură ce, sub presiunea atmosferică enormă, convenţiile îşi pierd relevanţa de la o clipă la alta („*Just as little is seen in pure light as in pure darkness*") se strîng uscate în depozitele chipurilor cuprinse de stupoare, născociri biologice care nu au manifestat nicio rîvnă în descifrarea subtilităţilor presărate în reţetele existenţei, pioni activi în comicăriile de pigmei dictatoriali alternate cu sfiiciunea monarhilor acoperiţi de tumori, revoluţii şi regrete, triade răsturnate de egregori împămînteniţi în vechimea primelor zile, cînd noaptea nu avea material suficient ca să transforme frustrarea în vis şi visul în motivaţia supravieţuirii, corupţi în dimineaţa prozei de incantaţie, schimonosiţi de bolile mediocrităţii incurabile, reiteraţi în antichitatea contemporană, elevaţi la urgenţă spre înalturi după ce hodorogiră fără convingere în cutezanţa de-a-l opri, seturi de *Zeitgeist*-uri înlănţuite de-a valma pe cerul senin, înghiţindu-şi cozile zburlite, pufnind înecate de propria dizarmonie, expectorînd conjuncţii filozofice plimbate dintr-un tratat în altul („*To perceive is to suffer*")mecanisme fîsîind piedici inutile, angrenaje atît de sofisticat desenate şi de neprielnic aplicate încît implodau invariabil la prima apăsare de buton, sacrificii sadice saturate în clorofilă, reverii şi sînge, mediile de transport ale efemerului, cum le considerau savanţii medievali, eludînd focarele gravitaţiei universale stabilite în sute de locaţii trase prin filtrul vecinătăţilor stelare şi seducţia negociind frigiditatea materiei cu lascivităţile imperfecţiunii, cum o făcuseră în zorii lumii fiicele pămîntului cu fiii cerului, cînd reuşiseră să prăvălească legiuni înaripate de trimişi, reminiscenţă a pulsiunilor subliminale, obscenităţi şlefuite pe calapodul figurilor de stil, orori generînd texte inundate de transpiraţii teoretice („*the*

starry heavens above me and the moral law within me”), adormiţi altruişti traşi pe sfoară în cîmpul punţilor plagiaturii suspendate între civilizaţii, inepuizabilele combinaţii formale, aluzive, pastelate ale splendorilor vegetale, plasele creaţiei artistice extinse în ermetismul atracţiilor matematice şi fizica particulelor, schelălăielile ultimei generaţii de chitarişti pleşuvi şi ventrali omişi de zumzăiala faimei, emfaza vocalizelor operatice deversate din basculantele realităţii, nimicuri febril supravegheate de servicii secrete oscilînd între extremele invizibilului, decepţie, minciună şi crimă, jocurile psihotice ale atîtor genii care încă se mai credeau buricul planetei în timpul trecerii dintr-o parte în alta a fîşiei sensibile fără să audă hohotele batjocoritoare de rîs ale cărăuşilor, stăpîni imuni cu bici în mînă murind pe maldăre de aur biodegradabil, lanţuri de mînie calmată la nivelul cîmpiilor morţii de trematodele războiului niciodată extinct *(„War was always here. Before man was, war waited for him.”),* capabil de redresare din orice înşurubare a pacifismului făţarnic, holde maronii de stupefiante alienate de vînturi punitive pe sub nori de halucinaţii scoase grămadă pe porticurile domeniului public, o, măcar dacă i-ar fi determinat Întunecimii Sale încetinirea pentru cîteva răsuflări negative, tehnici de asuprire purtate de instituţii inchizitoriale acoperite de sărăcia înţelegerii, precaritatea confruntării cu părerile umbrei, decizia înfiorătoarei responsabilităţi de-a asupri de pomană, tehnologia de poliester cu care înălţau miraje, măreţia binefacerii la scară umană („*If you had a million years to do it in, you couldn’t rub out even half the ’Fuck you’ signs in the world”*) zeflemeaua celor ce n-au dobîndit nimic la schimb cu sarcasmul ierarhiilor de deasupra, incontinenţa încarceraţilor jertfiţi ştiinţelor exacte pe care nu-i va aştepta nimeni la poarta din spate a cimitirului, nenumăratele, previzibilele ticuri nervoase ale diavolului încartiruit în culisele butaforiei, beletristică, adunări urbane, film, pictură şi teatru, corul tăcut al mutilaţilor artei părăsiţi în fose, scîrba muribunzilor sufocaţi de ateismul endemic, liote de spaimă, suma tuturor sfidărilor sociale, a conflictelor paricide terminate cu o morală severă şlefuită de generaţii de autori încolţiţi de considerentul sinuciderii, binele izbind răul cu capul de stînca dreptăţii, exemplaritatea pedagogică a dramoletelor jucate în cupluri, asigurînd perpetuarea posterităţii colective, furtişaguri garantînd spiritul sfînt al posesiei, fărădelegi menite să instaureze justiţia, ura pentru a reliefa iubirea, abundenţă de virtuţi, raţiunea, prin precaritate, justificînd nebunia, capete de catenă atingîndu-se pentru a forma rotocoale de nimicuri („*Au milieu de l’hiver, j’ai découvert en moi un invincible été”*), porunci tunătoare mistuite în indolenţa tocită a succesorilor, minunata cooperare a principiilor politice de-a cărei eficienţă nu mai este nimeni pătruns, exerciţiul actului creator ca delir de

recuperare psihosomatică, adunat în desenul unic al cărţii care-şi extrage ratarea din reuşită şi recunoaşterea din eşecuri, bisturiul frazei taie adevăruri aruncate la ruleta inspiraţiei *(„A lie gets halfway around the world before the truth has a chance to get its pants on”*) comediile domestice a violenţelor comise în baie, înmormîntări fără pompă sub pragul reşedinţei, o, dar cîte n-ar mai fi de enumerat din nesătula bogăţie a abjecţiei, ignorînd cu superbie spectacolul limitării pestriţe a creaţiei trădînd anticipări fără excepţie (*„When a man cannot chose, he ceases to be a man.”*), Întunecia Sa lepădată după Explozie îşi continuă impetuoasa cădere, trecînd de Pămînt cu un introvertit simţ al dispreţului la vale prin hăul incomensurabil al tăcerii de dinaintea sfîrşitului, dă tîrcoale cu ploaia de aluviuni ţinîndu-se după el, conlucrînd la definitivarea cometei de toxine a umanităţii în nebuneasca ei goană spre niciunde ajunsă în gaura vîrşei fără întoarcere în locul din care se pornise cîndva, suferinţă eliberată de timp, memorie umplută cu pietre şi praf.

*

Irezistibila atracţie a lucrului uitat. Plăcere fără oprelişti pătrunzînd prin porii inhalînd abateri de lege, deformări de cuvînt. Un urlet de plăcere/decepţie/moarte străbate orgasmul extrem al revoltei. O plasă a reacţiilor fizice, ancorată pe orizontala atracţiei gravitaţionale a răului înfăptuit, premeditat, dorit, venerat, echilibrul aştrilor scurs pe orbită, capcana universală la care migăliră de cînd se ştiau, pune stăpînire pe Înger cu febra revelaţiei, îl absoarbe prin orificiile planetei, îi destramă configuraţia, fuzionează prin membranele interioare, îi topeşte surogatul de inimă în lava clocotită a miezului. În înţelesul chimic al desprinderii şi diversificării, componentele se străduiesc să refacă întregul.

***

You know you twist you, little girl (twist, little girl)
You know you twist so fine (twist so fine)
Come on and twist a little closer now (twist a little closer)
And let me know that you’re mine (let me know you’re mine)

„Twist and Shout” (The Beatles, 1963) se revarsă din sute de mii de difuzoare roşii amplasate oriunde te-ai învîrti (în caz c-ai fi supravieţuit impactului). Suburbii părăsite, panoramate cu lentoare, blocuri cu filozofia

dislocată, artere spîrcuite, resturi de automobile dormindu-şi somnul de rugină, buruieni ţîşnind impudic prin carcasa solzoasă a asfaltului, vitrine smulse din cadrul istoriei, incinte incinerate în pripă, intersecţii încremenite pe mal, borduri stîlcite, un autobuz de şcoală elementară din Norvegia cu acoperişul turtit într-un salon de coafură de pe Fifth Avenue, patiserii franţuzeşti cimentate în Brooklyn, un sat nepalez pe strada a 4-a, glazură din colb selenar, pietre fisurate pînă la ultimul etaj, filoane de cărbune, guri de metrou invadate de buruieni acide, perdele sfîşiate, ferestre sparte, alte ferestre sparte, milioane de ferestre sparte, de jos pînă sus, de la debutul străzii pînă dincolo de Bronx. *Twist and Shout*, expresia exuberanţei totale stingîndu-se în anticamera tăcerii. Mişcarea aparatului dăinuie o vreme pe străzi. Fîşîitul se îndepărtează.

*

Dintr-un morman de pene şi cenuşă, o alcătuire instabilă se scutură de forme, se deplasează dintr-o parte în alta, îşi întinde aripile cu o lentoare desăvîrşită, iese de sub armonia invizibilă a raportului de umbre. Apariţia durează ceasuri pînă se conturează complet. Eli'havar îşi roteşte privirea, cuprinde ultima imagine. În lumea pietrei, iubirea s-a făcut scrum. Sub încălţări, o zbatere uşoară îi anunţă plecarea. Îngerul se înalţă cu inima strînsă, înfăşurat în strălucirea unei mari bucurii.

Sfîrşit